ÜZÜLME

Üzüntüyü Bırak Mutlu Olmaya Bak

'AİZ el-KARNÎ

الغرباء
guraba

﴿يَا قَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللهِ﴾

"Ey halkım! Allah'ın davetçisine uyun!"

(Ahkaf, 46/31)

ÜZÜLME
ÜZÜNTÜYÜ BIRAK
MUTLU OLMAYA BAK

لاتحزن

Özgün Adı: Lâ-Tahzen

Yayıncı: Guraba

Telif: 'Aiz el-Karni

Çeviri: Dr. Ahmet İyibildiren

Yayına Hazırlık: Guraba

Kapak: Ahmet Mayalı

Baskı-Cilt: Step Ajans

Guraba Yayınları: 95

ISBN: 978-975-8810-77-2

M. 2010 / H. 1431

HER HAKKI SAKLIDIR

GURABA YAYINCILIK SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.

Çatalçeşme Sk. Defne Han 27/ 5

Cağaloğlu - İstanbul

PK. 591 SİRKECİ

Tel: (0212) 526 06 05 Fax: 522 49 98

www.guraba.com.tr

e-mail:guraba@guraba.com.tr

DR. 'AİZ EL-KARNİ

ÜZÜLME

ÜZÜNTÜYÜ BIRAK
MUTLU OLMAYA BAK

Çeviri
Dr. Ahmet İyibildiren

الغرباء
guraba

NEDEN GURABA?

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّىٰ اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَلَىٰ آلِهِ وَسَلَّمَ:

« بَدَأَ الْإِسْلَامُ غَرِيبًا وَسَيَعُودُ كَمَا بَدَأَ؛ فَطُوبَىٰ لِلْغُرَبَاءِ »

رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَفِي رِوَايَةِ التِّرْمِذِي:

« فَطُوبَىٰ لِلْغُرَبَاءِ؛ الَّذِينَ يُصْلِحُونَ مَا أَفْسَدَ النَّاسُ مِنْ بَعْدِي مِنْ سُنَّتِي »

Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmaktadır:

«İslam garib olarak başladı. Başladığı hale geri dönecektir. O halde müjdeler olsun Guraba'ya/gariplere!»

[*Müslim, Kitâbu'l-İmân*]

Tirmizî rivayetinde:
«Guraba'ya/gariplere müjdeler olsun! Onlar benden sonra sünnetimden insanların bozdukları şeyleri düzeltenlerdir.»

[*Tirmizî, İmân*]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

BU KİTAP

Bu kitap; insan hayatındaki ızdıraplı yönleri, endişeyi, tasayı, güvensizliği, şaşkınlığı, üzüntüyü, kötümserliği, gamı, kederi, hüznü, ümitsizliği ve başarısızlığı tedavi etmeyi gaye edinen ciddi, çarpıcı ve sorumlu bir araştırmanın sonucudur.

Bu kitap; asrın problemlerine, vahyin ışığında ve Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in rehberliğinde; temiz fıtratla, başarılı tecrübelerle, canlı örneklerle, cezbedici kıssalarla ve etkileyici bir üslupla uygun çözüm yolları üreten bir eserdir. İçinde; sahabe ve tabiilerden nakiller, büyük şairlerin şiirleri, uzman doktorların tavsiyeleri, filozofların öğütleri ve âlimlerin yönlendirmeleri vardır.

Bu kitapta, Doğuluların ve Batılıların; eskilerin ve yenilerin inceleme ve araştırmalarına yer verilmiştir Bütün bunların yanında basın-yayın organlarından; gazete, dergi, süreli yayın ve eklerinden hakka ve hakikate uygun olanlardan alıntılar yapılmıştır.

Bu kitap, tertipli bir terkiptir. Dikkatli ve itinalı bir çabadır. Özetle sana şunu der:

"Mutlu ol, huzurlu ol, sevin; iyimser ol, üzülme."

Kitapta, mutluluk konusunda yapılan yüzlerce araştırmanın payı vardır. Bu kitap; aklına saygı gösteren herkese açık bir

mektuptur; sözleri yaralı bir kalpten inmektedir. Ebu Tayyîb el-Mütenebbî'nin dediği gibi:

"Özleyenin özlemini sakın ayıplama,

Ta ki ondaki özlem sende de olur."

Allah'ım! Az olmasına rağmen amelimi, zayıf olmasına rağmen gayretimi, eksikleri olmasına rağmen çalışmamı kabul et. Senin makamın azizdir, şereflidir; övgün yücedir; Senden başka hak ilah yoktur.

'Âiz İbn Abdillah el-Karnî

İKİNCİ BASKININ ÖNSÖZÜ

Yazarların çoğu yazdıkları kitaplara gösterilen ilgiyi, ilk baskılarının tükenişini, insanların verdikleri önemi ve ona yönelişlerini zikretmeyi alışkanlık haline getirmişlerdir. Bu, nefsime ağır gelen, hoşlanmadığım bir adettir.

Üzülme isimli kitabı, ben ve benim gibi olanlar için yazdım. Kitaptan yararlananların ilki benim. Bu bana yeter... Kendi yazdığım bu kitabı, tekrar tekrar okuyorum. Her seferinde sanki ilk defa okuyormuşum gibi geliyor:

"Görmedin mi ne zaman ziyarete gitsem Zeynep'i

Onu hep güzel bulurum, o güzel davranmasa bile."

Ne zaman canım sıkılsa, öfkelensem ya da üzülsem, kendi kendime: "*Üzülme* adlı kitabı yazan sen değil misin?" derim; öfkem diner, kalbim sakinleşir.

Kitap hakkındaki hüsnü zanda ve eserimi beğenmede mübalağa ettiğimi zannediyordum. İlimlerine güvendiğim, düşüncelerine saygı duyduğum ve övgülerini takdir ettiğim insanların sözlerini, dualarını ve beğenilerini duyunca, lütuf ve yardımından dolayı Allah'a hamdettim. Ben de bir şey yok, benden bir şey yok, benim bir şeyim yok. Lütuf, minnet/nimet ve hamd sadece Allah'a mahsustur.

Mutluluk problemi evrenseldir ve bütün akıllı insanların üzerinde birleştikleri bir gayedir. Her fert, her millet ve her nesil mutluluğun peşinde koşar. Kimisi emeline nail olur, kimisi de nail olmayı bekler.

BİRİNCİ BASKININ ÖNSÖZÜ

Allah'a hamd, Peygamberine, ailesine ve ashabına salât ve selâm olsun.

Umarım *"La Tahzen/Üzülme"* isimli kitabımı okumaktan dolayı mutlu olursun ve ondan faydalanırsın. Bu kitabı okumadan önce, onu mantığın ve aklıselimin ölçülerine ve bunun da ötesinde Kitap ve sahih Sünnet'in naslarına göre değerlendirmen uygun olacaktır.

Bir şey hakkında; onu düşünmeden, tatmadan ve koklamadan peşin hüküm vermek yanlıştır. İncelemeden, okumadan, davayı dinlemeden, delili görmeden, kanıtları okumadan peşin fetva vermek ilme ve marifete zulüm demektir. Bu kitabı; darda kalanlar, üzüntü ve sıkıntı çekenler, başına musibet gelenler, yatağında yatamayanlar, endişe ve kaygıdan uykusu kaçanlar için yazdım. Zaten hangimiz bunlardan herhangi birinden uzak kalabiliyoruz ki?!

Kitabın içindeki birtakım ayetleri, beyitleri, tabloları, ibretleri, faydalı şeyleri, nükteleri, darb-ı meselleri ve kıssaları; acılı kalpler, bitkin ruhlar, hüzünlü ve dertli gönüller için kalıba döktüm.

Bu kitap sana şunu söyler: Sevin ve mutlu ol, iyimser ve sakin ol! Hatta şunu da söyler: Hayatı olduğu gibi yaşa: Güzel, halinden memnun ve neşeli...

Bu kitap; senin, tabiat kanunlarıyla, insanlarla, eşya ile, zaman ve mekânla ilişkilerindeki fıtrata aykırı davranışlarının sebep olduğu yanlışlıkları düzeltecektir.

Bu kitap; seni hayatla çatışmaktan, kaza ve kadere karşı gelmekten, ters yola girmekten ve delili/rehberi reddetmekten kesin olarak sakındıracaktır. Sana, nefsine yakın bir yerden, ruhunun derinliklerinden şöyle seslenecek: Rahat ve huzurlu ol, çünkü gelecekteki güzel günler senindir! Kendi potansiyeline güven, yeteneklerini geliştir. Hayatını zehir eden şeyleri, ömrün eza ve cefasını, yolculuğun zorluklarını unut!

Şimdi kitapla ilgili bazı önemli noktalara dikkat çekmek istiyorum:

1- Kitabın gayesi; okuyucunun mutlu, huzurlu, sakin, gönlü geniş, ümit kapısı açık, iyimser olmasını, sıkıntıdan kurtulmasını ve güzel bir geleceğe sahip olmasını sağlamaktır.

Bu kitap; okuyucuya, Allah'ın rahmetini, affediciliğini, O'na tevekkülü, O'nun hakkında hüsnü zan beslemeyi, kaza ve kadere imanı, bugünü yaşamayı, istikbal endişesini terk etmeyi ve Allah'ın nimetlerini hatırlatır.

2- Bu kitap; gamı, kederi, üzüntüyü, tasayı, endişeyi, ıstırabı, can sıkıntısını, bitkinliği, ümitsizliği, cesaretsizliği ve başarısızlık korkusunu kovmaya çalışır.

3- Bu kitapta; -konuyla ilgili- Kur'ân ayetlerini, masum Peygamber Muhammed *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in hadislerini, dilden dile dolaşan darb-ı meselleri, ibretli kıssaları, etkili beyitleri, filozofların, doktorların ve ediplerin söylediklerini bir araya topladım. Yaşanmış tecrübelerden, parlak delillerden ve ciddi sözlerden alıntılar yaptım. Fakat bunları, soyut bir vaaz, fikrî zenginlik ve siyasî bir sunuş olması için değil, insanın mutluluğun için ısrarlı bir çağrı olarak zikrettim.

4- Bu kitabı, sadece Müslümanlar için kaleme almış değilim. Bilakis insanlığın ortak duygu ve düşüncelerini gözettim. Fakat bunu -fıtrat dini olan- dinimizin çizdiği sahih, Rabbanî metodu dikkate alarak yaptım.

5- Kitapta, hem Doğululardan, hem de Batılılardan nakiller bulacaksın. Umarım bundan dolayı beni ayıplamazsın. Çünkü hikmet, müminin yitik malıdır. Nerede bulursa onu almak hakkına en çok o sahiptir.

6- Okurken düşüncesi dağılmasın diye okurun yükünü hafifletmek ve işini kolaylaştırmak için kitaba dipnotlar koymadım. Naklettiğim bilgiyi ve kaynağını metin içinde verdim.

7- Bu konuda daha önce eser veren kimseler gibi, ben de kaynakların cilt ve sayfa numaralarını vermedim. Bunun daha yararlı ve daha kolay olduğunu düşündüm. Alıntıları bazen aynen, bazen kısaltarak, bazen de kitaptan veya makaleden anladığım şekilde naklettim.

8- Kitabı üst ve alt başlıklara göre tertip etmedim. Anlattığım konuları çeşitlendirdim. Okuyucu için daha yararlı ve zevkli olsun, daha geniş çerçeveden baksın diye bazen paragraflar arasında müdahalelerde bulundum, bir sözden diğerine geçtim, sayfalar sonra önceki söze tekrar döndüm.

9- Hadislerin kaynaklarını vererek metni uzatmadım. Hadiste bir zayıflık varsa onu belirttim. Sahih ve hasen hadisleri bazen belirttim, bazen sükût ettim. Bütün bunları sözü uzatmamak, tekrardan uzak durmak ve bıktırmamak için yaptım.

"Verilmeyen bir şeyle doyan, gerçekte olmayan bir elbiseyi giyen gibidir."

10- Okuyucu bazı düşüncelerin çeşitli kalıplarda ve farklı üsluplarla tekrarlandığını görebilir. Bunu, bir fikri ortaya atmış olmaktan daha çok bu düşüncelerin zihinlere iyice yerleşmesi ve -bol nakille- bilgilerin iyice kökleşmesi için bilerek yaptım. Kur'ân'ı, düşünerek okuyan kimse, bunu, orada da görecektir.

Kitabı okumak isteyenler için bu on noktayı -tam olarak- arz etmiş oldum. Umulur ki bu kitap; haberde doğruluğu, hükümde adaleti, sözde insafı, bilgide kesinliği, akl-ı selimi ve basiret nurunu korur ve gözetir. Kuşkusuz kitabımda bütün insanlara hitap edi-

yor ve herkese söylüyorum. Belli bir zümreyi, belli bir kuşağı, bir taraftar topluluğunu veya bir beldeyi hedeflemiyorum. Bilakis bu kitap, mutlu bir hayat sürmek isteyen herkes içindir.

"Onu inciyle süsledim, hatta bırakıverdim kendi haline,
Artık güneş olmasa da aydınlatır, ay olmasa da yürür.
Gözleri bir büyüdür, alnı Hind çeliğinden bir kılıç,
Kirpik ve boynuna maşallah, gözleri siyah bir mühür."

'Âiz el-Karnî

Ey Allah'ım!

"Göklerde ve yerde bulunan herkes, O'ndan ister. O, her an yaratma halindedir." (Rahman, 29)

Denizler karışıp dalgalar yükseldiği ve fırtınalar koptuğu zaman gemideki yolcular: "Allah'ım! Allah'ım!" diye nida ederler.

Kervancı başı yolunu kaybettiği, kervan yoldan çıktığı, kafile nereye gideceğini şaşırdığı zaman kervandakiler: "Allah'ım! Allah'ım!" diye nida ederler.

Bela ve musibet başa geldiği, felaket çöktüğü zaman talihsiz felaketzede: "Allah'ım! Allah'ım!" diye nida eder.

İsteyenler, yüzlerine bütün kapılar kapandığı, perdeler çekildiği zaman: "Allah'ım! Allah'ım!" diye nida ederler.

Çareleri kalmayanlar, yolları daralanlar, ümitleri tükenenler ve ipleri kopma noktasına gelenler: "Allah'ım! Allah'ım!" diye nida ederler.

Dünya başına dar geldiği, için daraldığı zaman, sen de "Allah'ım! Allah'ım!" diye nida et.

"Andolsun! Seni andım durumlar çok kötüyken,
Ve hayatın yüzü simsiyah bir tozla kaplıyken,
İsminle seslendim seherlerde feryat ederek,
Fecrin yüzü gülüverdi boydan boya aniden."

Güzel bir kelime, gönülden yapılan bir dua, samimi bir sesleniş, masum bir gözyaşı veya hüzünlü bir inleyiş mutlaka O'na yükselir.

Seher vakitlerinde avuçlar, ihtiyaç halinde eller O'na açılır; sıkıntılarda gözler hep O'ndadır; kaza ve belalarda O'na niyaz edilir.

Diller, O'nun ismini terennüm eder, O'ndan medet ister ve O'na yalvarır. Kalpler, O'nu anmakla huzur bulur. Ruhlar, O'nunla sükûnet

bulur. Duygular, O'nunla sakinleşir. Sinirler, O'nunla yatışır. Akıl ve feraset, O'nunla geri döner. Kesin iman, O'nunla istikrar bulur.

"*Allah, kullarına lütufkârdır.*" (Şura, 19)

Allah: İsimlerin ve harflerin en güzeli, ibarelerin en doğrusu, kelimelerin en değerlisidir.

"O'nun bir adaşı (benzeri) olduğunu biliyor musun?" (Meryem, 65)

Allah: Zenginlik, sonsuzluk, kuvvet, yardım, izzet, kudret ve hikmet denilince akla hemen O gelir.

"Bugün hükümranlık kimindir? Kahhâr olan tek Allah'ındır." (Mü'min, 16)

Allah: Lütuf, inayet, yardım, medet, sevgi ve ihsan denilince akla O gelir.

"Nimet olarak size ulaşan ne varsa, Allah'tandır." (Nahl, 53)

Allah: Yücelik, büyüklük, heybet, sonsuz güç ve kudret sahibi O'dur.

"Ne zaman kudsî harflerle yüceliğini anlatsak,
Ruhlar hep bu harfleri terennüm eder.
Gerçekten sen en büyüksün ey Rab!
Bütün güzel vasıflar senin yüceliğinde tecelli eder."

Allah'ım! Acı ve keder yerine teselli, üzüntü yerine sevinç ve korku anında güven ver. Allah'ım! Kalplerdeki acıları yakîn karlarıyla serinlet. Ruhlardaki ateşi imanın suyu ile söndür.

Allah'ım! Uykusuz gözlere, katından güvenli bir mahmurluk ve muzdarip gönüllere sekinet ve huzur indir. Onları yakîn bir ferahlıkla ödüllendir. Yarabbim! Şaşkınlık içine düşen basiret sahiplerini nuruna, yolunu kaybedenleri yoluna, yoldan sapanları hidayetine ilet.

Allah'ım! Fecr-i sadık nuruyla vesveseleri gider, bâtıla saplanmış vicdanları hak ordularınla yok et, şeytanın tuzaklarını nişanlı askerlerinin desteğiyle boşa çıkar.

Allah'ım! Bizden hüznü gider, tasayı yok et; gönüllerimizden endişe ve kaygıyı çıkarıp at.

Korkudan yalnız Sana sığınırız. Ancak Sana dayanırız. Sadece Sana tevekkül ederiz. Yalnız Senden isteriz. Yalnız Senden yardım dileriz. Sen bizim velîmizsin. Sen ne güzel velî, ne güzel yardımcısın!

Düşün ve Şükret!

Yüce Allah'ın sana olan nimetlerini hatırlamalısın. Bir de bakarsın ki bu nimetler altından ve üstünden sana yağmaktadır.

"Allah'ın nimetlerini sayacak olsanız sayamazsınız." (İbrahim, 34)

Sağlıklı bir vücut, güvenli bir vatan, gıda, giyecek, hava, su hepsi Allah'ın nimetleridir. Dünya senin elinde, fakat sen bunun farkında değilsin. Hayatın sahibisin, fakat bilmiyorsun.

"Allah'ın, göklerde ve yerdeki (nice varlık ve imkânları) sizin emrinize verdiğini, nimetlerini açık ve gizli olarak size bolca ihsan ettiğini görmediniz mi?" (Lokman, 20)

İki gözün, iki dudağın, iki elin, iki ayağın ve bir dilin var.

"Şimdi Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?" (Rahman, 23)

Ayaklar kesikken, ayakların üzerinde yürümek kolay bir şey mi?! Bir bacak kesilmişken bacağının üstünde kolayca durabilir misin?! Çektikleri elem ve acılar pek çok kimsenin uykusunu kaçırmışken, senin, gözlerini kapatarak uyuman uygun mu?! Yediği ve içtiği şeyler yüzünden midesi bulanan ve türlü türlü hastalıklarla hayatı zehir olan kimseler varken, senin, mideni lezzetli yemeklerle doldurman ve soğuk suyu yudumlaman doğru mu?! Sağırlık illetinden uzak olduğun halde kulağını düşün. Görebiliyorken görme nimetini düşün. Cildine bir bak; cüzzamlı ve alacalı

değilsin. Aklını düşün; Allah sana bu nimeti vermiş de delilik ve şaşkınlıkla perişan olmamışsın.

Sadece gözlerini, Uhud dağı büyüklüğünde bir altın karşılığında değişmek ister misin? Kulaklarını, ağırlığınca gümüşe satmak ister misin?! Dilsiz kalmak pahasına ışıl ışıl sarayları, dilini vererek satın alır mısın?! Ellerinin çolak kalması pahasına, inci ve yakut gerdanlıklar karşılığında ellerini verir misin?!

Gerçekten sen çok büyük nimetlere ve üstünlüklere sahipsin! Fakat farkında değilsin; kederli, hüzünlü ve tasalı bir hayat yaşıyorsun.

Sıcacık ekmeğin, buz gibi suyun var. Rahat uyuyabiliyorsun. Sağlık ve afiyet içindesin. Elindekilere şükretmek yerine, sahip olamadığın şeyleri düşünüyorsun. Mutluluğun anahtarı elindeyken, hadsiz hesapsız iyiliklere, nimetlere ve servetlere sahipken, malî kayıplarının tedirginliğini yaşıyorsun. Düşün ve şükret.

"Kendi nefislerinizde de öyle. Görmüyor musunuz?" (Zariât, 21)

Kendini, aileni, evini, işini, sağlığını, dostlarını ve etrafındaki dünyayı düşün.

"Onlar, Allah'ın nimetini bilirler (itiraf ederler). Sonra da onu inkâr ederler." (Nahl, 83)

Geçen Geçmiştir

Geçmişi hatırlamak, sürekli ondan etkilenmek, zihninden onu bir türlü atamamak ve geçmişte yaşanmış trajedilere hâlâ üzülmek aptallık ve deliliktir; iradeyi öldürmektir, şimdiki yaşadığı hayatı boşa harcamaktır. Akıllı insanlar, geçmişin dosyasını bir daha açmazlar ve onu ebediyyen unutulmuşluk zindanına kapatırlar. İhmal hapishanesinden bir daha çıkamayacak şekilde onu sağlam iplerle bağlarlar. Bir daha ışığı görmeyecek şekilde üzerine kapıyı kapatırlar. Çünkü o, geçmiş ve bitmiştir. Ne hüzün

onu geri getirebilir, ne gam ve tasa onu düzeltebilir, ne de keder onu hayata döndürebilir. Artık mazi olmuştur. O halde geçmişin kâbusunda ve olmayan bir şeyin gölgesinde yaşama. Kendini, geçmişin hayalinden kurtar. Nehri tersine akıtmak; güneşi doğduğu yere, çocuğu anasının karnına, sütü memeye, gözyaşını göze geri mi göndermek istiyorsun? Senin; geçmişinle yaşaman, onun için üzülmen, onun ateşiyle yanman ve onun eşiğine atılman korkunç ve trajik bir durumdur.

Mazi defterini okumak; bugünü kaybetmek, gayretleri çarçur etmek, içinde bulunduğun anı heba etmek demektir. Allah Teâlâ, geçmiş ümmetlerden ve onların yaptıkları şeylerden söz ettikten sonra şöyle buyurmuştur:

"*Onlar bir ümmetti, geldi geçti.*" (Bakara, 134)

Yani iş olup bitmiştir. Zamanın cesedini, otopsi masasına yatırmanın ve tarih arabasının tekerini tekrar döndürmeye çalışmanın hiçbir yararı yoktur.

Geçmişe dönen kişi, aslında öğütülmüş unu tekrar öğüten, biçilmiş keresteyi tekrar biçen gibidir. Geçmişe ağlayan kimseye eskiden beri şöyle derler: "Ölüleri mezarlarından çıkarma."

Hayvanların dilinden anlayan birisi, eşekle başka bir hayvan arasında şöyle bir konuşmanın geçtiğine şahit olur:

- Sen niye geviş getirmiyorsun? Eşek, kısa cevap verir.

- Yalandan hoşlanmadığım için...

En büyük musibetlerimizden biri, içinde bulunduğumuz anın sorunlarıyla baş edemeyip geçmişimizle meşgul olmak, güzel köşklerimizi ihmal edip eski bir enkazın yasını tutmaktır. Hâlbuki insanlar ve cinler, maziyi geri getirmek üzere birleşse bile, yine de geri getiremezler. Çünkü imkânsızdır.

İnsanlar, dönüp arkalarına bakamazlar! Çünkü rüzgâr, ileri doğru eser. Su, öne doğru yuvarlanır. Kafile, öne doğru yürür. O halde sen de hayatın kanununa muhalefet etme.

Gün, Bugündür

Sabah kalktığın zaman akşamı bekleme. Çünkü sadece bugünü yaşayacaksın. İyisiyle kötüsüyle dün geçip gitmiş, yarın ise -henüz- gelmemiştir. Senin ömrün bir gündür. Sadece güneşi seni gölgelendiren ve gündüzüne kavuştuğun gün, senin günündür. Bugününü yaşamak için canını ver, sanki sen bugün doğdun ve bugün öleceksin!? O halde, geçmişin düşünce ve üzüntüleriyle geleceğin kaygısı ve -korkutucu- kâbusları arasında hayatın tökezlemesin. Sen, bütün ihtimamınla, bütün gayretinle ve bütün ciddiyetinle sadece bugüne yoğunlaş. Artık bugün, kılacağın namazı huşu içinde kılmalı, Kur'ân'ı düşünerek okumalı, inceleyerek mütalaa etmeli, huzur içinde zikretmeli, işlerinde dengeli olmalı, ahlakını güzelleştirmeli, kısmetine razı olmalı, görünüşüne ve vücuduna ihtimam göstermeli ve başkalarına faydalı olmalısın.

Yaşadığın günü saatlere böl. Dakikalarını yıllar, saniyelerini aylar gibi gör. Her an yeni bir iyilik fidanı dik, güzel davranışlar sergile, günahın için istiğfar et/af dile, Rabbini zikret ve yolculuğa hazırlan. Bugünü sevinç, neşe, güven ve huzur içinde yaşa. Sana verilen rızka, eşine, çocuklarına, evine, bilgine ve seviyene razı ol.

"*Sana verdiğimi al ve şükredenlerden ol.*" (A'râf, 144)

Böyle yaşarsan, bugünü; üzüntüsüz, sıkıntısız, öfkesiz, kinsiz ve hasetsiz olarak yaşamış olursun.

Beyninizin bir köşesine yalnız şu ibareyi yazmalısınız. Bunu büronuzun bir köşesine de asmalısınız: **Gün, bugündür.** Bugün sıcak ve leziz bir ekmeği yediysen, dünkü kuru ve kalitesiz ekmeğin ya da yarının ne olacağı bilinmeyen ekmeğinin sana ne yararı/zararı var.

Bugün tatlı ve soğuk bir su içmişsen, dünkü tuzlu ve acı sudan dolayı niçin üzülüyorsun veya yarının suyunun acı ve sıcak olabileceği için niçin tasalanıyorsun?

Kendinize karşı dürüst olursanız çelik gibi iradenizle ve bütün benliğinizle şu düşünceye sarılırsınız: "Sadece bugünü yaşayacağım." İşte o zaman bugünün her anını, kendinizi inşa etmede, yeteneklerinizi geliştirmede ve işlerinizi düzeltmede kullanır ve şöyle dersiniz: Bugün, kullandığım kelimelere dikkat edip hiçbir kötü ve çirkin söz söylemeyeceğim, sövmeyeceğim, gıybet etmeyeceğim. Bugün, evimi ve büromu düzelteceğim, artık evimde ve büromda tertip ve düzen olacak. Sadece bugünü yaşayacağım için, beden temizliğime, güzel görünmeye, kılık kıyafetime özen göstermeye; yürüyüşümde, konuşmamda ve hareketlerimde dengeli olmaya dikkat edeceğim.

Sadece bugünü yaşayacağım için; Rabbime itaat edeceğim, namazımı en güzel şekilde kılacağım, nafilelerle sevap kazanmaya çalışacağım, Kur'ân okuyacağım, faydalı bir şey öğreneceğim ve faydalı bir kitabı mütalaa edeceğim.

Sadece bugünü yaşayacağım için; yüreğime fazilet fidanları dikeceğim. Ondan, kötülük ağacını; kibir, kendini beğenme, riya, haset, öfke, kin, nefret ve su-i zan gibi dikenli dallarıyla birlikte kökünden söküp atacağım.

Sadece bugünü yaşayacağım için; başka insanlara da yararlı olacağım. Herkese iyilik yapacak, hastaları ziyaret edecek, cenazeye iştirak edecek, yolunu şaşırana yol gösterecek, açları doyuracak, darda kalanları rahatlatacak, mazlumun yanında yer alacak, zayıfa şefaat edecek, başına musibet geleni teselli edecek, küçüğe merhamet edecek ve büyüğe saygı göstereceğim.

Sadece bugünü yaşayacağım için; Ey geçip giden mazi! Güneşin gibi sen de kaybol. Sana asla ağlamayacağım. Bir an bile seni hatırladığımı göremeyeceksin. Çünkü sen bizi terk ettin, bizden ayrıldın ve sonsuza dek bir daha geri dönmeyeceksin.

Ve sen ey gayb âlemindeki gelecek! Asla seninle ilgili boş hülyalara kapılmayacağım. Kendimi asla kuruntulara kaptırmayacağım. Olmayan bir şeyin doğumu için acele etmeyeceğim.

Çünkü yarın, hiçbir şey değildir. Çünkü yarın, henüz yaratılmamıştır. Çünkü yarın, anılmaya değer bir şey değildir.

Gün, bugündür ey insan! Hayatı en güzel şekliyle ve bütün güzellikleriyle birlikte yaşamak isteyenler için, bu söz, mutluluk lügatinin en şahane sözüdür.

Geleceği, Gelinceye Kadar Bırakıver

"Allah'ın emri gelmiştir. Artık onu istemekte acele etmeyin." (Nahl, 1)

Olaylarla yarışa girmeyin. Bebeğin zamansız doğmasını ister misin?! Meyveyi olgunlaşmadan koparır mısın?! Yarın denen şey, gerçekte olmayan bir şeydir. Onun henüz bir varlığı yoktur, tadı yoktur, rengi yoktur. Niçin kendimizi onunla meşgul ediyoruz? Niçin onun muhtemel musibetlerinden kaygı duyuyor, olaylarına önem veriyor ve felaket beklentisi içinde yaşıyoruz? Onunla aramıza bir engel mi girecek ya da onunla karşılaşacağız da bir sevinecek ve ödül mü alacağız? Bilmiyoruz. Bildiğimiz tek şey, onun henüz yeryüzüne gelmediği, gayb âleminde olduğudur. Bize düşen, ona ulaşıncaya kadar, köprüden düşmemektir. Kim bilir, belki köprüye ulaşamadan duracağız. Belki biz ulaşmadan köprü yıkılacak. Belki de köprüye ulaşacak ve sağ salim üzerinden geçip gideceğiz.

Zihnimizde gelecek düşüncesine fazla yer vermek, gayb kitabını açarak can sıkıcı düşüncelerle kafayı meşgul etmek dinimizce de hoş karşılanmamıştır. Çünkü bu, tûl-i emeldir. Tûl-i emel; (uzun emeller peşinde koşmak) akılca da kınanmıştır. Çünkü bu, gölge boksu yapmak demektir. Bu dünyada pek çok kimse; gelecekte açlık, açıklık, hastalık, yoksulluk çekeceği veya felakete uğrayacağı düşüncesi içinde yaşarlar. Bütün bunlar ise şeytan mektebinin müfredatındandır.

"Şeytan sizi fakirlikle korkutur ve size cimriliği telkin eder. Allah ise size katından bir mağfiret ve bir lütuf vâdeder." (Bakara, 268)

Pek çok kimse, "Yarın aç kalacağız.", "Hasta olacağız.", "Yüz yıl sonra dünyanın sonu gelecek." diye ağlar. Ömrünün süresi bir başkasının elinde olan bir kimsenin ne zaman öleceği konusunda iddiaya girmemesi gerekir. Ne zaman öleceğini bilmeyen bir kimsenin, gerçekte olmayan bir şeyle meşgul olması caiz değildir. Bırak, yarın ne zaman gelirse gelsin. Onunla ilgili sorular sorup durma. Geleceğin ordularını bekleme. Çünkü sen bugündesin.

Güneşi doğmamış ve ışık yüzü görmemiş bir günü satın almak için, kaygıları ödünç alan kimselere şaşılır. Aman ha tûl-i emelden sakının.

Yıkıcı Eleştirilere Nasıl Karşı Konulur?

Bazı küstah ve değersiz kişiler, yaratıcı ve rızık verici yüce Allah'a sövdüler ve kendinden başka ilah olmayan, bir ve tek olan Rabbimiz hakkında çirkin sözler söylediler. Senin benim gibi hata edebilen insanlardan ne bekliyoruz ki! Sen, hayatında hep iyilik yapmana, yapıcı ve fedakâr olmana ve parlak bir kişilik sergilemene rağmen korkunç, acımasız ve yıkıcı bir tenkit bombardımanı, planlı ve maksatlı bir yıpratma ve kasıtlı bir hakaretle karşı karşıya kalabilirsin. Onlar sana karşı hiç susmayabilirler. Hatta yerin altına tünel kazarak veya göğe merdiven dayayarak onlardan kaçmak isteyebilirsin. Ama ne var ki sen onlarla birlikte yaşamak zorundasın. Öyleyse onlardan, seni üzecek, ağlatacak, gözlerini kan çanağına çevirecek ve uykularını kaçıracak her şeyi bekle.

Yerde oturan düşmez ve kimse, ölmüş köpeği tekmelemez. Onların sana kızmalarının sebebi; dindarlık, ilim, ahlak ve servet yönünden onlardan üstün olmandır. Sen, sahip olduğun bütün yetenekleri ve Allah'ın sana verdiği nimetleri terk etmedikçe, öv-

güye değer bütün vasıfları kaybetmedikçe, seni şerefli kılan meziyetlerden sıyrılmadıkça, ahmak, budala, her şeyi kaybetmiş, parçalanmış ve bitkin bir hale gelmedikçe, onların nazarında iflah olmaz bir günahkârsın. Onların istedikleri şey, tamamen budur. O halde onların sözlerine, tenkitlerine, küfür ve hareketlerine karşı diren. Varlığını ve ayakta kalma gücünü ispat edercesine üzerinde dolu tanelerinin paramparça olduğu sessiz ve heybetli bir kaya gibi ol. Onların sözlerine kulak verir ve bundan etkilenirsen, onların senin hayatını zehir etmeye ve ömrünü bulandırmaya yönelik emellerini gerçekleştirmiş olursun. O halde iyisi mi, sen onları görmezden gel, onlardan yüz çevir ve kurdukları tuzaklardan dolayı canını sıkma. Onların bayağı ve seviyesiz tenkitleri, senin saygın birisi olduğun anlamına gelir. Senin değerin arttıkça onların da temelsiz ve yıkıcı tenkitleri artacaktır.

Sen bu adamların ağızlarını kapatamaz, dillerini bağlayamazsın. Fakat onları görmezden gelerek, kendi hallerinde bırakarak ve sözlerini bir kenara atarak tenkitlerini ve suçlamalarını toprağa gömebilirsin.

"De ki: Kininizden (kahrolup) ölün!" (Âl-i İmrân, 119)

Üstelik erdemlerini artırarak, güzelliklerini geliştirerek ve eğriliklerini düzelterek onların ağızlarına hardal tohumu dökebilirsin. Herkesçe kabul edilen ve sevilen, herkes nazarında kusursuz görülen biri olmak istersen, bu, senin imkânsız bir şeyi istediğin ve erişilmez bir emelin peşinde olduğun anlamına gelir.

Kimseden Teşekkür Bekleme

Allah Teâlâ, kullarını kendisini zikretmeleri için yaratmış ve şükretmeleri için onlara rızık vermiştir. Buna rağmen pek çoğu O'ndan başkasına şükreder ve tapar. Çünkü inkârcılık, nankörlük ve kabalık karakteri pek çok kimseye hâkimdir. Bu adamların senin yaptığın iyiliğe rağmen nankörlük ettiklerini, yaptığın iyiliği unuttuklarını görürsen şaşırma. Hatta onlar bazen sana kar-

şı düşmanca tavır takınarak içlerinde gizledikleri kin mancınıklarıyla seni taşlayabilirler bile... Bunun tek nedeni onlara iyilik etmendir.

"Ve sırf Allah ve Rasûlü kendi lütuflarından onları zenginleştirdiği için öç almaya kalkıştılar." (Tevbe, 74)

Şu görünen âleminin kitabını okuduğunda sayfaları arasında bir babanın hikâyesini göreceksin. Baba, oğlunu yetiştirip büyütür. Yedirir, içirir, giydirir, kuşatır, öğretir ve güzelce terbiye eder. Onun uyuması için kendisi uykusuz kalır, onu doyurmak için kendisi aç kalır, onun rahat etmesi için kendisi yorulur. Çocuk biraz serpilip bıyıkları terleyince ve pazuları kuvvetlenince azgın bir köpek gibi babasının karşısına geçer, onu küçük görür, kin kusar, bağırır, karşı çıkar ve ona çok acı çektirir.

Fıtratı tersine dönen ve iradesi bozuk olan kimselere açtıkları iyilik sayfaları yanıp kül olan kimseler, sakin olsunlar. Hazineleri tükenmeyen yüce Allah'ın katında kazandıkları sevaplarla sevinsinler.

Sen, iyiliği sadece Allah'ın rızasını kazanmak için yap. Zira her durumda kazançlı çıkacak olan sensin. Nankörlük edenlerin nankörlüğü, kadir kıymet bilmeyenlerin umursamazlığı sana zarar vermeyecek. Sen, Allah'a hamd et. Çünkü sen, iyilik edensin ve veren el, alan elden üstündür.

"Biz sizi Allah rızası için doyuruyoruz; sizden ne bir karşılık ne de bir teşekkür bekliyoruz." (İnsân, 9)

Aklı başında pek çok kişi, kalabalık kitlelerdeki nankörlük karakterini şaşkınlıkla karşılamışlardır. Onlar, azgınlık ve inkârda ısrar eden kavimleri kınayan ilahî vahyi -sanki- hiç duymamış gibidirler:

"İnsana bir zarar geldiği zaman, yan yatarak, otururak veya ayakta durarak (o zararın giderilmesi için) Bize dua eder; fakat Biz ondan sıkıntısını kaldırınca, sanki kendisine dokunan bir sıkıntıdan ötürü Bize dua etmemiş gibi geçip gi-

der. İşte böylece haddi aşanlara yapmakta oldukları şeyler güzel gösterildi." (Yunus, 12)

Aptal, budala birinin, hediye ettiğiniz kalemle sizi hicveden yazılar yazması ya da davarlarına yaprak silkelemesi için verdiğiniz asa ile başınızı yarması sizi şaşırtmasın. İnkâr kefeninde mumyalanmış beşeriyetin, yüce yaratıcısına karşı tutumu bu olunca, sana/bana karşı ondan nasıl bir tavır beklenir ki?!

Başkalarına İyilik Yapmak Gönlü Ferahlatır

İyilik ve güzelliğin ismi ve resmi güzeldir. Hayır da adı gibi tatlıdır. İnsanların mutlu olmasını sağlayanlar ve onların mutluluğuna vesile olanlari oluşan mutluluktan ilk faydalananlardır. Yaptıkları iyiliğin meyvesini kendi iç dünyalarında, ahlaklarında ve vicdanlarında hemen devşirirler. Yaptıkları iyiliğin kendilerine gönül ferahlığı, sevinç, huzur ve sükûnet şeklinde yansıdığını görürler.

Bu sebeple, sana bir sıkıntı bastığında, elem veya kederle karşılaştığında hemen başkasına bir iyilik yap, ona güzel bir şekilde davran. Bir anda gevşeme ve rahatlama hissedersin. Yoksula bir şeyler ver, mazluma yardım et, darda kalanı kurtar, aç olanı doyur, hastayı ziyaret et veya felaketzedeye yardım et. Bunları yaptığın zaman önünden ve arkandan sana mutluluğun aktığını görürsün.

İyilik, güzel bir koku gibidir. Taşıyana da, satana da, alana da fayda verir. Yapılan iyiliklerin psikolojik getirileri, kalplerini iyilik ve güzellikle dolduran kimselerin eczanesinde satılan şifalı ilaçlardır.

Ahlak fukarası kimselere dağıtılacak aydınlık gülücükler, değerler dünyasında bir sadaka-yı cariye olarak kabul edilmiştir. *"Kardeşinizi güler yüzle karşılamanız bile bir sadakadır."* Surat asmak ise başkalarına savaş açmak gibidir. Bunların nasıl oluştuğunu ise Allah'tan başka kimse bilmez.

Günahkâr birinin avucuyla azgın bir köpeğe verdiği bir içim su, onun cennete girmesine vesile olabilir. Çünkü mükâfatı verecek olan yüce Rabbimiz çok affedicidir, şükrü kabul edendir; güzeldir, güzelliği sever; zengindir, her türlü övgüye layıktır.

Ey sıkıntı, korku ve endişe kâbuslarının tehdidi altında yaşayanlar! Koşun, iyilik bahçesine gelin. Başkalarıyla ilgilenin. Verin, misafir ağırlayın, teselli edin, yardım edin, hizmet edin. Böyle yaptığınız zaman tadıyla, rengiyle ve zevkiyle birlikte mutluluğu bulacaksınız.

"Temizlenmek üzere malını hayra veren iyiler ondan (ateşten) uzak tutulur. Yüce Rabbinin rızasını istemekten başka onun nezdinde hiçbir kimseye ait şükranla karşılanacak bir nimet yoktur. Ve o (buna kavuşarak) hoşnut olacaktır." (Leyl, 17-21)

Boş Durma, Bir İşle Meşgul Ol!

Hiçbir iş yapmayıp boş duran kimseler dedikodu yaparlar ve ona buna laf taşırlar. Çünkü onların zihinleri dağınıktır.

"Geride kalan kadınlarla beraber olmaya razı oldular." (Tevbe, 87)

İnsan zihni için en tehlikeli durum, kişinin hiçbir iş yapmayıp boş kalmasıdır. Böyle biri, sağa sola yalpa yaparak hızla yokuş aşağı inen şoförsüz bir araba gibidir.

Hayatında kendini boşlukta hissettiğin zaman kendini üzüntü, keder ve kaygıya hazırla. Çünkü bu boşluk, seni hayat merdiveninin geçmiş, gelecek ve bugünkü dosyalarına doğru çeker, bu da seni şaşırmış bir hale getirir. Sana tavsiyem, bu kahredici gevşekliğe karşılık verimli bir meşguliyet bulmandır. Çünkü boş kalmak, gizli bir cinayettir ve sakinleştirici haplarla intihar etmek demektir.

Boş kalmak; Çin zindanlarında, tutukluyu her dakika damlayan bir şişenin altına koymak suretiyle yavaş yavaş uygulanan bir

işkenceye benzer ki damlaların beklendiği aralıklarda tutuklu cinnet geçirmektedir.

Rahatlık bir gaflet, boşluk ise maharetli bir hırsızdır. Bu kuruntu savaşlarının kurbanı ise paramparça olan aklındır.

O halde hemen kalk, namaz kıl, Kur'ân oku, tesbih çek, bir şeyler yaz/oku. Büronu tertip et, evini düzene sok veya başka birine yararlı ol. Ta ki boşluktan kurtulasın. Ben sana sadece nasihat ediyorum.

Meşguliyet bıçağıyla boşluğu kes ve işini bitir. Doktorlar, sadece bu icraata karşılık bile mutluluğun yüzde ellisini garanti ediyorlar. Çiftçilere, fırıncılara ve inşaat işçilerine bir bak; sen boşluk yılanı tarafından ısırıldığın için yatağında gözyaşlarını silerek ıstırap çekerken onlar huzur ve mutluluk içinde bülbüller gibi şakıyorlar.

Taklitçi Dalkavuk Olma

Başkalarının kişiliğine bürünerek onların içinde eriyip gitme. Çünkü bu, sürekli bir işkencedir. Pek çokları başkalarının kişilikleri içinde eriyip kaybolmak için kendilerini, kendi seslerini, hareketlerini, konuşmalarını, yeteneklerini ve şartlarını unutmaktadır. Bir de bakıyorsun ki yapmacık ve övüncek tavırlar içinde bulunuyor, varlıklarını ve kişiliklerini kaybediyorlar.

Hâlbuki Hz. Âdem'den son insana kadar aynı şekil ve surete sahip iki kişi olmayacak. Suret ve şekilde bir olmayan insanlar, ahlak ve yeteneklerde niçin bir olsunlar ki?!

Sen; tarihte benzeri gelmemiş ve bir daha da asla gelmeyecek bir varlıksın.

Sen, Ali'den, Veli'den farklı bir insansın. O halde kendini taklit, benzeme ve erime girdaplarında sıkıştırma. Kendin ol, kendi karakterine göre davranın.

"*Her bölük içeceği kaynağı bildi.*" (Bakara, 60)

"Herkesin yöneldiği bir kıblesi vardır. Siz hayır işlerinde yarışın." (Bakara, 148)

Yaratıldığın gibi yaşa. Ne sesini, ne sesinin tonunu, ne de yürüyüşünü değiştir. Kendini vahiy ile eğit. Ama varlığını ortadan kaldırma ve bağımsızlığını öldürme.

Senin kendine ait bir tadın, kendine ait bir rengin var. Biz seni bu renginle ve bu tadınla istiyoruz. Çünkü sen böyle yaratıldın. Biz seni böyle tanıdık. *"Hiç biriniz bir başkası olmasın."*

İnsanlar tabiatları itibarıyla ağaçların dünyasına benzerler. İçlerinde tatlı olanları da, ekşi olanları da vardır. Uzun olanları, kısa olanları vardır. Böylece de kalmalıdırlar. Muz isen ayva olmaya çalışma. Çünkü senin güzelliğin ve kıymetin muz olmana bağlıdır. Renklerimizin, yeteneklerimizin ve güçlerimizin farklılığı, Yaratıcımızın ayetlerinden bir ayettir. O'nun ayetlerine karşı gelme.

Kaza ve Kader

"Yeryüzünde vuku bulan ve sizin başınıza gelen herhangi bir musibet yoktur ki, Biz onu yaratmadan önce, bir kitapta yazılmış olmasın." (Hadîd, 22)

Artık kalem kurumuş, sayfalar kaldırılmış, iş bitmiş ve kaderler yazılmıştır.

"De ki: Allah'ın bizim için yazdığından başkası bize asla erişmez." (Tevbe, 51)

Sana isabet edecek olan şey, seni asla ıskalamayacak, sana isabet etmeyecek şey de asla isabet etmeyecektir.

Bu inanç senin içinde iyice kökleşerek kalbine yerleşirse gelen her musibet bir lütuf, her mihnet bir mükâfat ve her ikaz bir işaret olur.

"Allah kimin iyiliğini murad ederse, ona Allah'tan bir musibet isabet eder."

Sana bir hastalık isabet ederse, bir yakının vefat ederse, malî bir kayba uğrarsan veya evin yanarsa, bil ki bütün bunlar yüce Yaratıcının takdiridir. O'nun takdiri gerçekleşmiştir. İlahî irade böyle tecelli etmiştir. Tercih O'nundur. Ecir hâsıl olmuş ve musibet bir günaha kefaret olmuştur. Başına birtakım musibetler gelen kimselere; sabretmeleri ve dilediğini alan, dilediğini veren, dilediğini tutan ve dilediğini bolca yayan Allah'tan razı olmaları sebebiyle selam olsun.

"*Allah yaptığından sorumlu tutulamaz. Onlar ise sorguya çekileceklerdir.*" (Enbiyâ, 23)

Kaza ve kadere iman etmedikçe ne sinirlerin yatışacak, huzur bulacak ne de içindeki kuruntular gidecektir. Senin karşılaştığın şeylerle ilgili olarak kalem, yazacağı şeyleri önceden yazmış ve kurumuştur. Dolayısıyla kendini üzüntü ve kederlere sürükleme. Yıkılması mukadder bir duvarı ayakta tutabileceğini, dökülen suyu hapsedebileceğini, esen rüzgârı engelleyebileceğini, kırılan bardağı koruyabileceğini zannetme. Böyle bir zan, -sen ve ben istemesek de- doğru değildir. Çünkü takdir edilen şey gerçekleşecek, kaza infaz edilecek ve yazılan şey başa gelecektir.

"*Öyleyse dileyen inansın, dileyen inkâr etsin.*" (Kehf, 29)

Hiç öfkelenmeden, bağırıp çağırmadan, ağlayıp sızlanmadan kadere teslim ol. Pişmanlık seline kapılmadan, kazaya razı ol. Gerekeni yapıp çarelere başvurduktan sonra sakındığın şeyler başına gelmişse artık gönlün rahat olsun. Çünkü olması gereken olmuştur. Artık: "Şöyle yapsaydım şöyle olurdu." deme. Fakat: "Allah böyle takdir etmiş, O, dilediğini yapar." de!

Zorlukla Beraber Kolaylık Vardır

"*Zorlukla beraber bir kolaylık daha vardır.*" (İnşirâh, 6)

Ey insan! Açlıktan sonra tokluk, susuzluktan sonra suya kanma, uykusuzluktan sonra uyku, hastalıktan sonra şifa vardır. Kay-

bolan, bir gün geri gelir, yolunu şaşıran yolunu bulur, sıkışan rahatlar ve karanlıklar dağılır.

"Umulur ki Allah bir fetih yahut katından bir emir getirecek de onlar, içlerinde gizledikleri şeyden dolayı pişman olacaklardır." (Mâide, 52)

Geceye, dağların tepelerinden ve vadilerin yataklarından onu kovalayarak sessizce gelen sabahın aydınlığını müjdele. Kederli bir insana, ışık hızıyla ve göz açıp kapayıncaya kadar aniden kendisine ulaşacak rahatlamayı müjdele. Felâketzedeye gizli bir lütfu ve müşfik bir eli müjdele.

Uzadıkça uzayan bir çölü gördüğün zaman bil ki onun ardında yemyeşil bahçeler ve kocaman gölgeler vardır.

İpin iyice gerildiğini gördüğün zaman bil ki yakında kopacaktır.

Gözyaşıyla beraber bir tebessüm, korkuyla beraber güvenlik, endişeyle beraber huzur vardır.

Ateş, İbrahim Halil'i yakmaz. Çünkü Rabbanî himaye şöyle emrederek bir pencere açar.

"Ey ateş! İbrahim'e serinlik ve esenlik ol!" (Enbiyâ, 69)

Hz. Musa, samimi ve yürekten gelen bir sesle *"Rabbim şüphesiz benimledir, bana yol gösterecektir."* (Şuara, 62) dediği için Allah, onu denizde boğulmaktan kurtarmıştır.

Masum Peygamber Hz. Muhammed de mağara arkadaşına, *"bir ve tek olan yüce Allah bizimle beraberdir"* diye müjde verince kendilerine Allah'tan bir güvenlik, fetih, huzur ve sekinet gelmiştir.

Yaşadıkları anın kölesi ve kötü şartların esiri olarak yaşayanlar; sıkıntı, darlık ve perişanlıktan başka bir şey göremezler. Çünkü onlar, sadece duvarına ve evin kapısına bakarlar. Bakışlarını perdenin gerisine, düşüncelerini duvarların ötesine doğru uzatsınlar.

O halde hiç üzülmeyin. Bir halin olduğu gibi devamı imkânsızdır. En güzel ibadetlerden biri de kurtuluşu beklemektir. Günler deveran eder, zaman tersine döner. Geceler, gündüze gebedir. Gayb örtülüdür, ne olacağı bilinmez. Sonsuz hikmet sahibi olan yüce Rabbimiz her an bir iştedir. Belki bunun ardından başka bir durum yaratacaktır. Şüphesiz zorlukla beraber bir kolaylık vardır. Evet, evet, zorlukla beraber mutlaka bir kolaylık vardır.

Limonu, Limonata Yap

Zekî ve yetenekli bir kişi zararları kâra dönüştürür. Korkak cahil ise bir musibeti iki musibet haline getirir.

Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*, Mekke'den çıkartılıp Medine'ye hicret ettiği zaman tarihin akışını değiştirecek bir devlet kurdu.

İmam Ahmed hapse atıldı, kamçıyla işkence edildi ama büyük bir hadis âlimi oldu. Hapse atılan İbn Teymiyye de oradan büyük bir ilmî birikimle çıktı. Boş bir kuyuya bırakılarak cezalandırılan İmam Serahsî, Hanefî fıkhının en büyük kaynaklarından biri olan yirmi ciltlik *el-Mebsut* isimli eserini orada yazdı. Kötürüm olan İbnu'l-Esîr, bu haliyle hadis ilminin en meşhur ve faydalı eserlerinden *Câmiu'l-Usûl* ve *en-Nihâye*'yi yazdı. İbnu'l Cevzî, Bağdat'tan sürüldü ve bu sayede *Kıraat-i Seb'a*'da derinleşti. Ölmeden önce ateşli bir hastalığa yakalanan Malik İbn er-Reyb, Abbasi şairlerinin divanlarına denk olan büyük ve meşhur kasidesini bütün dünyaya bu esnada duyurdu. Ebu Züeyb el-Hüzelî'nin oğulları ölmüş ve onların arkasından söylediği mersiye halkın gözünden kaçmış olmasına rağmen uzun zaman dinlenmiş ve tarih tarafından alkışlanmıştır.

Bir felaketle karşılaştığın zaman, onun aydınlık yönüne bak. Birisi sana bir bardak limon verdiği zaman onun içine bir avuç şeker ilave et. Sana bir yılan hediye edildiği zaman, onun kıymetli derisini al, gerisini bırak. Seni bir akrep soktuğu zaman, bil ki

onun zehri, yılan zehrine karşı koruyucu bir serumdur ve vücuda güçlü bir bağışıklık kazandırır.

En zor şartlarda bile, bizim için çiçek, gül ve yasemin çıkarmak için neşeli ol.

"Sizin için daha hayırlı olduğu halde bir şeyi sevmemeniz mümkündür." (Bakara, 216)

Büyük Fransız devriminden önce biri iyimser, diğeri karamsar iki meşhur şair hapse atılmıştı. Başlarını hapishanenin penceresinden çıkardılar. İyimser olan, yıldızlara baktı ve gülümsedi. Kötümser olan ise hapishanenin önünden geçen caddedeki çamura baktı ve ağladı. Sen, daima trajedinin diğer yüzüne bak. Çünkü mutlak kötülük diye bir şey yoktur. Fakat iyilik, kazanç, başarı ve bu başarının karşılığı vardır.

Zorda Kalan Dua Ettiği Zaman Kim İcabet Eder?

Sıkıntıda olan kişi kime sığınır? Darda kalan kimden yardım ister? Varlıklar, kime muhtaçtır? Yaratıklar kimden ister? Diller, hep kimin adını zikreder? Kalpler, kimi tanrı olarak kabul eder? Şüphesiz ki O, kendisinden başka hiçbir ilahın olmadığı Allah'tır.

Bize düşen, bollukta da darlıkta da O'na dua etmek, felaketlerde O'na sığınmak, sıkıntılarda O'na tevessül etmektir. Ağlayarak, yalvarıp yakararak kendimizi O'nun kapısının eşiğine atmaktır. O'nun yardım ve desteği o zaman gelir, süratle rahatlama başlar ve kapılar açılır.

"Darda kalana, kendine yalvardığı zaman karşılık veren... Allah'tan başka bir ilah mı var!" (Neml, 62)

Boğulmakta olanı O kurtarır. Kaybolanı O geri getirir. Başı belaya gireni O kurtarır. Mazluma O yardım eder. Yolunu şaşırana O yol gösterir. Hastaya O şifa verir. Darda kalanı O ferahlatır.

"*Gemiye bindikleri zaman dini yalnızca O'na has kılarak Allah'a yalvarırlar.*" (Ankebut, 65)

Burada gamı, kederi, üzüntüyü ve sıkıntıyı giderecek duaları sıralayacak değilim. Fakat bu konuda, seni, Allah'a güzel şekilde, nasıl hitap edileceğini öğrenmen için hadis kitaplarına yönlendiriyorum. Artık Allah'a dua eder, O'na yalvarır ve O'ndan ümit edersin. Allah'ı bulduğunda her şeyi bulmuş olursun. O'na imanı kaybettiğinde her şeyi kaybetmiş olursun. Rabbine ettiğin dua, bir ibadettir, isteğini elde etmenin ötesinde ikinci bir itaattir. Dua sanatını iyi bilen bir kulun; üzülmesine, kederlenmesine ve kaygılanmasına gerek yoktur. O'nun ipi dışında bütün ipler kopar. O'nun kapısı dışında bütün kapılar kapanır. O, yakındır, işitendir, icabet edendir. Zorda kalana, dua ettiği zaman icabet eder.

"*Bana dua edin, kabul edeyim*" (Mümin, 60) diye sana da emretmektedir. Ki sen; fakir, zayıf ve muhtaçsın. O ise güçlü, tek ve yücedir. Başına bir felaket geldiğinde, bir problemle karşılaştığında hemen O'nu zikret, ismini seslen, O'ndan medet bekle ve O'nun yardımını iste. İsmini takdis etmek ve hürriyet tacını başına geçirmek için alnını secdeye koy. Kurtuluş nişanını kazanmak için burnunu kulluk çamuruna sürt. Ellerini kaldır, dilini serbest bırak. Sürekli olarak ve ısrarla iste. O'nun kapısından ayrılma, lütfunu bekle. Vereceği zaferi gözet. İsmini gözet. O'nun hakkında hüsnü zan besle. Bütün varlığınla O'na yönel. Ta ki mutlu olasın ve kurtuluşa eresin.

Evin Sana Yeter

Meşru ve sünnete uygun uzlet; kötülükten ve kötülük yapanlardan, eli boşlardan, zevk ve safa peşinde koşanlardan ve başıboş hayat yaşayanlardan -meşru ve güzel bir şekilde- uzak durmaktır. Böylece birlik ve dirlik içinde, başın selamette, kalbin rahat, gönlü huzurlu olursun. Zihnin hikmet taneleriyle dolar, gözlerin marifet bahçelerini seyreder.

İyilik ve ibadetten alıkoyacak şekilde meşgul eden şeylerden uzak kalmak, gönül doktorlarının tecrübe ettiği çok değerli bir ilaçtır. Ne mutlu bunu başarabilene! Ben sizi böyle bir uzlete yönlendiriyorum. Kötülükten, boş ve gereksiz şeylerden, sıradan insanlardan uzak durmak düşünce için bir nevi aşıdır, Allah korkusunu ve saygısını diri tutmaktır, O'na yöneliş ve hatırlayışın doğumunu kutlamaktır.

Biraraya gelme ve insanlarla karışmanın övüldüğü yerler; cemaatle kılınan namazlar, Cuma toplantıları ve ilim ve hayır için yardımlaşma meclisleridir. Tembellik ve kabadayılık meclislerine gelince, aman ha, bunlardan sakın. Bütün varlığınla onlardan uzak dur. Günahına ağla ve dilini tut. Evin sana yeter.

İnsanlarla kötü bir şekilde bir araya gelmeler, nefse karşı açılmış kapsamlı bir savaştır, içindeki güvenlik ve istikrar dünyasına karşı açık bir tehdittir. Çünkü sen bu tür ortamlarda dedikodu uzmanlarıyla, fitne ve felaket tellallarıyla oturmuş olursun ve ölmeden önce her gün yedi defa ölürsün.

"Eğer içinizde onlar da savaşa çıksalardı, size bozgunculuktan başka bir katkıları olmazdı." (Tevbe, 47)

Şu halde sizden tek ricam, kendi işinizle uğraşmanız, söyleyecek hayırlı bir sözünüz ve yapacak hayırlı bir işiniz olmadıkça evinize çekilmenizdir. İşte o zaman kalbinizin size döndüğünü, zamanınızın boşa geçmediğini, ömrünüzün heder olmadığını, dilinizin gıybete bulaşmadığını, gönlünüzün endişeden, kulağınızın çirkin sözlerden ve nefsinizin kötü zandan kurtulduğunu görürsünüz. Deneyen bilir. Kendini kuruntu ve vehimlere kaptıran ve avam ile lafa dalanlara da "selam" deyin, geçin.

Telafi, Allah'tandır

Yüce Allah, senden bir şey aldığı zaman eğer sabreder ve mükâfatını O'ndan beklersen, mutlaka sana aldığının daha hayırlısını verir.

"Her kim, iki sevgilisini (gözlerini) *aldığımda sabrederse, cennette onları telafi ederim."* (Kudsî Hadis)

Çocuğunu kaybeden ve buna sabreden kimse için sonsuzluk cennetinde hamd sarayı inşa edilir. Diğer kayıpları bunlara kıyas edebilirsin. Bu, sadece bir misaldir.

Musibete üzülme. Çünkü bunu takdir eden Allah'ın katında; cennet, sevap ve telafi edici büyük bir ecir vardır.

Allah Teâlâ, bela ve musibetlere uğramış dostlarına Firdevs cennetlerinde şöyle seslenecektir:

"Sabrettiğinize karşılık size selam olsun! Dünya yurdunun sonu (cennet) ne güzeldir!" (Ra'd, 24)

O halde bela ve musibetleri telafi edici bir şeyi, onların mükâfatını ve arkasından gelecek bir iyiliği beklemeye tabii ki hakkımız vardır.

"İşte Rablerinden bağışlamalar ve rahmet hep onlaradır. Ve doğru yolu bulanlar da onlardır." (Bakara, 157)

Selam olsun musibete uğrayanlara! Müjdeler olsun felâketzedelere!

Dünyanın ömrü kısa, hazineleri değersizdir. Ahiret ise daha kalıcı ve daha hayırlıdır. Burada musibete uğrayan, orada mükâfatlandırılır. Burada yorulan, orada dinlenir. Dünyaya takılan, ona âşık olan ve tamamen ona dayananlara gelince; onlara en ağır gelen şey, arzu ettikleri dünya hazlarını elde edememeleri ve rahatlarının bozulmasıdır. Onlar, sadece dünyayı istediklerinden karşılaştıkları bela ve musibetler kendilerine ağır gelmektedir. Sadece ayaklarının dibine baktıkları için, gelip geçici, değersiz dünyadan başka bir şey görememektedirler.

Ey felâketzedeler! Kaçırılan hiçbir şey yok. Kazanan yine sizlersiniz. Size öyle bir mesaj gönderilmiştir ki onun satırları arasında lütuf, şefkat, sevap ve güzel bir seçim var. Üzerine musibet çadırı kurulan kimse, sonucun ne olduğuna bakmalıdır.

"Onların arasına, içinde rahmet, dışında azap bulunan kapılı bir sur çekilir." (Hadîd, 13)

Yüce Allah'ın katındaki daha hayırlı, daha kalıcı, daha değerli, daha güzel ve çok sağlıklıdır.

İman, Hayattır

Bedbahtlar; -bedbaht kelimesinin bütün anlamlarıyla- iman hazinelerinden ve yakîn sermayesinden mahrum kalanlardır. Onlar, devamlı bir perişanlık, öfke, zillet ve meskenet içindedirler.

"Kim de Beni anmaktan yüz çevirirse şüphesiz onun sıkıntılı bir hayatı olacak." (Tâ-hâ, 124)

Âlemlerin Rabbi olan Allah'a imandan başka nefse mutluluk veren, onu temizleyen, keder ve endişeden uzaklaştıran başka bir şey yoktur. Aslında Allah'a iman olmadıkça hayatın da bir tadı olmaz. İmana gelmeyen dinsizler için; bu dünyanın yüklerinden, zincirlerinden, karanlıklarından ve felâketlerinden kurtulmanın en ideal yolu, intihardır. İnançsız hayat, ne büyük perişanlıktır. Dünyada Allah'ın çizdiği yoldan sapanlara inen lanet, ne büyük lanettir.

"Yine O'na iman etmedikleri ilk durumdaki gibi onların gönüllerini ve gözlerini ters çeviririz. Ve onları şaşkın olarak azgınlıkları içerisinde bırakırız." (En'âm, 110)

İnsanlığın, çağlardır yaşadığı uzun ve meşakkatli tecrübelerden sonra, Allah'tan başka ilah olmadığına tam olarak iman etmesinin artık zamanı gelmiştir. Yaşadığı bunca tecrübeden sonra akıl; putların hurafe, küfrün lanetli ve dinsizliğin yalan olduğu gerçeğine ulaşmıştır. Peygamberler doğru söylemişlerdir; Allah haktır, mülk O'nundur, hamd O'nadır ve O'nun her şeye gücü yeter.

İmanının kuvvetliliği veya zayıflığı, sıcaklığı veya soğukluğu derecesinde mutlu ve huzurlu olursun.

"Erkek veya kadın, mümin olarak kim iyi amel işlerse, onu mutlaka güzel bir hayat ile yaşatırız. Ve mükâfatlarını, elbette yapmakta olduklarının en güzeli ile veririz." (Nahl, 97)

Bu güzel hayat; Rablerinin vaadinden dolayı nefislerinin kararlılığı, Yaratıcılarını sevmelerinden dolayı kalplerinin sebatı, vicdanlarının sapıklığın kirlerinden temizliği, olaylar karşısında sinirlerinin sağlamlığı, kaza ve kader karşısında kalplerinin sükûneti ve rızası demektir. Çünkü onlar; Allah'ı Rab, İslam'ı din ve Muhammed *sallallâhu aleyhi ve sellem*'i de peygamber olarak kabul ettiler.

Kovanı Kırma, Bal Topla

Kibarlık ve yumuşaklık, bulundukları her yeri güzelleştirir. Konuşurken yumuşak bir üslupla konuşmak, karşısındakine tebessüm etmek, karşılaştığında güzel bir söz söylemek; bütün bunlar, mutlu insanların örtündükleri kıymetli elbiselerdir ve müminin sıfatlarıdır. Mümin, bal arısı gibidir, güzel şeylerden yer ve güzel şeyler üretir. Bir çiçeğin üzerine konduğu zaman onu kırmaz. Çünkü Allah, kabalıkla istendiğinde vermediği şeyleri nezaketle istendiğinde verir. Öyle insanlar vardır ki bir meclise girdikleri zaman boyunlar onlara doğru uzatılır, bakışlar onlara çevrilir, gönüller onları selamlar, ruhlar onlara eşlik eder. Çünkü onlar konuşmalarında, alıp vermelerinde, alım satımlarında, buluşmalarında ve vedalaşmalarında sevimlidirler.

Dost kazanmak bir sanattır. Bunu ancak erdemli ve iyi insanlar güzel şekilde yaparlar. Onlar insanlar tarafından daima bir sevgi ve ilgi çemberi içine alınırlar. Bir yerde hazır bulunduklarında herkes sevinç ve neşe duyar. Uzak kaldıklarında ise hep aranır ve dua ile anılırlar.

Bu mutlu insanların ahlakî ilkelerinin kaynağı şu ayettir:

"İyilikle kötülük bir olmaz. Sen (kötülüğü) en güzel bir şekilde önle. O zaman seninle arasında düşmanlık bulunan kimse, sanki candan bir dost olur." (Fussilet, 34)

Onlar, kin ve nefretleri, engin şefkatleri, sıcak hoşgörü ve samimi bağışlarıyla emerek yok ederler. Yapılan kötülükleri unutup iyilikleri hatırlarlar. Çirkin sözler onların kulaklarına girmez, bir daha dönmemek üzere geçer gider. Onlar rahattır, insanlar da onlardan yana güven içindedirler.

"Müslüman, diğer Müslümanların elinden ve dilinden emin olduğu kimsedir. Mümin de insanların malları ve canları konusunda kendisinden emin oldukları kimsedir." (Hadis-i Şerif)

"Allah bana, benimle ilişkiyi kesenlerle ilişki kurmamı, bana haksızlık edeni affetmemi ve beni mahrum bırakana vermemi emretti." (Hadis-i Şerif)

"Öfkelerini yutarlar ve insanları affederler." (Âl-i İmrân, 134)

Böyle kimselere, dünyada huzur, güven ve sükûnet içinde yaşayacaklarını müjdele. Ayrıca ahirette affedici Rablerinin yanında, cennetlerde ve nehirlerde kendilerini bekleyen büyük sevabı da müjdele. Kudretli Melik'in katında, doğruluk kürsüsünde oturacaklar.

"Kalpler, Ancak Allah'ı Anmakla Huzur Bulur."

"Kalpler, ancak Allah'ı anmakla huzur bulur." (Ra'd, 28)

Doğruluk, Allah'ın sevgilisidir. Açıklık, kalplerin sabunudur. Tecrübe, güçlü bir kanıttır. Lider, peşinden gidenlere yalan söylemez. Kalpleri, Allah'ı zikretmek kadar ferahlatan ve ondan daha büyük sevabı olan başka bir amel yoktur.

"Beni zikredin ki Ben de sizi zikredeyim." (Bakara, 152)

Allah'ı anmak, O'nun yeryüzündeki cennetinin anahtarıdır. O'nun yeryüzündeki cennetine girmeyen, ahiretteki cennetine de giremez. Zikir; nefsin hastalıklarından, sıkıntılarından ve ıstıraplarından kurtuluşudur. Hatta o, her türlü başarının ve kurtuluşun kolay ve kestirme yoludur. Zikrin faydalarını görmek için Kur'ân'ı oku, düşün. Şifaya nail olmak için -günler boyunca- zikir merhemini dene.

Korku, endişe, üzüntü ve keder bulutları, Allah'ın zikriyle dağılır. Elem ve hüzün dağları, O'nun zikriyle ortadan kalkar. Zikreden kimselerin rahatlığına şaşmamak gerekir. Çünkü aslolan budur. Asıl şaşılması gerekenler, Allah'ın zikrinden gafil olanlardır.

"Onlar diriler değil, ölülerdir. Ne zaman diriltileceklerini de bilmezler." (Nahl, 21)

Ey uykusuzluktan şikâyet eden, elem ve kederden ağlayan, olaylardan dolayı acı çeken, bela ve musibetler tarafından savrulan! Haydi, O'nun mukaddes ismini haykır.

"O'nun bir adaşı (benzeri) olduğunu biliyor musun? (Asla benzeri yoktur)." (Meryem, 65)

O'nu ne kadar çok zikredersen yüreğin o kadar genişler, kalbin huzur bulur, benliğini mutluluk kaplar ve vicdanın rahatlar. Çünkü yüce Allah'ı zikretmek demek; O'na güvenmek, O'na dayanmak, O'na yönelmek, O'nun hakkında hüsnü zan beslemek ve kurtuluşu O'ndan beklemek demektir. O, dua edildiği zaman çok yakındır. Nida edildiği zaman işitir, istendiği zaman verir. Bu yüzden, O'na yalvar, boyun eğ ve saygı göster. Dilinle daima O'nun mübarek ismini tekrarla, O'nu birle, O'nu öv, O'na dua et, O'ndan iste ve O'na istiğfar et. O'nun kuvvet ve kudreti sayesinde mutluluk ve emniyeti, sevinç ve nuru bulacaksın.

"Allah da onlara dünya nimetini ve (daha da önemlisi) ahiret sevabının güzelliğini verdi." (Âl-i İmrân, 148)

"Yoksa Allah'ın Onlara Verdiği Şeyleri mi Çekemiyorlar?"

"Yoksa Allah'ın onlara verdiği şeyleri mi çekemiyorlar?" (Nisâ, 54)

Çekememezlik, kemikleri kurt gibi kemiren tuzlu bir yiyeceğe benzer. Kıskanmak vücudun içine fesat sokan/sağlığını bozan kronik bir hastalık gibidir. Haset edenler (Kıskananlar/çekeme-

yenler) hakkında şöyle denilir: Haset sahibine rahat ve huzur yoktur. O, mazlum kılığına bürünmüş bir zalim, dost kılığına girmiş bir düşmandır. Dediler ki: Allah için söylemek gerekirse, çekememezliğin cezası ne kadar da adildir! Önce sahibini yer bitirir. Ben -başkalarına acımadan önce kendime ve sana acıdığım için- kendimi ve seni, çekememezlikten sakındırıyorum. Çünkü biz, haset etmekle, kendi etimize üzüntü ve tasayı yedirir, kendi kanımıza gam ve kederi içirir, kendi uykularımızı kaçırırız.

Kıskanç, kızgın bir fırını tutuşturur, sonra içine atlar. O esnada hayatını zehir etmesi, kederlenmesi ve tasalanması, çekememezliğin yol açtığı hastalıklardır. Böylece huzurunu kaçırır ve hayatındaki güzelliği ortadan kaldırır.

Haset sahibinin en büyük derdi; kaza ve kaderle tartışması, yüce Allah'ın adaletini itham etmesi, dine karşı saygısızlık göstermesi ve programın sahibine muhalefet etmesidir.

Ne yazık ki çekememezlik, sahibine ecir kazandırmayan bir hastalık, sevaba vesile olmayan bir bela ve musibettir. Kıskanç, kendisi ölünceye veya kıskandığı kimselerin elindeki nimetler gidinceye kadar -devamlı- ateşler içinde yanıp kavrulacaktır. Kıskanç insanın dışında herkesle barış içinde yaşanabilir. Onunla barış içinde yaşamanın tek yolu, Allah'ın sana verdiği nimetleri kaybetmen, yeteneklerini yitirmen, meziyetlerini ve faziletlerini öldürmendir. Bunları yaparsan -belki gönülsüz de olsa- senden razı olur. Haset ettiği zaman hasetçinin şerrinden Allah'a sığınınız. O, zehrini sağlam bir vücuda boşaltmadıkça yerinde duramayan bir yılan gibidir.

Kıskançlıktan kesinlikle uzak dur. Haset edenden Allah'a sığın. Muhakkak ki Allah seni koruyup gözetecektir.

Hayatı Olduğu Gibi Kabul Et

Dünya hayatı; zevklerle acıların birbirine girdiği, sorumlulukları çok, asık suratlı, çok renkli, gam ve kederle yoğrulmuş, elem

ve çilelerle karışmış bir hayattır. Sen de bu dünyada sıkıntı ve çilelerle iç içe yaşamaktasın.

Bu dünyada hiçbir zaman; ne kusursuz bir baba, ne kusursuz bir eş, ne kusursuz bir dost veya arkadaş, ne de kusursuz bir ev veya iş bulabilirsin.

Dünyada bazen kötü şeyler olur. Kendi kendine ve kısasa kısas yaparak kurtulman için dünyadaki kötülüklerin hararetini, dünyadaki iyiliklerin serinliğiyle söndür.

Allah Teâlâ bu dünyada; zıtların, çeşitli türlerin, grupların, iyisiyle kötüsüyle çeşitli görüşlerin, barışın, kargaşanın, sevincin ve kederin bir arada bulunmasını dilemiştir. Sonra cennette -saf haliyle- sadece iyiliği, barışı ve sevinci bulundurmuş; bütün kötülükleri, fesadı ve üzüntüleri cehennemde toplamıştır. Bir hadiste şöyle buyrulmuştur:

"Dünya da, içindekiler de lanetlenmiştir. Ancak Allah'ı zikreden, O'nu dost edinen, ilim öğreten ve ilim öğrenen bunun dışındadır."

Kendi gerçeğini yaşa. Hayaller peşinde koşma. İdealler âleminde kanat çırp. Yaşadığın dünyayı olduğu gibi kabul et. Kendini onunla birlikte yaşamaya, onun vatandaşı olmaya zorla. Bu dünyada kusursuz bir dostun da olmayacak, mükemmel bir işin de olmayacak. Çünkü kusursuzluk, mükemmellik ve eksiksizlik, bu dünyanın şanından ve sıfatlarından değildir. Kusursuz bir eşin de olmayacak. Bir hadiste şöyle buyrulmaktadır:

"Mümin bir erkeğin, mümin bir kadına kızıp öfkelenmesi gerekmez. Onun bir davranışı hoşuna gitmese bile başka bir davranışı hoşuna gider."

Şu halde bizim yapmamız gereken şey; düzeltmek, yaklaşmak, affetmek, hoşgörülü olmak, kolay olanı almak, zoru terk etmek, bazen göz yummak, yanlışları düzeltmek ve bazı şeyleri görmezlikten gelmektir.

Bela ve Musibete Uğrayanları Teselli Et

Çevrene şöyle bir bak. Hiç bela ve musibete uğramamış bir kimse görebiliyor musun? Her hanede ah eden bir dertli, her yanakta bir gözyaşı ve her vadide bir Beni Sa'd görürsün.

Nice musibet ve nice sabreden var. Musibetle karşılaşan sadece sen değilsin. Belki de senin başına gelen, başkalarının başına gelenlere nispetle daha azdır; yıllardır yatağında sağa sola dönen, acıyla inleyen, derdinden feryat eden nice hasta vardır.

Yıllarını güneş yüzü görmeyen hapishanelerde geçiren, hücresinden başka bir yeri tanımayan nice mahkûm vardır.

Gençliğinin baharında ve ömrünün en güzel çağındaki ciğerparesi çocuklarını kaybeden nice anne ve baba vardır. Nice dertli, nice borçlu, nice acılı ve kederli insan vardır.

Artık senin onları teselli etmenin ve dünya hayatının mümin için bir zindan olduğunu bilmenin zamanı geldi. Bilmelisin ki bu dünya, bir hüzünler ve kederler yurdudur. Sabah içindekilerle şenlenen nice köşk ve saray, bir de bakmışsın ki akşam tepelerine çöküvermiş! Birlik ve dirlik içinde, servet ve evlat sahibi nice insan, birkaç gün içinde fakirlik, ölüm, ayrılık ve hastalıklarla karşı karşıya geliverir.

"Onlara nasıl muamele ettiğimiz size apaçık belli oldu. Ve size misaller de verdik." (İbrahim, 45)

Senin yapman gereken şey, tecrübeli bir devenin bir kayanın üzerine çöküp yerleşmesi gibi, nefsini olması gereken yere yerleştirmendir. Başına gelen musibeti, etrafındakilerin ve senden önce yaşayanların hayat yolunda başlarına gelenlerle mukayese etmendir. Bunu yaptığın takdirde senin onlara nispetle çok iyi durumda olduğunu ve senin başına gelen şeyin basit bir diken batması olduğunu anlarsın. O halde lütfundan dolayı Allah'a hamd et, sende bıraktığı şeylerden dolayı şükret, aldığına sabret ve etrafında olanlarla kendini teselli et.

Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'de senin için güzel bir örnek vardır. Onun başının üzerine işkembe konuldu, ayakları kana-

tıldı, başı yarıldı, Şi'b'de ağaç yapraklarını yiyinceye kadar abluka altına alındı, Mekke'den atıldı, dişleri kırıldı, şerefli eşine iftira edildi, arkadaşlarından yetmiş kişi öldürüldü, hayattayken oğlunu ve kızlarının çoğunu kaybetti, açlıktan karnına taş bağladı ve şair, büyücü, kâhin, deli ve yalancı olmakla itham edildi. Bütün bunlara rağmen Allah onu korudu. Bu, zorunlu bir imtihan ve bir saflaştırma sürecidir. Bundan daha büyüğü yoktur. Daha öncesinde Hz. Zekeriya öldürülmüş, Hz. Yahya boğazlanmış, Hz. Musa hicrete zorlanmış ve Hz. İbrahim ateşe atılmıştı. İmamlar ve liderler de aynı yolda yürüdüler. Hz. Ömer hançerlendi, Hz. Osman suikaste kurban gitti, Hz. Ali bıçaklandı. Nice âlimler ve salih insanlar kamçılandı, hapse atıldı ve zincirlere vuruldu.

"*Yoksa siz, sizden öncekilerin başlarına gelenler size de gelmedikçe cennete gireceğinizi mi sandınız? Yoksulluk ve sıkıntı onlara öylesine dokunmuş ve öyle sarsılmışlardı ki.*" (Bakara, 214)

Namaz... Namaz...

"*Ey iman edenler! Sabır ve namaz ile Allah'tan yardım isteyin.*" (Bakara, 153)

Ansızın bir korkuyla karşılaştığında, hüzün seni sardığında, keder yakana yapıştığında hemen namaza kalk ki kendine gelesin ve gönlün rahatlasın. Muhakkak ki namaz, -Allah'ın izniyle- üzüntü ve keder kalelerini yıkmaya, gerilim kıvılcımlarını söndürmeye kefildir. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*, ciddi bir durumla karşılaştığı zaman şöyle buyururdu.

"Ey Bilal! Bizi namazla rahatlat."

Namaz; onun gözünün nuru, huzuru ve mutluluğuydu.

Müstesna kişilerin hayat hikâyelerini incelediğimde gördüm ki, onlar başları derde girdiğinde ve problemlerle yüz yüze geldik-

lerinde huşu içinde namaza sığınmışlar. Böylece tekrar eski güçlerine, irade ve kararlılıklarına kavuşmuşlardır.

Korku ve endişe anında, korku namazı kılmak farz kılındı. Bu namaz, kellelerin uçuştuğu, kılıçların üzerinden kanların sel gibi aktığı zaman kılınır. Demek ki en büyük manevî takviye ve en rahatlatıcı şey, huşu içinde kılınan namazdır.

Psikolojik sorunlarla boğuşan neslin, camilerle tanışması, öncelikle Rablerinin rızasını kazanmak ve bu kronik işkenceden kurtulmak için alınlarını secdeye sürmesi gerekir. Aksi takdirde gözyaşları göz kapaklarını kavuracak ve üzüntüden sinirleri bozulacaktır. Namazdan başka emniyet ve huzur içinde kendilerini takviye edebilecekleri bir güç ellerinde yoktur.

Eğer düşünürsek, her gün ve her gece kıldığımız şu beş vakit namaz, bizim için en büyük nimetlerden biridir. Bunlar günahlarımız için kefarettir ve Rabbimiz katındaki derecemizin yükselmesine vesiledir. Sonra, bunlar acılarımızın ilacı, dertlerimizin devasıdır. Kalplerimize devamlı artan yakîni, yani kuvvetli imanı yerleştirir; gönüllerimize rızayı, memnuniyeti ve hoşnutluğu doldururlar. Cami ve mescitlerden uzaklaşıp namazı terk edenler ise dert üstüne dert, sıkıntı üstüne sıkıntı, bedbahtlık üstüne bedbahtlıkla karşı karşıya gelirler.

"Onların hakkı yıkımdır. Allah onların yaptıklarını boşa çıkarmıştır." (Muhammed, 8)

"Allah Bize Yeter, O, Ne Güzel Vekîldir!"

"Allah bize yeter, O ne güzel vekîldir!" (Âl-i İmrân, 173)

İşi, Allah'a havale etmek, O'na tevekkül etmek, O'nun sözüne güvenmek, yaptığına razı olmak, hakkında hüsnü zan beslemek ve kurtuluşu O'ndan beklemek, imanın en büyük semerelerinden biridir ve müminin vasıflarındandır. Bir mümin, sonunun güzel olacağına güvendiği ve her işinde Rabbine dayandığı

zaman, O'nun ilgi, dostluk, destek ve yardımına mazhar olur. Bu da onun için yeterlidir.

İbrahim *aleyhisselam* ateşe atıldığı zaman şöyle demişti: *"Allah bize yeter, O ne güzel vekîldir!"* Sevgili Peygamberimiz *sallallâhu aleyhi ve sellem* ve ashabı, küffar orduları tarafından tehdit edildikleri zaman şöyle demişlerdi:

"Ve 'Allah bize yeter, O, ne güzel vekîldir.' dediler. Bunun üzerine, kendilerine hiçbir fenalık dokunmadan, Allah'ın nimet ve keremiyle geri geldiler. Böylece Allah'ın rızasına uymuş oldular. Allah büyük kerem sahibidir." (Âl-i İmrân, 173-174)

İnsan tek başına olaylarla baş edemez, felâketlere direnemez, sorunlarla mücadele edemez. Çünkü zayıf ve aciz yaratılmıştır. Ancak Rabbine tevekkül ettiği, Mevlasına güvendiği ve işini O'na havale ettiği zaman bunların üstesinden gelebilir. Aksi takdirde musibetler kendisini kuşattığında fakir ve zayıf bir kulun yapabileceği bir şey yoktur.

"Eğer müminler iseniz ancak Allah'a güvenin." (Maide, 23)

Ey nefsine nasihat etmek isteyen kişi! Allah'a tevekkül et ki seni felâketlerden kurtarsın, sıkıntılardan çıkarsın. *"Allah bize yeter. O ne güzel vekîldir"* sözü şiarın olsun.

Bir düşmandan korktuğun, bir zalimden çekindiğin veya bir sorunla karşılaştığın zaman: *"Allah bize yeter. O ne güzel vekîldir."* diye seslen.

"Hidayet verici ve yardımcı olarak Rabbin yeter." (Furkan, 31)

"De ki: Yeryüzünde Dolaşın."

"De ki: Yeryüzünde dolaşın." (En'âm, 11)

Gönlü ferahlatan, keder bulutlarını dağıtan şeylerden biri de diyar diyar gezmek, sahraları kat etmek, Allah'ın geniş arzda dolaşmak ve önümüze açılan kâinat kitabını okumaktır. Böylece

varlık sayfalarına eşsiz güzellikleri resmeden kudret kalemine şahit olur, ağaçları ve bitkileri birbirine sarmaş dolaş olmuş güzel bahçeler görürsün. Evinden çık, etrafındakileri, sağındakileri ve solundakileri incele. Dağlara çık, vadilere in. Ağaçlara tırman, temiz sulardan iç. Burnunu yasemin dallarının üzerine koy. Kendini mutluluk fezasında neşeyle şakıyarak kanat çırpan bir kuş gibi özgür hissedeceksin. Evinden çık. Gözlerindeki siyah perdeyi kaldır. Sonra dağlar arasındaki yollardan Allah'ın adını zikrederek, tesbih ederek gez, dolaş...

Öldürücü bir boşlukla dar bir odada inzivaya çekilmek, intihar etmenin en kolay yoludur. Senin odan, dünya değildir. Sen de bütün insanlar değilsin. O halde hüzün taburları önündeki bu teslimiyet niye? Haydi, gözünüzle kulağınızla ve kalbinizle seslenin:

"*Yaya ve binitli olarak sefere çıkın.*" (Tevbe, 41)

Haydi gel, derelerin, çayların, ağaçların ormanların arasında, aşk şiirleri terennüm eden kuşların arasında, tepelerden çağıldayışının hikâyesini anlatan suların arasında Kur'ân oku.

Yeryüzünün çeşitli köşelerini gezip dolaşmak; nefsi kendisine ağır gelen/canı sıkılan, daracık odası kendisine karanlık gelen kişilere doktorların da tavsiye ettiği bir zevktir. O halde gelin, mutlu olmak, ferahlamak ve tefekkür etmek için seyahat edelim:

"Onlar... (her vakit) Allah'ı anarlar, göklerin ve yerin yaratılışı hakkında derin derin düşünürler (ve şöyle derler:) 'Rabbimiz! Sen bunu boşuna yaratmadın. Seni tesbih ederiz. Bizi cehennem azabından koru!'" (Âl-i İmrân, 191)

Ve Güzel Bir Sabır

Sabırlı olmak, acı ve kötü olayları geniş yüreklilikle, güçlü bir iradeyle ve büyük bir metanetle karşılayan seçkin insanların karakteristik özelliklerindendir. Peki, sabretmesek... Ne yapabiliriz ki!

Sabretmekten başka çare var mı? Onun dışında bizim için başka bir yol biliyor musun?

Büyüklerden birine musibetler peş peşe geliyor, felaketler yağmur gibi yağıyordu. Birinden kurtulduğu zaman, diğer bir musibet onu ziyaret ediyordu. O, kendine, sabrı kalkan, Allah'a güven duygusunu zırh yaptı.

Akıllı insanlar böyle yaparlar. Onlar felaketlerle boğuşur, zorlukların üstesinden gelirler.

Hz. Ebu Bekir *radıyallahu anh* hastayken ziyaretine geldiler ve "Sana bir doktor çağıralım" dediler. Hz. Ebu Bekir, "Doktor beni gördü" dedi. "Ne dedi?" diye sordular. Hz. Ebu Bekir, 'Ben dilediğimi yaparım, diyor' dedi.

Sabret. Sen ancak Allah'ın yardımıyla sabredebilirsin. Bir gün rahatlayacağından emin olan, sonunun iyi olacağını bilen, sevabını Allah'tan isteyen, çektiği sıkıntının günahlarına kefaret olmasını isteyen kimsenin sabrettiği gibi sabret. Sıkıntılar katmerlense de, önündeki yolları karanlıklar kaplasa da sabret. Bil ki sabırla birlikte başarı ve zafer, sıkıntı ile birlikte ferahlık, zorlukla birlikte kolaylık vardır.

Şu dünyadan gelip geçen büyük insanların sabır ve tahammülleri karşısında şaşırıp kaldım. Musibetler başlarına soğuk yağmur taneleri gibi inerken, onlar, dağlar gibi sağlam durmuşlar, haktan hiç ayrılmamışlardı. Zaten fazla değil, kısa bir süre sonra kurtuluş sabahının ilk ışıkları yüzlerine vurmuş, fetih ferahlığını ve ikindi başarısını hissetmişlerdi. Hatta onlardan birisi sabırla da yetinmemiş, felaketlerle mücadele etmiş ve onlara karşı meydan okuyarak "Başka yok mu?" diye bağırmıştı.

Yer Küreyi Başında Taşıma

İnsanlardan bir grup vardır ki yataklarında uyurken bile içlerinde adeta bir dünya savaşı cereyan eder. Savaş sona erdiğinde

de ganimet olarak ellerine geçen şey, sadece mide ülseri, yüksek tansiyon ve şeker hastalığıdır.

Onlar olaylarla birlikte yanar kavrulurlar. Döviz fiyatlarının yükselmesine öfkelenir, yağmurun gecikmesine kızar, paranın değerinin düşmesine sinirlenirler. Sürekli gerilim içindedirler.

"Her gürültüyü kendi aleyhlerine sanırlar." (Münâfikun, 4)

Sana tavsiyem, dünyayı başında taşıma. Olayları arzın üstüne bırak. Onları bağırsaklarının içine koyma. Bazı insanların sünger gibi beyinleri vardır, her türlü dedikodu, yalan ve iftirayı emerler. Basit şeylerden canları sıkılır. Duydukları haberlerden sarsılır, her şeye üzülürler. Böyle bir beynin, sahibini helâk etmesi kesindir.

Doğru ve hak ilkelerin sahipleri, olaylardan aldıkları ibret ve derslerle imanlarını kat kat artırırlar. Mücadele gücünü yitirmiş, zayıf ve bitkin kişiler ise her tökezlemede korkularına korku katarlar. Kasırgalar ve felaketler karşısında cesur bir yürekten daha yararlı hiçbir şey yoktur. Cesur ve atılgan kişi; geniş yüreklidir, sakindir, inancı sağlamdır, sinirlerine hâkimdir. Korkak ise, beklentilerin, dedikodu ve söylentilerin, kuruntu ve hayallerin kılıcıyla kendisini her gün defalarca öldürür. Eğer istikrarlı bir hayat yaşamak istiyorsan olayları cesaretle ve metanetle karşıla. İnançsızlar seni hafife almasınlar. Düzenbazların kuracakları tuzaklardan dolayı için daralmasın. Olaylardan daha güçlü, bunalım rüzgârlarından daha dirençli ve kasırgalardan daha kuvvetli ol. Yüreksizlere Allah acısın. Olaylar onları sarstıkça sarsar.

"Sen onları yaşamaya karşı insanların en düşkünü olarak bulursun." (Bakara, 96)

Dünyaya meyli olmayanlara gelince, onlara Allah yardım eder ve onlar Allah'ın vaadine güvenirler.

"Onlara güven duygusu vermiş." (Fetih, 18)

Basit Şeylerle Yıkılma

Nice üzüntülü ve endişeli kişi vardır ki endişe ve üzüntülerinin sebebi söz edilmeye bile değmeyen, basit şeylerdir. Şu münafıklara bak. Azim ve kararlılıkları ne kadar da az, iradeleri ne kadar da zayıf! Kur'ân'ın haber verdiğine göre şu sözler onlara ait:

"Bu sıcakta savaşa çıkmayın." (Tevbe, 81)

"Bana izin ver, beni fitneye düşürme." (Tevbe, 49)

"Gerçekten evlerimiz emniyette değil." (Ahzâb, 13)

"Başımıza bir felaket gelmesinden korkuyoruz." (Mâide, 52)

"Meğer Allah ve Resûlü bize sadece kuru vaadlerde bulunmuşlar!" (Ahzâb, 12)

Şu münafıklar ne kadar da zavallı ve bedbaht kişiler!?

Düşündükleri şeyler sadece mideleri, sahanları, evleri ve köşkleridir. İdealler semasına göz atmadılar. Fazilet yıldızlarına bir defa olsun bakmadılar. Onlardan herhangi birinin derdi, tasası ve bilgisinin sınırı: Biniti, elbisesi, ayakkabısı ve sofrasıdır.

Şu kalabalık halk kesimlerine bakın: Onları sabah akşam üzen şeylerin sebebi; eşleriyle, çocuklarıyla veya bir yakınlarıyla aralarında geçen tartışma, duydukları incitici bir söz veya basit bir durumdur. Bu insanların hiçbirinin, bu musibetlerden başka kendilerini meşgul eden ulvî bir gayeleri yok. Zamanlarını dolduracak değerli bir çalışmaları yok. Şöyle bir söz vardır: "Su kabı boşaldığı zaman içine hava dolar." O halde neler için tasalandığını ve üzüldüğünü iyice düşün. Acaba üzülmeye ve sıkıntı çekmeye değer mi? Çünkü sen aklını, fikrini, etini, kanını, vaktini ve rahatını ona verdin. Bu, aptalca bir alış-veriştir. Hiçbir kazancı olmayan, korkunç bir kayıptır. Psikologlar derler ki: "Her şey için makul bir sınır çizin." Bundan daha doğru söz ise Allah'ın sözüdür:

"Allah, her şey için bir ölçü koymuştur." (Talâk, 3)

Her meseleye hacmi, ağırlığı ve miktarı kadar önem verin. Zulüm ve aşırılıktan sakının.

Şu yüce sahabelerin, o ağacın altında, Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* ile biatleşirken tek düşündükleri şey, vefalı olmaktı. Nitekim sonunda Allah'ın rızasına nail oldular. Onlarla beraber olan birisi ise kaybolan devesinin peşine düşmüştü. Bu yüzden biati kaçırdı, onun sevabından mahrum kaldı ve sevimsiz bir duruma düştü.

Basit şeyleri bir kenara at, onlarla meşgul olma. Kaygılarının pek çoğunun gittiğini, sevinç ve neşeye tekrar kavuştuğunu hissedeceksin.

Kısmetine Razı Ol, İnsanların En Zengini Olursun

Daha önce bu konuya bir miktar temas etmiştim. Fakat daha iyi anlaşılması için biraz daha ayrıntılı anlatacağım: Senin kısmetine düşen bedene, mala, çocuğa, meskene ve kabiliyete kanaat etmelisin. Kur'ân'ın söylediği de budur:

"*Sana verdiğimi al ve şükredenlerden ol.*" (A'râf, 144)

Selef ulemasının çoğu ve ilk nesillerin büyük bir kısmı fakirdi. Onların gelirleri, görkemli evleri, binitleri ve hizmetçileri yoktu. Buna rağmen hayatlarını zenginleştirdiler, kendilerini ve insanlığı mutlu ettiler. Çünkü onlar, Allah'ın kendilerine verdiği nimetleri yine O'nun yolunda harcadılar. Böylece hem ömürleri, hem vakitleri, hem de yetenekleri bereketlendi.

Buna karşılık kendilerine mal, mülk, çoluk çocuk ve nimetler verilen bir sınıf daha vardı ki bütün bunlar onların mutsuzluğuna ve perişanlığına sebep olmuştur. Çünkü onlar selim fıtrattan ve hak yoldan ayrılmışlardır. Bu, mal, mülk ve evladın her şey olmadığının kesin delilidir. Uluslar arası diploma sahibi nice kişi vardır ki hiç tanınmazlar, verdikleri ve bildikler hiçbir şeyleri, hiçbir eserleri yoktur. Öte yandan bilgileri sınırlı nice kişi de vardır

ki onlar, bu sınırlı bilgilerini yaptıkları yararlı çalışmalarla akan bir nehre çevirmişlerdir.

Eğer mutlu olmak istiyorsan Allah'ın sana verdiği şekle razı ol. Ailevî durumuna razı ol. Sesine, anlayış seviyene ve gelirine razı ol. Hatta bazı zahid kişiler bunun da ötesine giderek "Sahip olduğundan daha azına ve bulunduğun durumdan daha aşağısına da razı ol" demişlerdir.

İşte -sana- dünya zevklerine önem vermeyen parlak şahsiyetlerle dolu muhteşem bir liste:

Ata İbn Rabah: Kendi döneminde, dünya çapında bir âlimdir. Basık burunlu, çolak, kıvırcık saçlı ve siyah bir köledir.

Ahnef İbn Kays: Bütün Arapların en halim-selimidir. İnce yapılı, kambur, çarpık bacaklı ve zayıf bünyelidir.

A'meş: Dünya çapında bir hadisçidir. Aslen azad edilmiş bir köledir. Gözleri az görür. Fakirdir. Elbiseleri yırtıktır. Görünümü de, evi de çirkindir.

Bir de peygamberlere bakın: Hepsi davar çobanıdır. Davud demirci, Zekeriya marangoz, İdris terzidir. Hepsi de Allah tarafından seçilmiş hayırlı insanlardır.

Şu halde senin değerin; yeteneklerin, salih amelin ve ahlakındır. Sahip olmadığın güzellik, mal ve evlat için hiç üzülme. Allah'ın taksimine razı ol.

"Dünya hayatında onların geçimliklerini aralarında biz paylaştırdık." (Zuhruf, 32)

Cenneti Hatırla

Bu dünyada aç kaldığın, fakir düştüğün, üzüldüğün, hastalandığın, hakkın yendiği veya zulme uğradığın zaman, aklına nimetlerle dolu cenneti getir. Eğer cennete inanır ve ona ulaşmak için çalışırsan, kazançların kayba, belaların hediyelere dönüşür.

En akıllı insanlar ahiret için çalışanlardır. Çünkü ahiret hayatı daha hayırlı ve daha kalıcıdır. İnsanların en ahmağı ise bu dünyayı tek yurtları, emel ve arzularının son noktası olarak görenlerdir. Bela ve musibet anında en çok onların üzüldüklerini ve olaylar karşısında en çok onların pişmanlık duyduklarını görürsün. Çünkü onlar yaşadıkları basit ve değersiz hayattan başka bir hayatı görmezler, şu fani dünyadan başkasına bakmazlar. Ondan başkasını düşünmez ve ondan başkası için çalışmazlar. Neşelerinin bozulmasını, sevinçlerinin kedere dönüşmesini hiç istemezler. Kalplerindeki kir perdesini ve gözlerindeki cehalet örtüsünü kaldırmış olsalardı, sonsuzluk yurduna, Allah'ın nimetlerine, evlerine ve köşklerine inanmaya çalışır, onları anlatan vahyin hitabını işitir ve dinlerlerdi. Allah'a yemin olsun ki ahiret yurdu; ihtimama, çaba ve gayret göstermeye layık bir yurttur.

Cennet halkının nasıl anlatıldığını hiç düşündük mü? Onlar hastalanmazlar, üzülmezler, ölmezler, ihtiyarlamazlar, elbiseleri eskimez ve şeffaf odalarda otururlar. Orada gözlerin görmediği, kulakların duymadığı, akla hayale gelmedik şeyler vardır. Binitli bir kişi, cennet ağaçlarından birinin gölgesinde yüz yıl yürüyecek ve bu gölge yine de bitmeyecek. Oradaki bir çadırın uzunluğu, altmış mildir. Nehirleri kesintisizdir. Köşkleri ulu ve mükemmeldir. Meyveleri kolayca koparılacak şekilde yere yakındır. Pınarları devamlı akar. Yatakları yüksektir. Yastıklar dizilmiş, minderler yayılmıştır. Orada mutluluk tam, neşe ve sevinç çok büyüktür. Misk gibi kokular yayılır. Anlatılması zordur. Arzu ve emeller en son noktaya ulaşır. Akıllarımız nerede de düşünmüyoruz?! Bize ne oluyor ki bunları tefekkür etmiyoruz?!

Sonunda varılacak yurt böyle bir yurt olduğuna göre, başımıza gelen musibetler bize ağır gelmemeli, felâketzedelerin gözleri aydın, yoksulların gönülleri ferah olmalı. Ey fakirliğin ezdiği, yoksulluğun bitkin düşürdüğü ve musibetlere müptela olan kimseler! Salih ameller işleyin ki Allah'ın cennetine yerleşip O'nun komşusu olasınız. O'nun isimleri çok mukaddestir.

"Sabrettiğinize karşılık size selam olsun! Dünya yurdunun sonu (cennet) ne güzeldir!" (Ra'd, 24)

"Sizi Mutedil Bir Ümmet Kıldık."

"Sizi mutedil bir ümmet kıldık." (Bakara, 143)

Adalet, aklın da, dinin de istediği bir şeydir. Akıl ve din, ne aşırılığı, ne kabalığı, ne de ifrat ve tefriti kabul eder. Mutlu olmak isteyen kişinin, duygularını ve tepkilerini kontrol altında tutması gerekir. Rızasında, gazabında, sevincinde ve üzüntüsünde ölçülü olmalıdır. Çünkü olayları değerlendirirken haddi aşmak ve mübalağa, kişinin kendine zulmetmesi demektir. Dengeli olmak ne güzeldir. Din, bir ölçü koymuştur. Hayat, adalet üzerine kuruludur. En çok sıkıntı çeken insan, heva ve hevesine boyun eğen, duygu ve eğilimlerine teslim olan insandır. Böyle olan birinin gözünde olaylar büyür, bakış açıları kararır, kalbinde kin, nefret ve düşmanlıktan kaynaklanan korkunç savaşlar başlar. Çünkü o, kuruntu ve hayaller içinde yaşar. Hatta bunlardan bazıları, herkesin ona karşı olduğunu, diğer insanların onu yok etmek için tuzak kurduğunu düşünür. Vesveseleri ona, dünyanın kendisini pusuda beklediğini telkin eder. Bu yüzden korku ve kaygıdan oluşan kara bulutlar içinde yaşar. Dedikodu, şer'an yasaklanmıştır. Şüphesiz çok çirkin bir şeydir. Hayatî değerlerden ve Rabbanî ilkelerden yoksun kişiler dedikoduya itibar ederler.

"Her gürültüyü kendi aleyhlerine sanırlar." (Münâfikun, 4)

Kalbinizi kendi koltuğuna oturtun. Korktuğunuz şeylerin çoğu olmayacaktır. Olmasından korktuğunuz bir şeyle ilgili olarak; o olmadan önce, olabilecek en kötü ihtimali düşünün. Sonra kendinizi bu en kötü ihtimale göre hazırlayın. İşte o zaman olmamış bir olay için yüreğinizi parçalayacak kehanetlerden kurtulmuş olursunuz.

Ey akıllı ve uyanık kişi! Her şeye kendi hacmi kadar önem ver. Olayları, durumları ve sorunları gözünde büyütme. Aksine, ölçülü ve dengeli ol. Haksızlık etme. Asılsız kuruntular ve aldatı-

cı hayallerin peşinden gitme. Şu hadis-i şerifteki sevgi ve öfke terazisine kulak ver:

"Sevdiğinizi ölçülü sevin. Belki bir gün ona kızabilirsiniz. Kızdığınız kişiye de ölçülü kızın. Belki bir gün onu sevebilirsiniz."

"Umulur ki Allah sizinle düşmanlarınız arasına bir sevgi koyar. Allah'ın her şeye gücü yeter. Allah çok bağışlayıcı, çok merhametlidir." (Mümtehine, 7)

Korkuların ve söylentilerin pek çoğunun aslı yoktur.

Hüzün, Şer'an İstenen Bir Şey Değildir

Hüzünlenmek; Rabbimizin ayetlerinde yasaklanmıştır:

"Gevşeklik göstermeyin, üzüntüye kapılmayın." (Âl-i İmrân, 139)

"Onlardan dolayı kederlenme." (Nahl, 127)

"Üzülme, çünkü Allah bizimle beraberdir." (Tevbe, 40)

Hüzün ve korkunun olmaması, bir nimet olarak da zikredilmiştir:

"Onlar için herhangi bir korku yoktur ve onlar üzüntü çekmezler." (Bakara, 38)

Hüzün; istek ateşini söndürür, gayret ruhunu öldürür, insanın içinde her şeye karşı bir soğukluk meydana getirir. Hüzün, hayatın cismini felç eden ateşli bir hastalıktır.

Hüznün yasaklanmasının sırrı şudur: Hüzün, insanın aktivitesini durduran, kolaylık getirmeyen bir durumdur. Onda kalbin yararına hiçbir şey yoktur. Şeytanın en sevdiği şey; yürüyüşünü kesintiye uğratmak ve hareketini durdurmak için kulu hüzünlendirmektir. Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"Gizli konuşmalar şeytandandır. Bu, iman edenleri üzmek içindir." (Mücâdele, 10)

Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*, üç kişi bir aradayken ikisinin kendi aralarında gizli gizli konuşmasını yasaklamıştır. Çünkü bu, orada bulunan üçüncü kişiyi üzecektir. Müminin hüzünlenmesi, istenen ve teşvik edilen bir hal değildir. Çünkü bu, ruha bir eziyettir. Müslümandan; hüznü kovması, ona teslim olmaması, ona direnmesi ve meşru yollarla ona galip gelmesi istenmiştir.

Hüzün; bir gaye, hedef de değildir. Onda hiçbir yarar yoktur. Peygamberimiz *sallallâhu aleyhi ve sellem*, hüzünden Allah'a sığınmak için şöyle dua etmiştir:

"Allah'ım! Hüzün ve endişeden Sana sığınırım."

Hüzün, endişenin arkadaşıdır ki ikisi arasında şu fark vardır: Kalbin hoşlanmadığı şey; geleceğe ait bir şeyse endişeyi, geçmişe aitse hüznü doğurur. Her ikisi de kalbin seyrini zayıflatır, azim ve kararlılığını sekteye uğratır.

Hüzün, hayatı zehir eder ve kederlendirir. O, ruh için zehirli bir serumdur. İnsanı durgunluğa/atalete, sıkıntıya ve şaşkınlığa sevk eder. Onda koyu bir tedirginlik hâkimdir. O, hayatın güzellikleri karşısında duygusuz, heyecansız ve sönüktür. O, uğursuzluk, hasret ve elem kâsesini yudumlar.

Hüznü hayatın gerçekleri arasında olması gereken yere koymak gerekir.

Nitekim cennet ehli, cennete girdikleri zaman şöyle derler:

"Bizden tasayı gideren Allah'a hamd olsun." (Fâtır, 34)

Bu ayet, dünyada onların da hüzünlendiklerinin delilidir. Kendi iradeleri dışında başka musibetlerle karşılaştıkları gibi hüzünle de karşılaşmışlardır. Ondan kurtulmak için elinde bir çaresi olmadığı ve hüznün gelmesinde kendisinin bir katkısı olmadığı halde başına bir hüzün geldiği zaman ise, isabet edenin, bu hüzünden dolayı kendisine ecir bile vardır. Çünkü bu da bir tür musibettir. Başına bu musibet gelen kimsenin dualarla ve etkili yollarla bundan kurtulmaya çalışması gerekir.

"Kendilerine binek sağlaman için sana geldiklerinde: 'Sizi bindirecek bir binek bulamıyorum' deyince, harcayacak bir şey bulamadıklarından dolayı üzüntüden gözleri yaş dökerek dönen kimselere de (sorumluluk yoktur)." (Tevbe, 92)

Bu ayetteki övülen hüzün, hüznün kendisi değil, imanların büyüklüğüne delalet eden hüzündür. Çünkü onlar, Allah yolunda harcayacak paraları olmadığı için Rasûlullah ile birlikte savaşa katılamamışlardı ve bu yüzden üzülmüşlerdi. Bu ayette, aynı zamanda, savaşa katılmadıkları için üzülmeyip aksine için için sevinen münafıklara da ima yollu bir kınama vardır.

-Eğer vukuundan sonra övülmüşse- övgüye layık hüzün, bir itaati yerine getirememenin veya bir masiyeti işlemenin sebep olduğu hüzündür. Çünkü kulun, Rabbine karşı işlediği bir kusurdan ve ihmalden dolayı hüzünlenmesi, yaşadığının, hidayeti kabul ettiğinin ve hidayetle aydınlandığının bir delilidir.

Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in: *"Müminin başına gelen hiçbir kaygı, meşakkat ve hüzün yoktur ki Allah onunla günahlarından birini örtmesin."* hadisine gelince... Bu, kula Allah'tan gelen bir musibetin onun günahlarına kefaret olacağının delilidir, yoksa hüznün istenmesi ve kalınması gerekli bir makam olduğunun delili değildir. Kul, hüznü talep etmemeli, davet etmemeli ve onun bir ibadet olduğunu zannetmemelidir. Eğer bu doğru olsaydı Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* hayatını hep hüzünlerle doldurur ve endişelerle harcardı. Hâlbuki o, geniş yürekli, güleç yüzlü, halinden memnun ve sürekli neşeli bir insandı.

Hind İbn Hale'nin Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'i anlatırken söylediği *"O, devamlı hüzünlüydü."* hadisine gelince... Bu, kesin değildir, senedinde bilinmeyen kişiler vardır. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in gerçek durumuna ve haline aykırıdır.

Nasıl devamlı hüzünlü olsun ki, Allah Teâlâ onu dünyadaki hüzünlerden ve hüzün sebeplerinden korumuştur. Kâfirlerden dolayı üzüntü duymasını yasaklamıştır. Onun geçmiş ve gelecek

günahlarını affetmiştir. Kalbi ve gönlü Allah'ın zikriyle mamur edilmişken, istikametle yıkanmışken, Rabbanî hidayetle coşmuşken, Allah'ın vaadinden emin, hükümlerinden ve fiillerinden razıyken ona hüzün nereden gelecek?! Kalbine hüzün nasıl ulaşacak?! Gönlüne hangi yoldan girecek?! Aksine o, devamlı neşeli ve güleçtir. Nitekim bir hadiste onun vasıfları arasında "gülmeyi seven"birisi olduğu zikredilir. Onunla ilgili haberlere dalan, hayatını derinlemesine inceleyen, yaşadığı günleri açıklığa kavuşturmak isteyen bir kimse, onun bâtılı yok etmek; endişeyi, üzüntüyü, gamı, kederi ve hüznü ortadan kaldırmak; nefisleri şek ve şüphelerin, şirkin, şaşkınlığın ve ıstırabın hâkimiyetinden kurtarmak ve helak yollarından korumak için geldiğini bilir. İnsanlık ona ne kadar da minnettardır.

"Allah her hüzünlü kalbi sever" şeklinde rivayet edilen habere gelince... Bunun isnadı da, kimin tarafından rivayet edildiği de bilinmiyor. Dolayısıyla sıhhat derecesini de bilemiyoruz. Buna nasıl sahih diyebiliriz ki... Dine aykırılık ifade etmektedir ve şeriat böyle bir sözü yalanlamaktadır?! Sahih olduğunu kabul ettiğimiz takdirde şu manaya gelir: Hüzün, Allah'ın kullarını imtihan ettiği musibetlerden bir musibettir. Kul, böyle bir musibetle imtihan edildiği zaman sabrederse, Allah Teâlâ onun bu imtihana sabretmesini sever. Hüznü överek onu dinin emrettiğini ve tasvip ettiğini söyleyenler bu görüşlerinde yanılmışlardır. Dinde böyle bir emir gelmediği gibi -tam aksine- din, bunu yasaklamıştır ve zıddını emretmiştir. Müminler, Allah'ın rahmetine ve lütfuna, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'e indirilene ve Allah'ın hidayetine sevinmelidirler. Gökten Allah'ın velî kullarının kalplerine indirilen bu mübarek hayırdan dolayı mutluluk duymalılar.

"Allah bir kulunu sevdiği zaman onun kalbine bir ağıtçı diker. Bir kuluna buğzettiği zaman da onun kalbine bir şarkıcı diker" şeklindeki rivayete gelince... Bu, İsrailiyat kaynaklı bir haberdir. Bunun Tevrat'tan nakledildiği de söylenmiştir. Şöyle yorumlanırsa ancak manası doğru olabilir: Mümin, işlediği gü-

nahlardan dolayı hüzünlenir. Günahkâr ise oyun ve eğlenceye dalmıştır, sevinç ve neşeyle şarkı söyler. Salih insanların kalplerinde bir kırılma /bir hüzün olduğunda, asi kulların hüzünlerinin aksine bu ancak yapamadıkları bir iyilikten ve işledikleri bir kusurdan dolayı daha yüksek derecelere ulaşma fırsatını kaçırmaları sebebiyledir. Asi ve günahkârlar ise dünyevî bir fırsatı kaçırmaları, şehevî arzularını ve zevklerini tatmin edememeleri, kazançlarını kaybetmeleri ve dünyevî gayelerine ulaşamamaları sebebiyle hüzünlenirler. Onların kaygı, tasa, hüzün ve kederleri dünya içindir ve dünya uğrundadır.

Yakup peygamber hakkında Allah'ın Kur'ân'da söylediği *"... Kederini içine gömmesi yüzünden gözlerine boz geldi"* (Yusuf, 84) ayetine gelince... Burada haber verilen, Yakup'un çocuğunu ve sevdiğini kaybetmesi sebebiyle yaşadığı musibete duyduğu hüzündür. Yüce Allah onu sevdiklerinden ayırmak suretiyle imtihan etmiştir. Bu sadece bir şeyi haber vermektir. Yoksa haber verilen şeyin güzel görüldüğüne, onun emredildiğine ve teşvik edildiğine delalet etmez. Bilakis biz hüzünden Allah'a sığınmakla emrolunduk. Çünkü hüzün, ağır bir bulut, insanın üzerine çöken uzun bir gece ve büyük işlere doğru yürüyen kimsenin yolunda bir engeldir.

Allah yolunda ilerlemek için çalışanlar, dünyada hüznün övülen bir durum olmadığı konusunda görüş birliği etmişlerdir. Sadece Ebu Osman el-Cebrî, bir günah sebebiyle olmadıkça hüznün her çeşidinin bir fazilet olduğunu ve müminin sevabını artıracağını söylemiştir. O demiştir ki, hüzün özel olarak değil, sadece saflaştırmak/nefsi arıtmak için gerekli görülmüştür.

Denilir ki, hiç kuşkusuz hüzün, Allah'tan gelen bir mihnet ve imtihan olarak hastalık, kaygı ve keder hükmündedir. Allah yolundaki makam ve menzillerden birisi olması iddiasına gelince, bunu kabul etmek mümkün değildir.

O halde sana düşen, neşeli ve mutlu olmaya çalışmak, Allah'tan güzel bir hayat, halinden memnuniyet, gönül rahatlığı ve kalp genişliği istemektir. Çünkü bunlar dünya nimetleridir. Hatta birisi şöyle demiştir. Dünyada da cennet vardır, ona giremeyen ahiretteki cennete de giremez.

Göğüslerimizi iman nuruyla genişletmek, kalplerimizi doğru yola iletmek ve kendimizi sıkıntılı ve meşakkatli bir hayattan kurtarmak ancak Allah'ın yardımı sayesinde mümkündür.

Dur ve Düşün

Haydi, başımızdaki sıkıntı, kaygı ve hüznün gitmesi için bütün içtenliğimizle Allah'a şu dualarla yalvaralım:

"Azim ve Halim olan Allah'tan başka ilah yoktur. Arşın yüce Rabbi Allah'tan başka ilah yoktur. Göklerin Rabbi, yerin Rabbi ve Arşın Kerim Rabbi Allah'tan başka ilah yoktur. Allah'ım! Rabbim! Allah'ım! Sana hiçbir şeyi ortak koşmam."

"Ya Hayyu ya Kayyum! Rahmetinle yardım diliyorum"

"Allah'ım! Ümidim rahmetindir. Beni bir an bile nefsime bırakma. Her işimi ıslah et. Senden başka ilah yok."

"Allah'tan bağışlanma dilerim. Ondan başka ilah yoktur, daima diridir ve her şeyi idare edendir. Ben O'na tevbe ederim."

"Senden başka ilah yoktur. Her türlü noksanlıktan seni tenzih ederim. Şüphesiz ben kendisine zulmedenlerden oldum."

"Allah'ım! Ben senin kulunum. Erkek ve kadın kullarının çocuğuyum. Alın yazım senin elindedir. Hakkımda senin hükmün geçerlidir. Sen benim hakkımda adaletle hükmedersin. Kendini isimlendirdiğin, Kitabında indirdiğin, kullarından birine öğrettiğin veya katındaki gayb ilminde kendine has kıldığın Sana ait her isimle Senden istiyorum: Kur'ân'ı kalbimin baharı, göğsümün nuru, üzüntümün ve kederimin gidericisi kıl."

"Allah'ım! Kederden ve hüzünden, acizlik ve tembellikten, cimrilik ve korkaklıktan, borcun belimi bükmesinden ve insanların bana galip gelmesinden Sana sığınırım."

"Allah bize yeter. O ne güzel vekîldir!"

Tebessüm Et

Ölçülü bir gülüş; dertlerin devası ve üzüntülerin merhemidir. Ruhun sevincinde ve kalbin neşesinde şaşırtıcı bir gücü vardır. Hatta Ebu'd-Derdâ *radıyallahu anh* dedi ki: "Ben gönlümü dinlendirmek için gülerim" İnsanların en faziletlisi Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem,* bazen azı dişleri görününceye kadar gülerdi. Bu, ruhun derdini ve dermanını bilen akıllı ve basiretli kişilerin bir gülüşüdür.

Gülmek; neşe, sevinç, rahat ve huzurun zirvesi, mutluluğun nihayetidir. Fakat bu, aşırılığı olmayan bir gülüştür:

"Çok gülmeyin, çünkü çok gülmek kalbi öldürür." (Hadis-i Şerif)

Fakat gülmede orta bir yol tutulmalıdır:

"Mümin kardeşinin yüzüne tebessüm etmen, bir sadakadır." (Hadis-i Şerif)

"Süleyman onun sözünden dolayı gülümsedi..." (Neml, 19)

Bu bir alay ve istihza gülüşü değildir:

"Onlara ayetlerimizi getirince gülüvermişlerdi." (Zuhruf, 47)

Cennet ehlinin mutluluklarından biri de gülmeleridir:

"İşte o gün (ahrette) de iman edenler, kâfirlere gülerler." (Mutaffifîn, 34)

Araplar, güleç insanları överler ve bunu onun gönül genişliğinin, cömert bir yapıda oluşunun, güzel ahlakının ve düşünce zenginliğinin delili olarak kabul ederlerdi:

"Hediyelerle coşar güleç yüzlü insan,

Sevinir, isteyen çıkarsa karşısına o an."

Gerçekte İslam; akaidde, ibadetlerde, ahlakta ve hal ve hareketlerde denge üzerine kurulmuş bir dindir. Ne çatık kaşlı, korkutucu ve siyahtır, ne de devamlı bir kahkaha ve eğlencedir. Fakat o bir ciddiyettir, vakardır, güvenli bir ruh halidir.

Asık suratlılık ve çatık kaşlılık; mutsuzluğun, zihin karışıklığının ve mizaç bozukluğunun alametidir.

"*Sonra yüzünü ekşitti ve surat astı.*" (Abese, 1)

"Onların suratları, kibrin karanlığından asıktır,

Sanki zorla ateşe götürülen birer yaratıktır."

"Kardeşinin yüzüne gülerek de olsa iyilikte bulun." (Hadis-i Şerif)

Ahmet Emin, *Feyzu'l-Hâtır* isimli eserinde şöyle diyor:

"Hayata tebessüm edenler, o esnada, sadece kendilerini mutlu etmezler. Onlar böylece, çalışmaya daha dayanıklı, daha çok sorumluluk taşıyıcı olurlar. Sıkıntılarla karşılaşmaya, zorlukların üstesinden gelmeye ve hem kendilerine hem de insanlığa yararlı, büyük işler yapmaya daha elverişlidirler.

Eğer ben büyük bir servet veya önemli bir makam ile halinden memnun ve mutlu bir nefisten birini tercihte serbest bırakılmış olsaydım ikincisini tercih ederdim. Kederden asık suratlı bir halde malın ne kıymeti var?! Can sıkıntısı ile birlikte makamın ve mevkinin ne kıymeti var?! Hayattaki her şeyin sahibi, sıkıntıda ve dardaymış gibi ya da sevgilinin cenazesinden dönüyormuş gibi olduğu zaman ne kıymeti var?! Asık suratlı olup evini cehenneme çevirdiği zaman eşin güzelliğinin ne kıymeti var?! Güzellikte onun seviyesine ulaşmayıp da evini cennete çeviren bir eş ondan bin defa daha hayırlıdır.

İnsan tabiatına musallat olan anormalliklerden kaynaklanan zahiri bir tebessümün hiçbir kıymeti yoktur. Çiçekler tebessüm eder, ormanlar tebessüm eder. Denizler, ırmaklar, gökler, yıldızlar ve bütün kuşlar tebessüm eder. İnsanı asık suratlı yapan hırs, ta-

mah, kötülük ve bencillik gibi şeyler arız olmasaydı tabiatıyla insan da tebessüm ederdi. İnsanın surat asması, tabiatın ahenkli nağmeleri arasında bir ahenksizlik olarak ortaya çıkar. Bundan dolayı asık suratlı kişi, güzelliği göremez. Kalbi kirlenen kimse, gerçeği göremez. Her insan, dünyayı kendi ameli, düşüncesi ve sebepleri arasından görür. Ameli temiz, düşüncesi temiz, sebepleri temiz olduğu zaman, dünyaya baktığı gözlüğü de temiz olur. Böylece dünyayı yaratıldığı gibi güzel olarak görür. Aksi takdirde gözlükleri matlaşır, camları siyahlaşır ve her şeyi daha siyah ve bulanık görür.

Bir de her şeyden, bir mutsuzluk veya her şeyden mutluluk icat eden kimseler vardır. Mesela evde bir kadın vardır; gözü hatadan başka bir şey görmez. O gün kara bir gündür. Çünkü ya bir tabak kırılmıştır ya aşçı yemeğin bir çeşidinin tuzunu fazla kaçırmıştır ya da odada bir kâğıt parçasına rastlamıştır, hemen kontrolünü kaybeder ve sövmeye başlar. Evdeki herkes onun öfkesinden payını alır. Sanki ateşten bir meşaledir. Mesela bir adam vardır; işittiği veya kötüye yorumladığı bir sözden, kendisine anlatılan basit bir işten, kaybettiği bir paradan, beklediği halde gerçekleşmeyen bir kârdan veya benzeri şeylerden dolayı hem kendi hayatını, hem de etrafındakilerin hayatını zehir eder. Artık bütün dünya onun nazarında karadır. Etrafındakilere de dünyayı karartır. Bunların kötülükte mübalağa güçleri vardır. Habbeyi kubbe, çekirdeği ağaç yaparlar. İyiliğe güçleri yetmez. Çok da olsa kendilerine verilenlere sevinmezler, büyük de olsa elde ettikleri şeyden memnun ve hoşnut olmazlar.

Yaşamak bir sanattır. Diğer sanatlar gibi öğrenilebilen bir sanat. İnsanın, hayatını çiçeklerle, reyhanlarla ve sevgiyle süslemeye çalışması, kasasını ve kesesini servetle doldurmak için çalışmasından çok daha hayırlıdır. Bütün çabalar mal biriktirmeye yönelik olup sevgi, şefkat ve güzelliklere yönelik bir çaba sarf edilmediği zaman o hayatın ne değeri kalır?!

İnsanların pek çoğu hayatın güzelliklerini görmek için çalışmazlar. Onların gözü sadece parada, puldadır. Ağaçların ve gü-

zel çiçeklerin süslediği, suların fışkırdığı ve kuşların cıvıldadığı bir bahçeden geçerken bile bu güzelliklerin farkında değildirler. Onların düşündükleri şey, sadece ceplerine giren ve çıkan paralardır. Evet, mutlu bir hayat için para bir araçtır. Ama onlar işi tersine çevirmiş ve para için mutluluğu satmışlardır. Bu gözler, bize, güzelliklere bakmamız için verilmiştir. Fakat biz onları sadece paraya bakmaya alıştırdık.

Karamsarlık kadar insanı asık suratlı yapan başka bir şey yoktur. Gülümsemek istiyorsan ümitsizlikle savaş. Bu fırsat senin için ve bütün insanlar için her zaman mevcuttur. Başarı kapısı senin için ve insanlar için daima açıktır. Aklını ümitli olmaya ve geleceğin hayırlı olacağı beklentisine alıştır.

Küçük şeyler için yaratıldığına inanırsan hayatta sadece küçük şeylere ulaşırsın. Büyük şeyler için yaratıldığına inanırsan o zaman sınırları zorlayacak, engelleri aşacak, oradan geniş bir alana nüfuz edecek ve yüce gayeleri gerçekleştirecek bir himmete sahip olduğunu hissedersin. Bunun en açık delili, maddî hayatta cereyan eden olaylardır. Mesela yüz metrelik bir yarışa giren kişi, yüz metreyi koştuğu zaman bir yorgunluk hisseder. Ama dört yüz metrelik bir yarışa katılan kişi ilk yüz metrede, hatta iki yüz metrede bir yorgunluk hissetmez. Benliğin sana, belirlediğin hedefe göre güç verir. Hedefini belirle ve hedefin, ulaşılması zor ve yüksek bir hedef olsun. Her gün yeni bir adım attığın sürece bundan dolayı bir endişe duyman gerekmez.

İnsanı engelleyen, asık suratlı yapan ve adeta karanlık bir hapishaneye tıkan şey, sadece ümitsizlik ve karamsarlıktır; hep kötülükleri görerek kötü bir hayatı yaşamaktır, insanların kusurlarını araştırmaktır, başka bir şeyden değil, hep dünyadaki kötülüklerden söz etmektir.

Bir insanın, kendisini eğitecek bir eğiticiyi bulmadaki başarısı kadar büyük hiçbir başarı olamaz. Bu eğitici, onun sahip olduğu yetenekleri geliştirir ve bu yetenekler arasındaki dengeyi sağ-

lar. Ufkunu genişletir, onu geniş yürekli ve toleranslı olmaya alıştırır. Ona, peşinden koşacağı en ulvî gayenin, gücünün yettiğince insanlara bir iyilik kaynağı olmak olduğunu; ışık, sevgi ve iyilik saçmak için nefsini aydınlatıcı bir güneş haline getirmesi ve ilişki içinde olduğu herkese iyiliği ulaştırmak için kalbini şefkat, iyilik, insanlık ve sevgiyle doldurması gerektiğini öğretir.

Güler yüzlü kişi, zorlukları görür ve onların üstesinden gelmekten zevk alır. Onlara bakar ve tebessüm eder. Onların bir çaresini bulur ve tebessüm eder. Onlara galip gelir ve tebessüm eder. Asık suratlı kişi ise zorlukları görmez, çünkü onlara arkasını döner. Onları gördüğü zaman da gözünde büyütür. Kendi azim ve gayretinin onların üstesinden gelmeye yetmeyeceğini düşünür. Başarısızlığına "eğer, şayet, keşke"gibi kelimelerle başlayan cümlelerle mazeretler bulmaya çalışır. Onu lanetli kılan kaderi değil, sadece kendi mizacı ve yetişme tarzıdır. Hiçbir bedel ödemeden başarılı olmak ister. Her yolda pusuda bekleyen bir aslan olduğunu zanneder. Gökten altın yağsın, yer yarılıp hazineler ortaya çıksın diye bekler.

Hayattaki zorluklar nisbî şeylerdir. Küçük ve zayıf bir kişiliğe sahip kimseler için her şey gerçekten çok zordur. Büyük ve güçlü bir kişiliğe sahip kimseler içinse büyük ve zor diye bir şey yoktur. Büyük ve güçlü şahsiyetler, zorlukların üstesinden geldikçe daha da büyürler. Zayıf şahsiyetlerse zorluklardan kaçarak daha da küçülürler. Zorluklar, tıpkı azgın bir köpek gibidirler. Senin ondan korktuğunu ve çekindiğini anladığı zaman havlar ve arkandan koşar. Onunla alay ettiğini ve önemsemediğini hissettiğinde ve gözlerini onun için parlattığında senin yolundan çekilir ve senden korkarak kendi kabuğuna çekilir.

Bir kimse için; kendini çaresiz, küçük, değersiz, büyük işler yapamaz ve kendinden büyük bir iş beklenemez hissetmesinden daha kahredici başka bir şey olamaz. Bu çaresizlik duygusu, insanın kendine güvenini ve kendi gücüne olan inancını yitirmesine sebep olur. Bir işe atıldığı zaman kendi gücünden ve başarı

imkânından şüpheye düşer, işe yılgın bir şekilde başlar ve -bu sebeple de- başarısızlığa uğrar. Kendine güvenmek, büyük bir fazilettir ve hayatta başarılı olmanın direğidir. Ahlakî bir noksanlık olarak kabul edilen gururla bunun arasında çok fark vardır. Gurur, bir hayale ve sahte bir büyüklüğe dayanır. Kendine güven ise sorumluluk taşıma gücüne, yeteneklerini güçlendirmeye ve istidatlarını güzelleştirmeye dayanır."

Şair İlya Ebu Mazi şöyle diyor:

"Dedi: Mutlu edecek değildir tebessüm
Dünyaya gelen ve zorla giden varlığı.
Dedim: Gülümse, ölüme bir karış kalsan bile
Çünkü sen sonra bir daha hiç gülmeyeceksin."

Tebessüme, güleç bir yüze, geniş yürekliliğe, cömertliğe, ince bir ruha ve kibarlık ve nezakete ne kadar da muhtacız. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Allah Teâlâ bana, 'Birbirinize karşı kabalık etmeyecek ve böbürlenmeyecek şekilde mütevazı olun' diye vahyetti."

Dur ve Düşün

Tebessüm et. Çünkü hüznü denedin ve sana hiçbir yararı olmadı. Oğlun sınavda başarısız oldu diye üzüldün. Peki, sen üzüldüğün için başarılı oldu mu? Baban öldü, üzüldün. Sen üzüldün diye hayata döndü mü? Ticarette zarar ettiğin için üzüldün. Zararın kâra döndü mü?

O halde üzülme. Çünkü sen bir musibete üzüldün, pek çok musibet ortaya çıktı. Fakirliğe üzüldün, sıkıntıların arttı. Düşmanlarının sözlerine üzüldün, onlara yardım etmiş oldun. Kötü bir şey olacak diye üzüldün, hiçbir şey olmadı.

Üzülme. Çünkü sen üzülürsen, sana ne geniş bir evin, ne güzel bir eşin, ne zenginliğin, ne de temiz evlatların hiçbir yararı olmaz.

Üzülme. Çünkü hüzün; sana, tatlı suyu zehir, gülü ebucehil karpuzu, bahçeyi kurak bir çöl ve hayatı dayanılmaz bir zindan olarak gösterir.

Üzülme. Senin iki gözün, iki kulağın, iki dudağın, iki elin, iki ayağın, dilin, kalbin, güvenliğin ve sağlığın var.

"O halde Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?" (Rahmân, 13)

Üzülme. İnandığın bir dinin, oturduğun evin, yediğin ekmeğin, içtiğin suyun, giydiğin elbisen ve sığındığın bir eşin var. O halde niçin üzülüyorsun?!

Acı ve Elem Bir Nimettir

Elem ve acı her zaman kötü değildir. İnsanın acı çekmesi bazen kendisi için hayırlı da olabilir.

İçten yakarışlar ancak acı çekerken yapılır. Samimi tesbihler acı ve eleme eşlik eder. Bir öğrencinin öğrenim hayatı boyunca çektiği acılar ve katlandığı zorluklar onun büyük bir âlim olmasını sağlar. Çünkü o, başlangıçta yanar kavrulur, sonunda etrafını aydınlatır. Şairin çektiği çile ve gösterdiği çabalar, büyüleyici ve etkileyici edebiyat eserlerinin ortaya çıkmasıyla sonuçlanır. Çünkü o, kalbiyle, kanıyla, canıyla acı çekmiş, sonuçta duyguları sarsmış ve gönülleri harekete geçirmiştir. Yazarın çektiği sıkıntılar da aynı şekilde canlı, cezbedici ve ibretli sonuçlar, tablolar ve anıları ortaya çıkarmıştır.

Sakin ve rahat bir hayat yaşayan, bunalımlarla karşılaşmayan ve felaketler bağrını dağlamayan bir öğrenci; tembel, gevşek ve durgun bir kişilik olarak kalır.

Elem nedir bilmeyen, acıları tatmayan, eza ve cefayı yudumlamayan bir şairin şiirleri, basit ve değersiz söz yığınları olmaktan öteye geçemez. Çünkü onun şiirleri vicdanından değil, lisanından

çıkmıştır. Onlarla kalbinin ve ruhunun yaşadıklarını değil, anladıklarını telaffuz etmiştir.

Bu örneklerin en yücesi ve en yükseği, risaletin şafağını ve dinin doğuş dönemini yaşayan ilk müminlerin hayatıdır. Onlar imanca daha büyük, kalpleri daha temiz, doğru sözlü ve ilimce daha derin idiler. Çünkü onlar acıları ve zorlukları yaşadılar: Açlık, yoksulluk, sürgün, işkence, sevdiklerinden ayrılma, arzu ettikleri şeyleri terk etme, yaralanma ve öldürülme gibi türlü türlü acıları tattılar. Onlar tam anlamıyla seçildiler ve süzülmüş bir topluluk oldular. Temizlik modeli, asalet nişanesi ve fedakârlık sembolü idiler.

"İşte onların Allah yolunda bir susuzluğa, bir yorgunluğa ve bir açlığa dûçar olmaları, kâfirleri öfkelendirecek bir yere (ayak) basmaları ve düşmana karşı bir başarı kazanmaları, ancak bunların karşılığında kendilerine salih bir amel yazılması içindir. Çünkü Allah iyilik yapanların mükâfatını zayi etmez." (Tevbe, 20)

Şu dünyada, eserlerinin en güzellerini, çektikleri acılar sebebiyle veren insanlar vardır. İşte Mütenebbi, ateşler içinde yanıp kavrulurken şu harika beyti söylemiştir:

"Beni ziyaret eden sevgili sanki utanarak geldi,

Bu yüzden ancak karanlıkta ziyaret edebildi."

Nabiğa, Nu'man İbnul-Münzir tarafından ölümle korkutulunca insanlara şu şiiri takdim etti:

"Sen bir güneşsin, melikler yıldızlardır,

Güneş doğunca görünmez yıldızlar."

Birçokları da vardır ki acı çektikleri için hayatlarına zenginlik katmışlardır.

Şu halde acıdan dolayı sızlanma. Sıkıntı ve zorluklarla karşılaşmaktan korkma. Belki de bu acılar seni daha da güçlendirecek ve belli bir zamana kadar senin sermayen olacak. Muhakkak ki senin

bağrı yanık, kalbi yaralı ve çileli bir hayat yaşaman, duygusuz, himmetsiz, gayretsiz ve sönük/silik bir hayat yaşamandan daha zariftir ve daha hayırlıdır.

"Allah onların davranışlarını çirkin gördü ve onları geri koydu; onlara 'Oturanlarla (kadın ve çocuklarla) beraber oturun!' denildi." (Tevbe, 46)

Bu münasebetle, acıyı, elemi, ayrılığı ve hüznü yaşamış bir şairi hatırladım. O, son nefeslerini verirken eşsiz güzellikte ve yapmacıklıktan uzak meşhur şiirini söylemiştir. Bu şair, Malik İbnu'r-Rayb'tir ve şu mersiyeyi söylemiştir:

"Görmedin mi, dalaleti verip hidayeti aldım.
İbn Affan'ın ordusunda bir nefer oldum. (...)
Kabrim geniş olacak diye bana haset etmeyin,
Allah sizlerin toprağına da bereket ihsan etsin."

Yaşarken başına gelen musibetlerin acısıyla kalbi kavrulan şair, ömrünün sonunda titrek bir sesle bu dizeleri dile getirdi.

Bağrı yanık bir vaizin sözleri de kalplerin içine kadar ulaşır ve ruhun derinliklerine dalar. Çünkü o da acı ve elemi yaşamıştır.

"Kalplerinde olanı bilmiş, onlara güven duygusu vermiş ve onları pek yakın bir fetihle ödüllendirmiştir." (Fetih, 18)

"Aşığı aşkından dolayı azarlama ki,
Onun duyduklarını sen de duyasın."

Pek çok şairin kitabını gördüm. Fakat şiirler, soğuk ve ruhsuz idiler. Çünkü onlar ıstırap çekmeden, rahatlık içinde bu şiirleri söylemişlerdi. Bu yüzden buz parçaları ve çamur kütleleri ortaya çıkmıştı.

Öyle vaaz kitapları gördüm ki dinleyenlerin kulağını bir kıl kadar sarsmamış, zerre kadar harekete geçirmemiştir. Çünkü onlar hiçbir acı çekmeden, sıkıntılarla karşılaşmadan bu sözleri söylediler.

"Ağızlarıyla, kalplerinde olmayanı söylüyorlardı." (Âl-i İmrân, 167)

Sözünle veya şiirinle etkili olmak istiyorsan, onunla önce sen yan ve etkilen. İşte o zaman insanları etkilediğini göreceksin.

"Sen, yeryüzünü de kupkuru ve ölü bir halde görürsün; fakat biz, üzerine yağmur indirdiğimizde o, kıpırdanır, kabarır ve her çeşitten (veya çiftten) iç açıcı bitkiler verir." (Hac, 5)

Bilgi Nimeti

"Allah, sana Kitab'ı ve hikmeti indirmiş ve sana bilmediğini öğretmiştir. Allah'ın lütfu sana gerçekten büyük olmuştur." (Nisâ, 113)

Cehalet; vicdanın ölümü, hayatın kesilmesi ve ömrün heba edilmesidir.

"Ben sana cahillerden olmamanı tavsiye ederim." (Hûd, 46)

İlim ise basiretin nuru, ruhun hayatı ve kişiliğin yakıtıdır.

"Ölü iken dirilttiğimiz ve kendisine insanlar arasında yürüyebileceği bir ışık verdiğimiz kimse, karanlıklar içinde kalıp ondan hiç çıkamayacak durumdaki kimse gibi olur mu?" (En'âm, 122)

Neşe ve mutluluk ilimle birlikte gelir. Çünkü ilim; kapalıyı anlamak, yitiği bulmak ve gizliyi açığa çıkarmak demektir. Nefis, yeni şeyler öğrenmeye ve etraflıca incelemeye çok düşkündür.

Cehalet ise bıkkınlık ve hüzündür. Çünkü o, içinde yeni, ilginç ve hoş bir şeyin bulunmadığı bir hayattır. Dün, bugün gibiydi; bugün de yarın gibi olacak demektir.

Eğer mutlu olmak istiyorsan (gam, keder, hüzün ve endişeden kurtulmak için) ilim peşinde koş, faydalı şeyler öğren.

"Rabbim! Benim ilmimi arttır." (Tâ-hâ, 114)

"Yaratan Rabbinin adıyla oku." (Alak, 1)

"Allah kimin iyiliğini dilerse onu dinde bilgili kılar." (Hadis-i Şerif)

İlim yönünden sıfır olan bir cahil, ne malıyla ne de makamıyla öğünsün. Çünkü onun hayatı tam değildir ve ömrü kemale ermemiştir.

"Rabbinden sana indirilenin hak olduğunu bilen kimse, (inkâr eden) kör kimse gibi olur mu?" (Ra'd, 9)

Müfessir Zemahşeri şöyle dedi:

"Ben uykusuz geçirdim geceleri sen uyurken bilesin,

Bundan sonra nasıl benim rütbeme erişmeyi istersin."

Bilgi; çok değerli, çok ferahlatıcı ve insanın göğsünü serinletici ve içini rahatlatıcıdır.

"Rabbinden apaçık bir delil üzerinde bulunan kimse, kötü işi kendisine güzel görünen ve heveslerine uyan kimse gibi olur mu?" (Muhammed, 14)

Mutluluk Sanatı

En büyük nimetlerden biri; kalbin mutluluğu, huzuru ve istikrarıdır. Kalpteki mutluluk, zihnin sebatına, üretim kalitesine ve iç huzuruna sebep olur. Mutluluğun öğretilen bir sanat olduğunu söylediler. Ona nasıl ulaşılacağını ve nasıl elde edileceğini bilen bir kişi hayatın güzelliklerinden, geçimin yollarından ve etrafındaki nimetlerden yararlanmasını da bilir. Mutluluk arayışındaki en temel nokta tahammül gücüdür. O, fırtınalarla sarsılmaz, olaylardan etkilenmez. Basit şeylerden rahatsız olmaz. Kalbinin gücü ve temizliği oranında içi aydınlanır/mutlu olur.

Karakter zayıflığı, dirençsizlik, sızlanma ve memnuniyetsizlik; endişe, keder ve hüzün binitleridir. Kendini sabra ve metanete alıştıran kişiye can sıkıcı olaylar çok basit gelir, bunalımlar onun yanında hafif kalır.

"Bir genç, ölüm havuzlarına dalabiliyorsa eğer,

Bataklıklardan geçmek çok kolay gelir ona."

Mutluluğun düşmanlarından biri de ufuk darlığı, düşünce sığlığı, sadece kendini düşünmek, dünyayı ve içindekileri unutmaktır. Allah Teâlâ, düşmanlarını tanıtırken şöyle buyurmuştur.

"*Onlar kendilerini düşünürler.*" (Âl-i İmrân, 154)

Bu akılsız kişiler, sanki bütün varlığın kendi içlerinde olduğunu zanneder, başkalarını düşünmez, başkaları için yaşamaz ve başkalarına önem vermezler. Hâlbuki kendimizle meşgul olurken dertlerimizi ve kederlerimizi unutmak için bazen de kendimizden uzaklaşmamız gerekir. Böylece iki kazancımız olacaktır: Hem kendimizi mutlu etmiş hem de başkalarını mutlu etmiş oluruz.

Mutluluk sanatının kurallarından birisi, düşünceyi kontrol altına alıp onu korumaktır. Böylece düşünce sağa sola kaçmayacak ve hedefinden sapmayacaktır. Sen, düşünceyi kendi haline bırakırsan azgınlaşır, taşkınlık yapar, hüzün dosyalarını önüne tekrar getirir ve annenden doğduğun günden beri meydana gelen trajedilerin kitabını sana okur. Düşünce; başıboş kaldığı zaman yaralı maziyi ve istikbalin korkutucu gürültülerini senin önüne getirir. Böylece senin varlığının temellerini sarsar, duygularını yakar. O halde düşünceye öyle bir gem vur ki, artık faydalı ve verimli işlerde yoğunlaşan ciddi bir yöneliş içinde olsun.

"Ölümsüz ve daima diri olan Allah'a güvenip dayan." (Furkan, 58)

Mutluluk öğreniminin temel esaslarından biri de hayata hak ettiği değeri vermek ve onu bulunması gereken yere yerleştirmektir. Hayat, oyun ve eğlencedir. Senin yapacağın şey, ondan yüz çevirmek ve sırtını dönmektir. Çünkü o, ayrılıkların annesi, acıların sütannesi ve felaketlerin davetçisidir. Bu vasıfları taşıyan bir hayata nasıl önem verilir ve ondan elde edilemeyen şeylerden dolayı nasıl hayıflanılır? Onun mutluluğu keder, şimşeği hayal, buluşma yerleri seraptır. Doğurduğu kayıp; efendisi haset okları-

na maruz, refah içinde yaşayanı tehdit altında, aşığı ise ihanet kılıcıyla öldürülmeyi bekler.

Bir hadis-i şerifte şöyle buyruluyor:

"İlim, öğrenmekle; hilm (yumuşakbaşlılık) ise yumuşak davranmakla elde edilir."

Davranış sanatına göre mutluluk, ancak onu üretmekle, semtine uğramakla, sebeplerine sarılmakla ve bir karakter haline gelinceye kadar gereklerini yerine getirmekle elde edilir.

Dünya hayatı, bizim surat asmamızı, sızlanmamızı ve üzülmemizi hak eden bir hayat değildir.

Kesin gerçek şudur ki, hayatından, hüznün bütün izlerini silip atmak gücüne sahip değilsin. Çünkü hayat böyle yaratılmıştır:

"Biz insanı (yüzyüze geleceği nice) zorluklar içinde yarattık." (Beled, 4)

"O, hanginizin amelinin daha güzel olacağı hususunda sizi imtihan etmek için." (Hûd, 7)

Fakat maksat, hüznü, kederi ve endişeyi hafifletmendir. Hüznü tamamen ortadan kaldırmaya gelince, bu ancak Naim cennetlerinde mümkündür. Bu nedenledir ki cennet nimetleri içinde yaşayanlar şöyle diyeceklerdir:

"Bizden tasayı gideren Allah'a hamd olsun." (Fatır, 34)

Bu ayet, hüznün ancak cennette gideceğinin delilidir. Nitekim kin ve nefret de ancak cennette ortadan kalkacaktır:

"Biz, onların gönüllerindeki kini söküp attık." (Hicr, 47)

Dünyanın durumunu ve onun niteliklerini bilen bir kimse, vefasızlığını da, cefasını da, yüz çevirmesini de mazur görür ve bunların onun yapısı, karakteri ve niteliği olduğunu bilir.

"Bize yeminler etti ihanet etmeyeceğim diye,

Sanki yemin etmiş vefasızlık edeceğim diye."

Hal böyle olunca, akıllı ve uyanık bir kişiye düşen, -kendi aleyhine olacak şekilde- dünyaya yardım etmemek, hüzün, gam, keder ve endişelere teslim olmamak, hatta hayatı zehir eden bu tür şeylere karşı bütün gücüyle direnmektir.

"Onlara (düşmanlara) karşı gücünüz yettiği kadar kuvvet ve cihad için bağlanıp beslenen atlar hazırlayın, onunla Allah'ın düşmanını, sizin düşmanınızı ve onlardan başka sizin bilmediğiniz, Allah'ın bildiği (düşman) kimseleri korkutursunuz." (Enfal, 60)

"Allah yolunda başlarına gelenlerden dolayı gevşeklik ve zaaf göstermediler, boyun eğmediler." (Âl-i İmran, 146)

Dur, Düşün

Üzülme. Eğer sen fakirsen, borcunun esiri olan insanlar var. Bir araban yoksa bile ayakları kesik olanlar var. Ağrılarından şikâyet ediyorsan, senelerdir beyaz yataklara mahkûm olanlar var. Sen bir çocuğunu kaybettiysen eğer, bir tek olayda birden fazla evladını kaybedenler var.

Üzülme. Çünkü sen, Allah'a, peygamberlerine, meleklerine, ahiret gününe, hayır ve şer ile kaza ve kadere inanan bir Müslümansın. Hâlbuki onlar Rabbi inkâr ettiler, peygamberleri yalanladılar, kitaplarda ihtilaf ettiler, ahiret gününün varlığını reddettiler, kaza ve kadere inanmadılar.

Üzülme. Günah işlediysen tövbe et. Kötülük yaptıysan bağışlanma dile. Hata ettiysen düzelt. Allah'ın rahmeti geniştir, kapısı açıktır, affı büyüktür ve tövbeleri kabul edendir.

Üzülme. Eğer üzülürsen, sinirlerin bozulur, bünyen sarsılır, kalbin yorulur, yatağın batar, gecelerin uykuların kaçar.

Şair şöyle der:

"Nice dertler vardır, yiğidi sıktıkça sıkar,
Allah katında her derdin bir dermanı var.

Sıkıldıkça daralır da daralır halkalar,
Açılmaz zannedilirken bir anda açılırlar."

Duyguları Kontrol Altında Tutmak

Duygular iki sebeple tutuşup coşarlar: Ya büyük bir sevinç veya beklenmedik bir felaket.

Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

"Günah ve ahmakça çıkartılan iki sesten sakındırıldım: Bir nimete ulaşıldığında çıkarılan ses ve bir felaketle karşılaşıldığında çıkarılan ses..."

"(Allah bunu) elinizden çıkana üzülmeyesiniz ve Allah'ın size verdiği nimetlerle şımarmayasınız diye açıklamaktadır." (Hadîd, 23)

Bu nedenledir ki Peygamberimiz *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

"Sabır, ilk darbede gösterilen sabırdır."

Demek ki büyük bir musibet ya da büyük bir sevinç anında duygularını kontrol altında tutabilen kişi, sebat ve sağlamlık makamını hak etmiş, mutluluk ve huzura kavuşmuş, nefsine karşı kazandığı zaferin lezzetini tatmış olacaktır. Allah Teâlâ insanın niteliklerini sayarken, onun şımarık ve böbürlenen biri olduğunu, kendisine bir kötülük dokunduğu zaman çok sızlandığını, bir iyilik geldiği zaman da ondan başkalarının yararlanmasını engellediğini; sadece namaz kılanların böyle olamayacağını, çünkü onların sevinçte ve üzüntüde dengeyi kaybetmeyeceklerini, bollukta şükredeceklerini, bela ve musibetlere sabredeceklerini bildirmiştir.

Heyecanlı duygular sahibini çok yorar, onu zayıf düşürür ve uykusuz bırakır. Böyle birisi öfkelendiği zaman hiddetlenir, köpürür, titremeye başlar, tehditler savurur, kabına sığmaz ve nefesinden sanki alev çıkar. Bu yüzden dengesini kaybeder. Sevindiği zaman ise coşar ve taşkınlık yapar. Sevincin coşkusuyla ken-

dinden geçer ve ölçüyü kaçırır. Birini terk ettiğinde onu kötüler, iyiliklerini unutur, faziletlerini defterden siler. Birini sevdiği zaman da ona şeref madalyaları takar ve onu mükemmelliğin zirvesine çıkarır.

Bir hadiste şöyle buyruluyor:

"Sevdiğin kişiyi ölçülü sev. Belki bir gün ona kızabilirsin. Kızgınlığında da ölçülü ol. Belki bir gün onu sevebilirsin."

Başka bir hadiste de şöyle buyrulur:

"Allah'ım! Senden öfkede de, rızada da adaletli olmayı diliyorum."

Kim duygularını kontrol edebilir, aklını hakem yapar, eşyayı iyi değerlendirir ve her şeye hakkını verirse, gerçeği görür, doğruyu bulur ve hakikat üzere sabit durur.

"Andolsun biz peygamberlerimizi açık delillerle gönderdik ve insanların adaleti yerine getirmeleri için beraberlerinde kitabı ve mizanı indirdik." (Hadîd, 25)

İslamiyet; doğru bir yöntem, memnuniyet verici bir şeriat ve mukaddes bir din getirdiği gibi, değerlerin, ahlakın ve davranışların ölçüsünü de getirmiştir.

"*Sizi mutedil bir ümmet kıldık.*" (Bakara, 143)

Adalet, hukukta mutlaka bulunması gerekli bir ilke olduğu gibi, değerler manzumesi içinde de vazgeçilmez bir değerdir. Din; adalet ve doğruluk üzerine bina edilmiştir. Haberlerde doğruluk, hükümlerde, sözlerde, fiillerde ve ahlakta adalet...

"*Rabbinin sözü doğruluk ve adalet bakımından tamamlanmıştır.*" (En'am, 115)

Sahabenin Mutluluğu, Muhammed *sallallâhu aleyhi ve sellem* Sayesindedir

Peygamberimiz *sallallâhu aleyhi ve sellem*, Rabbanî bir davetle gelmişti. Dünyaya dair hiçbir çağrısı yoktu. Kendisine bir hazi-

ne inmemişti. Meyvelerinden yediği bir bahçesi de yoktu. Sarayda da oturmamıştı. Sevenleri onunla birlikte geçim sıkıntısı çekmek ve meşakkatlere katlanmak üzere biatleşiyorlardı. O günlerde yeryüzünde ezilen küçük bir azınlıktılar. Etraflarındaki insanların kendilerini kaçırıp işkence etmelerinden korkuyorlardı. Buna rağmen onun peşinden gidenler kendisini çok seviyorlardı

Şi'b denilen bir mahallede kuşatma altına alındılar, yiyecekleri kesildi, onurlarıyla oynandı, insanlardan işkence gördüler ve yakınlarının bile saldırısına uğradılar. Buna rağmen onu çok sevdiler.

Bazıları, kızgın kumların üzerinde sürüklendi, bazıları açık havada güneşin altında hapis tutuldu. İşinin uzmanı kâfirler tarafından işkenceler yapıldı. Buna rağmen Rasûlullah'ı çok sevdiler.

Müminler onun daveti sebebiyle bela ve musibetlere uğradılar, şiddetli sarsıntılar geçirdiler, can boğazlarına geldi, Allah hakkında türlü zanlara kapıldılar. Buna rağmen onu çok sevdiler.

En seçkin gençler, kınından çekilmiş kılıçların saldırısına maruz kaldılar, başlarının üzerinde kılıçlar ağaçların dalları gibi sallandı.

"Kılıç gölgesi sanki yeşil bir bahçenin gölgesidir,

Etrafımızda türlü türlü çiçekler bitirmektedir."

Adamları sanki şenliğe ve bayrama gider gibi savaşa gittiler, ölüme gittiler. Çünkü onlar Peygamber'i çok sevdiler.

Geri dönmeyeceklerini bile bile elçi olarak gönderiliyorlar ve bu görevi yerine getiriyorlardı. Bunun son görevleri olacağını bile bile göreve gönderiliyorlar ve memnuniyetle gidiyorlardı. Çünkü onu çok seviyorlardı.

Peki, onu niçin seviyorlar, risaletiyle mutlu oluyorlar, metodundan huzur buluyorlar ve gelişiyle seviniyorlardı? Niçin ona uymalarından dolayı çektikleri sıkıntıları, zorlukları ve meşakkatleri unutuyorlardı?!

Çünkü onda iyilik ve mutluluğun bütün anlamlarını, hak ve hakikatin bütün alametlerini görüyorlardı. O, yüksek ve onurlandırıcı şeyleri arayıp soranlar için bir mucizeydi. Şefkatiyle kalplerindeki harareti söndürmüş, sözleriyle gönüllerini serinletmiş, risaletiyle ruhlarını doldurmuştu.

Kalplerine bir kalıp olarak rızayı dökmüştü. Böylece onun daveti uğrunda hiçbir elem ve kederi hesaba katmadılar. Gönüllerine doldurduğu iman sayesinde bütün acıları ve kederleri unuttular.

Onların vicdanlarını hidayetiyle parlattı, basiretlerini nuruyla aydınlattı, omuzlarından cahiliyet yüklerini aldı, sırtlarından putperestlik yüklerini indirdi. Boyunlarındaki şirk ve sapıklık halkalarını çıkardı, ruhlarındaki kin ve düşmanlık ateşini söndürdü ve duygularının üzerine iman suyunu boşalttı. Böylece ruhları huzura, bedenleri sükûnete ve kalpleri güvene kavuştu ve sinirleri yatıştı.

Onunla birlikte yaşamanın zevkini tattılar, yakınlığında bir samimiyet buldular, cömertliğinden memnuniyet duydular, ona tâbi olmada güven, onu model almada zenginliği hissettiler.

"Biz seni âlemlere ancak rahmet olarak gönderdik." (Enbiyâ, 107)

"Şüphesiz ki sen doğru bir yolu göstermektesin." (Şurâ, 52)

"Onları iradesiyle karanlıklardan aydınlığa çıkarır." (Mâide, 16)

"Çünkü ümmîlere içlerinden, kendilerine âyetlerini okuyan, onları temizleyen, onlara Kitab'ı ve hikmeti öğreten bir peygamber gönderen O'dur. Kuşkusuz onlar önceden apaçık bir sapıklık içindeydiler." (Cum'a, 2)

"Ağırlıklarını ve üzerlerindeki zincirleri indirir." (A'râf, 157)

"Hayat verecek şeylere sizi çağırdığı zaman, Allah ve Resûlüne uyun." (Enfâl, 24)

"Siz bir ateş çukurunun tam kenarındayken oradan da sizi O kurtarmıştı." (Âl-i İmrân, 103)

Sahabe, önderleri ve rehberleri olan Peygamberleriyle gerçekten mutluluğa ermişlerdi. Mutlu olmayı ve sevinmeyi de hak etmişlerdi.

Allah'ım! Akılları, sapıklığın halkalarından ve günahların sebep olacağı felaketlerden kurtaran Peygamberine salât ve selam olsun, gayretleri ve eserlerine karşılık, yüce ashabından razı ol.

Can Sıkıntısını Hayatından Kov

Monoton bir hayat süren birinin canının sıkılması kaçınılmazdır. Çünkü nefis bu tür hayattan bıkar. İnsan, yaratılışı itibarıyla tek bir halde kalmaktan bıkar. Bu sebepledir ki Allah Teâlâ, zamanları, mekânları, yiyecekleri, içecekleri, varlıkları, geceleri, gündüzleri, ovaları, dağları, siyahı, beyazı, soğuğu, sıcağı, tatlıyı ve ekşiyi kendi aralarında devamlı değiştirmektedir. Bu çeşitlilik ve farklılaşmayı şöyle anlatmaktadır:

"Onların karınlarından renkleri çeşitli bir şerbet (bal) çıkar." (Nahl, 69)

"*Benzeyen ve benzemeyen...*" (En'am, 99)

"*İkiz olan ve olmayan...*" (En'am, 141)

"*Ve dağlardan beyaz, kırmızı muhtelif renklerde...*" (Fâtır, 27)

"O günleri biz insanlar arasında döndürür dururuz." (Âl-i İmrân, 140)

İsrailoğulları, devamlı yedikleri için en güzel yiyeceklerden bile bıktılar ve şöyle dediler.

"Bir tek yemekle yetinemeyiz." (Bakara, 61)

Halife Me'mun, Kur'ân'ı bazen otururak, bazen ayakta, bazen yürürken okurdu. Sonra şöyle dedi: "İnsan usanan bir yapıda yaratılmıştır."

"Onlar, ayakta dururken, otururken, yanları üzerine yatarken (her vakit) Allah'ı anarlar." (Âl-i İmrân, 191)

İbadetler üzerinde düşünen kimse, onlardaki çeşitliliği ve yeniliği fark eder. Kalp ile yapılan ameller, sözlü ameller, fiilî amel-ler ve malî ibadetler vardır. Namaz, zekât, oruç, hac ve cihat vardır. Namazın içinde bile kıyam, kıraat, rükû, secde ve oturuş vardır. Rahatlamak, zinde olmak ve sürekli verimli olmak isteyen kişinin de yaptığı işleri, okuduğu kitapları ve günlük hayatını çeşitlendirmesi gerekir. Mesela okurken; Kur'ân, tefsir, siyer, hadis, fıkıh, tarih, edebiyat ve genel kültür kitapları arasında bir çeşitlendirme yapmalıdır. Zamanını da ibadet, günlük işler, ziyaret, misafir ağırlama, spor ve gezinti gibi faaliyetler için planlamalıdır. Bunu yaptığı takdirde kendisini daha zinde ve mutlu hissedecektir. Çünkü nefis, çeşitlilik ister ve yenilikten hoşlanır.

"Bazen cömerttir, bazen yiğit ve kahraman,
Her ikisinde de yoktur onun eşi ve benzeri.
Bir gün yardım eder insanlara yağmur gibi,
Bir gün ölüm saçar güçlü bir ordu gibi."

Kaygı ve Tasayı Bırak

Üzülme. Çünkü Rabbin şöyle diyor:

"*Biz senin göğsünü açıp genişletmedik mi?*" (İnşirâh, 1)

Bu, hakkı yüklenen, nuru gören ve hidayet yoluna giren herkes için geçerlidir.

"Allah kimin gönlünü İslâm'a açmışsa o, Rabbinden bir nûr üzerinde değil midir? Allah'ı anmak hususunda kalpleri katılaşmış olanlara yazıklar olsun!" (Zümer, 22)

Demek ki yüreği ferahlatan bir hak ve onu katılaştıran batıl vardır.

"*Allah her kime hidayet dilerse onun göğsünü İslam'a açar.*" (En'am, 125)

Bu dinin gayesine ancak hidayete erdirilmiş kişiler ulaşabilir.

"Üzülme! Çünkü Allah bizimle beraberdir." (Tevbe, 40)

Bu söz, Allah'ın gözetimi altında olduğuna ve O'nun lütfuna ve yardımına inanan herkes için geçerlidir.

"Bir kısım insanlar, müminlere: 'Düşmanlarınız olan insanlar, size karşı asker topladılar; aman sakının onlardan!' dediklerinde bu, onların imanlarını bir kat daha arttırdı ve 'Allah bize yeter. O ne güzel vekîldir!' dediler." (Âl-i İmrân, 173)

O'nun yeterliliği sana da yeter, O'nun dostluğu seni de himaye eder.

"Ey Peygamber! Sana ve sana uyan müminlere Allah yeter." (Enfal, 64)

Bu yola giren herkes bu başarıyı elde eder.

"Ölümsüz ve daima diri olan Allah'a güvenip dayan." (Furkan, 58)

O'nun dışındaki bütün varlıklar ölümlüdür, yaşamayacaklardır. Yok olacaklardır, ebedî değildirler. Aziz değil, zelildirler.

"Sabret! Senin sabrın da ancak Allah'ın yardımı iledir. Onlardan dolayı kederlenme; kurmakta oldukları tuzaktan kaygı duyma! Çünkü Allah, (kötülükten) sakınanlar ve güzel amel edenlerle beraberdir." (Nahl, 127-128)

Bu, Allah'ın sevdiği kullarıyla özel bir beraberliğidir. Onları, takvalarına ve cihadlarına göre; koruması, dostluğu, desteği ve gözetimi ile maiyetine alır.

"Gevşeklik göstermeyin, üzüntüye kapılmayın. Eğer inanmışsanız, üstün gelecek olan sizsiniz." (Âl-i İmrân, 139)

İmanınız sizi hem kullukta, hem de makamca üstün kılacaktır.

"Onlar (ehl-i kitap) size, incitmekten başka bir zarar veremezler. Sizinle savaşa girecek olsalar, size arkalarını dönüp kaçarlar. Sonra kendilerine yardım da edilmez." (Âl-i İmrân, 111)

"Allah: 'Elbette ben ve elçilerim galip geleceğiz' diye yazmıştır. Şüphesiz Allah güçlüdür, galiptir." (Mücâdele, 21)

"Şüphesiz peygamberlerimize ve iman edenlere, hem dünya hayatında, hem şahitlerin şahitlik edecekleri günde yardım ederiz." (Mü'min, 51)

Yüce Allah'ın bu vaadi mutlaka gerçekleşecek ve asla geciktirilmeyecektir.

"Ben işimi Allah'a havale ediyorum. Şüphesiz Allah, kullarını çok iyi görendir. Nihayet Allah, onların kurdukları tuzakların kötülüklerinden bu zatı korudu..." (Mü'min, 44-45)

"Müminler yalnızca Allah'a dayanıp güvensinler." (Âl-i İmrân, 122)

Üzülme ve farzet ki sadece bir gün yaşayacaksın. O halde bu günü niçin üzüntü, öfke ve hiddetle geçiriyorsun?!

Bir rivayette şöyle denilir:

"Sabah kalktığın zaman akşamı bekleme, akşama ulaştığında sabahı bekleme." (Hadis-i Şerif)

Yani sadece bir günün sınırları içinde yaşa. Geçmişi hatırlama, gelecek için endişelenme. Şairin biri şöyle demiştir:

"Geçen geçmiştir, beklenen ise henüz yok,

İçinde bulunduğun saat senindir ancak."

Geçmişle meşgul olmak, sürekli geçmişi hatırlamak, geçip gitmiş musibetleri akla getirmek, ahmaklık ve delilikten başka bir şey değildir.

Çin atasözünde şöyle deniyor: "Yanına gelinceye kadar köprüden geçme." Yani, henüz yaşamadığın ve idrak etmediğin olayları, kaygıları ve kederleri vakti gelmeden kendine mesele yapma.

Seleften bir zat şöyle dedi: "Ey Âdemoğlu! Senin sadece üç günün vardır: Dünün geçip gitmiş, yarının gelmemiştir. Sen bugününde Allah'tan kork."

Geçmişin, bugünün ve geleceğin kaygılarını taşıyan kişi nasıl yaşar?! Mazide cereyan eden şeyleri devamlı hatırlayan kişi nasıl rahat eder?! Onları zihninde tekrarladıkça üzülür, ama bu üzüntüsünün ona hiçbir yararı olmaz.

"Sabah kalktığın zaman akşamı bekleme, akşama ulaştığında sabahı bekleme" sözünün anlamı şudur: Uzun emeller taşıma. Ecelini bekle. Güzel işler yap. Himmetini ve gayretini içinde yaşadığın günden başkasına çevirme. Gayretini bugüne yoğunlaştır. İşlerini planla. Dikkatini bugün için topla. Ahlakını güzelleştir. Sağlığına dikkat et ve diğer insanlarla iyi geçin.

Dur ve Düşün

Üzülme. Çünkü Allah'ın kazası olup bitmiştir, kader de mutlaka olacaktır. Yazı yazılmış, kalemler kurumuş, defterler dürülmüş, her şey kararlaştırılmıştır. Senin üzüntün, olacak bir şeyi ne öne alır, ne de geciktirir. Ne artırır, ne eksiltir.

Üzülme. Çünkü sen üzülmekle zamanı durdurmak, güneşi hapsetmek, saatin akrebini geri döndürmek, arka arka yürümek ve ırmağı tersine akıtmak istemektesin.

Üzülme. Çünkü üzüntü; havayı bozan, suyu dalgalandıran, semayı değiştiren ve bahçelerdeki çiçekleri kırıp geçiren şiddetli bir rüzgâr gibidir.

Üzülme. Çünkü üzülen kişi, suyunu denizden alıp tekrar denize döken ahmak bir nehir, ipini iyice eğirdikten sonra tekrar çözen bir kadın, delik su kırbasına üfleyen adam ve su üzerine parmağıyla yazı yazan kâtip gibidir.

Üzülme. Çünkü senin gerçek ömrün; mutluluk ve gönül huzuru içinde geçirdiğin zamanındır. Günlerini hüzünle harcama. Gecelerini kaygı ve tasa içinde geçirme. Zamanını gam ve kederlerle saçıp savurma. Hayatını müsrifçe bitirme. Şüphesiz Allah israf edenleri sevmez.

Üzülme! Çünkü Senin Rabbin Günahları Bağışlayan ve Tevbeleri Kabul Edendir

Yüce Rabbinin şu buyruğu yüreğini ferahlatmalı, üzüntü ve endişelerini gidermeli ve sana mutluluk getirmeli değil mi?

"De ki: Ey kendi nefisleri aleyhine haddi aşan kullarım! Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin! Çünkü Allah, bütün günahları bağışlar. Şüphesiz ki O, çok bağışlayan, çok esirgeyendir." (Zümer, 53)

Yüce Allah, onların kalplerini birleştirmek ve ruhlarını rahatlatmak için kendilerine "kullarım" diye hitap etti. Özellikle kendilerine yazık eden, haksızlık edenlere hitap etti. Çünkü onlar, günah ve hatada aşırıya giden kimselerdir. Böyle kimselere bile "kullarım" diye hitap eden Rabbimiz, acaba daha iyi durumda olanlara nasıl muamele edecektir?! Yüce Allah bu günahkârların ümitsizliğe ve ye'se düşmelerini yasaklamış, -büyük olsun, az olsun, çok olsun- günah işleyen ve tevbe eden herkesin tevbesini kabul edeceğini haber vermiştir. Sonra kendisini pekiştirici zamirlerle ve vasfın mükemmelliğini gerektiren lam-ı tarifle "*O çok bağışlayan, çok esirgeyendir.*" diye tanıtmıştır.

Yüce Allah'ın şu buyruğuyla mutlu olman gerekmez mi?!

"Yine onlar ki, bir kötülük yaptıklarında ya da kendilerine zulmettiklerinde Allah'ı hatırlayıp günahlarından dolayı hemen tevbe-istiğfar ederler. Zaten günahları Allah'tan başka kim bağışlayabilir ki!" (Âl-i İmrân, 135)

Yüce Rabbimizin şu buyruklarıyla da mutlu olman gerekmez mi?

"Kim bir kötülük yapar yahut nefsine zulmeder de sonra Allah'tan mağfiret dilerse, Allah'ı çok yarlığayıcı ve esirgeyici bulacaktır." (Nisa, 110)

"Eğer size yasaklanan büyük günâhlardan kaçınırsanız, sizin küçük günâhlarınızı örteriz ve sizi güzel bir yere sokarız." (Nisa, 31)

"...Eğer onlar kendilerine zulmettikleri zaman sana gelseler de Allah'tan bağışlanmayı dileseler, Resûl de onlar için istiğfar etseydi Allah'ı ziyadesiyle affedici, esirgeyici bulurlardı." (Nisa, 64)

"Şu da muhakkak ki Ben; tevbe eden, inanan ve yararlı iş yapan, sonra (böylece) doğru yolda giden kimseyi bağışlarım." (Tâ-hâ, 82)

Musa *aleyhisselam*, bir kişiyi -kaza ile- öldürdüğünde şöyle dua etmişti:

"Rabbim beni bağışla! Allah da onu bağışladı." (Kasas, 16)

Davud *aleyhisselam*, tevbe edip Rabbine yönelmesinden sonra Allah Teâlâ, onun hakkında şöyle demişti:

"Sonra bu tutumundan dolayı onu bağışladık. Kuşkusuz yanımızda onun yüksek bir makamı ve güzel bir geleceği vardır." (Sâd, 25)

Yüce Rabbimiz her türlü noksanlıktan münezzehtir ve büyük kerem sahibidir. Öyle ki teslis inancını savunanlara bile rahmet ve bağışlama teklif etmiş ve onlar hakkında şöyle buyurmuştur:

"Andolsun 'Allah, üçün üçüncüsüdür' diyenler de kâfir olmuşlardır. Hâlbuki bir tek Allah'tan başka hiçbir tanrı yoktur. Eğer diyegeldiklerinden vazgeçmezlerse, içlerinden kâfir olanlara acı bir azap isabet edecektir. Hâlâ Allah'a tevbe edip O'ndan bağışlanmayı dilemeyecekler mi? Allah çok yarlığayıcı, çok esirgeyicidir." (Mâide, 73-74)

Peygamberimiz *sallallâhu aleyhi ve sellem*, sahih olarak gelen bir rivayette (kudsî hadiste) şöyle diyor:

"Yüce Allah şöyle buyuruyor: Ey Âdemoğlu! Bana dua edip bağışlanmasını dilediğin hangi günahın olursa olsun onu mutlaka bağışlarım ve onları umursamam. Ey Âdemoğlu! Günahların göğe kadar yükselse, sonra Benden bağışlanma istesen, seni bağışlarım ve onları hiç umursamam. Ey

Âdemoğlu! Bana yeryüzü dolusu günahla gelsen, sonra Bana ortak koşmadan huzuruma çıksan, sana yeryüzü dolusunca mağfiret ederim."

Bir diğer hadiste şöyle buyruluyor:

"Allah gündüz günah işleyenlerin tövbelerini kabul etmek için gece elini uzatır; gece günah işleyenlerin tövbelerini kabul etmek için gündüz elini uzatır. Güneş doğuncaya kadar böyle devam eder."

Kudsî bir hadiste Rabbimiz şöyle buyuruyor:

"Ey kullarım! Sizler gece gündüz günah işliyorsunuz. Ben de bunların hepsini affediyorum. Benden af dileyin ki sizi affedeyim."

Sahih hadislerde şöyle buyruluyor:

"Nefsim elinde olan Allah'a yemin olsun ki, eğer hiç günah işlememiş olsaydınız, Allah sizi gönderir ve günah işleyen başka bir kavim getirirdi. Onlar, Allah'tan bağışlanma dilerler, O da kendilerini bağışlardı."

"Nefsim elinde olan Allah'a yemin olsun ki, hiç günah işlememiş olsanız bile, başınıza günahtan daha büyük bir şeyin gelmesinden korkarım ki o da kendini beğenmedir."

"Hepiniz günahkârsınız. Günahkârların en hayırlıları ise tövbe edenlerdir."

"Allah kulunun tövbe etmesine o kadar çok sevinir ki, ıssız bir çölde üzerinde yiyeceği ve içeceği bulunan bindiği hayvanı kaybedip de sonra bulan insanın sevinmesinden daha çok sevinir. Bu adam, kaybettiği binitinden tamamen ümidini kestikten sonra bir ağaç kökünün yanına oturur ve ölümü bekler. Hafif bir uykuya dalar, sonra uyanır. Bir de bakar ki, biniti karşısında duruyor. Üzerinde de yiyeceği ve içeceği var. Hemen ayağa kalkar ve yularından tutarak sevin-

cinden şöyle bağırır: Allah'ım! Sen benim kulumsun, bense senin Rabbinim!"

"Bir günah işleyip de sonra: 'Allah'ım! Günahımı bağışla. Şüphesiz günahları ancak Sen bağışlarsın.' diyen; sonra tekrar günah işleyip: 'Allah'ım! Günahımı bağışla. Şüphesiz günahları ancak Sen bağışlarsın.' diyen; bir süre sonra tekrar günah işleyip: 'Allah'ım! Günahımı bağışla. Şüphesiz günahları ancak Sen bağışlarsın.' diyen kulu hakkında Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: Kulum, günahları Benden başka yargılayacak ve bağışlayacak bir Rab olmadığını bildi. Kulum dilediğini yapsın."

Yani tövbe edip af dilediği ve pişmanlık duyduğu sürece Rabbi onu bağışlayacaktır.

Üzülme! Her şey Kaza ve Kaderledir

Her şey kader ve kazaya bağlıdır. Hidayet elçisi sevgili Peygamberimizin izinden giden bütün Müslümanların inancı budur. Kâinatta Allah'ın bilmediği, izin vermediği ve takdir etmediği hiçbir şey meydana gelmez.

"Yeryüzünde vuku bulan ve sizin başınıza gelen herhangi bir musibet yoktur ki, Biz onu yaratmadan önce, bir kitapta yazılmış olmasın. Şüphesiz bu, Allah'a göre kolaydır." (Hadîd, 22)

"Biz, her şeyi bir ölçüye göre yarattık." (Kamer, 49)

"Andolsun ki sizi biraz korku ve açlık; mallardan, canlardan ve ürünlerden biraz azaltma (fakirlik) ile deneriz. (Ey Peygamber!) Sabredenleri müjdele!" (Bakara, 155)

Hadis-i şeriflerde şöyle buyuruluyor:

"Müminin işine hayret edilir. Onun bütün işleri kendisi için hayırlı sonuçlar doğurur. Çünkü kendisine sevindirici bir şey geldiğinde şükreder ve onun için hayır olur. Bir zarar gel-

diğinde sabreder, yine onun için bir hayır olur. Bu ancak mümine ait bir durumdur."

"İstediğin zaman Allah'tan iste. Yardım istediğinde Allah'tan yardım iste. Bil ki bütün insanlar, Allah'ın senin için yazmadığı bir yararı sağlamak için bir araya gelseler bu yararı sağlayamazlar. Allah'ın sana yazmadığı bir zararı vermek için bir araya gelseler sana bu zararı veremezler. Artık kalemler kaldırılmış, sayfalar kurumuştur."

"Bil ki sana isabet edecek şey sana olan hedefinden şaşmaz. Sana isabet etmeyecek şey de gelip sana isabet etmez."

"Ey Ebu Hureyre! Senin karşılaşacağın şeyle ilgili kalem kurumuştur."

"Sana faydalı olacak şey için çalış. Allah'tan yardım dile. Acze düşme. 'Keşke şöyle yapsaydım böyle olurdu' demeyin. Fakat 'Allah takdir etti ve O'nun dilediği şey oldu' deyin."

"Allah Teâlâ bir kulu için onun iyiliğinden başka bir şeye hükmetmez."

Şeyhu'l-İslam İbn Teymiyye'ye, günah ve masiyetin de kul için hayırlı olup olmadığı sorulunca şöyle cevap verdi: "Evet, ancak pişman olması, tövbe ve istiğfar etmesi şartıyla."

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Sizin için daha hayırlı olduğu halde bir şeyi sevmemeniz mümkündür. Sizin için daha kötü olduğu halde bir şeyi sevmeniz de mümkündür. Allah bilir, siz bilmezsiniz." (Bakara, 216)

Üzülme, Ferahlığı Bekle

Tirmizî'de geçen bir hadiste şöyle buyuruluyor:

"İbadetin en hayırlısı ferahlamayı beklemektir."

"Sabah yakın değil mi?" (Hûd, 81)

Keder ve endişe içinde bulunan kimselerin sabahı görünmüştür. Sabahı bekle, el-Fettah olan Allah'ın fethini gözetle.

Araplar derler ki: "İp gerildiği zaman kopar." Yani, işler krize dönüştüğü zaman, ferahlamayı ve çıkış yolunun görünmesini bekle.

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

"*Kim Allah'tan korkarsa, Allah ona bir çıkış yolu ihsan eder.*" (Talâk, 2)

"*Kim Allah'tan korkarsa Allah onun kötülüklerini örter ve onun mükâfatını arttırır.*" (Talâk, 5)

"*Kim Allah'tan korkarsa, Allah ona işinde bir kolaylık verir.*" (Talâk, 4)

Bir kudsî hadiste yüce Rabbimiz şöyle buyuruyor:

"*Ben, kulumun zannının yanındayım. Benim hakkımda dilediğini zannetsin.*"

"*Nihayet peygamberler ümitlerini yitirip de kendilerinin yalana çıkarıldıklarını sandıkları sırada onlara yardımımız gelir ve dilediğimiz kimse kurtuluşa erdirilir...*" (Yusuf, 110)

"*Gerçekten, zorlukla beraber bir kolaylık daha vardır.*" (İnşirah, 6)

Müfessirlerden biri bu ayeti, bazılarının hadis kabul ettikleri şu sözle tefsir ettiler: "Bir zorluk iki kolaylığı asla mağlup edemeyecektir."

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

"*Umulur ki Allah Teâlâ bundan sonra hayırlı bir iş yaratacaktır.*"

"*Bilin ki Allah'ın yardımı yakındır.*" (Bakara, 214)

"*Muhakkak ki iyilik edenlere Allah'ın rahmeti çok yakındır.*" (A'raf, 56)

Sahih bir hadiste şöyle buyruluyor:

"*Bil ki zafer, sabırla; ferahlık da sıkıntılarla kazanılır.*"

Dur ve Düşün

Üzülme. Sen üzüntü ve ümitsizlik içindeyken kasandaki paraların, muhteşem köşklerin ve yeşil bahçelerin sadece üzüntü ve kederini arttırır.

Üzülme. Hüzün kalbine çökmüş, gözlerini kaplamış, içine yayılmış ve cildini örtmüşken ne doktorların reçeteleri, ne de eczanelerin ilaçları seni mutlu edemez.

Üzülme. Çünkü sen dua edebilirsin, Rabbinin eşiğine atılabilirsin, melikler melikinin kapısında güzelce el açabilirsin, gecenin son üçte birinde kalkıp yalvarabilirsin ve alnını secdelere koyabilirsin.

Üzülme. Allah yeryüzünü ve içindekileri senin için yarattı. Güzel bahçeleri, gönül ferahlatan her türden bitkileri, küme küme tomurcukları olan uzun boylu hurma ağaçlarını senin için bitirdi. Işıl ışıl yıldızları, dereleri, ırmakları senin için var etti, ama sen hala üzülüyorsun!!

Üzülme. Bak, tatlı suları içiyor, temiz havayı soluyor, ayaklarının üstünde sağlık ve afiyet içinde yürüyebiliyor ve geceleri güven içinde uyuyabiliyorsun.

Üzülme ve Bol Bol İstiğfar Et, Çünkü Senin Rabbin Çok Bağışlayıcıdır

"Dedim ki: Rabbinizden mağfiret dileyin; çünkü O, çok bağışlayıcıdır. (Mağfiret dileyin ki) üzerinize gökten bol bol yağmur indirsin. Mallarınızı ve oğullarınızı çoğaltsın, size bahçeler ihsan etsin, sizin için ırmaklar akıtsın." (Nuh, 10-12)

Ferahlamak, rahatlamak, helal rızık ve salih evlat elde etmek ve bol yağmura kavuşmak için devamlı istiğfar edip Allah'tan bağışlanma dile.

"Ve Rabbinizden mağfiret dilemeniz, sonra da ona tevbe etmeniz için (indirildi. Eğer bu emrolunanları yaparsanız), Al-

lah sizi, tayin edilmiş bir süreye kadar güzel bir şekilde yaşatır, fazlasını yapan herkese de iyiliğinin karşılığını verir." (Hud, 3)

Bir hadis-i şerifte şöyle buyruluyor:

"Her kim çok istiğfar ederse Allah onun her tasasına bir ferahlık ve her sıkıntısından bir çıkış imkânı verir."

Buhari'de geçen "Seyyidü'l-İstiğfar" duasına sarılmalısın:

"Allah'ım! Sen benim Rabbimsin, Senden başka ilah yok. Beni Sen yarattın, ben Senin kulunum. Gücüm yettiği müddetçe Sana verdiğim söz ve vaat üzereyim. Yaptıklarımın şerrinden Sana sığınırım. Bana olan nimetini ve günahımı kabul ve itiraf ediyorum. Beni bağışla. Şüphesiz günahları ancak Sen bağışlarsın."

Üzülme. Daima Allah'ı Zikret

"Bilesiniz ki, kalpler ancak Allah'ı anmakla huzur bulur." (Ra'd, 28)

"Siz, Beni (ibadetle) anın ki ben de sizi anayım." (Bakara, 152)

"Allah'ı çok zikreden erkekler ve zikreden..." (Ahzâb, 35)

"Ey inananlar! Allah'ı çokça zikredin. Sabah akşam O'nu tesbih edin." (Ahzâb, 41-42)

"Ey iman edenler! Mallarınız ve çocuklarınız sizi Allah'ı anmaktan alıkoymasın." (Münafikun, 9)

"Unuttuğun takdirde Rabbini an." (Kehf, 24)

"Kalktığın zaman Rabbini hamd ile tesbih et. Gecenin bir kısmında ve yıldızların batışından sonra da O'nu tesbih et." (Tur, 48-49)

"Ey iman edenler! Herhangi bir topluluk ile karşılaştığınız zaman sebat edin ve Allah'ı çok anın ki başarıya erişesiniz." (Enfâl, 45)

Sahih bir hadiste şöyle buyruluyor:

"Allah'ı zikredenle zikretmeyenin durumu, ölü ile dirinin durumu gibidir."

Diğer bir sahih hadiste de şöyle buyruluyor:

"Müferritler (temayüz edenler) öne geçti." "Ey Allah'ın Rasûlü! Müferritler kimlerdir?" diye soruldu. O, şöyle cevap verdi: *"Allah'ı çok zikreden erkekler ve çok zikreden kadınlardır."*

Yine sahih bir hadiste şöyle buyruluyor:

Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem, "Amellerinizin en hayırlısını, Melikiniz katında en makbul olanını, derecelerinizi en fazla yükseltenini, iyilik yolunda altın ve gümüşü sarf etmenizden daha hayırlı olanını ve düşmanınızla karşılaşıp onlarla savaşmanızdan daha hayırlı olanını haber vereyim mi?"* diye sorunca sahabeler "Evet" dediler. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*: *"Allah Teâlâ'yı zikretmektir"* buyurdu.

Yine sahih bir hadiste şöyle buyruluyor:

Adamın biri Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'e gelip 'Ey Allah'ın Rasûlü! İslam'ın emirleri bana çok ağır geliyor. Bana öyle bir şey söyle ki, ona sarılayım' deyince Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* ona şöyle buyurdu: *"Dilin, Allah'ın zikriyle ıslak kalsın."*

Üzülme. Allah'ın Rahmetinden Ümidini Kesme

"Kâfirler topluluğundan başkası Allah'ın rahmetinden ümit kesmez." (Yusuf, 87)

"Nihayet peygamberler ümitlerini yitirip de kendilerinin yalana çıkarıldıklarını sandıkları sırada onlara yardımımız gelir." (Yusuf, 110)

"Onu kederden kurtardık. İşte biz müminleri böyle kurtarırız." (Enbiyâ, 88)

"Allah hakkında türlü türlü şeyler düşündüğünüz zaman; İşte orada iman sahipleri imtihandan geçirilmiş ve şiddetli bir sarsıntıya uğratılmışlardı." (Ahzâb, 10-11)

Başkalarının Cefasına Üzülme. Sana Kötülük Yapanları Affet.

İnsanlara kin besleyen ve onlardan intikam alan kişiyi, buna sürükleyen aşırı misillemenin bedelini (o kişi); kendi kalbinden, etinden kanından, sinirinden, rahatından, saadetinden ve sevincinden öder. Bununla -ister şifa bulmak istesin, ister öfkeye kapılsın, isterse içinde bir kin beslesin- kesinlikle kaybedecek olan yine kendisidir.

Allah Teâlâ bunun ilacını/çaresini bize haber vermiş ve şöyle buyurmuştur:

"Öfkelerini yutarlar ve insanları affederler." (Âl-i İmrân, 134)

"Sen af yolunu tut, iyiliği emret ve cahillerden yüz çevir." (A'râf, 199)

"Sen kötülüğü en güzel şekilde önle. O zaman seninle arasında düşmanlık bulunan kişi, sanki candan bir dost olur." (Fussilet, 34)

Kaybettiğin Şeylere Üzülme! Daha Pek Çok İmkâna Sahipsin

Allah'ın birbirinden kıymetli ve sayısız bağışını düşün ve bu nimetlerden dolayı O'na şükret. Bil ki O'nun nimetlerinin içinde yüzmektesin.

Yüce Rabbimiz şöyle buyurmaktadır:

"Allah'ın nimetlerini saymak isteseniz, onu sayamazsınız." (Nahl, 18)

"Nimetlerini açık ve gizli olarak size bolca ihsan ettiğini görmediniz mi?" (Lokman, 20)

"Nimet olarak size ulaşan ne varsa varsa Allah'tandır." (Nahl, 53)

Yüce Allah, kulun da ikrar ettiği bu nimetlerden şöyle söz etti:

"Biz ona iki göz, bir dil ve iki dudak vermedik mi? Ona iki yolu (doğruyu ve eğriyi) göstermedik mi?" (Beled, 8-10)

Bu nimetleri şöyle sıralayabiliriz: Hayat nimeti, sağlık ve afiyet nimeti, işitme nimeti, görme nimeti, iki el, iki ayak, su, hava ve gıda nimeti ve bu nimetlerin en kıymetlisi de Rabbanî hidayet olan İslam nimeti... İnsanlardan birisi der ki: "Gözlerini bir milyon dolara değişmek ister misin? Kulaklarını bir milyon dolar karşılığında vermek ister misin? Ayaklarını bir milyon dolar karşılığında verir misin? Ellerini bir milyon dolara verir misin? Kalbini bir milyon dolara vermek ister misin? Ne kadar da büyük bir servete sahipsin? Ama bunlar için şükretmiyorsun?"

Üzülmeye Değmeyecek Şeylere Üzülme

Mutluluğu perçinleyip geliştiren şeylerden biri de basit şeyler için üzülmemendir. Yüksek himmet sahibi, ahireti düşünür.

Seleften biri dostlarından birine şu tavsiyede bulundu: "Bütün düşüncen tek bir noktada odaklansın: Allah'a kavuşma düşüncesi, ahiret düşüncesi ve O'nun huzurunda durma düşüncesi."

"O gün (hesap için) huzura alınırsınız; size ait hiçbir sır gizli kalmaz." (Hakka, 18)

İnsan hayatında bundan daha önemli bir düşünce olabilir mi? Makamın ve görevin mi? Paran, pulun ve çocukların mı? Malın, mülkün ve şöhretin mi? Köşklerin ve evlerin mi? Hayır, bunların hiçbiri onun kadar önemli değildir. Allah Teâlâ, kendisinin düşmanları olarak nitelendirdiği münafıklar hakkında şöyle dedi:

"Kendi canlarının kaygısına düşmüş bir grup da, Allah'a karşı haksız yere cahiliye devrindekine benzer düşüncelere kapılıyorlar." (Âl-i İmrân, 154)

Onlar sadece kendi nefislerini, midelerini ve şehvetlerini düşünüyorlardı. Bunların dışında asla yüksek düşünceleri yoktu.

Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem,* bir ağacın altında insanlarla biatleşirken münafıklardan biri kızıl devesini aramaya gitmiş ve şöyle demişti: "Benim şu devemi bulmam sizin biatinizden -benim için- daha hayırlıdır."

Bunun üzerine Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* buyurdu ki:

"Kızıl devenin sahibinin dışında hepinize mağfiret edildi."

Yine münafıklardan biri canının derdine düşmüştü. Arkadaşlarına: "Şu sıcakta savaşa çıkmayın." dedi. Bunun üzerine Allah Teâlâ şu ayeti indirdi:

"*De ki: Cehennem ateşi daha sıcaktır.*" (Tevbe, 81)

Başka bir münafık da -Kur'ân'ın haber verdiğine göre- Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'e şöyle demişti:

"*Bana izin ver, beni fitneye düşürme.*" (Tevbe, 49)

Yüce Allah da onu kastederek şöyle buyurdu:

"Bilesiniz ki onlar zaten fitneye düşmüşlerdir." (Tevbe, 49)

Bazıları da malları ve evlatlarının derdine düşmüşlerdi:

"Mallarımız ve ailelerimiz bizi alıkoydu. Allah'tan bizim bağışlanmamızı dile." (Fetih, 11)

Bunlar gerçekten basit ve zayıf şahsiyetlerin taşıdıkları basit kaygılardır. Ama yüksek bir kişiliğe sahip sahabeler, Allah'ın rızasını kazanmak ve lütfuna ermek istiyorlardı.

Üzülme; Endişeyi, Tasayı At

Mümin için rahatlık, gaflettir; boşluk, ölümdür ve işsizlik boşa vakit geçirmektir. İnsanlar arasında en çok endişe, gam ve keder taşıyanlar da eli boş vakit geçirenlerdir. Dedikodular ve kuşkular, verimli ve ciddi bir işe sahip olmayan müflis kişilerin sermayesidir. O

halde hemen harekete geç, çalış, kendine bir meşguliyet bul; inceleme yap, oku, tesbih çek, yaz, ziyaret yap, vaktini değerlendir ve hiçbir dakikanı boş geçirme. Çünkü boş kaldığın gün içine hüzünler, kederler, kuşkular ve vesveseler girer. Şeytanın oyuncağı olursun.

Sana Nankörlük Edenler İçin Üzülme Sevabını Allah'tan İste

Yapacağın bir iyiliği Allah'ın rızasını kazanmak için yap. Hiç kimseden teşekkür bekleme. Bir kimseye iyilik ettiğinde onun bu iyiliği takdir etmediğini gördüğün zaman üzülme ve tasalanma, ecrini ve sevabını Allah'tan iste.

Allah Teâlâ dost edindiği kulları hakkında şöyle dedi:

"Allah'tan bir lütuf ve rıza dileyen..." (Haşr, 8)

Peygamberlerinden söz ederken de şöyle buyuruyor:

"Buna karşı sizden hiçbir ücret istemiyorum. Benim ecrimi verecek olan, ancak âlemlerin Rabbidir." (Şuarâ, 109)

"Yüce Rabbinin rızasını istemekten başka onun nezdinde hiçbir kimseye ait şükranla karşılanacak bir nimet yoktur. Ve o (buna kavuşarak) hoşnut olacaktır." (Leyl, 19-21)

"Biz sizi Allah rızası için doyuruyoruz; sizden ne bir karşılık ne de bir teşekkür bekliyoruz." (İnsan, 9)

Bir şair şöyle dedi:

"Kim bir iyilik yaparsa mükâfatı yok olmaz,

Bir iyilik, Allah'la insanlar arasından gitmez."

Kandahar'da mücahitlerden bir kısmı şehit olmuştu. Ömer *radıyallâhu anh* sahabeye ölenlerin kimler olduğunu sordu. Onlar da şehitlerin isimlerini saydılar ve ona "Ve senin tanımadığın insanlar..." deyince Ömer'in gözleri yaşardı ve şöyle dedi: "Ama Allah onları tanıyor."

Salihlerden birisi, gözleri görmeyen bir adama un ve baldan yapılan çok güzel bir yemek hazırladı. Ailesi dedi ki: "Bu, ne yediğini görmeyen âmâ bir kimsedir." İkram sahibi dedi ki: "Fakat Allah bilir!"

Mademki Allah senin yaptığın iyilikleri biliyor, insanların ne yaptığı senin için hiç önemli değil!

Kınayanın Kınaması Seni Üzmesin

"Onlar size, incitmekten başka bir zarar veremezler." (Âl-i İmrân, 111)

"Kurmakta oldukları tuzaktan kaygı duyma!" (Nahl, 127)

"Onların eziyetlerine aldırma. Allah'a güvenip dayan, vekîl ve destek olarak Allah yeter." (Ahzâb, 48)

"Allah onu, dedikleri şeyden temize çıkardı." (Ahzâb, 69)

"Engin denize hiçbir zarar vermez,

İçine taş atması bir çocuğun."

Hasen bir hadiste Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Ashabım hakkında bana kötü bir şey ulaştırmayın. Ben sizin içinize salim bir kalple çıkmak istiyorum."

Elinin Darlığına Üzülme! Darlıkta Selamet Vardır

Beden, refaha kavuştukça ruh düğümlenir, rahatsız olur. Azlıkta selamet vardır. Dünyada zühd sahibi olmak, Allah'ın dilediği kullarına bahşettiği bir rahatlıktır.

"Yeryüzüne ve onun üzerindekilere ancak Biz vâris oluruz ve onlar ancak Bize döndürülürler." (Meryem, 40)

Zühd sahibi birisi dedi ki:

"Su, ekmek ve gölge, işte en kıymetli nimetler.

Eğer ben de elim dar dersem,
Nankörlük etmiş olurum Rabbimin nimetine.
Zaten dünya da soğuk bir su, sıcak bir ekmek ve
Serin bir gölgeden başka bir şey değildir."

İşte bu, ilkelerine güvenen ve davetlerinde samimi, mesajlarında ciddi olanların onurlu halidir.

Olacağından Korktuğun Şeylere Üzülme

Tevrat'ta şöyle yazılıdır: "Korkulan şeylerin çoğu gerçekleşmez."

Yani olacağından korkulan şeylerin çoğu olmaz. Çünkü zihinlerdeki kuruntular gerçekte yaşananlardan çok daha fazladır.

Bir şair der ki:

"Kalbime dedim ki: Eğer içine bir endişe doğarsa,
Kendini ferah tut, çünkü korkuların çoğu asılsızdır."

Yani sana bir haber geldiğinde ve bir musibet duyduğunda, acele etme, telaşa kapılma ve üzülme. Çünkü haberlerin ve beklentilerin çoğu asılsızdır. Eğer burada kaderi engelleyecek bir şey varsa o araştırılır. Kaderi engelleme imkânı yoksa elden ne gelir?!

"Ben işimi Allah'a havale ediyorum. Şüphesiz Allah, kullarını çok iyi görendir. Nihayet Allah, onların kurdukları tuzakların kötülüklerinden bu zatı korudu." (Mü'min, 44-45)

Ehl-i Batılın ve Haset Sahiplerinin Eleştirilerine Üzülme

Çünkü böyle kimselerin eleştirilerine ve hasetlerine sabrettiğin için sevap kazanırsın. Sonra onların eleştirileri ile senin değerin arasında doğru bir orantı vardır. İnsanlar ölmüş köpeği tekmelemezler. Basit ve değersiz kişileri kıskanan (haset eden) da olmaz.

Şairlerden biri diyor ki:

"Yüksek şahsiyetler hasetle karşılaşırlar daima,

Değersiz insanları haset edenleri göremezsin."

Bir başkası da şöyle diyor:

"Yiğit şanıyla, şöhretiyle göklere ulaşınca,

Düşmanları olur, gökteki yıldızlar sayısınca.

Her başarısı hedef olur iftira oklarına,

Ulaşamazlar onun elde ettiği başarıya."

Hz. Musa, halkın dilinden kendisini kurtarması için Rabbine dua etmişti. Allah Teâlâ ona şöyle dedi: *"Ey Musa! Bu isteğini yerine getirmeyi kendi üzerime almam. Ben onları yaratır, rızk veririm. Buna rağmen bana bile küfrederler."*

Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* (kudsî hadiste) şöyle dedi:

"Yüce Allah buyuruyor ki: Âdemoğlu bana söver, Âdemoğlu bana küfreder. Bunu yapmaya hakkı yok. Bana sövmesi, zamana sövmesi sebebiyledir. Zaman benim. Gece ile gündüzü dilediğim gibi çeviririm. Bana küfretmesi ise benim eşim ve çocuğum olduğunu söylemesidir. Hâlbuki Benim ne eşim, ne de çocuğum vardır."

İnsanların senin onuruna dil uzatmalarını engelleyemezsin. Ancak iyilik yapmak suretiyle onların sözlerinden ve tenkitlerinden sakınabilirsin.

Bir şair şöyle dedi:

"Bir beyinsize rastladım, sövüyordu bana,

Geçtim gittim oradan, beni ilgilendirmez dedim."

Basit ve değersiz kişiler, büyük ve asaletli kişilere karşı açıkça tahrikte bulunurlar.

"Beni şımartan iyiliklerim varsa onlar günahımdır,

Sen bana söyle nasıl özür dileyeceğimi?!"

Zenginler genelde sıkıntılı bir hayat yaşarlar. Hisse senetleri yükseldikçe tansiyonları düşer.

"Arkadan çekiştirmeyi, yüze karşı eğlenmeyi âdet edinen herkesin vay haline! O ki, mal toplamış ve onu sayıp durmuştur. Hayır! Andolsun ki o, Hutame'ye atılacaktır. Hutame'nin ne olduğunu bilir misin? Allah'ın, tutuşturulmuş, (yandıkça) tırmanıp kalplerin ta üstüne çıkan ateşidir." (Hümeze, 1-7)

Batılı bir edebiyatçı şöyle dedi: "Sen doğru olanı yap. Sonra saçma sapan eleştirilere de sırtını dön!"

Faydalı ve denenmiş şeyler: Seni yaralayan söz, dedikodu ve şiirlere cevap verme. Çünkü tahammül ve hoşgörü, ayıp ve kusurları örter. Yumuşaklık, bir izzettir. Susmak, düşmanları kahreder. Affetmek, sevaptır ve bir şereftir. Böyle yaparsan sana sövenlerin yarısı söylediklerini unutacaklar, diğer yarısı da sövmeyi bırakacaklardır. Diğer insanlar ise sebebi ve meseleyi bilmeyeceklerdir. Dolayısıyla söylenenlere karşılık vermek suretiyle meseleyi derinleştirme.

Bilge kişilerden biri şöyle dedi: "İnsanlar, ekmekleri azaldığında seninle benimle meşgul olmazlar. Susuz kalmaları ise onlara ölümümüzü bile unutturur."

Şair dedi ki:

"Birlikte oturup kalktığın kimselere derdini açma,

Onların pek çoğu hasetçi ve şamatacıdır unutma."

İçinde arpa ekmeği bulunan huzurlu bir ev, sayısız leziz yemeğin bulunduğu kavgalı ve gürültülü bir evden daha hayırlıdır.

Dur ve Düşün

Üzülme. Hastalık geçer, sıkıntılar kaybolur gider. Günahlar bağışlanır. Borçlar ödenir. Tutuklu serbest kalır. Kaybolan geri gelir. İsyankâr tövbe eder. Fakir zengin olur.

Üzülme. Görmüyor musun, kara bulutlar nasıl dağılıyor? Karanlık gece nasıl açılıyor? Fırtına nasıl diniyor? Kasırga nasıl sa-

kinleşiyor? O halde sen de bir gün sıkıntılardan kurtulup rahata kavuşacaksın, hayatın neşelenecek, geleceğin iyi olacak.

Üzülme. Güneşin alevini koyu bir gölge söndürür. Öğle sıcağının susuzluğunu temiz bir su giderir. Açlığın acısını sıcak bir ekmek dindirir. Uykusuzluğu tatlı bir uyku takip eder. Hastalığın ağrıları sağlığa kavuşmanın lezzetiyle son bulur. O halde biraz sabretmen ve beklemen gerekir.

Üzülme. İlahî kudretin tecellisi, kazanın gerçekleşmesi, kaderin kesinliği karşısında doktorlar şaşırır, filozoflar aciz kalır, bilginler duraklar, şairler birbirlerine sorar, çareler tükenir.

Ali b. Cebele şöyle dedi:

"Belki bir rahatlama olur, belki, ümitlenir gönlümüz belki ile.

Ümidini yitirme hiçbir zaman, öldürücü bir keder görsen bile.

Kişiye en yakın olan ferahlık, ümitsizliğe kapıldığı andadır."

Üzülme, Allah'ın senin için seçtiğine razı ol.

Allah sana kalk demişse kalk, otur demişse otur, seni fakir kılmışsa sabret, zengin etmişse şükret.

Bütün bunlar senin: "Rab olarak Allah'ı, din olarak İslam'ı ve peygamber olarak Muhammed *sallallâhu aleyhi ve sellem*'i seçtim." demenin gereklerindendir.

Üzülme ve insanların ne yaptıklarına bakma.

Başkaları sana ne zarar verebilir, ne yarar sağlayabilir; ne öldürebilir, ne hayat verebilir; ne hesap sorabilir, ne de sevap veya mükâfat verebilir.

Beşşar şöyle dedi:

"İnsanları gözetleyen kendi ihtiyacını gideremez.

En güzel şeyleri işine düşkün, atılgan kişi kazanır."

İbrahim İbn Ethem şöyle diyor:

"Öyle bir hayatın içindeyiz ki, melikler bu hayatı bilselerdi onun için kılıçlarını çekip bizimle mücadele ederlerdi."

İbn Teymiyye diyor ki: "Kalpten bazen öyle neşeli bir hal geçer ki kendi kendime şöyle derim: Eğer cennet ehli de bu halde ise gerçekten onlar güzel bir hayatın içinde bulunuyorlar."

Şu söz de İbn Teymiyye'nin: "Kalbin öyle halleri olur ki, Allah'ın zikriyle ve O'na olan yakınlığıyla mutluluktan coşarak rakseder."

İbn Teymiyye hapse girdiği ve gardiyanlar kapıyı kapattığı zaman şöyle dedi:

"Nihayet onların arasına, içinde rahmet, dışında azap bulunan kapılı bir sur çekilir." (Hadîd, 13)

Sonra hücresinde şöyle der: "Düşmanlarım bana ne yapabilirler ki?! Benim cennetim de, bahçem de kendi kalbimde. Nereye gitsem kalbim benimle beraberdir. Öldürülürsem şehit, yurdumdan çıkarılırsam gezgin olurum. Hapsedilmiş olmam da bir halvettir."

Derler ki: "Allah'ı kaybeden neyi bulabilir?! Allah'ı bulan neyi kaybedebilir?! Bu ikisi asla bir değildir. Allah'ı bulan, her şeyi bulmuş, Allah'ı kaybeden ise her şeyi kaybetmiş demektir."

Üzülme ve ne için üzüldüğünü iyi bil.

Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyuruyor:

"Subhânallah, elhamdulillah, lâ ilâhe illallâhu vallâhu ekber" demem benim için üzerine güneşin doğduğu her şeyden daha hayırlıdır."

Seleften birisi zenginler ve onların malları, mülkleri ve sarayları hakkında şöyle dedi: "Biz de yiyoruz, onlar da yiyorlar; biz de içiyoruz, onlar da içiyorlar; biz de bakıyoruz, onlar da bakıyorlar. Ama biz (bir şeye sahip olmadığımız için) hesaba çekilmeyeceğiz, onlar ise (sahip oldukları şeyden de) hesaba çekilecekler."

"Kabirde daha ilk gece unutulur,

Karun'un hazineleri, Kisra'nın sarayları."

"Andolsun ki, sizi ilk defa yarattığımız gibi teker teker bize geleceksiniz." (En'âm, 94)

Müminler şöyle derler:

"*Allah ve Rasûlü doğru söylemiştir.*" (Ahzâb, 22)

Münafıklar da şöyle derler:

"*Meğer Allah ve Resûlü bize sadece kuru vaadlerde bulunmuşlar!*" (Ahzâb, 12)

Senin hayatın, düşüncelerinin bir eseridir. Ürettiğiniz, içinde yaşadığınız düşünceler ister mutluluk yönünde olsun ister bedbahtlık yönünden olsun sizin hayatınızı etkilerler.

Birisi dedi ki: "Ayakların çıplak olduğu zaman bacakları kesik olana bak da ayak nimetinden dolayı Rabbine hamdet."

İnsanlara İyilik Yaptığın Sürece Üzülme

İnsanlara iyilik yapmak, mutluluğa götüren en geniş yollardan biridir. Sahih bir hadiste Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmaktadır:

"Yüce Allah kıyamet günü kulunu hesaba çekerken şöyle buyuracaktır: 'Ey Âdemoğlu aç kaldım beni doyurmadın.' Kul sorar: 'Sen ki âlemleri Rabbisin, seni nasıl doyurayım?!' Allah ona şöyle cevap verir: 'Sen filan kulumun aç kaldığını bildiğin halde onu doyurmadın. Eğer onu doyursaydın, sevabını benim katımda bulurdun. Ey Âdemoğlu ben susuz kaldım, bana su vermedin.' Kul sorar: 'Sen ki âlemlerin Rabbisin, sana nasıl su verebilirdim?!' Allah şöyle cevap verir: 'Filan kulumun susuz kaldığını bildiğin halde ona su vermedin. Eğer verseydin sevabını benim katımda bulurdun. Ey Âdemoğlu, hastalandım beni ziyaret etmedin.' Kul sorar: 'Sen ki âlemlerin Rabbisin, seni nasıl ziyaret edebilirdim?!' Allah şöyle cevap verir: 'Filan kulumun hastalandığını öğrendiğin halde onu ziyaret etmedin. Eğer etseydin beni onun yanında bulurdun?!'"

Burada dikkat çekici bir ifade var: Öncekilerde "Beni onun yanında bulurdun" demediği halde üçüncüsünde "Beni onun yanında bulurdun" buyurmaktadır. Çünkü Allah Teâlâ, hasta gibi, kalbi kırık kimselerin yanındadır.

Bir hadiste şöyle buyuruluyor:

"Susuz kalmış her hayvanı sulamanın bir ecri ve sevabı vardır."

Bil ki Allah Teâlâ, İsrailoğullarından günahkâr bir kadını, susuz kalmış bir köpeği suladığı için cennete sokmuştur. Hal böyle olunca aç kalmış bir insanı doyuran, susuz kalmış bir insanı suya kandıran ve darda kalanın sıkıntısını gideren kimsenin ne kadar sevap kazanacağını sen düşün.

Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyuruyor:

"Fazla azığı olan, onu, azığı olmayana versin."

Hatem şöyle dedi:

"Bindiğim hayvanı koşturacak değilim,

Diğer hayvanlardan önce havuzdan içmesi için.

Eğer binmek için bir devenin sahibiysen,

Bırakma arkadaşını arkanda binitsiz, yayan.

Çöktür deveni, onu da bindir, ikinizi de taşırsa,

Ne âlâ; değilse takip edersin arkasından."

Yine Hatem şöyle diyor:

"Ey Emeviler! Mal ve mülk gelip geçicidir,

Maldan kalacak olan, sözler ve anılardır.

Ey Emeviler! Kimseye fayda yoktur servetten,

Bir gün göğsü daralıp hırıltı ile canı çıkarken."

Abdullah İbn Mübarek'in Yahudi bir komşusu vardı. Kendi çocuklarından önce Yahudi'yi doyurur, kendi çocuklarından önce onu giydirirdi. Yahudi'ye dediler ki: "Evini bize satar mısın?" Yahudi şöyle dedi: "İki bin dinara satarım; binini evime karşılık, binini

de İbn Mübarek'in komşuluğuna karşılık!" İbn Mübarek bunu duyunca şöyle dua etti: "Allah'ım! Onu İslam'a hidayet eyle." Ve Yahudi, Allah'ın izniyle Müslüman oldu.

İbn Mübarek kafileyle birlikte hacca giderken bir kadının çöplükten ölü bir karga aldığını gördü. Hizmetçisini kadının peşinden gönderdi ve ne yapmak istediğini öğrenmek istedi. Hizmetçi sorduğunda kadın şu cevabı verdi: "Üç gündür çöpe bırakılanların dışında yiyecek hiçbir şeyimiz yok." İbn Mübarek'in gözleri yaşardı ve kafiledeki yiyeceklerin o köyde dağıtılmasını emretti. Oradan geri dönerek o yıl hacca gitmekten vazgeçti. Rüyasında bir zat kendisine şöyle diyordu: "Haccın kabul edildi, gayretin şükranla karşılandı ve günahların affedildi."

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Kendileri zaruret içinde bulunsalar bile onları kendilerine tercih ederler." (Haşr, 9)

Allah için ne kadar güzel bir ahlak, ne kadar değerli bir yetenek ve ne hoş bir karakter!

Hiç kimse aşırı da olsa yaptığı bir iyilikten dolayı pişmanlık duymaz. Küçük de olsa ancak yapılan hatalardan dolayı pişmanlık duyulur.

Onlardan biri bu manada şöyle dedi:

"İyilik kalıcıdır, üstünden uzun zaman geçse de,

Kötülük ise torbana koyduğun en pis azıktır."

Çirkin Bir Söz Duyunca Üzülme, Çünkü Haset Eski Bir Hastalıktır

"Sen erdemleri toplamak için hırsla çalış,

Bırak hasetçileri ve sana kin besleyenleri.

Bil ki ömür, makbul bir kulluk mevsimidir.

Ölünce ne kin kalır, ne haset, hepsi kesilir."

Çağdaş ilim adamlarından biri şöyle der: "Eleştirilere karşı duyarlı olanların, haksız ve adaletsiz eleştirilere karşı sinirlerini çok sağlam tutmaları gerekir."

Şöyle dediler: "Allah için haset ne kadar da adaletli bir huydur ki önce sahibini yer bitirir."

Mütenebbi şöyle dedi:

"Yiğit, unutmaz ahiretini, onun için çalışır,

Hayatın fazlalıklarıdır meşguliyetler."

Ali *radıyallahu anh* şöyle dedi: "Ecel, sağlam bir kalkandır."

Bilge kişilerden biri şöyle dedi: "Korkak defalarca ölür, cesur ise bir defa ölür."

Allah, sıkıntılı anlarda, kullarının iyiliğini istediği zaman onlara katından bir güven vermek için hafif bir uyuklama hali verir. Mesela Talhâ *radıyallahu anh*, Uhud savaşında böyle bir durum yaşamış, hatta kılıcı elinden defalarca düşmüştür.

Bir de bid'at ehlinin uyuklama hali vardır. Şebib İbn Yezid binitinin üzerindeyken uyuklamıştır. İnsanların en cesuruydu. Karısı Ğazale de Haccac'ı kovacak kadar cesaretliydi.

Allah Teâlâ şöyle buyurdu:

"De ki: Siz bizim için ancak iki iyilikten birini beklemektesiniz. Biz de, Allah'ın, ya kendi katından veya bizim elimizle size bir azap vermesini bekliyoruz. Haydi, bekleyin; şüphesiz biz de sizinle beraber beklemekteyiz." (Tevbe, 52)

"Hiçbir kimse yok ki, ölümü Allah'ın iznine bağlı olmasın. (Ölüm), belli bir süreye göre yazılmıştır. Her kim, dünya nimetini isterse, kendisine ondan veririz; kim de ahiret sevabını isterse, ona da bundan veririz. Biz şükredenleri mükâfatlandıracağız." (Âl-i İmrân, 145)

Evet, gerçekten, onların eceli geldiği zaman ne bir saat geciktirilir, ne de öne alınır.

Hz. Ali *radıyallahu anh* şöyle diyor:

"Hangi günümde kaçabilirim ölümden,

Geleceği günden mi yoksa hangisinden?

Korkmam ölümün takdir edilmediği günden,

Kurtulamaz sakınan kişi de takdir edilenden"

Hz. Ebu Bekir *radıyallahu anh* şöyle dedi: "Ölümü gözetin ki hayat size bağışlansın."

Dur ve Düşün

Üzülme. Allah seni korur, melekler senin bağışlanmanı ister, müminler her namazda, dualarında sana eşlik ederler. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* sana şefaat eder. Kur'ân'ın sana güzel vaatleri var. Bunların da ötesinde merhametlilerin en merhametlisi olan Allah'ın rahmeti var.

Üzülme. Çünkü iyilikler on katından yedi yüz katına kadar kat kat artırılır. Kötülüğe sadece misliyle ceza verilir. Hatta Rabbin onu affedip bağışlayabilir. Allah, benzerini kulakların duymadığı ve kimsenin ulaşamadığı nice cömertliğe sahiptir!

Üzülme! Sen tevhidin önderlerinden, dinin taşıyıcılarından ve kıbleye yönelenlerdensin. Allah ve peygamber sevgisinin aslı sendedir. Günah işlediğin zaman pişmanlık duyar, iyilik yaptığın zaman mutlu olursun. İyilik sendedir, ama sen bilmezsin.

Üzülme! Sen darlıkta da, bollukta da, fakirlikte de, zenginlikte de daima hayır ve iyilik üzeresin.

"Müminin işine şaşılır. Onun her şeyi iyilik ve hayırdır. Bu, sadece mümine ait bir özelliktir. Kendisine bir iyilik geldiği zaman şükreder ve bu kendisi için hayırlı olur. Bir zarar geldiği zaman sabreder, bu da onun için hayırlı olur." (Hadis-i Şerif)

Üzülme! Hoşlanmadığın şeylere sabretmek ve sıkıntılara katlanmak, başarı ve mutluluğun yoludur.

"Sabret, senin sabrın ancak Allah'ın yardımı iledir." (Nahl, 127)

"Şimdi sen güzelce sabret." (Meâric, 5; Yusuf, 18)

"Sabrettiğinize karşılık size selam olsun!" (Ra'd, 24)

"Başına gelenlere sabret." (Lokman, 17)

"Sabredin, sebat gösterin, hazırlıklı ve uyanık bulunun." (Âl-i İmrân, 200)

Ömer *radıyallahu anh* şöyle dedi: "Biz sabır sayesinde güzel bir geçime kavuştuk."

Ehl-i Sünnet, musibetler karşısında üç şey yapardı: Sabır, dua ve feraha kavuşmayı beklemek...

Şair şöyle dedi:

"Biz onlara bir bardak içecek verdik, onlar da bize mislini.

Fakat biz ölüme karşı onlardan daha sabırlıydık."

Sahih bir hadiste Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Hiç kimse duyduğu incitici bir söze Allah kadar sabırlı değildir. Kendilerine rızık ve afiyet verdiği halde onlar Allah'ın çocuk ve eşinin olduğunu iddia ederler."

Yine şöyle buyurdu:

"Allah rahmet eylesin, Musa bundan fazlasıyla imtihan edildi fakat sabretti."

O şöyle de buyurdu:

"Kim sabretmeye çalışırsa Allah ona sabır verir."

"Herkes paçaları sıvayıp var gücüyle çalışırken

Sen ise izzet ve şeref elde etmek için uğraştın.

Pek çoğu usanıncaya kadar şerefle sabretti,

Vefalı olan ve sabreden ise izzet ve şeref kazandı.

Zannetme ki şeref senin yediğin bir hurmadır,

Asla ulaşamazsın şerefe sabırlı olmadıkça."

Yükseklere hayal ve rüya ile ulaşılamaz, ancak azim ve kararlılıkla ulaşılır.

İnsanların Sana Yaptıkları Şeylerden Dolayı Üzülme, Yaratıcılarına Yaptıklarına Bak!

İmam Ahmed, *Zühd* adlı eserinde şöyle rivayet eder: Bir kudsî hadiste Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Ey Âdemoğlu! Sana şaşılır. Seni Ben yarattığım halde sen başkasına taparsın. Sana rızkı Ben verdiğim halde sen başkasına teşekkür edersin. Sana ihtiyacım olmadığı halde, nimetlerimle sana kendimi sevdirmek istiyorum. Hâlbuki sen, Bana muhtaç olduğun halde, günahlarınla Beni öfkelendiriyorsun. Benden sana iyilik inerken senden Bana şer yükseliyor."

Anlatıldığına göre, İsa *aleyhisselam*, otuz tane hastayı tedavi etti, pek çok körün gözlerini açtı. Sonra onlar, ona karşı çıktılar ve düşman kesildiler.

Rızkın Zorlaşmasından Dolayı Üzülme

Rızkı veren, bir ve tek olan Allah'tır. Kulların rızkı onun elindedir. O bunu tekeffül etmiştir.

"Semada da rızkınız ve size vâdedilen başka şeyler vardır." (Zariât, 22)

Rızkı veren Allah olduğuna göre insanoğlu rızık için niçin el etek öpüyor ve niçin kendisini aşağılıyor?!

"Yeryüzünde yürüyen her canlının rızkı, yalnızca Allah'ın üzerinedir." (Hûd, 6)

"Allah'ın insanlara açacağı herhangi bir rahmeti tutup hapseden olamaz. O'nun tuttuğunu O'ndan sonra salıverecek de yoktur." (Fâtır, 2)

Üzülme! Musibetleri hafifletecek yollar vardır.

Bunlardan bazıları şunlardır:

1- Musibetlere sabretmenin ecir ve sevabını Allah'tan beklemek...

"*Sabredenlere mükâfatları hesapsız ödenecektir.*" (Zümer, 10)

2- Felaketzedeleri görmek...

"Çevremde pek çok ağlayan olmasaydı

Kardeşlerine, öldürürdüm kendimi."

Sağına soluna bak. Bir felakete uğrayanı veya imtihan edileni mutlaka görürsün.

Hoşa gitmeyen şeylere teslimiyet göstererek yapılan kulluk, bazen hoşa giden şeylerle birlikte yapılan kulluktan daha büyüktür.

Başkasının Kişiliğine Bürünme

"Herkesin yöneldiği bir kıblesi vardır. (Ey müminler!) Siz hayır işlerinde yarışın." (Bakara, 148)

"Sizi yeryüzünün halifeleri kılan, size verdiği (nimetler) hususunda sizi denemek için kiminizi kiminizden derecelerle üstün kılan O'dur." (En'am, 165)

"Her bölük, içeceği kaynağı bildi." (Bakara, 60)

İnsanların kendilerine özgü yetenekleri, güçleri ve kapasiteleri vardır. Ashabının yetenekleri ve güçlerine göre vazifeler vermesi Peygamberimiz *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in büyüklüğünün göstergelerindendir. Mesela Ali'yi kadılık, Muaz'ı ilim öğretmek, Ubey'i Kur'ân okumak, Zeyd'i feraiz, Halid'i cihad, Hassan'ı şairlik ve Kays İbn Sabit'i hitabetle görevlendirmiştir.

"Kılıcın bulunduğu yere ıslak bir şeyi koymak,

Nemli bir yere kılıcı koymak gibi zararlıdır."

Başkalarının içinde asimile olmak, intihar; başkalarının özelliklerine bürünmek ise ölümdür.

İnsanların farklı yetenek ve özelliklerde yaratılmaları, dillerinin ve renklerinin farklı farklı oluşu Allah'ın bir mucizesidir. Mesela Ebu Bekir; şefkat, merhamet ve yumuşaklığıyla ümmete faydalı olmuştur. Ömer, sertlik ve katılığıyla İslam'a ve Müslümanlara hizmet etmiştir. O halde sana verilen yeteneklere razı ol, onları değerlendirip geliştir ve onlarla faydalı ol.

"Allah her şahsı, ancak gücünün yettiği ölçüde mükellef kılar." (Bakara, 286)

Kör taklit ve başkalarının kimliklerine aşırı bürünme; yetenekleri gömmek, iradeyi öldürmek, yaratılışın gayesi olan farklılık ve çeşitliliği bile bile ortadan kaldırmak demektir.

Uzlet ve Kulun Olumlu Manada Bir Uzlete Çekilmesi

Bununla kötülükten ve mubahların fazlasından uzak durmayı kastediyorum. Bu, zihni ferahlatan ve hüznü gideren şeylerdendir.

İbn Teymiyye şöyle dedi: Kul, ibadet etmek, zikretmek, Kur'ân okumak, nefsini hesaba çekmek, dua etmek, istiğfar etmek, kötülüklerden uzak durmak ve benzeri şeyler için uzlete çekilmelidir."

İbnu'l-Cevzî, *Saydü'l-Hatır* isimli eserinde bu konuya üç bölüm ayırmış ve özetle şunları söylemiştir: "Rahatlık, izzet ve şeref, kötüden ve kötülükten uzak kalmak, konumunu ve vaktini korumak, ömrünü korumak, haset sahiplerinden, hoşlanılmayan ve ağzı bozuk kişilerden uzak durmak, ahireti düşünmek, Allah'a kavuşmaya hazırlanmak, ibadet ve itaatle değerlendirmek, faydalı konuları düşünmek, hikmet hazinelerini çıkarmak ve naslardan hüküm elde etmek için uzlet gibisini ne gördüm ne de işittim."

İbnu'l-Cevzî, özet olarak şu sözleri de söyler: "Bundan önceki bölümde şöyle demiştim: Uzletin değerini ancak Allah bilir ve takdir eder. Uzlette aklı değerlendirme, düşüncenin meyvelerini devşirme, kalp huzuru, namusu koruma, bol sevap, çirkin iş-

lerden sakınma, nefesleri kulluk yolunda değerlendirme, Rahim olan Allah'ı hatırlama, boş şeylerden ve faydasız meşguliyetlerden uzak durma, fitnelerden kaçma, düşmanla uzlaşmama, kindarların alayından, hasetçinin bakışlarından, önemli ve ağır işleri ertelemekten, azarlayanlardan özür dileme mecburiyetinden, hak aramaktan, kibirliye dalkavukluk etmekten ve ahmakların ahmaklığına sabretmek mecburiyetinden kurtulma vardır."

Uzlet; her türlü kusuru, ayıbı, dilin kusurlarını, davranış bozukluklarını, zihinsel sapmaları ve kendini bilmezlik ayıbını örter.

Uzlet; güzellikleri koruyan bir perde, fazilet incisi için bir sedef ve menkıbelerin bilinmesini engelleyen bir örtüdür. Kitapla birlikte uzlete çekilmek ne güzeldir. Ömre bereket, ecele genişlik, halvette mutluluk, ibadete yolculuk ve tefekküre seyahattir.

Uzlette derin bir düşünceyi, beklenti ve umudu bulursun.

Uzlette manalara dalar, incelikleri öğrenir, gayeleri düşünür, fikir binasını inşa eder ve aklın iskeletini/çatısını çatarsın.

Uzlette ruh mutludur, kalp büyük bir ferahlık içindedir ve zihin faydalı bilgileri yakalar.

Uzlette riya olmaz. Çünkü seni Allah'tan başka kimse görmez ve sözünü kimseye duyuramazsın. Seni ancak Allah işitir ve görür.

Bütün parlak ve insanlığa faydalı olmuş şahsiyetler, dehalar, büyük adamlar, tarihî liderler, fazilet önderleri, zamanın ileri gelenleri ve yıldızları, bunların hepsinin asalet fidanları yetişip meydana çıkıncaya kadar uzlet suyuyla sulanmışlar ve büyük ağaçlar haline gelerek Allah'ın izniyle her zaman meyvelerini vermişlerdir.

Ahmet İbn Halil el-Hanbelî şöyle diyor:

"Kim arzu ederse izzet ve şerefi,

Ve kurtulmayı büyük bir kaygıdan,

Ayrı kalsın insanlardan, razı olsun azlığa...

Kişi nasıl temiz kalpli olabilir, sağlıksız bir hayatı yaşadıkça...

Münafıkça bakışlarla, çirkin bir dalkavukluk arasında,
Kıskanç bir yağcılıkla, yetersiz gayretler karşısında...
Ah o insanlar ki onlar, her türlü yolu biliyorlar."
Muhaddis Humeydi şöyle diyor:
"İnsanlarla buluşmakta hiçbir fayda yok,
Dedim ki dedin ki demekten başka...
Fazla görüşme insanlarla,
İlim öğrenmek ve durumu düzeltme gayesinin dışında."

Şöyle dediler: "Uzleti seven herkes için uzlet bir izzettir." (Bu konuda daha fazla bilgi edinmek için Hattâbî'nin *Uzlet* adlı kitabına müracaat etsin.)

Zorluklara Üzülme

Çünkü zorluk ve meşakkatler kalbi güçlendirir, günahları siler, gururu öldürür, kibri yok eder. Meşakkatler; gafletin erimesine, zikrin ateşlenmesine, yaratıklara şefkat ve merhametin celbine, salihlerin duasına, zorbaların bir ve Kahhar olan Allah'a boyun eğip teslim olmasına, günahlardan caydırmaya, zikri diriltmeye, sabırla yalvarıp yakarmaya, sıkıntılara katlanmanın karşılığını Allah'tan beklemeye, Mevla'ya yöneliş hazırlığına, dünyaya dayanmış, ondan hoşlanmış ve onunla huzur bulmuş olmaktan rahatsızlık duymaya vesiledir. Lütfun bilinmeyeni bilineninden, günahın gizlisi açık olanından daha büyüktür. Hatanın affedileni daha kıymetlidir.

Dur ve Düşün

Üzülme. Çünkü üzüntü senin ibadetini zayıflatır, cihattan alıkoyar, başarısızlığa götürür, su-i zanna çağırır, karamsarlığa düşürür.

Üzülme. Çünkü üzüntü ve endişe psikolojik hastalıkların temelidir, sinir bozukluklarının kaynağı, çöküntü, vesvese ve ızdırabın ana maddesidir.

Üzülme. Çünkü senin elinde Kur'ân okuma, dua etme, namaz kılma, sadaka verme, iyilik yapma, faydalı ve verimli işler başarma gibi imkânlar var.

Üzülme. Boş kalarak ve tembellik ederek hüzne teslim olma. Namaz kıl, tesbih çek, oku, yaz, çalış, kıbleye yönel, ziyaret yap, tefekkür et.

"*Bana dua edin, kabul edeyim.*" (Mü'min, 60)

"*Rabbinize yalvara yakara ve gizlice dua edin.*" (A'râf, 55)

"*Dini Allah'a has kılarak O'na dua edin.*" (Mü'min, 14)

"*De ki: İster Allah deyin, ister Rahman deyin. Hangisini deseniz olur. Çünkü en güzel isimler O'na hastır.*" (İsrâ, 110)

Üzülme. Mutluluğun Kurallarını İyi Oku

1- Şunu bil ki, eğer sen içinde yaşadığın günün sınırları içinde yaşamazsan, zihnin dağılır, işlerin karışır, kaygı ve tasaların artar. "*Sabaha çıktığın zaman akşamı, akşama erdiğinde sabahı bekleme*" hadisi de bu manaya gelir.

2- Geçmişi her şeyiyle unut. Geçip gitmiş şeylere tasalanmak, ahmaklık ve deliliktir.

3- Gelecekle meşgul olma. Çünkü onun ne olacağı bilinmemektedir. Gelecek gelinceye kadar onu düşünme.

4- Eleştiriler karşısında sarsılma, sağlam dur ve bil ki, eleştiri senin değerinle müsavidir.

5- Allah'a iman ve salih amel. İşte mutlu ve temiz bir hayat.

6- Huzur, sükûnet ve rahatlığı isteyen Allah'ın zikrine sarılsın.

7- Kul, her şeyin kaza ve kadere bağlı olduğunu bilmelidir.

8- Hiç kimseden teşekkür bekleme.

9- Kendini en kötü şeylerle karşılaşmaya hazırla.

10- Belki olanda senin için hayır vardır.

11- Her kaza, Müslüman için hayırlıdır.

12- Nimetleri düşün ve şükret.

13- Sen sahip olduklarınla pek çok kimseden üstünsün.

14- Saatten saate rahatlık ve ferahlık vardır.

15- Bela ve musibetler duaya vesiledir.

16- Musibetler; basiretler ve kalpler için merhemdir.

17- Zorlukla beraber kolaylık vardır.

18- Basit şeylerle yıkılma.

19- Senin Rabbinin mağfireti çok geniştir.

20- Öfkelenme, öfkelenme, öfkelenme...

21- Hayat; ekmek, su ve gölgedir. Ötesini dikkate alma.

"Semada da rızkınız ve size vâdedilen başka şeyler vardır." (Zâriât, 22)

23- Korkulan şeylerin çoğu, olmaz.

24- Musibete uğrayanlardan örnek al.

25- Allah, sevdiği kimseleri imtihan eder.

26- Sıkıntı anında okunan duaları çok tekrarla.

27- Ciddi ve verimli işle yap, boş durma.

28- Asılsız haberleri bırak, dedikodulara inanma.

29- Kin ve intikam hırsı, düşmanından daha çok senin sağlığına zarar verir.

30- Başına gelen her musibet, günahlar için bir kefarettir.

Elinde Altı Şey Varken Üzülmek Niye

el-Ferâcu ba'de'ş-Şiddeti isimli kitabın yazarı anlattı: Bilge kişilerden birisi bir musibetle karşılaşmıştı. Kendisini teselli için ziyaretine gelen dostlarına şöyle dedi: "Ben altı malzemenin karışımından bir ilaç yaptım." "Nedir bunlar?" diye sordular. Şöyle dedi:

"Birincisi: Allah'a güvenmektir.

İkincisi: Kaderde olan her şeyin olacağını bilmektir.

Üçüncüsü: Bir musibetle imtihan edilenlerin en hayırlı malzemesi sabırdır.

Dördüncüsü: Sabretmesem ne yapabilirim ki? Ağlayıp sızlamanın bana hiçbir yararı yoktur.

Beşincisi: Bundan daha kötü bir durumla da karşılaşabilirdim.

Altıncısı: Zaman geçtikçe rahatlama ve ferahlık olacaktır."

Eziyet gördüğünde, hakaret edildiğinde ve zulme uğradığında üzülme!

Şeyhulislam İbn Teymiyye şöyle dedi: "Mümin; istemez, azarlamaz ve kavga etmez."

Üzülme. İnsanlara iyilik yaparak övgülerini kazan.

Kerem sahiplerinden birisi, şairlerden birine iyilik yapmış ve başına gelen sıkıntılardan sonra ona yardım etmişti. Şair de onu şiiriyle methetti.

Zorluklarla, sorunlarla ve engellerle karşılaştığın zaman üzülme!

Sabretmek, ağlayıp sızlamaktan daha faydalıdır. Tahammül ise bitkinlikten daha şereflidir. İsteyerek sabretmeyen kişi, bir gün mecburiyetten sabredecektir.

Mütenebbi şöyle diyor:

"Bela ve musibetlere aldırmadan yaşarım,

Çünkü ben aldırışsızlıkta gördüm yararı."

Ebu'l-Muzaffer el-Ebyeverdi şöyle diyor:

"Kader yüzüme gülmedi, bilmedi kıymetimi,

Zamanla olanlar hiç önemli değil benim için.

Kader bana göstermiş oldu nasıl saldırdığını,

Ben de ona gösterdim sabrın nasıl olduğunu."

Üzülme. Birbirinizi sevdiğiniz ve dayanışma içinde olduğun dost ve arkadaşların var.

"Dostlar, üzüntüler için bir tesellidir. Onlardan biri dedi ki: "Hüzün ve endişeler olmasaydı ben insanlarla karışıp kaynaşmazdım."

"O gün, Allah'a karşı gelmekten sakınanlar dışında, dost olanlar (bile) birbirlerine düşman kesilirler." (Zuhruf, 67)

Biri senden kaçtığında veya asık suratla karşıladığında ya da cimrilik ettiğinde üzülme.

Yüzsuyu dökmeden, şerefini ve kişiliğini koruyarak ahşap bir kulübeye, kıldan bir çadıra ve bir lokma arpa ekmeğine sahip olmak; hüzün, sıkıntı ve kederle sahip olunan görkemli bir köşkten ve zengin bir bahçeden daha kıymetlidir.

Mihnet ve sıkıntılar, hastalık gibidir. Geçmesi için zamana ihtiyaç vardır. Kişi, acele ederse, daha da artıp derinleşebilir. Felaket ve musibetler de böyledir. İzlerinin ortadan kalkması için zamana ihtiyaç vardır. Bela ve musibetlerle imtihan edilen kimseye düşen; sabretmek, kurtuluşu beklemek ve dua etmektir.

Dur ve Düşün

"Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin. Çünkü kâfirler topluluğundan başkası Allah'ın rahmetinden ümit kesmez." (Yusuf, 87)

"Rabbinin rahmetinden, sapıklardan başka kim ümit keser?" (Hicr, 56)

"İyilik edenlere Allah'ın rahmeti çok yakındır." (A'râf, 56)

"Bilemezsin, olur ki Allah, bundan sonra bir durum ortaya çıkarıverir." (Talâk, 1)

"Sizin için daha hayırlı olduğu halde bir şeyi sevmemeniz mümkündür. Sizin için daha kötü olduğu halde bir şeyi sevmeniz de mümkündür. Allah bilir, siz bilmezsiniz." (Bakara, 216)

"Allah kullarına lütufkârdır." (Şûrâ, 19)

"Rahmetim her şeyi kuşatır." (A'râf, 156)

"Üzülme. Allah bizimle beraberdir." (Tevbe, 40)

"Hani Rabbinizden yardım istiyordunuz da O, duanızı kabul buyurdu." (Enfâl, 9)

"O, ümitlerini kestikten sonra yağmuru indiren, rahmetini her tarafa yayandır." (Şûrâ, 28)

"Onlar (bütün bu peygamberler), hayır işlerinde koşuşurlar, umarak ve korkarak bize yalvarırlardı; onlar, bize karşı derin saygı içindeydiler." (Enbiyâ, 90)

Halk İçinde En İyi Arkadaş Kitaptır

Mutluluğa götüren yollardan biri de kitaplara vakit ayırmak, okumaya önem vermek ve faydalı bilgilerle aklı geliştirmektir.

el-Câhiz, üzüntüyü kovup atmak için kitabı ve mütalaayı tavsiye ediyor ve şöyle diyor:

"Kitap seni methetmeyen bir dost, kandırmayan bir arkadaş, bıktırmayan bir yoldaş, ısrarcı bir isteyici ve bekletmeyen bir komşudur. Öyle bir dosttur ki sende olan bilgiyi açığa çıkarmak için yağ çekmez. Sana tuzak kurmaz. İki yüzlülük yaparak seni aldatmaz. Yalanla, dolanla sana hile yapmaz.

Kitap öyle bir dosttur ki ona baktıkça zevk alır, senin kapasiteni artırır, dilini açar, parmak uçlarını güzelleştirir, lafızlarını güçlendirir, nefsini eğlendirir, gönlünü mamur eder, halkın sana saygısını ve meliklerin dostluğunu sağlar. Bir ömür boyu insanların ağzından öğrenemeyeceğin şeyleri kimseye borçlanmadan, yorulmadan ve bilenin kapısında beklemeden -bir ayda- kitap sayesinde öğrenirsin. Ahlakça ve soyca kendisinden daha üstün olduğunuz birinin önünde diz çökmek, sevmediğin kimselerle oturmak ve zenginlerle yakınlaşmak zorunda kalmazsın.

Kitap sana gündüz itaat ettiği gibi gece de itaat eder, hazarda itaat ettiği gibi seferde de itaat eder. Uykuyu bahane etmez. Uykusuz kalmanın bitkinliğini ve yorgunluğunu taşımaz. Öyle bir

öğretmendir ki kendisine ihtiyaç duyduğunda sana nazlanmaz. Sen ona maddî bir şey vermesen de o senden faydasını kesmez. Onu terk etsen de itaate devam eder. Senin düşmanlarının borusu ötse bile o senin aleyhine dönmez. Herhangi bir sebeple ona sarılsan veya yapışsan seni başkasına muhtaç etmez. Onunla birlikteyken yalnızlığın hüznü sana zarar vermez. Onun sana bir iyiliği ve faydası olmasa bile seni kapının önünde oturmaktan ve gelip geçene bakmaktan engellemesi yeter.

Bununla beraber onun gerekli haklarına tecavüzden, fazla bakışlardan, seni ilgilendirmeyen şeylere dalmayı adet haline getirmekten, basit insanların içine karışıp onların basit konuşmalarına, bozuk manalarına, kötü ahlaklarına ve yerilmiş cehaletlerine şahit olmaktan sakınman gerekir. Bunda, önce bir selamet sonra ganimet vardır. Daldan yararlanarak gövdeyi ele geçirmek vardır. Bunların hiçbirisi olmasa bile seni basit isteklerden, oyun ve eğlenceden ve benzeri şeylerden alıkoyar. O, sahibine bol nimetler ve büyük hediyeler verir.

Biliyoruz ki gündüzleri boş geçirenleri, geceleri oyun ve eğlenceye dalanları bundan alıkoyacak en hayırlı meşguliyet kitaptır. Kitap öyle bir şeydir ki, ona sahip oldukları halde, tecrübesini, aklını ve adamlığını artırmada, onur ve itibarını korumada, dinî yaşantısını düzeltmede, malını değerlendirip kârını artırmada ve iyilik yapmaya başlamada ondan hiç yararlanamayan kimseler de vardır."

Kitabın Fazileti Hakkında Söylenen Sözler

Ebu Ubeyde dedi ki: Mühelleb, çocuklarına şöyle vasiyette bulundu: Yavrularım! Çarşılarda pazarlarda sadece zırh ve kâğıt satıcıları için ayağa kalkın.

Bir dostum şunu anlattı: Şamlı bir hocadan, içinde Gatafan kabilesinin menkıbelerinin anlatıldığı bir kitap okudum. Hoca bana dedi ki: Maalesef iyilikler ve faziletler sadece kitaplarda kal-

dı. Hasan el-Lü'lui'nin şöyle dediğini duydum: "Kırk yıl boyunca kitap göğsümde olmadan ne bir gece uyudum, ne öğle uykusuna yattım, ne de bir yere yaslandım."

İbnü'l-Cehm şöyle dedi: Vakitsiz uyku bastırdığı zaman -ki ihtiyaçtan fazla uyku ne kötü bir uykudur- hikmetleri konu edinen bir kitap alırım. Ondaki yararları gördükçe sarsılır ve bazı ihtiyaçlarımı giderince rahatlarım. Bir şeyler öğrenmiş olmam sebebiyle kalbimi kaplayan sevinç ve mutluluk, onları araştırıp anlamış olmanın verdiği güç ve kuvvet benim için bir merkebin anırmasından ve bir çöküntünün çıkardığı gürültüden daha şiddetli bir uyarıcı ve uyku dağıtıcıdır.

İbnü'l-Cehm ayrıca şunları da söyler: Bir kitabı beğenip orijinal bulduğumda ve faydalı olacağını ümit edip de bu faydaları gördüğümde keşke sen beni bir görsen. Kitabın bitmesinden korkarak acaba kaç sayfa kaldı diye ara sıra bakarım. Eğer kitap büyük ve hacimli ise, sayfa sayısı fazlaysa tam bir mutluluk ve sevinç duyarım.

el-Utbî, eskilere ait bir kitaptan söz ettikten sonra şöyle dedi: Eğer çok uzun ve sayfa sayısı fazla olmasaydı bunu ben istinsah edip çoğaltırdım. İbnü'l-Cehm buna karşılık şöyle der: Fakat seni vazgeçiren bu sebep beni bu işe teşvik edici olurdu. Sayısını bilemeyeceğim nice küçük kitabı okudum ki onlara başlamamla bitirmem bir oldu.

Kitapların en değerlisi, en şereflisi ve en yücesi Kur'ân'dır:

"(Bu), kendisiyle insanları uyarman, inananlara öğüt vermen için sana indirilen bir kitaptır. Artık bu hususta kalbinde bir şüphe olmasın." (A'râf, 2)

Okumanın ve İncelemenin Faydaları

1- Vesvese, üzüntü ve kaygılardan uzaklaşmak.

2- Bâtıla dalmaktan sakınmak.

3- Boş ve tembel insanlarla meşguliyetten kurtulmak.

4- Dilin açılması, konuşma yeteneğinin gelişmesi, yanlış yapmaktan uzaklaşılması, etkili ve açık konuşma yeteneğinin kazanılması.

5- Aklın geliştirilmesi, zihnin açılması, kalbin temizlenmesi.

6- İlmin artması, öğrenilen ve anlaşılan şeylerin çoğalması.

7- İnsanların tecrübelerinden, bilge kişilerin hikmetli sözlerinden ve âlimlerin çıkardıkları hükümlerden yararlanılması.

8- Bilgileri hazmedecek bir melekenin geliştirilmesi, hayatı etkileyen çeşitli kültürlerin incelenmesi.

9- Özellikle İslamî kitapların okunmasıyla inancın kuvvetlenmesi. Çünkü kitap, büyük bir vaiz, değerli bir engelleyicidir. Kötülüklerden sakındırır, iyilikleri en güzel şekilde emreder.

10- Okumak, zihni dağınıklıktan kurtararak kalbe rahatlama getirir, zamanın boşa geçmesine mani olur.

11- Kelimelerin anlaşılmasında, kalıplara konulmasında, ibareden maksadın tespitinde, cümlenin manasının anlaşılmasında ve hikmetlerdeki sırların bilinmesinde kişiye uzmanlık kazandırır.

İyiliklerinle Birçok İnsanın Övgüsünü Kazandığını Bildiğin Halde Üzülme

Sana dua etmek için eller, yaptığın ve arkanda bıraktığın iyiliklerden dolayı seni metheden diller varken üzülmek niye! Güzel övgü; ikinci bir ömür, ölümsüz bir evlat, mamur bir miras, bereketli ve güzel bir terekedir.

Şair, cömert bir adamı methederken şöyle diyor:

"Sanki kitapta sana yasaklanmış bir "la" buldun,
Bu yüzden hiç hayır olmaz demedin kimseye.
Kış geldiği zaman sen bir güneş oldun,
Yaz gelince sen de döndün bir gölgeye.
Bir malı infak ettiğin zaman bilemedin,

Çok mu oldu verdiğin yoksa az mı diye.
İnsanlara her türlü iyiliği yaptın daima,
Sen büyüksün, sen yiğitsin ve pek yüce.
Gece yürürken senin yüzünle aydınlanırız,
Geceleri sanki alnın oluverir bir meşale.
Adının duyulması en hayırlı rehberdir,
Toplumda tekrarı usanç vermez kimseye.
Canlarımız feda olsun sana her tehlikede,
Hacılar feda olsun sana, söylenince telbiye."

Dur ve Düşün

Hz. Ebu Bekir *radıyallahu anh,* hastalanınca ziyaretine geldiler ve: "Bir tabip çağırsak?" dediler. Hz. Ebu Bekir: "Tabip beni gördü" dedi. "Sana ne dedi?" dediler. Hz. Ebu Bekir: "Tabip bana: 'Ben dilediğim şeyi mutlaka yaparım, dedi." dedi.

Hz. Ömer *radıyallahu anh* şöyle söyledi: "Biz en güzel geçim yolunu sabırda bulduk."

Yine onun sözü: "En güzel geçime biz sabırla ulaştık."

Hz. Ali *radıyallahu anh* şöyle dedi: "Dikkat edin! Beden için baş neyse iman için de sabır odur. Baş kesildiği zaman beden ölür." Ali, sonra sesini yükselterek şöyle dedi: *"Sabrı olmayanın imanı da olmaz."*

Şu söz de onundur: "Sabır, tökezlemeyen bir binittir."

Hasan el-Basri şöyle dedi: "Sabır, iyilik hazinelerinden bir hazinedir. Allah onu ancak kendi katında değeri olan kuluna verir."

Ömer İbn Abdilaziz şöyle dedi: "Allah'ın kuluna bahşedip de sonra geri aldığı ve karşılığında sabrı verdiği hiçbir nimet yoktur ki sabır ondan daha hayırlı olmasın."

Meymun İbn Mehran şöyle dedi: "Hiç kimse sabırdan başka, altında iyilik damgası bulunan bir şeye nail olmamıştır."

Süleyman İbn el-Kasım şöyle dedi: "Sabrın dışında her amelin sevabı bilinir. Allah Teâlâ buyurdu ki: *'Sabredenlerin ecir ve sevabı hesapsız olarak ödenir.'*"

Üzülme! Çünkü Başka Bir Sahne, Başka Bir Hayat ve İkinci Bir Gün Daha Var

Allah Teâlâ o gün, öncekileri ve sonrakileri bir araya getirecektir. O gün, Allah'ın adaletini görmenin mutluluğunu yaşayacaksın. Bu dünyada malı çalınan orada onu bulacak, burada haksızlığa uğrayan orada hakkını alacak, burada zulmeden orada cezasını çekecek.

Alman filozof İmmanuel Kant'ın şöyle dediği nakledilir:

"Dünya hayatında sahnelenen oyun henüz bitmedi. Mutlaka ikinci bir sahneye daha ihtiyaç var. Çünkü biz burada zalimi de görüyoruz, mazlumu da, fakat adaleti göremiyoruz. Galibi de görüyoruz, mağlubu da, fakat intikamı göremiyoruz. O halde adaletin tamamlanacağı başka bir âleme ihtiyaç var."

Şeyh Ali et-Tantavi bununla ilgili olarak şöyle diyor:

"Bu söz, bu yabancı tarafından üstü kapalı olarak ahiret gününün ve kıyametin kabul edilmesi demektir."

"Bugün haksızlık yoktur. Şüphesiz Allah, hesabı çarçabuk görendir." (Mü'min, 17)

Evrensel Görüşler ve Tecrübelerden Nakiller

Robert Louis Stevenson şunları yazdı: "Ne kadar meşakkatli olursa olsun her insan işini bir gün içinde yapabilir. Güneş batıncaya kadar her insan mutluluk içinde yaşayabilir. İşte hayatın anlamı budur."

Bir diğeri şöyle dedi: "Hayatta senin sadece bir günün var. Dün gitti, yarın ise ne olacağı belli değil."

Stephan Leacock şunları yazdı: "Bebek, 'çocuk olduğumda' der. Çocuk, 'delikanlı olduğumda' der. Delikanlı ise 'evlendiğim zaman' der. Peki, ya evlendikten sonra? Bütün bu aşamalardan sonra ne olacak? Bu düşünceler ileride 'emekli olabildiğim zaman' şeklinde değişecektir. Ama geriye dönüp baktığında ve soğuk rüzgârlar yüzüne vurduğunda geride bıraktığı hayatının bir dakikasını bile yaşamadan bitirdiğini görecektir. Zaman geçtikten sonra hayatın aslında dakika dakika ve saat saat yaşamakta olduğumuz bugünümüz olduğunu anlarız."

Tövbe etmeyi sürekli gelecek zamana bırakanların durumu da böyledir. Seleften bir zat şöyle dedi: Sizi '...ceğim, ...cağım'la biten sözlerden sakındırıyorum. Çünkü bunlar pek çok hayra engel olmuş ve birçok iyiliği ertelemiştir."

"Onları bırak yesinler, eğlensinler, boş ümit onları oyalayadursun. Yakında bilecekler." (Hicr, 3)

Fransız filozof Montaigne şöyle diyor: "Hayatım asla merhameti olmayan talihsizliklerle doludur."

Ben derim ki, bu adamlar, zekâ ve bilgilerine rağmen yaratılışlarındaki hikmeti öğrenememişler; Allah'ın, peygamberi Muhammed *sallallâhu aleyhi ve sellem* vasıtasıyla gönderdiği hidayeti de bulamamışlardır.

"Bir kimseye Allah nûr vermemişse, artık o kimsenin aydınlıktan nasibi yoktur." (Nûr, 40)

"Biz ona (doğru) yolu gösterdik. İster şükredici olsun ister nankör." (İnsan, 3)

Dante şöyle der: "Bugünün ikinci defa yaşanmayacağını düşün."

Ben derim ki: Bundan daha güzelini ve daha mükemmelini Peygamberimiz *sallallâhu aleyhi ve sellem* söylemiştir:

"Veda edenin kıldığı namaz gibi namaz kıl."

İçinde yaşadığı günün son günü olduğunu aklından çıkarmayan kişi, tövbesini yeniler, amelini güzelleştirir, Rabbine itaat eder ve O'nun Peygamberinin izinden gitmek için gayret gösterir.

Üzülme! Düne, Bugüne ve Yarına Dair Şu Soruları Sor

Geçmişin ve geleceğin üzerine demir kapıları kapat ve bugünün dakikalarını yaşa:

1- Gelecek endişesiyle veya "ufkun ötesindeki sihirli bahçe" özlemiyle bugünkü hayatımı ertelemem doğru olur mu?

2- Geçmişte olmuş ve zamanla geçip bitmiş birtakım şeylerle bugünümü zehir mi etmeliyim?

3- Sabahleyin, o günü değerlendirmeyi ve gelecek yirmi dört saatten en güzel şekilde yararlanmayı tasarlayarak mı uyanmalıyım?

4- Bugünün bütün dakikalarını yaşadığım zaman hayattan yararlanmış olmaz mıyım?

5- Buna ne zaman başlayacağım? Gelecek hafta mı? Yarın mı? Yoksa bugün mü?

Üzülme! Başına Bir Olay Geldiği Zaman Önce Kendine Sor

1-Kendi kendine sor: Olabilecek en kötü ihtimal nedir?

2- Kendini en kötüyü kabule ve ona tahammüle hazırla.

3- Sonra sükûnet içinde bu ihtimali iyileştirici hazırlıklara başla.

"Bir kısım insanlar, müminlere: 'Düşmanlarınız olan insanlar, size karşı asker topladılar; aman sakının onlardan!' dediklerinde bu, onların imanlarını bir kat daha arttırdı ve 'Allah bize yeter. O ne güzel vekîldir!' dediler." (Âl-i İmrân, 173)

Dur!

"Kim Allah'tan korkarsa, Allah ona bir çıkış yolu ihsan eder. Ve ona beklemediği yerden rızık verir. Kim Allah'a güvenirse O, ona yeter." (Talâk, 2-3)

"Allah, bir güçlükten sonra bir kolaylık yaratacaktır." (Talâk, 7)

Peygamber sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"Bil ki sabırla birlikte başarı ve zafer, sıkıntı ile birlikte ferahlık, zorlukla birlikte kolaylık vardır."

"Ben kulumun zannı üzereyim. Hakkımda dilediğini zannetsin." (Kudsî Hadis)

"Onlara karşı Allah sana yeter. O işitendir, bilendir." (Bakara, 137)

"Ölümsüz ve daima diri olan Allah'a güvenip dayan." (Furkan, 58)

"Umulur ki Allah bir fetih yahut katından bir emir getirecek de onlar, içlerinde gizledikleri şeyden dolayı pişman olacaklardır." (Mâide, 52)

Üzülme! Çünkü Hüzün Güçsüz Bırakır ve Vücudu Zayıf Düşürür

Tıp alanında Nobel ödülü kazanmış olan Dr. Alexis Carlyle şöyle diyor: "Endişelerini yenmesini bilmeyen iş adamları, erken ölürler."

Ben derim ki, her şey kaza ve kadere bağlıdır. Fakat Alexis Carlyle'in sözü şu anlama gelir: İnsan vücudunu bitiren ve içini kemiren sebeplerden birisi de endişedir, bu doğrudur.

Hüzün aynı zamanda ülseri de azdırır

Sinirlilik Problemi adlı kitabın yazarı olan Dr. Joseph F. Mantagno bu konuda şöyle diyor: "Sen yediğin şeyler sebebiyle değil, seni yiyip bitiren şeyler sebebiyle ülsere yakalanırsın!!"

Mütenebbî şöyle dedi:

"Kaygılar iriyarı bir adamı incecik yapar,

Gencin saçlarını ağartır, oluverir ihtiyar."

Life dergisine göre ülser, ölümcül hastalıklar içinde onuncu sırada yer almaktadır.

İşte hüznün bazı etkileri

Dr. Edward Bodowlski'nin *Endişeyi Bırak, Daha İyiye Koş* isimli kitabından bir bölümü kendim için tercüme ettirmiştim. İşte sana bu kitabın bölümlerinden bazı başlıklar:

- Stres, kalbi nasıl etkiler?
- Yüksek tansiyon, stres tarafından beslenir.
- Stres, romatizma hastalıklarına yol açabilir.
- Midene iyilik yapmak istiyorsan stresi azalt.
- Stres, grip ve nezleye nasıl sebep olabilir?
- Stres ve tiroit bezi.
- Şeker hastası ve stres.

Ruh hastalıkları alanında uzman bir doktor olan Dr. Carl Maninger, *Kendisinin Düşmanı Olan İnsan* isimli kitabında şöyle diyor: "Dr. Maninger sana stresten nasıl sakınacağının kurallarını verecek değildir. Bilakis stres, sıkıntıyı içine atma, kin, küçümseme, öfke ve korku gibi şeylerle bedenlerimizi ve beyinlerimizi nasıl tahrip ettiğimizi çarpıcı bir rapor olarak sana sunacağım."

"*Öfkelerini yutarlar ve insanları affederler. Allah da güzel davranışta bulunanları sever.*" (Âl-i İmrân, 134)

Yüce Allah'ın bu ayetinin en büyük faydalarından biri de kalp huzuru, zihin duruluğu, gönül ferahlığı ve mutluluktur.

Fransa'nın Bordeaux şehrinin filozof valisi Montaigne halka şöyle seslenir: "Sizin sorunlarınızı kalbimle ve ciğerlerimle değil, ellerimle çözmek istiyorum."

Hüzün, endişe ve kin nelere sebep olur?

Cornell Üniversitesi Tıp Enstitüsü'nden Dr. Russel Cecil, eklem ağrılarına sebep olduğu bilinen dört sebebi şöyle sıralar:

1- Evliliğin yıkılması,

2- Maddî sıkıntılar ve hüzün,

3- Yalnızlık ve stres,

4- Horlanma ve kin.

Dr. William Mark Goungil, Amerikan Diş Hekimleri Birliği'nde yaptığı bir konuşmada şunları söyledi: "Endişe ve korku gibi sevimsiz duygular vücuttaki kalsiyum dağılımını olumsuz etkileyebilmekte, bu da dişlerde çürümeye yol açmaktadır."

İşlerinizi Sükûnetle Ele Alın

Dale Carnegie şöyle der: "Güney yarımkürede yaşayan zencilerde ve Çinlilerde stres ve gerilimden kaynaklanan kalp rahatsızlıkları çok nadir görülür. Çünkü onlar işlerini sükûnetle ele alırlar."

Şunları da ilave eder: "İntihara yönelen Amerikalıların sayısı, beş ölümcül hastalıktan ölenlerin sayısından çok daha fazladır."

Bunlar insanın inanası gelmeyeceği çarpıcı gerçeklerdir!

Rabbin Hakkında Hüsnü Zan:

William James şöyle dedi: "Allah hatalarımızı bağışlar. Ama sinir sistemimiz bunu asla yapmaz!"

İbnu'l-Vezir, *el-Avâsım ve'l-Kavâsım* isimli kitabında şöyle diyor:

"Allah'ın rahmetinden ümit kesmemek; kula ümit kapılarını açar, ibadet azmini güçlendirir, iyiliklerde yarışması için nafilelerde ona bir zindelik verir."

Ben derim ki, bu çok doğru bir sözdür. Çünkü bazı kimseler ancak Allah'ın rahmetini, affını, tövbeyi ve O'nun hilmini hatırlayarak halini düzeltir, O'na yaklaşır, gayret gösterir ve sabırlı olur.

"Görünse de görünmese de yıldızla yarışı eyle kendine dert,
Sen aç gözünü, o, ister cimri olsun, ister cömert.
'Işık gelecek' diye gözlerin ederse şikâyet,
'Kuşluk gideceğim' de çok yakınırsa şayet."

Hayaller Seni Bırakmazsa:

Thomas Edison şöyle diyor: "İnsanın düşünceden kaçmak için sığınabileceği hiçbir vasıta yoktur."

Bu tecrübeyle sabittir. Çünkü insan bazen okur bazen yazar, ama bunları yaparken bile düşünür. Düşünceyi kontrol altında tutmanın en güzel yolu, faydalı, verimli ve ciddi işler yapmaktır. Eli boş kimseler, hayallerinin ve kuruntularının esiri olurlar.

Yapıcı Öğütlerden Rahatsız Olma, Anlayışlı Ol

Andre Moro şöyle diyor: "Kişisel isteklerimizle örtüşen her şey bize gerçekmiş gibi görünür. Bunun dışındaki şeyler ise bizi kızdırır."

Ben derim ki, nasihat ve tenkitler de böyledir. Genellikle -samimi olmasa bile- methedilmekten hoşlanır ve seviniriz. Gerçek de olsa tenkit ve kötülenmekten nefret ederiz. Bu büyük bir ayıp, tehlikeli bir yanlıştır.

"Onlar, aralarında hüküm vermesi için Allah'a ve Peygamber'e çağırıldıklarında, bakarsın ki içlerinden bir kısmı yüz çevirip dönerler. Ama eğer (Allah ve Resûlünün hükmettiği) hak kendi lehlerine ise, ona boyun eğip gelirler." (Nûr, 48-49)

William James diyor ki: "Aynı gün uygulanacak bir karara ulaştığında, söz konusu problemin sonuçları üzerinde düşünmekten kaynaklanacak olan bütün endişelerden kurtulursun. Bunun anlamı şudur: Gerçeklere uygun, yerli yerince bir karar verdiğiniz zaman tereddüt etmeden hemen uygulayın, endişeye kapılmayın ya da geri adım atmayın. Yeni yeni kuşkular doğuracak kuşkularla kendinizi helâk etmeyin. Devamlı arkanıza bakmayın."

Bu konuda şu şiiri söylediler:

"Kararsız kişi ömrünü tüketir şaşkınlık içinde,

Ne bir galibiyet yaşar ne de mağlubiyet."

Bir başkası da şöyle diyor:

"Bir görüşün var ise kararlı ol,

Tereddüt, ifsat eder görüşünü."

Karar almadaki cesaret, seni stres ve huzursuzluktan kurtarır.

"İş ciddiye bindiği zaman Allah'a sadakat gösterselerdi, elbette kendileri için daha hayırlı olurdu." (Muhammed, 21)

Devamlı Düşünüp Tereddüt Etme. Çalış ve Boş Kalmayı Terk Et

Harward Üniversitesi Tıp profesörlerinden Dr. Richard Cabot, *İnsan Neyle Yaşar* isimli kitabında şöyle diyor: "Ben doktor sıfatımla, kuşku, tereddüt ve korku gibi nedenlerden kaynaklanan titremeli hastalara 'çalışma' ilacını tavsiye ediyorum. Çalışmanın bize kazandıracağı cesaret, Emerson'un 'bitmeyen bir güzellik' olarak gördüğü kendine güven duygusu gibidir."

"Namaz kılınınca artık yeryüzüne dağılın ve Allah'ın lütfundan isteyin." (Cum'a, 10)

George Bernard Shaw şöyle diyor: "Mutsuzluğun sebebi, sana bolca düşünme zamanı verilmesidir. O halde bunun üzerinde fazla düşünme. Bilakis kendini işe ver. O zaman kanın deveran etmeye, aklın çalışmaya başlar. Ve bu yeni hayatın süratle aklındaki endişeleri giderir. Çalış ve kendini çalışmaya ver. Dünyadaki en ucuz ve en yararlı ilaç budur."

"De ki: (Yapacağınızı) yapın! Amelinizi Allah da Resûlü de müminler de görecektir." (Tevbe, 105)

D'İsraeli şöyle demiştir: "Hayat gerçekten çok kısadır; boş şeylerle uğraşmak için elverişli değildir."

Arap bilgelerinden biri de şöyle demiştir: "Hayat o kadar kısadır ki kin ve düşmanlıklara ayıracak zamanımız yoktur."

"(Allah inkârcılara) 'Yeryüzünde kaç yıl kaldınız?' diye sorar. 'Bir gün veya günün bir kısmı kadar kaldık. İşte sayanlara sor.' derler. Buyurur: 'Sadece az bir süre kaldınız; keşke siz (bunu) bilmiş olsaydınız!'" (Mü'minun, 112-114)

Söylentilerin Çoğu Asılsızdır

Amerikan tarihinin belkide en büyük savaşçısı olan Kızılderili General George Kruk hatıratının 77. sayfasında şunları söylemektedir: "Kızılderililerin endişe ve mutsuzluklarının hemen hemen tamamı, kuruntularından kaynaklanır, gerçeklerden değil..."

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Her gürültüyü kendi aleyhlerine sanırlar." (Münafikun, 4)

"Eğer içinizde (onlar da savaşa) çıksalardı, size bozgunculuktan başka bir katkıları olmazdı ve mutlaka fitne çıkarmak isteyerek aranızda koşarlardı." (Tevbe, 47)

Columbia Üniversitesi'nden Profesör Hawks şu cümleyi sloganlarından biri haline getirmiştir: "Güneşin altındaki/dünyadaki her derdin ya bir çaresi vardır veya hiçbir çaresi yoktur. Eğer varsa onu bulmaya çalış, eğer çaresi yoksa onu dert edinme."

Sahih bir hadiste şöyle buyruluyor:

"Allah Teâlâ çaresini vermediği hiçbir dert vermemiştir. Onu bilen bilir, bilmeyen bilmez."

Yumuşaklık ve Esneklik Seni Kaymalardan Korur

Bir Japon profesör, öğrencilerine "Söğüt ağacı gibi yumuşak ve esnek olmalarını, pelit ağacı gibi sert ve kırılgan olmamalarını" tavsiye etmiştir.

Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

"Mümin, rüzgârın önünde sağa sola eğilen taze ekin gibidir."

Bilgi sahibi kişi su gibidir. Kayaya çarpıp orada kalmaz. Fakat onun sağından, solundan, altından veya üstünden bir yol bulur ve akar gider.

Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyuruyor:

"Mümin burnuna ip geçirilen deve gibi uysaldır. Bir kayanın üzerine çökertilse oraya çöker."

Geçmiş Asla Geri Gelmez

"Elinizden çıkana üzülmeyesiniz." (Hadîd, 23)

Dr. Paul Brandony, durmuş ve elindeki süt şişesini yere atıverdikten sonra şöyle demiştir: "Yere dökülen süt için ağlama."

Halk arasında şöyle bir söz vardır: "Senin için yazılmayan şeyi elde etmek sana zordur."

Hz. Âdem, Hz. Musa'ya şöyle dedi: "Ben yaratılmadan kırk yıl önce Allah'ın benim hakkında yazdığı şeyden dolayı beni ayıplıyor musun?"

Mutluluğu Dışarıda Değil, Kendi İçinde Ara

İngiliz şair Milton şöyle diyor: "Akıl, kendi bulunduğu yerde ve kendi kendine, cenneti cehennem, cehennemi cennet yapar."

Mütenebbi de şöyle diyor:

"Nice akıllı, aklı ile birlikte bedbaht olur,

Nice cahil, mutsuzken yüzer nimetlerde."

Hayat, Üzülmeye Değmez

Napolyon, Saint Helena'ya şöyle diyor: "Hayatımda mutlu geçen altı gün bilmiyorum."

Halife Hişam İbn Abdulmelik şöyle dedi: "Mutlu geçen günlerimi saydım. On üç gün olduğunu gördüm."

Babası Abdülmelik de içini çekerek şöyle derdi: "Ah keşke halifelik görevini üstlenmeseydim."

Said İbn el-Müseyyeb şöyle diyor: "Bizi onlara sığındıran değil de onları bize sığındıran Allah'a hamdolsun."

Vaiz İbn Semmak, halife Harun Reşid'in huzurunda bulunuyordu. Harun Reşid susamıştı, su istedi. İbn Semmak dedi ki: "Ey Müminlerin Emîri! Şimdi şu suyu içmeniz engellenmiş olsa, karşılığında saltanatınızın yarısını verir misiniz?" Harun Reşid: "Evet" dedi. Harun Reşid suyu içince İbn Semmak tekrar sordu: "Peki şu içtiğiniz suyu dışarı çıkarmanız engellense, onu çıkarabilmek için saltanatınızın yarısını verir misiniz?" Yine "Evet" dedi. İbn Semmak dedi ki: "O halde bir yudum su bile etmeyen şu saltanatın hiçbir kıymeti yok."

Dünya hayatı, imandan uzak kaldığı zaman ne değeri ve ağırlığı, ne de bir anlamı kalır.

Muhammed İkbal şöyle diyor:

"İman zayi olduğunda güvenlik kalmaz,

Dini yaşamayanın dünyası da olmaz.

Kim dinsiz bir hayata razı olursa,

Yokluğa mahkûmdur, felah bulmaz."

Emerson, "Özgüven" adlı makalesinin sonunda şöyle diyor: "Siyasî başarı, ücret artışı, hastalıktan kurtulman ve önüne mutlu günlerin açılması gibi şeylerin hiçbirine inanma. Çünkü durum kesinlikle böyle olmayacaktır. Seni kendine güvenden başka huzura erdirecek hiçbir şey yoktur."

"Ey huzura kavuşmuş insan! Sen O'ndan hoşnut, O da senden hoşnut olarak Rabbine dön." (Fecr, 27-29)

Oyun yazarı filozof Epiktetos bir uyarıda bulunur ve şöyle der: "Düşüncelerimizin içindeki yanlış fikirlerin izalesine, vücudumuzdaki tümör ve hastalıkların izalesine verdiğimiz önemden daha fazla önem vermemiz gerekir."

İlginçtir, gerçekte Kur'ân'da da bedensel hastalıklardan daha ziyade, fikrî ve itikadî hastalıklardan sakındırılmıştır. Yüce Rabbimiz şöyle buyurmaktadır:

"Onların kalblerinde bir hastalık vardır. Allah da onların hastalığını çoğaltmıştır. Söylemekte oldukları yalanlar sebebiyle de onlar için elîm bir azap vardır." (Bakara, 10)

"Onlar yoldan sapınca, Allah da kalplerini saptırmıştı." (Saff, 5)

Fransız filozof Montaigne şu kelimeleri şiar edinmiştir: "İnsan etrafındaki olup bitenlerden daha çok, olup bitenlerle ilgili kendi görüşlerinden etkilenir."

Bir hadiste şöyle geçiyor:

"Allah'ım! Beni kazana razı kıl ki bana isabet edenin mutlaka isabet edeceğini, bana isabet etmeyenin de zaten isabet etmeyeceğini bileyim."

Dur ve Düşün

Üzülme. Çünkü hüzün, seni geçmişteki olaylardan dolayı rahatsız eder. Gelecekle ilgili olarak korkutur. Gününüzün boşa gitmesine sebep olur.

Üzülme. Çünkü hüzün, kalbin huzurunu kaçırır, asık suratlı yapar, ruhu söndürür, ümitleri yok eder.

Üzülme. Çünkü hüzün, düşmanı sevindirir, dostu kızdırır, hasetçiyi güldürür, gerçekleri sana ters gösterir.

Üzülme. Çünkü hüzün, kazaya rıza göstermemek, kadere karşı çıkmak, kabullenememek ve nimete nankörlük etmektir.

Üzülme. Çünkü hüzün, yitirileni ve gideni geri getirmez, ölüyü diriltmez, kaderi değiştirmez, hiçbir yarar sağlamaz.

Üzülme. Hüzün şeytandandır. Hüzün ümitsizliktir, karamsarlıktır, fakirliktir, devamlı yeis halidir, kesin başarısızlıktır, peşin teslimiyettir.

"Biz senin göğsünü açıp genişletmedik mi? Belini büken yükünü senden alıp atmadık mı? Senin şânını ve ününü yüceltmedik mi? Elbette zorluğun yanında bir kolaylık vardır. Gerçekten, zorlukla beraber bir kolaylık daha vardır. Boş kaldın mı hemen (başka) işe koyul ve yalnız Rabbine yönel."
(İnşirah, 1-8)

Mademki Allah'a İnanıyorsun, O Halde Üzülme.

Bu iman; huzur, güven ve rızanın sırrıdır. Şaşkınlık ve bedbahtlık ise daima inançsızlık ve şüpheyle beraber bulunur. Nice zekî adamlar, hatta dahiler gördüm ki, kalplerinde risaletin nuru

bulunmadığı için din ve şeriat konusunda söyleyecek hiçbir sözleri yoktu.

Ebu'l Ala el-Mearri şeriatten söz ederken şöyle der: "Bir çelişkidir, bize düşen onun hakkında sükût etmektir."

Râzi der ki: "Aklın en son varacağı nokta, akıl tutukluğudur."

Cüveyni, Allah'ın nerede olduğunu bilmediği halde şöyle der: "Hemedani beni şaşırttı, Hemedani beni şaşırttı."

İbn Sina şöyle diyor: "Faal akıl, evrende etkin bir güçtür."

İlya Ebu Mazi şöyle diyor:

"Bilmiyorum nerden geldim, fakat geldim.

Önümü gördüm ve yürüdüm."

Gerçeğin yakınında veya uzağında buna benzer daha pek çok söz vardır.

Anladım ki kul, imanı ölçüsünde mutlu olur, şaşkınlığı ve şüphesi ölçüsünde mutsuz ve bedbaht olur. Son zamanlarda ortaya atılan benzeri fikirler de eskiden beri söylenen küstahça sözlerin bir tekrarından ibarettir. Mesela sapık ve günahkâr Firavun şöyle demiştir:

"Sizin için benden başka bir ilâh tanımıyorum." (Kasas, 38)

"'Ben sizin en yüce Rabbinizim!' dedi." (Naziât, 24)

İşte ne yazık ki dünyayı perişan eden küfür sözleri bunlardır.

James Allen, *İnsanın Düşündüğü Gibi* isimli kitabında şöyle diyor: "İnsan, eşya ve diğer şahıslar hakkındaki görüşlerini değiştirdikçe eşyanın ve diğer şahısların durumlarının da değişeceğini keşfedecektir. Bırak, fikirlerini değiştiren şahsı... Maddî yaşantısındaki şartların süratle değişecek olması bizi hayretlere düşürecektir. O halde hedeflerimizi şekillendiren en kutsal varlık kendi varlığımızdır..."

Yanlış düşünceler ve bunların etkileri hakkında Rabbimiz şöyle buyurmaktadır:

"Aslında siz Peygamberin ve müminlerin ailelerine bir daha dönmeyeceklerini sanmıştınız. Bu sizin gönüllerinize güzel göründü de kötü zanda bulundunuz ve helâki hak etmiş bir topluluk oldunuz." (Fetih, 12)

"Allah'a karşı haksız yere cahiliye devrindekine benzer düşüncelere kapılıyorlar, 'Bu işten bize ne!' diyorlardı. De ki: 'İş (zafer, yardım, herşeyin karar ve buyruğu) tamamen Allah'a aittir.'" (Âl-i İmrân, 154)

Yine James Allen şöyle diyor: "İnsanın gerçekleştirdiği her şey, doğrudan kendi fikirlerinin bir ürünüdür. İnsan sadece kendi fikirleriyle kalkınabilir, başarılı olabilir ve hedeflerini gerçekleştirebilir. Bunu inkâr ederse zayıf ve perişan bir halde kalır."

Rabbimiz, samimi bir kararlılık ve isabetli bir fikir hakkında şöyle buyuruyor:

"Eğer onlar (savaşa) çıkmak isteselerdi elbette bunun için bir hazırlık yaparlardı. Fakat Allah onların davranışlarını çirkin gördü." (Tevbe, 46)

"Allah onlarda bir hayır görseydi elbette onlara işittirirdi." (Enfâl, 23)

"Kalplerinde olanı bilmiş, onlara güven duygusu vermiş ve onları pek yakın bir fetihle ödüllendirmiştir." (Fetih, 18)

Basit Şeyler İçin Üzülme. Dünya Hep Basit Şeylerden İbarettir

Salihlerden bir zat, bir aslanın pençelerine atıldı. Allah onu aslandan sağ salim kurtardı. Ona sordular: "O esnada ne düşünüyordun." Şöyle cevap verdi: "Aslanın salyasını düşünüyordum; temiz mi, değil mi?!! Alimler bu konuda ne dediler? diye..."

"Sallanan mızraklarıyla yiğitlerden,

Korktuğum an Allah'ı hatırladım.

Hepsini unuttum coşkulu lezzetlerin,

Kahhar ve tek olan İlah'ın kargaşa gününde."

Yüce Allah, sahabeleri gayelerine göre ayırmış ve şöyle buyurmuştur:

"Dünyayı isteyeniniz de vardı, ahireti isteyeniniz de vardı." (Âl-i İmrân, 152)

İbnu'l-Kayyim, bir insanın değerinin himmetine, gayretine ve neyi istediğine bağlı olduğunu söylemiştir.

Bilge kişilerden biri şöyle demiştir: "Bana adamın neye önem verdiğini söyle, sana onun kim olduğunu söyleyeyim."

"Dikkat edin, Allah isteyeni himayesine ulaştırır,

İsteyeni de himayesinin kenarlarına bırakır."

Bir sandal, denizde ters döndü, içindeki âbid suya düştü ve başladı abdest almaya. Ağzına, burnuna su verdi ve abdest azalarını birer birer yıkadı. Deniz onu kenara çıkardı ve kurtuldu. Bunun sebebini sordular. Dedi ki: "Rabbimin huzuruna temiz olarak gitmek için ölmeden önce abdest almak istedim."

"Maşâllah! Kutsal mesajı unutmamışsın,

Önünde engeller olduğu halde.

Canım sana feda olsun, sen yaşadığın sürece,

Ve ölüm burnumun dibinde olsa bile."

İmam Ahmed bin Hanbel, ölüm baygınlığı içinde kendisine abdest aldırırlarken, sakallarının arasına suyun ulaştırılmasını işaret ediyordu.

"Allah onlara dünya nimetini ve ahiret sevabının güzelliğini verdi." (Âl-i İmrân, 148)

Sana Karşı Yapılan Haksızlığa Üzülme

Hoşgörülü ve affedici olursan dünyada izzete, ahirette şerefe nail olursun.

"Kim bağışlar ve barışı sağlarsa, onun mükâfatı Allah'a aittir." (Şûrâ, 40)

Shakespeare şöyle diyor: "Düşmanın için hazırladığın fırını fazla yakma, sonra kendin yanarsın."

Birisi âlim, tâbiî Salim İbn Abdillah'a "Sen kötü bir adamsın!" demişti. Salim ona dedi ki: "Beni sadece sen tanıyabildin."

Amerikalı bir edebiyatçı şöyle demişti: "Sopalar ve taşlar kemiklerimi kırabilir. Fakat kelimeler bana hiçbir şey yapamaz."

Adamın biri, Hz. Ebu Bekir'e şöyle demişti: "Sana öyle bir küfredeceğim ki, seninle beraber mezarına girecek!" Ebu Bekir ona şöyle dedi: "Hayır, bilakis seninle beraber senin kabrine girecek!!"

Adamın biri, Amr İbn el-As'a şöyle demişti: "İşimi gücümü bırakıp seninle mücadele edeceğim." Amr da ona şöyle dedi: "İşte şimdi seni meşgul edecek bir iş buldun."

General Eisenhower: "Bırakın bizi de sevmediğimiz kimseler hakkında düşünmek için bir dakikayı bile boşa vermeyelim."

Sinek, hurma ağacına şöyle demişti: "Beni tut, uçmak istiyorum, sonra seni bırakırım." Hurma ağacı, sineğe şöyle dedi: "Vallahi üzerime konduğunu hissetmedim ki, uçtuğun zaman seni nasıl hissedeceğim?!"

Hâtem şöyle dedi:

"Cömert bir şaşının mal biriktirmesini affederim,

Aldırmam adinin sövmesine, terk ederim nezaketen."

Allah Teâlâ şöyle buyurdu:

"Boş sözlerle karşılaştıklarında vakar ile (oradan) geçip giderler." (Furkan, 72)

"Kendini bilmez kimseler onlara laf attığında (incitmeksizin) 'Selam!' derler (geçerler)." (Furkan, 63)

Konfüçyüs dedi ki: "Öfkeli bir adamın içi daima zehirle dolar."

Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Öfkelenme! Öfkelenme! Öfkelenme!"

"Öfke, ateşten bir kordur."

Şeytan insanın sırtını üç şeyle yere serer: ***Öfke, şehvet ve gaflet.***

Dünya Böyle Yaratıldı

Roma'yı yöneten en bilge imparatorlardan biri olan Marcus Aurelius bir gün şöyle der: "Bugün çok konuşan, bencil, inkârcı ve kendini beğenmiş kişileri huzuruma alacağım. Fakat buna hiç şaşırmayacağım. Çünkü onlar gibi kimselerin bulunmadığı bir dünyayı düşünemiyorum!"

Kötülere ve Kötülüklerin Çokluğuna Şaşırma, Az da Olsa İyilerin Varlığına Şaşır

Aristo diyor ki: "Örnek insan, kendisinin başkalarına yaptığı iyiliklerden dolayı mutluluk duyar, başkalarının kendisi için yaptığı iyiliklerden utanır. Çünkü şefkat göstermek bir üstünlüktür, fakat acınacak duruma gelmek başarısızlığın delilidir."

Bir hadis-i şerifte: *"Veren el, alan elden üstündür."* buyruluyor.

Veren yüksektedir, alan alttadır.

Yiyecek Ekmeğin, İçecek Suyun ve Giyecek Gömleğin Varsa Üzülme

Bir denizci, Pasifik Okyanusu'nda yolunu kaybetmiş ve yirmi bir gün böyle kalmıştı. Kurtulduğu zaman insanlar yaşadığı bu olayın ona öğrettiği en büyük dersin ne olduğunu sordular. O dedi ki: "Bu tecrübeden öğrendiğim en büyük ders şu oldu: Eli-

nizde içecek temiz bir su ve yeterli miktarda yiyecek varsa artık asla şikâyetçi olmamanız gerekir!"

Birisi şöyle demiş: "Hayat tamamıyla bir lokma ekmek ve bir yudum sudan ibarettir. Gerisi fazlalıktır."

İbnü'l-Verdi şöyle diyor:

"Bir parça ekmek Kisra'nın mülküne muhtaç etmez,

Bir damla suya kanaat deniz suyuna muhtaç etmez."

Jonathan Swift şöyle diyor: "Dünyada en başarılı doktorlar şunlardır: Doktor diyet, Doktor sükûnet, Doktor neşe. Sükûnet ve neşe içinde yenen az bir yemek tartışmasız en faydalı ilaçtır."

Ben derim ki şişmanlık, kronik bir hastalıktır, aklı ve feraseti giderir. Huzur ve sükûnet, kalbin neşesi, ruhun bayramıdır. Neşe ve mutluluk, peşin bir sevinç, faydalı bir gıdadır.

Sıkıntıya Üzülme, Nimet Olabilir. Belaya Üzülme Hediye Olabilir

Dr. Samuel Johnson: "Her olaya olumlu yönden bakmak, yılda bin lira kazanmaktan daha değerlidir."

"Onlar, *her yıl bir veya iki kez (çeşitli belâlarla) imtihan edildiklerini görmüyorlar mı? Sonra da ne tevbe ediyorlar ne de ibret alıyorlar."* (Tevbe, 126)

Mütenebbi bunun aksini söylüyor:

"Keşke olaylar benden aldığını bana satsaydı,

Bana verdiği tecrübeme ve hilmime karşılık."

Muaviye dedi ki: "Ancak tecrübeli bir kişi, halim -yani yumuşak başlı- olur."

Ebu Temam, Afşin hakkında şöyle dedi:

"Elinde Allah'ın nice nimet var,

Ama sanki gurbette ve esarette."

Seleften bir zat, lüks ve refah içinde, şımarık bir hayat yaşayan bir adama şöyle dedi: "Üzerinde nimetin izlerini görüyorum. Onu şükürle kayıt altına al."

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Eğer şükrederseniz, elbette size (nimetimi) artıracağım ve eğer nankörlük ederseniz hiç şüphesiz azabım çok şiddetlidir!" (İbrahim, 7)

"Allah, (ibret için) bir ülkeyi örnek verdi: Bu ülke güvenli, huzurlu idi; ona rızkı her yerden bol bol gelirdi. Sonra onlar Allah'ın nimetlerine karşı nankörlük ettiler. Allah da onlara, yaptıklarından ötürü açlık ve korku sıkıntısını tattırdı." (Nahl, 112)

Filan Kişi Gibi Olamadım, Filana Benzeyemedim Diye Üzülme, Çünkü Sen Başka Biri Olarak Yaratıldın

Dr. James Gordon Galileki şöyle diyor: "Senin kendin gibi olma isteğinle ilgili problem insanlık tarihi kadar eski bir problemdir. Nitekim başkası gibi olma isteğinle ilgili problem de sendeki gerilim ve pek çok psikolojik kompleksin kaynağıdır."

Başka biri şöyle diyor: "Sen, yaratıklar içinde başka ve farklı bir kimsesin. Hiç kimse sana benzemez, sen de hiç kimseye benzemezsin. Çünkü yüce Yaratıcı yaratıkları birbirinden farklı yaratmıştır."

"İşleriniz başka başkadır." (Leyl, 4)

Çocuk eğitimi konusunda on üç kitap ve binlerce makale yazan Angelo Patri şöyle diyor: "Ruh, beden ve düşünce yönünden başkası gibi olma eğiliminde olan kimse kadar zavallı biri olamaz."

Yüce Rabbimiz şöyle buyuruyor:

"O, gökten su indirdi de vâdiler kendi hacimlerince sel olup aktı." (Ra'd, 17)

Herkesin kendine has özelliği, yeteneği ve potansiyeli vardır. Hiç kimse kimsenin kişiliğinde erimez.

"Sa'd develeri getirdi, görevi buydu zaten,

Ama ey Sa'd! Develer böyle getirilmez ki!"

Sen belli işleri yapmak için belli yeteneklerle yaratıldın. Nitekim şöyle dediler: "Kendini oku ve insanlara neler verebileceğini anla."

Emerson "Özgüven" konusunda yazdığı makalesinde şunları söylüyor: "Öyle bir zaman gelecek ki, insanoğlu çekememezliğin cehalet, taklidin intihar olduğunu ve -şartlar ne olursa olsun- kendi gibi olması gerektiğini, çünkü bunun kendi nasibi olduğunu öğrenecektir. Kâinat iyi şeylerle dolu olduğu halde kendisine verilen toprağı ekmedikçe ve bakmadıkça bir darı tanesine bile asla sahip olamayacaktır. İçindeki potansiyel güçler tabiat için yenidir. Onun potansiyelinin boyutunu hiç kimse, hatta kendisi dahi denemedikçe bilemez."

"De ki: (Yapacağınızı) yapın! Amelinizi Allah da Resûlü de müminler de görecektir." (Tevbe, 105)

Dur, Dinle!

Şu ayetler senin ümidini güçlendirecek, sana destek verecek ve Rabbine karşı hüsnü zanna sevkedecektir:

"De ki: Ey kendi nefisleri aleyhine haddi aşan kullarım! Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin! Çünkü Allah bütün günahları bağışlar. Şüphesiz ki O, çok bağışlayan, çok esirgeyendir." (Zümer, 53)

"Yine onlar ki, bir kötülük yaptıklarında ya da kendilerine zulmettiklerinde Allah'ı hatırlayıp günahlarından dolayı hemen tevbe-istiğfar ederler. Zaten günahları Allah'tan başka kim bağışlayabilir ki! Bir de onlar, işledikleri kötülüklerde bile bile ısrar etmezler." (Âl-i İmrân, 135)

"Kim bir kötülük yapar yahut nefsine zulmeder de sonra Allah'tan mağfiret dilerse, Allah'ı çok yarlığayıcı ve esirgeyici bulacaktır." (Nisa, 110)

"Kullarım sana, Beni sorduğunda (söyle onlara): Ben çok yakınım. Bana dua ettiği vakit dua edenin dileğine karşılık veririm. O halde (kullarım da) Benim davetime uysunlar ve Bana inansınlar ki doğru yolu bulalar." (Bakara, 186)

"(Onlar mı hayırlı) yoksa darda kalana kendine yalvardığı zaman karşılık veren ve (başındaki) sıkıntıyı gideren, sizi yeryüzünün hakimleri kılan mı? Allah'tan başka bir tanrı mı var! Ne kadar da kıt düşünüyorsunuz!" (Neml, 62)

"Bir kısım insanlar, müminlere: 'Düşmanlarınız olan insanlar, size karşı asker topladılar; aman sakının onlardan!' dedikleri zaman bu, onların imanlarını bir kat daha arttırdı ve 'Allah bize yeter. O ne güzel vekîldir!' dediler. Bunun üzerine, kendilerine hiçbir fenalık dokunmadan, Allah'ın nimet ve keremiyle geri geldiler. Böylece Allah'ın rızasına uymuş oldular. Allah büyük kerem sahibidir." (Âl-i İmrân, 173-174)

"Ben işimi Allah'a havale ediyorum. Şüphesiz Allah, kullarını çok iyi görendir. Nihayet Allah, onların kurdukları tuzakların kötülüklerinden bu zatı korudu." (Mü'min, 44-45)

Nice Zararlı Şey, Aslında Yararlıdır

William James şöyle diyor: "Bedensel özürlerimiz ve hastalıklarımız bize beklenmedik ölçüde yardımcı olurlar. Eğer Dostoyevski ve Tolstoy acılı bir hayat yaşamasalardı ölümsüz romanlarını yazamazlardı. Yetimlik, körlük, gurbet ve yoksulluk büyük dehaların, başarıların ve eserlerin ortaya çıkmasına sebep olabilir."

"Büyük de olsa belayı Allah bazen nimet kılar,

Bazı kimseleri de nimetlerle sınava tabi kılar."

Çoluk çocuk ve servet de bazen insanın mutsuz olmasına sebep olabilir:

"Onların malları ve çocukları seni imrendirmesin. Çünkü Allah bunlarla, ancak dünya hayatında onların azaplarını çoğaltmayı ve onların kâfir olarak canlarının çıkmasını istiyor." (Tevbe, 55)

İbnu'l-Esir, *Camiu'l-Usul ve en-Nihaye* gibi eşsiz kitaplarını kötürüm olduğu için yazabilmiştir. Serahsi, *Mebsut* isimli on beş ciltlik meşhur kitabını kuyu hapsindeyken telif etmiştir.

İbnu'l-Kayyim, *Zâdu'l-Mead* isimli eserini yolcuyken yazmıştır. Kurtubi, *Sahihu Müslim*'i gemideyken şerh etmiştir. İbn Teymiyye, *Fetava*'nın büyük bir kısmını hapisteyken yazmıştır.

Hadisçiler yüz binlerce hadisi fakir ve garip oldukları için toplamışlardır. Salihlerden biri, hapse düştüğü zaman Kur'ân'ın tamamını ezberlediğini ve kırk cilt kitap okuduğunu söylemiştir.

Ebu'l-Ala el-Maarri divanlarını ve kitaplarını gözleri kör iken yazdırmıştır. Taha Hüseyin gözleri görmez olduktan sonra hatıralarını yazmış ve eserler vermiştir. Nice parlak şahsiyet var ki resmî görevlerinden alındıktan sonra halk onların ilim ve fikirlerinden -kat kat- daha fazla yararlanmıştır.

"Nice defa hoşlanmadığın şeyler seni kuşattı,

İstemediğin halde Allah seni seçti bunlara."

Fransız Bacon şöyle diyor: "Felsefeden az bir bilgiye sahip olmak, insanı ateizme sürükleyebilir. Ama felsefede derinlemesine bilgi sahibi olmak, insan aklını dine yaklaştırır."

"Ancak bilenler düşünüp anlayabilir." (Ankebut, 43)

"Ancak âlimler, Allah'tan (gereğince) korkar." (Fâtır, 28)

"Kendilerine ilim ve iman verilenler şöyle derler: Andolsun ki siz, Allah'ın yazısında (hükmedildiği gibi) yeniden dirilme gününe kadar kaldınız." (Rum, 56)

"(Rasûlüm! Onlara) de ki: Size bir tek öğüt vereceğim: İkişerli olarak, teker teker Allah'a yönelin ve düşünün! Arkadaşınızda (peygamberde) hiçbir delilik yoktur!" (Sebe, 46)

Dr. A. A. Brill şöyle der: "Gerçek bir mümin asla ruh hastalığına yakalanmaz."

"İman edip de iyi davranışlarda bulunanlara gelince, onlar için çok merhametli olan Allah, (gönüllerde) bir sevgi yaratacaktır." (Meryem, 96)

"Erkek veya kadın, mümin olarak kim iyi amel işlerse, onu mutlaka güzel bir hayat ile yaşatırız." (Nahl, 97)

"Şüphesiz ki Allah, iman edenleri, kesinlikle dosdoğru bir yola yöneltir." (Hac, 54)

İman En Büyük İlaçtır

Tanınmış psikiyatri doktoru Karl Caig, *Maneviyat Arayışındaki Modern İnsan* isimli kitabının 264. sayfasında şöyle diyor: "Geçtiğimiz otuz yıl içinde dünyanın bütün ülkelerinden insanlar danışmak için bana geldiler. Yüzlerce hastayı tedavi ettim. Hastalarımın çoğu orta yaşlarda, yani otuz beşinin üzerinde idi. Onların arasında hayata dinî bir açıdan bakabilen kimse yoktu. Şunu söyleyebilirim: Bunların hepsi hastadır. Çünkü dinin inananlara sunduğu güçten yoksundular. Gerçek imana erişemeyen hiçbir hasta şifaya kavuşamadı."

"Kim de beni anmaktan yüz çevirirse şüphesiz onun sıkıntılı bir hayatı olacak." (Tâ-hâ, 124)

"O'na ortak koşmaları sebebiyle, kâfirlerin kalplerine yakında korku salacağız." (Âl-i İmrân, 151)

"Birbiri üstüne karanlıklar... İnsan, elini çıkarıp uzatsa, neredeyse onu dahi göremez. Bir kimseye Allah nûr vermemişse, artık o kimsenin aydınlıktan nasibi yoktur." (Nûr, 40)

Üzülme! Zorda Kalan Müşrike Yardım Eden Allah, Müslümana Yardım Etmez mi Hiç?

Hindistan'ın Budha'dan sonraki lideri Mahatma Gandhi, duanın kendisine verdiği güçten aldığı ilham olmasaydı neredeyse yıkılmış olacaktı. Biz bunu nerden biliyoruz? Çünkü bizzat kendisi şöyle diyor: "Eğer dua etmeseydim, uzun bir zamandan beri delirmiş olacaktım."

Gandhi Müslüman değildi, sapık bir inanca sahipti. Ancak o, Yüce Allah'ın şu buyruklarına uygun bir konumda idi:

"Gemiye bindiklerinde dini yalnız Allah'a has kılarak O'na dua ederler." (Ankebut, 65)

"Darda kalana kendine yalvardığı zaman karşılık veren (...) Allah'tan başka bir tanrı mı var!" (Neml, 62)

"Onlar çepeçevre kuşatıldıklarını anlarlar da dini yalnız Allah'a halis kılarak: 'Andolsun eğer bizi bundan kurtarırsan mutlaka şükredenlerden olacağız.' diye Allah'a yalvarırlar." (Yunus, 22)

İslam âlimlerinin, tarihçilerinin ve edebiyatçılarının hepsinin sözlerini araştırdım. Onlarda endişe, ıstırap ve psikolojik rahatsızlıklara işaret eden -buna benzer- bir söz bulamadım. Sebebi de onların kendi inançlarıyla huzur ve güven içinde yaşamalarıdır. Onlar kompleks ve zorlamalardan uzak bir hayat yaşıyorlardı.

"İman edip yararlı işler yapanların, Rableri tarafından hak olarak Muhammed'e indirilene inananların günahlarını Allah örtmüş ve hallerini düzeltmiştir." (Muhammed, 2)

Dinle, Ebu Hazım şöyle diyor: "Sultanların da, benim de bir günümüz var. Düne gelince onun lezzetini artık bir daha tadamayacaklar. Yarın hakkında ise ben de, onlar da endişeliyiz. Gün bugündür. Bugüne ne olabilir ki, işte yaşıyoruz?!"

Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle dua ederdi:

"Allah'ım! Senden bugünün hayrını, bereketini, başarısını, nurunu ve hidayetini istiyorum."

"Onların sözleri, sadece şöyle demekten ibaretti: Ey Rabbimiz! Günahlarımızı ve işimizdeki taşkınlığımızı bağışla; ayaklarımızı (yolunda) sabit kıl; kâfirler topluluğuna karşı bizi muzaffer kıl! Allah da onlara dünya nimetini ve (daha da önemlisi,) ahiret sevabının güzelliğini verdi. Allah, iyi davrananları sever." (Âl-i İmrân, 147-148)

Üzülme! Hayat Sandığından da Kısadır

Dale Carnegie, mide ülserine yakalanmış bir adamın hikâyesini anlatır. Hastalık o kadar ilerlemiştir ki doktorlar adamcağıza kaç günlük ömrü kaldığını bile söylemişler ve kefenini hazırlamasını ima etmişlerdi. Ama "Hani" isimli bu hasta kendi kendine şöyle düşünmüş ve aniden müthiş bir karar almıştı: Mademki bu dünyada çok kısa bir ömrüm kaldı, niçin bu günleri doyasıya değerlendirip yaşamayayım? Ölüm gelmeden önce belki dünya turu hayalimi gerçekleştirebilirim. İşte şimdi bu hayalimi gerçekleştirmenin tam zamanı...

Adam bu düşüncelerle yolculuk için hemen bir bilet satın aldı. Doktorları endişeye kapıldılar: Seni uyarıyoruz, eğer bu yolculuğa çıkarsan denizin dibine defnedilebilirsin, dediler. Fakat o şöyle cevap verdi: Hayır, asla öyle bir şey olmayacak. Çünkü cesedimin sadece aile mezarlığına defnedilmesi için yakınlarıma söz verdim. "Hani" gemiye bindi. O sanki Ömer Hayyam'ın şu sözünü temsil ediyordu:

"Gel insanlığın hikâyesini anlatalım,

Ara verelim ömre tatlı bir sohbetle.

Uyku asla uzatmaz ömürleri,

Kısaltmaz ömürleri uykusuz anlar."

Bu beyitleri putperest bir gayrimüslim söylüyor.

Adam, sevinç ve neşeyle yolculuğa başladı. Eşine gönderdiği mektubunda şöyle diyordu: Gemide lezzetli ve hoş şeyler yedim, içtim. Kasideler söyledim. Her çeşit yemeği, hatta doktorların yasakladığı yağlı yiyecekleri bile yedim. Bu dönemde hayatımın geçmiş dönemlerinde tatmadığım zevkleri tattım.

Sonra ne oldu?!

Sonra Dale Carnegie, adamın hastalığından kurtulup sağlığına kavuştuğunu, uyguladığı yöntemin hastalığı yenmede ve acıları dindirmede en başarılı yöntem olduğunu iddia eder.

Ben Hayyam'ın beyitlerine katılmıyorum. Çünkü onda Rabbanî yöntemden bir sapma var. Fakat anlatılan kıssadan alınacak hisse şudur: Neşe, sevinç ve memnuniyet, pek çok tıbbî reçeteden daha etkilidir.

Yeterli Rızkı Bulduğun Zaman Artık Üzülme

"Sizi huzurumuza yaklaştıracak olan ne mallarınızdır ne de evlâtlarınız. İman edip iyi amelde bulunanlar müstesna; onlara yaptıklarının kat kat fazlası mükâfat vardır. Onlar (cennet) odalarında güven içindedirler." (Sebe, 37)

Dale Carnegie şöyle diyor: "Amerika'da yapılan istatistiklere göre bir numaralı katil strestir. Son dünya savaşı yıllarında üç milyon evladımız öldü. Aynı dönemde kalp hastalıkları iki milyon can aldı. Bunlardan bir milyonu stres ve sinirsel gerilimden kaynaklanan hastalıklardan kaybedildi."

Evet, gerçekten de kalp hastalıkları ölüm sebeplerinin başında yer almaktadır. Nitekim Dr. Alexis Carrel de aynı tespiti yapmış ve şöyle demiştir: "Stresle nasıl mücadele edeceklerini bilmeyen iş adamları erken ölmektedirler."

Sebep akla uygundur ama ecel de önceden kesinleştirilmiştir.

"Hiçbir kimse yok ki, ölümü Allah'ın iznine bağlı olmasın. (Ölüm), belli bir süreye göre yazılmıştır." (Âl-i İmrân, 145)

Amerikan zencilerinde ve Çinlilerde kalp hastalıkları çok az görülür. Çünkü onlar hayata ve olaylara kolayca ve yumuşakça yaklaşırlar. Kalp krizinden ölen doktorların sayısının, aynı hastalıktan ölen çiftçilerin sayısından bir kat daha fazla olduğunu sen de görmektesin. Çünkü doktorlar gerilimli ve sıkıntılı bir hayat yaşamaktadırlar. Bunun bedeli de ağır olmaktadır. "Kendisi hasta olduğu halde insanları tedavi eden doktor!!"

Olanlara Razı Olmak Hüznü Giderir

Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem: "Ancak Rabbimizin razı olacağı şeyleri söyleriz"* buyurmaktadır.

Senin üzerinde mukaddes bir görev var. Bu görev, kaderde yazılı olan şeyler başına geldiği zaman bağlılık ve teslimiyet göstermendir. Ta ki sonuç senin için hayırlı olsun. Çünkü sen, dünyevî başarısızlığın ve uhrevî iflasın felaketinden bununla kurtulursun.

Kadere inanmaktan başka çare yok. Sen cildinden de sıyrılsan, elbisenden de çıksan o mutlaka gerçekleşecektir!!

Emerson'un *Başarma Gücü* isimli kitabında kendi kendine şöyle sorduğu nakledilir: "Müreffeh, istikrarlı, sakin, zorluklardan ve engellerden uzak bir hayatın, başarılı ve mutlu insanlar yaratacağı fikri bize acaba nereden geldi? Şüphesiz gerçekler bunun aksini söylüyor. Kendileri için üzülmeyi alışkanlık haline getirmiş kimseler, ipek yataklarda da uyusalar, refah içinde de yüzseler kendileri için üzülmeye devam edeceklerdir. Tarih, büyüklük ve saadetin farklı çevrelerin insanlarına verildiğinin şahididir. Bu çevrelerin içinde temiz ve nezih insanlar olduğu gibi, pis ve bayağı kimseler de vardır. Öyle çevreler vardır ki oralarda da temizi pisten ayırmak mümkün değildir. İşte bu çevrelerde öyle kimseler yetişmiştir ki, bunlar sorumluluklarını omuzlarında taşımışlar ve onu arkalarına atmamışlardır."

Muhammedî davetin ilk günlerinde Rabbanî hidayetin sancağını yükseltenler azatlı köleler, fakirler ve yoksullardı. Mukaddes iman ordusuna savaş açanlar ise toplumun ileri gelenleri, seçkinleri ve zenginleri idi.

"Kendilerine âyetlerimiz ayan beyan okunduğu zaman inkâr edenler, iman edenlere: 'İki topluluktan hangisinin (hangimizin) mevki ve makamı daha iyi, meclis ve topluluğu daha güzeldir?' dediler." (Meryem, 73)

"Ve dediler ki: Biz malca ve evlatça daha çoğuz, biz azaba uğratılacak da değiliz." (Sebe, 35)

"'Aramızdan Allah'ın kendilerine lütuf ve ihsanda bulunduğu kimseler de bunlar mı!' demeleri için onların bir kısmını diğerleri ile işte böyle imtihan ettik. Allah şükredenleri daha iyi bilmez mi?" (En'am, 53)

"İnkâr edenler, iman edenler hakkında dediler ki: 'Bu iş bir hayır olsaydı, onlar bizi geçemezlerdi.'" (Ahkaf, 11)

"Büyüklük taslayanlar dediler ki: 'Biz de sizin inandığınızı inkâr edenleriz.'" (A'râf, 76)

"Ve dediler ki: Bu Kur'an iki şehirden bir büyük adama indirilse olmaz mıydı? Rabbinin rahmetini onlar mı paylaştırıyorlar?" (Zuhruf, 31-32)

Burada Antere'nin bir şiirini hatırladım. Şair bu şiirinde kendi kıymetinin soyu ve sopunda değil, ahlakında ve karakterinde olduğunu söylüyor:

"Bir köle olsaydım, kerem yönünden efendi olurdum,

Ya da siyah tenli olsaydım ahlakça beyaz olurdum."

Bir Organını Kaybetmiş Olsan Bile Diğer Organların Var

İbn Abbas şöyle diyor:

"Allah gözlerimin nurunu alsa da,

Dilimin ve kulağımın nuru var.

Kalbim zekidir, aklım doğrudur,

Ağzımda kılıç gibi sözlerim var."

Kim bilir belki başına gelen musibette senin için hayır vardır.

"Sizin için daha hayırlı olduğu halde bir şeyi sevmemeniz mümkündür. Sizin için daha kötü olduğu halde bir şeyi sevmeniz de mümkündür. Allah bilir, siz bilmezsiniz." (Bakara, 216)

Beşşar İbn Bürd şöyle diyor:

"Düşmanlar beni ayıpladı, ayıplı oldukları halde,

Bir kimseye âmâ denilmesi bir utanç değildir.

Kişi gördüğü zaman adamlığı ve takvayı,

Gözlerinin görmemesinin yoktur bir zararı.

Körlük bir ödüldür, kazançtır ve masumluktur,

Muhakkak ki ben bunların üçüne de muhtacım."

Şüphesiz kaza ve kader, kabul eden için de, inkâr için de mutlaka gerçekleşecektir. Birisi inandığı için sevap kazanacak ve mutlu olacak, diğeri ise günahkâr ve bedbaht olacak.

Ömer İbn Abdulaziz, Meymun İbn Mehran'a şöyle yazıyordu: "Abdulmelik'in ölümünden dolayı bana taziye mektubu yazmışsın. Bu benim hep beklediğim bir şeydi. Gerçekleşince de yadırgamadım."

Günler Deveran Eder

Rivayet edildiğine göre, Ahmed b. Hanbel, Baki İbn Mahled'i hastalığı esnasında ziyaret etmişti. Ona dedi ki: "Ey Ebu Abdurrahman! Allah'ın sevabıyla sevinmelisin. Sağlıklı günler, içinde hastalığın olmadığı günlerdir. Hastalıklı günler de içinde sıhhatin olmadığı günlerdir."

Bunun anlamı şudur: Sağlıklı günlerde insanın aklına hastalık hiç gelmez. Bu da onun azmini güçlendirir, emel ve arzularını artırır ve ihtirasını kamçılar. Şiddetli hasta olduğu günlerde de sağlığına kavuşacağı aklına gelmez, içine bir ümitsizlik çöker, gayreti kaybolur, ümitsizliğin esiri olur. Aslında İmam Ahmed'in bu sözü şu ayetten alınmadır:

"*Eğer insana tarafımızdan bir rahmet (nimet) tattırır da sonra bunu ondan çekip alırsak, tamamen ümitsiz ve nankör olur. Eğer kendisine dokunan bir zarardan sonra ona bir nimet tattırırsak, elbette 'Kötülükler benden gitti' der. Çünkü o (bunu derken) şımarıktır, kibirlidir. Ancak (musibetlere) sabredip güzel iş yapanlar böyle değildir. İşte onlar için bir bağış ve bir büyük mükâfat vardır.*" (Hûd, 9-11)

Hafız İbn Kesir -*Allah rahmet eylesin*- şöyle diyor: "Allah Teâlâ bu ayetlerde insanı ve onun kötü vasıflarını anlatıyor. Bu kötü vasıflar, ancak Allah'ın kendilerine merhamet ettiği mümin kullarında bulunmaz. İnsana nimetten sonra sıkıntılı bir durum isabet ettiği zaman hemen geleceğe dair bir ümitsizliğe kapılır, adeta geçmişte hiçbir iyilik görmemiş gibi geçmişi unutur ve nankörlük eder. Bir rahatlama olacağını ümit etmez.

Bir kötülük ve sıkıntıdan sonra nimete kavuşunca da durumu böyledir: "*...Kötülükler benden gitti, der...*" (Hûd, 10)

Yani, bundan sonra bana hiçbir sıkıntı ve kötülük gelmeyecek, der, "*...şımarıktır, kibirlidir.*" (Hûd, 10)

Yani elindekiyle sevinir, şımarır, başkalarına karşı övünür. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

"*Ancak (musibetlere) sabredip güzel iş yapanlar böyle değildir. İşte onlar için bir bağış ve bir büyük mükâfat vardır.*" (Hûd, 11)

Allah'ın Geniş Arzında Seyahate Çıkmalısın

Gezginlerden birisi diyor ki: "Seyahat; üzüntü ve endişeleri dağıtır."

Büyük hadisçi Ramehurmuzi, *el-Muhaddisu'l-Fasl* isimli eserinde, seyahatten hoşlanmayan ve ayıplayanları reddederek ilim öğrenmek ve bununla faydalar temin etmek için yapılan yolculukların faydalarını açıklarken şunları söylemiştir: "Seyahat edenleri eleştirenler, onların seyahatten ne kadar çok zevk aldıklarını, vatanlarından ayrıldıkları dönemde ne zorluklara katlandıklarını, su başlarında, konaklama yerlerinde, vadilerde, yamaçlarda vakitlerini geçirirlerken nasıl neşelendiklerini, ülkelerin ovalarını, ormanlarını, bağlarını, bahçelerini gördüklerini, değişik çehrelerle karşılaştıklarını, daha önce görmedikleri ilginç ülkeleri, farklı dilleri ve renkleri müşahede ettiklerini, duvar gölgelerinde ve tarlalarda istirahat ettiklerini, mescitlerde yediklerini, vadilerde içtiklerini, geceyle birlikte nasıl uyuduklarını, Allah için sevdiği kimselerle samimi arkadaşlıklar kurduklarını, isteklerini gerçekleştirmenin ve gayelerine ulaşmanın bütün sevincini ve mutluluğunu yaşadıklarını, bulunmak istedikleri meclislere koştuklarını, uzak mesafeleri kat ettiklerini bilselerdi, onlar da dünya zevklerinin bu müşahede edilen şeylerin güzelliğinde ve bu manzaraların tatlılığında toplanmış olduğunu başkalarına da öğretirlerdi. Ki bunları görmek ve faydalarını ele geçirmek, ehli için, bahar çiçeklerinden daha değerlidir ve mücevher hazinelerinden daha nefistir. Hâlbuki seyahati kötüleyenler ve benzerleri bütün bunlardan mahrumdurlar."

Dur, Düşün

"Allah sevdiği kimseleri bela ve musibetlerle imtihan eder. Kim rıza gösterirse Allah da ondan razı olur. Kim öfkelenirse ona da öfke vardır." (Hadis-i Şerif)

"En ağır imtihanı peygamberler geçirirler. Sonra onlara benzeyenler, sonra onlara benzeyenler gelir. Kişi dindarlı-

ğı oranında bela ve musibetlerle karşı karşıya kalır. Dindarlığı sağlam ise karşılaştığı bela ve musibetler de ağır olur. Dindarlığı az ve gevşek ise karşılaştığı bela ve musibetler de o oranda az olur. Bela ve musibetler kulun peşini hiç bırakmaz. Nihayet kul günahlarından arınıp üzerinde hiç günah kalmayarak yeryüzünde dolaşınca bela ve musibet onun peşini bırakır." (Hadis-i Şerif)

"Müminin işine hayret edilir. Onun bütün işleri kendisi için hayırlı sonuçlar doğurur. Çünkü kendisine sevindirici bir şey geldiğinde şükreder ve onun için hayır olur. Bir zarar geldiğinde sabreder, yine onun için bir hayır olur. Bu ancak mümine ait bir durumdur." (Hadis-i Şerif)

"Bil ki, bütün insanlar, Allah'ın sana yazmadığı bir faydayı sağlamak için bir araya gelseler bunu başaramazlar. Allah'ın sana yazmadığı bir zararı vermek için bir araya gelseler onu da başaramazlar." (Hadis-i Şerif)

"Salihler, bela ve musibetlerle imtihan edilirler. Sonra onlara en çok benzeyenler, sonra onlara en çok benzeyenler, benzemeleri ölçüsünde imtihan olunurlar." (Hadis-i Şerif)

"Mümin, rüzgârın önünde sağa sola eğilen taze ekin gibidir." (Hadis-i Şerif)

Hayatının Son Anlarında Üzülme

İşte Ebu'r-Reyhan el-Birûnî. Hicri 440 yılında vefat etmiş, 78 yıllık uzun bir ömrü ilim tahsil ederek ve kitap yazarak geçirmiş, kitapların bölümlerini tek tek açmış, açık-kapalı bütün bilgilerini kuşatmıştır. Neredeyse elinden kalem hiç düşmemiş, gözleri sürekli okumuş, kalbi tefekkürle meşgul olmuştur. Sadece bir lokma ekmek, yünden bir hırka ve alışkın olduğu şeylerden ibaret olan geçim ihtiyaçlarını karşılamak için ilimden ayrı kalmış, senenin diğer zamanlarını problemleri çözmek ve gerçekleri açığa çıkarmak için ilimle geçirmiştir.

Fıkıh bilgini Ebu'l-Hasen Ali İbn İsa onun hakkında şu sözleri söylemiştir: "Ölmek üzereyken Birûnî'nin yanına girdim. Can boğazına gelmiş, iyice daralmış, nefesi hırıltıya dönüşmüş bir halde olduğu halde bana şöyle dedi: 'Bir gün bana, anne tarafından ninelerin mirasının taksimi konusunda bir şeyler demiştin, nasıldı tekrarlar mısın?' Haline acıyarak dedim ki: 'Şimdi onun zamanı mı?' Bana dedi ki: 'Be adam! Bu meseleyi bilerek dünyadan ayrılmam, bilmeyerek almamdan daha hayırlı değil mi?!' Bunun üzerine konuyu ona tekrar anlattım. O da anlattıklarımı güzelce öğrendi ve vaat ettiği şeyleri de bana öğretti. Yanından ayrıldıktan kısa bir süre sonra bir çığlık işittim ki korkulan başa gelmişti."

Ömer, namaz kılarken aldığı hançer darbesinin açtığı yaradan kanlar akarken sahabeye şunu sormaktadır: "Acaba namazı tamamlamam gerekir mi, gerekmez mi?"

Sa'd İbn er-Rabi, Uhud'da kanlar içinde son nefesini verirken bile Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in durumunu soruyordu. Bütün bunlar onların ne kadar soğukkanlı, güçlü ve duyarlı olduklarının delilidir.

Ölüm, Ansızın Kapını Çaldığında Üzülme, Kıssayı Dinle

İbrahim İbn el-Cerrah şöyle dedi: "Ebu Yusuf hastalanmış, ben de ziyaretine gitmiştim. Onu baygın bir halde buldum. Ayılıp kendine gelince bana dedi ki: 'Filan mesele hakkında ne dersin?' Ben kendisine: 'Şimdi onun sırası mı?' dedim. Bana şöyle dedi: 'Bunu öğrenmemizin hiçbir zararı olmaz, belki bu sayede bir kişi kurtulur.'

Sonra bana dedi ki: 'Ey İbrahim, hacda cemeratı yayan olarak mı, yoksa binitli olarak mı taşlamak daha faziletlidir?' 'Binitli olarak' dedim. 'Yanıldın' dedi. 'Yayan olarak' dedim. 'Yine yanıldın' dedi. 'Peki, hangisi daha faziletlidir?' dedim. 'Eğer binitini yanında durdurabiliyorsa yayan olarak taşlaması, yanında durdu-

ramıyorsa binitli olarak taşlaması daha faziletlidir' dedi. Sonra yanından ayrıldım ve daha evin kapısından çıkmamıştım ki bir çığlık işittim. Ölmüştü. Allah rahmet eylesin."

Çağdaş yazarlardan biri şöyle dedi: "şte onlar böyle insanlardı! Ölüm bütün sıkıntısı ve acısıyla onlardan birinin tepesine çökmüş, nefesinden ve göğsünden hırıltılı sesler yükselirken ve bayginlık geçirirken bile -kendine geldiği anda- bir şeyler öğrenmek veya öğretmek için feri konularda dahi birtakım ilmî meseleleri sorarlardı. Bu haldeyken ölüm onları yakalar ve son nefeslerini verirlerdi."

Allah'ım! Onların kalbinde ilmin ne kadar değerli bir yeri vardı! İlim, akıllarını ve zihinlerini ne kadar da meşgul ediyordu! Ki eşlerini, çocuklarını ve en kıymetli yakınlarını bile düşünmedikleri ölüm anında sadece ilim düşünüyorlardı. *-Allah'ın rahmeti onların üzerine olsun-*. Onlar işte bu sayede ilmin ve dinin önderleri oldular.

Felaketlere Üzülme! Sen Olayların Sırrını ve Sonuçlarını Bilemezsin.

Mısırlı tarihçi, edebiyatçı ve yazar Ahmet İbn Yusuf çok beğenilen eşsiz kitabı *el-Mükafeetu ve Husnü'l-Ukba* (Mükâfat ve Mutlu Son) isimli kitabında şöyle diyor: "İnsan üzüntü ve sıkıntıların bir gün mutlaka sona ereceğini bilir. Bu bilgisi geceden sonra gündüzün geleceğini bilmesi kadar kesindir. Ancak felaket anında yakasını bırakmayan en büyük problemi yapısındaki zayıflıktır. Bu zafiyet tedavi edilmediği zaman, hastalık şiddetlenir ve sıkıntısı daha da artar. Çünkü insan benliği, sıkıntılı anlarda kuvvetlerini tazeleyecek yardımı alamadığı zaman ümitsizliğe kapılır, bu da onun helâkine sebep olur.

Bu bölümdeki (yani bela ve musibetlerle imtihan edilip de bunlara karşı sabretmelerinin sonucunda mutlu sona ulaşanların anlatıldığı bölümdeki) olayları düşünmek, insanı cesaretlendirir, sabra sarılmaya, Rabbine karşı edepli olmaya ve imtihanın so-

nunda Allah'ın mükâfatına nail olacağına dair hüsnü zanna teşvik eder."

Yazar, kitabının sonunda da şunları söylemektedir: Büzürgemher diyor ki: Nimetlerden ve ihsanlardan önce zorluklarla karşı karşıya kalmak, yemekten önce açlık çekmek gibidir. Nereden nereye geldiğini hisseder ve elde ettiği şeylerin zevkini tadar.

Eflatun şöyle diyor: "Zorlular ve sıkıntılar, yaşantıda ne miktarda tahribata sebep olmuşsa insanın benliğinde de o miktarda ıslahata sebep olur."

Şu sözler de Eflatun'a aittir:

"Zorlukların sana hediye ettiği her dosta iyi sahip çık. Sahip olduğun nimetler ve imkânlar yüzünden sana dost olanların hepsini terk et."

"Lüks ve refah gece gibidir; aldığını, verdiğini düşünmezsin. Hâlbuki zorluk ve meşakkat gündüz gibidir; hem kendi çalışmanı hem de başkalarının çalışmasını görürsün."

Ezdeşir şöyle diyor: "Zorluk bir sürme gibidir ki, nimetle göremediğini onunla görürsün."

"Zorluklar karşısında duruma hâkim olmanın iki yolu vardır: Bunlardan küçük olanı, sıkıntıyla karşı karşıya kalan kişinin kalbinin güçlü olması, büyüğü ise sıkıntısını, maliki olan ve rızkını veren Allah'a havale etmesidir."

Kişi bütün düşüncesiyle Yaratıcısına yöneldiği zaman, Allah'ın sadece kendisini mükâfatlandırmak veya onu büyük bir günahtan arındırmak için imtihan ettiğini bilir. Bununla beraber devamlı Allah'ın nasip edeceği kazanca ve peş peşe yararlara nail olur.

Ancak sıkıntılılarla karşılaştığı zaman yaratıklara yönelmeyi düşünürse zilleti artar, yapmacık tavırlar içine girer, sağlıklı bir şekilde düşünüp değerlendiremediği konumundan bir an evvel kurtulmak ister ve kısa bir zamanda bitebilecek sıkıntısı uzun süre

devam eder, belki de başına gelmeyecek daha kötü durumlarla karşılaşmasından korkulur.

Sıkıntılı zamanlarda kişinin Rabbine yalvarması ve yakarmasında daha fazla bir samimiyet vardır. Çünkü Allah onun içinden geçenleri bilir ve basiretini destekler. Hâlbuki kişinin kendisi gibi insanlara yalvarıp yakarması çektiği sıkıntıyı artırır ve hiçbir işe yaramaz.

Allah Teâlâ'nın öyle bir rahmeti vardır ki kişi tam da ümidi kestiği anda gelir. Onun bu rahmeti kullarından dilediğine isabet eder. O halde kul, Allah'tan rahatlamayı kendisine yakın eylemesini ve işlerini kolaylaştırmasını istemeli ve daha üstün olana dönüp ondan istemelidir. O, bana yeter ve O, ne güzel vekîldir.

Tennuhi'nin, *Zorluğun Ardından Rahatlama* isimli kitabını defalarca okudum ve ondan üç tane faydalı sonuç çıkardım:

1- Bir sıkıntının ardından ferahlığın gelmesi, tıpkı gecenin sonunda sabahın gelmesi gibi, eskiden beri bilinen bir kanun ve herkesçe kabul edilen kesin bir hakikattir.

2- Sıkıntılar ve meşakkatler, kulun dinî ve dünyevî hayatı bakımından genelde en güzel sonuçları ve en yüksek kârları doğururlar.

3- Faydayı veren de zararı savan da gerçekte sadece Yüce Allah'tır. Bil ki sana isabet edecek şey seni asla ıskalayacak değildir, seni ıskalayacak olan da asla sana isabet edecek değildir.

Dünya Üzülmeye Değmeyecek Kadar Değersizdir

Meşhur âlim İbnü'l-Mübarek şöyle diyor: Adiy İbn Zeyd'in şu kasidesi benim için Prens Tahir İbn el-Hüseyin'in köşkünden daha değerlidir:

"Ey başkalarının bela ve musibetiyle alay eden kişi,

Sen ondan yeterince uzak olduğundan emin misin?

Yoksa günlerden sağlam bir söz mü aldın?

Hayır, belki sen kendini aldatan bir cahilsin."

Sahih bir hadiste Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmaktadır:

"Dünyanın Allah katında bir sivrisinek kadar kıymeti olsaydı, kâfire bir yudum suyu bile vermezdi."

Yani dünyanın Allah katında sivrisinek kanadı kadar bile kıymeti yoktur. Dünyanın gerçek kıymeti ve ağırlığı bu olduğuna göre onun için sızlanmaya ve üzülmeye ne gerek var?!

Mutluluk, senin kendini, geleceğini, aileni ve maişetini güvende hissetmendir. Bu da imanda, Allah'tan, O'nun kaza ve kaderinden razı olmada, kanaat ve sabırda toplanmış bulunmaktadır.

Üzülme! Çünkü Sen Allah'a İnanmış Birisin

"Sizi imana erdirdiği için asıl Allah size lütufta bulunmuştur." (Hucurât, 17)

Ancak aklı başında kimselerin kavrayabileceği nimetlerden biri de Müslümanın kâfire bakması ve kendisine hidayet etmesindeki Allah'ın nimetini hatırlamasıdır. Allah Teâlâ, seni, Rabbine nankörlük eden ve kensisine karşı inat eden, ayetlerini ve sıfatlarını inkâr eden, Mevlası, Yaratıcısı ve rızık vericisi ile savaşan, peygamberlerini ve kitaplarını yalanlayan ve emirlerine karşı gelen o kâfir gibi yapmadı. Unutma ki sen muvahhit bir Müslümansın. Allah'a, peygamberlerine ve ahiret gününe inanmaktasın. Kusurlu da olsa farzları eda ediyorsun. Aslında bu paha biçilmeyen ve para ile satın alınamayan bir nimettir. Bunun benzeri hiçbir şey yoktur.

"Öyle ya, mümin olan, yoldan çıkmış kimse gibi midir? Bunlar elbette bir olamazlar." (Secde, 18)

Hatta bazı müfessirler, cennet ehlinin cehennemliklere bakarak bu nimetten dolayı Rablerine şükretmelerini de bir nimet olarak zikretmişlerdir. Çünkü "Eşya, zıtlarıyla bilinir."

Dur, Düşün

Allah'tan başka ilah yoktur. Yani Allah'tan başka gerçek mabud yoktur. Çünkü O, kemal sıfatları olan ilahlık sıfatlarının yegâne sahibidir.

Kelime-i Tevhid'in ruhu ve sırrı Rabbi birlemektir. En yüksek övgüye layıktır. İsimleri mukaddestir. İsmi mübarektir. Şanı yücedir. O'ndan başka ilah yoktur. Sevgi de, saygı da, korku da, ümit de O'nadır. Buna bağlı olarak tevekkül de, yöneliş de, tövbe de O'nadır. O'ndan başkası sevilmez. O'nun dışında sevilen her şey O'nun sevgisine bağlı olarak ve O'na olan sevginin artmasına vesile olduğu için sevilir. O'ndan başkasından korkulmaz ve O'ndan başkasına umut bağlanmaz. O'ndan başkasına tevekkül edilemez. Yalnız O'ndan istenir ve yalnız O'ndan korkulur. Sadece O'nun ismiyle yemin edilir ve sadece O'nun için adak yapılır. Sadece O'na tövbe edilir ve sadece O'nun emrine itaat edilir. Sadece O'nunla tedbir alınır, sıkıntılı zamanlarda sadece O'ndan yardım istenir, sadece O'na sığınılır. Sadece O'na secde edilir. Sadece O'nun için ve O'nun ismiyle kurban kesilir. Bunların tamamı tek bir cümlede toplanabilir. O da şu cümledir: İbadetin/kulluğun her türlüsüyle sadece O'na ibadet edilir.

Bedensel Özürlü Olduğun Zaman da Üzülme! Çünkü Bedensel Özürlü Olman Senin Başarmana Engel Değildir

7.4.1415 h. tarih ve 10262 sayılı *Ukaz* gazetesinin ekinde Mahmud İbn Muhammed el-Medeni isimli görme özürlü bir kişiyle yapılmış bir mülakat vardı. O, edebiyat kitaplarını başkalarının gözleriyle okumuş, tarih kitaplarını, süreli yayınları ve gazeteleri başkalarından dinlemişti. Hatta bazen sabahın üçlerine kadar bir arkadaşının okuduklarını dinlediği olmuştu. Sonunda edebiyat ve tarih sahasında başvurulan otoritelerden biri haline gelmişti.

Mustafa Emin, *Şarku'l-Evsat* gazetesindeki "Düşünce" adlı köşesinde şunları yazdı: "Düzenbazların düzenlerine, zalimlerin zulümlerine, zorbaların zorbalıklarına ancak beş dakika sabredebilirim. Kırbaç elbette düşecek, zincir kırılacak, mahpus dışarı çıkacak, karanlık dağılacaktır. Fakat senin de sabretmen ve beklemen gerekir."

"Nice musibet vardır yiğidin canını sıkan,

Kurtuluş ancak Allah'tandır bunlardan."

Riyad'da Arnavutluk müftüsü ile karşılaştım. Arnavutluk'ta komünistler tarafından yirmi yıl ağır hapse mahkûm edilmiş, Zulüm, baskı, açlık ve işkencelere maruz kalmıştı. Hatta korkusundan beş vakit namazı bile tuvalette kılmıştı. Buna rağmen sabretmiş ve kurtuluncaya kadar işini Allah'a havale etmişti.

"Allah'ın nimet ve keremiyle geri geldiler." (Âl-i İmrân, 174)

İşte Güney Afrika'nın lideri Nelson Mandela... Halkının hürriyeti, baskı, zulüm ve işkenceden kurtulması için mücadele ederken yirmi yedi sene hapis yattı. Ama o; davasından vazgeçmemiş, direnmiş, mücadelesine ara vermemiş, ölüme bile meydan okumuş ve sonunda dünyevî zafere nail olmuştur.

"İşlerinin karşılığını orada onlara tam olarak veririz." (Hûd, 15)

"Eğer siz acı çekiyorsanız onlar da, sizin çektiğiniz gibi acı çekmektedirler. Üstelik siz Allah'tan, onların ümit etmedikleri şeyleri umuyorsunuz." (Nisâ, 104)

"Eğer siz (Uhud'da) bir acıya uğradınızsa, (Bedir'de de düşmanınız olan) o kavim de benzer bir acıya uğramıştır." (Âl-i İmrân, 140)

İslam'ı Tanıyorsan Üzülme

İslam'ı tanımayan ve onun hidayetine erememiş insanlar ne kadar bedbahttır. İslamı, kendisine inananların ve onu yaşayanla-

nın tebliği ve tanıtımı gereklidir. Çünkü o, büyük bir haberdir. Ona yapılan çağrı da kaliteli, nazik ve çekici olmalıdır. Çünkü insanın mutluluğu, ancak bu hak ve ebedî dindedir.

"*Kim İslam'dan başka bir din ararsa bu ondan asla kabul edilmeyecek.*" (Âl-i İmrân, 85)

Bir zamanlar tanınmış bir Müslüman davetçi Almanya'nın Münih şehrine yerleşmişti. Şehrin girişinde üzerinde Almanca yazılarla: "Sen, Yokohama'nın ateistlerini tanımıyorsun." yazılı bir reklam panosu bulunuyordu. Bu davetçi bu panonun yanına büyükçe bir pano diktirerek üzerine şu yazıları yazdı: "Sen İslam'ı tanımıyorsun. Eğer onu tanımak istersen şu telefonla bize ulaş." Bunun üzerine kendisine Almanya'nın her tarafından yığınla telefon geldi ve bir sene içinde kadınlı erkekli yaklaşık yüz bin Alman onun eliyle Müslüman oldu. Sonra bu davetçi, bir mescit ve İslam merkezi kurdu ve İslam'ı öğretmek için bir ev inşa etti.

Şüphesiz insanlık şaşkınlık içindedir; güven, huzur ve mutluluğa tekrar kavuşmak için bu büyük dine ihtiyacı vardır.

"Rızasını arayanı Allah onunla kurtuluş yollarına götürür ve onları iradesiyle karanlıklardan aydınlığa çıkarır, dosdoğru bir yola iletir." (Mâide, 16)

Büyük âbidlerden biri şöyle diyor: "Yeryüzünde Allah'tan başkasına tapan bir kimsenin olabileceğini düşünmezdim."

Fakat Allah Teâlâ buyuruyor ki:

"*Kullarımdan şükreden azdır!*" (Sebe', 13)

"Yeryüzünde bulunanların çoğuna uyacak olursan, seni Allah'ın yolundan saptırırlar. Onlar zandan başka bir şeye tâbi olmaz, yalandan başka söz de söylemezler." (En'âm, 116)

"Sen ne kadar üstüne düşsen de insanların çoğu iman edecek değillerdir." (Yusuf, 103)

İlim adamlarından biri bana anlattı: "İngiliz sömürgesi olduğu yıllarda Müslüman bir Sudanlı, çölden, başkent Hartum'a geldi.

Şehrin ortasında bir İngiliz'in geçtiğini gördü. Çölden gelen bu Müslüman sordu: 'Kim bu adam?' Dediler ki: 'Bu bir kâfirdir.' Dedi ki: 'Neye küfrediyor?' 'Allah'a' dediler. O Müslüman dedi ki: 'Allah'a küfreden kimse de var mıymış?!' Sonra karnını tuttu, görüp işittiği şeyden dolayı midesi bulandı ve kustu. Sonra çöle döndü."

"Böyleyken onlar acaba neden iman etmezler?" (İnşikak, 20)

Esmai şöyle diyor: Bir gün bir bedevi, birisinin şu ayeti okuduğunu duydu:

"Göğün ve yerin Rabbine andolsun ki bu vaad, sizin konuşmanız gibi kesin ve gerçektir." (Zariat, 23)

Bedevi dedi ki: Sübhanallah! Yemin etmek için kim büyük birine ihtiyaç duydu ki?!'

İşte bu, Mevla'nın keremine, iyiliğine lütfuna ve rahmetine karşı beslenen bir hüsnü zandır ve bir beklentidir.

Sahih bir hadiste geçtiğine göre, Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*: *"Bizim Rabbimiz güler."* demişti. Bunun üzerine bir bedevi şöyle dedi: "Biz gülen bir Rabbin iyiliğinden asla mahrum kalmayız."

"O, (insanlar) umutlarını kestikten sonra, yağmuru indiren, rahmetini her tarafa yayandır..." (Şûrâ, 28)

"İyilik edenlere Allah'ın rahmeti çok yakındır." (A'raf, 56)

"Bilesiniz ki Allah'ın yardımı yakındır." (Bakara, 214)

İnsanların davranışlarını, gidişatlarını ve büyük şahsiyetlerin biyografilerini okuyanlar, okudukları şeylerden şu değişmez sonuçları çıkarabilirler:

1- İnsanın kıymeti iyilikleriyle ölçülür. Bu söz Hz. Ali'ye aittir. Bunun anlamı şudur: İnsanın gerçek değeri; ilmidir, ahlakıdır, edebidir, ibadetidir, cömertliğidir. Yoksa onun şekli, şemaili, endamı, makamı ve mevkii değildir.

"(Peygamber), âmânın kendisine gelmesinden ötürü yüzünü ekşitti ve çevirdi. (Rasûlüm! Onun halini) sana kim bildirdi! Belki o temizlenecek yahut öğüt alacak da o öğüt ona fayda verecek." (Abese, 1-4)

"Beğenseniz bile, putperest bir kişiden, inanmış bir köle kesinlikle daha iyidir." (Bakara, 221)

2-İnsanın konumu ve önemi; himmetine, gayretine, ilgisine ve fedakârlığına bağlıdır. Şan ve şöhreti ona hiçbir şey kazandırmaz. Şan ve şöhret senin yediğin bir hurma değildir.

"Eğer onlar (savaşa) çıkmak isteselerdi elbette bunun için bir hazırlık yaparlardı..." (Tevbe, 46)

"Allah uğrunda, hakkını vererek cihad edin." (Hac, 78)

3- İnsan kendi tarihini -Allah'ın izniyle- kendisi yazar. Güzel veya çirkin davranışlarıyla kendi biyografisini kendisi yazar.

"Onların yaptıkları her işi, bıraktıkları her izi yazarız." (Yâsîn, 12)

4- Kulun ömrü çok kısadır, süratle geçer gider. Dolayısıyla onu günahlarla, kaygılarla, kederlerle ve hüzünle daha da kısaltmamalıdır.

"Kıyamet gününü gördüklerinde (dünyada) sadece bir akşam vakti ya da kuşluk zamanı kadar kaldıklarını sanırlar." (Naziât, 46)

Mutluluğun Sebepleri

1- Salih amel:

"Erkek veya kadın, mümin olarak kim iyi amel işlerse, onu mutlaka güzel bir hayat ile yaşatırız." (Nahl, 97)

2- Saliha bir eş:

"Rabbimiz! Bize gözümüzü aydınlatacak eşler ve zürriyetler bağışla." (Furkan, 74)

3- Geniş bir ev:

Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle dua etti:

"Allah'ım! Evime genişlik ver."

4- Helal kazanç: Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Allah Teâlâ temizdir, temiz olanı sever."

5- Güzel ahlak ve insan sevgisi:

"Nerede olursam olayım, O beni mübarek kıldı." (Meryem, 31)

6- Borçsuz olmak ve harcamalarda israftan sakınmak:

"Harcadıklarında ne israf ne de cimrilik ederler; ikisi arasında orta bir yol tutarlar." (Furkan, 67)

"Eli sıkı olma; büsbütün eli açık da olma." (İsra, 29)

Mutluluğun Temel Unsurları

Şükreden bir kalp, zikreden bir lisan ve sabreden bir beden mutluluğun temelidir.

"Şükür, zikir ve sabır,

Bundadır nimet ve ecir."

Ben sana mutluluk konusunda âlimlerin ilmini, hikmet sahiplerinin hikmetli sözlerini ve şairlerin şiirlerini toplayıp getirsem de sen onu tatmak, kazanmak, arayıp bulmak ve ona aykırı şeyleri atmak için samimi gayret ve kararlılık göstermedikçe mutlu olamazsın. Kudsî bir hadiste şöyle buyruluyor:

"Kim bana yürüyerek gelirse Ben ona koşarak giderim."

Bir kimsenin mutlu olabilmesinin şartlarından biri de sırrını saklaması ve işlerini planlamasıdır.

Anlatıldığına göre, bir bedeviye, on dirhem karşılığında saklaması için bir sır emanet edilir. Adamın sakladığı sır sebebiyle içi daralır ve dirhemlerin sahibine giderek sırrı ifşa etmek için

dirhemleri kendisine geri verir. Çünkü sır saklamak; sabrı, sebatı ve kararlılığı gerektirir. Yakub, kendisine gördüğü rüyayı anlatan oğlu Yusuf'a şöyle demişti:

"*Sakın rüyanı kardeşlerine anlatma.*" (Yusuf, 5)

İnsanın zayıf noktaları sırlarını insanlarına açmasına sebep olur. Bu, insanın eski ve köklü bir hastalığıdır. Nefis, sırları açmaya ve haberleri yaymaya çok düşkündür. Bunun mutlulukla ilgisine gelince o da şudur: "Sırrını açıklayan kimse genellikle pişmanlık duyar, üzülür ve kederlenir."

Cahız'ın sır saklama konusunda çok etkileyici sözleri vardır. İsteyen onun edebî risalelerine bakabilir.

Kur'ân'da şöyle buyruluyor:

"Nâzik davransın (gizli hareket etsin) ve sakın sizi kimseye sezdirmesin." (Kehf, 19)

Sır saklamanın esası budur.

Bedevi şöyle der: "Boynun vurulsa bile sırrı sakla."

Üzülme! Vaktin Gelmeden Önce Asla Ölmeyeceksin

"Ecelleri gelince ne bir an geri kalırlar ne de bir an ileri gidebilirler." (A'raf, 34)

Bu ayet-i kerime, ölmeden önce defalarca ölen korkaklara bir tesellidir. Bilinmelidir ki süresi belirlenmiş bir tane ecel vardır. O ne öne alınır, ne de geciktirilir. Bu ölüm, ne zamanından önce gelir, ne de zamanından sonraya kalır. Doğu ve batı bir araya gelse bile bunu değiştiremezler. Bu aslında kula bir huzur, sükûnet ve sebat kazandırır.

"Ölüm sarhoşluğu gerçekten gelir." (Kaf, 19)

Zehebi'nin *Siyeru A'lami'n-Nubela* isimli eseri yirmi üç ciltlik bir kitaptır. İçinde meşhur âlimlerin, halifelerin, hükümdarla-

rın, emirlerin, vezirlerin, zenginlerin ve şairlerin hayat hikâyeleri anlatılır. Bu kitabı okuduğun zaman iki önemli gerçeğe ulaşırsın:

Birincisi: Allah'ı bırakıp da mal, evlat, makam, mevki, sanat gibi şeylere bağlanan kimseyi Allah Teâlâ bağlandığı şeye havale etmiş, bu da onun bedbahtlığının, azabının ve helakinin sebebi olmuştur.

"Şüphesiz bu şeytanlar onları doğru yoldan alıkoyarlar da onlar, kendilerinin doğru yolda olduklarını sanırlar." (Zuhruf, 37)

Firavun ve makamı, Karun ve malı, Ümeyye İbn Halef ve ticareti, Velid ve çocukları bunun örnekleridir.

"*Tek olarak yarattığımı sen Bana bırak.*" (Müddessir, 11)

Ebu Cehil ve makamı, Ebu Leheb ve soyu, Ebu Müslim ve saltanatı, Mütenebbi ve şöhreti, Haccac ve yeryüzünde üstünlük taslaması, İbn el-Fürat ve vezirliği hep bunun örnekleridir.

İkincisi: İzzet ve şerefi Allah'tan bilen, O'nun rızası için çalışan, O'na yaklaşan; nesebi, malı, mülkü, evladı, akrabası ve kabilesi tarafından değil, Allah tarafından izzet ve şerefe kavuşturulur ve yüceltilir. Bilal ve ezan, Selman ve ahiret, Suheyb ve fedakârlık, Ata ve ilim bunun örnekleridir.

"Kâfir olanların sözünü alçalttı. Allah'ın sözü ise zaten yücedir." (Tevbe, 40)

"Ya Ze'l-Celali Ve'l-İkram Demeye Devam Edin"

Peygamberimiz *sallallâhu aleyhi ve sellem* sahih bir hadislerinde şöyle buyurmuştur: *"**Ya ze'l-celali ve'l-ikram** demeye devam edin."* Yani bu zikri hiç bırakmayın, çokça söyleyin, devamlı söyleyin. Bunun anlamı "**Ey yücelik ve ikram sahibi olan Allah'ım**!" demektir. Bunun bir benzeri ve daha büyüğü: **"Ya Hayyu ya Kayyum"**dur. Bunun ism-i Azam, yani Allah'ın en büyük ismi olduğu ve Allah'a bu ismiyle dua edildiği zaman bu

duanın Allah tarafından kabul edileceği, bu isimle O'ndan istendiğinde vereceği söylenmiştir. Bunlarla dua eden, yalvaran yakaran, bunlarla yardım isteyen ve bunlara devam eden bir kul mutlaka ferahlığı, zaferi ve kurtuluşu görecektir.

"Hatırlayın ki, siz Rabbinizden yardım istiyordunuz. O da, 'Ben peşpeşe gelen bin melek ile size yardım edeceğim' diyerek duanızı kabul buyurdu." (Enfal, 9)

Müslümanın hayatında üç gün vardır ki bu günler adeta bayram günü gibidirler:

Bunlardan birisi farz namazları cemaatle kılarak günahlardan uzak kaldığı gündür:

"Ey inananlar! Hayat verecek şeylere sizi çağırdığı zaman, Allah ve Resûlüne uyun..." (Enfal, 24)

Diğeri günahlarından tövbe ettiği, masiyetinden sıyrıldığı ve Rabbine dôndüğü gündür:

" Allah onların tövbesini kabul etti." (Tevbe, 118)

Üçüncüsü de güzel bir son ve kabul edilmiş amellerle Rabbine kavuştuğu gündür:

"Her kim Allah'a kavuşmayı severse Allah da ona kavuşmayı sever." (Hadis-i Şerif)

"Emellerime müjde verdim, dedim ki: Dikkat et!

Dünya bir evceğizdir, önünde bir gün var, ebediyet."

Sahabelerin hayat hikâyelerini okuduğumda onları diğer insanlardan ayıran beş meziyetlerinin olduğunu gördüm:

1- Hayatlarındaki kolaylık ve sadelik, yapmacıklıktan uzaklık, işleri basit bir şekilde ele almaları, müşkülpesent değil uzlaşmacı olmaları ve sertlikten uzak olmaları.

"Seni en kolaya muvaffak kılacağız." (A'lâ, 8)

2- Bilgileri çok ve bereketlidir, amelle beraberdir. Gereksiz, fazladan ve yoruma dayalı bilgilerin sahibi değildirler. Çok konuş-

mazlar, gereksiz yere konuşmazlar ve anlaşılması zor, karmaşık şeyler söylemezler.

"Ancak âlimler, Allah'tan (gereğince) korkar." (Fâtır, 28)

3- Kalbî amelleri, bedenî amellerinden daha büyüktür. Onlarda ihlâs vardır, Allah'a yöneliş vardır, tevekkül vardır, sevgi vardır, ümit ve korku vardır, saygı vardır. Diğer taraftan nafile namazlarda ve nafile oruçlarda kendilerini zorlamamışlar, kolayca yapabildikleri kadarıyla yetinmişlerdir. Hatta onlardan daha çok nafile ibadetle meşgul olan bazı tabiiler vardır.

"Kalplerinde olanı bilmiş." (Fetih, 18)

4- Dünyaya ve dünyalıklara önem vermemişler, azla yetinmişler ve dünyanın süsünden ve gelip geçici zevklerinden yüz çevirmişlerdir. Bu da onlara huzur, mutluluk, gönül rahatlığı ve sükûnet kazandırmıştır:

"Kim de ahireti diler ve bir mümin olarak ona yaraşır bir çaba ile çalışırsa..." (İsrâ, 19)

5- Cihadı diğer salih amellerinden üstün tutmuşlardır. Hatta cihad, onların karakteristik özellikleri, şiar ve alametleri olmuştur. Cihad ile endişe ve üzüntülerini dağıtmışlardır. Çünkü cihatta hem zikir, hem eylem, hem fedakârlık, hem de hareket vardır.

Allah yolunda cihad eden bir mücahit; insanların mutlusu, gönülce en rahat olanı ve nefsi en temiz olanıdır.

"Ama bizim uğrumuzda cihad edenleri elbette kendi yollarımıza eriştireceğiz. Hiç şüphe yok ki Allah iyi davrananlarla beraberdir." (Ankebut, 69)

Kur'ân'daki gerçekler ve yöntemler olduğu gibi durmaktadır, hiç değişmemiştir. Şimdi bunlardan insanın mutluğuna ve gönül huzuruna vesile olacak şeylerden bazılarını zikredeceğim. Bunlar değişmez prensiplerdir:

• Allah yardım isteyene yardım eder:

"Eğer siz Allah'a (Allah'ın dinine) yardım ederseniz O da size yardım eder, ayaklarınızı kaydırmaz." (Muhammed, 7)

• Allah isteyene verir:

"*Bana dua edin, kabul edeyim.*" (Mü'min, 60)

• Allah bağışlanmayı isteyenleri affeder:

"'*Beni bağışla' dedi. Allah da onu bağışladı.*" (Kasas, 16)

• Tövbe edenin tövbesini kabul eder:

"*O, kullarının tövbesini kabul edendir.*" (Şûrâ, 25)

• Kendisine tevekkül eden için yeterlidir:

"Kim Allah'a güvenirse O, ona yeter." (Talâk, 3)

• Üç şey vardır ki bunları işleyenleri Allah dünyadayken cezalandırır:

- Azgınlık:

"Sizin taşkınlığınız ancak kendi aleyhinizedir." (Yunus, 23)

- Verdiği sözü ve yemini yerine getirmemek:

"Kim ahdini bozarsa, ancak kendi aleyhine bozmuş olur." (Fetih, 10)

- Hile ve tuzak:

"...Kişi kazdığı kuyuya kendi düşer." (Fâtır, 43)

• Zalim, Allah'ın elinden asla kurtulamayacaktır:

"İşte haksızlıkları yüzünden çökmüş evleri!" (Neml, 52)

• Salih amellerin karşılığı, hem dünyada hem de ahirette verilecektir. Çünkü Allah, çok bağışlayan ve şükrün karşılığını verendir:

"Allah da onlara dünya nimetini ve (daha da önemlisi,) ahiret sevabının güzelliğini verdi. Allah, iyi davrananları sever." (Âl-i İmrân, 148)

• Allah kendisine itaat edeni de sever:

"Allah'ı seviyorsanız bana uyunuz ki Allah da sizi sevsin." (Âl-i İmrân, 31)

• Kul bunları bildiği zaman mutlu ve sevinçli olur. Çünkü o, rızık veren ve yardım eden bir Rabbe kulluk eder:

"Allah, dilediğine hesapsız rızık verir." (Bakara, 212)

"Yardım (zafer) yalnız Allah tarafındandır." (Enfâl, 10)

• O, bağışlayan bir Rabbe kulluk eder:

"Şu da muhakkak ki Ben, tevbe eden, inanan ve yararlı iş yapan, sonra (böylece) doğru yolda giden kimseyi bağışlarım." (Ta-ha, 82)

• Dostlarının intikamını düşmanlarından alır:

"Fakat biz büyük bir şiddetle yakalayacağımız gün, kesinlikle intikamımızı alırız." (Duhân, 16)

• O her türlü noksanlıklardan münezzehtir. O çok mükemmeldir ve çok yücedir:

"Onunla aynı ismi taşıyanı bilir misin?"

Şeyh Abdurrahman es-Sa'di'nin *er-Vesailu'l-Müfide fi'l-Hayati's-Saide* (Mutlu bir Hayat İçin) isimli çok değerli bir eseri bulunmaktadır. Orada şöyle der: "Mutluluğun sebeplerinden biri de kulun, Allah'ın kendisine verdiği nimetlere bakmasıdır. Böylece kul, Allah'ın kendisini pek çok insandan üstün kıldığını görecek ve Allah'ın kendisine olan lütfunu, ihsanını hissedecektir."

Ben derim ki; hatta kul birtakım hataları olmasına rağmen namazlarını cemaatle kılmak, Kur'ân okumak ve zikretmek gibi dinî işlerinde de pek çok insandan daha üstün olduğunu görecektir. Bu da paha biçilemeyecek kıymette büyük bir nimettir.

"Nimetlerini açık ve gizli olarak size bolca ihsan ettiğini görmediniz mi?" (Lokman, 20)

Zehebi şöyle haber verdi: Büyük muhaddis İbn Abdulbaki, insanları Bağdat'taki Darusselam camiinden çıkmalarından sonra şöyle bir gözünün önünde canlandırır ve yerinde konumunda olmayı temenni edeceği hiç kimse göremez.

"Onları, yarattıklarımızın birçoğundan cidden üstün kıldık." (İsrâ, 70)

"Yaratıklardan pek çoğu ihmalkârdır,

Ben de onlardanım, fazla söze ne hacet."

Dur, Düşün

Esma binti Umeys *radıyallahu anha*'nın şöyle dediği rivayet edildi: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* bana şöyle buyurdu:

"Sana sıkıntılı anlarında söyleyeceğin birkaç kelime söyleyeyim mi? 'Allah Rabbimdir, O'na hiçbir şeyi ortak koşmam' de."

Hadisin başka bir rivayeti şu lafızla geçer:

"Kime bir üzüntü, keder, hastalık veya sıkıntı isabet eder de 'Allah Rabbimdir, O'na hiçbir şeyi ortak koşmam' derse bu durum ondan uzaklaşır."

Kalbe kara bulut yığınları halinde gelen birtakım kötü şeyler ve sıkıntılar vardır. Kul, Rabbine sığındığı, işini O'na teslim ettiği, yaratıklardan hiç kimseyi ortak koşmaksızın kendini O'nun huzuruna bıraktığı zaman Yüce Allah onun sıkıntısını dağıtacaktır. Bütün bunları gaflet ve eğlenceye dalmış bir kalple söyleyen kimseye gelince onun işi gerçekten zordur.

Şair dedi ki:

"Ruhumuz selamette ise umurumuzda değil,

Kaybettiğimiz mallarımız ve mülklerimiz.

Servet kazanılır, izzet ve şeref tekrar döner,

Allah koruduğu zaman kazadan ve beladan..."

Haset Sahibinden Korkanlara

Haset sahibinin haset etmesinden korkan kimselere şunlar tavsiye edilir:

1- Genel manadaki zikir ve dualarla birlikte muavvizeteyn sureleri gibi, kötülüklerden Allah'a sığınmak için okunacak surelerin okunması.

"Ve kıskandığı vakit kıskanç kişinin şerrinden sabahın Rabbine sığınırım!" (Felak, 5)

2- Haset sahibinin yanında ketum davranmak, yani dilini tutmak.

"Hepiniz bir kapıdan girmeyin, ayrı ayrı kapılardan girin." (Yusuf, 67)

3- Haset sahibinden uzak durmak.

"Eğer bana inanmazsanız, hiç değilse yanımdan uzaklaşın." (Duhan, 21)

4- Şerrinden korunmak için ona iyilik yapmak, iyi davranmak.

"Sen, kötülüğü en güzel bir tutumla sav." (Mü'minun, 96)

İnsanlara İyi Davran

Güzel ahlak, uğurluluk ve mutluluk demektir. Kötü ahlak ise uğursuzluk ve bedbahtlıktır.

Peygamberimiz *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

"Kişi güzel ahlakı sayesinde gündüzleri oruç tutan, geceleri ibadetle geçiren kişinin derecesine yükselir."

"Size benim için en sevimli ve kıyamet günü bana en yakın olan kimseleri haber vereyim mi? Onlar ahlakı bakımından en güzel olanlarınızdır."

"Ve sen elbette yüce bir ahlâk üzeresin." (Kalem, 4)

"O vakit Allah'tan bir rahmet ile onlara yumuşak davrandın! Şayet sen kaba, katı yürekli olsaydın, hiç şüphesiz, etrafından dağılıp giderlerdi." (Âl-i İmrân, 159)

"*İnsanlara güzel söz söyleyin.*" (Bakara, 83)

Müminlerin annesi Âişe, eşi Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'i tarif ederken şöyle derdi: "Onun ahlakı Kur'ân'dı."

Güzel ahlaklı ve hatırı sayılır birisi olmak, Allah'ın kendileri hakkında iyilik murad ettiği kimseler için dünyada bir nimet ve hazır bir mutluluktur. Tepkilerinde aceleci, hiddetli ve öfkeli olmak ise sürekli bir çile ve kalıcı bir işkencedir.

Üzülme Sana Söyleyeceklerim Var

Uyumakta zorluk çeken bir kimse ne yapmalıdır?

1- Dinin tavsiye ettiği zikirlere devam etmek:

"Bilesiniz ki, kalpler ancak Allah'ı anmakla huzur bulur." (Ra'd, 28)

2- İhtiyaç olmadıkça gündüz uykusunu terk etmek:

"Gündüzü de çalışıp kazanma zamanı kıldık." (Nebe, 11)

3- Uyuyuncaya kadar okuma ve yazma ile meşgul olmak:

"'*Rabbim benim ilmimi artır' de.*" (Tâ-hâ, 114)

4- Bedeni gündüz faydalı işlerle yormak:

"Gündüzü de dağılıp çalışma (zamanı) yapan, O'dur." (Furkân, 47)

5- Kahve ve çay gibi uyarıcı şeyleri azaltmak.

Günahın acılığı; ibadetin tatlılığına, imanın tebessümüne ve mutluluğun zevkine aykırıdır.

İbn Teymiyye şöyle diyor: "Günahlar kalbin tevhid atmosferinde dolaşmasını engeller."

"De ki: 'Göklerde ve yerde neler var, bakın (da ibret alın!)'" (Yunus, 101)

Günahların Bazı Vahim Sonuçları

1- Kul ile Rabbi arasında perde olması:

"Hayır! Onlar şüphesiz o gün Rablerinden (O'nu görmek ten) mahrum kalmışlardır." (Mutaffifîn, 15)

2- Yaratılanın Yaratan'dan uzaklaşması: Kişinin fiilleri kötü olduğu zaman zanları da kötü olur.

3- Sürekli üzüntü ve karamsarlık içinde olmak:

"Yaptıkları bina, (ölüp de) kalpleri parçalanıncaya kadar yüreklerine devamlı olarak bir kuşku (sebebi) olacaktır." (Tevbe, 110)

4- Kalpte korku ve ıstırap:

"O'na ortak koşmaları sebebiyle, kâfirlerin kalplerine yakında korku salacağız." (Âl-i İmrân, 151)

5- Sıkıntılı bir hayat:

"Onun sıkıntılı bir hayatı olacak." (Tâ-hâ, 124)

6- Kalpte katılık ve karanlık:

"Kalplerini katılaştırdık." (Mâide, 13)

7- Yüzde kararma ve asık suratlılık:

"Yüzleri kararanlara: İnanmanızdan sonra kâfir mi oldunuz?" (Âl-i İmrân, 106)

8- Halk tarafından sevilmemek:

"Sizler, Allah'ın arzındaki şahitlerisiniz." (Hadis-i Şerif)

9- Rızık darlığı:

"Eğer onlar Tevrat'ı, İncil'i ve Rablerinden onlara indirileni (Kur'an'ı) doğru dürüst uygulasalardı, şüphesiz hem üstlerinden, hem de ayaklarının altından yerlerdi (yeraltı ve yerüstü servetlerinden istifade ederek refah içinde yaşarlardı)." (Mâide, 66)

10- Rahman'ın gazabı, iman eksikliği, musibet ve hüzünlerle karşılaşmak: *"Gazap üstüne gazaba uğradılar."* (Bakara, 90)

"Hayır! Bilakis onların işlemekte oldukları (kötülükler) kalplerini kirletmiştir." (Mutaffifîn, 14)

"'Kalplerimiz perdelidir' dediler." (Bakara, 88)

Rızık Peşinde Koş Ama Hırslı Olma

Toprağın içindeki kurtçukların rızkı bile âlemlerin Rabbi tarafından verilir:

"Yeryüzünde yürüyen her canlının rızkı, yalnızca Allah'ın üzerinedir." (En'am, 38)

Yuvalarındaki kuşları dahi bağışlayıcı ve şükürleri kabul edici Allah doyurur:

"Tıpkı yuvalarında aç giden ve tok dönen kuşları rızıklandırdığı gibi..." (Hadis-i Şerif)

Sudaki balığı da Rabbi rızıklandırır:

"Yedirdiği halde yedirilmeyen Allah'tan başkasını mı dost edineceğim!" (En'am, 14)

Sen kurttan, kuştan ve balıktan daha zekisin. O halde rızık endişesi taşıma.

Öyle insanlar tanıdım ki, fakirlik, keder ve sıkıntıya düşmelerinin sebebi sadece Allah'tan uzaklaşmalarıdır. Kimisi zenginlik, bol rızık ve afiyet içinde yaşarken ve Mevlasının iyiliğine nail olmuşken bir de görürsün ki Allah'a itaatten uzaklaşmış, namazı hafife almaya başlamış ve büyük günahlara dalmıştır. Rabbi onun beden sağlığını elinden alır, rızkını daraltır, fakirlik, gam ve kederlere müptela kılar. Çile, keder, bela ve musibetler yağmur gibi üzerine gelmeye başlar:

"Kim de Beni anmaktan yüz çevirirse şüphesiz onun sıkıntılı bir hayatı olacak." (Tâ-hâ, 124)

"Bu da, bir millet kendilerinde bulunanı (güzel ahlâk ve meziyetleri) değiştirinceye kadar Allah'ın onlara verdiği nimeti değiştirmeyeceğinden dolayıdır." (Enfâl, 53)

"Başınıza gelen herhangi bir musibet, kendi ellerinizle işledikleriniz yüzündendir. (Bununla beraber) Allah çoğunu affeder." (Şûrâ, 30)

"Şayet doğru yolda gitselerdi, bu hususta kendilerini denememiz için onlara bol su verirdik." (Cin, 16)

"Öldürdüğün Leyla'ya mı ağlıyorsun!

Tebrikler sana ey Leyla âşığı katil!"

Hidayetin Sırrı

Hiç kimse Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in bizlere bıraktığı doğru yola uymadıkça asla mutluluğa eremez, mutluluğu bulamaz ve onun zevkini tadamaz. Bu yolun bir ucu bu dünyada diğer ucu ise nimet cennetlerindedir.

"Ve onları dosdoğru bir yola iletirdik." (Nisâ, 68)

Doğru yoldan ayrılmayan kimsenin mutluluğu, kendisini bekleyen güzel sonla huzur bulmasıdır. Akıbetinden emindir. Rabbinin vaadine güvenmektedir. Mevlasının hükmüne razıdır. Bu yola girmekle huzur bulur. Kendisini bu yola ileten bir hidayet rehberi olduğunu bilir. Bu rehber, kendi hevasından konuşmayan masum Peygamber'dir. Yoldan çıkanlar onun peşinden gitmez. O Peygamber'in sözü, insanlar için bir delildir. Şeytanların parazitlerinden, akranlarının ve insanların hatalarından korunmuştur.

"Onun önünde ve arkasında Allah'ın emriyle onu koruyan takipçiler (melekler) vardır." (Ra'd, 11)

Böyle bir kul, bu yolda yürürken mutluluğu bulur. Çünkü o bilir ki; kendisinin bir ilahı vardır, örnek alacağı bir önderi vardır, elinde bir kitabı vardır, kalbinde imanın nuru vardır, vicdanına

seslenen bir vaiz vardır, cennete doğru gitmektedir, Allah'a itaat etmeye çalışmaktadır ve hayra kulak vermektedir.

"İşte bu, Allah'ın hidayetidir, kullarından dilediğini ona iletir." (En'am, 88)

"Nereye çağrılsam karanlıkta ey yoldaş nereye,

Allah'ın nuru kalbimdedir, gördüğüm budur."

İki tane yol vardır: Biri manevî, diğeri maddî. Manevî yol, hidayet ve iman yoludur. Maddî yol ise cehennemin üzerindeki yoldur. İman yolu fani dünya üzerinden geçer ve bu yolun üzerinde şehvet tuzakları vardır. Cehennemden geçen uhrevî yolun üzerinde de Sa'dan dikenleri vardır. İmanı ile bu yolu geçen kişi inancının durumuna göre bu yolu aşabilecektir. Kul doğru yolu bulduğu zaman gamı, kederi, hüznü ve endişesi geçer.

Temiz Bir Hayat Yaşamak İsteyenlerin Toplayacakları On Çiçek

1- Seher vaktinde istiğfar etmek için oturmak:

"Seher vaktinde Allah'tan bağış dileyenler." (Âl-i İmrân, 17)

2- Tefekkür için yalnız kalmak:

"Göklerin ve yerin yaratılışı hakkında derin derin düşünürler." (Âl-i İmrân, 191)

3- Salih insanlarla beraber olmak:

"Rablerine, O'nun rızasını dileyerek dua edenlerle birlikte candan sebat et." (Kehf, 28)

4- Zikir:

"Allah'ı çokça zikredin." (Ahzâb, 41)

5- Huşu içinde kılınacak iki rekât namaz:

"Onlar ki namazlarında huşu içindedirler." (Mu'minun, 2)

6- Kur'ân okumak ve ayetler üzerinde düşünmek:

"Hâlâ Kur'an üzerinde gereği gibi düşünmeyecekler mi?.." (Nisâ, 82)

7- Aşırı sıcak günlerde oruç tutmak:

"Yemesini, içmesini ve şehevî arzularını Benim için terk ediyor." (Kudsî Hadis)

8- Gizlice sadaka vermek:

"Sağ elinin verdiğini sol eli bilmeyecek şekilde." (Hadis-i Şerif)

9- Bir Müslümanın sıkıntısını gidermek:

"Kim bir Müslümanın dünyevî sıkıntılarından bir sıkıntısını giderirse, Allah da onun uhrevî bir sıkıntısını giderir." (Hadis-i Şerif)

10- Fani dünyaya önem vermemek:

"Ahiret daha hayırlı ve daha kalıcıdır." (A'lâ, 17)

İşte sana derleyeceğin tam on tane çiçek.

Nuh'un oğlunun en büyük bedbahtlığı şöyle demesi olmuştur:

"Beni sudan koruyacak bir dağa sığınacağım." (Hûd, 43)

Eğer, göklerin ve yerin Rabbine sığınırım, demiş olsaydı daha kıymetli, daha engelleyici ve kendisi için daha koruyucu olurdu.

Nemrut'un bedbahtlığı ise *"Ben de öldürür ve diriltirim"* demesi olmuştur. Bununla kendisine ait olmayan bir gömleği giymeye, hakkı olmayan bir sıfata bürünmeye çalışmış, bu sebeple de hüsrana uğrayanlardan ve kaybedenlerden olmuştur.

"Allah da onu dünya ve ahiret cezası olarak yakalayıverdi." (En'am, 88)

Mutluluğun anahtarı tek bir kelimedir. Dinin mirası tek bir ibaredir. Kurtuluşun sancağı tek bir cümledir.

O da ***"La ilahe illallah Muhammeden Rasûlullah"*** cümlesidir.

Yeryüzünde bu kelimeyi ve cümleyi söyleyen kimsenin mutluluğu: gökyüzünde kendisine "doğru söyledin" denilmesidir.

"*Doğruyu getiren ve onu tasdik edenler.*" (Zümer, 33)

Bununla amel eden kimsenin mutluluğu: Yıkım, utanç ve cehennem ateşinden kurtulmasıdır.

"*Allah takva sahiplerini esenliğe kavuşturup kurtuluşa erdirir.*" (Zümer, 61)

Bu kelimeye davet eden kimsenin mutluluğu: Yardım görmesi, desteklenmesi ve teşekkür edilmesidir:

"*Bizim ordumuz şüphesiz üstün gelecektir.*" (Saffat, 173)

Bu kelimeyi seven kimsenin mutluluğu: Yüceltilmesi, değer verilmesi ve şerefli kılınmasıdır:

"*Asıl üstünlük, ancak Allah'ın, Peygamberinin ve müminlerindir.*" (Münafikûn, 8)

Bu kelimeyi haykıran köle Bilal özgürlüğüne kavuştu:

"*Onları karanlıklardan aydınlığa çıkarır.*" (Bakara, 257)

Bu kelimeyi söyleyemeyen Ebu Leheb ise hor ve hakir bir köle gibi öldü:

"*Allah kimi hor ve hakir kılarsa, artık onu değerli kılacak bir kimse yoktur.*" (Hac, 18)

Bu kelime fani insan kitlelerini, imanî, Rabbanî ve tertemiz zirvelere eriştiren bir iksirdir:

"*Fakat Biz onu kullarımızdan dilediğimizi kendisiyle doğru yola eriştirdiğimiz bir nur kıldık.*" (Şûrâ, 52)

Ahiretten yüz çevirdiğinde dünya ile şımarma. Çünkü yolunda seni bekleyen azaplar, işkenceler ve halkalar vardır:

"*Malım bana hiç fayda sağlamadı. Saltanatım da benden yok olup gitti.*" (Hakkâ, 28-29)

"*Çünkü Rabbin her an gözetlemededir.*" (Fecr, 14)

Bir ve her şeyin muhtaç olduğu Allah'tan yüz çevirdikten sonra çocuklarınla şımarma. Çünkü O'ndan yüz çevirmek, sonunda tamamen bir terk edilmişlik, büyük bir hüsran ve derin bir alçalıştır.

"Üzerlerine aşağılık ve yoksulluk damgası vuruldu." (Bakara, 61)

Kötü işler yaptığın zaman malınla, mülkünle şımarma. Çünkü kötü amel sonunda adı sanı silinme, yok olma ve ahirette lanetlik olmaktır:

"Ahiret azabı elbette daha çok rüsvay edicidir." (Fussilet, 16)

"Sizi huzurumuza yaklaştıracak olan ne mallarınızdır ne de evlâtlarınız. İman edip iyi amelde bulunanlar müstesna." (Sebe, 37)

Dur!

"Ya Hayy Ya Kayyum! Senin rahmetinle yardım isterim." (Hadis-i Şerif)

Allah'ın bu isimleri ile dua arasında eşsiz bir münasebet mevcuttur. Çünkü kemal sıfatlarının tamamını içeren hayat sıfatı, kemâli ve mükemmelliği gerektirir. Kayyumluk sıfatı da bütün fiilleri gerektirir. Bu sebeple bu, Allah'ın en büyük ismidir, bu isimle dua edildiği zaman Allah icabet eder. Bu isimle istendiği zaman verir. Bu, "Hayy ve Kayyum" ismidir. Tam bir hayat; hastalıkların ve elemlerin zıddıdır. Bu sebeple cennet ehlinin hayatı kemâle erdiği zaman artık onlara gam, keder, hüzün, endişe ve herhangi bir afet dokunmayacaktır. Hayatın eksik olması, fiillere zarar verir ve kayyumluğa aykırıdır. Kayyumluktaki kemâl, hayatın kemâline bağlıdır. Mutlak ve tam Hayy olan elbette kemâl sıfattan mahrum değildir. Kayyum olan, mümkün fiillerin hiçbirisinden aciz olamaz. Bu sebeple Hayy ve Kayyum isimleriyle -tevessül ederek- dua etmenin, hayata zıt olan ve fiillere zarar veren şeylerin izalesinde etkisi vardır.

Şair şöyle dedi:

"İnsanların korkularının çoğunun aslı yoktur,

Endişeye kapılmanın hiçbir faydası yoktur."

Üzülme! Gerçeklerle Birlikte Yaşamaya Çalış

Ağır görünen bir şeyi hafife aldığın zaman hafif olur. Bir şeyden ümidini kestiğin zaman nefsin onu unutur:

"Allah da lütfundan verecek, Rasûlü de. Biz yalnız Allah'a rağbet edenleriz." (Tevbe, 59)

Bir yerde okumuştum: Bir adam pencereden atlarken sol elindeki yüzük penceredeki bir çiviye takılmış ve yüzük parmağı kökünden kopmuştu. O elinde geriye dört parmak kalmıştı. Adam kendisinden söz ederken şöyle derdi: O elimde sadece dört parmağımın olduğu neredeyse hiç aklıma gelmez. Veya sadece o olayı hatırladığım zaman parmaklarımdan birini kaybettiğimi hatırlarım. Yoksa hatırlamam. Çünkü işlerim yolunda gidiyor. Nefsim de bunu kabullenmiş durumda.

"Allah takdir etti ve dilediği şeyi yaptı." (Hadis-i Şerif)

"Ateşe karşı öksürme, öksürürsen eğer,

Cani sevinir, gözyaşların sel olur akar."

Bir adam tanıyorum, geçirdiği bir hastalık sebebiyle sol kolu omuzdan kesilmişti. Adam uzun seneler yaşadı, evlendi ve çoluk çocuk sahibi oldu. Otomobilini bile rahatlıkla kullanabiliyor, işini rahatlıkla görebiliyordu. Sanki Allah onu tek elli olarak yaratmıştı.

"Allah'ın sana nasip ettiğine razı ol, insanların en zengini olursun." (Hadis-i Şerif)

"Nefsini teselli et, haline razı olsun diye,

Hiç getirir mi gözyaşı gidenleri geriye."

Gerçeklerimize ne kadar da çabuk uyum sağlarız. Konumuza ve hayatımıza alışmamız ne kadar da ilginçtir. Bundan elli

sene önce evlerin odalarında hasır sergiler, su testileri, toprak tencereler, bakır taslar, kâseler ve ibrikler vardı. O zaman da yaşıyorduk ve hayat devam ediyordu. Çünkü biz halimizden memnunduk, teslimiyet içindeydik ve durumumuzu kabullenmiştik.

"Nefis hep ister, tahrik edildikçe,

Kanaat eder aza, alıştırılınca."

Kûfe'nin büyük camiinde iki kabile arasında bir ihtilaf çıkmış, taraflar kılıçlarını, mızraklarını çekmişler, kellelerin gövdelerinden kopmasına neredeyse ramak kalmıştı. Cemaatten birisi ortalığı yatıştıracak halim selim büyük bir adamı, Ahnef İbn Kays'ı bulup getirmek için hemen mescitten fırlayıp çıktı. Ahnef'i evinde koyununu sağarken buldu. Üzerinde on dirhem bile etmeyecek bir elbise vardı. Zayıf, nahif, çelimsiz bir adamdı. Durumu kendisine haber verdiler. Kılını bile kıpırdatmadı, hiçbir telaş göstermedi. Çünkü felaketlere alışmış, pek çok olay yaşamıştı. Onlara dedi ki: "Telaşlanmayın, hayır olur inşallah." Sonra sanki hiçbir şey olmamış gibi önüne bir kahvaltılık getirildi. Kahvaltılığın içinde bir parça kuru ekmek, yağ, tuz ve bir bardak sudan başka bir şey yoktu. Besmele çekti kahvaltısını yedi, hamd etti ve şöyle dedi: "Irak'ın buğdayı, Şam'ın yağı ve Merv'in tuzu; ne güzel nimetler bunlar." Sonra elbisesini giydi, asasını aldı ve topluluğun bulunduğu yere doğru ilerlemeye başladı. İnsanlar kendisini görünce ona doğru boyunlarını uzattılar ve gözlerini dört açarak söyleyeceği şeyleri dinlemeye başladılar. İrticalen yatıştırıcı sözler söyledi, sonra insanların dağılmalarını istedi. Hiçbirisi arkasına bakmadan dağılıp gitti. Böylece öfkeler yatıştı ve fitne ortadan kalktı.

"Elbisesi eski, gömleği yamalı olsa da,

Yiğit yine de izzet ve şeref sahibidir."

Debdebe, şaşaa ve dış görünüşle büyük olunmaz. Bir şeyin azlığı bedbahtlığın delili değildir. Mutluluk da eşya çokluğuna, lüks ve refaha bağlı değildir:

"İnsan var ya, Rabbi kendisini imtihan edip de ikramda bulunduğunda ve bol nimet verdiğinde 'Rabbim bana ikram etti' der. Onu imtihan edip rızkını daralttığında ise 'Rabbim beni önemsemedi' der." (Fecr, 15-16)

İnsanın değeri, yetenekleri ve müsbet nitelikleriyle ölçülür. Elbisesi, ayakkabısı, evi ve köşkü onun değerini ifade etmez. İnsan sadece ilmi, cömertliği, nezaketi ve aklıyla değerlidir ve bir ağırlığa sahiptir:

"Allah yanında en değerli olanınız, O'ndan en çok korkanınızdır." (Hucurât, 13)

Bunun bizim konumuzla ilgisine gelince o da şudur: Mutluluk; aşırı zenginlikte, görkemli köşklerde, altında ve gümüşte değil, kalpteki imanda, Allah'ın rızasında, yakınlığında ve nurunun parlamasındadır:

"*Onların malları ve çocukları seni imrendirmesin.*" (Tevbe, 55)

"De ki: Ancak Allah'ın lütfu ve rahmetiyle, işte bunlarla sevinsinler. Bu, onların (dünya malı olarak) topladıklarından daha hayırlıdır." (Yunus, 58)

Kendini kaza ve kadere teslimiyete alıştır. Kaza ve kadere inanmadığın zaman ne yapacaksın? Yeryüzünde bir tünel kazıp veya gökyüzüne bir merdiven dayayıp bunlardan kaçabilecek misin? Bunun sana asla bir yararı olmayacak ve seni kaza ve kaderden asla kurtaramayacak. O halde çare ne?

Çare, rıza ve teslimiyettir:

"Nerede olursanız olun ölüm size ulaşır; sarp ve sağlam kalelerde olsanız bile!" (Nisâ, 78)

Hayatımın en zor günlerinden ve ömrümün en kötü anlarından biri uzman doktorun, bana, kardeşim Muhammed'in kolunun omuzdan kesilmesi gerektiği haberini verdiği gündür. Bu ha-

ber, kulaklarıma bomba gibi düştü. Kendime hâkim olmaya çalıştım ve ruhumu Allah Teâlâ'nın şu sözüyle yatıştırdım:

"Allah'ın izni olmaksızın hiçbir musibet isabet etmez. Kim Allah'a inanırsa, Allah onun kalbini doğruya götürür." (Teğabun, 11)

"Sabredenleri müjdele! O sabredenler, kendilerine bir belâ geldiği zaman: 'Biz Allah'ın kullarıyız ve biz O'na döneceğiz' derler." (Bakara, 155-156)

Bu ayetler beni serinletmiş ve sakinleştirmişti.

"Allah şaşırtmasın seni bu dünyada ki onun sonu,

Başa gelecek bir korkudur ve daracık bir çukur,

İstiyordun Allah'tan bir mükâfat, verdi onu,

Küçük yaşta geldi sana, etmelisin ona şükür."

Kaza ve kadere karşı iman ve teslimiyetten başka yapacağımız hiçbir şey yoktur.

"Yoksa onlar mı bir işi kesinleştirdiler. Kesinleştirenler biziz." (Zuhruf, 79)

"Allah, emrini yerine getirmeye kadirdir." (Yusuf, 21)

"Bir şeyi dilediğinde ona sadece 'Ol!' der, o da hemen oluverir." (Bakara, 117)

Hansa en-Nehaiyye, bir anda dört oğlunun da Kadisiye Savaşı'nda şehit edildikleri haberiyle karşılaştı. Bu kadın evlatlarının dördünün de şehit olduğu haberini alınca sadece Rabbine hamdetti ve bu güzel takdirinden dolayı Mevlasına şükretti. Çünkü o, iman pınarından içmiş ve hiç sarsılmayan inancından güç alıyordu. Onun gibileri hem dünyada, hem de ahirette şükrederler, sevap kazanırlar ve mutlu olurlar. Böyle yapmadığı zaman acaba elinden ne gelirdi? Öfke, kızgınlık, itiraz ve red... Sonra hem dünyada, hem ahirette hüsran.

"Her kim rıza gösterirse, rıza görür. Kim de öfkelenirse, o da öfke görür."

Musibetlerin ve krizlerin ilacı, *"Allah'tan geldik, yine O'na döneceğiz."* dememizdir.

Yani, hepimiz Allah'a aidiz. Bizi O yarattı ve bizim sahibimiz O'dur. Biz yine O'na döneceğiz. Başlangıç O'dur, dönüş de O'nadır. Emir, O'nun elindedir. Bizim hiçbir yetkimiz yoktur.

"Eşyanın sahibi olan nefsim gidicidir,

O halde nasıl ağlarım gittiği zaman."

"O'nun zâtından başka her şey yok olacaktır." (Kasas, 88)

"Yeryüzünde bulunan her canlı yok olacak." (Rahmân, 26)

"Muhakkak sen de öleceksin, onlar da ölecekler." (Zümer, 30)

Bir anda korkunç bir haberle karşılaşsan, mesela evinin yandığı ve malının mülkünün yok olduğu söylense ne yapabilirsin? Şu andan itibaren kendinizi böyle şeylere hazırlayın. Kaçmanın hiçbir faydası yok. Kaza ve kaderden kaçmanın, kurtulmaya çalışmanın faydası yok. O halde Allah'ın emrine teslim ol, kadere razı ol, gerçeği kabul et ki ecir kazanasın. Çünkü senin önünde bunun dışında bir şey yok. Evet, başka bir seçenek daha var. Fakat bu, bayağı ve değersiz bir seçenek olduğu için seni ondan sakındırıyorum. Bu, olup biteni kabullenmeme, sinirlenme, öfkelenme ve heyecanlanma seçeneğidir. Peki, bütün bunlardan elinize ne geçecek? Rabbin gazabından, insanların kızgınlığından başka eline ne geçecek? Üstelik sevabın gidecek, günahın artacak fakat yine de musibetten kurtulamayacaksın ve kesin emrin dışına çıkamayacaksın.

"Artık o kimse tavana bir ip atsın; (boğazına geçirsin); sonra da (ayağını yerden) kessin! Şimdi bu kimse baksın! Acaba, hilesi (bu yaptığı), öfke duyduğu şeyi (Allah'ın Peygamber'e yardımını) gerçekten engelleyecek mi?" (Hac, 15)

Üzülme! Üzüldüğün Şey de Son Bulacaktır

Ölüm herkesin başına gelecektir. Zalim, mazlum, güçlü, zayıf, zengin, fakir herkesin... İnsanlardan ilk defa ölecek olan sen değilsin. Senden önce nice insanlar öldü, senden sonra da niceleri ölecek.

İbn Batuta, kuzey ülkelerinden birinde, içinde bin tane kralın gömülü olduğu bir mezarlıktan söz eder. Mezarlıkta şöyle bir levha yazılıdır:

"Sultanlarından sor toprağın ne olduğunu,

Büyük başlar dönüşmüştür birer kemiğe."

İnsanoğlunun sabah akşam karşılaştığı bu fanilik karşısında gaflet içinde olması, kendisinin nimetlerle birlikte ebedî yaşayacağını zannetmesi, kaçınılmaz sonucu görmezlikten gelmesi ve her canlıyı bekleyen gerçek sonu vurdumduymazlıkla karşılaması gerçekten akıllara ziyan bir husustur.

"Ey insanlar! Rabbinizden korkun! Çünkü kıyamet vaktinin depremi müthiş bir şeydir!" (Hac, 1)

"İnsanların hesaba çekilecekleri (gün) yaklaştı. Hal böyleyken onlar, gaflet içinde yüz çevirdiler." (Enbiyâ, 1)

Allah Teâlâ bir zamanlar nice ümmetleri helak ettiğini, nice halkları yok ettiğini ve nice zalim şehirleri ve halklarını yerle bir ettiğini haber vererek şöyle buyuruyor:

"Sen, onlardan herhangi birinden (bir varlık emâresi) hissediyor veya onlara ait cılız bir ses işitiyor musun?" (Meryem, 98)

Onlardan geriye haber ve söylentilerden başka hiçbir şey kalmamıştır.

"Sizde hiç Endülüs halkından bir haber var mı?

Artık halk arasında anlatılmaktadır hikâyeleri."

Dur, Düşün

Sıkıntılı zamanlarda yapılacak dua; ulûhiyyet ve rubûbiyyet tevhidini ve Rab Teâlâ'nın hilim ve azamet sıfatlarını kapsamalıdır. Bu iki sıfat; kudretin, rahmetin, ihsanın ve affetmenin kemâlini gerektirir. Hem ulvî âlemin, hem süflî âlemin, hem de mahlûkatın çatısı ve en büyüğü Arş'ın Rabbi olduğunu ifade eder.

Tam rubûbiyyet, tevhidi gerektirir. Kulluk, sevgi, korku, ümit ve itaatin sadece O'nun için olması gerekir. Mutlak azameti, her türlü kemâlin, mükemmelliğin O'na ait olmasını ve hiçbir noksanlığın ve başkalarına benzerliğin de O'nda bulunmamasını gerektirir. O'nun hilmi, rahmetini ve yaratıklarına ihsanını gerektirir.

Kalbin bütün bunları bilmesi ve anlaması, O'nu sevmesini, O'nu yüceltmesini ve O'nu bir ve tek olarak kabul etmesini gerektirir. Bunun sonucunda elde edeceği şey ise kendisinden sıkıntıyı, gamı ve kederi savacak bir mutluluk, sevinç ve zevk halidir. Bir hastaya kendisini sevindirecek, ferahlatacak, nefsini güçlendirecek bir haber geldiği zaman, onu maddî hastalığı defetmek için nasıl güçlü hale geldiğini görürsün. Maddî bir hastalıkta durum böyle olunca kalbin şifaya kavuşmasında bu inancın daha etkili olacağı aşikârdır.

Depresyona düşme. Depresyon mutsuzluğa götürür. *el-Müslimun* gazetesi, hicri 1410 yılı Safer ayında çıkan 240. sayısında dünyada 200 milyon insanın depresyonlu olduğunu haber verdi.

Depresyon, bütün dünyayı kasıp kavuruyor. Batılı, Doğulu, zengin, fakir ayırımı yapmıyor. O, herkese isabet eden bir hastalık... Sonu genellikle intihar!!

İntihar; isim, makam, mevki ve devlet tanımaz. Fakat müminlerden korkar. Bazı rakamlar bu hastalığın kurbanlarının dünyada 200 milyona ulaştığını teyit ediyor. Ancak son yapılan istatistikler yeryüzünde her on kişiden en az birinin bu tehlikeli hastalığa yakalandığını teyit ediyor!!

Depresyon tehlikesi sadece büyükleri değil, anne karnındaki çocukları da tehdit eder boyutlara ulaşmıştır!!

Depresyon, İntiharın Kapısıdır

"*Kendinizi öldürmeyin.*" (Nisâ, 29)

"*Kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın.*" (Bakara, 195)

Haber ajanslarının geçtiği bir haberden anlaşıldığına göre, ABD eski başkanlarından Ronald Reagan da depresyon hastalığına yakalanmış. Öyle anlaşılıyor ki Amerikan başkanı bu hastalığa, önceki dönemlerde geçirdiği birtakım ameliyatlara ilaveten yetmiş yaşını geçmiş olmasına rağmen hâlâ yaşadığı yoğun sinirsel baskılar sebebiyle maruz kalmış.

"Nerede olursanız olun ölüm size ulaşır; sarp ve sağlam kalelerde olsanız bile!" (Nisâ, 78)

Bu hastalığa yakalananlar arasında pek çok ünlü kişi, özellikle sanatçılar bulunmaktadır. Şair Salah Cahin'in ölümünün tek sebebi değilse bile en önemli sebebi, depresyondur. Napolyon Bonaparte'ın da sürgünde iken depresyondan öldüğü söylenmektedir.

"(Ey Muhammed!) Onların malları ve çocukları seni imrendirmesin. Çünkü Allah bunlarla, ancak dünya hayatında onların azaplarını çoğaltmayı ve onların kâfir olarak canlarının çıkmasını istiyor." (Tevbe, 55)

Haber ajanslarının geçtiği ve dünya basının genellikle manşetten verdiği korkunç bir cinayet haberi hâlâ hatırımızdadır. Bu habere göre depresyona giren bir Alman anne, çok sevdiği çocuklarının da kalıtım yoluyla ileride bu hastalığa yakalanıp kendi çektiği acıyı çekmelerinden korktuğu için onları rahatlatmaya karar vermiş ve üç çocuğunu da öldürmüştür. Sonra da kendi canına kıymıştır!!

Uluslararası Sağlık Örgütü'nün verdiği rakamlar işin vahametine işaret etmektedir. 1973 yılında dünyadaki insanların % 3'ü depresyon hastası idi. 1978 yılında bu oran % 5'e yükselmiş. Nitekim bazı araştırmalar her dört Amerikalıdan birinin depresyonlu olduğunu göstermektedir. 1981 yılında Chicago'da düzenlenen Ruhsal Bunalım Kongresi'nde, Kongre başkanı dünya üzerinde çoğu gelişmiş ülkelerde olmak üzere yüz milyon depresyonlu hasta olduğunu ilan etti. Başka bir rakam bunun iki yüz milyon olduğu yönündedir.

"Onlar, her yıl bir veya iki kez (çeşitli belâlarla) imtihan edildiklerini görmüyorlar mı? Sonra da ne tevbe ediyorlar ne de ibret alıyorlar." (Tevbe, 126)

Bilge kişilerden biri: "Limonu limonata yap!" demiştir. Bir başkası da şöyle demiştir: "Zekî ve akıllı kişi kârını artırabilen kişi değil, zararını kâra dönüştürebilen kişidir."

"İşte onlar, Rablerinden gelen bir hidayet üzeredirler ve kurtuluşa erenler de ancak onlardır." *(Bakara, 5)*

"Duvara toslama!" diye bir atasözü vardır. Bunun manası: İnatçı bir kişiyle sana hiçbir fayda vermeyecek bir inatlaşmanın içine girme, demektir.

"Gücünün yetmediği şeyi bırak,

Sen gücünün yeteceği işe bak."

Bir başka atasözünde "Öğütülmüş unu bir daha öğütme!" denir.

"(Allah) size keder üstüne keder verdi ki, bundan dolayı gerek elinizden gidene, gerekse başınıza gelenlere üzülmeyesiniz." (Âl-i İmrân, 153)

Yani olmuş bitmiş şeylere tekrar dönmenin bir gereği yok. Çünkü bunda hem sıkıntı ve ıstırap vardır, hem de zaman kaybı söz konusudur.

Bir İngiliz atasözü: "Biçilmiş keresteyi tekrar biçme" der.

Bunu basit şeylerle uğraşanlar, acılarını tazeleyenler ve maziye takılıp kalanlar için söylerler.

"Ayrılık hikâyesini anlatıp durma,

Git kendini teselli edecek bir şey bul."

İşi gücü olmayanların boş zamanlarını değerlendirebilecekleri pek çok alan vardır. Salih amellerle meşgul olmak, insanlara yararlı işler yapmak, hastaları ziyaret etmek, kabirleri ziyaret etmek, cami ve mescitlerin bakımı ve temizliğiyle ilgilenmek, hayır derneklerinin/sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerine katılmak, dostlarla beraber olmak, evi ve büroyu düzene koymak, spor yapmak, fakirlere, acizlere ve dullara yardımları ulaştırmak bunlardan bazılarıdır.

"Ey insan! Şüphe yok ki sen Rabbine karşı çaba üstüne çaba göstermektesin; sonunda O'na varacaksın." (İnşikak, 6)

"İyilik gibisini görmedim;

Lezzeti tatlı, yüzü güzel."

İnsanlık tarihini okuduğun zaman, çile çeken, başarısızlıklar ve felaketlerle karşı karşıya kalan nicelerini görürsün.

Şimdi seni çilekeşlerin hüzünleriyle dolu bir tablo ile baş başa bırakacağım. Bu tablonun başlığı: "Çilekeşlerden Kuvvet Al."

"Tarih oku, çünkü onda ibretler var,

Sapıttılar haberden bi-haber olanlar."

"Peygamberlerin haberlerinden senin kalbini (tatmin ve) teskin edeceğimiz her haberi sana anlatıyoruz. Bunda sana gerçeğin bilgisi, müminlere de bir öğüt ve uyarı gelmiştir." (Hud 120)

"Andolsun onların (geçmiş peygamberler ve ümmetlerinin) kıssalarında akıl sahipleri için pek çok ibretler vardır." (Yusuf, 111)

"Kıssayı anlat; belki düşünürler." (A'raf, 176)

Ömer şöyle diyor: "Her sabah kalktığımda Rabbimin takdir ettiği kazalardan zevk almaktan başka hiçbir gayem ve arzum yoktur."

"Kader beni dilediği yere fırlatıp atsın,

Çünkü benim cesaretim çok fazladır."

Yani o, ister tatlı olsun ister acı olsun Allah'ın kazası ve kaderinden memnundur.

Bir başkası şöyle diyor: "Hangi binite binersem bineyim umrumda değil. Eğer fakirlik binitine binersem sabrederim, zenginlik binitine binersem şükrederim."

Ebu Züeyb el-Hüzeli'nin bir yıl içinde sekiz oğlu veba salgınında ölmüştü. Yaşadığı bu felaket karşısında ne demiş olabilir? O tam bir iman ve teslimiyet içinde Rabbinin takdirine boyun eğmiş ve şöyle demiştir:

"Sabır ve tahammülümle gösteririm düşmanlarıma,

Bela ve musibetlerin beni asla sarsamayacağını.

Ecel tırnaklarını geçirdiğinde bedene,

Görürsün hiçbir muskanın fayda vermediğini."

"Allah'ın izni olmaksızın hiçbir musibet isabet etmez." (Teğabun, 11)

İbn Abbas gözlerini kaybettiği zaman kendi kendini şu sözlerle teselli etmiştir:

"Allah gözlerimin nurunu alsa da,

Dilimin ve kulağımın nuru var.

Kalbim zekidir, aklım doğrudur,

Ağzımda kılıç gibi sözlerim var."

Bu sözler elindeki pek çok nimetten çok azını kaybeden kimsenin kendini nasıl teselli etmesi gerektiğine güzel bir örnektir.

Urve İbn Zübeyr'in ayağı kesilmiş ve aynı gün içinde bir de oğlunu kaybetmişti. Bu iki acı arasında şöyle dedi: "Allah'ım!

Sana hamdolsun. Veren de sensin, alan da sensin. İmtihan eden de sensin, sağlık ve afiyeti veren de sensin. Bana dört tane organ verdin, birini aldın. Dört evlat verdin, birini aldın."

"Sabretmelerine karşılık onlara cenneti ve (cennetteki) ipekleri lütfeder." (İnsan, 12)

"Sabrettiğinize karşılık size selam olsun!" (Ra'd, 24)

Düreyd'in kardeşi Abdullah İbn es-Samme öldürülmüştü. Düreyd, kardeşini savunmak için elinden geleni yaptığını, fakat kaderin önüne geçilemeyeceğini söyledikten sonra kendini şöyle teselli etti:

"Onun için at koşturdum çatlarcasına,

Hatta rengim simsiyah oldu karardım.

Kardeşine canıyla destek olan kişiyi tan etme.

Bilinmelidir ki kimse asla ebedi değildir.

Duygumu yatıştırdım, ona doğrusun dedim,

Elimde olanı vermekte asla cimrilik etmedim."

İmam Şafii'nin, bir vaazında felaketzedeleri teselli etmek için şöyle dediği rivayet edilir:

"Bırak günleri ne dilerse onu yapsın,

Sıkma canını kader hükmünü verince.

Kaza inince bir kavmin toprağına,

Ne başka bir yer ne de gök vardır onu koruyacak."

Nice defa ölümden korktuk, ama ölmedik?!

Nice defa her şey bitti zannettik, ama beklenmedik anda her şey yeniden başladı, yeni bir güç geldi ve devam etti.

Nice defa yollarımız daraldı, iplerimiz koptu, ufuklarımız kararardı, ama ansızın fetih ve zafer, iyilik ve müjde geldi.

"*De ki: Ondan ve bütün sıkıntılardan sizi Allah kurtarır.*" (En'am, 64)

Kim bilir nice defa dünyamız karardı, canımız burnumuza geldi. Ama sonrasında bir genişlik geldi, iyilik yayıldı, kolaylık oldu, destek bulduk.

Allah'ın, işinin galibi olduğunu bilen kişi, başkasının işinden korkar mı hiç? Her şeyin O'nun emri ve kontrolü altında olduğunu bilen bir kişi, seni O'nun emrinin altındakilerle nasıl korkutur? Allah'tan korkan bir kişi, başkasından nasıl korkar? Hâlbuki Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

"*Onlardan korkmayın, Benden korkun.*" (Âl-i İmrân, 175)

İzzet ve şeref O'nun yanındadır. İzzet ve şeref Allah'ındır, Rasûlünündür ve müminlerindir.

Galibiyet ve üstünlük de O'nun yanındadır.

"*Bizim ordumuz şüphesiz galip gelecektir.*" (Saffat, 173)

"Şüphesiz peygamberlerimize ve iman edenlere, hem dünya hayatında, hem şahitlerin şahitlik edecekleri günde yardım ederiz." (Mü'min, 51)

İbn Kesir, *Tefsir*'inde şöyle bir kudsî hadis nakletmiştir:

"İzzet ve celalime yemin olsun ki, bir kul Bana sarıldığı müddetçe göklerin ve yerin arasında sıkışsa bile Ben ona, onların arasından bir çıkış yolu yaratırım. İzzetime ve celalime yemin olsun ki kulum Benden başkasına sarılırsa onun da ayaklarının altındaki toprağı kaydırırım."

İbn Teymiyye şöyle dedi: *"La havle vela kuvvet illa billah"* zikri ile zorluklara katlanılır, korkulara sabredilir ve güzel hallere ulaşılır.

O halde ey kul, sen de bu zikre sarıl! Çünkü bu, cennet hazinelerinden bir hazinedir. Mutluluğun bentlerinden bir benttir, rahata ve gönül ferahlığına ulaştıran yollardan bir yoldur.

İstiğfar Kilitleri Açar

İbn Teymiyye şöyle diyor: Bir mesele bana kapalı geldiğinde, Allah'a bin defa veya daha fazla ya da daha az istiğfar ederim. Allah da o meseleyi benim anlayışıma açar.

"Dedim ki: Rabbinizden mağfiret dileyin; çünkü O çok bağışlayıcıdır." (Nuh, 10)

Gönül huzuruna kavuşmanın yollarından biri de Yüce Allah'a istiğfar etmektir.

Nice zararlı şey yararlı olabilir. Her kazada, hatta -bazı şartlarla- günahlarda bile hayır olabilir.

Müsned'de şöyle bir hadis rivayet edilir:

"Allah'ın kul için takdir ettiği her kazada onun için mutlaka bir hayır vardır."

İbn Teymiyye'ye soruldu: "Masiyette de mi?" İbn Teymiyye şöyle cevap verdi: "Arkasından hemen tövbe edip pişmanlık duymuşsa, istiğfar edip üzülmüşse evet."

"Eğer onlar kendilerine zulmettikleri zaman sana gelseler de Allah'tan bağışlanmayı dileseler, Resûl de onlar için istiğfar etseydi Allah'ı ziyadesiyle affedici, esirgeyici bulurlardı." (Nisâ, 64)

Ebu Temmam şanslı günler ve uğursuz günler hakkında şöyle der:

"Nice mutlu seneler gelip geçti,

Sanki günler kadar kısacık idi.

Sonra ayrılık seneleri geldi,

Sanki yıllar kadar uzun geçti.

Sonra bu yıllar da bitti, halkı gitti,

Yıllar da, halkı da sanki birer hayal idi."

"O günleri Biz insanlar arasında döndürüp dururuz." (Âl-i İmrân, 140)

"Kıyamet gününü gördüklerinde (dünyada) sadece bir akşam vakti ya da kuşluk zamanı kadar kaldıklarını sanırlar." (Naziât, 46)

Tarihin tanıklık ettiği büyük şahsiyetlere hayranım. Onlar başlarına gelen bela ve musibetleri sanki yağmur damlaları ve meltem rüzgârının esintileri gibi karşılarlardı. Bunların başında yaratılanların efendisi Muhammed *sallallâhu aleyhi ve sellem* vardır. O, hicret esnasında mağarada arkadaşına şöyle diyordu:

"Üzülme! Allah bizimledir." (Tevbe, 40)

Yurdundan yuvasından kovulmuş bir halde hicret yolculuğu esnasında Süraka'ya Kisra'nın surlarının kuşatılacağı müjdesini vermişti!

"Mağaranın ağzında gaypten müjde geldi,

Vahiyle dünyaya pek çok sırlar verdi."

Bedir Savaşı'nda zırhın içinde şöyle diyerek ileri atılıyordu:

"O topluluk yakında bozulacak ve onlar arkalarını dönüp kaçacaklardır." (Kamer, 45)

Uhud'da ölüler ve yaralılar arasında ashabına şöyle diyordu: *"Arkamda saf olun, Rabbime hamd ve sena edeyim."* Bunlar, Süreyya yıldızına ulaşan nebevî himmetlerdir, dağları sarsan nebevî bir kararlılıktır.

Arapların hilmiyle ve sakinliğiyle meşhur şahsiyetlerinden Kays İbn Asım el-Minkari bağdaş kurup oturmuş, kavmine bir kıssa anlatıyordu. Bu esnada birisi geldi: "Oğlun az önce öldürüldü, onu filan kişi öldürdü." dedi. Kays hiç istifini bozmadı, kıssasını kesmedi, konuşmasını tamamladıktan sonra kalktı: "Haydi şimdi oğlumu yıkayın, kefenleyin, sonra cenaze namazı kılınacağı zaman beni çağırın."

"Sıkıntı, hastalık ve savaş zamanlarında sabreder." (Bakara, 177)

İkrime İbn Ebu Cehil'e ölmek üzereyken su verilir. Bunu önce filan kişiye verin, der. Sonra Haris İbn Hişam'a verilir. O da bir başka kişiye verilmesini söyler. Böylece su yaralılara tek tek dolaştırılır fakat hepsi de suyu içemeden ölürler.

Sen İnsanlara Değil İnsanlar Sana Borçlu Olsun

Akıllı ve zekî insan, başkalarına borçlu değil, başkalarından alacaklı olan insandır. O, bir işe girişeceği veya bir karar alacağı zaman başkalarına, başkalarının imkânlarına güvenerek yola çıkmaz. Çünkü insanların başkalarına verecekleri destek ve yardımın belli bir sınırı, fedakârlıkta ve feragatte daha ilerisine gidemeyecekleri bir nokta vardır.

Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in sevgili torunu Hüseyin'i bir düşün. Kerbela'da hunharca katledilirken ümmetin sesi bile çıkmadı. Üstelik onu öldürenler, işledikleri cinayetin üzerine tekbir getiriyor ve zafer çığlıkları atıyorlardı.

Ahmed İbn Hanbel hapse atılmış ve hunharca dövülmüştü. Ölümün eşiğine gelmesine rağmen kimse kılını bile kıpırdatmadı.

İbn Teymiyye tutuklanıp katır sırtında Mısır'a gönderildi. Cenazesine katılan büyük kalabalıklardan hiç kimse bu esnada ortalıkta yoktu. Çünkü insanların da ulaştıkları bir sınır vardır. Oradan öteye geçemezler.

"Kendilerine bile ne zarar ne de fayda verebilen, öldürmeye, hayat vermeye ve ölüleri yeniden diriltip kabirden çıkarmaya güçleri yetmeyen tanrılar edindiler." (Furkan, 3)

"Ey Peygamber! Sana ve sana uyan müminlere Allah yeter." (Enfâl, 64)

"Ölümsüz ve daima diri olan Allah'a güvenip dayan." (Furkan, 58)

"Çünkü onlar, Allah'a karşı sana hiçbir fayda vermezler." (Câsiye, 19)

"Sen Allah'ın ipine sımsıkı sarıl,

O bir dayanaktır, diğerleri ihanet etseler bile."

Malın Kıymetini Bil; "İktisat Eden Muhtaç Kalmaz"

Birisi şöyle diyor:

"Paranı biriktir, çünkü izzet servettedir,

Muhtaç olmazsın ne amcaya ne dayıya."

Tüketimi, gereksiz yere harcamayı ve israfı özendiren; tasarrufu gereksiz gören felsefe kesinlikle sağlıklı bir felsefe değildir. Bu sadece Hindu rahiplerden ve cahil sofulardan nakledilen bir görüştür.

İslam dini; helal kazancı, helal yoldan mal biriktirmeyi ve biriktirdiği serveti iyilik yollarında harcamayı teşvik eder. Bir kul, bu şekilde hareket ettiği takdirde malıyla izzet ve şeref sahibi olur. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

"Salih bir kişinin elindeki helal mal ne güzel bir maldır."

Aşırı borçlanma ve perişan edici bir fakirlik de üzüntü ve endişeye sebep olan şeylerdendir:

"Azdıran bir zenginlik veya unutturan bir fakirlik mi bekliyorsunuz?" (Hadis-i Şerif)

Peygamberimiz *sallallâhu aleyhi ve sellem* bu sebeple fakirlikten Allah'a sığınmış ve şöyle dua etmiştir:

"Allah'ım! Küfür ve fakirlikten Allah'a sığınırım."

Bir hadiste de şöyle buyurmuştur:

"Fakirlik neredeyse küfür olacaktı."

Bütün bunlar Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in İbn Mace tarafından rivayet edilen şu hadisiyle çelişmez:

"Dünyaya değer verme ki Allah seni sevsin. İnsanların elindekine göz dikme ki insanlar seni sevsin."

Her ne kadar bu hadiste bir zayıflık varsa da manası şudur: Senin kendine yeterli bir malın mülkün olmalı, insanlardan dilenmek ve onların elindekini istemek durumunda kalmamalısın. Bilakis onurlu ve saygın bir kişi olmalısın. İnsanlara yüzsuyu dökmeni engelleyecek bir imkânın olmalı.

"Kim muhtaç olmamak isterse Allah onu zengin eder." (Hadis-i Şerif)

"Ellerimi sadece yaratıcısına uzattım,

Tek kuruş istemedim başa kakandan."

Peygamberimiz *sallallâhu aleyhi ve sellem* sahih bir hadislerinde şöyle buyurmuşlardır:

"Senin geride zengin varisler bırakman, insanlara el açan fakir varisler bırakmandan hayırlıdır."

"Onunla kapatırım onların kaybettiklerini,

Ve ihmal ettikleri insanların haklarını.

Sözlerin en güzeli 'al' dememdir sana,

En çirkin sözüm ise 'belki' ve 'asla'."

Bir diğer sahih hadiste de şöyle buyrulmuştur:

"Veren el alan elden üstündür."

"Bilmeyen kimseler, iffetlerinden dolayı onları zengin zanneder." (Bakara, 273)

Yani insanlara yağcılık yaparak onlardan para ve yardım isteme demektir. Çünkü yüce Allah rızkı da, eceli de, yaratmayı da garanti etmiştir. Çünkü iman yüce bir duygudur, müminler onur sahibidir, başları daima diktir, mağrurdur.

"*Onların yanında izzet (güç ve şeref) mi arıyorlar? Bilsinler ki bütün izzet yalnızca Allah'a aittir.*" (Nisâ, 139)

Allah'tan Başkasına Bağlanma

Yaşatan da, öldüren de, rızık veren de Allah olduğuna göre insanlardan korkmak ve onlardan endişeye kapılmak niye? Görüyorum ki yaşanan kaygı ve sıkıntıların çoğu insanlara bel bağlayarak onların hoşnutluklarını kazanmak, onlara yakın olmak, övgülerini almak çabasından ve yergilerinden zarar görme korkusundan kaynaklanmaktadır. Bu ise tevhid inancının zayıflığının bir sonucudur.

"Keşke sen tatlı olsaydın hayat acıyken,

Sen hoşnut olsaydın halk öfkeliyken.

Sen sevdiğin zaman her şey kolaydır,

Toprağın üstündeki her şey topraktır."

Gönül Huzuruna Ulaşmanın Yolları

İbnü'l-Kayyim, insanın içini rahatlatacak bazı şeyleri şöyle sıralamıştır:

* Bunların en önemlisi tevhid inancıdır. Bütün saflığı ve temizliğiyle tevhid inancına sahip olmak, insana gönül huzuru verir, hatta gönül bu inançla dünyadan ve içindekilerden daha geniş olur.

Bir müşrik ve dinsiz için hayat söz konusu değildir. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Kim de beni anmaktan yüz çevirirse şüphesiz onun sıkıntılı bir hayatı olacak ve biz onu, kıyamet günü kör olarak haşredeceğiz." (Tâ-hâ, 124)

"Allah kimi doğru yola iletmek isterse onun kalbini İslâm'a açar." (En'am, 125)

"Allah kimin gönlünü İslâm'a açmışsa o, Rabbinden bir nûr üzerinde değil midir?" (Zümer, 22)

* Allah Teâlâ kendisine düşmanlık edenleri ise yürek darlığı, korku, endişe ve ıstırap ile tehdit etmiştir:

"...O'na ortak koşmaları sebebiyle, kâfirlerin kalplerine yakında korku salacağız..." (Âl-i İmrân, 151)

"Allah'ı anmak hususunda kalpleri katılaşmış olanlara yazıklar olsun!" (Zümer, 22)

"Kimi de saptırmak isterse göğe çıkıyormuş gibi kalbini iyice daraltır." (En'am, 125)

* Bunlardan biri de faydalı ilimdir. Âlimler, Muhammedî mirasın taşıyıcısı oldukları için gönülleri en ferah, en sevinçli ve en neşeli insanlardır:

"İnsana bilmediklerini belleten." (Alak, 5)

"*Bil ki Allah'tan başka ilah yoktur.*" (Muhammed, 19)

* Bir diğeri salih ameldir. Çünkü iyilik ve hasenat kalbi nurlandırır, yüzü aydınlatır, rızkın artmasına ve halkın gönlünde sevilmeye vesile olur.

"*Onlara bol su verirdik.*" (Cin, 16)

* Cesaret de gönül huzurunun sebeplerinden biridir. Cesaretli kişinin gönlü ferah, içi rahat ve güçlü olur. Çünkü o, yönünü Rahman'a döner, olaylardan endişeye kapılmaz, basit şeylerden sarsılmaz, dedikodulara kulak asmaz.

* Gönül huzurunun sebeplerinden biri de günahlardan sakınmaktır. Çünkü günahlar peşin bir kederdir, çöken bir hüzündür ve koyu bir karanlıktır.

"Gördüm ki günahlar öldürüyor kalpleri,

Günahlara bağımlılık, getiriyor zilleti."

* Gönül huzurunun diğer bir sebebi de konuşmak, yemek, uyumak gibi mubahlarda aşırılıktan sakınmaktır.

"*Onlar ki boş ve yararsız şeylerden yüz çevirirler.*" (Mu'minun, 3)

"İnsan hiçbir söz söylemez ki, yanında gözetleyen yazmaya hazır bir melek bulunmasın." (Kaf, 18)

"*Yiyin, için, fakat israf etmeyin.*" (A'raf, 31)

"Ey yatak dostu, ne kadar da çok uyuyorsun!

Unutma, öldükten sonra daha çok uyuyacaksın."

Her şey Allah Tarafından Tayin ve Takdir Edilmiştir

Kaygı ve endişelerden kurtulamayan bir hasta, derdinin dermanını bir ruh doktoruna sorar. Müslüman doktor ona şöyle cevap verir: Şunu bil ki bu dünyada her şey Allah tarafından yaratılıp planlanmıştır. Bu dünyada Allah'ın izni olmadıkça hiçbir hareket olmaz ve hiçbir fısıltılı ses dahi çıkamaz. O halde bu kaygı ve keder niye?!

"Allah yaratıkların kaderini onları yaratmadan elli bin yıl önce yazmıştır." (Hadis-i Şerif)

Mütenebbi bu konuda şöyle diyor:

"Küçük şeyler küçük adamların gözüne büyük görünür,

Büyük şeyler küçücük kalır büyük adamların gözünde."

Özgürlüğün Eşsiz Tadı

Raşid isimli birisi *el-Mesar* adlı kitabında şöyle diyor: "Yanında üç yüz altmış tane somun ekmek, bir testi yağ ve bin altı yüz hurması olan bir kişiyi hiç kimse kendisine kul köle yapamaz."

Seleften bir zat şöyle dedi: "Kuru ekmek ve su ile yetinen bir kimse Allah'tan başkasına kul olmaktan kurtulur."

"Yüce Rabbinin rızasını istemekten başka onun nezdinde hiçbir kimseye ait şükranla karşılanacak bir nimet yoktur. Ve o (buna kavuşarak) hoşnut olacaktır." (Leyl, 19-21)

Bir şair şöyle diyor:

"Bahtı kara insanlar hallerinden bıkmazlar,

Hayatlarında açlık ve çıplaklıktan çıkmazlar.

Böyle bir hayat sevinçli de olsa ondan kaçılır,

Zira bir yaz bulutuna benzer, az sonra açılır."

Mutluluğu, parada veya makam ve mevkide bulmaya çalışanlar, gerçekten hüsrana uğradıklarını ve bunların kendilerine sadece kaygı ve keder getirdiğini bir gün bilecekler.

"Andolsun ki, sizi ilk defa yarattığımız gibi teker teker bize geleceksiniz ve (dünyada) size verdiğimiz şeyleri arkanızda bırakacaksınız." (En'am, 94)

"Fakat siz (ey insanlar!) ahiret daha hayırlı ve daha devamlı olduğu halde dünya hayatını tercih ediyorsunuz." (A'lâ, 16-17)

Toprağı Yastık Edinen Süfyan-ı Sevri

Süfyan-ı Servi, hacda, Müzdelife'deyken bir toprak yığınını kendisine yastık edinmişti. İnsanlar ona dediler ki: "Senin gibi dünya çapında bir hadisçinin böyle bir yerde toprağı yastık edinmesi ha?!" Süfyan dedi ki: "Muhakkak ki benim şu yastığım Halife Ebu Cafer el-Mansur'un yastığından daha rahattır."

"De ki: Allah'ın bizim için yazdığından başkası bize asla erişmez." (Tevbe, 51)

Dedikoduları Ciddiye Alma

İnsanların pek çoğu asılsız vaatler ve yalan yanlış haberlerden dolayı korkuya kapılırlar. Hâlbuki bunlar birer vehimden ibarettir.

"Şeytan sizi fakirlikle korkutur ve size cimriliği telkin eder. Allah ise size katından bir mağfiret ve bir lütuf vâdeder. Allah herşeyi ihata eden ve herşeyi bilendir." (Bakara, 268)

Tedirginlik, uykusuzluk ve ülser gibi rahatsızlıklar; ümitsizlik, başarısızlık duygusu ve yılgınlığın bir eseridir.

"Bizi cezalandırma, çünkü cezalandırdı bizi,

Kaygılar, uykusuz bıraktı geceleri."

Küfür ve Yergiler Sana Bir Zarar Vermez

ABD başkanı Abraham Lincoln şöyle derdi: "Bana gönderilen küfürlü mektupları okumam. Onlara değil cevap vermek, zarflarını bile açmam. Eğer ben onlarla meşgul olsaydım halkım için hiçbir şey yapamazdım."

"*Onlara aldırma.*" (Nisâ, 63)

"Şimdilik onlara güzel muamele et." (Hicr, 85)

"Şimdilik sen onlardan yüz çevir ve size selam olsun de." (Zuhruf, 89)

Hassan İbn Sabit şöyle diyor:

"Aldırmam patika yolda tekeyle çarpışmaya,

Umurumda değil alçak birinin arkamdan konuşması."

Yani ayıp arayan, geri zekâlı, bayağı, küfürbaz ve insanların iffet ve namuslarına dil uzatan kişilerin sözlerinin hiçbir zararı olamaz ve hiçbir anlamı yoktur. Bir Müslümanın bunlara aldırış etmesi veya cesur birinin bu sözlere bakarak harekete geçmesi uygun değildir.

İkinci Dünya Savaşı esnasında Amerikan Deniz Kuvvetleri Komutanı olan kişi parlak bir generaldi. Şöhretine düşkün bir adam olmasına rağmen, astlarından kendisine söven, küfreden ve aleyhinde konuşanlara karşı aldırış etmezdi. Hatta şöyle demişti: Bugün artık eleştirilere karşı bağışıklık kazandım, tecrübe

sahibi oldum, yaşım büyüdü. Artık anladım ki sözlerle asalet yıkılmaz ve sağlam surlar parçalanmaz.

"Şairler benden ne istiyorlar,

Kırk yaş sınırını aşmış iken."

İsa'nın "Düşmanlarınızı sevin" dediği anlatılır.

Yani düşmanlarınız hakkında genel olarak affedici bir tutum sergileyin ki sizin hayatınıza son verebilecek kin ve intikam duygularından sıyrılabilsinler.

"İnsanları affederler. Allah da güzel davranışta bulunanları sever." (Âl-i İmrân, 134)

"Haydi, gidin, hür ve serbestsiniz" (Bu sözü Peygamber, Mekke'nin fethi günü, düşmanlarına söylemişti.)

"Bugün sizi kınamak yok." (Yusuf, 92)

"*Allah geçmişi affetmiştir.*" (Mâide, 95)

Varlık Âlemindeki Güzellikleri Oku

İnsanın gönlünü ferahlatan şeylerden birisi de, yücelik ve ikram sahibi Yaratıcının yarattığı şeylerdeki güzellikleri okumak ve kâinatı seyretmenin zevkini yaşamaktır. Bu kâinat bizim temaşamız için önümüzü açılmış bir kitaptır. Allah Teâlâ yarattığı şeyler hakkında şöyle buyuruyor:

"*Güzel güzel bahçeler bitirdik.*" (Neml, 60)

"İşte bunlar Allah'ın yarattıklarıdır. Şimdi (ey kâfirler!) O'ndan başkasının ne yarattığını bana gösterin!" (Lokman, 11)

"*De ki: Göklerde ve yerde neler var, bakın.*" (Yunus, 101)

Bu kitabın sayfalarından sana yüce Yaratıcının hikmetine ve büyüklüğüne delalet eden bazı haberler aktaracağım:

"O da: Bizim Rabbimiz, her şeye hilkatini (varlık ve özelliğini) veren, sonra da doğru yolu gösterendir, dedi." (Ta-ha, 50)

Parlayan güneşi, ışıldayan yıldızları, nehirleri, ırmakları, dağları, tepeleri, ağaçları, meyveleri, ışığı, havayı ve suyu seyretmek...

"Yapıp-yaratanların en güzeli olan Allah pek yücedir." (Mü'minun, 14)

"Her şeyde bir mucize vardır,
O'nun bir olduğunu anlatır."

İliya Ebu Mazi şöyle diyor:

"Ey şikâyetçi! Sanki yoktur senin hiç derdin,
Kendi haline bakmaz, herkese "hasta" derdin.
Bakarsın hep üzerindeki dikene gülün,
Görmezsin üzerindeki tacı sümbülün.
Yoksa bir kimsede güzellik bir kez,
Asla başkalarında güzellik görmez."

"Bakmıyorlar mı devenin nasıl yaratıldığına..." (Gâşiye, 17)

Einstein şöyle diyor: Kâinatı inceleyen bir kimse, onu yoktan var edenin hikmet sahibi olduğunu/her şeyi yerli yerince yarattığını ve kâinatı oyun ve eğlence olsun diye yaratmadığını bilir.

"O (Allah) ki, yarattığı her şeyi güzel yapmış ve ilk başta insanı çamurdan yaratmıştır." (Secde, 7)

"Onları sadece gerçek bir sebeple yarattık." (Duhân, 39)

"Sizi sadece boş yere yarattığımızı ve sizin hakikaten huzurumuza geri getirilmeyeceğinizi mi sandınız?" (Mu'minun, 115)

Yani her şey belli bir hesaba, kitaba, hikmete, tertibe ve düzene göre yaratılmıştır. Bu kâinata bakan bir kimse, her şeye gücü yeten bir Yaratıcının var olduğunu ve bu yüce Yaratıcının işleri rastgele yapmadığını bilir ve görür.

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Güneş ve ay bir hesaba göre hareket etmektedir." (Rahmân, 5)

"Ne güneş aya yetişebilir, ne de gece gündüzü geçebilir. Her biri bir yörüngede yüzerler." (Yâsîn, 40)

Hırslı Olmak Zararlıdır

Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyuruyor: *"Hiç kimse rızkını ve ecelini tamamlamadıkça ölmez."* O halde bu sızlanma niye, bu endişe niye? Her şey olup bittiğine göre bu hırs ve tamah niye?

"O'nun katında her şey ölçü iledir." (Ra'd, 8)

"Allah'ın emri, mutlaka yerine gelecek, yazılmış bir kaderdir." (Ahzâb, 38)

Bela ve Musibetler Günahlara Kefarettir

Şair İbnü'l-Mu'tez'in şöyle dediği anlatılır: "Allah kendisine tevekkül eden kimsenin binitinin geçeceği yolları ne güzel de kolaylaştırır, kendine güvenip bağlanan yolcunun dönüşünü ne kadar da hızlandırır!"

Sevgili Peygamberimiz *sallallâhu aleyhi ve sellem* de sahih bir hadislerinde şöyle buyuruyor:

"Müminin başına gelen hiçbir gam, keder, sıkıntı, yorgunluk, hastalık, hatta vücuduna batırılan hiçbir diken yoktur ki Allah onlarla onun günahlarını silmiş olmasın."

Tabii ki bu, sabreden, karşılığını Allah'tan bekleyen, O'na yönelen ve her işinde Allah'la beraber olduğunu bilen kimse için geçerlidir.

Şair Mütenebbi, bir kula güç ve ferahlık veren hikmetli beyitlerinde şöyle diyor:

"Takma kafana kaderin cilvelerini,

Canın bedeninde kaldığı sürece.

Ne sevincin devamlı olacak senin,

Ne de hüzün geri getirecek yitirdiğini."

"(Allah bunu) elinizden çıkana üzülmeyesiniz ve Allah'ın size verdiği nimetlerle şımarmayasınız diye açıklamaktadır. Çünkü Allah, kendini beğenip böbürlenen kimseleri sevmez." (Hadîd, 23)

"Hasbunallahi ve Ni'mel Vekil" (Allah bize yeter! O ne güzel Vekil'dir.)

İbrahim ateşe atıldığı zaman *"Allah bize yeter! O ne güzel Vekîl'dir."* demiş ve ateş onun için bir serinlik ve selamete dönüşmüştür. Muhammed *sallallâhu aleyhi ve sellem* de aynı cümleyi Uhud'da söylemiş ve Allah ona yardım etmiştir.

İbrahim *aleyhisselam* ateşe atılmak üzere mancınığa konulduğu zaman Cebrail gelmiş ve ona şöyle demişti: "Bana bir ihtiyacın var mı?" İbrahim ona şöyle cevap verdi: "Sana bir ihtiyacım yok, ama Rabbime var!"

Denize düşen boğulur, ateşe düşen yanar. Fakat *"Allah bize yeter! O ne güzel vekil'dir."* cümlesi sayesinde deniz kurur, ateş de sönüverir.

Musa önünde denizi, arkasında düşmanı gördü ve hemen şu sözü söyledi:

"Rabbim şüphesiz benimledir, bana yol gösterecektir." (Şuarâ, 62)

Nitekim Allah'ın izniyle kurtulmuştur.

Siyer kitaplarında anlatıldığına göre, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* hicret yolculuğu esnasında düşmanlarından gizlenmek için mağaraya girdiği zaman Allah tarafından görevlendirilen bir güvercin mağaranın ağzına yuvasını yapmış, bir örümcek de ağını örmüştü. Bunları gören müşrikler: "Muhammed bu mağaraya girmiş olamaz." dediler.

"Zannettiler ki örümcek ağ öremez, güvercin yuva kuramaz,

Yaratıkların en hayırlısını düşmanlarından korumak için.

Allah'ın yardımı kat kat daha iyi korur,

Demir zırhlardan ve yüksek kalelerden."

İşte bu Rabbanî bir yardımdır. Kul onu hissettiği zaman ve her şeye gücü yeten, yardım eden, dost ve merhametli bir Rabbin olduğunu bildiği zaman sadece O'na dayanır ve güvenir.

Şair Şevki şöyle diyor:

"Allah'ın yardımını gördüğün zaman,

Rahat uyu, güvendedir her şey, her an"

"*Sen gözlerimizin önündesin.*" (Tûr, 48)

"Allah en hayırlı koruyucudur. O, acıyanların en merhametlisidir." (Yusuf, 64)

Mutluluğu Meydana Getiren Şeyler

Tirmizi'nin rivayet ettiği bir hadiste Peygamberimiz *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyuruyor:

"Kim kalbi rahat ve emin, vücutça sağlıklı olup yanında da bir günlük yiyeceği olursa sanki her şeyiyle dünyaya sahip olmuş demektir."

Yani bir kimse yiyeceği bir şeye ve güvenli bir barınağa sahip olduğu zaman mutlulukların en güzeline ve hayırların en faziletlisine sahip olmuş demektir. Pek çok insan da buna sahiptir, fakat bunun farkında değildir, buna bakmazlar ve bunu aramazlar.

Allah Teâlâ, Peygamberine şöyle buyuruyor.

"Bugün size dininizi ikmal ettim, üzerinize nimetimi tamamladım." (Mâide, 3)

Peki, Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'e Allah'ın tamamladığı nimet hangi nimettir? Maddî bir nimet midir? Gıda mıdır? Köşkler, evler, altınlar ve gümüşler midir? İyi ama Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* bunların hiçbirisine sahip olmamıştır.

Bu büyük Peygamber, tavanı hurma dallarıyla örtülü toprak bir odada uyurdu. Karnına açlıktan taş bağlar, hurma liflerinden yapılmış yastığa yaslanır, yanlarına bunun izi çıkar, otuz ölçek arpa alabilmek için bir Yahudi'ye zırhını rehin koyar, bazen üç gün boyunca karnını doyuracak bir hurma bile bulamazdı.

"*Gerçekten senin için ahiret dünyadan daha hayırlıdır. Pek yakında Rabbin sana verecek ve hoşnut olacaksın.*" (Duhâ, 4-5)

"*Biz sana Kevser'i verdik.*" (Kevser, 1)

Makam Sıkıntısı

Hayatın sıkıntılarından biri de makam ve mevkinin sebep olduğu sıkıntılardır. İbnü'l-Verdi şöyle diyor:

"Makamın derdi zayıf düşürdü benim bedenimi,

Ne kadar da zordur alttakileri idare etme çilesi."

Yani bir kişinin bir makamda bulunmasının faturası çok ağırdır. Makamda kalmak için yüzsuyu dökebilir, sağlığını ve rahatını kaybedebilir. Çok az kişi bu faturayı ödemekten kendini kurtarabilir. Pek çok kişi her gün bu uğurda ter döker, canla başla çalışır, şerefini ve itibarını kaybeder. Peygamberimiz *sallallâhu aleyhi ve sellem* bu sebeple olsa gerek şöyle buyurmuştu:

"Yöneticilik istemeyin"

Başka bir hadiste de şöyle buyurmaktadır:

"Makam ve mevki çok tatlıdır, kimse ayrılmak istemez. Ondan ayrılmak ise çok acıdır."

"*Saltanatım da benden koptu, yok olup gitti.*" (Hakka, 29)

Şair diyor ki:

"Farzet ki dünya her şeyi ile sana geldi,

Bunun sonu da bir yok oluş değil mi?"

Düşün ki dünya her şeyi ile geldi. Sonunda nereye gidecek? Yokluğa...

"Yeryüzünde bulunan her canlı yok olacak. Ancak azamet ve ikram sahibi Rabbinin zâtı bâki kalacak." (Rahmân, 26-27)

Salihlerden biri, oğluna şöyle dedi: "Evladım, sakın baş olma, yoksa başın çok ağrır."

Yani öne geçmeyi ve lider olmayı isteme. Çünkü bütün tenkitler, küfürler, saldırılar, hep öne geçenlere ulaşır.

"İnsanların yarısı düşmandır,

Adaletli de olsa yöneticiye."

Haydi Namaza!

"Sabır ve namaz ile Allah'tan yardım isteyin..." (Bakara, 45)

Peygamberimiz *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in başına bir iş geldiğinde, sıkıntıya düştüğünde namaza sığınırdı.

"Ey Bilal! Rahatlat bizi!" buyururdu.

"Namaz benim gözümün nuru/mutluluk sebebim." derdi.

İçin daralıp işler zorlaştığı, aleyhindeki tuzaklar çoğaldığı zaman hemen bir namazgâha koş ve namaz kıl.

Günlerin karardığı, gecelerin uykusuz geçtiği, dostlarının saf değiştirdiği zaman namaza sarıl.

Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*, Bedir Savaşı, Ahzab Savaşı gibi büyük işlerin öncesinde göğsünü namazla ferahlatmıştı. *Fethu'l-Kadir* isimli eserin sahibi büyük muhaddis İbn Hacer, kendisinin Mısır'da bir kaledeyken hırsızlar tarafından kuşatıldığını, bunun üzerine kalkıp namaz kıldığını ve kurtulduğunu anlatır.

İbn Asakir ve İbnu'l-Kayyim anlatıyorlar: Salihlerden bir kişi Şam yolunda giderken karşısına bir hırsız çıkar. Hırsız onu öldürmeye hazırlanınca ondan iki rekât namaz kılmasına müsaa-

de etmesi için mühlet ister. Kalkar ve namaza başlar. Namazda Allah'ın şu ayetini hatırlar:

"Darda kalana kendine yalvardığı zaman karşılık veren..." (Neml, 62)

Bu ayeti üç defa tekrarlar. Bu esnada gökten elinde mızrakla bir melek iner ve eşkıyayı öldürür. Sonra o salih kişiye dönerek şöyle der: "Ben darda kaldığı zaman dua edene icabet eden Allah'ın elçisiyim."

"Ailene namazı emret ve kendin de ona sabırla devam et." (Tâ-hâ, 132)

"Muhakkak ki, namaz, hayâsızlıktan ve kötülükten alıkoyar." (Ankebut, 45)

"Namaz müminler üzerine vakitleri belli bir farzdır." (Nisâ, 103)

İnsanın yüreğini ferahlatan, gamı ve kederi dağıtan yollardan birisi de Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'e salât ve selam etmektir.

"Ey müminler! Siz de ona salevât getirin ve tam bir teslimiyetle selam verin." (Ahzab, 56)

Tirmizi de geçen sahih bir rivayette şöyle anlatılır:

Ubey İbn Ka'b *radıyallahu anh* diyor ki: "Ey Allah'ın Rasûlü! Salâtımın ne kadarını senin için getireyim?" Peygamber ona: *"Dilediğin kadarını."* der. "Dörtte birini getireyim mi?" deyince Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*: *"Dilediğin kadarını getir ama fazlası daha hayırlıdır."* der. Ubey: "Üçte biri kadarı yeter mi?" der. *"Dilediğin kadar getir, ama artırırsan daha hayırlıdır."* buyurur. Übey bunun üzerine der ki: "O halde salâtımın tamamını sana ayırayım." der. Bunun üzerine Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle der: *"O zaman günahların bağışlanır, gamın kederin dağılır."*

Endişe ve üzüntülerin yaratıkların efendisi Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'e salâvat getirmekle dağılacağına dair bir diğer delil de onun şu sözüdür:

"Her kim bana bir defa salât ederse Allah ona on defa salât eder."

"Cuma günleri ve Cuma geceleri bana çokça salâvat getirin. Çünkü sizin bütün salâvatınız bana sunulur."

"Sen vefat edip kemiklerin çürüdükten sonra salâvatımız sana nasıl arz edilir?" diye sorduklarında onlara şöyle cevap verdi:

"Allah Teâlâ toprağa peygamberlerin bedenlerini yemeyi haram kılmıştır."

Demek ki Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'e uyan ve onunla birlikte gelen nura tâbi olan kimselerin içleri ferahlayacak, kıymetleri artacak ve dereceleri yükselecektir.

İbn Teymiyye diyor ki, salâvatların en güzeli, İbrahimî salâvat olup şöyledir:

"Allah'ım! İbrahim'e ve İbrahim'in ailesine salât ettiğin gibi, Muhammed'e ve Muhammed'in ailesine de salât eyle. Şüphesiz sen çokça hamd edilen, şan ve şeref sahibisin. Allah'ım! İbrahim'i ve İbrahim'in ailesini mübarek kıldığın gibi Muhammed'i ve Muhammed'in ailesini de mübarek kıl. Şüphesiz sen çokça hamd edilen şan ve şeref sahibisin."

"Sana olan sevgimiz uğrunda kıymetli her şeyi unuttuk,

Bugün bizim nazarımızda en kıymetli olan sensin."

Sadaka Gönül Ferahlığıdır

Mutluluk getiren, gam ve kederi dağıtan şeylerin içinde insanlara iyilik yapmak ve sadaka vermek de vardır. Bu, insanın gönlünü ferahlatan en güzel şeylerden biridir.

"*Size verdiğimiz rızıktan infak edin.*" (Bakara, 254)

"Sadaka veren erkekler ve sadaka veren hanımlar..." (Ahzab, 35)

Cömert ve cimri kişiler, üzerlerinde iki cübbe bulunan iki adama benzetilmişlerdir. Cömert kişi verdikçe cübbesi ve altındaki demir zırhı hep genişler, rahatlar ve bunların ağırlığını hissetmez. Cimri ise sıktıkça cübbesi ve zırhı daralır, büzülür, neredeyse boğulacak ve canı çıkacak gibi olur.

"Allah'ın rızasını kazanmak ve ruhlarındaki cömertliği kuvvetlendirmek için mallarını hayra sarfedenlerin durumu, bir tepede kurulmuş güzel bir bahçeye benzer ki, üzerine bol yağmur yağmış da iki kat ürün vermiştir. Bol yağmur yağmasa bile bir çisinti düşer (de yine ürün verir). Allah, yaptıklarınızı görmektedir." (Bakara, 265)

"Eli sıkı olma." (İsrâ, 29)

Ruhun cimriliği, elin cimriliğinin bir parçasıdır. Gönlü ve ahlakı en dar insanlar cimrilerdir. Çünkü onlar Allah'ın kendilerine lütfettiği şeylerde cimrilik etmektedirler. İnsanlara bir şeyler vermenin kendilerine mutluluk getireceğini bilmiş olsalardı, hemen bu hayırlı işe koşarlardı.

"Eğer Allah'a (rızası uğruna) ödünç verirseniz, Allah onu sizin için kat kat arttırır ve sizi bağışlar. Allah çok mükâfat verendir, ceza vermekte acele etmeyendir." (Teğâbun, 17)

"Kim nefsinin cimriliğinden korunursa, işte onlar kurtuluşa erenlerdir." (Haşr, 9)

"Allah sana verdi, sen de O'nun verdiğinden ver,

Mal, ödünç verilen bir şeydir, ömür ise yolcu.

Mal, su gibidir, kanallarını tutarsan acılaşır,

Akarsa, tatlanır, yumuşak ve hoş bir su olur."

Bu cömert kişi, hanımına misafirlerini ağırlamasını ve ziyaretçilerini beklemesini emretmişti. Çünkü gönlünü ferahlatmak

ve mutluluğu tatmak için onlarla birlikte yemek ve onlarla sohbet etmek istiyordu. Hanımına şöyle dedi:

"Bir azık hazırladığın zaman onu yiyecek kişiyi de ara,

Çünkü onu ben yalnız başıma yiyecek biri değilim."

Sonra hanımına kendisinin açık ve net felsefesini ilan ederek şöyle diyor:

"Bana göster zamanından önce ölen bir cömerdi,

Ki aklım yatsın ya da göster ölümsüz bir cimriyi."

Mal biriktirmek, sahibinin ömrünü uzatır mı? Mal harcamak ömrü kısaltır mı? Her ikisi de doğru değildir.

Öfkelenme

"Eğer şeytanın fitlemesi seni dürterse hemen Allah'a sığın. Çünkü O, işitendir, bilendir." (A'râf, 200)

Peygamberimiz *sallallâhu aleyhi ve sellem*, ashabından birine şu tavsiyede bulunmuştu:

"Öfkelenme, öfkelenme, öfkelenme."

Yanında öfkelenen birine de kovulmuş şeytandan Allah'a sığınmasını emretmişti.

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

"De ki: Rabbim! Şeytanların kışkırtmalarından Sana sığınırım. Onların yanımda bulunmalarından da Sana sığınırım, Rabbim." (Mü'minun, 97-98)

İnsana hüzün, keder ve kaygı veren şeylerden birisi de hiddet ve öfkedir. Bunun tedavisini ise Peygamberimiz *sallallâhu aleyhi ve sellem* göstermiştir:

* Bunlardan birisi öfkelenme huyundan vazgeçmeye çalışmaktır.

"Öfkelerini yutarlar." (Âl-i İmrân, 134)

"Kızdıkları zaman da kusurları bağışlarlar." (Şûrâ, 37)

* Öfkenin bir diğer ilacı abdest almaktır. Çünkü öfke ateşten bir parçadır. Ateş ise su ile söndürülür.

"Temizlik imanın yarısıdır." (Hadis-i Şerif)

"Abdest, müminin silahıdır." (Hadis-i Şerif)

"Bir diğeri, ayakta duruyorsa oturması, oturuyorsa yatmasıdır.

Bir diğeri, öfkelendiği zaman susmasıdır, konuşmamasıdır."

* Öfkenin bir diğer ilacı, öfkelerini yutkunanların, insanları affedenlerin ve hoş görenlerin kazanacakları sevabı hatırlamasıdır.

Sabah Zikirleri

Sana mutluluk getirmesi, seni insan ve cin şeytanlarının şerrinden koruması ve akşama kadar -gün boyu- senin koruyucun olması için her sabah devam edeceğin zikirlerden oluşan bir evrad demeti sunacağım. Bu dualar Peygamberimiz *sallallâhu aleyhi ve sellem*'den gelen sahih hadislere dayanmaktadır:

1-"Mülk Allah'a ait olduğu halde sabahladık. O tektir, Kahhar'dır. Hamd O'nadır. Allah'tan başka ilah yoktur; O tektir, ortağı yoktur. Mülk O'nundur, hamd O'nadır. O'nun her şeye gücü yeter. Rabbim! Senden bugünün ve bugünden sonrasının hayrını isterim. Rabbim! Tembellikten, ihtiyarlıktan, bunaklıktan, dünyanın fitnesinden ve kabir azabından Sana sığınırım."

2-"Göklerin ve yeri yaratıcısı, gizliyi ve aşikârı bilen Allah'ım! Ey her şeyin Rabbi ve Meliki Rabbim! Senden başka ilah olmadığına şahitlik ederim. Nefsimin şerrinden, şeytanın ve şirkinin şerrinden, nefsime kötülük etmekten veya bir Müslümana kötülük etmekten Sana sığınırım."

3- "İsmiyle yerde ve gökte hiçbir şeyin zarar veremeyeceği Allah'ın adıyla. O hakkıyla işiten ve her şeyi bilendir." (Üç defa söylenecek.)

4- "Allah'ım! Senin Arşını taşıyan melekleri ve bütün yaratıklarını şahit tutarım ki, Senden başka ilah yoktur; Sen teksin, Senin ortağın yoktur ve Muhammed Senin kulun ve elçindir." (Dört defa söylenecek.)

5- "Allah'ım! Bir şeyi bilerek Sana ortak koşmaktan Sana sığınırım. Bilmeyerek ortak koştuklarımdan da Senden bağışlanma dilerim." (Üç defa söylenecek.)

6- "İslam fıtratı, ihlâs kelimesi, peygamberimiz Muhammed'in dini üzere; müşriklerden olmayan, Müslüman ve hanif olan babamız İbrahim'in milleti üzere sabaha eriştik." (Üç defa söylenecek.)

7- "Yaratıkların sayısınca, kendisi razı oluncaya kadar, Arşın ağırlığınca ve kelimelerin çokluğunca hamd ederek Allah'ı tüm noksanlıklardan tenzih ederim." (Üç defa söylenecek.)

8- "Rab olarak Allah'ı, din olarak İslam'ı, peygamber olarak da Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem'i kabul ettim." (Üç defa söylenecek.)

9- "Yaratıklarının şerrinden Allah'ın eksiksiz kelimelerine sığınırım." (Üç defa söylenecek.)

10- "Allah'ım! Senin sayende sabaha çıktık ve Senin sayende akşama erdik. Senin sayende yaşar ve Senin emrinle ölürüz. Senin huzurunda da toplanacağız."

11- "Allah'tan başka ilah yoktur. O tektir, ortağı yoktur. Mülk O'nundur. Hamd O'nadır. O'nun her şeye gücü yeter." (Yüz defa söylenecek.)

Dur, Düşün

İbnu'l-Kayyim el-Cevziyye şöyle diyor: "Allah'ı hakkıyla tanıyanlar, Allah'ın bir kulunu terk etmesini şöyle tarif ettiler: 'Allah'ın terk etmesi, Allah'ın seni, senin nefsine havale etmesi ve seni

kendi haline bırakmasıdır. Allah'ın yardımı ise, O'nun seni, senin nefsine bırakmamasıdır.'

Kul işte bu iki hal arasında gider gelir. Hatta bir saat içinde her iki halden de nasibini alabilir. Bir bakarsın Allah'ın yardımı ile O'na itaat eder, O'nun rızasını kazanır, O'na şükreder. Bir de bakarsın Allah'ın yardımını kesmesi ile O'na isyan eder, emrine karşı gelir, O'nun gazabını celbeder ve gaflete düşer. O böylece Allah'ın tevfiki ve terki arasında gider gelir.

Kul her iki hale de tanık olup gereğini yerine getirdiği zaman her nefes alış verişinde, her anında ve her göz açıp kapayışında ilahî yardıma ve tevfike şiddetle muhtaç olduğunu ve sadece O'na iman etmesinin, O'nun elinde olduğunu bilir. Bunda bir an gaflete düşecek olsa tevhid inancının temelleri sarsılır ve iman kubbesinin seması yere çöker. Çünkü o kubbeyi tutan, gökyüzünü kendi emri olmadıkça yer üzerine düşmekten koruyan Allah Teâlâ'dır."

Kur'ân... Kutsal Kitabımız

Mutluluğun ve gönül ferahlığının sebeplerinden birisi de üzerinde düşünerek, tefekkür ederek ve kendini vererek Allah'ın kitabını okumaktır. Çünkü Allah Teâlâ, kitabını; bir hidayet, bir nur ve kalplerdeki hastalıklar için bir şifa olarak nitelemiş ve onun bir rahmet olduğunu söylemiştir:

"Ey insanlar! Size Rabbinizden bir öğüt, gönüllerdekine bir şifa, müminler için bir hidayet ve rahmet gelmiştir." (Yunus, 57)

"Onlar Kur'an'ı düşünmüyorlar mı? Yoksa kalpleri kilitli mi?" (Muhammed, 24)

"Hâlâ Kur'ân üzerinde gereği gibi düşünmeyecekler mi? Eğer o, Allah'tan başkası tarafından gelmiş olsaydı onda birçok tutarsızlık bulurlardı." (Nisâ, 82)

"Sana bu mübarek Kitab'ı, âyetlerini düşünsünler ve aklı olanlar öğüt alsınlar diye indirdik." (Sâd, 29)

İlim sahibi bir zat şöyle demiştir: "Kur'ân; okunması, amel edilmesi, hakem kılınması ve kendisinden hüküm çıkarılması yönüyle bereketli bir kitaptır."

Salihlerden biri de şöyle demiştir: "Bir defasında sadece Allah'ın bildiği şiddetli gam ve kedere kapıldım. Mushafı elime aldım ve okumaya devam ettim. Allah'a yemin olsun ki bir anda üzüntüm kayboldu, yerine neşe ve sevinç geldi."

"Şüphesiz ki bu Kur'an en doğru yola iletir." (İsrâ, 9)

"İşte böylece sana da emrimizle Kur'an'ı vahyettik..." (Şûrâ, 52)

Şöhret Düşkünü Olma! Çünkü Şöhretin Bedeli Gam, Keder ve Endişedir

Kalbi parçalayan, istikrar, sükûnet ve safiyetini bozan şeylerden biri de şöhret ve gösteriş düşkünlüğü ve insanların hoşnutluğunu kazanma arayışıdır.

"İşte ahiret yurdu! Biz onu yeryüzünde böbürlenmeyi ve bozgunculuğu arzulamayan kimselere veririz. (En güzel) âkıbet, takvâ sahiplerinindir." (Kasas, 83)

Bu sebeple bir şair şöyle diyor:

"Nefsini önemsemeyen, can verir ona,

Sıkıntı görmez artık ondan bir daha.

Rüzgâr şiddetlenip fırtınaya dönünce,

Yüksek ağaçları devirir boylu boyunca."

"Kim kendisini göstermek isterse, Allah onu gösterir. Kim kendisini duyurmak isterse Allah onu duyurur." (Hadis-i Şerif)

"İnsanlara gösteriş yaparlar." (Nisâ, 142)

"Yapmadıkları ile övülmek isteyenler." (Âl-i İmrân, 188)

"Çalım satmak, insanlara gösteriş yapmak ve (insanları) Allah yolundan alıkoymak için yurtlarından çıkanlar (kâfirler) gibi olmayın..." (Enfâl, 47)

"Riya elbisesi şeffaftır, altındakini gösterir.

Bu elbiseye bürünürsen bil ki çıplaksındır."

Temiz Bir Hayat

Herkesin kabul ettiği en büyük hükümlerden birisi de şudur: Mutluluğa ulaşmak konusundaki yolların en büyüğü, âlemlerin Rabbi olan Allah'a imandır. Diğer bütün sebepler, bilgiler ve faydalar bir kişiye verilse, o kişi, Allah inancından mahrum kalıp bu büyük hazineye sahip olamasa, bunların ona hiçbir yararı olmaz. Öyleki bu kişi mutluluğu aramak için kendini boşuna yormasın.

Bu konuda en temel esas; Rab olarak Allah'a, peygamber olarak Muhammed *sallallâhu aleyhi ve sellem*'e ve din olarak da İslam'a iman etmektir.

Büyük şair İkbal diyor ki:

"Kâfir öyle şaşkındır ki ufuklarda kaybolur,

Mümin ise öyle bir varlıktır ki ufuklar onda kaybolur."

Bundan daha büyük ve daha doğru olan söz ise Rabbimizin buyruğudur:

"Erkek veya kadın, mümin olarak kim iyi amel işlerse, onu mutlaka güzel bir hayat ile yaşatırız. Ve mükâfatlarını, elbette yapmakta olduklarının en güzeli ile veririz." (Nahl, 97)

Burada iki şarttan söz edilmekte: Allah'a iman ve salih amel.

"İman edip de iyi davranışlarda bulunanlara gelince, onlar için çok merhametli olan Allah, (gönüllerde) bir sevgi yaratacaktır." (Meryem, 96)

Bunun iki faydası vardır: Birisi dünya ve ahirette temiz bir hayat, diğeri ise:

"Dünya hayatında da ahirette de onlara müjde vardır." (Yunus, 64)

Bela ve Musibetler Senin Yararınadır

Musibetler yüzünden sızlanma, felaketleri kendine dert etme. Peygamberimiz *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyuruyor:

"Allah, sevdiği kimseleri bela ve musibetlerle imtihan eder. Kim rıza gösterirse Allah da ondan razı olur. Kim öfkelenirse ona da öfke vardır."

İtaat ve Teslimiyet Kulluğu

İmanın gereklerinden biri de kadere, onun hayrına ve şerrine razı olmaktır.

"Andolsun ki sizi biraz korku ve açlık; mallardan, canlardan ve ürünlerden biraz azaltma (fakirlik) ile deneriz. (Ey Peygamber!) Sabredenleri müjdele!" (Bakara, 155)

Kaderler her zaman bizim arzularımıza göre gerçekleşmez. Kaza ve kaderdeki imtihan boyutunu bilemeyebiliriz. Bu noktada biz teklif getirme konumunda değil, kulluk ve teslimiyet konumunda olmalıyız.

Kul, imanı ölçüsünde bela ve musibetlere maruz kalır. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyuruyor:

"Sizden iki kişi nasıl hastalanıp ateşlenirse, ben de hastalanıp ateşlenirim."

"İnsanların imtihan bakımından en ağır olanları peygamberlerdir, sonra salihlerdir."

"Allah kimin hayrını isterse ona musibet verir."

"O halde (Rasûlüm), peygamberlerden azim sahibi olanların sabrettiği gibi sen de sabret." (Ahkaf, 35)

"Andolsun ki içinizden cihad edenlerle sabredenleri belirleyinceye ve haberlerinizi açıklayıncaya kadar sizi imtihan edeceğiz." (Muhammed, 31)

"Andolsun ki Biz onlardan öncekileri de imtihandan geçirmişizdir." (Ankebut, 3)

Emîrlikten Marangozluğa

Abbasi halifesi Memun'un oğlu Ali bir emîrdi ve görkemli bir sarayda otururdu. Elinde dünyalık her türlü imkân vardı. Bir defasında dışarıyı gözetlerken bir işçiye gözü takıldı. Adam gün boyu çalışmış, kuşluk vakti Dicle kenarında abdest almış ve iki rekât namaz kılmıştı. Gün batımına yakın da evine gitmişti. Bir gün onu yanına çağırdı ve ona sorular sordu. Adamın verdiği bilgiye göre geçimini temin etmekle yükümlü olduğu eşi, iki kız kardeşi ve annesi vardı. Onun çalışıp kazanacağı şeyden başka hiçbir geliri ve yiyeceği yoktu. Her gün oruç tutuyor, akşam olunca da elde ettiği şeyden iftarını açıyordu. Adama "Bir şikâyetin var mı?" diye sordu. Adam: "Allah'a hamdolsun ki hayır" dedi. Bunun üzerine emîr sarayını terk etti. Yüzünü tutup gitti. Yıllar sonra ölü olarak bulundu. Horasan taraflarında marangozluk işlerinde çalışmıştı. Sarayda bulamadığı mutluluğu bu işinde bulmuştu.

"Doğru yolu bulanlara gelince, Allah onların hidayetlerini arttırır ve sakınmalarını sağlar." (Muhammed, 17)

Bu kıssa bana Ashab-ı Kehf'i hatırlattı. Onlar da sarayda melikle beraber bulunuyorlardı. Buna rağmen içleri sıkıldı, acı ve ıstırap hissettiler. Çünkü sarayda küfür ve inkârın hâkimiyeti vardı. Bu sebeple sarayı terk edip gittiler. İçlerinden biri şöyle dedi:

"Mağaraya sığının ki, Rabbiniz size rahmetini yaysın ve işinizde sizin için fayda ve kolaylık sağlasın." (Kehf, 16)

Kişi sevdikleriyle beraberken iğne deliği bile geniş bir meydandır.

Yani sevgi, iman ve dostlukla birlikte dar bir mekân genişler ve pek çok kişiyi içine alır. "Kılıçlarımızın kını, konuklarımıza göz kapağıdır." (Yani göz kapağı nasıl gözü korursa, kılıçlarımız da konuklarımızı öylesine korur. Bir başka deyişle: Konuklarımız, en değerli organımız olan gözümüz gibidir.)

Hoşlanmadığın Kişilerle Beraber Olman Keder ve Sıkıntı Sebebidir

Ahmed İbn Hanbel, bid'atçilerin böyle kişiler olduğunu söylemiştir. Bazılarına göre ahmak kişilerle oturulmaz. Bir görüşe göre de kaba, aykırı meşrepli ve soğuk kişilerle oturulmaz.

"Onlar sanki duvara dayanmış kütükler gibidir..." (Münafikun, 4)

"Bir türlü laf anlamıyorlar!" (Nisâ, 78)

İmam Şafii onlarla ilgili olarak şöyle diyor: "Hoşlanmadığım birisiyle oturduğum zaman dünyanın ondan tarafa doğru eğileceğini sanırım."

A'meş de böyle birini gördüğü zaman şu ayeti okurdu:

"Rabbimiz! Bizden azabı kaldır. Doğrusu biz artık inanıyoruz." (Duhan, 12)

"İnsanların uzunluğu ve kısalığının önemi yok,

Katırların cüssesi büyüktür, serçelerin düşleri."

İbn Teymiyye, çekilmez biriyle oturduğu zaman şöyle derdi: "Hoşlanmadığın insanlarla oturmak ateşli hummanın dörtte biridir."

"Âyetlerimiz hakkında ileri geri konuşmaya dalanları gördüğünde, onlar başka bir söze geçinceye kadar onlardan uzak dur." (En'âm, 68)

"Onlar bundan başka bir söze dalıncaya (konuya geçinceye) kadar kâfirlerle beraber oturmayın." (Nisâ, 140)

"Kötü bir kişiyle oturan kişinin misali, körüğe üfüren gibidir."

Kalplere en ağır ve çekilmez gelen insanlar, erdemlerden yoksun, basit, şehvetlerine düşkün ve arzularının esiri olan insanlardır.

"Başka bir söze geçinceye kadar onlarla oturmayın. Aksi halde siz de onlar gibi olursunuz." (Nisâ, 140)

"İticisin be adam, iticisin, hem de çok itici,

Görünüşte insansın ama ağırlıkta fil gibi!"

İbnü'l-Kayyim şöyle dedi: "Hoşlanmadığın birisine katlanmak zorunda kaldığın zaman, bedeninle onun yanında bulun ama ruhunla ondan ayrıl. Onu sağır bir kulakla dinle ve kör bir gözle bak. Ta ki Allah seninle onun arasını açmış olsun."

"Kalbini bizi anmaktan alıkoyduğumuz keyfine uyan ve işi, hep aşırılık olan kişiye itâat etme." (Kehf, 28)

Bela ve Musibetlerle Karşılaşanlara

Sahih bir kudsî hadiste Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*, Rabbinden şöyle nakleder:

"Dünyada, sevdiği bir kimsenin ruhunu aldığımda buna sabreden kişiye karşılığında cenneti veririm."

"Yaşarken bana pek çok öğütler verirdin,

Bugün daha çok ibret alıyorum senden."

Yine sahih bir hadiste şöyle buyrulmaktadır:

"Her kimi sevdiği iki gözünü almakla imtihan edersem, bunun karşılığını cennette veririm."

"Gözler kör olmaz; lâkin göğüsler içindeki kalpler kör olur." (Hac, 46)

Sahih bir kudsî hadiste Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle anlatıyor:

"Allah Teâlâ mümin bir kulunun çocuğunun canını aldığı zaman meleklere şöyle buyurur: "Mümin kulumun çocuğunun canını aldınız mı?" Melekler: "Evet" derler. Allah: "Ciğerparesini aldınız mı?" buyurur. Melekler: "Evet" derler. Allah Teâlâ: "Peki, kulum ne dedi?" diye sorar. Melekler: "'Sana hamd etti ve Allah verdi, Allah aldı.' dedi." derler. Bunun üzerine Allah Teâlâ şöyle buyurur: "Öyleyse bu kulum için cennette bir ev inşa edin ve bu eve Hamd Evi ismini verin." (Bu hadisi, Tirmizi rivayet etti.)

Bir rivayette geçtiğine göre, insanlar ahiret günü cennetin güzelliklerini ve felaketzedelere verilen sevabı görecekleri için dünyadayken makaslarla kesilmiş olmayı temenni ederler.

"*Sabredenlere mükâfatları hesapsız ödenecektir.*" (Zümer, 10)

"Sabrettiğinize karşılık size selam olsun!" (Ra'd, 24)

"Ey Rabbimiz! Yüreğimizi sabırla doldur." (Bakara, 250)

"*Sabret, senin sabrın ancak Allah'ın yardımı iledir.*" (Nahl, 127)

"Şimdi sen sabret. Çünkü Allah'ın vâdi gerçektir." (Mümin, 55)

Bir hadiste şöyle buyrulmaktadır:

"Mükâfatın büyüklüğü çekilen sıkıntıların büyüklüğüne göredir. Allah sevdiği kimseleri bela ve musibetlerle imtihan eder. Kim rıza gösterirse Allah da ondan razı olur. Kim öfkelenirse ona da öfke vardır." (Bu hadisi, Tirmizi rivayet etti.)

Bela ve musibetlerle ilgili çeşitli meseleler vardır. Sabır, kader ve ecir bunlardan bazılarıdır. Bir kul, verenin alabileceğini, alanın verebileceğini bilmelidir.

"Allah size, mutlaka emanetleri ehli olanlara vermenizi (...) emreder." *(Nisâ, 58)*

"Mal ve evlâdu iyâl bir emanetten ibarettir.
Emanetlerin gününde iadesi bir zarurettir."

Tevhid Manzaraları

İnsanlardan gelen eza ve cefalar karşısında kişinin takınacağı tavır, birtakım tevhid manzaralarının ortaya çıkmasını sağlar. Bunlardan bazıları şunlardır:

Affetmek: Affedici olan kişi, kendisine birisi tarafından kötülük yapıldığında ona karşı kalbinde bir intikam duygusuna kapılmaz, arılığını ve duruluğunu kaybetmez/sükûnetini bozmaz, -hatta- onun iyiliğini ister. Daha büyük bir dereceye ulaşmak için ona iyilik yapar ve faydalı olmaya çalışır. Bu erdeme sahip olduğun zaman ilk önce öfkeni yutarsın. Bu, sana eziyet edene senin eziyet etmemen demektir. Sonra affetmek gelir. Bu da ona hoşgörülü davranman ve hatasını bağışlamandır. İhsan mertebesi, yani en iyisi ise onun sana yaptığı kötülüğe karşı ona iyilikle mukabele etmendir.

"Öfkelerini yutarlar ve insanları affederler. Allah da güzel davranışta bulunanları sever." (Âl-i İmrân, 134)

"Kim bağışlar ve barışı sağlarsa, onun mükâfatı Allah'a aittir." (Şûrâ, 40)

"Bağışlasınlar; feragat göstersinler." (Nûr, 22)

Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

"Allah bana, ilişkiyi koparanla ilişki kurmamı, bana haksızlık edeni affetmemi ve beni mahrum bırakana vermemi emretti."

Kaza ve kadere inanmak: Bu, sana eza ve cefa veren şeyin ancak Allah'ın kaza ve kaderiyle olduğunu bilmendir. Kul, burada sebeplerden bir sebeptir. Belirleyen ve gerçekleştiren sadece Allah'tır. Dolayısıyla sen teslim olmalı ve Mevla'ya boyun eğmelisin.

Kefaret: Bu eza ve cefalar, bu sıkıntılar günahlarına kefaret rettir, hatalarını siler, kusurlarını giderir ve dereceni yükseltir.

"Onlar ki, hicret ettiler, yurtlarından çıkarıldılar, benim yolumda eziyete uğradılar, çarpıştılar ve öldürüldüler; andolsun, ben de onların kötülüklerini örteceğim." (Âl-i İmrân, 195)

Birçok mümine verilen hikmetli davranışlardan birisi de ***düşmanlık fitilini kesip atmak***tır.

"Sen (kötülüğü) en güzel bir şekilde önle. O zaman seninle arasında düşmanlık bulunan kimse, sanki candan bir dost olur." (Fussilet, 34)

"Müslüman, diğer Müslümanların elinden ve dilinden selamette olduğu kimsedir." (Hadis-i Şerif)

Yani, seni rahatsız eden kimseyi neşeyle ve güleryüzle karşılamalısın ve yumuşak söz söylemelisin. Böylece düşmanlık fırınını sökmüş, husumet ateşini söndürmüş olursun.

"Kullarıma söyle, sözün en güzelini söylesinler. Sonra şeytan aralarını bozar. Çünkü şeytan, insanın apaçık düşmanıdır." (İsrâ, 53)

"Yumuşak huylu ve neşeli ol, çünkü özgür kişinin mizacı,

Üzerinde neşe ve sevincin adresi olan bir sahife gibidir."

Sana eziyet eden kimsenin eziyetindeki tevhid manzaralarından biri de ***kendi kusurunu bilmek***tir: Yani senin başına gelen şey, yalnızca senin kendi günahın sebebiyledir.

"Bir musibet, kendi başınıza geldiği için mi 'Bu nasıl oluyor!' dediniz? De ki: O, kendi kusurunuzdandır. Şüphesiz Allah'ın her şeye gücü yeter." (Âl-i İmrân, 165)

"Başınıza gelen herhangi bir musibet, kendi ellerinizle işledikleriniz yüzündendir. (Bununla beraber) Allah çoğunu affeder." (Şûrâ, 30)

Bu gerçekten büyük bir sahnedir. Böylece Allah'a hamd edecek ve şükredecek bir konumda olursun. Çünkü Allah, seni zalim değil, mazlum konumunda kılmıştır.

Selef-i salihten bir zat şöyle dua etmiştir: "Allah'ım! Beni zalim değil, mazlum kıl." Bu tıpkı Âdem'in iki oğlunun durumuna benzer. Hani onlardan biri diğerine şöyle demişti:

"Andolsun ki sen, öldürmek için bana elini uzatsan (bile) ben sana, öldürmek için el uzatacak değilim. Ben, âlemlerin Rabbi olan Allah'tan korkarım." (Mâide, 28)

Burada çok hoş bir manzara daha vardır ki oda ***merhamet sahnesidir:*** Yani senin, sana eziyet edene merhamet etmendir. O, gerçekten de merhamete muhtaçtır. Çünkü onun eziyette ısrar etmesi ve bir Müslümana eziyet ederek Allah'a açıkça karşı gelmesi, acınacak ve onu bundan kurtarmayı gerektirecek bir durumdur. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

"Zalim de olsa, mazlum da olsa kardeşine yardım et."

Mistah, Ebu Bekir'in namusuna dil uzatıp kızı Aişe hakkında iftiralar edince Ebu Bekir bir daha Mistah'a yardım etmemek üzere yemin etmişti. Mistah, Ebu Bekir'in yardımına muhtaç biriydi. Bu olay üzerine Allah Teâlâ şu ayeti indirdi:

"İçinizden faziletli ve servet sahibi kimseler akrabaya, yoksullara, Allah yolunda göç edenlere (mallarından) vermeyeceklerine yemin etmesinler; bağışlasınlar; feragat göstersinler. Allah'ın sizi bağışlamasını arzulamaz mısınız? Allah çok bağışlayandır, çok merhametlidir." (Nûr, 22)

Uyeyne İbn Hısn, Ömer'e: "Hey Ömer! Vallahi sen bize bolca vermiyorsun ve aramızda adaletle hükmetmiyorsun." dedi. Ömer onun ağzının payını vermeyi düşündü fakat o esnada Hür İbn Kays araya girdi ve şöyle dedi: "Ey Müminlerin Emîri! Allah şöyle buyurdu:

"Sen af yolunu tut, iyiliği emret ve cahillerden yüz çevir." (A'raf, 199)

Bunun üzerine Ömer, "Vallahi Ömer bu emri çiğnemez" dedi. Gerçekten de Ömer, Kur'ân karşısında çok dikkatliydi.

Yusuf da kardeşlerine şöyle demişti:

"Bugün sizi kınamak yok, Allah sizi affetsin! O, merhametlilerin en merhametlisidir." (Yusuf, 92)

Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*, kendisine eza eden, yurdundan çıkaran ve kendisiyle savaşan Kureyş kâfirlerine herkesin huzurunda şöyle dedi:

"Haydi gidin, siz hürsünüz."

O bunu Mekke'yi fethettiği gün söyledi. Bir hadisinde de şöyle buyurdu:

"Güçlü, güreşte galip gelen kimse değildir. Asıl güçlü kişi, öfkelenince nefsine hâkim olan kimsedir."

İbnü'l-Mübarek şöyle diyor:

"İnsanlarla dostluk kurduğun zaman,

Onlara şefkatli bir akraba gibi ol.

Herkesin hatasını takma kafana,

Yoksa dostsuz kalırsın bu dünyada."

İncil'de şöyle bir söz olduğu nakledilir: Size karşı yanlış yapan kimseyi yedi defa da olsa bağışla.

"Kim bağışlar ve barışı sağlarsa, onun mükâfatı Allah'a aittir." (Şûrâ, 40)

Yani size karşı yanlışlık yapan kimseyi yedi defa da olsa affet. Böylece dinini ve namusunu korumuş olursun ve kalbin huzura kavuşur. Kısas yapmak; başkalarının değil, senin sinirlerini bozacak, canını sıkacak, uykuların ve rahatını kaçıracaktır.

Kızılderililer bir atasözlerinde şöyle diyorlar: "Nefsini yenen kişi, bir şehri fetheden kişiden daha kahramandır."

"Nefis aşırı şekilde kötülüğü emreder; Rabbim acıyıp korumuş başka..." (Yusuf, 53)

Dur, Düşün.

"Yunus Peygamberin duasını düşün: Bu duada, tevhidin ve Rab Teâlâ'yı her türlü noksanlıktan tenzihin en mükemmeli ve kulun kendi zulmünün ve günahının bir itirafı var. Bu da gamın, kederin ve endişenin en etkili ilaçlarından ve ihtiyaçların giderilmesi için Allah'a ulaşmanın en etkili yollarından biridir. Çünkü tevhid ve tenzih, her türlü kemâlin Allah'a ait olduğunu, O'nun her türlü noksanlıktan ve ayıptan berî olduğunu ifade etmektir. Haksızlığını itiraf etmek, kulun dine, sevaba ve cezaya imanını ihtiva eder. Pişmanlığı ve Allah'a müracaatı, hatasından dönmeyi, kulluğunu ve Rabbine ihtiyacını itiraf etmeyi icap ettirir. Burada kendileriyle Allah'a tevessül edilecek dört şey vardır: Tevhid, tenzih, ubûdiyyet ve itiraf."

"Sabredenleri müjdele. O sabredenler, kendilerine bir belâ geldiği zaman: 'Biz Allah'ın kullarıyız ve biz O'na döneceğiz' derler. İşte Rablerinden bağışlamalar ve rahmet hep onlaradır. Ve doğru yolu bulanlar da onlardır." (Bakara, 155-157)

İçine Dışına Dikkat Et

İnsanın içinin temizliği ile elbisesinin temizliği arasında ilişki vardır. Burada çok ince ve değerli bir durum vardır. Bilge kişilerden biri şöyle demiştir: "Elbisesi kirli olan kişinin iç dünyası da kirli ve bulanıktır." Bu bilinen bir durumdur.

Birçok kişinin keder ve sıkıntısının sebebi; elbiselerinin kirliliği, kılık kıyafetinin perişanlığı, bürosunun düzensizliği, evraklarının karışıklığı veya günlük programının ve randevularının karışıklığıdır. Evren bir düzen üzere bina edilmiştir. Bu dinin hakikatini kavrayan kimse, onun kulun hayatını düzene koymak için geldiğini bilir. Az veya çok, büyük veya küçük demeden hayatın bütün alanlarını düzene koymayı amaçlar. Her şeyin Allah katında bir hesabı vardır.

"Kitapta hiçbir şeyi eksik bırakmadık." (En'am, 38)

Tirmizi'de geçen bir hadiste şöyle buyruluyor:

"Allah temizdir, temizliği sever."

Müslim'in *Sahih*'inde de şu hadis geçer:

"Allah güzeldir, güzelliği sever."

Hasen bir hadiste şöyle buyruluyor:

"İnsanların dikkatlerini çekinceye kadar güzelleşin."

"Kat kat dokunmuş elbiseler içinde yürürler,

Güzelliğin usta bir güzelliğe yürüyüşü gibi..."

Güzelliğin başlangıcı, yıkanmaya özen göstermektir. Buhari'de geçen bir hadiste şöyle buyruluyor:

"Bir Müslümanın her yedi günde bir yıkanması gerekir. O gün vücudunu ve başını yıkamalıdır."

Bu, yıkanmak için asgari süredir, bu süreyi geçirmemelidir. Rivayet edildiğine göre, Osman gibi bazı salih kişiler her gün bir defa yıkanırlardı.

"İşte yıkanacak ve içilecek soğuk bir su." (Sâd, 42)

Dış görünümün güzelliği ile ilgili fıtrî birtakım hasletler vardır. Bunlardan bazıları şunlardır: Sakalı uzatmak, bıyıkları kısaltmak, tırnakları kesmek, vücuttaki fazla kılları almak, dişleri fırçalamak, güzel koku sürünmek, dişlerin arasını temizlemek, elbiseleri temizlemek ve dış görünümüne özen göstermek. Bütün bunlar gönlü ferahlatan ve insanın içine huzur veren şeylerdir. Bunlardan birisi de beyaz giyinmektir.

"Beyaz giyinin ve ölülerinize beyaz kefen geçirin." (Hadis-i Şerif)

Buhari, kitabında konu başlıklarından birini beyaz giyinmek olarak belirlemiştir. Burada geçen bir hadiste şöyle buyruluyor:

"Melekler üzerlerinde beyaz giysiler ve beyaz sarıklar olduğu halde inerler."

Tertipli/düzenli olmanın ilkelerinden biri de randevuları küçük bir deftere yazmak ve vakti düzenlemektir. Okumak için bir vakit, ibadet için bir vakit, mütalaa için bir vakit ve dinlenmek için bir vakit belirlemektir.

"Her müddetin (yazıldığı) bir kitap vardır." (Ra'd, 38)

"Her şeyin hazineleri yalnız bizim yanımızdadır. Biz onu ancak belli bir ölçüyle indiririz." (Hicr, 21)

Kongre Kütüphanesi'nin panolarından birinde şöyle yazılıdır: "Kâinat bir düzen üzere bina edilmiştir." Bu doğru bir sözdür. Semavi dinler daima düzenli/tertipli olmaya davet eder. Allah Teâlâ kâinatın bir oyun ve eğlence olmadığını, kaza ve kadere bağlı olduğunu, tertip ve hesabının bulunduğunu haber verdi.

"Güneş ve ay bir hesaba göre (hareket etmekte)dir." (Rahmân, 5)

"Ne güneş aya yetişebilir, ne de gece gündüzü geçebilir. Her biri bir yörüngede yüzerler." (Yâsîn, 40)

"Ay için de birtakım menziller (yörüngeler) tayin ettik. Nihayet o, eğri hurma dalı gibi (hilâl) olur da geri döner." (Yâsîn, 39)

"Biz, geceyi ve gündüzü birer âyet (delil) olarak yarattık. Nitekim, Rabbinizin nimetlerini araştırmanız, ayrıca, yılların sayısını ve hesabı bilmeniz için gecenin karanlığını silip (yerine, eşyayı) aydınlatan gündüzün aydınlığını getirdik. İşte biz, her şeyi açık açık anlattık." (İsrâ, 12)

"Rabbimiz! Sen bunu boşuna yaratmadın." (Âl-i İmrân, 191)

"Biz, göğü, yeri ve bunlar arasındakileri, oyuncular (işi, eğlencesi) olarak yaratmadık. Eğer bir eğlence edinmek isteseydik, onu kendi tarafımızdan edinirdik. (Bu irademizin eseri olurdu. Ama) Biz (bunu) yapanlardan değiliz." (Enbiyâ, 16-17)

"De ki: (Yapacağınızı) yapın!" (Tevbe, 105)

Yunan filozofları evham, endişe, korku ve psikolojik hastalıklara yakalananları tedavi etmek istedikleri zaman onları bağlarda, bahçelerde çalışmaya mecbur ederlerdi. Çok fazla zaman geçmeden bu hastalar sağlıklarına ve eski huzurlarına kavuşurlardı.

El emeğiyle çalışan kişiler, en mutlu, en huzurlu ve en rahat kişilerdir. Şu çalışan insanlara bir bak: Nasıl da huzurlu ve güçlüler. Bunun sebebi, hareketli ve zinde oluşları ve devamlı bir iş yapmalarıdır.

"Allah'ım! Acizlik ve tembellikten sana sığınırım." (Hadis-i Şerif)

Allah'a Sığın

Allah, yüce ve büyük bir isimdir. O, bilinmesi gereken şeyleri en iyi bilendir. Bu isimde çok ince bir mana vardır. Bir görüşe göre, bu kelimenin kökü "elihe"dir. Kalplerin kendilerine tanrı kabul ettikleri, sevdikleri, sükûn buldukları ve dayandıkları varlık demektir. Kalpler, O'ndan başkasıyla asla huzur bulamaz ve razı olmaz. Bu sebeple Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*, kızı Fatıma'ya sıkıntılı anında şu duayı okumasını öğretmiştir:

"Allah, Allah. O Rabbimdir. O'na hiçbir şeyi ortak koşmam."

"'Allah' de, sonra onları bırak, daldıklarında bataklıkta oynayadursunlar." (En'am, 91)

"O, kullarının üstünde her türlü tasarrufa sahiptir." (En'am, 18)

"Allah kullarına lütufkârdır." (Şûrâ, 19)

"Onlar Allah'ı hakkıyla tanıyıp bilemediler. Kıyamet günü bütün yeryüzü O'nun tasarrufundadır. Gökler O'nun kudret eliyle dürülmüş olacaktır. O, müşriklerin ortak koşmalarından yüce ve münezzehtir." (Zümer, 67)

"(Düşün o) günü ki, yazılı kâğıtların tomarını dürer gibi göğü toplayıp düreriz." (Enbiyâ, 104)

"Şüphesiz Allah gökleri ve yeri, nizamları bozulmasın diye tutuyor." (Fâtır, 41)

O'na Tevekkül Ettim

İnsana mutluluk veren en önemli şeylerden birisi de Rabbine güvenmesi, O'na tevekkül etmesi, O'nun dostluğuyla, gözetimi ve korumasıyla yetinmesidir.

"O'nun bir adaşı (benzeri) olduğunu biliyor musun? (Asla benzeri yoktur)." (Meryem, 65)

"Şüphesiz ki, benim koruyanım Kitab'ı indiren Allah'tır. Ve O bütün salih kullarını görüp gözetir." (A'râf, 196)

"Bilesiniz ki, Allah'ın dostlarına korku yoktur; onlar üzülmeyecekler de." (Yunus, 62)

Üç Şeyde Birleştiler

Stres, endişe ve ıstırap sorunuyla ilgili pek çok kitap okudum ve inceledim. Bunlar arasında geçmişteki ve günümüzdeki Müslüman tarihçiler, edebiyatçılar, hadisçiler ve eğitimcilerin yazdıkları eserler olduğu gibi, Doğu'dan ve Batı'dan tercüme edilen kitaplar, süreli yayınlar ve gazeteler de bulunmaktadır. Bunların tamamının bu hastalıktan kurtulmak ve gönül ferahlığına kavuşmak isteyenler için üç temel esas üzerinde birleştiklerini gördüm:

1- Allah'a bağlılık, O'na kulluk ve itaat ve O'na sığınmak. Ki bu, en büyük imandır.

"O'na kulluk et; O'na kulluk etmek için sabırlı ve metânetli ol." (Meryem, 65)

2- Acıları, gözyaşları, hüzünleri, musibetleri, elemleri ve kaygılarıyla geçmişin dosyasını kapatmak ve yeni bir günle birlikte yeni bir hayata başlamak.

3- Henüz ne olacağı bilinmeyen geleceği kafaya takmamak, onunla meşgul olmamak, beklentileri, hayalleri ve endişeleri terk etmek, sadece bu günü kendi sınırları içinde yaşamak.

Ali der ki: Tul-i emeli, (yani uzun vadeli arzular peşinde koşmayı) bırakın. Çünkü bu, size şu ayeti unutturur:

"Gerçekten Bize döndürülmeyeceklerini sandılar." (Kasas, 39)

Asılsız dedikodu ve söylentilere inanmaktan sakın. Yüce Rabbimiz kendi düşmanlarından söz ederken şöyle buyurdu:

"Her gürültüyü kendi aleyhlerine sanırlar." (Münafikûn, 4)

Birtakım insanlar tanırım. Bunlar yıllardır gerçekleşmeyen felaket ve musibetlerin beklentisi içinde yaşarlar. Hem kendilerini hem de başkalarını bunlarla korkuturlar. Aman Allah'ım! Onların hayatları ne kadar da çekilmezdir! Böyleleri sanki Çin işkencesi gören mahkûmlar gibidirler. Bu işkencede mahkûmun başının üzerine her dakika bir damla su damlatacak şekilde bir su borusu yerleştirilirmiş. Mahkûm daima bu damlanın beklentisi içinde olur, bir müddet sonra da çıldırır, aklını kaybedermiş.

Allah Teâlâ da cehennem ehlini şöyle anlattı:

"Öldürülmezler ki ölsünler, cehennem azabı da onlara biraz olsun hafifletilmez." (Fâtır, 36)

"Sonra o, ateşte ne ölür ne de yaşar." (A'lâ, 13)

"Onların derileri pişip acı duymaz hale geldikçe, derilerini başka derilerle değiştiririz ki acıyı duysunlar!" (Nisâ, 56)

Sana Zulmedeni Allah'a Havale Et

"Haşir günü çıkarız Hâkim'in huzuruna,
Huzuru ilahîde bir araya gelir hasımlar."

Allah'ın öncekileri ve sonrakileri toplayacağı bir günün beklentisi içinde olmak, bir kulun adalet duygusu yönünden yeterlidir. O gün hiçbir haksızlık yapılmayacaktır. O gün hakem, sadece Allah'tır, şahitler de meleklerdir.

"Biz, kıyamet günü için adalet terazileri kurarız. Artık kimseye, hiçbir şekilde haksızlık edilmez. (Yapılan iş,) bir hardal tanesi kadar dahi olsa, onu (adalet terazisine) getiririz. Hesap gören olarak biz (herkese) yeteriz." (Enbiyâ, 47)

Kisra ve İhtiyar Kadın

İranlı bir bilge şöyle bir hikâye anlatır: "Kisra'nın sarayının bitişiğindeki kulübesinde tavuğuyla birlikte yaşayan yaşlı bir kadın vardı. Kadın başka bir kasabaya gitmek üzere yola çıktı. Giderken şöyle dua etti: 'Ey Rabbim! Tavuğumu sana emanet ediyorum.' Kadıncağız gittikten sonra Kisra sarayını ve bahçesini genişletmek için kulübesini yıktırdı ve askerleri de tavuğu kesti. Yaşlı kadın geri döndüğü zaman durumu görünce göğe doğru bakarak şöyle dedi: 'Ey Rabbim! Ben yoktum ama ya sen nerdeydin?!' Allah Teâlâ ona adaletini gösterdi ve intikamını aldı. Kisra'nın oğlu babasına bıçakla saldırdı ve onu yatağında öldürdü."

"Allah kuluna kâfi değil midir? Seni O'ndan başkalarıyla korkutuyorlar." (Zümer, 36)

Keşke hepimiz Âdem'in hayırlı oğlu gibi olsaydık. O, kendisini öldürmeye azmetmiş olan kardeşine şöyle demişti:

"Andolsun ki sen, öldürmek için bana elini uzatsan (bile) ben sana, öldürmek için el uzatacak değilim. Ben, âlemlerin Rabbi olan Allah'tan korkarım." (Mâide, 28)

"Allah'ın öldürülen kulu ol, öldüren kulu olma." (Hadis-i Şerif)

Müslüman bir kulun; intikam, kin ve nefretten daha büyük bir mesajı, ilkesi ve davası olmalıdır.

Eksiklikler Kemale Dönüşebilir

"Bunu kendiniz için bir kötülük sanmayın, aksine o, sizin için bir iyiliktir." (Nûr, 11)

Bazı dâhiler, kendilerine arız olan noksanlığı hissettikleri için kendi yollarında kararlı bir şekilde ilerlemişlerdir. Ata, Sait İbn Cübeyr, Katade, Buhari, Tirmizi ve Ebu Hanife gibi âlimlerin çoğu azat edilmiş kölelerdi.

İbn Abbas, Katade, İbn Ümmü Mektum, A'meş ve Yezid İbn Harun gibi dinî ilimlerde derya olan dünyanın en zekî kişileri de gözleri görmeyen kişilerdi.

Son dönem âlimlerinden Muhammed b. İbrahim Âluş-Şeyh, Abdullah İbn Humeyd ve Abdulaziz İbn Baz da âmâ idi. Bedensel engelli pek çok zekî, mucit ve dâhinin hayatını okudum. Kimi kör, kimi sağır, kimi topal, kimi kötürüm idi. Buna rağmen ilimleri, keşifleri ve icatlarıyla tarihte iz bıraktılar ve insan hayatını etkilediler.

"Size ışığında yürüyeceğiniz bir nûr lütfetsin." (Hadîd, 28)

Yüksek akademik payeler ve diplomalar her şey değildir. Bir üniversite veya doktora diploması alamadım diye üzülme ve canını sıkma. Bunlar her şey değildir. Bilimsel bir diploman olmasa bile sen kendi imkânlarınla etkin olabilir, parlayabilir ve memlekete/millete faydalı pek çok şey yapabilirsin. Hiçbir diploması olmadığı halde topluma yararlı olmuş nice tanınmış ve saygın kişi vardır. Onlar sadece kendi erdemleri, kararlılıkları ve gayretleriyle yollarını açmışlardır. Yaşadığımız çağa şöyle bir baktığımız zaman, dinî ilimlerde, davet ve eğitimde, fikir ve edebiyatta etkili olmuş pek çok kişi görmekteyiz. İbn Baz, Malik bin Nebi, Akkad, Tantavi, Mevdudi, Ebu Zehra, Nedvi ve daha pek çokları gibi şahsiyetlerin uluslar arası diplomaları yoktur.

İşte önünde selef âlimleri ve faziletli çağlarda yaşamış büyük dehalar.

Bir de bunun aksine dünyada binlerce doktora sahibi vardır ki;

"Sen, onlardan herhangi birinden (bir varlık emâresi) hissediyor veya onlara ait cılız bir ses işitiyor musun?" (Meryem, 98)

Kanaat büyük bir hazinedir. Sahih bir hadiste şöyle buyruluyor:

"Allah'ın sana verdiği kısmete razı ol ki, insanların en zengini olasın."

Ailene, gelirine, binitine, görevine razı ol ki, mutluluk ve huzur bulasın.

Sahih bir hadiste: *"Zenginlik, gönül zenginliğidir."* buyruluyor.

Zenginlik; ne mal mülk bolluğu, ne makam ve mevkidir. O, gönül huzuru ve Allah'ın taksimine razı olmaktır.

Yine sahih bir hadiste şöyle buyruluyor:

"Allah; zengin, takva sahibi ve gösterişten uzak kulunu sever."

Birisi şöyle anlattı: Havaalanından şehre gelmek üzere bir taksiye bindim. Taksi şoförünü çok neşeli, mutlu, Allah'a hamd eden, şükreden ve Mevlasını zikreden biri olarak gördüm. Ailesinin durumunu sorduğumda bana iki hanımı, ondan fazla çocuğu ve aylık sadece sekiz yüz riyal geliri olduğunu, ailesiyle birlikte eski bir evde oturduğunu söyledi. Mutlu ve huzurluydu, çünkü Allah'ın kendisi için verdiği kısmetine razıydı.

Bu taksi şoförünün durumunu, milyonlarca dolar servetin, köşklerin ve evlerin sahipleriyle karşılaştırdığımda şaşırıyorum. Çünkü bu insanlar çok sıkıntılı bir hayat yaşıyorlar. Demek ki mutluluk, malda mülkte değilmiş.

Çok büyük bir tüccar tanırım. Milyonlarca dolarlık serveti, onlarca köşkü ve dairesi olan meşhur biridir. Buna rağmen geçimsiz, huysuz, saldırgan ve huzursuz biriydi. Ailesinden uzak bir

yerde, gurbette ölüp gitti. Çünkü Allah'ın kendisine verdiği şeylere razı değildi.

"Üstelik o (nimetlerimi) daha da arttırmamı umuyor. Asla (ummasın)! Çünkü o, Bizim âyetlerimize karşı alabildiğine inatçıdır." (Müddesir, 15-16)

Bedevilere göre huzura kavuşmanın yolu, çölde yalnız kalmak ve insanlardan uzak durmaktı.

Ebu Zer, Rebeze denilen yere inzivaya çekilmişti. Süfyan es-Sevri de şöyle demişti: "Hiç kimsenin beni tanımadığı bir dağda yaşamayı istedim." Bir hadiste şöyle buyruluyor:

"Müslümanın en hayırlı malının -kendi dinini fitnelerden korumak üzere- dağ başlarında ve yağış olan sahalarda güttüğü davarlardan ibaret olacağı günler yakındır."

Fitneler ortaya çıktığı zaman, kul için en sağlam yol, onlardan kaçmaktır. Nitekim Osman şehit edildikten sonra İbn Ömer, Üsame İbn Zeyd ve Muhammed İbn Mesleme gibi sahabeler böyle yapmışlardır.

Öyle insanlar tanırım ki, fakirlik, keder ve sıkıntıya düşmelerinin tek sebebi Allah'tan uzaklaşmalarıdır. Bir zamanlar zengin, varlıklı ve sağlıklıyken bir de bakarsın Allah'a itaatten yüz çevirir, namazı terk eder ve büyük günahlara dalar. Allah da onun bedeninden sağlığı, elinden varlığı alır; onu yoksullukla, gam ve kederle imtihan eder, dertten derde düşürür, bela üstüne bela verir.

"Kim de Beni anmaktan yüz çevirirse şüphesiz onun sıkıntılı bir hayatı olacak." (Tâ-hâ, 124)

"Çünkü onlar kendi hallerini değiştirmedikçe Allah bir kavme verdiği nimeti değiştirmez." (Enfâl, 53)

"Başınıza gelen herhangi bir musibet, kendi ellerinizle işledikleriniz yüzündendir. (Bununla beraber) Allah çoğunu affeder." (Şûrâ, 30)

"Şayet doğru yolda gitselerdi, bu hususta kendilerini denememiz için onlara bol su verirdik." (Cin, 16)

Keşke elimde sihirli bir reçete olsaydı da senin dertlerin, kederlerin ve kaygıların için reçeteyi sana verseydim. Bir anda onları ortadan kaldırıverseydi. Ama nerde? Benim böyle bir imkânım yok. Fakat ben sana şimdi İslam âlimlerinin ve din büyüklerinin sunduğu bir reçeteden söz edeceğim: Yaratıcıya kulluk et, rızkına razı ol, kadere teslim ol, dünyaya değer verme ve tul-i emel peşinde koşma. İşte bu kadar!

Meşhur Amerikalı psikolog William James -ki onlara göre psikoloji ilminin babasıdır- çok hoşuma giden sözler söylemiştir. O şöyle diyor: "Biz insanlar, sahip olmadığımız şeyleri düşünür, sahip olduğumuz şeylerden dolayı Allah'a şükretmeyiz. Hayatımızın hep trajik ve karanlık yönlerine bakar, aydınlık yönlerine bakmayız. Eksiklerimizin hasretini çeker, elimizdekilerle mutlu olmayız."

"Eğer şükrederseniz elbette size (nimetimi) artıracağım." (İbrâhim, 7)

"Doymayan bir nefisten Allah'a sığınırım." (Hadis-i Şerif)

Bir hadis-i şerifte şöyle buyuruluyor:

"Kimin arzusu ve düşüncesi ahiret hayatı olursa Allah onun işini yoluna koyar, gönül zenginliği verir, dünya da kendiliğinden ona gelir. Kimin arzusu ve düşüncesi dünya hayatı olursa Allah onun dirliğini bozar, onu açgözlü yapar, dünyadan da sadece kendisine yazılan gelir."

"Andolsun ki onlara: 'Gökleri ve yeri yaratan, güneşi ve ayı buyruğu altında tutan kimdir?' diye sorsan, mutlaka, 'Al-

lah' derler. O halde nasıl (haktan) çevrilip döndürülüyorlar?" (Ankebut, 61)

Ahmaklarla Birkaç Dakika

Zeyyat, *er-Risale* isimli dergide, komünizm hakkında çok ilginç ifadeler kullandığı şahane bir makale yazdı. Ruslar aya bir uzay gemisi göndermişti. Bu gemi uzaydan döndükten sonra geminin astronotlarından birisi Rus *Pravda* gazetesinde bir makale yazdı. Söz konusu kişi bu makalesinde şöyle diyordu: "Göklere çıktık ama orada ne tanrı, ne cennet, ne cehennem, ne de melek gördük."

Zeyyat bu sözlere atıfta bulunduktan sonra şöyle dedi: "Siz ne tuhaf insanlarsınız ey kızıl ahmaklar! Rabbinizi arşının üzerinde açıkça göreceğinizi mi sandınız? İpek elbiseler içinde hurileri cennetlerde yürürken görmeyi ve Kevser ırmağının sesini duymayı mı umdunuz? Yoksa cehennemde azap görenlerin kokusunu alacağınızı mı sandınız? Gerçekten böyle bir zan beslediyseniz çok büyük bir hüsranı yaşıyorsunuz demektir. Fakat yaşadığınız bu çıkmazı, sapıklığı, şaşkınlığı ve ahmaklığı ancak başınızdaki komünizmle ve dinsizlikle açıklayabiliyorum. Çünkü komünizm, yarını olmayan bir gün, göğü olmayan bir yer, sonu olmayan bir iş ve ürünü olmayan bir çabadır."

"Yoksa sen, onların çoğunun gerçekten (söz) dinleyeceğini yahut düşüneceğini mi sanıyorsun? Hayır, onlar hayvanlar gibidir, hatta onlar yolca daha da sapıktırlar." (Furkan, 44)

"Andolsun, Biz cinler ve insanlardan birçoğunu cehennem için yaratmışızdır. Onların kalpleri vardır, onlarla kavramazlar; gözleri vardır, onlarla görmezler; kulakları vardır, onlarla işitmezler. İşte onlar hayvanlar gibidir; hatta daha da şaşkındırlar. İşte asıl gafiller onlardır." (A'râf, 179)

"Allah kimi hor ve hakir kılarsa, artık onu değerli kılacak bir kimse yoktur." (Hac, 18)

"Onların amelleri ıssız çöllerdeki serap gibidir." (Nûr, 39)

"Onların amelleri fırtınalı bir günde rüzgârın şiddetle savurduğu küle benzer." (İbrâhim, 18)

Akkad, *Özürlülerin İdeolojisi* isimli kitabında komünizme ve dünyadaki bu saçma dinsizliğe şiddetle karşı çıkarak şöyle demiştir: Akl-ı selim olan kişi bu hak dini, yani İslam dinini kabul eder. Zihinsel engelliler, az gelişmişler ve çürümüş düşüncelere sahip kişilere gelince işte ateizmi ancak bunlar benimseyebilirler.

"Onların kalplerine mühür vuruldu. Bu yüzden onlar anlamazlar." (Tevbe, 87)

Ateizm, düşünceye vurulan öldürücü bir darbedir. Bu, çocukların kendi dünyalarından verdikleri haberlere benzer. Tarihin tanık olduğu en büyük yanlışlıktır. Bu sebeple Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Gökleri ve yeri yaratan Allah hakkında şüphe mi var?" (İbrâhim, 10)

Yani durum gayet açıktır. İbn Teymiyye bu konuda şöyle demektedir: Yaratıcıyı, yani Allah Teâlâ'yı açıktan inkâr eden Firavun'dan başka hiç kimse yoktur. Hatta o bile içten içe Allah'ın varlığını kabul etmiştir. Bu sebeple Musa şöyle demiştir:

"(Musa Firavun'a:) 'Pek âlâ biliyorsun ki' dedi, 'bunları, birer ibret olmak üzere, ancak, göklerin ve yerin Rabbi indirdi. Ey Firavun! Ben de senin hakikaten mahvolduğunu sanıyorum!'" (İsrâ, 102)

Firavun da yolun sonunda kalbinden geçeni şöyle haykırmıştı:

"'Gerçekten, İsrailoğullarının inandığı Tanrı'dan başka tanrı olmadığına ben de iman ettim. Ben de müslümanlardanım!' dedi." (Yunus, 90)

İman Kurtuluş Yoludur

Bilgi Çağında Allah'ın Tecellisi ve Tıp, İmanın Mihrabıdır isimli kitaplarda ortaya konan gerçek şudur: "Kulun kaygı ve kederden kurtuluşundaki en büyük yardımcısı Allah'a iman ve işini O'na havale etmektir."

"Ben işimi Allah'a havale ediyorum." (Mü'min, 44)

"Allah'ın izni olmaksızın hiçbir musibet isabet etmez. Kim Allah'a inanırsa, Allah onun kalbini doğruya götürür." (Teğâbun, 11)

Kim bunun kaza ve kaderle olduğunu bilirse Allah onun kalbini rıza ve teslimiyete yönlendirir.

"Ağırlıklarını ve üzerlerindeki zincirleri indirir." (A'râf, 157)

Chris Morrison, Alexis Carrel ve Dail Carnegie gibi tanınmış Batılı yazarlar da materyalizm batağına saplanmış Batı'nın kurtuluşunun Allah'a imanda olduğunu itiraf ettiler. Batı'da önemli bir olgu haline gelen intihar olaylarının en önemli sebebinin ve sırrının, dinsizlik ve Allah'tan yüz çevirmek olduğunu söylediler.

"Doğrusu Allah'ın yolundan sapanlara, hesap gününü unutmalarına karşılık çetin bir azap vardır." (Sâd, 26)

"Kim Allah'a ortak koşarsa sanki o, gökten düşüp parçalanmış da kendisini kuşlar kapmış yahut rüzgâr onu uzak bir yere sürüklemiş (bir nesne) gibidir." (Hac, 31)

21.4.1415 h. tarihli *eş-Şarku'l-Evsat* gazetesinde eski ABD başkanlarından George Bush'un eşinin hatıralarından şu bilgiler verilmektedir: Bayan Bush birçok defa intihara teşebbüs etmiş, bir defasında ölmek için arabasını uçuruma doğru sürmüş, bir defasında da kendisini boğarak öldürmek istemiş.

Kazman isimli bir zat Uhud Savaşı'na Müslümanların safında katılmış ve çok büyük kahramanlıklar göstermişti. İnsanlar onun hakkında: "Cennet ona helal olsun." demişti. Peygamber

sallallâhu aleyhi ve sellem ise onun cehennemlik olduğunu söylemişti. Nihayet adamın yaraları şiddetlendi, sabredemedi ve kılıcıyla intihar etti.

"De ki: Size, (yaptıkları) işler bakımından en çok ziyana uğrayanları bildirelim mi? (Bunlar;) iyi işler yaptıklarını sandıkları halde, dünya hayatında çabaları boşa giden kimselerdir?" (Kehf, 103-104)

Bu, şu ayetin de anlamıdır:

"Kim de Beni anmaktan yüz çevirirse şüphesiz onun sıkıntılı bir hayatı olacak." (Tâ-hâ, 124)

Müslümanın durumu ne olursa olsun böyle bir duruma düşmez. Abdest alıp huşu içinde kılınacak iki rekât namaz; bütün bu gam, keder ve kaygıların sona ermesi için yeterlidir.

"Gecenin bir kısım saatleri ile gündüzün etrafında (iki ucunda) da tesbih et ki, hoşnutluğa eresin." (Tâ-hâ, 130)

Kur'ân bu âlemi ve onların sapıklık ve dalaletlerini sorgulamakta ve şöyle demektedir:

"Böyleyken onlar acaba neden iman etmezler?" (İnşikak, 20)

Deliller ortaya konup açıklandığı, gerçek görüldüğü halde niçin iman etmeyi reddediyorlar?

"İnsanlara ufuklarda ve kendi nefislerinde âyetlerimizi göstereceğiz ki onun (Kuran'ın) gerçek olduğu, onlara iyice belli olsun." (Fussilet, 53)

Yani Muhammed *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in doğru, Allah'ın ibadete layık bir ilah ve İslam'ın herkesçe inanılması gereken mükemmel bir din olduğunu anlasınlar diye...

"İyi davranışlar içinde kendini bütünüyle Allah'a veren kimse, gerçekten en sağlam kulpa yapışmıştır." (Lokman, 22)

Kâfirler de Derece Derecedir

ABD eski başkanlarından George Bush, hatıralarında Sovyetler Birliği lideri Brejnev'in Moskova'daki cenaze merasiminden söz ederek şöyle diyor: "Bu töreni çok karanlık ve kasvetli buldum. Orada ne iman vardı, ne ruh." Çünkü Bush bir Hıristiyandı, onlar ise ateist."

"Onlar içinde iman edenlere sevgi bakımından en yakın olarak da 'Biz hıristiyanlarız' diyenleri bulacaksın." (Mâide, 82)

Kendisi de dalalette olan bu kişi komünistlerin sapıklığını nasıl da fark etmektedir. Çünkü burada göreceli bir durum söz konusudur. Brejnev, Bush'a göre daha sapıktır. Bush bir de İslam'ı hak din olarak kabul etmiş olsaydı durum ne olurdu, düşünebiliyor musun?!

"Kim, İslâm'dan başka bir din ararsa, bilsin ki kendisinden (böyle bir din) asla kabul edilmeyecek ve o, ahirette ziyan edenlerden olacaktır." (Âl-i İmrân, 85)

Bu olay Şeyhulislam İbn Teymiyye ile sapık bir tarikatçı arasında geçen sözleri hatırlattı. Bu tarikatçı -Ehl-i Sünnet'i kastederek- İbn Teymiyye'ye şöyle demişti: "Ey İbn Teymiyye sizin ne özelliğiniz var, bilmiyorum. Sizin yanınıza geldiğimiz zaman keramet gücümüz ölüyor ve boşa gidiyor. Kâfir Moğolların yanına gittiğimiz zaman ise bütün kerametlerimiz ortaya çıkıyor?" İbn Teymiyye bu sapık tarikatçıya şu cevabı verdi: "Bizimle sizin ve Moğolların durumu neye benzer bilir misiniz? Biz beyaz atlarız. Sizler alaca atlarsınız. Moğollar ise simsiyah atlardır. Alaca at, siyah atların arasına girdiği zaman beyaz gibi görünür. Beyaz atlara karıştığı zaman ise siyah olur. Sizlerde bir miktar nur kalıntısı var. Kâfirlerin arasına girdiğiniz zaman bu nur ortaya çıkar. Bizim yanımıza geldiğiniz zaman ise -ki biz en büyük nurun sahibiyiz ve sünnete bağlıyız- sizin siyahlığınız ve karanlığınız ortaya çıkar. Sizinle bizim ve Moğolların durumu işte buna benzer."

"Yüzleri ağaranlara gelince, onlar Allah'ın rahmeti içindedirler; orada ebedî kalacaklardır." (Âl-i İmrân, 107)

Çelik Gibi Bir İrade

İslam ülkelerinin birinden bir genç Batı'da öğrenim görmek üzere Londra'ya gitti. İngilizceyi öğrenmek için orada bir İngiliz ailenin yanına yerleşti. Genç adam dindardı, şafakla birlikte erkenden kalkar, musluğun yanına gider, buz gibi su ile abdest alır, sonra seccadesini serer, Rabbi için secde eder, rükû eder, tesbih çeker ve hamd ederdi. Evde kendisini merakla izleyen yaşlı bir kadın vardı. Birkaç gün sonra gence ne yaptığını sordu. Genç adam ona şöyle cevap verdi: "Dinimin bana emrettiği şeyi yapıyorum." İhtiyar kadın dedi ki: "O kadar erken saatte kalkacağına iyice uyuduktan sonra kalksan olmaz mı?" Genç şöyle dedi: "Fakat benim Rabbim namazı vaktinde kılmazsam benden bunu kabul etmez." Kadın başını salladı ve şöyle dedi: "Bu, demiri kıran bir iradedir!"

"Onlar, ne ticaret ne de alış-verişin kendilerini Allah'ı anmaktan, namaz kılmaktan ve zekât vermekten alıkoyamadığı insanlardır." (Nûr, 37)

Bu, imanın iradesidir, kesin inancın ve tevhidin gücüdür. Bu, öyle bir iradedir ki Musa ile Firavun arasındaki o meşhur karşılaşma esnasında âlemlerin Rabbi Allah'a iman eden "Firavun'un sihirbazlarına" şu unutulmaz sözleri söylettiren bir iradedir:

"Dediler ki: 'Seni, bize gelen açık açık mucizelere ve bizi yaratana tercih edemeyiz. Öyle ise yapacağını yap! Sen, ancak bu dünya hayatında hükmünü geçirebilirsin.'" (Tâ-hâ, 72)

Bu, benzeri duyulmamış bir meydan okuma idi. Kısa bir süre önce Firavun'un saflarında yer alan bu insanlar, bir anda Musa'nın mesajının taşıyıcısı olmuşlar ve bu, gerçek ve güçlü sözü, o ateist zorbanın yüzüne karşı korkmadan söyleyebilecek duruma gelmişlerdi.

Hubeyb İbn Zeyd de yalancı peygamber Müseyleme'ye giderek onu tevhide çağırmıştı. Müseyleme onu kılıcıyla parça parça etmesine rağmen, o, şehit olup Rabbine kavuşuncaya kadar ne inlemiş, ne bağırmış, ne de sarsılmıştır.

"*Şehitlerin Rableri katında mükâfatları ve nurları vardır.*" (Hadîd, 19)

Hubeyb İbn Adiy de darağacına çekildiği zaman şu şiiri söylemişti:

"Hiç umurumda değil, nerede ölürsem öleyim,

Yeter ki Hak yolunda Müslüman olarak öleyim."

Allah'ın Fıtratı

Karanlık bastığı, şimşekler çaktığı, gök gürleyip fırtınalar koptuğu zaman fıtrat uyanır.

"Hatta siz gemilerde bulunduğunuz, o gemiler de içindekileri tatlı bir rüzgârla alıp götürdükleri ve (yolcular) bu yüzden neşelendikleri zaman, o gemiye şiddetli bir fırtına gelip çatar, her yerden onlara dalgalar hücum eder ve onlar çepeçevre kuşatıldıklarını anlarlar da dini yalnız Allah'a halis kılarak: 'Andolsun eğer bizi bundan kurtarırsan mutlaka şükredenlerden olacağız' diye Allah'a yalvarırlar." (Yunus, 22)

Müslüman sıkıntıdayken de, rahatken de Rabbine dua eder.

"Eğer Allah'ı tesbih edenlerden olmasaydı, tekrar dirilecekleri güne kadar onun karnında kalırdı." (Sâffât, 143-144)

Pek çok kimse sadece ihtiyaç anında Rabbine yalvararak Allah'tan ister. İstediği şey gerçekleştiği zaman Allah'tan yüz çevirir ve uzaklaşır. Ama çocuklarla oynar gibi Allah'la oyun oynanmaz, çocuk kandırır gibi Allah kandırılamaz.

"Şüphesiz münafıklar Allah'a oyun etmeye kalkışıyorlar; hâlbuki Allah onların oyunlarını başlarına çevirmektedir." (Nisâ, 142)

Menfaat için Allah'a sığınanlar yoldan çıkmış sapık Firavun'un öğrencileridir. İş işten geçtikten sonra ona şöyle denilmişti:

"Şimdi mi (iman ettin)! Hâlbuki daha önce isyan etmiş ve bozgunculardan olmuştun." (Yunus, 91)

İngiliz yayın kuruluşu BBC'den şöyle bir haber dinledim: Irak'ın Kuveyt'i işgal ettiği sırada İngiliz eski başbakanlarından Margaret Thatcher, Amerika'nın Colorado eyaletinde bulunuyordu. Bu haberi duyunca hemen kiliseye gitti ve secdeye kapandı!

Ben bu olayı inkârlarına ve sapıklıklarına rağmen böyle kimselerin kendi yaratıcılarını fıtrî olarak hatırlamaları şeklinde yorumlarım. Çünkü nefisler, Allah Teâlâ'ya imana yatkın bir şekilde yaratılmışlardır. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

"Her doğan çocuk fıtrat üzere doğar. Ebeveyni onu Yahudileştirir veya Hıristiyanlaştırır veya Mecusileştirir."

Rızkın Gecikmesine Üzülme, Onun da Belli Bir Zamanı Var

Nasibi olan rızka ulaşmak için acele eden, bu konuda zamanla yarışan ve gecikmesinden dolayı endişeye kapılan kimse, imamdan sonra selam vereceğini bildiği halde namazda imamla yarışan kimse gibidir. Hâlbuki işler ve rızıklar, insanlık yaratılmadan elli bin sene önce takdir edip belirlenmiş ve iş bitmiştir.

"Allah'ın emri gelmiştir. Artık onu istemekte acele etmeyin." (Nahl, 1)

"Eğer sana bir hayır dilerse, O'nun keremini geri çevirecek de yoktur." (Yunus, 107)

Ömer şöyle demiştir: "Allah'ım! Günahkârın güçlü olmasından güvenilir kişinin acze düşmesinden Sana sığınırım." Bu, gerçekten büyük ve doğru bir sözdür. Tarihte ibretli bir gezi yaptığım zaman Allah düşmanlarının birçoğunun ne kadar azimli,

gayretli, sabırlı ve hırslı olduklarını gördüm. Hayret edilecek bir durum ki Müslümanlardan da birçoğunun, tembellik, durgunluk, vurdumduymazlık ve bitkinlik içinde olduklarını gördüm. Allah bilir ya, Ömer'in sözündeki derinliği daha iyi anladım. Allah ondan razı olsun.

Yararlı İşlere Dal

Velid İbn Muğire, Ümeyye İbn Halef ve As İbn Vail servetlerini risaletle savaşmak ve hakka karşı gelmek için harcadılar.

"Şüphesiz ki inkâr edenler mallarını, (insanları) Allah yolundan alıkoymak için harcıyorlar. Daha da harcayacaklar. Ama sonunda bu, onlara yürek acısı olacak ve en sonunda mağlûp olacaklardır." (Enfâl, 36)

Fakat Müslümanlardan pek çoğu fazilet minaresini yükseltmek ve iman sarayını inşa etmek için mallarını harcamaktan imtina ederek cimrilik etmektedirler.

"Ama kim cimrilik ederse, ancak kendisine cimrilik etmiş olur." (Muhammed, 38)

İşte günahkârın güçlü olması ve güvenilir kişilerin aciz olması budur.

İsrail başbakanlarından Golda Meir, *Kin* başlıklı hatıralarında hayatının bazı dönemlerinde günde on altı saat kesintisiz çalıştığından söz eder. Sapık bir ideoloji ve çarpık düşünceler için böyle çalışmış ve sonunda Ben Gurion ile birlikte İsrail devletini kurmuştur. İsteyen onun kitabına bakabilir.

Hâlbuki günde bir saat bile çalışmayan binlerce Müslüman evladı gördüm. Onlar hep oyun, eğlence, yeme, içme ve uyku ile vakit öldürmektedirler.

"Size ne oldu ki, 'Allah yolunda savaşa çıkın!' denildiği zaman yere çakılıp kalıyorsunuz?" (Tevbe, 38)

Ömer, gece gündüz bıkmadan çalışan ve az uyuyan bir insandı. Ailesi kendisine: "Biraz da uyusaydın?" dediğinde şöyle cevap verdi: "Gece uyursam nefsim zayi olur, gündüz uyursam halkım zayi olur."

Ölen İsrail liderlerinden Moshe Dayan, *Kılıç ve İktidar* ismini verdiği anılarında gece gündüz, gizli açık, ülkeden ülkeye, şehirden şehre uçtuğunu, toplantılarda bulunduğunu, konferanslar düzenlediğini, anlaşmalar yaptığını ve anılarını yazdığını anlatır. Yazık! Domuzların ve maymunların kardeşleri ne kadar güçlü, pek çok Müslüman da böyle güçsüz ve aciz! Fakat bu, günahkârın güçlülüğü ve güvenilir kimselerin acizliğidir.

Hz. Ömer tembel, işsizlik ve boş boş oturmayla mücadele etmiştir. Mescitte oturan gençleri oradan çıkarmış, onları dövmüş ve şöyle demiştir: "Haydi çıkın buradan, rızkınızı arayın. Gökten ne altın yağar, ne gümüş."

Gerçekten de boş oturmak ve işsizlik; vesvese, gam, keder, psikolojik hastalık ve sinirlerin bozulmasına yol açar. Çalışma ve gayret ise neşe, sevinç ve mutluluk getirir. Kendimizi çalışmaya verdiğimiz zaman endişelerimiz, üzüntü ve kederlerimiz son bulacak, akıl ve ruh sağlığımız düzelecektir. Hayatta herkes üzerine düşen görevi yaptığı zaman fabrikalar ve atölyeler çalışır; hayır, yardımlaşma ve davet kuruluşları açılır; edebî ve ilmî buluşma merkezleri gibi yerler faaliyete geçer.

"De ki: (Yapacağınızı) yapın!" (Tevbe, 105)

"*Yeryüzüne dağılın.*" (Cum'a, 10)

"*Yarışın.*" (Hadîd, 21)

"*Koşun.*" (Âl-i İmrân, 133)

Bütün bunlar Kur'ân'da geçen emirlerdir. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

"Davud, elinin emeğiyle kazandığı şeyi yerdi."

Raşid, *Yaşama Sanatı* adlı eserinde bu konuyu etraflıca anlatır ve hayatta pek çok kimsenin üzerine düşen görevi yerine getirmediğinden söz eder.

Yaşayan pek çok kimse hayattadır ama ölü gibidirler. Hayatta olmanın sırrını kavramış değillerdir. Ne gelecekleri, ne milletleri, ne de kendileri için hayırlı bir iş yapmazlar.

"*Geride kalan kadınlarla oturmaya razı oldular.*" (Tevbe, 87)

"*Müminlerden -özür sahibi olanlar dışında- oturanlarla malları ve canlarıyla Allah yolunda cihad edenler bir olmaz.*" (Nisâ, 95)

Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in mescidini süpüren zenci kadın bile hayattaki görevini yapmış ve bununla cennete girmiştir.

"*Beğenseniz bile, putperest bir kadından, imanlı bir câriye kesinlikle daha iyidir.*" (Bakara, 221)

Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in minberini yapan köle de üzerine düşeni yapmış ve bundan dolayı ücretini almıştır. Çünkü onun yeteneği de marangozluktadır.

"*Onlar ki ancak güçlerinin yettiğini bulurlar.*" (Tevbe, 79)

Amerikan hükümeti 1985 yılında Müslüman davetçilerin Amerikan hapishanelerine girmesine izin vermişti. Çünkü suçlular, katiller ve hırsızlar İslam'ı kabul ettikleri zaman toplumlan için daha yararlı bir üye haline geliyorlardı.

"*Ölü iken dirilttiğimiz ve kendisine insanlar arasında yürüyebileceği bir ışık verdiğimiz kimse, karanlıklar içinde kalıp ondan hiç çıkamayacak durumdaki kimse gibi olur mu?*" (En'âm, 122)

İşlerinde düzgünlük ve olaylar karşısında soğukkanlı olmak isteyenler için yararlı iki büyük dua vardır:

Birincisi: Ali'nin rivayetidir. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* Ali'ye şöyle demiştir:

"De ki: Allah'ım! Bana hidayet ver ve benim yolumu doğrult."

İkincisi: Husayn İbn Adiy rivayetidir. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* ona da şöyle demiştir.

"De ki: Allah'ım! Bana doğruluğu ilham et ve beni nefsimin şerrinden koru."

Hayata takılmak, ebedilik arzusu, yaşama sevgisi ve ölümden nefret etmek; kulu kedere, can sıkıntısına, endişeye, tasaya, uykusuzluğa ve strese götürür. Allah Teâlâ dünyaya sarılan Yahudileri kınayarak şöyle buyurmuştur:

"Yemin olsun ki, sen onları yaşamaya karşı insanların en düşkünü olarak bulursun. Putperestlerden her biri de arzular ki, bin sene yaşasın. Oysa yaşatılması onu azaptan uzaklaştırmaz. Allah onların yapmakta olduklarını eksiksiz görür." (Bakara, 96)

Burada üzerinde durulması gerekli bazı meseleler bulunmaktadır: Birincisi, bu ayette hayat kelimesi nekre yani belirsiz olarak zikredilmiştir. Bundan maksat, hayvanların hayatı da olsa, basit ve değersiz insanların hayatı da olsa herhangi bir hayattır. Çünkü onlar böyle bir hayata düşkündürler.

İkincisi, ayette "bin yıl" tabirinin tercih edilmesidir. Bunun sebebi ise Yahudilerin sabahleyin birbirleriyle karşılaştıkları zaman "bin yıl yaşa" demeleridir. Allah Teâlâ bu tabiri kullanarak onların uzun bir ömür yaşamak istediklerine atıfta bulunmaktadır. Lakin bin yıl yaşasalar bile sonu ne olacak? Onların sonu cehennemdir.

"Ahiret azabı elbette daha çok rüsvay edicidir. Onlara yardım da edilmez." (Fussilet, 16)

Halk arasında güzel bir söz vardır: "Üzülme, dua edilecek Allah var."

Yani gökyüzünde kendisine dua edilebilecek, iyilikler istenebilecek bir ilah var. O halde yeryüzünde niçin tasalanıyorsunuz? Endişe ve tasanı Rabbine havale ettiğinde onu dağıtır ve izale eder.

"Yoksa darda kalana kendine yalvardığı zaman karşılık veren ve (başındaki) sıkıntıyı gideren." (Neml, 62)

"Kullarım sana, beni sorduğunda (söyle onlara): Ben çok yakınım. Bana dua ettiği vakit dua edenin dileğine karşılık veririm." (Bakara, 186)

"Ne güzeldir sabredenin maksadına ermesi,

Hakkıdır ısrarla kapı çalanın içeri girmesi."

Senin Hayatında Dakikalar Bile Değerlidir

Şeyh Ali Tantavi'nin anılarında etkileyici ve ibretli iki sahne görmüştüm:

Birincisi: Şeyh Tantavi, Beyrut sahillerinde yüzerken az kalsın boğulacağından ve ölümle burun buruna geldiğinden söz eder. Kendisini baygın bir halde hastaneye taşımışlar, bu esnada Rabbine boyun eğmiş ve imanını tazelemek ve salih ameller işleyebilmek için bir saatliğine de olsa hayata dönmeyi arzu etmiştir. Sonuna kadar imanı kendisinden ayrılmamıştır.

İkincisi: Suriye'den bir kafile ile birlikte hacca gittiğinden söz eder. Tebük çölüne geldiklerinde yollarını kaybetmişler ve üç gün boyunca bu halde kalmışlar. Yiyecekleri ve içecekleri bitmiş. Ölümle burun buruna gelmişler. Ayağa kalkmış ve kafilenin içinde sıcak, samimi, etkili ve tevhidî bir veda konuşması yapmış, ağlamış ve ağlatmıştır. O gün imanlarının coştuğunu ve Yüce Allah'tan başka orada kendilerine yardım edecek ve kurtaracak kimsenin olmadığını hissetmişlerdir.

"Göklerde ve yerde bulunan herkes, O'ndan ister. O, her an yaratma halindedir." (Rahmân, 29)

"Nice peygamberler vardı ki, beraberinde birçok Allah erleri bulunduğu halde savaştılar da, bunlar, Allah yolunda başlarına gelenlerden dolayı gevşeklik ve zaaf göstermediler, boyun eğmediler. Allah sabredenleri sever." (Âl-i İmrân, 146)

Allah Teâlâ düşmanlarına karşı sabır ve metanetle mücadele eden güçlü, kuvvetli müminleri sever. Çünkü bunlar gevşeklik göstermez, başarısızlık ve ümitsizlik duygusuna kapılmaz, zayıflık göstermez, düşmana boyun eğmez, zillete düşmez ve yılgınlık göstermezler. Bilakis sabır ve metanet gösterirler, düşmana karşı daima hazırlıklı bulunurlardı. Bu onların Rablerine, peygamberlerine ve dinlerine imanlarının bir gereğidir. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyuruyor:

"Güçlü mümin, Allah'a zayıf müminden daha sevimlidir ve daha hayırlıdır. Bununla beraber her ikisinde de hayır vardır."

Ebu Bekir'in Allah yolunda parmağı yaralanmıştı. Şöyle dedi:

"Sen sadece kanayan bir parmaksın,

Bununla Allah yolunda karşılaştın."

Ebu Bekir, Allah Rasûlü *sallallâhu aleyhi ve sellem*'i hicret esnasında sığındıkları mağarada akrepten korumak için akrebin deliğini parmağıyla kapamış ve o parmağı akrep tarafından sokulmuştu. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* onu okumuş ve Allah'ın izniyle şifa bulmuştu.

Adamın biri, Antere'ye şöyle sordu: "Sendeki bu cesaretin sırrı nedir ki önüne gelen herkesi mağlup ediyorsun?" Antere soruyu şöyle cevapladı: "Parmağını benim ağzıma koy, benim parmağımı da kendi ağzına al." Adam parmağını Antere'nin ağzına koydu. Antere de kendi parmağını adamın ağzına koydu. Her ikisi de aynı anda birbirlerinin parmaklarını ısırdılar. Adam acıyla bağırdı ve sabredemedi. Bunun üzerine Antere adamın parmağını bıraktı ve dedi ki: "İşte kahramanları bununla yeniyorum." Yani sabır ve tahammülle demek istedi.

Mümine rahatlık ve ferahlık veren şeylerden biri de Allah'ın lütfunun, rahmetinin ve affının kendisine yakın olduğuna inanmasıdır. O, imanı ölçüsünde Allah'ın korumasını ve dostluğunu hisseder. Bütün varlıklar; canlılar, hayvanlar, kuşlar ve sürüngenler kendilerinin bir Rableri, yaratıcıları ve rızık vericilerinin olduğunu bilirler.

"O'nu övgü ile tesbih etmeyen hiçbir şey yoktur. Ne var ki siz, onların tesbihini anlamazsınız." (İsrâ, 44)

"Ey Rabbim! Yoktur senden başka hamde layık,

Ey bütün yaratıkların muhtaç olduğu yüce Hâlık!"

Halkımız ekin zamanı tohumu elleriyle toprağın yarıklarına atarak şöyle bağırırlar: "Kuru toprakta kuru tohum. Ey göklerin ve yerin Yaratıcısı! Kuru toprakta kuru tohum, işte senin önünde."

"Şimdi bana, ektiğinizi haber verin. Onu siz mi bitiriyorsunuz, yoksa bitiren biz miyiz?" (Vâkıa, 63-64)

Görme engelli olduğu halde çok da başarılı bir hatip olan Abdülhamid Keşk bir gün minbere çıktığında cebinden üzerine güzel bir kufî yazı ile "Allah" lafzı yazılmış bir hurma yaprağı çıkardı, sonra cemaate şöyle seslendi:

"Bak şu ağaca!

Pırıl pırıl dalları ile.

Kim bitirdi onu,

Kim boyadı yeşile?

O, Allah'tır, güçlüdür,

Gücü yeter her şeye."

Bunun üzerine insanlar hıçkıra hıçkıra ağladılar.

O, göklerin ve yerin yaratıcısıdır. O'nun ayetleri, varlıkların üzerine resmedilmiştir. Bunlar O'nun birliğini, hiçbir şeye muhtaç olmadığını, Rabliğini ve ilahlığını haykırmaktadırlar.

"Rabbimiz! Sen bunu boşuna yaratmadın." (Âl-i İmrân, 191)

Mutluluğun ve rahatlığın dayanaklarından biri de; merhamet eden, affeden ve tövbe edenin tövbesini kabul eden bir Rabbinin olduğunu bilmektir. Ne mutlu sana ki, rahmetiyle gökleri ve yeri kuşatan bir Rabbin var. Yüce Allah şöyle buyuruyor:

"Rahmetim ise her şeyi kuşatır." (A'râf, 156)

O'nun lütfu ihsanı ne kadar da büyüktür. O, her türlü noksanlıktan münezzehtir. O, çok yücedir. Sahih bir hadiste şöyle anlatılıyor:

Bir bedevi, Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* ile birlikte namaz kıldı. Namazın teşehhüt kısmına geldiğinde bedevi şöyle dua etti: "Allah'ım! Bana ve Muhammed'e merhamet et. Bizimle beraber başka hiç kimseye merhamet etme." Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* ona dedi ki: *"Sen geniş olanı daralttın. Allah'ın rahmeti her şeyi kuşatacak kadar geniştir."*

"*Allah, müminlere karşı çok merhametlidir.*" (Ahzâb, 43)

Bir hadiste Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyuruyor:

"Allah Teâlâ kullarına, şu kadının çocuklarına olan merhametinden daha merhametlidir."

"Adamın biri, Allah'ın azabından kaçmak için kendini yaktı. Allah Teâlâ onun küllerini toplayıp dirilttiğinde sordu: *'Ey kulum, niçin böyle yaptın?'* Adam dedi ki: 'Ey Rabbim! Senden korktum, günahlarımdan korktum.' Bunun üzerine Allah bu adamı cennete koydu." Bu (kudsî) hadis, sahihtir.

"Rabbinin makamından korkan ve nefsini kötü arzulardan uzaklaştıran için ise şüphesiz cennet yegâne barınaktır." (Naziât, 40-41)

Allah Teâlâ kendisine karşı haksızlık eden inançlı bir kulunu hesaba çekmişti. Hiçbir iyilik yapmadığı ortaya çıktı. Fakat bu adam hayattayken ticaret yapardı ve borcunu ödeyemeyen kim-

selerdeki alacağından vazgeçerdi. Allah Teâlâ şöyle dedi: *"Biz cömertlik ve kereme senden layığız."* Ve Allah bu adamı cennete koydu.

"Hesap günü hatalarımı bağışlayacağını umduğum O'dur." (Şuarâ, 82)

Müslim'de geçen bir hadiste şöyle anlatılıyor:

Bir gün Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem,* insanlara namaz kıldırmıştı. Bu esnada bir adam ayağa kalkarak şöyle dedi: "Ben cezayı gerektiren bir suç işledim. Benim cezamı ver." Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* ona dedi ki: *"Sen bizimle beraber namaz kıldın mı?"*Adam: "Evet" dedi. Bunun üzerine Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: *"Haydi git, sen affedildin."*

"Kim bir kötülük yapar yahut nefsine zulmeder de sonra Allah'tan mağfiret dilerse, Allah'ı çok yarlığayıcı ve esirgeyici bulacaktır." (Nisâ, 110)

İşte kulu; önünden, arkasından, sağından, solundan, üstünden ve altından kuşatan gizli bir lütuf vardır. Bu gizli lütfun sahibi, âlemlerin Rabbi olan Allah'tır. O, Hz. Muhammed *sallallâhu aleyhi ve sellem*'i mağarada korumuş, Ashab-ı Kehf'e mağarada merhamet etmiş, mağarada önleri kaya ile kapanan üç kişiyi kurtarmış, Hz. İbrahim'i ateşten selamete çıkarmış, Hz. Musa'yı boğulmaktan, Hz. Nuh'u tufandan, Hz. Yusuf'u kuyudan ve Hz. Eyyub'u hastalıktan kurtarmıştır.

Dur ve Düşün

Müminlerin annesi Ümmü Seleme şöyle anlatıyor: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'den şöyle işittim:

"Kendisine bir musibet isabet edip de 'Biz Allah'tan geldik, yine Allah'a döneceğiz. Allah'ım! Bu musibet sebebiyle beni mükâfatlandır ve sonunu hayırlı kıl' diyen hiçbir Müslüman yoktur ki Allah o musibeti kendisi için hayırlı kılmasın."

Şair şöyle diyor:

"Vallahi ey dostum, ne kadar büyük olsa bile,
Hiçbir felaket devam etmez canlılar üzerinde.
Bir gün gelse başına bir musibet etme itaat,
Ayağın kaydığı zaman etme çokça şikâyet.
Nice saygın kişi dertlere oldu müptela,
Sabrettiler, sonunda geçti gitti o bela.
Olaylar karşısında nefsim çok güçlü idi,
Sabrımı görünce o olay, bana boyun eğdi."

Mutluluğun Yolu Güzel Amellerden Geçer

Hatem-i Tai'nin *Divan*'ının başında onun şu güzel sözünü gördüm: "Kötülüğü terk etmek sana yettiği zaman onu terk et."

Yani bir kimse kötülüğe karşı susabiliyorsa ve ondan sakınabiliyorsa bu da ona yeter. Kur'ân-ı Kerim'de Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Onun için sen bir süreye kadar onlara aldırma." (Saffat, 174)

"Onların eziyetlerine aldırma." (Ahzab, 48)

İnsanların iyiliğini istemek, Allah vergisi ilahî bir yetenektir. İbn Abbas, Allah'ın nimetlerinden söz ederken şöyle diyor:

"Benim üç hasletim vardır: Benim hiçbir koyunum, kuzum, ekinim, tarlam olmadığı halde yere düşen her yağmur damlasından dolayı Allah'a hamd eder ve mutluluk duyarım. İkincisi, benim hiçbir davam olmadığı halde adaletli bir yargıç duyduğum zaman onun iyiliği için Allah'a dua ederim. Üçüncüsü, Allah'ın kitabından bir ayet öğrendiğim zaman, insanların da benim öğrendiğim şeyi öğrenmelerini isterim."

Başkalarının iyiliğini istemek, erdemleri onlar arasında yaymak, onlar için kalbinde hiçbir kötü duygu beslememek ve daima insanların iyiliği için çalışmak işte budur.

Şair şöyle diyor:

"Bana ve ülkeme bulutlar inmedikçe,

Düzelmez bu beldelerin ahvali."

Yani, yağmur bulutları yaygın olmadığı ve insanların tamamı bereketli yağmurlardan nasibini almadığı zaman, onların sadece benim için olmasını istemem. Ben bencil biri değilim.

"Bunlar cimrilik eden ve insanlara da cimriliği tavsiye eden, Allah'ın kendilerine lütfundan verdiğini gizleyen kimselerdir." (Nisâ, 37)

Hatem'in sözü seni etkilemiyor mu? O, şöyle diyor:

"Yemin olsun gaybı sadece kendisi bilene,

Ve çürümüş beyaz kemikleri diriltene.

Karnımı içime çektim iştahım olduğu halde,

Çünkü korktum bana da cimri denilecek diye."

Yararlı Bilgi, Zararlı Bilgi

İlim eğer seni Allah'a götürüyorsa tebrikler sana.

"Kendilerine ilim ve iman verilenler şöyle derler: Andolsun ki siz, Allah'ın yazısında (hükmedildiği gibi) yeniden dirilme gününe kadar kaldınız." (Rum, 56)

Gerçekten de iki türlü ilim vardır: İmana götüren ilim, küfre götüren ilim. Allah Teâlâ düşmanlarından söz ederken şöyle buyuruyor:

"Onlar, dünya hayatının görünen yüzünü bilirler. Ahiretten ise, onlar tamamen gafildirler." (Rum, 7)

"Hayır; onların ahiret hakkındaki bilgileri yetersiz kalmıştır. Dahası, bu hususta şüphe içindedirler. Bunun da ötesinde, onlar ahiretten yana kördürler." (Neml, 66)

"İşte onların erişebilecekleri bilgi budur." (Necm, 30)

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Onlara (yahudilere), kendisine âyetlerimizden verdiğimiz ve fakat onlardan sıyrılıp çıkan, o yüzden de şeytanın takibine uğrayan ve sonunda azgınlardan olan kimsenin haberini oku. Dileseydik elbette onu bu âyetler sayesinde yükseltirdik. Fakat o, dünyaya saplandı ve hevesinin peşine düştü. Onun durumu tıpkı köpeğin durumuna benzer: Üstüne varsan da dilini çıkarıp solur, bıraksan da dilini sarkıtıp solur. İşte âyetlerimizi yalanlayan kavmin durumu böyledir. Kıssayı anlat; belki düşünürler." (A'râf, 175-176)

Allah Teâlâ, Yahudilerden ve onların ilminden söz ederken şöyle buyuruyor:

"Ciltlerce kitap taşıyan merkebin durumu gibidir." (Cum'a, 5)

Bu da bir ilimdir, fakat hidayete götürmez, bir burhandır, ama şifa vermez, bir delildir ama kesinlikten ve açıklıktan uzaktır, bir nakildir ama doğru değildir, bir sözdür ama hak değildir, bir kılavuzdur ama sapıklığa ve çukura götürür. O halde bu ilmin sahipleri, mutluluğu ayaklarının altında ezdikleri halde nasıl mutlu olabilirler?

"Ama onlar körlüğü hidâyete tercih ettiler." (Fussilet, 17)

"Küfürleri sebebiyle Allah o kalpler üzerine mühür vurmuştur; pek azı müstesna artık iman etmezler." (Nisâ, 155)

Washington'daki Kongre Kütüphanesi'nde her ilim ve uzmanlık dalında, her millete, medeniyete ve kültüre ait binlerce şaşırtıcı kitap gördüm. Fakat bu kütüphaneyi kuran ve idare eden millet Rabbini inkâr eden bir millettir. Sadece görünen ve müşa-

hede edilen âlemi biliyor. Onlara göre bu âlemin ötesinde ne bir göz, ne bir kulak, ne bir kalp, ne de bir bilinç var.

"Kendilerine kulaklar, gözler ve kalpler vermiştik. Fakat kulakları, gözleri ve kalpleri kendilerine bir fayda sağlamadı." (Ahkâf, 26)

Orman yeşildir ama ceylan hastadır. Hurma, ölçek ölçektir (boldur) ama cimrilik Mervezlidir. Su, nefis ve tatlıdır ama ağız acıdır (Bu sebeple suyun tadını hissetmiyor).

"Kendilerine nice apaçık mucizeler verdik." (Bakara, 211)

"Rablerinin âyetlerinden onlara (kâfirlere) bir âyet gelmeyedursun, o âyetlerden ille de yüz çevirirler." (En'âm, 4)

Çok Oku ve Çok Düşün

İnsanın içini ferahlatan şeylerden birisi de çok şeyler bilmek, geniş bir kültüre sahip olmak, derin düşünebilmek, uzak görüşlü ve basiretli olmak, delillere inebilmek, meselenin sırrını bilmek, işlerin gayelerini kavramak ve eşyanın hakikatini keşfetmektir.

"Allah'tan ancak âlim kulları (hakkıyla) *korkar."* (Fâtır, 28)

"Bilakis ilmini kuşatamadıkları şeyi yalanladılar." (Yunus, 39)

İlim sahipleri; geniş yürekli, hoşgörülü, kendinden emin ve halinden memnun kimselerdir.

"İlmi sarf edersen artar daima,

Kısarsan eksilir bunu unutma."

Batılı düşünürlerden biri şöyle diyor: "Büromda üzerinde 'Yaptığım Aptallıklar' yazılı büyükçe bir dosyam var. Bu dosyaya bir daha yapmamak için her gün ve gece işlediğim hatalarımı, sürçmelerimi ve basit de olsa yanlışlarımı yazıyorum."

Ben derim ki: Bu ümmetin geçmişindeki büyük âlimler senden çok önceleri nefis muhasebesinin çok güzel örneklerini vermişlerdir.

"*Ve kendini kınayan nefse ant olsun.*" (Kıyâmet, 2)

Hasan el-Basri şöyle dedi: "Bir Müslüman; kendini, bir ortağın diğerini hesaba çekmesinden daha şiddetli bir şekilde hesaba çeker."

Rebi İbn Huseym de bir Cuma'dan diğer Cuma'ya kadar söylediği bütün sözleri yazar, bunları güzel bulursa Allah'a hamd eder, kötü bir şey bulursa Allah'tan bağışlanma dilerdi. Seleften bir zat şöyle demişti: "Kırk yıl önce işlediğim bir günah var. Allah'ın bundan dolayı beni bağışlamasını istiyorum. Hala da ısrarla af dilemeye devam ediyorum."

"*Onlar verdiklerini kalpleri ürpererek verirler.*" (Mu'minun, 60)

Kendini Hesaba Çek

Kendini hesaba çekebilmek, hatalarını hatırlayıp onları düzeltebilmek için bir not defteri tut.

Ömer dedi ki: "Hesaba çekilmeden önce kendinizi hesaba çekin. Tartılmadan önce kendinizi ölçüp tartın. En büyük sunumdan önce kendinizi süsleyin."

Günlük hayatımızda tekrar eden üç yanlışımız var:

Birincisi, ***zamanı boşa harcamaktır.***

İkincisi, ***kendisini ilgilendirmeyen şeyleri konuşmaktır.***

Peygamberimiz *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

"*Kendisini ilgilendirmeyen şeyleri bırakması kişinin İslam'ının güzelliğindendir.*"

Üçüncüsü, ***basit şeyleri önemsemektir.*** Mesela dedikoducu kişilerin korkutmalarına, engelleyicilerin beklentilerine ve

vesvesecilerin kuruntularına kulak vermek üzüntü ve kedere davetiye çıkartır, mutluluğu engeller ve insanın huzurunu kaçırır.

İmru'l-Kays şöyle diyor:

"Hayırlı sabahlar ey eski harabeler,

İyi miydi eski asırların sakinleri?

Sadece mutlu ve müreffehler mi,

Kaygısız ve korkusuz muydu geceleri?"

Peygamberimiz *sallallâhu aleyhi ve sellem*, amcası Abbas'a dünya ve ahiret saadetini içeren şu duayı öğretmiştir:

"Allah'ım! Senden af ve afiyet dilerim."

Bu; kapsamlı, şifalı, koruyucu, yeterli ve dünya ve ahiret iyiliğini ihtiva eden bir duadır.

"*Allah onlara dünya sevabını ve ahiret sevabının güzelini verdi.*" (Âl-i İmrân, 148)

"*Ne sapar, ne de bedbaht olur.*" (Tâ-hâ, 123)

Tedbirinizi Alın

Kişiyi mutluluğa götüren yollardan biri de Allah'a tevekkülle birlikte tedbir alması ve sebeplere sarılmasıdır. Peygamberimiz *sallallâhu aleyhi ve sellem* bile -insanlar arasında en çok tevekkül eden kişi olmasına rağmen- bazı savaşlara üzerinde zırh olduğu halde çıktı. Sahabeden biri ona: "Devemi bağlayayım mı, yoksa tevekkül mü edeyim?" diye sorduğu zaman: *"Onu hem bağla, hem de tevekkül et"* buyurmuştur.

Sebeplere sarılmak ve Allah'a tevekkül etmek, tevhidin temelidir. Allah'a tevekkül etmekle birlikte sebepleri terk etmek İslam'ın hükümlerini ihlaldir. Sebeplere sarılmakla birlikte tevekkülü terk etmek ise tevhid inancını ihlaldir.

İbnü'l-Cevzi bu konuda şunu anlattı: "Adamın biri ihtiyatlı (dikkatli) davranmadan tırnağını kesmişti. Bu hal adamı zor bir

duruma düşürdü ve öldü. Adamın biri bir eşeğin yanına girmişti. (Dikkatsiz davranan adamı) eşek tepti ve karnını yardı. Bu yüzden adam öldü."

Mısırlı yazar Taha Hüseyin'in şoförüne şöyle dediği anlatılır: "Hızlı sürme ki erken varalım."

Bunun anlamı şu sözün anlamı gibidir: "Nice acelecilik gecikme doğurur." (Veya Türkçe'de buna benzer şöyle bir atasözü vardır: Acele giden ecele gider.)

Şair şöyle diyor:

"Acele etmeyen kişi erişir maksadına,

Aceleci kişinin eteği dolaşır ayağına."

Sakınıp tedbirli olmak, kader inancına aykırı değildir. Bilakis kaderin bir parçası ve özüdür.

"*Fakat çok dikkatli davransın.*" (Kehf, 19)

"*Sizi sıcaktan koruyacak elbiseler ve savaşta sizi koruyacak zırhlar yarattı.*" (Nahl, 81)

İnsanları Kazan

Kişinin mutluluğunun sebeplerinden biri de insanları, onların sevgisini ve şefkatini kazanabilme gücüdür. İbrahim *aleyhisselam* şöyle dedi:

"*Bana, sonra gelecekler içinde, iyilikle anılmayı nasip eyle!*" (Şuarâ, 84)

Allah Teâlâ, Musa *aleyhisselam* hakkında şöyle buyurmuştur:

"*Sana kendimden sevgi verdim.*" (Tâ-hâ, 39)

Biri bu ayeti şöyle tefsir etti: "Yani, herkes Benim seni sevdiğimi görsün."

Sahih bir hadiste şöyle buyruluyor:

"*Sizler Allah Teâlâ'nın yeryüzündeki şahitlerisiniz.*" Yani halkın dili, Hakkın kalemlerisiniz.

Yine sahih bir hadiste şöyle buyruluyor:

"Cebrail gök halkına şöyle nida eder: 'Allah Teâlâ filan kişiyi sevdi, onu siz de sevin.' Bunun üzerine gök halkı/melekler onu severler. Artık o kişi yeryüzünde de kabul görür."

Sevilmenin sebeplerinden biri de güler yüzlü, tatlı dilli ve güzel ahlaklı olmaktır. İnsanların ruhlarını kazanmanın en güçlü sebeplerinden biri, yumuşaklıktır/nezakettir. Bu sebeple Peygamberimiz *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

"Nezaket ve yumuşaklık bulunduğu şeyi güzelleştirir, bulunmadığı şeyi ise çirkinleştirir."

"Nezaketten mahrum kalan kişi her türlü iyilikten mahrum kalır."

Sahih bir hadiste şöyle buyruluyor:

"Mümin bal arısı gibidir. Güzel yer, güzel ürün verir, bir çiçek dalına konduğu zaman onu kırmaz."

Diyar Diyar Gez ve İlahî Kudretin Ayetlerini Oku

Kişiye neşe ve huzur veren şeylerden biri de diyar diyar gezmek, değişik ülkeleri görmektir. Kitabın başında da bu konudan söz edilmişti. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Göklerde ve yerde neler var, bakın." (Yunus, 101)

"Yeryüzünde hiç gezmediler mi ki, kendilerinden öncekilerin sonunun nasıl olduğunu görsünler!" (Yusuf, 109)

"Yeryüzünde gezip dolaşın da, Allah, ilk baştan nasıl yaratmış bir bakın." (Ankebut, 20)

İçindeki birtakım mübalağalara rağmen İbn Batuta'nın *Seyahatname*'sini okuyan bir kişi, Allah'ın yaratması ve evreni idare etmesindeki insanı hayretler içinde bırakan bilgilere ulaşır ve bunların bir mümin için çok büyük ibret olduğunu görür. Önü-

müze açılan kâinat kitabını okumak için seyahat etmek, havayı, mekânı ve mahalli değiştirmek insanı rahatlatır.

Ebu Temmam seyahatten söz ettiği bir şiirinde şöyle diyor:

"Şam'da ailem var, arzum ve hevesim Bağdat'ta,

Ben Rakmateyn'deyim, komşularım Fustat'ta."

"*De ki: Yeryüzünde gezip dolaşın.*" (Rum, 42)

"*Güneşin battığı yere ulaşıncaya kadar...*" (Kehf, 86)

"Durup dinlenmeyeceğim; tâ iki denizin birleştiği yere kadar varacağım, yahut senelerce yürüyeceğim." (Kehf, 60)

Teheccüde Kalk

Kişiyi mutlu eden ve içini ferahlatan şeylerden biri de gece namazıdır. Peygamberimiz *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

"Kul gece kalkıp Allah'ı zikrettiği, abdest alıp namaz kıldığı zaman dinç ve rahat olur."

"*Onlar gecenin az bir bölümünde uyurlardı.*" *(Zariât, 17)*

"*Geceleyin sana mahsus bir nafile olmak üzere teheccüd namazı kıl.*" (İsrâ, 79)

Gece ibadeti, vücuttan hastalığı giderir. Ebu Davud'da geçen sahih bir rivayette Peygamberimiz *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

"Ey Abdullah! Sakın filan kişi gibi olma. O, gece ibadetine kalkardı, sonra bıraktı. Gece ibadete kalksaydı Abdullah ne güzel bir adam olurdu."

Geçen şeylere üzülme. Bu hayatta Allah'ın zatı dışındaki her şey fanidir.

"*O'nun zatı dışında her şey helak olacaktır.*" (Kasas, 88)

"Yeryüzünde bulunan her canlı yok olacak. Ancak azamet ve ikram sahibi Rabbinin zâtı bâki kalacak." (Rahmân, 26-27)

Dünya için üzülüp ağlayan insan, oyuncağını kaybettiği için ağlayan çocuğa benzer.

Dur ve Düşün

"Endişe ve üzüntü birbirinin eşi iki duygudur. Aralarındaki fark; endişe, gelecekteki bir kötülüğün korkusu içinde olmaktır. Üzüntüsü ise geçmişte meydana gelen kötü bir olaydan veya sevdiğini kaybetmekten dolayı acı çekmektir. Her ikisi de ruha elem ve acı verir. Geçmişle ilgili olursa hüzün/üzüntü, gelecekle ilgili olursa endişe veya kaygı denir."

Peygamberimiz *sallallâhu aleyhi ve sellem*'den şöyle bir dua nakledilmiştir:

"Allah'ım! Senden dünyada ve ahirette afiyet istiyorum. Allah'ım! Dinim, dünyam, ailem ve malım hakkında senden af ve afiyet dilerim. Allah'ım! Kusurlarımı gizle, korkularımdan emin kıl. Allah'ım! Beni önümden, arkamdan, sağımdan, solumdan, üstümden koru. Yere batırılarak altımdan helâk edilmekten azametine sığınırım."

Şair şöyle diyor:

"Görmedin mi Rabbinin iyiliklerini,
Sayısızcadır, eskileri ve yenileri.
Endişe etme, unut üzüntüyü ve kederi,
Her şey gibi kaygılar da değildir ebedi.
Umulur Allah görecek seni, kesme ümidi,
Esirgemez senden de şefkati, merhameti."

Senin Mükâfatın Cennettir

Bir şair şöyle diyor:

"Eşyanın sahibi olan nefsim gidicidir,
O halde nasıl ağlarım gidici olan şeye?"

Dünya, altını, gümüşü, makamı, mevkisi, köşkleri ve sarayları ile bir damla gözaşına bile değmez. Tirmizi'de geçen bir hadiste Peygamberimiz *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

"Dünya da, içindekiler de lanetlenmiştir. Ancak Allah'ı zikreden, O'nu dost edinen, ilim öğreten ve ilim öğrenen bunun dışındadır."

Dünya sadece emanetlerden ibarettir. Lebid der ki:

"Mal ve evlâd-ı ıyal bir emanetten ibarettir.

Emanetlerin gününde iadesi bir zarurettir."

Ne milyarlar, ne evler, ne dükkânlar, ne de arabalar kişinin ecelini bir saniye bile geciktiremezler. Hatemi Tai şöyle diyor:

"Yemin ederim kimseye fayda yok servetten,

Bir gün göğsü daralıp hırıltıyla canı çıkarken."

Hikmet sahipleri şöyle dediler: "Her şeyin fiyatını makul şekilde belirle. Dünya ve içindekilerin müminin gözünde hiçbir değeri yoktur."

"Bu dünya hayatı sadece bir oyun ve eğlenceden ibarettir." (Ankebut, 64)

Hasan el-Basri şöyle diyor: Kendinize cennetten başka bir bedel biçmeyin. Çünkü müminin kendisi çok değerlidir. Bazıları kendilerini çok ucuza satıyorlar.

Servetlerini kaybettikleri, evleri yıkıldığı ve arabaları yandığı için ah vah edip inledikleri halde imanlarının eksilmesine, hatalarına ve günahlarına, Rablerine itaatteki kusurlarına üzülmeyenler, çok basit şeylere üzüldüklerini ama çok kıymetli şeylere üzülmediklerini kıyamet gününde anlayacaklar. Çünkü aslolan; değerler erdemler, idealler ve tavırlardır.

"Şu insanlar, çarçabuk geçen dünyayı seviyorlar da önlerindeki çetin bir günü (ahireti) ihmal ediyorlar." (İnsan, 27)

Gerçek Sevgi

Mutlu olmak istiyorsan Allah dostlarından ve O'nun sevgili kullarından biri ol. Çünkü en mutlu insanlar, Allah sevgisini kendileri için en yüksek gaye haline getirenlerdir. Allah Teâlâ'ın şu ayeti ne hoştur:

"*Allah onları sever, onlar da O'nu severler.*" (Mâide, 54)

Müfessirlerden birisi demiştir ki: "*O'nu severler*" sözünde şaşılacak bir şey yoktur. Asıl şaşırtıcı olan, "*Allah onları sever.*" ifadesidir. Çünkü kendilerini yaratan, rızık veren, işlerini üstlenen, ihsan eden Allah, bir de onları sevmektedir.

"*De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız, bana uyun ki, Allah da sizi sevsin.*" (Âl-i İmrân, 31)

Hz. Ali'deki şu asalete bakın. Bu onun başında bir taçtır: "Allah ve Rasûlünü seven, Allah ve Rasûlünce sevilen zât!"

Sahabeden bir zat ihlâs suresini çok severdi ve namazların her rekâtında onu okurdu. Onu dilinden hiç düşürmez, kalbini ve vicdanını onunla harekete geçirirdi. Allah Rasûlü *sallallâhu aleyhi ve sellem* ona dedi ki:

"*Sendeki bu ihlâs sevgisi seni cennete koyar.*"

Âlimlerden birinin biyografisiyle ilgili, eskiden okumuş olduğum şu beyit çok hoştur:

"Âşıklar Leyla'yı, Selma'yı sevdiği zaman,

Bu sevgi alır götürür akılları başlarından.

Ne yapabilir aşkından ve sevdasından,

Geceleri kalbini yüce Allah'a bağlayan?"

Allah Teâlâ bir ayetinde şöyle buyuruyor:

"*Yahudiler ve hıristiyanlar; 'Biz Allah'ın oğulları ve sevgilileriyiz.' dediler. De ki: 'O halde niçin günahlarınızdan ötürü (Allah) size azap ediyor?'*" (Mâide, 18)

Mecnun'u öldüren kadın sevgisi, Karun'u öldüren mal sevgisiydi. Firavun makam ve mevkii uğruna öldü. Cafer, Hamza, Hanzala ve diğerleri ise Allah ve Rasûlünü sevdikleri için öldürüldüler. İki grup arasında ne kadar da büyük mesafe var.

Dur, Düşün

Amerika'da her yıl üç yüz civarında polis intihar etmektedir. Bunlardan onu sadece New York şehrinde yaşanmaktadır. 1987 yılından beri burada intihar eden polislerin sayısı sürekli artmaktadır. Bu artış, yetkilileri de kaygılandırmış ve Ulusal Polis Birliği konuyu incelemeye karar vermiştir.

Birlik yaptığı araştırmada, polisleri intihara sürükleyen en önemli sebebin onların içinde yaşadıkları sinirsel gerilim ve stres olduğu sonucuna varmıştır. Onlardan kriz ortamlarında metanet göstermeleri, suç oranının artmasıyla birlikte sürekli artan baskılara dayanmaları, suçlularla birlikte yaşamanın doğurduğu acılara, cinayet kurbanı çocukların, kadınların ve yaşlıların cesetlerini görmeye katlanmaları istenmektedir.

İkinci sebep ise devamlı silah taşımalarıdır. Bu da onların intihar etmelerine yardım ediyor ve kolaylaştırıyordu.

Yapılan tespitlere göre polislerden intihar edenlerin yüzde sekseni bu işi kendi silahlarıyla gerçekleştiriyordu.

Üzülme, Din Kolaydır, Kolaylaştırılmıştır

Müslümanın yüreğini serinleten şeylerden biri de İslam dininin kolay ve müsamahalı bir din oluşudur. Yüce şöyle Allah buyurmaktadır:

"*Biz bu Kur'ân'ı sana güçlük çekesin diye indirmedik.*" (Tâ-hâ, 2)

"*Seni en kolaya muvaffak kılacağız.*" (A'lâ, 8)

"*Allah herkese ancak taşıyabileceğini yükler.*" (Bakara, 286)

"Allah hiç kimseyi verdiği imkândan fazlasıyla yükümlü kılmaz." (Talâk, 7)

"Din hususunda üzerinize hiçbir zorluk yüklemedi." (Hac, 78)

"Allah onların yüklerini ve üstlerindeki zincirleri kaldırır." (A'râf, 157)

"Muhakkak her güçlükle beraber bir kolaylık vardır. Evet, her güçlükle beraber bir kolaylık vardır." (İnşirâh, 5-6)

"Allah her şahsı, ancak gücünün yettiği ölçüde mükellef kılar. Herkesin kazandığı (hayır) kendine, yapacağı (şer) de kendinedir. Rabbimiz! Unutursak veya hataya düşersek bizi sorumlu tutma. Ey Rabbimiz! Bizden öncekilere yüklediğin gibi bize de ağır bir yük yükleme. Ey Rabbimiz! Bize gücümüzün yetmediği işler de yükleme! Bizi affet! Bizi bağışla! Bize acı! Sen bizim mevlâmızsın. Kâfirler topluluğuna karşı bize yardım et!" (Bakara, 286)

Peygamberimiz *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

"Ümmetimden; hata, unutma ve zorlanarak yaptıklarının sorumluluğu kaldırılmıştır."

"Din kolaylıktır. Din ile rekabet eden kişi mutlaka mağlup olur."

"Düzeltin, birbirinize yaklaşın ve müjdeleyin."

"Ben hoşgörülü haniflikle gönderildim."

"Dininizin en hayırlısı en kolay olanıdır."

Çağımızda yaşayan bir şaire bütün isteklerinden, mesajlarından ve tezlerinden vazgeçmesi şartıyla bakanlık görevi teklif edilmişti. O şöyle dedi:

"Alın dünyanızı, bırakın kalbimi,

O hür, serbest ve garip kalsın.

Ben sizden daha zenginim,

Beni yalnız ve çıplak sansanız bile."

Huzurun Temelleri

Ehlen ve Sehlen dergisinin 3.4.1415 tarihli sayısında Hasan Şemsi Paşa tarafından yazılan "Stresten Korunmak İçin On Reçete" başlıklı bir makalede şöyle denilmektedir:

Ecel, bellidir ve kesinleşmiştir. Her şey kaza ve kadere bağlıdır. O halde kul üzülmemeli ve olmuş bitmiş şeyleri kendine dert edinmemelidir. Herkesin rızkı Yaratıcısı tarafından taksim edilmiştir. Hiç kimsenin buna gücü yetmez, kimse bunda herhangi bir tasarrufta bulunamaz ve hiç kimse bu rızka mani olamaz. Mazi, bütün üzüntüleri ve kaygılarıyla geçmişte kalmıştır. Gitmiştir; bütün insanlar onu geri getirmek için birleşseler bile bir daha geri dönmeyecektir. Gelecek ise gayb âlemindedir. Henüz mevut değildir. Gelinceye kadar yapacağın bir şey yoktur. İnsanlara iyilik etmek, kalbe sevinç ve huzur verir. İyilik yapana, iyilik yaptığı kimsenin elde ettiğinden daha büyük sevap, ecir ve bereket daha sonra geri döner.

Müminin en önemli meziyetlerinden biri de haksız ve yaralayıcı tenkitlere aldırış etmemesidir. Sövgüden ve hakaretten âlemlerin Rabbi bile uzak kalmamıştır. Hâlbuki O, yüceler yücesidir, her türlü noksanlıktan münezzehtir ve her türlü mükemmelliğin sahibidir.

Aşktan Sakın

Suretlere ve fani şeylere âşık olmaktan sakın. Çünkü bu, endişe ve keder sebebidir. Müslümanın mutluluğu; şairlerin ah vahlarından, aşk ve sevdalarından, şikâyetlerinden, vuslat ve ayrılıklarından uzak kalmasına bağlıdır. Bu sayede onun kalbi boşalır/işgalden kurtulur.

"*Arzu ve heveslerini kendisine tanrı edinen ve Allâh'ın bir bilgiye göre saptırdığı, kulağını ve kalbini mühürlediği, gözünün üstüne de perde çektiği kimseyi gördün mü?*" (Câsiye, 23)

Eğer bir kimse kalbini takva, zikir, maneviyat ve Rabbanilikle doldursaydı Hakka ulaşır, delili tanır, doğruyu görür ve yola gelirdi.

"Eğer şeytanın fitlemesi seni dürterse hemen Allah'a sığın." (A'raf, 200)

"Allah'tan korkanlara gelince, onlara şeytandan bir vesvese geldiği zaman düşünürler ve gerçeği görürler." (A'raf, 201)

İbnü'l-Kayyim bu meseleyi *ed-Dau ve'd-Deva* ve *el-Cevabu'l-Kâfi li men Seele ani'd-Devai'ş-Şafi* isimli kitaplarında yeterli ve tatmin edici bir şekilde anlatmıştır. İsteyen oraya müracaat edebilir.

Aşkın çeşitli sebepleri vardır. Bazıları şunlardır:

1- Kalbin Allah sevgisinden, zikrinden, şükründen ve O'na ibadetten uzak kalması.

2- Bakışların serbest bırakılması. Çünkü gözler kalbe hüzün ve kaygı getirir.

"Mümin erkeklere söyle, gözlerini haramdan sakınsınlar, ırzlarını korusunlar." (Nûr, 30)

Peygamberimiz şöyle buyurmuştur:

"Bakış, şeytanın oklarından bir oktur."

"Bakışı serbest bırakırsan görsün diye her gözü,

Gözüne gelir bütün görüntülerin iyisi ve kötüsü.

Görürsün, engelleyemezsin görmeyi hepsini,

Sabredemezsin bir kısmına, istersin ötekisini."

3- Kullukta, zikirde, duada ve nafilelerde eksiklikler.

"Şüphesiz ki namaz, çirkinliklerden ve fenalıklardan men eder." (Ankebut, 45)

Aşkın ilacına gelince o da şudur:

1- Kulluğun eşiklerine kendini atmak, şifa ve afiyeti Mevla'dan istemek.

2- Harama bakmaktan sakınmak ve namusu korumak.

"...Irzlarını korusunlar." (Nûr, 30)

"Onlar ki namuslarının koruyucusudurlar." (Mü'minun, 5)

3- Kalbini bağladığı kişinin bulunduğu diyarı terk etmek. Evinden, yurdundan uzaklaşmak, onu anmamak...

4- Salih amellerle meşgul olmak.

"Gerçekten onlar hayırlı işlere koşarlar, umarak ve korkarak Bize du'â ederlerdi ve Bize derin saygı gösterirlerdi." (Enbiyâ, 90)

5- Meşru bir evlilik.

"Hoşunuza giden hanımla evlenin." (Nisâ, 3)

"Onun ayetlerinden biri de sizin için kendi türünüzden, huzur bulacağınız eşler yaratmasıdır." (Rum, 21)

Peygamber Efendimiz şöyle buyuruyor:

"Ey Gençler topluluğu! İçinizden gücü yetenler evlensinler."

Kardeşlik Hukuku

Müslüman kardeşini mutlu etmenin yollarından biri de ona en sevdiği isimle hitap etmendir.

Güler yüzlü ve tatlı dilli olman da onu mutlu eder. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

"Kardeşini güler yüzle karşılasan bile bir iyiliktir."

"Kardeşine tebessüm etmen bir sadakadır."

Müslüman bir kardeşinle karşılaştığın zaman; onun konuşmasını cesaretlendirmen, kendisinden ve kendisiyle ilgili şeyler-

den konuşmasına fırsat vermen, ona sorulmasında sakınca olmayan özel ve genel meselelerinden sorular sorman ve onun sorunlarıyla ilgilenmen de onu mutlu eden şeylerdendir. Çünkü Allah Rasûlü şöyle buyurmaktadır:

"Müslümanların meseleleriyle ilgilenmeyen onlardan değildir."

"Mümin erkekler ve mümin kadınlar birbirlerinin dostudurlar." (Tevbe, 71)

Müslüman kardeşini kınamamalı, gelmiş geçmiş şeylerden dolayı onu azarlamamalı, onun canını sıkacak şakalar yapmamalısın.

"Kardeşinle tartışmaya girme, onunla kırıcı şekilde şakalaşma ve yerine getiremeyeceğin sözü ona söyleme." (Hadis-i Şerif)

Günahların da Esrarı Vardır... Ama Sen Günah İşleme!

İlim sahibi birisi şöyle diyor: Günah, kula vurulan bir mühür gibidir. Günahın tevbeden sonraki esrarı ise kendini beğenmişlik hastalığının belini kırmak, çokça istiğfar etmek, tevbe etmek, Allah'a yönelmek, pişmanlık duymak, kaza ve kaderin gerçekleşmesi, kaza ve kader karşısında kulluk ile teslimiyettir.

Günah işlemenin esrarından birisi de Rahman, Rahim, Gafur ve Tevvab gibi Allah'ın isimlerinin tecellisidir.

Rızkını Ara, Ama Hırslı Olma

Yaratan ve rızık veren Allah Sübhan'dır/her türlü noksanlıktan münezzehtir. Topraktaki solucana, sudaki balığa, havadaki kuşa, karanlıklardaki karıncaya, kayalar arasındaki yılana rızık veren O'dur. İbnü'l-Cevzi bu konuda çok ilginç bir örnek verir: Kör

bir yılan bir hurma ağacının tepesinde yaşamaktaydı. Her gün bir serçe ağzında bir et parçasıyla ona gelir, yanına yaklaştığı zaman hızlı hızlı öter, bunun üzerine yılan ağzını açar ve kuş getirdiği eti yılanın ağzına bırakırdı. Bu kuşu yılanın rızkı için vesile kılan Allah yüceler yücesidir.

"Yeryüzünde yürüyen hayvanlar ve (gökyüzünde) iki kanadıyla uçan kuşlardan ne varsa hepsi ancak sizin gibi topluluklardır." (En'âm, 38)

"Zehrini boşaltan bir yılan gördüğün zaman,

Sor ona bu zehri kimdir sende toplayan,

Nasıl yaşarsın ya da ölürsün ey yılan,

Bu zehirle ağzın dolu olduğu zaman."

Hz. Meryem'in rızkı sabah akşam mihrabın yanına gelirdi. Ona bu rızkın nereden geldiği sorulunca, "Allah'tan" diye cevap verirdi.

"Onun yanına, mâbede her girişinde orada bir rızık bulur ve 'Ey Meryem, bu sana nereden geliyor?' der; o da: 'Bu, Allah tarafındandır. Allah, dilediğine sayısız rızık verir' derdi." (Âl-i İmran, 37)

Üzülme! Senin rızkın da garanti edilmiştir.

"Çocuklarınızı açlık korkusuyla öldürmeyin. Size de, onlara da Biz rızık veririz." (İsrâ, 31)

İnsanlar bilsin ki, babanın da, çocuğun da rızkını veren, doğmayan ve doğurmayan yüce Allah'tır.

En büyük hazinelerin sahibi olan Allah rızkın kefilidir. O, rızka kefil iken bu endişe niye?

"Rızkı Allah'tan isteyin, O'na kulluk edin, O'na şükredin." (Ankebut, 17)

"O ki beni yedirir ve içirir." (Şuarâ, 79)

Dur, Düşün

"Kalbin yüklerinden boşaltılıp takviye edilmesinde, genişlemesinde, huzur ve zevkinde namaz en büyük etkendir. Namazda, kalp ve ruh, Allah'a bağlanır, O'nu zikretmenin sevincini, O'na dua etmenin hoşnutluğunu yaşar. O'nun huzurunda divana durur. Bütün bedenini, bütün gücünü ve organlarını O'na kullukta kullanır. Her organa, Allah'a kulluktaki payını verir. Allah'a ubudiyetle meşgul olması, onu halka karışmaktan ve onlarla dedikodu yapmaktan alıkoyar. Kalbin güçlerini ve organlarını Rabbine ve Yaratıcısına doğru yönlendirir. Düşmanı olan şeytanın şerrinden namaz esnasında uzak olmanın rahatına erer. Bütün bu faydalarıyla namaz; sağlıklı kalpler için en büyük ilaçlardan, en iyi sakinleştiricilerden ve en faydalı gıdalardan biridir. Hasta kalplere gelince, onlar da tıpkı hasta bedenler gibidirler. Bu sebeple onlar için de uygun ve gerekli olan, en iyi gıdalardan başkası değildir.

Dünya ve ahiret yararlarını elde etmede, dünya ve ahiret zararlarını defetmede en büyük yardımcılardan biri yine namazdır. Namaz; günahı engeller, kalp hastalıklarını defeder, beden hastalıklarını kovar, kalbi aydınlatır, yüzü ağartır, organlara ve nefse zindelik verir, rızkı celbeder, zulmü defeder, mazluma yardım eder, şehvet salgılarını zapteder, nimeti korur, musibeti defeder, rahmeti indirir ve gamı/kederi dağıtır."

Hoşgörülü Din

Müslümanı sevindiren ve rahatlatan şeylerden biri de dindeki bol sevap, büyük bağış ve hediyelerdir. Bunlar on çeşit kefarette kendisini göstermektedir.

Tevhid inancı ve bu inancın kefaret olduğu ve sildiği günahlar buna bir örnektir.

Bazı güzel şeyler de bazı günahları siler ve ortadan kaldırır. Mesela namaz, kendisinden önceki namazdan beri işlediği günahları; Cuma, önceki Cuma'dan beri; umre, önceki umre-

den beri; hac, hacdan önceki işlenmiş günahları; oruç, önceki Ramazan'dan beri işlenmiş günahları siler.

Diğer salih ameller de böyledir.

Ayrıca her iyiliğin ve salih amelin, on katından yedi yüz katına kadar sevabı vardır.

Tövbe, kendisinden önceki günahları ve hataları siler, ortadan kaldırır.

Musibetler de kefarettirler. Bir mümine isabet eden hiçbir musibet yoktur ki Allah ondan dolayı onun günahlarından bir kısmını silmiş olmasın.

Bir müminin başka bir mümine arkasından yaptığı dua da böyledir.

Ölüm anında çekilen sıkıntı ve zorluklar da bir kefarettir.

Cenaze namazı esnasındaki dua ve tezkiyeler ile yaratılanların efendisi Muhammed *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in şefaati günahların affına vesile olacaktır.

Ayrıca merhametlilerin en merhametlisi olan yüce Allah'ın rahmeti vardır.

"*Allah'ın nimetlerini saymak isterseniz sayamazsanız.*" (Nahl, 18)

"*Üzerinize görülen ve görülmeyen nimetleri yağdırdı.*" (Lokman, 20)

"Korkma! Sen Üstünsün"

"*Korkma! Sen üstünsün.*" (Tâ-hâ, 68)

Musa'nın içine üç defa korku düşmüştü:

Birincisi: Azgın Firavun'un huzuruna girdiği zaman... Hz. Musa korkusunu şöyle ifade etmişti:

"Rabbimiz! Doğrusu biz, onun bize aşırı derecede kötü davranmasından yahut iyice azmasından endişe ediyoruz." (Tâ-hâ, 45)

Yüce Allah da ona ve kardeşine şöyle demişti:

"*Korkmayın. Ben sizinle beraberim. İşitir ve görürüm.*" (Tâ-hâ, 46)

Her mümin, Rabbinin bu vaadini hatırında bulundurmalıdır: *"Korkma. Ben işitir ve görürüm."*

İkincisi: Sihirbazlar değneklerini attıkları zaman... Bu esnada da Musa'nın içine bir korku düşmüştü. Bunun üzerine Allah Teâlâ şöyle buyurmuştu:

"*Korkma! Sen üstünsün.*" (Tâ-hâ, 68)

Üçüncüsü: Firavun, ordusuyla beraber Musa'nın peşine düştüğü zamandır. Bu esnada Allah Teâlâ ona şöyle buyurdu:

"*Asan ile denize vur.*" (Şuarâ, 63)

Musa şöyle dedi:

"*Rabbim şüphesiz benimledir, O, bana yol gösterecektir.*" (Şuarâ, 62)

Dört Şeyden Sakın

Dört şey vardır ki insanın maişetini zorlaştırır, içini daraltır ve zihnini bulandırır:

1. Allah'ın kazası ve kaderinden dolayı öfkelenmek ve ona rıza göstermemek.

2. Günah ve masiyetlere düşmek ve tövbe etmemek.

"*De ki: O sizin kendi yüzünüzdendir.*" (Âl-i İmrân, 165)

"*Ellerinizle kazandıklarınız sebebiyledir.*" (Şûrâ, 30)

3. İnsanlara kin beslemek, onlardan intikam almaktan hoşlanmak ve Allah'ın kendi lütfundan onlara verdiği şeylerde haset etmek.

"*Yoksa Allah'ın lütfundan verdiği şeylerden dolayı insanlara haset mi ediyorlar?*" (Nisâ, 54)

4. Allah'ın zikrinden yüz çevirmek.

"*Kim benim zikrimden yüz çevirirse ona sıkıntılı bir geçim vardır.*" (Şuarâ, 62)

Rabbine Güven

Kulun rahat ve huzuru Rabbine güvenmesindedir. Allah Teâlâ, Kur'ân'ın birçok yerinde sekinetten söz etmektedir. Sekinet, huzur ve güven demektir. Yüce Rabbimiz şöyle buyurmaktadır:

"*Allah, Rasûlüne ve müminlere sükûnet indirdi.*" (Fetih, 26)

"*Allah ona sekinet indirdi.*" (Fetih, 18)

Sekinet, kalbin Rabbinden kopmaması, Rahman olan Rabbine güçlü bir şekilde güvenmesi veya zihnin, her şeye gücü yeten Allah'a tevekkül ederek sükûnete kavuşmasıdır. Sekinet, nefsin acılarının yatışması ve dinmesidir; alışması, durgunlaşması ve kontrol altında tutulmasıdır. Bu bir güven halidir ki buna ancak iman sahipleri erişebilir. Bu hal, onları şaşkınlık ve kargaşadan, şüphe ve öfke çukurlarına düşmekten kurtarır. Bu hal, kulun Rabbiyle olan dostluğu/yakınlığı, Mevlasını zikretmesi ve şükretmesiyle, O'nun emirlerinden ayrılmaması, Peygamberinin izinden gitmesi, hidayetine yapışması, yaratıcısını sevmesi, O'na güvenmesi, O'ndan başkasından yüz çevirmesi ve uzaklaşmasıyla, sadece O'na dua etmesi ve sadece O'na kulluk etmesiyle doğru orantılıdır.

"Allah Teâlâ, sağlam sözle iman edenleri hem dünya hayatında hem de ahirette sapasağlam tutar." (İbrahim, 27)

İki Büyük Söz

İmam Ahmed b. Hanbel şöyle demiştir: Şu iki söz bana zor zamanlarımda fayda verdi:

Birincisi şarap içtiği için hapsedilen bir adama aittir. O bana dedi ki: Ey Ahmed! Sebat et. Sen sünnete sarıldığın için dayak yiyorsun. Ben şarap içtiğim için defalarca dayak yedim ve sabrettim.

"*O topluluğu takip etmekte gevşeklik göstermeyin. Eğer siz acı çe-kiyorsanız, onlar da sizin acı çektiğiniz gibi acı çekmektedirler. Üstelik siz Allah'tan, onların ummayacakları şeyleri, ummaktasınız.*" (Nisâ, 104)

"*Sen şimdi sabret. Bil ki Allah'ın vâdi gerçektir. (Buna) iyice inanmamış olanlar, sakın seni gevşekliğe sevketmesin!*" (Rum, 60)

İkincisi, bir bedevinin söylediği sözdür. İmam Ahmed zincirlere bağlanarak hapse götürülürken bedevi ona şöyle demişti: Ey Ahmed! Sabret, bundan dolayı sadece öldürülebilirsin ve bundan dolayı da cennete girersin.

"*Rableri onları katından bir rahmet, rıza ve cennetle müjdeler. Onlar için orada kesintisiz bir nimet vardır.*" (Tevbe, 21)

Musibetlerin Yararları

Dua, kulluğun özüdür, bunu ortaya çıkaran da musibetlerdir. Abidlerden biri şöyle demiştir: "Beladan dua çıkartan Allah yüceler yücesidir."

Bir rivayette şöyle anlatılır: Allah Teâlâ, salih kullarından birini bir belaya müptela kılmış ve meleklerine şöyle demişti: Kulumun dua ve yakarış sesini duymak istedim. Musibetlerin ikinci faydası, kulun inadını ve azgınlığını kırmasıdır. Çünkü Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"*Gerçek şu ki, insan kendini kendine yeterli görerek azar.*" (Alâk, 6-7)

Musibetlerin bir diğer faydası, insanların, felaketzedeye şefkat ve sevgi göstermeleridir. Çünkü insanlar musibete uğrayan ve belaya müptela olan kişilerle dayanışma içinde olurlar ve onlara sevgi ve şefkat gösterirler. Bir diğer faydası ise daha büyük musibetin savılmasıdır. Çünkü başa gelen musibet, daha büyük bir musibete nispetle küçüktür. Sonra musibetler; günahlar ve yapılan hataların kefaretidirler ve Allah katındaki ecir ve sevaba da vesiledirler.

"*Sabredenlere mükâfatları hesapsız olarak verilir.*" (Zümer, 10)

İlim, Hidayet ve Şifadır

İbn Hazm, *Nefislerin Tedavisi* isimli eserinde şöyle diyor: İlmin faydalarından biri de nefsi vesveseden uzaklaştırması, endişe, hüzün ve kederlerin kovulmasıdır.

Bu, özellikle ilmi sevenler, kendini ilme verenler, ilimle meşgul olanlar, onunla amel edenler ve üzerinde ilmin faydası ve etkisi görülenler için çok doğru bir sözdür.

İlim öğrenmek isteyen kişi zamanını iyi planlamalıdır. Zamanının bir bölümünü ezber ve tekrara, bir bölümünü genel mütalaaya, bir bölümü hüküm çıkarmaya, bir bölümünü bilgileri toplayıp sıralamaya, bir bölümünü de düşünme ve incelemeye ayırmalıdır.

Umulur ki Hayır Olur

Süyuti, *el-Erac fi'l-Ferac* isimli eserinde ilim adamlarının sözlerini nakleder. Bu sözlerin tamamının ifade ettiği şey şudur: Hoşa gitmeyen şeylerde de çok hoş şeyler vardır. Musibetler, kulun kavrayamadığı nice hayret verici ve arzu edilen şeylerin örtüsünü açar. Kul, bunları ancak üzerleri açıldıktan ve ortaya çıktıktan sonra kavrayabilir.

Mutluluk, İlahî Bir Hediyedir

Bir grup insanın iskelede oturmalarında şaşılacak bir durum yoktur. Onlar sadece bir gün ve bir gece kendilerine yetecek kadar bir şeyler kazanabilen işçiler oldukları halde hayata gülümseyerek bakan, yürekleri geniş, bedenleri güçlü ve kalpleri huzurlu kimselerdir. Çünkü onlar hayatı, sadece içinde yaşadıkları günden ibaret biliyor; ne geçmişle ne gelecekle kendilerini meşgul ediyorlar. Onlar ömürlerini çalıştıkları işlerde tüketiyorlar.

"Nefsim bana itaat ettiği zaman kurtuluş yolunda,

Hiç umurumda olmaz helak olan da, yaşayan da."

Senin bu insanları, köşklerde ve görkemli evlerde yaşayan ama boşluk, vesvese ve kuruntulardan kurtulamayan, endişe ve kederden darmadağın olan kimselerle karşılaştırman mümkün mü?

"Allah lanet etsin yolcunun uğrak yeri şu dünyaya,

Ki bir hedefi olmayanlar orada azap görür adeta."

İyilikleriyle Anılmak Uzun Bir Ömür Demektir

Bir Müslümanı mutlu eden şeylerden biri, onun ikinci bir ömre sahip olmasıdır. Bu da onun öldükten sonra hayırla yâd edilmesidir. Hayırla yâd edilmeyi ucuz bulup onu malıyla, makamıyla, mevkisiyle, çalışmasıyla ve gayretiyle satın almayanlara şaşılır.

Daha önceki bölümlerde İbrahim'in kendisinden sonra dünyaya gelenler tarafından hayırla yâd edilmeyi Rabbinden istediğini zikretmiştik.

Yaptıkları güzel işleri, cömertlikleri ve bağışlarıyla bu dünyada hayır ve övgüyle anılan insanlara hayranlık duyarım. Hz. Ömer, Herim İbn Sinan'ın çocuklarına: "Siz Züheyr'e ne verdiniz, o size ne verdi?" diye sordu. Onlar da: "O bizi övdü, biz de ona mal verdik." dediler. Bunun üzerine Hz. Ömer şöyle dedi: "Vallahi sizin

ona verdikleriniz yok olup gitti, ama onun size verdiği, sizin için söylediği şeyler ebedî kaldı."

"Neşeli iken senin yardımına en layık kimse,

Hüzünlü iken sana yardım eden kimsedir.

İyi insanlar iyi bir yere geldikleri zaman,

Unutmazlar kötü bir yerde gördükleri dostlukları."

Unutulmaz Mersiyeler

Üç tane kaside vardır ki, konu edindikleri kişiler bu beyitler sayesinde ebedileşmişlerdir:

Azudü'd-Devle, meşhur vezir İbn Bakıyye'yi öldürtmüştü. Şair Ebu'l-Hasen el-Enbari, İbn Bakıyye'nin ölümü üzerine bir mersiye söylemişti. Mersiyede ne güzel ifadeler ve ne güzel beyitler vardı! Onlar ne soylu misaller ve ne büyük manalar taşıyordu. Allah için bunlar, onun için çok güzel madalya ve taç olmuştu!

Şöyle ki, söylenen bu beyitleri duyan Azudü'd-Devle'nin bile gözleri yaşardı ve "Vallahi, keşke ben öldürülüp çarmıha gerilseydim de bu sözler benim hakkımda söylenseydi!" dedi.

Ebu Temmam'ın, Allah yolunda öldürülen Muhammed İbn Humeyd et-Tusi hakkında söylediği mersiyeyi duyan Mu'tasım şunu söyler: "Kendisi hakkında böyle beyitler söylenen kişi ölmemiştir."

Meşhur komutan Kuteybe İbn Müslim'in saygın bir torununu gördüm. O, malını ve makamını Allah yoluna adamıştı. Sıkıntıda olanlara yardım ediyor, felakete uğrayanların yanında bulunuyor, yoksullara veriyor, açları doyuruyor, korkuları dağıtıyordu. Vefat ettiği zaman bir şair onun hakkında da unutulmaz bir mersiye söylemişti.

Şair Ebu Nüvas, Mısır emîri el-Hasîb'in tarihini yazarak zaman defterine onun ismini kaydetti. İnsanlar, el-Hasib'in hayatıy-

la ve yaşadığı günlerle ilgili bu dizelerin dışında başka hiçbir şey hatırlamıyorlar.

Dur ve Düşün

"Allah'ım! Sana karşı işlenecek günahlarla aramızda perde olacak korkundan, bizi cennetine ulaştıracak kulluğundan ve dünya musibetlerine karşı tahammülümüzü kolaylaştıracak güçlü bir imandan bize de nasip eyle. Allah'ım! Bizi yaşattıkça kulaklarımız, gözlerimiz ve gücümüzden bizi yararlandır. Aynı şeyleri neslimize de nasip eyle. Bize zulmedenlerden intikamımızı al. Düşmanlarımıza karşı bize yardım et. Bizi dinimizden dolayı musibete maruz bırakma. Dünyayı en büyük gayemiz eyleme. Dünyalık bilgileri de bilgimizin sınırı kılma. Bize acımayanları da günahlarımız sebebiyle bize musallat etme."

Ali İbn Makle şöyle dedi:

"Kalpleri ümitsizlik kapladığı zaman,
Ferah gönüller daraldığı zaman,
Kötülükler yerleşip sakinleştiği,
Aksilikler yerlerine demirlediği zaman,
Zararın kalkmasına yol bulamadığın,
Hiçbir çare fayda vermediği zaman,
Ümitsizken sana bir yardım gelir.
Duanı kabul eder Allah, onu verir.
Bütün olaylar olup bitse bile,
Kurtuluş yakındır, sonunda gelir."

Zulmetmeyen Rab

Göklerde adaletli bir Rabbin ve insaflı bir hakemin varlığını bildiğin zaman mutlu olman ve Allah'ın vaadiyle sükûnet bul-

man gerekmez mi? Ki Allah köpeğe iyilik yapan bir kadını cennete koymuş ve bir kedinin açlıktan ölmesine sebep olan kadını da cehenneme koymuştur.

Bu kadın aslında İsrailoğullarından günahkâr bir kadındır. Susayan bir köpeği suladığı için Allah onu bağışlamış ve cennete koymuştur. Çünkü o, bunu sırf Allah rızasını kazanmak için, içtenlikle yapmıştır.

Diğer kadın ise bir kediyi odaya hapsetmişti. Hayvana yiyecek ve içecek bir şey vermediği gibi, arzın haşaratından yiyebilmesi için dışarıya da bırakmamıştı. Allah, bu kadını hayvana yaptığı bu zulmünden dolayı cehenneme koydu.

Bu, yüce Allah'ın en küçük bir amelin bile karşılığını verdiğini ve kulun basit bir amelini bile ödüllendirdiğini bildiğin için yüreğini serinletir ve sana fayda verir.

Buhari'de merfu olarak geçen bir hadiste Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyuruyor:

"Kırk haslet vardır ki bunun en yükseği sütünden yararlanması için birisine bir keçi hediye etmektir. Bir kimse bu hasletlerden birini, karşılığında vaat edileni umarak ve sevabını tasdik ederek yerine getirirse Allah onu mutlaka cennete dâhil eder."

"*Artık kim zerre ağırlığınca hayır yapmışsa onu görür. Ve kim zerre ağırlığınca şer yapmışsa onu görür.*" (Zilzâl, 7-8)

"*İyilikler kötülükleri giderir.*" (Hud, 114)

O halde sen de sıkıntıda olanı rahatlat, olmayana ver, mazluma yardım et, aç olanı doyur, susuz olana su ver, hastayı ziyaret et, cenazeye iştirak et, musibete uğrayanı teselli et, âmâya rehberlik et. Yolunu kaybedene yol göster, misafire ikram et, komşuya iyilik et, büyüklere saygı, küçüklere sevgi göster, yiyeceğini paylaş, parandan sadaka ver, güzel söz söyle, kimseye eziyet etme ki bu da senin için bir sadakadır.

Bütün bu erdemler ve ulvî sıfatlar; mutluluğu celbeden, insanın gönlüne ferahlık veren, üzüntüyü, gamı, kederi ve endişeyi ortadan kaldıran en önemli şeylerdir.

En güzel ahlak, Allah'ındır. Eğer O bir insan olsaydı, güzel bir işareti, güzel kokusu ve güler yüzü olurdu.

Tarihini Kendin Yaz

Çok sıcak bir günde öğle namazından bir saat önce Harem-i Şerif'te oturuyordum. Çok yaşlı bir adam ayağa kalktı ve insanlara soğuk su dağıtmaya başladı. Sağ elinde bir su bardağı, sol elinde bir su bardağı tutuyor ve onlarla zemzem suyu dağıtıyordu. Birisi içince, yanındakine tekrar veriyordu. Böylece pek çok kişiye su dağıttı. Kan ter içinde kalmıştı. İnsanlar oturmuşlar ve bu yaşlı adamın elinden zemzem içmek için sıranın kendilerine gelmesini bekliyorlardı. Yaşlı adamın metanet ve sabrına, ondaki iyilik yapma arzusuna ve tebessüm ederek insanlara su dağıtmasına hayran kalmıştım. Anladım ki, Allah'ın kolaylaştırdığı kimselerin iyilik yapması çok kolaydır. Allah'ın iyilik hazineleri vardır ve bu hazinelerden dilediği kullarına verir. Yüce Allah az da olsa hayırlı işleri hayırlı kulları eliyle yaptırır. Onlar Allah'ın kullarına iyilik yapmaktan hoşlanırlar, kötülük yapmaktan nefret ederler.

Hz. Ebu Bekir hicret yolculuğunda Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'i korumak için kendini tehlikeye atmıştır.

Hatem, misafirlerini doyurmak için aç uyumuştur.

Ebu Ubeyde, Müslümanların ordusunun istirahat etmesi için uykusuz kalmıştır.

Hz. Ömer, insanlar uyurken Medine'yi dolaşırdı.

Hz. Ömer kuraklık yılında insanların karnını doyurmak için açlıktan iki büklüm olurdu.

Ebu Talha, Uhud'da Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'i korumak için oklara kendisini siper etmiştir.

İbnü'l-Mübarek, kendisi oruçlu iken insanlara yemek yedirirdi.

"Yıldızlar gibi hatta daha yüce örnektir onlar,

Şafağın aydınlığı gibi güzel özellikleri var."

"Onlar, kendi canları çekmesine rağmen yemeği yoksula, yetime ve esire yedirirler." (İnsan, 8)

Allah'ın Kelamına Kulak Ver

Rabbinin kitabına kulak vererek sinirlerini yatıştır. Allah'ın kitabından güzel, hoş ve etkili bir şekilde okunan ayetleri, tecvidle okuyan bir okuyucudan dinleyebilirsin. Bu, seni Allah'ın rızasına ulaştırır, gönlüne huzur verir, kalbindeki imanı artırır, serinlik ve selamet verir.

Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*, başkalarından Kur'ân dinlemekten hoşlanır, başkasından Kur'ân dinlediği zaman etkilenirdi. Kur'ân kendisine indirildiği halde ashabının kendisine Kur'ân okumalarını ister, onu dinlerken manevî âlemlere dalar, teslimiyet halini alır ve rahatlardı.

Bu konuda o senin için bir örnektir. Gece veya gündüz bunun için belli bir vakit ayırmalısınız. Beğendiğin bir okuyucuyu Allah'ın kelamını okurken dinleyebilmek için radyoyu veya teybi açabilirsin.

Hayatın gürültüsü patırtısı, insanların rahatsızlığı ve başkalarını rahatsız etmesi; seni de rahatsız etmeye, enerjini zayıflatmaya ve zihnini dağıtmaya fazlasıyla yeterlidir. Rabbinin kitabından ve O'nun zikrinden başka hiçbir şeyde senin için huzur ve sükûnet yoktur.

"Onlar ki iman ettiler ve kalpleri Allah'ın zikriyle huzur buldu. Dikkat edin kalpler ancak Allah'ın zikriyle huzur bulur." (Ra'd, 28)

Rasûlü Ekrem *sallallâhu aleyhi ve sellem,* bir defasında İbn Mesud'a Kur'ân okumasını emretmiş, o da kendisine Nisa suresini okumuştu. Onu dinlerken mübarek yanaklarından yaşlar dökülünceye kadar ağlamış ve *"şimdilik bu kadar yeter"* buyurmuştur.

Bir defasında da mescitte Kur'ân okumakta olan Ebu Musa el-Eşari'nin yanına uğrayarak onu dinlemişti. Sabah olunca da ona şöyle demişti: *"Dün gece senin okuyuşunu dinlerkenki halimi keşke bir görseydin."* Bunun üzerine Ebu Musa: "Ya Rasûlallah! Eğer senin dinlediğini bilseydim daha da güzel okurdum." dedi.

Ebu Hatim'in evinde yaşlı bir kadına rastlar, kapının arkasından onun Kur'ân okuyuşunu dinler. Kadın, "*Sana kıyametin haberi geldi mi?*" ayetini tekrar tekrar okumaktadır. Rasûlü Ekrem *sallallâhu aleyhi ve sellem: "Evet bana geldi, evet bana geldi."* der.

Dinlemekte bir tat, can kulağıyla dinlemekte ise güzellik ve zarafet vardır.

Tanınmış Müslüman yazarlardan biri Avrupa'ya gitmişti. Yolculuğunu gemiyle yaptı. Yolda, Yugoslavya'dan gemiye komünist bir kadın bindi. Tito'nun zulmünden ve baskısından kaçıyordu. Cuma namazı vakti gelince Müslüman yazar ayağa kalktı, bir hutbe okudu ve yol arkadaşlarına Cuma namazını kıldırdı. Namazda A'la ve Ğaşiye surelerini okudu. Kadın Arapça bilmiyordu. Ama kelam-ı ilahiyi, çıkan sesleri ve nağmeleri dikkatle dinliyordu. Namazdan sonra bu yazara okunan ayetleri sordu. Yazar ona, bu okunan şeylerin Allah'ın kelamı olduğunu söyledi. Kadın hayret ve şaşkınlık içinde kalmıştı. Yazar başından geçen bu olayı anlattıktan sonra şöyle dedi: Kadını İslam'a davet edebilecek düzeyde dil bilmiyordum.

"De ki: Andolsun eğer insanlar ve cinler bu Kurân'ın bir benzerini getirmek üzere toplansalar ve birbirlerine arka olup yardım etseler yine onun benzerini getiremezler." (İsrâ, 88)

Selef-i salih'ten ve geçmişte yaşamış değerli insanlardan, Kur'ân'ın etkisiyle nasıl yıkıldıklarını, ruhlara işleyen tesiriyle nasıl kendilerinden geçtiklerini hayranlık ve şaşkınlıkla okudum.

"Biz bu Kur'ân'ı bir dağa indirseydik, Allah korkusundan onu, baş eğmiş, çatlamış, yarılmış görürdün." (Haşr, 21)

Ali İbn el-Fudayl İbn 'Iyaz babasının okuduğu şu ayetleri dinlerken vefat etmiştir:

"Durdurun onları, çünkü onlar sorguya çekileceklerdir. Size ne oldu ki birbirinize yardım etmiyorsunuz?" (Saffat, 24-25)

İbn Kesir'in anlattığına göre, Hz. Ömer *radıyallahu anh*, dinlediği bir ayet yüzünden hastalanmış ve bir ay boyunca tıpkı hastanın ziyaret edilişi gibi kendisine hasta ziyaretine gelmişlerdir.

"Eğer dağları yürütecek, yeri param parça edecek, ölüleri bile konuşturacak bir kitap olsaydı, işte o, bu Kur'ân olurdu!" (Ra'd, 31)

Abdullah İbn Vehb, bir Cuma günü genç bir kölenin okuduğu: *"Hatırla o zamanı ki onlar cehennemde kendi aralarında tartışıyorlardı ve..."* ayetini dinlerken bayılmış, hemen evine götürülmüş, üç gün evinde hasta yattıktan sonra dördüncü gün vefat etmiştir. Bunu Zehebi nakletmektedir.

Medine'de namaz kılan bir âlim bana şunu anlattı: İmam, namazda Vakıa suresini okuyordu. Beni bir titreme tuttu. Korkudan bulunduğum yerde titremeye başladım. Bu benim irademin dışında olan bir hareketti. Elimde olmayarak ağlıyor ve gözlerimden yaşlar dökülüyordu:

"O'nun âyetlerinden sonra hangi söze inanacaklar?" (Casiye, 6)

İyi de konumuzla ilgili bu sözlerin mutlulukla ne alakası var?

İnsanın yirmi dört saat boyunca yaşadığı kargaşa; bilincini yitirmesi, tedirgin olması ve başarısızlık duygusuna kapılması için yeterlidir. Hâlbuki evine dönüp Mevlasının kelamını huşu içinde okuyan güzel sesli bir okuyucuyu can kulağıyla ve düşünerek dinlediği zaman; bilincini tekrar kazanır, kendine gelir, huzursuzluğu gider, acıları diner. Ben bu sözlerle seni, musikiyi; mutluluklarının ve huzurlarının sebebi olarak gören, bu konuda pek çok kitap yazan kimselere karşı da uyarıyorum. Onlardan pek çoğu en güzel vakitlerin musikî dinlenen vakitler olduğunu övünerek iddia ederler. Hatta mutluluk ve stresten kurtulma konusunda yazı yazan Batılı yazarlar musikiyi mutluluk sebeplerinden biri olarak görürler.

"*Onların Kabe'deki ibadetleri ıslık çalmak ve el çırpmaktan ibaretti.*" (Enfal, 35)

"*Âyetlerime karşı kibirlenerek geceleyin (Kabe'nin çevresinde toplanıp) hezeyanlar savuruyordunuz.*" (Mu'minun, 67)

Kuşkusuz bu, kötü bir alternatif ve haram kılınmış bir dinleme çeşididir. Oysaki bizim elimizde Muhammed'e indirilen ve Allah'ın kitabını ihtiva eden, doğru ve hikmete yönlendirici bir seçenek vardır.

"*Ona önünden de ardından da bâtıl gelemez. O, hikmet sahibi, çok övülen Allah'tan indirilmiştir.*" (Fussilet, 42)

Bizim Kur'ân dinlememiz, imanî, dinî ve sünnete uygun bir dinlemedir.

"*Bildikleri hak sebebiyle gözlerinin dolduğunu görürsün.*" (Mâide, 83)

Müzik dinlemek ise boş, faydasız ve abes bir iştir. Bunu ancak cahil, ahmak ve beyinsiz kimseler yapar.

"*İnsanlardan kimileri de Allah yolundan saptırmak için boş sözü satın alırlar.*" (Lokman, 6)

Herkes Mutluluğu Arar, Ama

el-İskâfi'nin *Lütfu't-Tedbir* isimli bir eseri var. Çok etkileyici, hoş ve çekici bir kitaptır. İçinde liderlik, mutluluk ve öncülük konularında yapılmış araştırmalar vardırr. Meliklerin, reislerin, edebiyatçıların ve şairlerin pek çoğunun ve âlimlerin bazılarının yaptığı veya uyguladığı hile, tuzak, dâhilik, siyaset ve eğilme sanatlarını anlatır. Hepsinin de istediği şey, sakinleşmek, rahatlamak ve hedefine ulaşmaktır. Kitapta yer alan başlıklardan bazıları şunlardır:

İhtilafları tatlıya bağlamak, küsleri (dargınları) barıştırmak, mağlup olanların yapması gereken şeyler, düşmanların tuzakları, küçüklerin büyüklere kurdukları tuzaklar, kötülükleri sözle savmak, kötülükleri kötülükle savmak, kötülükleri iyilikle savmak, kötülüğü savmada hoş tedbir, idarecilerle iyi geçinmek, iktidarı gasbedenlerden intikam almak, intikamdan kurtulmak, suikast ve suikastten korunmak ve başkasından gizlenen şeyleri açığa çıkarmak gibi...

Hepsinin mutluluğu ve huzuru aradıklarını, fakat pek azının yakalayabildiğini gördüm. Bu kitaptan üç faydalı sonuç çıkardım:

Birincisi: Allah'ı hesaba katmayan kişinin kârları zarara, sevinçleri üzüntüye ve iyilikleri kötülüğe dönüşecektir.

"*Onları bilmedikleri bir yönden cehenneme çekeceğiz.*" (A'raf, 182)

İkincisi: Mutluluğa kavuşmak için dinin gösterdiği yolların dışında, eğri büğrü yollara giren insanların pek çoğu, İslam'ın gösterdiği Muhammedî yola girdikleri takdirde mutluluğa çok daha kolay ve çok daha yakın yollardan ulaştıklarını göreceklerdir.

"*Eğer kendilerine öğütleneni yapmış olsalardı onlar için daha hayırlı ve daha sağlam olurdu.*" (Nisa, 66)

Böylece hem dünyanın hem ahiretin iyiliklerine kavuşurlardı.

Üçüncüsü: Pek çok kimse, iyi yaptıklarını ve mutluluğa nail olduklarını zannederek hem dünyalarını hem ahiretlerini boşa verirler; ne dünyayı, ne de ahireti elde ederler. Bunun sebebi, Allah'ın peygamberleri vasıtasıyla gösterdiği ve kitaplarıyla gösterdiği sahih ve doğru yoldan yüz çevirmeleridir.

"*Rabbinin sözü hem doğruluk, hem de adâlet bakımından tamamlanmıştır. O'nun sözlerini değiştirebilecek hiç kimse yoktur.*" (En'am, 115)

Dur, Düşün

Bolluk, rahatlık ve sağlıklı zamanlarında çokça dua et. Çünkü basiretli ve şükreden bir müminin en belirgin özelliklerinden biri, oku atmadan önce hazırlaması ve zorda kalmadan önce Allah'a iltica etmesidir. Bedbaht bir kâfir ve aptal bir mümin ise bunun tersi bir davranış içinde olur.

"*İnsanın başına bir sıkıntı gelince, Rabbine yönelerek O'na yalvarır. Sonra Allah kendisinden ona bir nimet verince, önceden yalvarmış olduğunu unutur. Allah'ın yolundan saptırmak için O'na eşler koşar.*" (Zümer, 8)

Sıkıntı, gam ve kederlerden kurtulmak isteyen kişinin, Hak Teâlâ'ya yönelmekte gaflete düşmemesi; kalbiyle ve diliyle O'na hamd etmesi, yalvarıp yakarması ve O'nu övmesidir. Çünkü refah ve esenlikte yapılan dua ile kastedilen; -İmam el-Halimi'nin de dediği gibi- övgü ve şükür duasıdır, nimetleri itiraftır, başarı, yardım ve destek istemektir, arız olan kusurlardan dolayı bağışlanma dilemektir. Çünkü kul, -ne kadar uğraşırsa uğraşsın- Allah'ın kendisi üzerindeki haklarını ödeyemez. Bunda gafil olan, sağlıklı, boş ve güvenli zamanlarda buna riayet etmeyen kimse, Allah'ın sözünü doğrulamış olur:

"*Gemiye bindikleri zaman, dini yalnız O'na has kılarak (ihlâsla) Allah'a yalvarırlar. Fakat onları sâlimen karaya çı-*

kalınca, bir bakarsın ki, (Allah'a) ortak koşmaktadırlar." (Ankebut, 65)

Cennet ve Cehennem

Dünya basınında Mitterand döneminin Fransız başbakanının intihar etti haberi yayınlanmıştı. Fransız başbakanının intihar nedeni, bazı Fransız basın organlarının aleyhinde yürüttükleri karalama kampanyası ve eleştirel saldırı idi. Bu zavallı adam; inancı olmadığı, huzur, istikrar ve dayanacak birini bulamadığı için acele etmiş ve canına kıymıştı.

İntihara sürüklenen bu zavallı adam, Allah'ın ayetlerinde ifade edilen Rabbanî hidayete ulaşamamıştı:

"*Sakın kurdukları tuzaklardan dolayı için daralmasın.*" (Nahl, 127)

"*Size ancak eziyet edeceklerdir.*" (Âl-i İmrân, 111)

"*Onların söylediklerine sabret ve onları güzelce terk et.*" (Müzemmil, 10)

Çünkü bu adam, hidayetin anahtarını ve doğru yolu kaybetmişti.

"*Allah kimi saptırırsa onu hidayete erdirecek yoktur.*" (A'râf, 186)

Onlar, yani Batılılar kaygı, stres ve üzüntü içinde olan herkese; nehir kenarlarında oturmalarını, müzik dinlemelerini, tavla oynamalarını ve buz patenti yapmalarını tavsiye etmektedirler.

Müslümanların ve gerçek kulluğu eda edenlerin tavsiyeleri ise; ezan ve kamet arasında cennet bahçelerinden bir bahçede, yani mescitlerde oturmak, bir ve tek olan Allah'ı zikretmek, kaza ve kadere teslim olmak, Allah'ın taksimine razı olmak ve Yüce Allah'a tevekkül etmektir.

"Senin Yüreğini Açmadık mı?"

"*Senin yüreğini açmadık mı?*" (İnşirâh, 1)

Bu söz, Rasûlü Ekrem *sallallâhu aleyhi ve sellem* hakkında nazil olmuş ve gerçekleşmiştir. Çünkü o, zihni rahat, yüreği geniş, iyimser, kalbi coşkulu, şefkatli, işleri kolaylaştırılmış, kalplere yakın, büyük ama sade, heybetine rağmen insanlara yakın, güleç ama vakarlı, yüce ama sevimli, şehirli ve köylü ayırt etmeyen, son derece ahlaklı, güler yüzlü, çok hâyâlı, şakacı, geleni güler yüzle karşılayan, Allah'ın verdiği şeylerle sevinen, ümitsizliğe ve başarısızlık duygusuna kapılmayan, terk edilmeyen, ümitsizlik nedir bilmeyen, iyimserlikten hoşlanan, derinlere dalmaktan, yapmacıklıktan, lafı uzatmaktan hoşlanmayan bir insandı. Çünkü o, risalet sahibi, ilkeli, ümmetinin modeli, nesillerin örneği, halkların öğretmeni, aile reisi, halk adamı, erdemler hazinesi, bağışlar denizi ve ışık kaynağı idi.

Kısaca o, kolay ve kolaylaştırıcı idi.

"*Onların yükünü ve üzerlerindeki zincirleri kaldırır.*" (A'râf, 157)

Başka bir ifadeyle o:

"*Âlemlere rahmettir.*" (Enbiyâ, 107)

"*Şahit, müjdeci, uyarıcı, izniyle Allah'a davet eden, ışık saçan bir kandildir.*" (Ahzâb, 46)

Kolaylaştırılmış ve basitleştirilmiş olan bu din, aşırıların katılıklarına, mantıkçıların zındıklıklarına, sofilerin ahmaklıklarına, kibirlilerin işgüzarlıklarına, şairlerin feryatlarına, şarkıcıların şarkılarına, dünyaperestlerin övünmelerine ve fikir işçilerinin sapmalarına aykırıdır.

"*Bunun üzerine Allah, kendi izniyle inananları, onların üzerinde ayrılığa düştükleri gerçeğe iletti. Allah, dilediğini doğru yola iletir.*" (Bakara, 213)

Mutlu Bir Hayatın Anlamı

İngiliz bir bilge şöyle diyor: Sen hapishanede demir parmaklıkların arkasındayken dahi ufka bakabilir, cebinden bir çiçek çıkartıp koklayabilir ve tebessüm edebilirsin. Ve bir köşkte ve ipek halılar üzerinde yaşadığın halde, hiddetlenip öfkelenebilir, evinden, ailenden, mal ve mülkünden kaynaklanan bir sebeple canın sıkılabilir.

Şu halde mutluluk; yer ve zamana değil, imana, Allah'a itaate ve kalbin durumuna bağlıdır. Kalp, Rab Teâlâ'nın nazargâhıdır. İman oraya yerleşip istikrar bulduğu zaman, mutluluk fışkırmaya, ruha ve nefse ferahlık ve huzur ulaşmaya başlar. Sonra bu diğerlerine de yayılır, dağlara, tepelere, vadilere ve ormanlara kadar ulaşır.

Ahmet İbn Hanbel mutlu bir insan olarak yaşadı. Kendi eliyle diktiği yamalı bir elbisesi vardı. Üç odalı toprak bir evde oturuyordu. Ekmek parçası ve yağdan başka yiyecek bir şey bulamıyordu. Biyografi yazarlarının verdiği bilgiye göre on yedi sene boyunca aynı ayakkabıyı tamir ederek ve orasını burasını dikerek giymişti. Ayda bir defa et yer ve günlerinin çoğunu oruçlu geçirirdi. Hadis aramak için dünyayı arşınlardı. Buna rağmen, huzuru ve mutluluğu bulabiliyordu. Çünkü o, metanetli, himmeti yüksek, geleceğini gören, sevap peşinde koşan, ahiret için çalışan ve cenneti isteyen bir kişi idi.

Onun zamanında yaşayan ve dünyaya hükmeden Me'mun, Vasık, Mu'tasım ve Mütevekkil gibi halifelere gelince; bunların hepsinin köşkleri, sarayları, altınları, gümüşleri, orduları, askerleri, şanları, şöhretleri, hanları, hamamları vardı, istedikleri her şeye sahip olabiliyorlardı. Buna rağmen onlar gam ve keder içinde yaşadılar; hayatlarını endişe, üzüntü, harp, ayaklanma ve çalkantılar içinde geçirdiler. Bazıları son nefeslerini verirken yaptıkları hatalardan pişmanlık duyarak, Allah'ın huzurunda ne yapacaklarını düşünerek ah vah ediyorlardı.

Şeyhulislam İbn Teymiyye'nin ne evi, ne ailesi, ne malı mülkü, ne de makam ve mevkisi vardı. Emevi Camisine bitişik küçük bir odada yaşardı. Günlük yiyecek ekmeği ve sırasıyla yıkayıp giydiği iki elbisesi vardı. Zaman zaman mescitte uyurdu. Fakat kendini "Yüreğim cennet, ölümüm şahadet, zindana atılmam halvet, sürgünüm seyahattir." diye ifade ediyordu. Onun kalbindeki iman ağacı dimdikti; Allah'ın izniyle meyvelerini vermeye devam etmektedir ve Rabbani yardım onu beslemektedir.

"*Ateş dokunmasa da ışık saçar. O, nur üstünde nurdur. Allah dilediğini nuruna iletir.*" (Nûr, 35)

"*Allah onların günahlarını örter ve durumlarını düzeltir.*" (Muhammed, 2)

"*Hidayete erenlere gelince, Allah onların hidayetini daha da artırmış ve onlara takvalarını vermiştir.*" (Muhammed, 17)

"*Nimetlerin parıltısını simalarından bilirsin.*" (Mutaffifîn, 24)

Ebu Zer de Medine'den çıkarak Rebeze'de yaşamaya karar vermişti. Çadırını oraya kurdu. Eşini ve kızlarını da getirmişti. Günlerinin çoğunu oruçlu geçiriyordu. Mevlasını zikrediyor, O'nu tesbih ediyor, ibadet ediyor, Kur'ân okuyor ve tefekkür ediyordu. Bir örtü veya çadırdan, bir miktar koyundan, tas, tabak ve asasından başka dünyalık hiçbir şeyi yoktu. Bir gün arkadaşları onu ziyarete geldiler: "Dünyalığın nerede?" diye sordular. O: "Dünyalık olarak ihtiyacım olan şeyler evimde var. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*, bize, önümüzde çok zorlu bir engelin olduğunu ve bu engeli ancak yükü hafif olanların aşabileceğini haber verdi." dedi.

Yüreği geniş, zihni berraktı. Yanında ihtiyacı kadar dünyalığı vardı. İhtiyacından fazlası meşguliyet, yorgunluk, gam ve keder demekti.

"Hicri On Beşinci Asırda Ebu Zer" isimli bir kasidemde Ebu Zer'in gurbetinden, saadetinden, hiddetinden, uzletinden ve ru-

huyla ve ilkeleriyle birlikte yaptığı hicretinden söz ederek sanki onun şöyle söylediğini dile getirmiştim:

"Bana yumuşak davrandılar, ben onları tehdit ettim.
Beni ölümlerle tehdit ettiler, ben de yumuşadım.
Beni bindirdiler, ben de indim ve azmime bindim.
Beni indirdiler, ben de bindim aslında nefis atına.
Ölümü cesaretle kovarım, çeker gider benden,
Yok ederim ölümleri onlar uyuklarken.
Gurbetime ağladı kumlar ve dediler ki,
Ey Eba Zer! Korkma, teselli et kendini.
Dedim ki, korku yok, ben hala gencim,
İmanım var, ölmem toprağa girmedikçe."

O Halde Mutluluk Nedir?

"*Dünyada bir garip gibi ya da bir yolcu gibi ol. Ne mutlu gariplere!*" (Hadis-i Şerif)

Mutluluk; ne Abdülmelik İbn Mervan'ın sarayı, ne Harun Reşid'in orduları, ne İbn Cessas'ın evleri, ne de Karun'un hazineleridir. Mutluluk ne İbn Sina'nın *Şifa*'sında, ne Mütenebbi'nin **Divan**'ında, ne Kurtuba'nın bahçelerinde, ne de Zehra'nın bağlarındadır.

Sahabeye göre mutluluk; elde avuçta olanın azlığında, geçim zorluğunda, gelir ve nafaka kıtlığındadır.

İbn el-Müseyyib'e göre mutluluk; Rabbanî bir âlim olmakta, Buhari'ye göre *Sahih*'inde, Hasan el-Basri'ye göre doğrulukta, İmam Şafii'ye göre hüküm istinbatında, İmam-ı Malik'e göre murakabesinde, İmam Ahmed'e göre verasında, Sabit el-Bünani'ye göre ibadetindedir.

"*Böyledir, çünkü Allâh yolunda uğrayacakları hiçbir susuzluk, yorgunluk, açlık; kâfirleri öfkelendirecek bir yeri*

çiğneyip zaptetmeleri ve düşmana karşı bir başarı kazanmaları yoktur ki mutlaka bunlarla kendilerine iyi bir amel yazılmış olmasın. Allah güzel davrananların ecrini zayi etmez." (Tevbe,120)

Mutluluk, bozdurulan bir çek, satın alınan bir hayvan, koklanan bir gül, tartılan bir buğday ve serilen bir kumaş değildir.

Mutluluk, yüklendiği hakikat sebebiyle aklın ve zihnin teselli bulması, yaşadığı ilke sebebiyle göğsün genişlemesi, kuşattığı hayır ve iyilik sebebiyle kalbin rahata ermesidir.

Dairelerimizi genişlettiğimiz, eşyalarımızı çoğalttığımız, hayatı kolaylaştırıcı, cezbedici ve arzu edilen şeyleri bir araya getirdiğimiz zaman mutlu olacağımızı, neşe ve sevinçle dolacağımızı zannederiz. Ama bir de bakarız ki bütün bunlar keder ve endişelerin, hayatı zehir etmenin sebebi olurlar. Çünkü her şeyin bir bedeli, üzüntüsü, yorgunluğu ve kederi olmaktadır.

"*Onlardan bazı zümrelere kendilerini denemek için verdiğimiz dünya hayatının süsüne gözlerini dikme. Rabbinin rızkı daha hayırlı ve daha süreklidir.*" (Tâ-hâ, 131)

Dünyanın en büyük ıslahatçısı olan hidayet Peygamberi Hz. Muhammed *sallallâhu aleyhi ve sellem*, bir fakir olarak yaşadı, açlığını giderecek kötü bir hurma bile bulamadığı için kıvrandığı zamanlar oldu. Buna rağmen Allah'tan başka kimsenin bilmediği nimetler içinde mutlu, neşeli, rahat, halinden memnun ve sakin bir hayat yaşadı.

"*Senin belini çatırdatan o ağır yükünü indirmedik mi?*" (İnşirâh, 2-3)

"*Allah'ın senin üzerindeki lütfu çok büyüktü.*" (Nisâ, 113)

"*Allah peygamberliği kime vereceğini daha iyi bilir.*" (En'âm, 124)

Peygamberimiz sahih bir hadiste şöyle buyuruyor:

"İyilik, güzel ahlak; kötülük ise içine sıkıntı veren ve halkın bilmesini istemediği şeydir."

İyilik; vicdanın rahat olması, nefsin sükûnete ermesidir.

Bir hadiste de şöyle buyruluyor:

"İyilik; huzur ve güven halidir, kötülük ise kuşku ve şüphedir."

Açıkça ifade etmek gerekirse iyilik yapan kişi, daima huzur ve sükûnet içindedir. Şüpheci ise olaylardan, düşüncelerden, hareketlerden ve hareketsizliklerden nem kapar, vesveseye kapılır.

"Her çığlığı kendi aleyhlerine sanırlar." (Münâfikûn, 4)

Bunun sebebi onların kötülük yapmalarından başka bir şey değildir. Kötülük yapanların endişeye kapılmaları, karmaşık duygular yaşamaları, tedirgin olmaları ve içlerinde korku taşımaları kaçınılmazdır.

"Kötü oldu mu kişinin işi, kötü zanna kapılır,

Kendi kuruntularına kendi inanmaya alışır."

Mutluluğu arayan kişi için çare; daima iyilik yapması ve kötülükten sakınmasıdır. Böylece güven içinde olduğunu hisseder.

"İman edip de imanlarına zulmü bulaştırmayanlar var ya işte onlar güven içindedirler, hidayete erenler de onlardır." (En'âm, 82)

Süvari atını mahmuzlayarak ilerliyordu. Toz tepesine çıkmıştı. Bir an evvel Sa'd İbn Ebi Vakkas'ın yanına ulaşmak istiyordu. Sa'd ise çölün ortasına çadırını kurmuştu. Gürültü patırtıdan, halkın ilgisinden uzak, nefsiyle ve ailesiyle baş başa, bir parça davar sürüsüyle çölde yalnız yaşıyordu. Süvari yaklaşınca bir de baktı ki bu gelen, oğlu Ömer'den başkası değil. Oğlu ona dedi ki: "Babacığım! İnsanlar iktidar için birbirine girmişler, sen ise burada koyun güdüyorsun!" Sa'd dedi ki: Senin sebep olacağın şerden Allah'a sığınırım. Şüphesiz şu üstümdeki aba ile halifeliğe en la-

yık olan benim. Lakin Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in şöyle söylediğini işittim:

"Allah Teâlâ kanaatkâr, takvalı ve gizlenen kulunu sever."

Müslümanın dinini koruması, Kisra'ın saltanatından da, sarayından da kıymetlidir. Çünkü din, sen naim cennetlerine yerleşinceye kadar seninle beraber kalacaktır. Saltanat, makam ve mevki ise kesinlikle yok olup gidecektir.

"Yeryüzüne ve üstündekilere Biz varis oluruz. Hepsi Bize dönerler." (Meryem, 40)

Güzel Sözler Ona Yükselir

Sahabelerin birbirinden güzel, bereketli söz hazineleri vardır. Bu sözleri/duaları onlara yaratılmışların en hayırlısı olan Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* öğretmiştir.

Bu dua sözcükleri, onlar için, dünyadan ve içindekilerden daha değerlidir. Bu insanların büyüklüğü de zaten her şeyin kıymetini bilmeleri ve takdir etmeleridir.

Hz. Ebu Bekir, kendisinden bir dua öğretmesini isteyince Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

"De ki: Rabbim! Ben nefsime çok zulmettim. Günahları ancak sen bağışlarsın. Bağışınla beni de bağışla, bana merhamet et. Şüphesiz sen çok bağışlayıcı ve çok merhamet edicisin."

Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, İbn Abbas'a şöyle buyuruyor:

"Allah'tan af ve afiyet iste."

Hz. Ali'ye de şöyle buyuruyor:

"De ki: Allah'ım! Bana hidayet ver ve yolumu doğrult."

Ubeyd İbn Husayn'e şöyle buyuruyor:

"De ki: Allah'ım! Bana rüştümü ilham et ve beni nefsimin şerrinden koru."

Şeddad İbn Evs'e şu duayı öğretiyor:

"De ki: Allah'ım! Sende işimde sebat, doğrulukta kararlılık, nimetine şükür, Sana ibadetimde güzellik dilerim. Senden selim bir kalp, doğruyu söyleyen bir dil isterim. Senden bildiğin şeylerin en hayırlısını ister, bildiğin şeylerin kötüsünden de Sana sığınırım. Muhakkak ki Sen gaypları en iyi bilensin."

Muaz İbn Cebel'e şu duayı öğretiyor:

"De ki: Allah'ım! Seni zikretmede, Sana şükretmede ve Sana ibadet etmede bana yardım et."

Hz. Âişe'ye şu duayı öğretiyor:

"De ki: Allah'ım! Sen affedicisin, affı seversin, beni de affet."

Bu duaların hepsi de Allah Teâlâ'nın rızasını, ahiretteki rahmetini, gazabından ve elem verici azabından kurtuluşu, ibadetinde ve şükründe yardım istemeyi ihtiva etmektedir.

Aralarındaki ortak nokta ise, Allah'ta olanı istemek ve dünyada olandan yüz çevirmektir. Bu duaların içinde fani dünya malından, basit ve ucuz süslerinden istemek gibi bir şey yoktur.

"İşte Rabbin, Zulmeden Kentleri Yakaladığı Zaman Böyle Yakalar. Doğrusu O'nun Yakalaması, Çok Acı ve Çok Çetindir."

"İşte Rabbin, zulmeden kentleri yakaladığı zaman böyle yakalar. Doğrusu, O'nun yakalaması, çok acı ve çok çetindir" (Hud, 102)

Kulun en büyük kötülüklerinden, ayağını kaydıran ve değerini düşüren şeylerden birisi, Allah'ın kullarına zulmetmesi, onların hukukunu çiğnemesi ve zayıfları ezmesidir. Hikmetli sözler söyle-

yen birisi şöyle diyor: "Sana karşı Allah'tan başka yardımcısı olmayan kişiden kork."

Milletlerin tarihleri, zulmedenlerin akıbetlerine dair zihinlerde hâlâ canlılığını muhafaza eden misallere şahitlik eder.

İşte Amir İbn et-Tufeyl. Bu adam Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'e tuzak kurar. Suikastlar düzenlemeye çalışır, ona beddualar eder. Ama Allah Teâlâ, onun boğazına bir beze musallat eder, eceli gelince acı ve elem içinde bağıra bağıra ölür.

Erbed İbn Kays, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'e eza, cefa eder, onu öldürmek için planlar yapmaya çalışır, ona beddualar eder. Allah da onun üzerine bir yıldırım indirir, bineğiyle birlikte yanarak ölür.

Haccac, Said İbn Cübeyr'i öldürmeden kısa bir süre önce Said, onun hakkında şöyle beddua eder: "Allah'ım! Benden sonra onu kimseye musallat etme." Haccac, Said İbn Cübeyr'i katlettikten sonra elinde bir çıban çıktı, bu çıban bütün vücuduna yayıldı ve öküz gibi böğürerek esef verici bir şekilde can verdi.

Süfyan es-Sevri, Ebu Cafer el-Mansur'un korkusundan gizlendi. Ebu Cafer, Harem-i Şerif'i ziyaret etmek maksadıyla yola çıktı. Bu esnada Süfyan, Harem'in içindeydi. Kalktı ve Kâbe'nin örtüsüne yapışarak Mansur'un Kâbe'ye sokulmaması için Allah'a dua etti. Mansur, Mekke'ye giremeden Meymune kuyusunun yanında öldü.

Ahmed İbn Hanbel'e yapılan işkencelere katılanlardan biri de Mutezili Kadı Ebu Duad idi. İmam Ahmed onlara beddua etmişti. Bu beddua üzerine Kadı Ebu Duad felç oldu. Felç olduktan sonra şöyle diyordu: "Vücudumun yarısına bir sinek konsa kıyamet kopuyor zannediyorum. Diğer yarısını ise makaslarla doğrasalar hiçbir şey hissetmiyorum."

Ahmed İbn Hanbel, vezir Ali İbn ez-Zeyyat'a da beddua etmişti. O da düşmanları tarafından yakalanıp kafasına çiviler vurularak kızgın bir fırına atıldı.

Cemal Abdün-Nasır'ın zindanlarında Müslümanlara işkence yapanlardan birisi de Hamza el-Besyuni idi. İşkence yaptığı kişilere şöyle diyordu: "Hani nerede sizin ilahınız? Onu da zincire vurayım." Allah Teâlâ, zalimlerin söylediklerinden çok yücedir ve çok büyüktür. Bu zalim, Kahire dışında otomobili ile İskenderiye'ye giderken demir yüklü bir kamyon ile çarpıştı. Demirler adamın başından girip karnından çıktı. Kurtarma ekibi onu ancak keserek sıkıştığı yerden çıkarabildi.

"O ve askerleri yeryüzünde haksız yere kibirlendiler ve Bize dönmeyeceklerini sandılar." (Kasas, 39)

"'Bizden güçlüsü var mı?' dediler. Kendilerini yaratan Allah'ın onlardan daha güçlü olduğunu düşünemiyorlar mı?" (Fussilet, 15)

Abdün-Nasır'ın komutanlarından Salah Nasr da yeryüzünde çok fazla zulüm ve işkence yapanlardandı. Kendisi daha sonra 10'dan fazla acı verici kronik hastalığa yakalandı. Senelerce perişanlık içinde yaşadı. Tıp ona bir çare bulamadı. Sonunda hizmet ettiği liderlerinin hücresinde hapsedilmiş bir mahkûm olarak öldü.

"Bunlar ülkelerde azmışlardı. Oralarda çok kötülük etmişlerdi. Bu yüzden Rabbin onların üzerine azâb kırbacını çarptı." (Fecr, 11-13)

"Allah Teâlâ zalime mühlet verir. Yakaladığı zaman ise asla kaçırmaz." (Hadis-i Şerif)

"Mazlumun duasından sakının. Çünkü onun duasıyla Allah arasında perde yoktur." (Hadis-i Şerif)

Mazlumun Duası

İbrahim et-Teymi şöyle diyor: "Bana zulmeden kişiye acırım."

Horasan'da salih bir kişinin paraları çalınmıştı. Ağlamaya başladı. Fudayl İbn Iyaz: "Niye ağlıyorsun?" diye sorunca adam şöyle dedi: "Allah Teâlâ'nın kıyamet günü bu hırsızla beni bir araya getireceğini düşündüm de duyduğum acıdan dolayı ağladım."

Bir adam, selef âlimlerinden birinin gıybetini yapmıştı. Âlim, gıybetini yapan kişiyle karşılaşınca ona bir hurma hediye etti. Sebebi sorulunca da şöyle dedi: "Çünkü benim gıybetimi yapmakla bana iyilik yapmış oldu."

Dedim: Kapıdaki Benim

New York'taki Birleşmiş Milletler binasında İranlı büyük şair Sadi Şirazi'nin İngilizceye çevrilmiş, dostluk, kardeşlik ve birliğe çağrı yapan güzel bir şiiri levha halinde yazılıdır. Şirazi bu şiirinde şöyle demektedir:

"Ziyaret ettiğimde dostum bana sordu:
'Kapımdaki kimdir?' Dedim: 'Benim.'
Bana dedi: 'Dostluğu yanlış tanıdın,
Ben deyip bizim aramızı ayırdın.'
Bir yıl geçip tekrar gidince,
Yavaşça kapıyı çalınca,
Dedi: 'Sen kimsin?' Dedim: 'Baksana,
Buradaki senden başka kim ola?'
Dedi: 'Aferin, öğrenmişsin dostluğu,
Anlamışsın sevgiyi ey ben, buyur içeri.'"

Kişi yalnızlığını giderip huzur bulacağı, sevinci, acıyı ve dostluğu paylaşabileceği faydalı bir kardeşe sahip olmalıdır. Hz. Musa, Rabbine şöyle dua etmiştir:

"*Bana da ailemden birini yardımcı kıl. Harun kardeşimi. Onunla beni takviye et. Onu bu işime ortak et. Ta ki Seni*

daha çok tesbih ve tenzih edelim. Ve Seni daha çok zikredelim." (Tâ-hâ, 29-34)

"Şikâyetini yakınına yapmalısın başkasına değil
O sana yardım eder, acır ya da sana verir teselli."

"*Onlar birbirlerinin dostudurlar.*" (Mâide, 51)

"*Onlar sanki kurşundan dökülmüş bina gibidirler.*" (Saf, 4)

"*Allah onların kalplerini kaynaştırdı.*" (Enfâl, 63)

"*Müminler ancak kardeştirler.*" (Hucurât, 10)

Arkadaş Gereklidir

Mutlu olmanın sebeplerinden biri de sohbetinden yararlanabileceğin ve arkadaşlığından mutluluk duyabileceğin bir arkadaşa sahip olmaktır. Bir kudsî hadiste şöyle buyruluyor:

"Hani nerede, Celalim hakkı için birbirini sevenler? Benim gölgemden başka hiçbir gölgenin olmadığı bu gün onları ben gölgelendireceğim."

"İki adam ki birbirlerini Allah için sever, O'nun rızası için bir araya gelir ve yine O'nun emri gereği ayrılırlar."

Güvenlik, Aklî ve Dinî Bir Gerekliliktir

"*İşte onlar için güvenlik vardır. Onlar hidayete erenlerdir.*" (En'am, 82)

"*Onları açken doyurdu, korkuya karşı güvende kıldı.*" (Kureyş, 4)

"*Biz onlara güvenli, dokunulmaz bir mekân sağlamadık mı?*" (Kasas, 57)

"*Oraya giren güvendedir.*" (Âl-i İmrân, 97)

"*Sonra onu güvenli yerine ulaştırdı.*" (Tevbe, 6)

"Her kim kendi köşesinde güvenlik içinde, bedenen sağlıklı, günlük rızkı yanında olarak gecelerse dünyanın tamamına sahip gibi olur." (Hadis-i Şerif)

Kalbin güvenliği; onun iman etmesi, Hakkı tanımada (Marifetullah'ta) derinleşmesi ve yakîni bir imanla dolmasıdır.

Evin güvenliği; ev halkının sapıklıktan ve günahlardan uzak olması, huzurla dolması ve Rabbanî burhanla hidayet bulmasıdır.

Ümmetin güvenliği; sevgi ile bir araya gelmeleri, işlerini adaletle yapmaları ve dinin emir ve yasaklarına riayet etmeleridir.

Korku, güvenliğin düşmanıdır.

"Musa korka korka, (etrafı) gözetleyerek oradan çıktı." (Kasas, 21)

"Onlardan korkmayın. Eğer inanıyorsanız Benden korkun." (Mâide, 3)

Korkaklara rahat yoktur, inkâr edenler kendilerini güvende hissedemezler, hastalar için de hayat anlamsızlaşır.

"Hayat sağlık ve kendine yeterli olmaktan ibarettir,

Hayattan bunlar kaçarsa, hayatın kayıyor demektir."

Allah için söylemek gerekirse bu dünya ne kadar da perişanlıktır. Bir taraf düzelirken başka bir taraf bozulur. Para gelir, vücut hastalanır. Vücut sağlığına kavuşur, musibetler gelir. Durum düzelir, işler yoluna girer, ölüm gelir.

Cahiliye dönemi Arap şairlerinden A'şa, Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'i bir kaside ile övmek için Necid'den yola çıktı. Yolda Ebu Süfyan ile karşılaştı. Ebu Süfyan ona bu yolculuğundan vazgeçmesi ve yurduna dönmesi için yüz deve verdi. A'şa develeri aldı ve döndü. Develerden birine bindi. Yolda giderken deveden başının üstüne düştü, boynu kırıldı ve öldü. Dini de, dünyayı da kaybetti. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in huzurunda söylemek için hazırladığı kasidesi ise eşsiz bir sanat eseri olarak kaldı. Bu kasidede şöyle diyordu:

"Gençlik, ihtiyarlık, fakirlik, zenginlik,
Allah Allah nasıl da değişiyor hayat.
Takva azığıyla yola çıkmadığın zaman,
Öldükten sonra görürsen bir azıklanan,
Pişman olursun onun gibi olmadığına,
Sen hazırlanmadın o hazırlandığı zaman."

Şan, Şöhret Gelip Geçicidir

Gerçek bir mutluluğun en önemli özelliklerinden birisi devamlı ve tam olmasıdır. Devamlı olması demek, bu mutluluğun hem dünyada hem ahirette devam etmesi, gizlide, açıkta, bugünde ve yarında devam etmesi demektir.

Eksiksiz mutluluk ise zorluk ve sıkıntıların bozamadığı, güzelliklerine gölge düşüremediği mutluluktur.

Irak Meliki Numan İbn Beşir, gezinti yaparken bir ağacın altına oturdu ve şarap içmeye başladı. Hikmetli sözler söyleyen Adiy İbn Zeyd ona sözle nasihat etmek istedi ve: "Ey Melik! Bu ağaç ne diyor bilir misin?" diye sordu. Melik de: "Ne diyor?" deyince Adiy şöyle dedi:

"Nice kafileler benim etrafımda konakladılar,
Şarabı, soğuk su ile karıştırıp içmek üzere.
Sonra zamanın oyuncağı haline geldiler,
Zaman işte böyledir, halden hale geçer."

Numan hüzünlendi, şarabı terk etti ve ölünceye kadar kederli ve mahzun bir hayat yaşadı.

Pers İmparatorluğunun kuruluşunun 2500. yılını kutlayan İran şahını düşün. Devletinin nüfuz alanını genişletmek ve iktidarını daha büyük alanlara yaymak için planlar yapıyordu. Fakat sonunda birkaç gün içinde elindeki iktidarı kaybediverdi.

"Allah mülkü dilediğine verir, dilediğinden alır." (Âl-i İmrân, 26)

Saraylarından, köşklerinden ve dünyasından kovuldu. Memleketinden uzakta, her şeyini kaybetmiş bir mülteci olarak öldü ve arkasından hiç kimse ağlamadı.

"Onlar geride nice bahçeler, pınarlar, ekinler, güzel konaklar, zevk ve sefasını sürdükleri nice nimetler bırakmışlardı." (Duhân, 25-27)

Romanya Devlet Başkanı Çavuşesku'yu düşün. Yirmi iki sene boyunca ülkesini yönetti. Kendisini korumakla görevli özel kuvvetler yetmiş bin kişiydi. Sonra halkı ayaklanıp sarayını kuşattı. Onu ve askerlerini parça parça ettiler.

"Nihayet Biz, onu da, sarayını da yerin dibine geçirdik. Artık Allah'a karşı kendisine yardım edecek avanesi olmadığı gibi, o, kendini savunup kurtarabilecek kimselerden de değildi." (Kasas, 81)

Filipinler devlet başkanı Markos'u düşün. Hem başkanlığı hem de servet gücünü eline geçirdi, fakat halkına türlü türlü acılar tattırdı, onlara zillet kâsesinden içirdi. Allah da onu perişan ve bedbaht bir duruma düşürdü. Bir anda ülkesinden, ailesinden ve iktidarından kovuldu. Sığınacak bir yer bulamadı. Perişan bir halde öldü. Halkı onun cenazesinin ülkesine defnine bile razı olmadı.

"Allah onların tuzaklarını boşa çıkarmadı mı?" (Fil, 2)

"Allah onu, (herkese ibret olarak) dünya ve ahiret azabıyla cezalandırdı." (Naziât, 25)

"Hepsini günahları sebebiyle yakaladık." (Ankebut, 40)

Erdemler, Mutlu Bir Hayatı Taçlandırır

Mutluluğu, güvenliği ve rahatı elde edebilmesi için bir kuldan istenen ve beklenen şey, erdemli davranışlara yönelmesi, övülen

sıfatlara ve güzel fiillere koşmasıdır. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

"Sana faydası olacak şeyler için çalış ve Allah'tan yardım iste."

Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem,* cennette de kendisiyle beraber olmak isteyen bir sahabeye şöyle buyuruyor:

"Secdeyi çoğaltarak kendine yardımcı ol. Allah'a ettiğin hiçbir secde yoktur ki Rabbin onunla seni bir derece yükseltmesin."

İçerisinde bütün hayırların bulunduğu bir kapıyı soran başka bir sahabeye de şöyle diyor:

"Dilin sürekli Allah'ın zikriyle ıslak kalsın."

Benzer bir istekte bulunan başka birine şöyle buyuruyor:

"Kimseye sövme ve elinle kimseye vurma. Bir kimse sana sendeki bildiği bir kusurdan dolayı söverse, sen ona ondaki bildiğin bir kusurdan dolayı sövme. Bakracındaki suyu, su isteyen birinin bakracına dökmen bile olsa hiçbir iyiliği küçük görme."

Öte yandan iyilikler ve erdemlerde acele etmek de gerekir.

"Karanlık geceler gibi fitneler gelmeden önce hayırlı amellere koşun." (Hadis-i Şerif)

"Rabbinizden bir bağışa ve cennete koşun." (Âl-i İmrân, 133)

"Onlar da hayırlarda yarışırlardı." (Enbiyâ, 90)

"(Hayırda) önde olanlar, (ecirde de) öndedirler." (Vâkıa, 10)

İyilik yapmayı ihmal etme. Salih amel işlemek için bekleme. Fazilet arayışını geleceğe bırakma.

"Kişinin kalp atışları ona hep şunu söyler:

Hayat ancak dakikalardır, bir de saniyeler."

"İşte yarışanlar bunda yarışsınlar." (Mutaffifîn, 26)

Hz. Ömer, hançerlenip de kanları yere akarken eteği yerlerde sürünen bir genci görür. Onu uyarmak için şöyle der: "Hey yeğenim! Eteğini topla. Böylesi hem takvaya hem de temizliğe daha uygundur." Görüldüğü gibi Hz. Ömer, ölürken bile iyiliği emretme işini bırakmamıştır.

"O (cehennem), insanlık için, sizden ileri gitmek ya da geri kalmak isteyen kimseler için büyük uyarıcı musibetlerden biridir." (Müddesir, 35-37)

Mutluluk; uzun uzun uyuyarak, hiçbir şey yapmadan bekleyerek ve erdemleri terk ederek elde edilemez.

"Fakat Allah onların davranışlarını çirkin gördü ve onları geri koydu; onlara 'Oturanlarla (kadın ve çocuklarla) beraber oturun!' denildi." (Tevbe, 46)

Kötü düşünce sahipleri ve değersiz kişilerin mantığı şöyle der:

"Bu sıcakta sefere çıkmayın." (Tevbe, 81)

"Eğer bizim yanımızda kalsalardı, ölmezler, öldürülmezlerdi." (Âl-i İmrân, 156)

Kulun hayır işlemede gecikmesi vahiyle yasaklanmıştır:

"Size ne oldu da 'Allah yolunda seferber olun' denildiğinde bulunduğunuz yere çöke kaldınız." (Tevbe, 38)

"İçinizden bazıları vardır ki (cihad konusunda) pek ağırdan alırlar." (Nisâ, 72)

"Fakat o, dünyaya saplandı ve hevesinin peşine düştü." (A'râf, 176)

"'Yazıklar olsun bana! Şu karga kadar da olamadım mı ki, kardeşimin cesedini gömeyim.' dedi." (Mâide, 31)

"Allah ve Resûlüne itaat edin, birbirinizle çekişmeyin; sonra korkuya kapılırsınız da kuvvetiniz gider. Bir de sabredin." (Enfal, 46)

"Çünkü onlar dünya hayatını ahirete tercih ettiler." (Nahl, 107)

"Namaza kalktıklarında üşene üşene kalkarlar." (Nisâ, 142)

"Allah'ım! Tembellikten sana sığınırım." (Hadis-i Şerif)

"Akıllı kişi, nefsini alçaltıp, ölümden sonrası için çalışan kişidir. Aciz kişi ise nefsinini arzularına teslim olan ve Allah hakkında kuruntulara kapılandır." (Hadis-i Şerif)

Sonsuzluk ve Cennet Burada Değil, Oradadır

Sağlıklı, zengin ve ölümsüz bir genç olarak kalmak ister misin? Eğer böyle bir şey istiyorsan bil ki bu dünyada mümkün değildir, ama ahirette mümkün olacaktır. Bu dünya gelip geçicidir, sıkıntılarla doludur. Yüce Rabbimiz dünya hayatını; oyun, eğlence ve aldatıcı meta olarak isimlendirmiştir.

Şairlerden biri gençliğinin baharını yokluk ve iflas etmiş bir halde yaşar. Para pul sahibi olmak ister, bulamaz. Evlenmek ister, evlenemez. Yaşı ilerleyip saçları ağardığı ve kemikleri zayıfladığı zaman her taraftan para gelmeye başlar, evlenmesi ve ev bark sahibi olması kolaylaşır. Şair, hayatındaki bu tezatlara ah vah ederek şu şiiri söyler:

"Yirmi yaşımdayken istediklerime,

Sahip oldum yetmişi geçtiğimde."

"Yoksa size düşünecek kimsenin düşünebileceği kadar bir ömür vermedik mi?" (Fâtır, 37)

"Bize dönmeyeceklerini sandılar." (Kasas, 39)

"Bu dünya hayatı oyun ve eğlenceden başka bir şey değildir." (Ankebut, 64)

Gerçekten de bu dünya hayatı, bir ağacın gölgesinde gölgelenip sonra çekip giden bir yolcunun durumu gibidir.

Rabbanî Metodun Düşmanları

İnsanları Allah'ın metodundan alıkoyan dinsizlerin şiir ve nesir olarak yazdığı birçok kitabı okudum. Yeryüzünde Allah'ın gösterdiği yoldan sapan bu insanların sözlerini gördüm, onların aptalca düşüncelerini inceledim, İslam'ın hak prensiplerine ve Rabbanî talimatlarına çılgınca saldırdıklarını gördüm. Bunlar, edepsizliklerinin ve hayâsızlıklarının sonucu olarak ağızlarından çıkan ve kalemlerinden dökülen, insanın başkalarına nakletmekten hayâ edeceği kadar basit düşünce ve söz yığınlarından başka bir şey değildir.

Okuduklarımdan ve gördüklerimden sonra şunu öğrendim: İlkesi olmayan ve risalet bilincini taşımayan bir kimse insan suretinde bir hayvana, adam şeklinde bir canavara dönüşebilir:

"*Onlardan çoğunun işitip aklettiklerini mi sanırsın? Onlar ancak hayvanlar gibi, hatta yol bakımından daha sapıktırlar.*" (Furkan, 44)

Bu yazarların bir kitabını okurken kendi kendime sordum: Allah'tan yüz çeviren bu insanlar nasıl mutlu olacaklar? Çünkü mutluluğun sahibi ve onu dilediğine verecek olan sadece Allah Teâlâ'dır.

Bunlar, Allah ile aralarındaki bağları kopardıkları, kendi zayıf ve hasta ruhları ile Allah'ın engin rahmeti arasındaki kapıları kapattıklarına göre nasıl mutlu olabilirler?

Allah'ın gazabına uğradıkları halde nasıl mutlu olabilirler?

Onunla savaş halindeyken nasıl huzur bulabilirler?

Fakat gördüm ki; onlar eğer tövbe etmezlerse ahirette cehennem azabıyla cezalandırılmadan önce bu dünyada da cezalandırmaktadırlar. Bu dünyada kendilerine verilen ceza ise mutsuzluk, ilgisizlik/yalnızlık, darlık, sıkıntı, çöküntü ve başarısızlık duygusudur:

"*Zikrimden yüz çevirene gelince onun için sıkıntılı bir hayat vardır.*" (Tâ-hâ, 124)

Hatta sıkıntılı hayat o kadar derinden hissedilir ki, onların çoğu bu âlemin yok olmasını, hayatın sona ermesini, dünyanın darmadağın olmasını ve bu hayattan ayrılmayı bile isterler.

Tarihte yaşamış ateistlerle şimdikileri birleştiren ortak payda ise hepsinin de Allah'a karşı edepsiz bir tavır içinde olmaları, ilke ve değerleri çiğnemeleri, münasebetsizlikleri, sonuçları görmemeleri ve söyledikleri, yazdıkları ve yaptıkları şeyi önemsememeleridir.

"*Binasını, Allah'tan korku ve rızâ üzerine kuran mı hayırlıdır, yoksa binasını bir uçurumun kenarına kurup onunla birlikte kendisi de çöküp cehennem ateşine yuvarlanan mı? Allah, zalimler topluluğunu doğru yola iletmez.*" (Tevbe, 109)

Bu dinsiz ve ateistlerin, endişe ve hüzünlerinden kurtulmalarının tek çaresi, -eğer tövbe edip hidayete gelmezlerse- intihar etmeleri, bu acı hayata ve değersiz ömre son vermeleridir.

"*De ki öfkenizle ölün.*" (Âl-i İmrân, 119)

"*Öyleyse kendinizi öldürün. Bu sizin için daha hayırlıdır.*" (Bakara, 54)

Dünyanın Gerçeği

Allah'ın kitabındaki mutluluk terazisi; O'nun hikmetli zikrinde eşyanın takdiri, bir şeyi, o şeyin kıymetini ve kula kazandırdığını hem dünyada hem de ahiretteki duruma göre değerlendirir.

"*Şayet insanların küfürde birleşmiş bir tek ümmet olması (tehlikesi) bulunmasaydı, Rahmân'ı inkâr edenlerin evlerinin tavanlarını ve çıkacakları merdivenleri gümüşten yapardık. Evlerinin kapılarını ve üzerine yaslanacakları koltukları da (hep gümüşten yapardık). Ve onları ziynetlere boğardık. Bütün bunlar sadece dünya hayatının geçimliğidir. Ahi-*

ret ise, Rabbinin katında, Allah'ın azabından sakınıp rahmetine sığınanlara mahsustur." (Zuhruf, 33-35)

İşte dünya hayatının, köşklerinin, saraylarının, altınının, gümüşünün, makamının ve mevkiinin gerçek yüzü budur.

Dünya hayatının kıymetini anlamak için; onun kâfirlere topluca verilmesine rağmen müminlerin bundan mahrum edilmesi onun ne kadar önemsiz olduğunu gösteren şeylerdendir.

Meşhur sahabelerden Utbe İbn Gazvan, Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in vefatından sonra içinde bulundukları durumu yadırgamıştı. Bir Cuma günü insanlara hitap ederken Allah Rasûlü ile birlikteyken hangi durumda olduklarını, onunla birlikte Allah yolunda cihad ederken ağaç yaprakları yemek mecburiyetinde kaldıklarını ve bunun, hayatının en mutlu anları ve geçirdiği en tatlı günler olduğunu söylemişti. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in vefatından sonra çeşitli bölgelerde valilik ve idarecilik yapmıştı. Fakat onun vefatından sonra yaşadığı hayat, gerçekten çok basit ve değersiz bir hayat olmuştu.

"Bahtı kara insanlar hallerinden bıkmazlar,

Hayatlarında açlık ve çıplaklıktan çıkmazlar.

Böyle bir hayat sevinçli de olsa ondan kaçılır,

Zira bir yaz bulutuna benzer, az sonra açılır."

Meşhur sahabe Sa'd İbn Ebi Vakkas da Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in vefatından sonra yaşadığı şoku üzerinden atamamışken Kûfe valisi olmuştu. O da Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* ile birlikte ağaç yaprakları yemiş, kuru derileri kızartıp ezdikten sonra su ile çorba yapıp içmişlerdi. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in vefatından sonra önüne gelen sarayların ve köşklerin hiçbir değeri yoktu.

"*Ahiret senin için ilkinden daha hayırlıdır.*" (Duhâ, 4)

Şu halde bunda bir iş vardır ve bu meselede bir sır saklıdır, o da bu dünyanın değersizliğinden başka bir şey değildir.

"Kendilerine verdiğimiz servet ve evlatlarla iyiliklerine koştuğumuzu mu sanıyorlar? Hayır, onlar işin farkında değiller!" (Mü'minun, 55-56)

"Yemin ederim ki sizin için fakirlikten korkmuyorum." (Hadis-i Şerif)

Hz. Ömer, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in huzuruna girdi. Onu hasırın üzerinde gördü. Oturduğu hasır, yan tarafında iz bırakmıştı. Evinde asılı arpadan başka bir şey yoktu. Hz. Ömer gözyaşlarını tutamadı.

İnsanlığa örnek ve önder olarak gönderilen Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in bu durumda olması gerçekten etkileyici bir sahnedir.

"Dediler ki: Bu ne biçim Peygamber! Yemek yiyor, çarşılarda dolaşıyor." (Furkan, 7)

Sonra Hz. Ömer: "Ey Allah'ın Rasûlü! Kisra'nın durumunu biliyorsun!" deyince Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* ona şöyle diyor:

"Yoksa kuşkun mu var ey Ömer? Ahiretin bize, dünyanın onlara olmasından hoşnut değil misin?"

İşte bu, açık ve net bir denge ve adaletli bir taksimdir. Dileyen hoşlansın, dileyen hoşlanmasın. Dileyen de mutluluğu parada, pulda, köşkte arabada arasın ve sadece bunlar için çalışsın, ama kesinlikle ne mutluluğu, ne de Allah'ın rızasını bulamayacaktır.

"Kim dünya hayatını ve dünyanın ziynet ve şatafatını isterse, Biz orada onların işlerinin karşılığını kendilerine tam tamına öderiz ve onlara dünyada asla haksızlık yapılmaz. Fakat onlara âhirette ateşten başka bir şey yoktur. Onların dünyada yaptıkları bütün işler hatta iyilikler bile heder olmuştur, bütün yaptıkları boşa gitmiştir." (Hûd, 15-16)

Mutluluğun Anahtarı

Sen Allah Teâlâ'yı tanıyıp O'nu tesbih ettiğin, O'na kulluk ettiğin ve sadece O'nu ilah edindiğin zaman bir kulübede bile yaşasan hayrı, saadeti, rahatı ve huzuru bulursun.

Fakat yoldan çıktığın zaman, yüksek köşklerde ve geniş evlerde de otursan, her istediğine sahip de olsan bil ki seni çok acı bir son beklemektedir ve perişan olman kesindir. Çünkü sen mutluluğun anahtarına şimdiye kadar sahip olamadın.

"*Karun'a öyle hazineler verdik ki, anahtarları güçlü kuvvetli bir topluluk tarafından zorlukla taşınırdı.*" (Kasas, 76)

Dur, Düşün

"*Muhakkak ki Allah iman edenleri savunur.*" (Hac, 38)

Yani onları dünyadaki ve ahiretteki kötülüklerden korur.

"Bu Allah Teâlâ'nın iman edenlere bir müjdesidir. O, müminleri imanları sebebiyle karşılaştıkları her türlü sıkıntıdan, kâfirlerin her türlü kötülüğünden, şeytanın vesvesesinden, nefislerinin şerrinden ve amellerinin kötülüğünden koruyacaktır. Katlanamayacakları kötülükleri onlardan uzaklaştıracak ve yüklerini hafifletecektir. Her mümin, imanı ölçüsünde bu müdafaadan ve faziletten nasibini alacaktır. İmanı ölçüsünde nasibi artacak ve eksilecektir."

İmanın meyvelerinden biri de kulun musibetlerle karşılaştığında imanı ölçüsünde teselli bulması; bela ve sıkıntıların, imanı ölçüsünde ona basit gelmesidir.

"*Kim Allah'a iman ederse, Allah onun kalbine hidayet verir.*" (Tegabun, 11)

Burada kastedilen, kendisine musibet isabet eden ve bu musibetin Allah'tan geldiğini bilen kuldur. O kendisine isabet edenin kendisini zaten ıskalamayacağını ve kendisini ıskalayan şeyin de zaten kendisine isabet etmeyeceğini bilir, buna razı olur ve acı

kadere teslim olur, Allah'tan geldiği ve kendisini sevaba ulaştıracağı için musibetler ona kolay gelir.

Onlar Nasıl Yaşarlardı?

Şimdi gel, iyilik timsali sahabelerden ve onların en büyüklerinden Hz. Ali'nin Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in kızıyla, onun ciğerparesiyle birlikte yaşadığı bir güne dönelim. Hz. Ali bir sabah erkenden uyanır. Eşi Fatıma ile birlikte yiyecek bir şeyler ararlar ama bulamazlar. Şiddetli soğuktan dolayı üzerine bir şeyler giyerek dışarı çıkar, Medine'nin etrafında dolaşarak yiyecek arar. Bu arada çiftliği olan bir Yahudi'yi hatırlar. Çiftliğin dar ve küçük kapısına yüklenir ve içeri girer. Yahudi: "Hey bedevi! Gel, bir kova su çıkar, karşılığında bir hurma al." der. Kuyudan su çeken devesiyle birlikte kendisine yardım etmesini istemektedir. Hz. Ali elleri şişinceye ve bitkin düşünceye kadar onunla birlikte çalışır. Adam ona çıkardığı kova sayısınca hurma verir. Hz. Ali hurmaları aldıktan sonra giderken Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'e uğrar, bir kısmını ona verir. Kalan az bir hurmayı da gün boyunca Fatıma ile birlikte yer.

İşte onlar böyle bir hayatı yaşıyorlardı, fakat evlerinin mutluluk, sevinç ve huzurla dolduğunu hissediyorlardı.

Şüphesiz onların kalpleri Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* ile birlikte gönderilen gerçek ilkeleri ve yüksek idealleri taşıyorlardı. Onlar kalbî amellerin ve kudsî bir maneviyatın içinde bulunuyorlar ve hakkı da, batılı da bununla görüyorlardı. Bunun için çalışıyor ve sakınacakları şeylerden bununla sakınıyorlardı. Onlar her şeyin kıymetini biliyor, işin hakikatini ve meselenin sırrını idrak ediyorlardı.

Peki, Karun'un saadeti nerede? Nerede Haman'ın sevinci ve huzuru? Birincisi yere batırıldı, ikincisi lanetlendi.

"Tıpkı bir yağmura benzer ki; bitirdiği ot, ekincilerin hoşuna gider, sonra kurur, onu sapsarı görürsün, sonra çerçöp olur." (Hadîd, 20)

Bilal, Selman ve Ammar mutluydu. Çünkü Bilal, hakkı ilan ediyor; Selman, sadakati ve doğruluğu benimsiyor, Ammar da sözünde duruyordu.

"Onlar öyle kişilerdir ki, yaptıklarının en iyisini onlardan kabul ederiz ve onların kötülüklerinden geçeriz, onlar cennet halkı arasındadırlar. Bu kendilerine söylenen doğru sözdür." (Ahkaf, 16)

Hikmet Ehlinin Sabırla İlgili Sözleri

Nuşirevan'ın şöyle dediği nakledilir: "Dünyadaki bütün kötülükler iki kısma ayrılır. Bir kısmı insanın kendi elleriyle yaptığı kötülüklerdir, ki ilacı pişmanlık ve ıstıraptır. Bir kısmının ise çaresi yoktur, elden bir şey gelmez, onun şifası da sabretmektir."

Hikmet ehlinden biri şöyle derdi: "Çaresi olmayan şeylerin çaresi sabırdır."

Şöyle denirdi: "Kim sabrederse zafere erer."

Dillerde dolaşan atasözlerinden bazıları şöyledir: "Sabrın sonu selamettir.", "Sabreden güçlüdür.", "Sabrın meyvesi zafer-dir.", "Bela şiddetlendiği zaman, arkasından sefa gelir."

Şöyle sözler de söylenir: "Sevinçlerin arkasından gelebilecek üzüntülerden kork.", "Engelle karşılaştığın yerden bir yarar gelebileceğini ümit et.", "Ölüm isteğiyle hayata sarıl.", "Nice beka vardır ki sebebi fena (yok olma) çağrısıdır.", "Nice fena (yok oluş) vardır ki sebebi beka çağrısıdır.", "Emniyet ve güven denilen şeylerin çoğu korkulan ve endişe edilen yerlerden gelir."

Araplar derler ki: "Şerde hayırlar vardır." Esmai bunu, "Bazı şerler bazısından daha ehvendir" diye açıklamıştır.

Ebu Ubeyde diyor ki: "Sana bir musibet isabet ettiği zaman, ondan daha büyüğünün de olabileceğini bilirsen bu musibet sana hafif gelecektir."

Hikmet ehlinden biri şöyle diyor: "İşlerin sonuçlarının ne olacağını biz bilemeyiz. Nice sevilen ve arzu edilen şey vardır ki istenmeyen ve arzu edilmeyen şeyde gizlidir. Nice sevilmeyen ve arzu edilmeyen şey de vardır ki istenmeyen şeyde gizlidir. Bir nimetten dolayı imrenilen nice insan vardır ki aslında o nimet onun derdidir. Bir dertten dolayı merhamet edilen nice insan da vardır ki o dert onun şifasıdır."

Denilir ki, nice hayır vardır, şerden doğar; nice fayda vardır ki zarardan doğar.

Vedaa es-Sehmi bir sözünde şöyle dedi: "Senin itibarını zedelese bile bir kötülüğe karşı sabret. Belki seni sevindirecek bir sonuç doğurur. Pislik ve dışkıların arasından tertemiz süt çıkar."

Allah Teâlâ tam ümitlerin kesildiği bir sırada bir ferahlığı gönderiverir.

"Onlar öyle kişilerdir ki, yaptıklarının en iyisini onlardan kabul ederiz ve onların kötülüklerinden geçeriz, onlar cennet halkı arasındadırlar. Bu kendilerine söylenen doğru sözdür." (Ahkaf, 16)

"Nihayet peygamberler ümitlerini yitirip de kendilerinin yalana çıkarıldıklarını sandıkları sırada onlara yardımımız gelir ve dilediğimiz kimse kurtuluşa erdirilir. (Fakat) suçlular topluluğundan azabımız asla geri çevrilmez." (Yusuf, 110)

"Allah sabredenlerle beraberdir." (Bakara, 153)

"(Resûlüm!) Söyle: Ey inanan kullarım! Rabbinize karşı gelmekten sakının. Bu dünyada iyilik yapanlara iyilik vardır. Allah'ın (yarattığı) yeryüzü geniştir. Yalnız sabredenlere, mükâfatları hesapsız ödenecektir." (Zümer, 10)

Bir yazar şöyle diyor: Allah Teâlâ, sevilen bir şeyi, sevimsiz görülen bir yönden gönderdiği gibi, yardımını da bütün ümitlerin kesildiği ve çarelerin tükendiği bir anda gönderir. Böylece bütün insanları, -onlara kudretinin tamamını göstermek istediği için- sadece kendisinden istemeye, ümitli olmaya, tevekkül etmeye, hiçbir zaman O'nun rahmetinden yüz çevirmemeye ve hangi durumda olursa olsun O'ndan gelecek rahatlamayı beklemeye özendirir. Böylece onları üzen şeylerde az bir sıkıntı çekmeleri karşılığında kendilerine daha büyük sevinçleri de yaşatır, onları küçük bir felaketle başlarına gelebilecek daha büyük felaketlerden korur."

"Kötü şeylerin sonu belki güzel bir şey olur,

Bedenler de bazen hastalıklarla sıhhat bulur."

İshak el-Abid şöyle dedi: "Allah Teâlâ, kulunu bazen öyle bir mihnetle imtihan eder ki kul, bu mihnet ve sıkıntı sayesinde helak olmaktan kurtulur. Böylece bu mihnet onun için bir nimet olur."

Denilir ki: "Mihnete tahammül eden, felaketler karşısında Allah'ın tasarrufuna razı olan ve sıkıntılara sabreden kişiye, Allah Teâlâ, bu mihnet ve felaketlerdeki yararları gösterir, böylece daha önce göremediği menfaatine ve maslahatına olan yönleri görür."

Bir Hıristiyandan şöyle naklediliyor: Peygamberlerden biri şöyle dedi: Mihnet ve sıkıntılar, Allah'ın bir terbiyesidir. Bu terbiye devamlı sürmez. İlahî terbiyeye sabredenlere ve mihnet esnasında sağlam duranlara ne mutlu! Onlara galibiyet tacı giydirilir. Allah bu tacı O'nu sevenlere ve itaat edenlere vaat etmiştir. İshak diyor ki: "Mihnet okları ve fitne belirtileri ile karşılaştığın zaman hemen sinirlenme. Çünkü başarıya giden yol, zor ve meşakkatlidir."

Bezercemher diyor ki: "Sabırla kurtuluşu beklemek, sonunda sevinci getirir."

Allah Hakkında Hüsnü Zan Beslemek Boşa Gitmez

Allahu Teâlâ, kudsî bir hadiste şöyle buyuruyor:

"Ben kulumun zannının yanındayım. Benim hakkımda dilediğini zannetsin."

Ümit, sabrın ana maddesi ve yardımcısıdır. Ümidin sebep ve ana maddesi ise Allah hakkında hüsnü zan sahibi olmaktır. Ki böyle bir hüsnü zan boşa gitmez. Erdemli ve saygın kişileri incelediğimizde onların kendileri hakkında hüsnü zan besleyenleri yücelttiklerini, kendilerinden ümit kesenlerden sakındıklarını ve kendilerine yönelenlerin ümitlerinin boşa çıkmasından rahatsızlık duyduklarını görürüz. İnsanlar bile kendileri hakkında hüsnü zan besleyenlerin ümitlerini boşa çıkarmazken, kendisine ümit besleyenlere ümit ve beklentilerini artıracak şekilde vermekle asla fakir düşmeyecek olan cömertler cömerdi yüce Allah'tan nasıl ümit kesilir?

Kulun Allah'ı sevdiğinin en açık delillerinden biri, O'nun merhametine sığınması, rahata kavuşmayı O'ndan beklemesidir. İnsan ancak, ümit ve arzuyla yöneldiklerinin tamamından ümit kestikten sonra ve çaldığı kapılar kapandığı, çaresiz kaldığı, sıkıntı ve mihneti zirveye çıktığı esnada rahata kavuşur ve kurtuluşa erer. Böylece kulun daima Allah'tan ümit etmesi sağlanır ve O'nun hakkında hüsnü zan sınırından çıkması engellenir.

"(Ey kâfirler!) Allah'ı bırakıp da taptıklarınız sizler gibi kullardır. (Onların tanrılığı hakkında iddianızda) doğru iseniz, onları çağırın da size cevap versinler!" (A'raf, 194)

Sabreden Kişi Muradına Erer

Abdullah İbn Mesud'dan şöyle rivayet edildi: "Rahatlık ve huzur, kesin iman ve rızadadır. Üzüntü ve sıkıntı ise şüphe ve memnuniyetsizliktedir."

Yine şöyle diyor: "Çok sabreden, işlerin en güzeline nail olur."

Eban İbn Tağleb diyor ki: Bir bedevinin şöyle dediğini duydum: İnsanların en büyük fazilet ve edeplerinden biri, başlarına bir felaket geldiği zaman sabretmeleri ve kendilerine o musibetin geçeceğine dair ümit telkin etmeleridir. Hatta onlar, Allah'a tevekkül ederek ve O'nun hakkında hüsnü zan besleyerek sabretmeleri sebebiyle o bela ve musibetten kurtulacaklarını görür gibidirler. Kişi bu hal üzere olduğu ve dinini, ırzını ve adamlığını koruduğu müddetçe, Allah, -çok geçmeden- onun derdine derman verir, sıkıntısını giderir ve arzusunu gerçekleştirir.

Esmai, bir bedevinin şu sözünü nakletti: İyi gibi görünen yerden kötülük gelmesinden kork. Kötü gibi görünen yerden iyilik gelmesini ümit et. Nice hayatların sebebi ölümü göze almaktır, nice ölümler de vardır ki sebebi hayata sıkıca sarılmaktır. Güven denilen şeylerin çoğu korkulan yerlerden gelir.

"İlahî inayetin gözetiminde olduğun müddetçe,

Rahat uyu, bütün olaylar güvenliktir sana."

Hikmet ehlinden biri şöyle diyor: "Akıllı bir kişi başına gelen bir musibete iki şeyden dolayı sabreder:

Biri, musibetten sonra elinde kalan şeyle sevinmesidir. Diğeri, başına gelen musibetten kurtulacağını ümit etmesidir.

Cahil ise başına gelen musibete iki şeyden dolayı üzülür:

Birincisi, başına gelen musibeti gözünde büyütmesidir. Diğeri ise, ondan daha büyüğünün başına geleceğinden korkmasıdır."

Eskiler şöyle diyor: "Mihnet ve sıkıntılar Allah'ın, kullarını terbiye vasıtalarıdır. Allah Teâlâ, kullarını bunlarla eğiterek onların kalplerini, kulaklarını ve gözlerini açar."

el-Hasan İbn Sehl, mihnet ve sıkıntıları şöyle tanımlıyor: "Bunlar, günahlardan arındırır, gafletten uyandırır, sabredilirse karşılığında sevap vardır, nimeti hatırlatır ve sevabı celbeder. Allah Teâlâ'nın nazarında ve kazasında hep hayırlar vardır."

Hatırlanmak için ölümü isteyenler işte böyle kimselerdir.

"Onlar o münafıklardır ki kendileri savaşa çıkmayıp evde oturmaları yetmiyor gibi, bir de kalkıp bilgiçlik taslayarak savaşta şehit olan arkadaşları hakkında: 'Sözümüze kulak verselerdi böyle öldürülmezlerdi' derler. De ki: 'Eğer, iddianızda tutarlı iseniz, haydi elinizden geliyorsa kendinizi ölümün elinden kurtarın bakalım!'" (Âl-i İmrân, 168)

Musibetleri Hafife Almak Konusunda Söylenen Sözler

Akıllı tüccarlardan biri şöyle diyor: "Cana bir şey gelmedikçe mala gelen musibet ne kadar basittir."

Arapların şöyle bir sözü vardır: "Değerli olanlar kurtulmuşsa boş ver değersizleri..."

Şu söz de Araplara aittir: "Zamanın eza ve cefasına uğrasa de bir toprak, üzerinde yaşanır olmaktan ümidini kesmez."

Halk şöyle diyor: "Kurumuş da olsa bir nehir, bir gün mutlaka tekrar suya kavuşur."

Samestiyos isimli bir filozof şöyle diyor: "Akıllı kişilerle ve dindar kişiler ancak şu konuda birbirleriyle üstünlük yarışına girmişlerdir: İmkân ve nimet sahibiyken başkalarına vermek, darlık ve sıkıntı halinde sabretmek."

Dur ve Düşün

"Siz acı çekiyorsanız bilin ki onlar da acı çekiyorlar. Fakat siz Allah'tan onların ümit etmedikleri şeyleri ümit ediyorsunuz." (Nisâ, 104)

İşte bu sebepledir ki samimi müminler, başlarına bir musibet, felaket ve kötülük geldiği zaman; sabreder, sebat gösterir, sükûnetlerini ve soğukkanlılıklarını muhafaza eder ve Allah'ın hakkını yerine getirirler. Mümin olmayanlar da bunun yüzde biri bile bulunmaz. Bunun sebebi, onlardaki iman ve yakîndir.

Makıl İbn Yesar'dan nakledildiğine göre, o şöyle diyor: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* buyurdu ki:

"Yüce Rabbiniz buyuruyor ki: Ey Âdemoğlu! Bana ibadetle meşgul ol ki, senin kalbini zenginlikle, elini rızıkla doldurayım. Ey Âdemoğlu! Benden uzaklaşma! Yoksa kalbini fakirlikle, ellerini de meşguliyetle doldururum."

Allah Teâlâ'ya yönelmek, O'na teslim olmak, O'ndan razı olmak, kalbi O'nun sevgisiyle doldurmak, O'nun zikrini dilinden düşürmemek, O'nu tanımakla ferahlık ve sevince kavuşmak hem bu dünyada hem de ahirette öyle bir sevaba, cennete ve yaşantıya sebep olur ki kralların yaşantısı bile bununla karşılaştırılamaz.

Malın Az, Halin Perişan Olsa Bile Üzülme. Çünkü Senin Değerin Başka Bir Şeydir

Hz. Ali diyor ki: "Kişinin değeri yaptığı iyiliklerle ölçülür."

Âlimin değeri, az veya çok ilmiyle, şairin değeri iyi veya kötü şiirleriyle ölçülür. Her yetenek ve sanat sahibinin insanlar nazarındaki değeri ancak bu yeteneği ve sanatıyla ölçülür. O halde bir kimse bu yeteneklerini geliştirerek değerini yükseltmeye çalışmalıdır. Kişi, çok değerli bir insan olabilmek için; salih amelle, ilimle, hikmetle, cömertlikle, bilgiyle, üstün vasıflarla, sabırla, araştırıp soruşturmayla, faydalı olmaya çalışmayla, aklını ve zihnini eğitmeyle, ruhunda ümit, nefsinde asalet ışığı yakmayla kıymetini yükseltmelidir.

Üzülme, Sen Yeteneklerini ve Gücünü Kitap Okuyarak Geliştirebilirsin

Kitap okumak; kişinin zihnini genişletir, olayları net görmesini, ibret ve öğütler almasını sağlar, hikmetler kazandırır, dilini açar, düşünme melekesini geliştirir, gerçekleri kafasına iyice yerleştirir ve şüpheleri uzaklaştırır. Okumak; yalnızların tesellisi,

zihnin yakarışı, uykusuzların -gece- sohbet arkadaşı, düşünenlerin zevk aracı ve gece yolcularının kandilidir. Bilgi, tekrarlanıp zihinde zaptedildikçe ve arıtıldıkça meyvelerini verir, olgunlaşır ve devşirilme zamanı gelir, pazara çıkar ve -Rabbinin izniyle- devamlı meyvelerini verir. Kitap maksadına, haber gideceği yere onunla ulaşır.

Okumaktan ayrı kalmak, kitaplara göz atmaktan ve onlarla baş başa kalmaktan vazgeçmek; dilde tutukluk, kişilikte daralma, zihinde durgunluk, akılda yorgunluk, tabiatta ölüm, bilgi sermayesinde erime ve düşüncede kuruluk demektir. Hangi kitap olursa olsun, mutlaka içinde; bir yarar, misal, bir nükte, bir hikâye, bir hatıra ya da nadir bilinen bir bilgi vardır.

Okumanın faydaları sayılamayacak kadar çoktur. Bu konuda gayretlerin ölmesinden, azmin zayıflamasından ve ruhun soğumasından Allah'a sığınırım. Çünkü bu, büyük bir musibettir.

Üzülme, Allah'ın Evrende Yarattığı Güzellikleri Oku

Allah Teâlâ'nın şu âlemde yarattığı ilginç şeyleri inceledikçe çok şaşırtıcı gerçekleri görürsün, endişelerin ve kederlerin dağılır. Çünkü insan, -yapısı gereği- ilginç ve görülmemiş şeylere düşkündür.

Buhari ve Müslim, Cabir İbn Abdillah *radıyallahu anh*'ın, şöyle dediğini rivayet etmişlerdir: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, bizi askerî bir görevi yerine getirmek için göndermiş, başımıza Ebu Ubeyde'yi komutan olarak vermişti. Kureyş kervanlarını takip edecektik. Yiyecek olarak bir torba hurma vermişti. Başka bir yiyeceğimiz de yoktu. Ebu Ubeyde bu hurmayı bize birer birer dağıtıyordu.

Olayı Cabir'den rivayet eden kişi: "Sadece hurma ile nasıl idare ediyordunuz?" diye sordu. Cabir de: "Bebeğin emdiği gibi onu emiyor, sonra üzerine su içiyorduk. Bu bize bir gün ve bir

gece yetiyordu. Bazen de asamızla ağaç yapraklarına vuruyor, sonra onları ıslatıp yiyorduk." dedi.

Cabir sözlerine şöyle devam etti: Deniz sahilinde gidiyorduk. Birden büyük bir kum yığını şeklinde bir şey gördük. Uzaktan gördüğümüz şey uzun ve kambur şekildeki büyük bir kum tepesini andırıyordu. Yanına yaklaştığımızda bunun "Amber/balina" adı verilen büyük bir balık olduğunu anladık. Ebu Ubeyde önce: "Bu bir leştir, yenmez." dedi. Fakat daha sonra: "Hayır, biz Allah Rasûlünün Allah yolunda cihat etmek için çıkmış elçileriyiz. Şimdi siz muztar durumdasınız, yiyebilirsiniz." dedi. Biz üç yüz kişi olarak orada bir ay kaldık. Bu hayvanın etini yemekten dolayı şişmanladık. Hayvanın göz çukuruna sığdığımızı gördük. Yağını büyük bir küpün içine ayırdık. Onu öküz büyüklüğünde parçalara ayırıyorduk. Ebu Ubeyde içimizden on üç kişiyi aldı ve hayvanın göz çukuruna yerleştirdi. Kaburga kemiklerinden birini alıp yere dikti sonra en büyük deveyi buldu, en uzun boylu adama baktı, deveye onu bindirdi. Adam o kaburganın altından geçti.

Etinden pastırma hazırlayıp kendimize azık yaptık. Medine'ye geldiğimiz zaman Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in huzuruna çıktık ve durumu kendisine anlattık. Bize şöyle dedi:

"Bu, Allah'ın sizin için denizden çıkardığı bir rızıktır. Yanınızda onun etinden hala var mı, varsa bize de yedirin?" Getirdiğimiz etten ona da gönderdik, o da yedi.

"Rabbimiz, her şeye hilkatini (varlık ve özelliğini) veren, sonra da doğru yolu gösterendir." (Tâ-hâ, 50)

Bir tohum toprağa konduğu zaman, yer hafifçe sarsılmadıkça yarılıp yeşermez. Bu hafif sarsıntı, Richter ölçeğiyle tespit edilebilir.

"Üzerine yağmur indirdiğimizde o, kıpırdanır, kabarır ve her çeşitten (veya çiftten) iç açıcı bitkiler verir." (Hac, 5)

Ebu Davud, *Sünen*'inin ekinlerin zekâtı bölümünde şöyle diyor: "Mısır'da yetişen bir salatalığı ölçtüm, tam on üç karış gel-

di. Bir devenin üzerinde ikiye parçalanmış bir kavun gördüm, iki eşit parça haline getirilip heybenin gözlerine yerleştirilerek deveye yüklenmişti."

Allah'ın evrendeki ayetlerini inceleyen Dr. Zağlul en-Neccar, bir konferansında, binlerce yıl önce doğduğu halde henüz ışığı yeryüzüne ulaşmayan yıldızlar olduğunu, bunlardan geriye sadece yörüngelerinin kaldığını söylemiştir.

"*Yıldızların mevkilerine yemin olsun.*" (Vâkıa, 75)

el-Ahbar el-Cedide gazetesinin 27/9/1953 tarihli 396. sayısında şu haber yer almaktaydı: "Bu sabah ONA, onlarca atlı ve yaya polisin korumasında fatihler gibi Paris'e girdi. ONA, Norveç'te yakalanan 80 ton ağırlığında dev bir balinaydı. Dev balina büyük bir çekicinin arkasına bağlanan onlarca treyler üzerinde taşınıyordu. Bu balık, bir ay boyunca sergilendi. Ziyaretçilerin hayvanın karnına girmelerine izin verildi. Balığın elektrikle aydınlanan karnına aynı anda on kişi birden girebiliyordu.

Fakat bu balığın teşhiriyle görevli yetkililerle polis arasında balığın konulacağı mekân konusunda anlaşmazlık çıktı. Yerel yöneticiler caddeyi çökerteceği korkusuyla onun metro hattının üzerine konulmasına karşı çıkıyorlardı.

Bu balık sadece on sekiz aylık olmasına rağmen 20 m. uzunluğundaydı. Bir önceki yıl Eylül ayında Norveç karasularında avlanmış ve Avrupa'da dolaştırılması için özel bir vagon yapılmasına rağmen, bu vagon onun ağırlığını taşıyamamış ve çökmüştü. Sonra otuz metre uzunluğunda başka bir vasıta yapılmıştı."

Karınca, kışın dışarı çıkmadığı için, kışlık gıdasını yazdan biriktirir. Yuvasında depoladığı tanelerin filizlenip sürmemesi için onları ikiye parçalar. Çölde yaşayan yılan, yiyecek bulamadığı zaman sanki bir dal parçası gibi kendisini yere diker ve üzerine konan kuşları yer.

Abdürrazzak es-San'ani der ki: Mamer İbn Raşid'in şöyle dediğini duydum: Yemen'de öyle bir üzüm salkımı gördüm ki, tam bir katır yükü geliyordu.

"*Birbirine girmiş kat kat tomurcukları olan yüksek hurma ağaçları yetiştirdik.*" (Kaf, 10)

Hâlbuki bütün ağaçlar ve bitkiler aynı suyla sulanmaktadır.

"*(Böyleyken) yemişlerinde onların bir kısmını bir kısmına üstün kılarız.*" (Ra'd, 4)

Bitkilerin kendilerine özgü bir savunma sistemleri vardır. Kimisi bünye olarak güçlü kuvvetliyken, kimisinin kendisini koruyacak dikenleri vardır. Kimisi de ekşi ve buruk bir tada sahiptir.

Kemalüddin el-Üdfüvi el-Mısri, *et-Taliu's-Saidi'l-Cami en-Nücebae Enbai's-Said* isimli kitabında şöyle diyor: "Sekiz ntl ağırlığında üzüm salkımı gördüm. Bir üzüm tanesini tarttım, on dirhem geldi. Bu üzüm, bizim Üdfü isimli bölgemizde bulunuyor."

Uzay bilimcilerinin anlattıklarına göre, evren, tıpkı bir balonun genişlemesi gibi devamlı genişlemektedir.

"*Ve göğü de Biz ellerimizle bina ettik. Muhakkak ki Biz genişleticileriz.*" (Zariât, 47)

Yine onların anlattıklarına göre, yeryüzünde kara parçaları eksilmekte, okyanuslar ise genişlemektedir.

"*Görmezler mi, Biz arza gelir ve uçlarından eksiltiriz.*" (Enbiyâ, 44)

Faysal dergisinin 1402 h. yılında çıkan 112. sayısında, 22kg. ağırlığında bir lahananın resmi verilmişti. Lahananın çapı bir metreydi. Yine aynı sayıda 3,2kg. ağırlığında ve 30cm. çapında kuru bir soğanın resmi bulunmaktaydı.

Dergi, daha sonra bir domatesin resmini vermişti. Bu domatesin çevresi de 60cm.'den fazlaydı. Bu olağanüstü büyüklükteki bitkiler ve meyveler Meksikalı J. Karmen isimli bir çiftçinin arazi-

sinde yetişmişti. Karmen, toprakla meşgul olan, engin deneyimli ve Meksika'da yılın çiftçisi seçilen bir kişiydi.

Baş kısmında dört çeşit sıvı vardır: Ağız bölgesindeki, tatlı bir sıvıdır ve yenilen içilen şeylerin kolayca yutulmasını sağlar. Burundaki yapışkan bir sıvıdır, tozun toprağın geçmesini engeller. Gözlerde tuzlu bir sıvı vardır ki, gözlerin kurumasını önler. Kulaklarda acı bir sıvı vardır ki, kulakları haşerelerden korur.

"*Ve kendi nefislerinizdeki ayetleri görmüyor musunuz?*" (Zariât, 21)

Tarihçi Ebu'l-Fadl Abdürrezzak İbn el-Füvetî, *el-Havadisü'l-Camia ve't-Tecaribü'n-Nafia fi'l-Mieti's-Sabia* isimli eserinde hicri 637 yılında cereyan eden olaylardan söz ederken şunları söylüyor:

Bu sene, Emîr Cemalüddin Kaştmer'in hizmetinde çalışan Acem bir terzi vardı. Bu terzi, elindeki makasla komşusunu yaraladı ve adam öldü. Bu adam, terzilik sanatında çok başarılı biriydi. İlginç şeyler yapardı. Mesela bir seferinde kendisini bir sandığın içine hapsetti. Beraberinde dikilmemiş bir elbise vardı. Sandık, gecenin başından itibaren emîr Cemalüddin Kaştmer'in kapısında asılı kaldı. Sabahleyin oradan indirildi. Kapağını açtıkları vakit onun elindeki elbiseyi dikip tamamladığını ve dürülmüş bir hale getirdiğini gördüler. Daha sonra başkaları da aynı işi yapmak istediler, fakat beceremediler. Bu adam çok kısa boylu, ihtiyar, topal ve kambur birisiydi. Yanlış yolda olmasına rağmen terzilikte kendi döneminin birincisiydi.

"*Sana bilmediğini öğretmiştir.*" (Nisa, 113)

"*İnsana bilmediği şeyleri öğretti.*" (Alâk, 5)

"*Siz, hiçbir şey bilmezken Allah, sizi analarınızın karnından çıkardı; şükredesiniz diye size kulaklar, gözler ve kalpler verdi.*" (Nahl, 78)

"*Ona, zırh yapmayı öğrettik.*" (Enbiyâ, 80)

"Bilakis, onlar hakkıyla bilmedikleri ve bildirdikleri kendilerine (vakıa olarak) gelmemiş Kur'an'ı yalanladılar." (Yunus, 39)

"Bilgili olduğunu iddia eden kişiye de ki,

Senin de bilmediğin çok şey vardır belki."

"Onlara gösterdiğimiz her bir âyet (mucize) diğerinden daha büyüktü." (Zuhruf, 48)

Şeyh Şihabüddin Ahmed İbn İdris el-Kurafi el-Mısri şöyle diyor: Melik Kâmil için uzun bir direk şeklinde bakırdan büyük bir şamdan yapıldı. Şamdan'da aydınlatması için üzerlerine mum dikilecek yerler vardı. Geceleyin her saat başında bir kişi çıkıyor ve melikin hizmetinde duruyordu. On saat geçince bir adam şamdanın tepesine çıkarak, "Allah sultana bu sabah iyilik ve saadet versin." derdi. Böylece sabahın olduğu anlaşılırdı.

Kurafi der ki: Ben bu şamdanı öğrendim. Ona her saat mumun renginin değişeceği bir ilave yaptım. Yaptığım ilavenin içinde bir aslan vardı. Aslanın gözleri simsiyahken bembeyaz ve kıpkırmızı hale geliyordu. Her saat ayrı bir renk alıyordu. İki kuştan iki çakıl düşüyordu. Bir adam içeri giriyor, diğeri çıkıyordu. Bir kapı açılıyor, bir kapı kapanıyordu. Sabah olduğu zaman şamdanın üzerine bir adam çıkıyor ve parmaklarını kulaklarına götürerek ezan okuduğunu işaret ediyordu. Fakat ben onu konuşturmaktan acizdim. Sonra bir hayvan şekli yaptım, hayvan sağa sola dönerek yürüyor, ıslık çalıyor, fakat konuşamıyordu.

"Rabbimiz, her şeye hilkatini (varlık ve özelliğini) veren, sonra da doğru yolu gösterendir." (Tâ-hâ, 50)

"İyi bir akıl, Yaratıcısını haber verir kişiye,

Yoktan var edendir, bunda ibret vardır diye."

Kalbi, Rabbine muhalefet etmek yalnızlaştırır. Hasan el-Basri şöyle diyor: Ey Âdemoğlu! Musa, Hızır'a üç defa muhalefet etti ve sonunda Hızır ona dedi ki: İşte bu, seninle benim aramızın ay-

nlmasıdır. Sen her gün Rabbine defalarca muhalefet ederken halin nice olacak. Artık bu seninle benim aramızın ayrılmasıdır demeyeceğinden emin misin?

Ya Allah! Ya Allah!

"De ki: Ondan ve bütün sıkıntılardan sizi Allah kurtarır. Sonra siz yine O'na ortak koşarsınız." (En'âm, 64)

"Allah kuluna kâfi değil midir?" (Zümer, 36)

"De ki: Karanın ve denizin karanlıklarından (tehlikelerinden) sizi kim kurtarır ki?" (En'âm, 63)

"Biz ise, o yerde güçsüz düşürülenlere lütufta bulunmak istiyorduk." (Kasas, 5)

Allah Teâlâ, Âdem *aleyhisselam*'dan söz ederken şöyle buyurdu:

"Sonra Rabbi onu seçkin kıldı; tevbesini kabul etti ve doğru yola yöneltti." (Tâ-hâ, 122)

Nuh *aleyhisselam*'dan şöyle söz etti:

"Böylece, kendisini ve (iman eden) yakınlarını büyük sıkıntıdan kurtarmıştık." (Enbiyâ, 76)

İbrahim *aleyhisselam*'dan söz ederken şöyle buyurdu:

"'Ey ateş! İbrahim için serinlik ve esenlik ol!' dedik." (Enbiyâ, 69)

Yakup *aleyhisselam*'dan şöyle söz etti:

"Umulur ki, Allah onların hepsini bana getirir." (Yusuf, 83)

Yusuf *aleyhisselam*'dan şöyle söz etti:

"Doğrusu Rabbim bana (çok şey) lütfetti. Çünkü beni zindandan çıkardı ve şeytan benimle kardeşlerimin arasını bozduktan sonra sizi çölden getirdi." (Yusuf, 100)

Davud *aleyhisselam*'dan şöyle söz etti:

"Sonra bu tutumundan dolayı onu bağışladık. Kuşkusuz yanımızda onun yüksek bir makamı ve güzel bir geleceği vardır." (Sâd, 25)

Eyüp *aleyhisselam*'dan şöyle söz etti:

"Kendisinde dert ve sıkıntı olarak ne varsa giderdik." (Enbiyâ, 84)

Yunus *aleyhisselam*'dan şöyle söz etti:

"Onu kederden kurtardık." (Enbiyâ, 88)

Musa *aleyhisselam*'dan şöyle söz etti:

"Seni endişeden kurtardık." (Tâ-hâ, 40)

Muhammed *sallallâhu aleyhi ve sellem*'den şöyle söz etti:

"Eğer siz ona (Resûlullah'a) yardım etmezseniz (bu önemli değil); ona Allah yardım etmiştir." (Tevbe, 40)

"O seni yetim bulup barındırmadı mı? Şaşırmış bulup da yol göstermedi mi? Seni fakir bulup zengin etmedi mi?" (Duhâ, 6-8)

"O, her an yaratma halindedir." (Rahman, 29)

Onlardan birisi dedi ki: Günahı bağışlar, sıkıntıyı giderir, bazı kavimleri yüceltir, bazılarını alçaltır.

"Buhran şiddetlensin, bir gün o da geçer,

Aydınlığı haber verir senin sabahın."

"Onu (vaktini) Allah'tan başka açığa çıkaracak yoktur." (Necm, 58)

Üzülme, Günler Gelir Geçer

İbn ez-Zübeyr, Muhammed İbn el-Hanefiyye'yi Mekke'deki Arim hapishanesine hapsetmişti. Küseyyir İzzet bunun üzerine şu şiiri söyledi:

"Dünyanın şaşaası ehline baki değil,

Dünyanın şiddeti, bitmez bir darbe değil,

Onun da bunun da bir süresi var, bitecektir.

Karşılaştığın şeyler bir gün hayal olacaktır."

Bu sözden asırlarca sonrasını düşündüm. Gördüm ki İbn ez-Zübeyr de, İbn el-Hanefiyye de, Arim hapishanesi de sanki bir rüyadır.

"*Sen, onlardan herhangi birinden (bir varlık emâresi) hissediyor veya onlara ait cılız bir ses işitiyor musun?*" (Meryem, 98)

İşte Rableri Hakkında Tartışmaya Giren İki Taraf

Bir hadiste şöyle buyruluyor:

"Haklar hak sahiplerine mutlaka verilir. Hatta boynuzsuz koyun boynuzlu koyundan hakkını alacaktır."

"Ey mağrur kişi, nefsine anlat kıyameti,

Göklerin sallandığı o büyük dehşeti.

Onlar günahsızken bile korkuyorken,

Ömrü olan nasıl korkmaz bu musibetten."

Üzülme, Düşmanı Sevindirirsin

Senin üzülmen düşmanını sevindirir. Bu sebepledir ki, dinin temel prensiplerinden biri düşman karşısında güçlü kuvvetli görünmektir.

"*Onunla Allah'ın düşmanını ve kendi düşmanlarınızı korkutursunuz.*" (Enfâl, 60)

Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*, Uhud günü saflar arasında gururlu bir şekilde yürüyen Ebu Dücane'ye şöyle buyurur:

"Bu yürüyüş, bu ortamın dışında Allah'ın buğzettiği bir yürüyüş şeklidir."

Müşriklere güçlerini göstermeleri için ashabına Kâbe'yi koşarak tavaf etmelerini emretmiştir.

"*İşte o gün müminler sevinir.*" (Rum, 4)

Hak ve fazilet düşmanları, bizim mutluluğumuzu, sevincimizi ve neşemizi gördükleri zaman üzüntüden çatlayacaklardır.

"*De ki, Kininizden ölün.*" (Âl-i İmrân, 119)

"*Sana bir iyilik erişirse, bu onları üzer.*" (Tevbe, 50)

"*Hep sıkıntıya düşmenizi isterler.*" (Âl-i İmrân, 118)

Bir şair de şöyle diyor:

"Sabır ve tahammülümle düşmanlara gösterdim,

Bela ve musibetler karşısında yıkılmadığımı."

Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle dua ederdi:

"Allah'ım! Düşmanı ve haset sahibini bana güldürme!"

"Düşmanların alay etmesinden Sana sığınırız."

Onlar zorluk ve şiddet anlarında bile tebessüm eder, düşmanların burunlarını sürtmek ve hasetçilerin kalbine öfke salmak için sıkıntılara katlanırlardı:

"*Onlar, Allah yolunda başlarına gelen şeylerden dolayı gevşemediler, zaaf göstermediler ve teslim olmadılar.*" (Âl-i İmrân, 146)

İyimserlik, Kötümserlik

"İman edenlere gelince onların imanlarını artırır ve onlar sevinirler. Kalplerinde hastalık olanlara gelince, onların da inkârlarını büsbütün artırır ve onlar artık kâfir olarak ölürler." (Tevbe, 124-125)

İyi insanların çoğu, zor ve meşakkatli şeyleri iyiye ve hayra yormuşlar ve hak yolun gereği olarak onlarda da bir hayır görmüşlerdir.

"Sizin için daha hayırlı olduğu halde bir şeyi sevmemeniz mümkündür. Sizin için daha kötü olduğu halde bir şeyi sevmeniz de mümkündür." (Bakara, 216)

Ebu'd-Derda şöyle derdi: Halkın hoşuna gitmeyen üç şey vardır ki onlar benim hoşuma gider: Fakirlik, hastalık ve ölüm. Fakirlik meskenettir, hastalık kefarettir, ölüm ise Allah'a kavuşmaktır.

Bir kişi fakirliği sevmez, onu kınar, köpeklerin dahi fakirden hoşlanmadığını söylerdi.

"Fakir, yoksul birini gördüğünde,

Hırlar ona ve gösterir dişlerini."

Onlardan birisi ateşli hastalıktan memnun bile olurdu ve şöyle derdi:

"Günahların kefareti ziyaret etti süratle,

Allah'tan istedim aman, terk etmesin diye."

Fakat Mütenebbi onun hakkında şöyle diyor:

"Onun için sergiler ve minderler serdim,

Onları beğenmedi, kemiklerimde geceledi."

Yusuf, zindan hayatı hakkında şöyle demiştir:

"Zindan, bunların benden istediklerinden daha iyidir!" (Yusuf, 33)

Ali İbn el-Cehm de hapis hayatı hakkında şöyle diyor:

"Sen hapsedildin dediler; Dedim ki hapsedilmem,

Bana zarar vermez, hangi kılıç sokulmaz kınına."

Ali İbn Muhammed el-Kâtip ise şöyle diyor:

"Dediler, hapsedildin; dedim, işte bu çok kötü,

Pusuda bekleyen zaman hapisle saldırdı bana."

Sahabelerin pek çoğu ölümü sever ve onu memnuniyetle karşılardı. Mesela Muaz şöyle demişti: "Merhaba ölüm! İhtiyaç üzere gelen dost! Pişman olan kurtuldu."

Bu konuda el-Husayn İbn el-Hammam şöyle diyor:

"Geciktim, hayatta kaldım, bulamadım kendime,

Ölüme önceden gitmek gibi bir hayatı"

Bir başkası şöyle diyor: "Mademki ölüm mutlaka gelecektir, o halde gelmesinde bir beis yoktur."

Bazı kimseler de ölümden şikâyetçi oldular, ona sövdüler ve ölümden kaçtılar.

Yahudiler, insanlar içinde hayata en düşkün olanlardır. Allah Teâlâ, onlar hakkında şöyle buyurmaktadır:

"*De ki: Ssürekli kaçıp durduğunuz ölümle muhakkak karşılaşacaksınız.*" (Cum'a, 8)

Allah yolunda öldürülmek, onurlu müminler için çok tatlı bir temennidir.

"İşte onlardan kimi, sözünü yerine getirip o yolda canını vermiştir; kimi de (şehitliği) beklemektedir." (Ahzâb, 23)

İbn Ravaha şu beyti söyledi:

"Fakat ben, Rahman'dan mağfiret istiyorum,

Bir de cürufu temizleyecek mızrak darbesi."

İbn et-Tarimmah şöyle diyor:

"Ey Rabbim ben öldüğüm zaman,

Üzerimde yeşil örtüler olmasın.

Fakat dünyanın ıssız bir köşesinde,

Şehitler içinde ben de şehit kalayım."

Fakat bazıları katledilmekten hoşlanmadı ve ondan kaçtı. Bir bedevi şöyle diyor: "Vallahi ben yatağımda ölmeyi istemezken savaşta ölmeyi nasıl isterim."

"'Eğer doğru sözlü insanlar iseniz, canlarınızı ölümden kurtarın bakalım!' de." (Âl-i İmrân, 168)

"Şöyle de: Evlerinizde kalmış olsaydınız bile, öldürülmesi takdir edilmiş olanlar, öldürülüp düşecekleri yerlere kendiliklerinden çıkıp giderlerdi." (Âl-i İmrân, 154)

"Gerçekler aynıdır fakat insanlar farklı farklıdır."

Üzülme Ey İnsan!

Ey insan! Ey hayattan bıkan, yaşamaktan usanan, günlerini sıkıntıyla geçiren insan! Mutlaka yakında açık bir fetih ve kesin bir zafer var, sıkıntıdan sonra bir kurtuluş, zorluktan sonra bir kolaylık var.

Önünde, arkanda gizli lütuflar, aydınlık ümitler, parlak bir gelecek ve gerçek bir vaat var.

"İşte bu Allah'ın vaadidir. Allah vaadinden caymaz." (Rum, 6)

Bil ki senin bu darlığından sonra bir rahatlama olacak ve musibetin zeval bulacak. Bir gün orada da ünsiyet ve rahmet, gölge ve bereket olacak.

"Bizden hüznü gideren Allah'a hamd olsun." (Fâtır, 34)

Ey insan! Artık şüphelerini kesin imanla, vicdanındaki eğriliği hakikatle, fikirlerindeki çarpıklığı hidayetle, hal ve hareketlerindeki bozukluğu doğrulukla tedavi et.

Karanlığın kasvetini fecr-i sadığın aydınlığıyla, gam ve kederlerin acısını rıza ve teslimiyetin tadıyla, fitnelerin karanlığını onların uydurdukları şeyleri yutan bir nur ile dağıtmanın zamanı geldi.

Ey insanlar! Yaşadığınız şu çölün ardında sizi huzurlu bir yer bekliyor. Orada her taraftan gelen bol rızıklar var.

Meşakkat, bitkinlik ve yorgunluk dağının zirvesinde bereketli yağmurların indiği yeşil bir bahçe var. Oraya bol yağmur yağmasa bile bir müjde, iyimserlik ve ümit çisentisi düşer.

Ey uykusuz kalan ve gecenin karanlığında: "Ey uzun gece, artık açıl da sabahı müjdele" diye haykıran kişi!

"*Sabah yakın değil mi?*" (Hûd, 81)

Seni ışıkla, sevinç ve neşeyle dolduracak sabah...

Ey üzüntü ve kaygıdan aklı başından giden kişi! Ağır ol; kurtuluş, gaybın ufkunda seni bekliyor. Allah'ın değişmez kanunlarına göre, sen de felaha kavuşacaksın.

Ey gözleri yaşla dolan kişi! Tut gözyaşlarını da göz pınarların dinlensin. Sakin ol. Çünkü varlık âlemini yaratan Allah, senin dostun ve yardımcındır. Lütfuyla seni de himaye edecektir. Rahat ol. Olacak olan oldu, kader gerçekleşti. Allah'ın lütuf ve yardımı geldi, meşakkatin susuzluğu gitti, gayret damarları ıslandı, hiçbir çalışmanın boşa gitmediği Allah katında alacağın sevap kesinleşti.

Rahat ol! Çünkü sen, işlerinde galip, kullarına karşı lütufkâr, yarattıklarına merhametli ve tedbiri güzel Allah ile birlikte iş yapıyorsun.

Rahat ol! Akıbet güzel, sonuçlar rahatlatıcı ve hayırlı olacak.

Fakirlikten sonra zenginlik, susuzluktan sonra suya kanma, ayrılıktan sonra kavuşma, hicretten sonra vuslat, kesintiden sonra birleşme ve uykusuzluktan sonra sakin bir uyku vardır.

"*Bilemezsin, olur ki Allah bundan sonra başka bir durum ortaya çıkarıverir.*" (Talâk, 1)

Ey dünyada açlık, sıkıntı, bitkinlik, elem, fakirlik ve hastalıkla acı çekenler! Müjde size! Şüphesiz siz de doyacaksınız ve mutlu olacaksınız, sevinecek ve sıhhat bulacaksınız.

"*Dönüp gitmekte olan geceye ve ağarmakta olan sabaha andolsun.*" (Müdessir, 33-34)

"Elbet kaybolup gidecek geceler,

Elbet kırılacak bir gün zincirler,

Dağlara çıkmaktan korkanlar,

Çukurlar arasında ömür tüketirler."

Kula düşen görev; Rabbinin hakkında hüsnü zan beslemek, O'nun iyilik ve ihsanını beklemek ve Mevlasının lütfunu ümit etmektir. Çünkü O, bir şeyi murad ettiğinde "ol" der ve o, oluverir. Şu halde vaadine güvenilmeye layık olan da, sözüne bağlanılacak olan da O'dur. Faydayı ancak O celbeder, Zararı ancak O savar. Her nefeste O'nun lütfu, her harekette O'nun hikmeti ve her an O'nun vereceği bir ferahlık vardır. Gecenin ardından sabahı, kuraklığın ardından bereketli yağmurları gönderir. Kendisine şükredilmesi için nimetini verir. Sabredeni bilmek için imtihan eder. Övgüyü duymak için nimetler bahşeder. Duaların kendisine yükselmesi için belalar indirir. O halde kul, Rabbine bağlılığını kuvvetlendirmeli, elini O'na açmalı ve O'ndan çokça istemelidir:

"*Allah'tan lütfunu isteyin.*" (Nisâ, 32)

"*Rabbinize yalvara yakara ve gizlice dua edin.*" (A'râf, 55)

"Umduğuma nail olmamı murat etmemiş olsan da,

İstemeyi öğretmen bile Senin bir ikramındır bana."

el-Ala İbn el-Hadrami, bazı sahabelerle birlikte çöle çekilmişti. Suları tükenmiş ve ölümle karşı karşıya kalmışlardı. el-Ala kendisine yakın bildiği Rabbine nida etti, işiten ve icabet eden Allah'tan istedi ve şöyle seslendi: "Ey yüce Allah! Ey büyük Allah! Ey hakim ve halim Allah!" O anda bir yağmur indi; yağmur suyunu içtiler, abdestlerini aldılar, yıkandılar ve hayvanlarını suladılar.

"O, (insanlar) umutlarını kestikten sonra, yağmuru indiren, rahmetini her tarafa yayandır. O, hakiki dosttur, övülmeye lâyık olandır." (Şûrâ, 28)

Dur ve Düşün

Allah'ı sevmek, O'nu tanımak, devamlı zikretmek, O'na güvenip dayanmak, sadece O'nu sevmek, sadece O'ndan korkup sadece O'na tevekkül etmek ve kulun düşünceleri, kararları ve

iradesi üzerinde tek belirleyicinin O olduğunu kabul etmek, dünyada cennet hayatı yaşamak demektir. Bu, hiçbir nimetin benzemediği bir nimettir. Bu, sevenler için bir mutluluk vesilesi, arifler in hayat kaynağıdır.

Kalbin sadece Allah'a bağlanması, dilin O'nun zikriyle ıslanması ve kanaat sahibi olmak; endişe ve kaygıların zevalinin, göğsün genişlemesinin ve temiz bir hayatın sebepleridir. Bunların zıddı ise aksi sonuçları doğurur. Nitekim kalbini Allah'tan başkasına bağlayandan, O'nun zikrini unutandan ve O'nun verdiğiyle kanaat etmeyenden daha sıkıntılı ve daha kaygılı kimse yoktur. Tecrübe en büyük şahittir.

Sıkıntıda Olanlara Bakarak Kendini Teselli Et

"Çevrenizdeki memleketleri de yok ettik." (Ahkaf, 27)

Tarihin en kanlı ve en büyük felaketlerinden birini Bermekiler ailesi yaşadı. Onlar lüks ve bolluk içinde yaşıyorlardı. Yaşadıkları felaket, tam bir ibret, öğüt ve örnektir. Onlar başlarına gelecek felaketten habersiz bir halde nimetler içinde yüzüyor, lüks örtüler altında ısınıp müreffeh bahçelerde geziniyorken bir kuşluk vakti, Harun Reşid, üzerlerine saldırdı. Onlar oyun ve eğlenceyle vakit geçirirken Allah'ın emri kendilerine en yakın insanın, halife Harun Reşid'in eliyle geliverdi. Evleri tahrip edildi, sarayları yıkıldı, örtüleri yırtıldı, köle ve cariyeleri ellerinden alındı, kanları dökküldü ve canları alındı. Onların başlarına gelen bu musibet dostlarını derinden yaraladı, çocukların zihninde silinmez izler bıraktı. La ilahe illallah... Nice nimetler ellerinden alınmış, ibret için nice kanlar akıtılmıştı.

"İbret alın ey basiret sahipleri." (Haşr, 2)

Başlarına gelen felaketten bir saat önce ipek ve atlas elbiseler içinde salına salına yürüyor, neşeyle kadehlerini yudumluyorlardı. Aman Allah'ım! Bu ne büyük felaket, ne feci akıbet!

Bermekiler, başlarına gelecek felaketten ve karşılaşacakları olaylardan habersiz, huzur ve güven içinde yaşıyorlardı.

"(Sizden önce) kendilerine zulmedenlerin yurtlarında oturdunuz. Onlara nasıl muamele ettiğimiz size apaçık belli oldu. Ve size misaller de verdik." (İbrâhim, 45)

Başlarının üzerinde bayraklar sallanır, geçecekleri yollara askerler dizilirdi.

Zevk ve eğlence içinde yaşıyor, güven içinde mutluluğun tadını çıkarıyorlardı. Ne yazık ki serabı su, tümörü yağ, dünyayı ebedî, faniliği beka zannediyorlardı. Verilen emanetin geri alınmayacağını ve borçların tazmin edilmeyeceğini sanıyorlardı.

"*Bize dönmeyeceklerini zannettiler.*" (Kasas, 39)

Sabah neşeyle kalktılar, akşam kabirleri boyladılar. Halife Harun Reşid, bir anda öfkelendi ve intikam kılıcını çekip üzerlerine yürüdü. Cafer İbn Yahya Bermeki'yi öldürdü. Cesedini çarmıha gerdi ve yakarak yok etti. Babası Yahya İbn Halit'i ve kardeşi Fadl İbn Yahya'yı hapsetti. Bermeki ailesinin mallarına da el koydu. Pek çok şair, Bermekiler hakkında mersiyeler söylediler. Bu mersiyelerden biri de şair Rakkaşi'ye aittir. Ebu Nüvas hakkında olduğu da söylenen bu mersiyesinde Rakkaşi şöyle diyor:

"Al işte önünde keskin Bermeki kılıcı,

Düşürdü onu yere keskin Haşimi kılıcı."

Harun Reşid, şair Rakkaşi'yi yanına çağırdı ve Cafer Bermeki'den her sene kaç para aldığını sordu. Bin dinar aldığını söyleyince, ona iki bin dinar verilmesini emretti.

Zübeyr İbn Bekkar, amcası Musab İbn Zübeyr'den şunu naklediyor: Harun Reşid, Cafer Bermeki'yi öldürdüğü zaman bir kadın çevik bir merkebin üstüne binerek gayet edebî bir dille şöyle dedi: "Andolsun ki ey Cafer! Bugün oldun sen bir ayet. Güzel ahlakta ileriydin gayet."

Ebu Cafer el-Mansur, Muhammed İbn Abdillah İbn el-Hasen'i öldürdüğü zaman, başını, kâhyası er-Rabi ile Muhammed'in hapisteki babası Abdullah İbn el-Hasen'e gönderdi. Kâhya, getirdiği başı önüne koyunca Abdullah dedi ki: "Allah sana rahmet eylesin ey Ebe'l-Kasım! Muhakkak ki sen Allah'a verdiği sözü yerine getiren, sözünü çiğnemeyen, Allah'ın gözetilmesini emrettiği şeyleri gözeten, Rablerinden sakınan ve kötü hesaptan korkanlardandın." Sonra şairin şu beytini okudu:

"Yiğidi zilletten kılıcı korur ama,

Kötülüklerden sakınması kâfidir ona."

Sonra Mansur'un kâhyası er-Rabi'ye döndü ve şöyle dedi: Git efendine şunları söyle: Bizim ıstırabımızın üstünden zaman geçer, senin iyiliğinin üzerinden de zaman geçer, ama buluşacağımız yer Allah'ın huzurudur.

el-Abbas İbn el-Ahnef -ki kendisine Ammara İbn Akil de denilir- bu manaya gelen şu beyti söylemiştir:

"Hâlime ve kendi hâline bakmış olsaydın bir defa,

Dikkatlice ve isteyerek, mahcup olurdun mutlaka.

Hayatımda ıstıraplı geçen her bir günü,

Mahsup edilmiş buluruz iyilikle geçen gününden."

Peki, şimdi durum ne? Hani nerde Harun Reşid, nerde Cafer Bermeki? Katil nerde, maktul nerde? Emreden nerde, emredilen nerde? Hani o sarayındaki tahtından emirler yağdıran? Öldürülüp çarmıha gerilen nerde? Hiçbir şey yok. Hepsi sanki geçip giden gün gibi oldu. Geleceğinde asla şüphe olmayan bir günde, onları, adaletle hükmeden yüce Allah bir araya toplayacaktır. O gün hiçbir zulüm ve haksızlık olmayacaktır.

"Onlar hakkındaki bilgi, Rabbimin yanında bir kitapta bulunur. Rabbim, ne yanılır ne de unutur." (Tâ-hâ, 52)

"İnsanlar o günde âlemlerin Rabbinin huzurunda divan duracaklardır." (Mutaffifîn, 6)

"O gün huzura alınırsınız; size ait hiçbir sır gizli kalmaz." (Hâkka, 18)

Yahya İbn Halit Bermeki'ye soruldu: "Bu felaketi hiç düşündün mü, acaba sebep neydi?" O, bu soruya şöyle cevap verdi: "Muhtemeldir ki mazlumun bedduasıdır. Bu beddua, gecenin karanlığında yol almış da haberimiz olmamış."

Abdullah İbn Muaviye İbn Abdillah İbn Cafer de sıkıntıya düşmüş ve hapsedildiğinde şu şiiri söylemişti:

"Güzel olursa şayet yavaş yavaş gelir,

Beklenmeyen çirkinlikte ise gelir koşaraktan."

Bu şiirin son beytinde bir karamsarlık ve kötümserlik var. Bu bana Cahız'ın *el-Biğal* isimli kitabında geçen başka bir şairin şu beyitlerini hatırlattı:

"Postacı bize bir musibet haberi getirse,

Geceleyin gelir hem de koşa koşa.

Haber kötü ise gece de gelir, gündüz de,

İyi bir haber ise gelir taksitli adımlarla."

Pers krallarından biri, hikmet ehlinden birini hapse atmıştı. Bilge kişi, bir kâğıt parçasına not yazarak krala gönderdi: "Zindanda geçirdiğim her saat beni kurtuluşa, seni felaketi yaklaştıracak. Ben genişliği bekliyorum, sana vaad edilen ise darlıktır."

Endülüs sultanı İbn Abbad, lüks ve konfora kendini kaptırıp yoldan çıktığı zaman başına büyük bir felaket geldi. Sarayını cariyelerle doldurmuş, defler, tamburlar, şarkılar ve türkülerle eğleniyordu. Bir gün Endülüs'teki düşmanlarına karşı Fas Kralı İbn Taşfin'den yardım istedi. İbn Taşfin, denizi geçerek İbn Abbad'ın yardımına geldi. İbn Abbad'a yardım ederek İspanyolları hezimete uğrattı. İbn Abbad onu saraylarda, köşklerde ve bahçelerde ağırladı ve ikramda bulundu. İbn Taşfin bir aslan gibi şehrin girişlerine, çıkışlarına bakıyordu, çünkü niyeti kötüydü.

Üç gün sonra İbn Taşfin, ordusuyla bu zayıf ülkeye saldırdı. İbn Abbad'ı esir edip zincire bağladı ve mülkünü talan etti. Evlerini, saraylarını yerle bir etti, bahçelerini bozdu. İbn Abbad'ı da kendi şehri Ağmat'a esir olarak gönderdi.

"*O günleri Biz insanlar arasında döndürür dururuz.*" (Âl-i İmrân, 140)

İbn Taşfin yönetimi ele geçirdiğinde kendisini Endülüs halkının çağırdığını iddia etti.

Aradan günler geçti. Bir gün zindandaki İbni Abbad'ı kızları ziyarete geldiler. İbni Abbad, karşısında yalınayak, aç ve perişan haldeki kızlarını görünce ağladı ve şu beyitleri söyledi:

"Geçmişte bayramlarda mutlu ve neşeliydin,
Şimdi Ağmat'ta esirken bayram üzdü seni.
Kızlarını görüyorsun eskiler içinde aç ve sefil,
Yün eğirirler insanlara, yoktur hiçbir şeyleri.
Karşına çıktılar selam vermek için saygıyla,
Üzgün ve kırgın bakışlarla bakar gözleri.
Toprağa bastılar çıplak ayaklarla,
Sanki hiç çiğnemediler misk-i amberi."

Tirmizi, Ata yoluyla Hz. Aişe'den naklediyor. Hz. Aişe *radıyallahu anha*, kardeşi Abdullah'ın Mekke'deki kabrine uğradı ve ona selam verdikten sonra şöyle dedi: Ey Abdullah! Ben ve sen, Mütemmim'in şu şiirinde söylediği gibiydik:

"Bir zamanlar Cezime'nin iki nedimesi gibiydik,
Hatta denildi ki bunlar asla ayrılmayacaklar.
İyi günler yaşadık birlikte, hâlbuki ölümler,
Kisra ve Tübbe halkına isabet etti bizden önce.
Fakat Malik'le ben birbirimizden ayrılınca,
Sanki hiç beraber olmamış gibi olduk.
Uzun yıllar birlikte olduğumuz halde."

Hz. Aişe *radıyallahu anha*, daha sonra ağlayarak kardeşine veda etti.

Hz. Ömer *radıyallahu anh*, Mütemmim İbn Nüveyra'ya şöyle dedi: Ey Nüveyra! Canım elinde olan Allah'a yemin olsun ki hep bir şair olayım da kardeşim Zeyd'e mersiye yazayım istedim. Vallahi Necid'den ne zaman bir saba rüzgârı esse bana kardeşim Zeyd'in kokusunu getirir. Ey Mütemmim! Zeyd benden önce Müslüman oldu, benden önce hicret etti ve benden önce öldürüldü. Hz. Ömer bunları söyledikten sonra ağladı.

Mütemmim der ki:

"Ömrüme yemin olsun ki bir dost ağlamayı ayıpladı,

Benim dostum gözlerden akan yaşları ayıpladı.

Dedi ki, her gördüğün kabre ağlıyor musun?

Kumluklar arasında gördüğün bir kabir için.

Dedim ki boğaza duran nesneyi benzeri nesne açar,

Bırak beni, Malik'in kabridir bunların hepsi."

Beni Ahmer, Endülüs'te sıkıntıya düştü. Şair İbn Abdun geldi ve bu musibette onları teselli etti:

"Felek iz bırakıp yakar gözleri, bakmaz hiçbir hale,

Ağlamaya değmez birtakım şekillere ve hayale.

Durmaz veririm sana öğüt; sakın ha sakın,

Uyumayasın pençesi ile dişi arasında aslanın.

Keşke gözler Amr'a "Harice"yi edeceğine heba,

İnsanlardan kimi dilerse Ali'ye etseydi feda."

"*Emrimiz gelince oranın altını üstüne getirdik.*" (Hud, 82)

"*Dünya hayatının durumu, gökten indirdiğimiz bir su gibidir ki, insanların ve hayvanların yiyeceklerinden olan yeryüzü bitkileri o su sayesinde gürleşip birbirine girer. Nihayet yeryüzü zinetini takınıp, (rengârenk) süslendiği ve sahipleri de onun üzerinde kudret sahibi olduklarını sandıkları bir*

sırada, bir gece veya gündüz ona emrimiz (âfetimiz) gelir de onu sanki dün yerinde yokmuş gibi kökünden koparılarak biçilmiş bir hale getiririz." (Yunus, 24)

Rıza Halinin Olgun Meyveleri

"Allah onlardan razı oldu, onlar da Allah'tan razı oldular." (Mâide, 119)

Rıza halinin pek çok imanî meyvesi vardır. Rıza halinin bir sonucu olarak ortaya çıkan bu meyveler kişiyi mertebelerin en büyüğüne yükseltir. Böylece o kişi yakîninde derinleşir, itikadı ve inancı sabitleşir, sözleri, fiilleri ve ahvalinde ihlâs sahibi olur.

Kişinin kulluğunun tam olması, hakkındaki hoşuna gitmeyen hükümlere itaat etmesine bağlıdır. Bu itaat, hep istediği ve hoşuna giden hükümlere teslimiyet şeklinde cereyan ederse bu, Rabbine kulluktan uzak bir şey olur. Sabır, tevekkül, rıza, yalvarıp yakarma, Rabbine muhtaçlık duygusu, itaat ve teslimiyet gibi kulluk çeşitleri eksik kalmış olur. Kişi, ancak hoşuna gitmeyen şeylerle kaderinin cereyan etmesi durumunda kulluğunu gösterebilir. Kendi tabiatına uygun bir kaza ve kadere rıza göstermesi bir şey ifade etmez. Asıl önemli ve makbul olan; kendisine acı veren ve hoşuna gitmeyen bir kadere ve kazaya rıza göstermektir. Kulun, Allah'ın kazasını ve kaderini değerlendirme ve istediğini kabul edip istediğini reddetme hakkı yoktur. Tercihte bulunma hakkı insana değil Allah'a aittir. O, en iyi bilendir, en iyi hükmedendir ve en yücedir. Çünkü O, gaybı bilir, gizli düşünceleri bilir, her şeyin sonucunun ne olacağını bilir, O'nun bilgisi her şeyi kuşatır.

Rızaya Karşı Rıza

Kul, bilmelidir ki her hal ve şartta Rabbinden razı olması, Rabbinin de ondan razı olması sonucunu doğurur. Rabbinin ver-

diği az bir rızka razı olduğu zaman Rabbi de onun az bir ameline razı olur. Her hal ve şartta Rabbinden razı olduğu, hepsini bir tuttuğu ve Rabbini razı etmeye çalıştığı zaman Rabbinin kendisinden daha çok razı olduğunu görür. Amellerinin azlığına rağmen ihlâslı ve samimi kişilere bak: Allah onların amelinden nasıl da razıdır. Çünkü onlar Allah'tan razıdırlar, Allah da onlardan razıdır. Hâlbuki münafıklar böyle değildir. Allah onların amellerinin azını da çoğunu da reddeder. Çünkü onlar, Allah'ın indirdiğine razı değildirler, bu sebeple Allah da onların amellerini boşa çıkartır.

Razı olmayan razı edemez

Hoşnutsuzluk; endişe, keder ve hüznün kapısını açar, kalp dağınıklığına, akıl tutulmasına, kötü bir duruma düşmeye ve Allah hakkında O'nun layık olmadığı bir zanna sebep olur. Hoşnutluk ise kişiyi bunların hepsinden kurtarır, ona ahiretten önce dünya cennetinin kapısını açar. Psikolojik rahatlama, kadere karşı çıkmakla ve kaza ile zıtlaşmakla elde edilemez. Bilakis teslimiyet, itaat ve kabul ile elde edilir. Çünkü Allah, hikmet sahibidir, her şeyi olması gerektiği gibi ve yerli yerince yapar, kazası ve kaderinde itham edilemez. Çok zeki olmasına rağmen dinsiz bir filozof olan İbn Ravendi'nin kıssasını daima hatırlarım: İbn Ravendi fakir bir adamdı. Bir gün halktan çok zengin, saraylar ve köşkler sahibi fakat cahil birini görünce göğe doğru bakarak şöyle dedi: Ben şu dünyanın filozofu olduğum halde fakirlik içinde yaşıyorum. Hâlbuki şu adam aptal ve cahil biri olduğu halde zenginlik içinde yaşıyor. Bu çok adaletsiz bir taksim! Allah Teâlâ, İbn Ravendi'nin nefretini, zilletini ve sıkıntısını arttırdı.

"*Ahiret azabı daha alçaltıcıdır, onlar yardım da görmeyeceklerdir.*" (Fussilet, 16)

Hoşnutluk Halinin Faydaları

Rıza hali; kişide iç huzuruna, gönül ferahlığına, sükûnet ve istikrara, şüphelerin arttığı, problemlerin birbirine karıştığı ve aklın karıştığı durumlarda dik durmaya sebep olur. Böyle bir kalp, Allah ve Rasûlünün vaatlerine güvenir ve lisan-ı hâl ile şöyle der:

"İşte Allah ve Resûlü'nün bize vâdettiği! Allah ve Resûlü doğru söylemiştir, dediler. Bu (orduların gelişi), onların ancak imanlarını ve Allah'a bağlılıklarını arttırdı." (Ahzâb, 22)

Hoşnutsuzluk ise huzursuzluğa, şüpheye, rahatsızlığa, kararsızlığa ve dağınıklığa yol açar. Devamlı endişe, kin, öfke, isyan içinde yaşar ve lisan-ı hâl ile şöyle der:

"Meğer Allah ve Resûlü bize sadece kuru vaadlerde bulunmuşlar!" (Ahzâb, 12)

Böyle kişiler, eğer hak kendilerinin lehine ise ona itaat ederler. Başkalarının hakkı kendilerinden istendiğinde ise hemen uzaklaşırlar. Kendilerine bir iyilik isabet ettiği zaman çok memnun olurlar. Bir fitneye maruz kaldıklarında ise yüz çevirirler. Hem dünyayı hem ahireti kaybederler.

"İşte bu, apaçık ziyanın ta kendisidir." (Hac, 11)

Ayrıca hoşnutluk hali, insan için en yararlı duygu olan sükûnete sebep olur. Kişiye ne zaman sükûnet inerse onun hali düzelir, gönlü ferahlar. Hoşnutsuzluk ise azlığı ve çokluğu ölçüsünde onu sükûnetten uzaklaştırır. Mutluluk, neşe, sevinç, rahat ve hoş bir hayat artık onu terk eder. Allah'ın, kulu üzerindeki en büyük nimetlerinden biri ona sükûnet indirmesidir. Sükûnete ermenin en büyük sebeplerinden biri ise her hal ve şartta halinden memnun olmaktır.

"Sizin için acıları yudumladık sevgi yolunda.

Ayrılığa katlandık, şikâyet etmedik acılardan.

Sizi anmak bize hep neşe ve mutluluk verdi.

Vuslat ümidini hiç kaybetmedik gönlümüzden."

Rıza hali, hükümlerinde ve kazasında kulu, Rabbiyle tartışır duruma düşmekten kurtarır. Çünkü kulun hoşnutsuzluğu, razı olmadığı şeylerde Rabbine karşı gelmesi demektir. İblisin, Rabbi ile tartışmasının temelinde de O'nun takdirine ve dinî ve kevnî hükümlerine razı olmaması gerçeği vardır. İblis, yücelik ve büyüklük konusunda Rabbi ile tartıştığı ve O'nun ceberut makamına boyun eğmediği için sapıttı ve O'nu inkâr etti. Böylece o, Allah'ın emirlerini yerine getirmedi, yasaklarını çiğnedi, takdirine razı olmadı ve kazasına boyun eğmedi.

Kesin hüküm, adaletli karar

Rab Teâlâ'nın kulu hakkındaki hükmü kesindir ve adaletlidir. Nitekim hadiste şöyle buyruluyor:

"Benim hakkımdaki hükmün kesindir ve Sen, beni adaletle yargılarsın."

Kim adalete razı olmazsa zalimdir, haddi aşmıştır. Allah, hâkimler hâkimidir. Zulmü kendisine haram kılmıştır. Kullarına zulmetmez. İnsanlara zulmetmekten münezzehtir. Fakat insanlar kendilerine zulmederler.

Hadiste geçen *"Beni adaletle yargılarsın"* sözü, günahların yargılanmasını da, onların sonuçları ve cezası ile ilgili hükmü de kapsar. Çünkü her ikisi de Allah'ın hükmüdür. Allah Teâlâ, âdillerin en âdilidir. Allah Teâlâ, günahları yargılarken de ceza verirken de âdildir. Allah Teâlâ, kulunu sadece kendisinin bildiği birtakım şeylere dayanarak da yargılayabilir. Ayrıca bu yargılamada kendisinden başka kimsenin bilmediği yararlar da olabilir.

Hoşnutsuzlukta Hiçbir Fayda Yoktur

Hoşnutsuzluk, ya istenen ve arzu edilen bir şeyin elden kaçırılması veya istenmeyen bir şeyin başa gelmesi sebebiyle ortaya çıkar. Kul, kendisini ıskalayan şeyin kendisine zaten isabet etme-

yeceğini, isabet edenin de zaten ıskalamayacağını kesin olarak bildiği zaman, yararına olan bir şeyi kaçırması ve zararına olan bir şeyin başına gelmesinden dolayı kızmasının hiçbir yararı olmayacağını da anlayacaktır. Hadis-i şerifte şöyle buyrulmaktadır:

"Ey Ebu Hureyre! Başına gelecek şeyleri kalem yazalı çok oldu ve kalem kurudu; hüküm verildi; iş bitti, kader kesinleşti, miktarlar yazıldı, kalem kalktı, sayfalar kurudu."

Kurtuluş, Rıza Göstermektedir

Rıza, kişiye kurtuluşun kapısını açar, kalbini selim kılar, onu hileden, kinden ve kusurdan uzak tutar. Allah'ın azabından ancak selim bir kalp ile Allah'ın huzuruna gelen kurtulur. O kişi; şüphelerden, şirkten, şeytanın ve askerlerinin tuzaklarından, terk ettirmelerinden, ertelettirmelerinden, vaad ve tehditlerinden uzaktır. Böyle bir kalpte Allah'tan başka hiçbir şey yoktur.

"Allah de ve sonra onları bırak, daldıkları bataklıkta oynayadursunlar." (En'âm, 91)

Öfke ve hoşnutsuzluk halinde kalbin selamette olması imkânsızdır. Kulun hoşnutluğu ne kadar büyük olursa kalbi de o ölçüde selamette olur. Kötü düşünceler, kin ve aldatmaca, hoşnutsuzluğun arkadaşıdır. Kalbin selameti, iyiliği ve temizliği ise rıza halinin arkadaşıdır. Haset de böyledir. O, hoşnutsuzluğun bir meyvesidir. Kalp selameti de rızanın meyvelerindendir. Rıza, güzel bir ağaçtır. Tevhid bahçesinde ihlâs suyu ile sulanır. Kökü imandır. Dalları salih amellerdir. Tatlı ve olgun meyveleri vardır. Hadis-i şerifte şöyle buyuruluyor:

"Rab olarak Allah'tan, din olarak İslam'dan ve Peygamber olarak Muhammed'den razı olan kişi imanın lezzetini tadar."

"Kendisinde şu üç şey bulunan kişi imanın tadına varır:..."

Hoşnutsuzluk Şüphenin Kapısıdır

Hoşnutsuzluk, Allah hakkında, O'nun kaza ve kaderi hakkında, ilmi ve hikmeti hakkında şüphe kapısını açar. Farkında olmasa bile kaza ve kadere razı olmayıp da kalbi şek ve şüpheyle dolmayan pek az insan vardır. Şöyle bir nefsini kontrol etse, imanının hasta olduğunu ve kalbine şüphe girdiğini görür. Rıza ve kesin iman birbirinden ayrılmayan iki kardeştir. Şüphe ve hoşnutsuzluk da iki arkadaştır. Tirmizi'deki şu hadis de bu manayı ifade eder:

"Kesin iman ile beraber rıza ile amel edebilirsen bunu yap. Eğer bunu yapamıyorsan bil ki nefsin hoşlanmadığı şeylere sabretmekte çok hayır vardır."

Halinden memnun olmayanlar, dile getirmeseler bile içleri kin ve öfkeyle doludur. "Niye böyle oldu?", "Nasıl böyle oldu?", "Bu niçin oldu?" gibi sorularla zihinleri doludur.

Rıza, Zenginlik ve Güvendir

Kalbi ve gönlü kadere rıza duygusuyla dolu olan kimsenin göğsünü, Allah zenginlik, güven ve kanaatle doldurur. Onun kalbinden Allah sevgisi, Allah'a yöneliş ve tevekkülden başka duyguları boşaltır. Rızadan nasibi olmayan kimsenin kalbi bunun zıddı olan şeylerle dolar, kendisine mutluluk ve kurtuluş getirecek şeylerden uzaklaşır.

Rıza; kalbi, Allah için boşaltır, hoşnutsuzluk ise kalbi Allah'tan boşaltır. Halinden memnun olmayanın hayatı hayat değildir. İçi, kin ve nefret duyguları ile dolu olan kimse huzurlu olamaz. O, şaşırmış bir haldedir. Rızkının eksik, şansının zayıf, ilahî bağışların yetersiz, başına gelen musibetlerin ise çok olduğu görüşündedir. Bundan daha fazlasına ve daha iyisine layık olduğunu fakat Rab-

binin kendisine cimrilik ettiğini, yoksun bıraktığını, engellediğini, imtihan ettiğini, zayıf düşürdüğünü ve haksızlık yaptığını düşünür. Bu durumda olan bir kimse nasıl huzur bulur, nasıl rahata kavuşur, nasıl yaşar?

"Bunun sebebi, onların Allah'ı gazaplandıran şeylerin ardınca gitmeleri ve O'nu razı edecek şeylerden hoşlanmamalarıdır. Bu yüzden Allah onların işlerini boşa çıkarmıştır." (Muhammed, 28)

Rızanın Meyvesi Şükürdür

Rıza hali, iman makamlarının en yükseği, -hatta hakikati/özü- olan şükre ulaştırır. Kulun ulaşabileceği menzillerin en sonu Mevlasına şükürdür. Allah'ın bağışlarına, hükümlerine, yaptığına, tedbirine, aldığına, verdiğine razı olmayan kişi Allah'a şükretmiş olamaz. Şükreden kişi, insanların kafası en rahat ve durumu en güzel olanıdır.

Hoşnutsuzluğun Meyvesi/Sonu Küfür ve İnkârdır

Hoşnutsuzluk, rızanın zıddı bir sonuç doğurur ki bu, nimetlere karşı nankörlüktür. Hatta bazen nimetleri vereni inkâra bile götürür. Kulun, her halükârda Rabbinden razı olmasının sonucu O'na şükretmesidir. Böylece şükreden razılardan olur. Rıza göstermediğinde ise öfkelenenlerden olur ve kâfirlerin, nankörlerin yoluna girer. Bu durumda olan pek çok kimse, kendisini Rab yerine koymak istediğinden, hatta Rablerine önerilerde bulunduklarından ve istedikleri şeyleri O'na yaptırmaya çalıştıklarından itikatta zayıflıklar, dinî yaşantıda bozukluklar ortaya çıkar.

"Ey iman edenler! Allah'ın ve Resûlünün önüne geçmeyin." (Hucurât, 11)

Öfke ve Hoşnutsuzluk, Şeytanın Tuzağıdır

Şeytan, insana genellikle öfke ve şehvet anında galip gelir. Özellikle öfkesi ve memnuniyetsizliği şiddetlendiği zaman avlar. Çünkü insan böyle durumlarda Rabbinin razı olmayacağı şeyler söyler, O'nun razı olmayacağı işler yapar ve razı olmayacağı şeylere yönelir. Bu sebeple Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem,* oğlu İbrahim vefat ettiği zaman şöyle dedi:

"Kalp hüzünlenir, gözler yaş döker ama biz Rabbimizin razı olmayacağı bir şeyi asla söylemeyiz."

Şüphesiz çocuklarının ölümü, kişiyi kadere isyana sürükleyen en önemli musibetlerden biridir. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*, insanların pek çoğunu öfkelendiren ve memnuniyetsizliğe sevk eden böyle bir durumda dahi Rabbinin razı olmayacağı bir şeyi söylemeyeceğini ve yapmayacağını haber vermektedir. Kul, kaza ve kaderde hoşuna gitmeyen şeylerle ilgili olarak şu üç noktayı göz önünde bulundurursa başına gelen felaketleri daha kolay atlatacaktır:

1. Allah, bütün bunları hikmeti gereği takdir etmiştir ve O, kulun maslahatının ve menfaatinin nerede olduğunu en iyi bilendir.

2. Bu felaket ve musibetler karşısında sabreden kuluna Allah'ın vaad ettiği gibi büyük bir sevap ve ecir vardır.

3. Hüküm ve emir Allah'ındır. Kulun görevi teslim olmak ve itaat etmektir.

"*Yoksa Rabbinin rahmetini onlar mı taksim ediyorlar.*" (Zuhruf, 32)

Rıza, Kişiyi Hevasına Uymaktan Kurtarır

Rıza, kalpten hevayı uzaklaştırır. Rıza halinde olan bir kulun hevası, Rabbinin muradına, yani O'nun isteyip razı olduğu şeylere tâbi olur. Rıza ile nefsanî arzulara (hevaya) teslimiyet, bir kalp-

te asla bir araya gelemez. Bir miktar birinden, bir miktar diğerinden olsa mutlaka biri diğerine galip gelir.

"Hep uyanık kalmamı istiyorsanız eğer,

Selam olsun benim uyuklama halime."

"Ben, memnun olasın diye sana acele ile geldim Rabbim!" (Tâ-hâ, 84)

"Eğer sizi sevindirirse bize haset edenin söyledikleri,

Corc, sizi memnun ettiği zaman kalmaz hiçbir elemi."

Dur ve Düşün

"Bolluk ve rahatlıkta Allah'ı tanı ki, Allah da seni darlıkta ve zorlukta tanısın." (Hadis-i Şerif)

Allah'ı tanımak demek; O'nu sevmek, nimetler içinde yüzerken O'na itaat ederek, şükrederek, kaderdeki acılara sabrederek, bela ve musibetler inmeden önce samimiyetle ona yönelerek yaklaşmak demektir. Bolluk ile kastedilen şey; sükûnet, emniyet, nimet, rahat bir hayat, sağlık ve afiyettir. O halde bu niteliğe sahip olmak için ibadetlere sarıl ve akrabalara yardım et ki Allah da sana darlıkta yardım etsin, sıkıntını gidersin, her türlü darlıktan sana bir çıkış yolu göstersin ve her türlü endişeden seni kurtarsın. Çünkü O, senin daha önceki yaptıklarını bilmektedir.

Kul ile Rabbi arasında kalpten -özel- bir tanışıklık olmalıdır. Böylece kul, O'nu kendisine o derece yakın hisseder ki O'nsuz yapamayacağını bilir. Yalnızken O'nun dostluğunu yanında bulur. O'nu zikretmenin, O'na dua etmenin, yalvarıp yakarmanın ve itaat etmenin tadına varır. Kul, dünyada da, berzahta da, mahşerde de daima sıkıntı ve zorluklarla karşı karşıyadır. Kendisiyle Rabbi arasında özel bir tanışıklık olursa bütün bunlar karşısında Rabbi ona yeter.

Dostların Hatalarını Görmezlikten Gelmek

"*Sen af yolunu tut, iyiliği emret ve cahillerden yüz çevir.*" (A'râf, 199)

Kişi, ahlakını genel olarak beğendiği, pek çok meziyetini övdüğü bir dostunu beğenmediği birkaç huyundan dolayı terk etmemelidir. Basit şeyler affedilir, mükemmellik her zaman bulunmaz. Kindi şöyle diyor: İnsan, dört türlü tabiata sahipken sen dostundan nasıl olur da tek bir ahlak üzere olmasını istersin? Her insanın kendine has bir psikolojik yapısı vardır, kendi irade ve tercihiyle kendini idare eder, bazen kendi nefsine dahi söz geçiremez, nefsi ona itaat etmesi gereken her yerde itaat etmez. Hal böyleyken bir başkasının kendisine itaat etmesini nasıl isteyebilir?!

"*Daha önce siz de böyle idiniz. Allah size lütfetti de.*" (Nisâ, 94)

"*Nefislerinizi temize çıkarmayın. Kimin takvalı olduğunu O daha iyi bilir.*" (Necm, 32)

Beğendiğin huyların çoğunun dostunda bulunması senin için yeterlidir. Ebu'd-Derda şöyle diyor: Bir dostu azarlamak onu kaybetmekten daha hayırlıdır. Senin için her şeyi ile dost kim var? Şairler de bu anlama yapışmışlardır. Ebu'l-Atahiye şöyle diyor:

"Ey kardeşçiğim! Kimdir senin için dünyada,

Her şeyiyle dost olan kimdir, bilir misin?"

Ebu Temam et-Tabi şöyle diyor:

"Aldananı aklı gibi başka bir şey aldatmadı,

Bir gün her şeyiyle dost olan kimdir sana?"

Hikmet ehlinden biri diyor ki: İnsaf beklemek, insaf azlığına delalet eder.

Bir başkası da şöyle diyor: Kendi kendimizden razı değilken başkalarından nasıl razı olabiliriz?

Bir edip de şöyle diyor: Huyunu, ahlakını beğendiğin, tarzından hoşlandığın, aklını ve faziletini bildiğin bir kimseyi, pek çok

fazileti varken gizli bir kusuru veya bağışlanabilecek küçük bir günahı sebebiyle bir kalemde gözden çıkarma. Çünkü sen hayatta olduğun müddetçe kusursuz ve günahsız hiç kimseyi bulamazsın. Sen, önce kendine bak; kendinden bile memnun olmadığını ve nefsinin isteklerine uyduğunu göreceksin. Senin kendine bakman ve kendini incelemen; aradığın şeyleri bulamadığın zaman seni teselli edecek ve suçladığın kişiye daha şefkatli ve anlayışlı yaklaşmana sebep olacaktır. Bir şair şöyle diyor:

"Bütün huylarıyla memnun edecek kişi kimdir?

Kusurlarının kabul edilmesi, asaletçe yeter ona."

En-Nabiğatü'z-Zübyani şöyle diyor:

"Eğer sen onun halini düzeltmezsen,

Dost bulamazsın ey edepli insan!"

Bu söz, onda bulunması gerekli dört hasletle ilgili söylediklerimizle çelişmez. Bunların kendisinde bulunmaması affedilebilir. Bunlar bulunmadığı sürece ondan ayrı kalmanız, bir hata yaptı diye onun hakkında kötü zanna kapılmanız gerekmez. İnsanlar birtakım dönemlerden geçer, zihinler dinlenir. Siz bunu zamana bırakın. İnsan, -herkesten daha fazla tanıdığı kendisinde de gözlemleyeceği gibi- zamanla değişebilir. Bu, onun kendisine olan bir düşmanlıktan ya da bıkkınlıktan da kaynaklanmaz. Dillerde dolaşan hikmetli bir sözde şöyle denilir: İyi biri olduğunu kesin olarak bildiğin bir dostla ilişkini zanna dayanarak bozma. Cafer İbn Muhammed, oğluna şöyle dedi: "Arkadaşlarından kim sana üç kere kızar da sana sadece gerçeği söylerse onu kendine dost edin." Hasan İbn Vehb şöyle dedi: "Dostluğun gereklerinden biri, dostları affetmektir ve varsa kusurlarına göz yummaktır."

"*Şimdi sen güzel bir hoşgörü ile muamele et.*" (Hicr, 85)

Hz. Ali'nin bu ayetin tefsirinde "Yani kınamaksızın rıza göster" dediği nakledilmiştir.

Şairlerden biri de şöyle diyor:

"Günlerimiz devamlı gelip geçiyor,

Lakin ayrı kaldık bahar yağmurundan.

Şiddetli yağması korkutur seni, fakat

Görürsün onda evlatlarının özlemini.

Allah korusun, onu asık suratla karşılamandan,

İtaat edilenin itaat edene cilvesi ise o başka."

"Eğer üstünüzde Allah'ın lütuf ve merhameti olmasaydı, içinizden hiçbir kimse asla temize çıkamazdı." (Nûr, 21)

"Ararsın terbiyeli ve kusursuz birini, bu ne hâl?

Dumanı olmadan hiç koku verir mi dal?"

"Bunun için kendinizi temize çıkarmayın. Çünkü O, kötülükten sakınanı daha iyi bilir." (Necm, 32)

Sağlık ve Boş Vaktin Allah Yolunda Değerlendirilmesi

Beden sağlığını ve boş vaktini, geçmişteki amellerine güvenerek, Rabbine itaatten uzak bir şekilde zayi etmemen gerekir. Çok çalışmayı, sağlığının bir ganimeti ve boş vaktinin bir fırsatı olarak değerlendir. Zaman daima müsait olmayabilir, kaçan fırsatlar telafi edilemez. Boşlukta, sapma veya pişman olma; yalnız kalmakta ise kötülüğe meyletme veya üzülme tehlikesi vardır.

Hz. Ömer şöyle diyor: "Rahatlık, erkekler için gaflet, kadınlar için ise şehvet demektir."

Bezercemher şöyle diyor: "Meşguliyet, çalışma ve çabalama; boşluk ise bozulmadır."

Hikmet ehlinden biri şöyle diyor: "Yalnızlıktan sakının. Çünkü o, akılları ifsat eder, çözülenleri bağlar."

Bir edip de şöyle demiştir: "Gününü yararsız şeylerle geçirme, malını boş şeylere harcama. Çünkü ömür, faydasız şeylerde tüketilecek kadar uzun, mal da boş şeylere harcanacak kadar çok

değildir. Akıllı kişi, günlerini kendisine fayda ve hayır getirmeyecek işlerde geçirmez, malını kendisine sevap ve ecir kazandırmayacak işlerde harcamaz."

Bundan daha etkili bir sözü de İsa söylemiştir: "İyilik şu üç şeydedir: Konuşmak, bakmak ve susmak. Zikirsiz konuşan boş laf etmiştir, ibretsiz bakan gaflettedir, düşünmeden susan boşuna susmuştur."

Allah, İman Edenlerin Dostudur

Kul, bir tanrıya muhtaç, bir mevlaya mecburdur. Kulun tapacağı tanrının da güçlü, yardım eden, hükmeden, zengin ve ölümsüz olması gerekir. Bu sıfatlarla nitelendirilebilecek tek bir tanrı vardır ki o da her şeyin sahibi, koruyup gözeten, yüceler yücesi Allah'tır.

Bu evrende kulun güvenip kendisiyle huzur bulabileceği, kendisine yönelip nimetlerine mazhar olabileceği Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur. O korkanların korunağı, sığınanların sığınağı ve yardım isteyenlerin yardımcısıdır.

"*Hani siz Rabbinizden yardım istiyordunuz da O size yardım etmişti.*" (Enfâl, 9)

"*O himaye eder, himaye edilmez.*" (Mü'minun, 88)

"*Onların Allah'tan başka ne dostları, ne de şefaatçileri vardır.*" (En'âm, 51)

Kim Allah'tan başkasına kulluk ederse -her ne kadar dünya hayatında taptığıyla kendi arasında bir sevgi ve dostluk oluşsa, bundan bir tür zevk alsa da- bu onun için zehirli bir yemeği yerken duyduğu zevkten daha zararlı bir zevktir.

"Eğer yerde ve gökte Allah'tan başka tanrılar bulunsaydı, yer ve gök, (bunların nizamı) kesinlikle bozulup gitmişti. Demek ki Arş'ın Rabbi olan Allah, onların yakıştırdıkları sıfatlardan münezzehtir." (Enbiyâ, 22)

Göklerin ve yerin düzeni gerçek bir ilahın varlığına bağlıdır. Eğer göklerde ve yerde Allah'tan başka ilahlar olsaydı, O, gerçek bir ilah olamazdı. Çünkü Allah ile aynı ismi taşıyan ve O'nun gibi olan başka hiçbir ilah yoktur. Eğer olsaydı ilah olmaya ehil olamayacağı için göklerin ve yerin düzeni bozulurdu. İlahlık yönüyle bu böyledir. Kulun bir ilaha, mevlaya ve yardımcıya muhtaçlığı akılla bilinen bir gerçektir. Bu, gelip geçici olanla ebedî olanın, zayıfla güçlünün, fakirle yoksulun bir ilişkisidir. Her kim Allah'ı Rab ve ilah edinmezse, sevdiği başka şeyleri ilah edinir, onların kulu ve hizmetçisi olur. Bu, kesindir.

"*Hevasını ilah edineni gördün mü?*" (Furkan, 43)

"*Allah dışında ilahlar edindiler.*" (Furkan, 3)

Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*, Husayn'e sordu: "*Ey Husayn! Kaç ilaha tapıyorsun?*" Husayn dedi ki: "Altısı yerde, biri gökte olmak üzere yedi ilaha tapıyorum." Bunun üzerine Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*, Husayn'e şöyle buyurdu:

"Yerdekileri terk et, göktekine tap."

Bil ki kulun Allah'a muhtaç oluşu, O'na hiçbir şeyi ortak koşmadan kulluk etmesi demektir. Allah'ın mukayese edilebileceği hiçbir benzeri yoktur. Kulun bir ilaha olan ihtiyacı bazı yönlerden vücudun yiyeceğe ve içeceğe olan ihtiyacı gibidir. Fakat aralarında pek çok fark vardır.

Kulun özü, kalbi ve ruhudur. Bunların sağlık ve selameti de kendisinden başka ilah olmayan Allah'ı ilah olarak kabul etmelerine bağlıdır. Bu dünyada ancak O'nu zikretmekle huzur bulur. Kalp ve ruh, daima O'na ulaşmak için çaba gösterir. Bir gün O'na mutlaka kavuşacaklardır. Sağlık ve selamette olmaları da O'nunla buluşmalarına bağlıdır.

"Kim Allah'la buluşmayı isterse,

Allah onunla buluşmayı daha çok ister.

Bunun zıddı istemeyendir. Allah'tan iste,

Bir lütuf olarak rahmetini, güvenme kendine."

Kulun, Allah dışında aldığı zevkler ve mutluluklar olsa bile bunlar devamlı olmayıp türden türe, şahıstan şahsa değişebilir. Kişi, bunlarla bazı anlarda ve bazı hallerde mutlu olurken, bazen de bunlar kendisi için acı verici ve zararlı olur.

Ama Allah, kuluna her zaman ve her durumda gereklidir. Nerede olursa olsun onunla beraberdir.

"Herkes kızgınken sen memnun olabilirsin,

Sen memnun olursan budur en son emelim."

Bir hadis-i şerifte şöyle buyruluyor:

"*Her kim insanları kızdırma pahasına Allah'ı memnun ederse, Allah da onu memnun eder ve insanları da memnun ettirir. Kim insanları memnun etmek için Allah'ı kızdırırsa, Allah'ı da kızdırır, insanları da kızdırır.*"

Emîr Ebu Delf'i metheden şair (Akevvek'in) kıssasını hep hatırlarım. O şöyle diyordu:

"Sen ne zaman iyilikle ve bağışla elini uzatsan,

Sadece nzıklandırır ve ömürler verirsin."

Allah Teâlâ, ona Me'mun'u musallat kıldı ve bu şiiri yüzünden onu öldürdü.

"İşte böylece işledikleri günahlardan ötürü zalimlerin bir kısmını diğer bir kısmının peşine takarız." (En'âm, 129)

Arayanların Yolundaki İşaretler

Mutluluk ve kurtuluşun görünen birtakım alametleri ve işaretleri vardır. Bunlar sahiplerinin yükselmelerinin, taşıyıcılarının kurtuluşunun ve başarısının en açık delilleridir.

Kulun bilgisi arttıkça tevazusunun ve merhametinin artması, onun mutluluk ve kurtuluşunun alametlerindendir. O, kıymetli bir mücevher gibidir. Ağırlığı ve kıymeti arttıkça denizin derinlik-

lerine dalar. O, ilmin Allah vergisi bir lütuf olduğunu ve Allah'ın -dilediği- kullarını bununla imtihan ettiğini bilir. Eğer onun şükrünü güzelce eda eder ve güzelce kabul ederse Allah bununla onun derecelerini artırır.

"*Allah sizden iman edenleri ve ilim verilenleri derecelerle yükseltir.*" (Mücâdele, 11)

Kişinin ameli arttıkça Allah korkusu ve sakınması da artar. Ayağının kaymasından, dilinin sürçmesinden ve kalbinin dönmesinden emin değildir. Kendini muhasebe ve murakabe etme yönünden tedirgin bir kuş gibidir. Bir dala konar konmaz avlanma korkusuyla hemen başka bir dala geçer. Ömrü uzadıkça hırsı azalır ve yolun sonuna yaklaştığını, yolculuğun bitmek üzere olduğunu ve ahiretin eşiğinde olduğunu kesin olarak bilir. Serveti arttıkça cömertliği ve Allah yolunda harcaması da artar. Çünkü mal mülk emanettir. Allah kulunu bunlarla imtihan eder. Sahip olduğu imkânlar iyilik etmesi için kendisine verilmiş fırsatlardır. Ölüm onu pusuda beklemektedir. Gücü ve etkinliği arttıkça, makam ve mevkice yükseldikçe insanlara daha yakın olur, onların ihtiyaçlarını daha çok karşılar ve onlara karşı daha mütevazı olur. Çünkü insanlar Allah'ın kullarıdır ve O'nun en çok sevdiği kişiler kullarına en çok faydalı olanlardır.

Bedbahtlığın alametleri ise şunlardır: Böyle birinin ilmi arttıkça kibir ve şımarıklığı da artar. İlmi faydasız, kalbi boş, tabiatı sert, mizacı bozuktur. Ameli arttıkça, övünmesi, insanları hor görmesi ve kendisi hakkındaki hüsnü zannı artar. Sanki bir tek kendisi kurtulacak ve diğerleri helâk olacaktır. Kendisi kurtuluşu garantilemiş, diğerleri uçurumun kenarındadır. Yaşlandıkça hırsı artar, çok mal toplamak ister, hiç harcamak istemez. Olaylar onu harekete geçirmez, musibetler onu sarsmaz. Felaketlerden ibret almaz. Serveti artıkça cimriliği ve tutuculuğu da artar. Kalbi değerler yoksunu, eli pintidir. Yüzsüzdür, ahlak fukarasıdır. Gücü ve etkinliği arttıkça, makam ve mevkice yükseldikçe kibri ve azgınlığı da artar. Mağrurdur, mağluptur. Kararsızdır, ciğeri bozuk-

tur. Fakat sonunda hiçbir şey değildir. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

"Kibirlenenler, kıyamet gününde zerre büyüklüğünde haşredilirler. İnsanlar onları ayaklarıyla çiğneyip geçerler."

Bütün bunlar Allah'ın bir imtihanıdır. Allah kullarını bunlarla imtihan eder. Bazıları bunlarla mutlu olurlar, bazıları da bedbaht olurlar.

İkramlar da Bir İmtihandır

İktidar, saltanat ve servet gibi imkânlar da birer imtihan vesilesidir. Süleyman *aleyhisselam,* Belkıs'ın tahtını yanında görüverince şöyle dedi:

"Bu, Rabbimin beni sınamak ve nankörlük mü yoksa şükür mü edeceğimi görmek için verdiği bir lütuftur." (Neml, 40)

Allah Teâlâ güzelce kabul edip şükreden, muhafaza eden, nemalandıran, yararlanan ve yararlandıran kimse ile bunları ihmal edip göz ardı eden, nankörlük eden ve onu kendisine verenle savaşmak ve isyan etmek için kullananı görmek için nimet verir.

Şu halde nimetler de musibet ve belalar gibi Allah Teâlâ'nın bir imtihanıdır. Şükredenlerin şükrü, nankörlük edenlerin nankörlüğü bunlarla ortaya çıkar. O, bela ve musibetlerle imtihan ettiği gibi, nimetlerle de imtihan eder. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

"İnsan var ya, Rabbi kendisini imtihan edip de ikramda bulunduğunda ve bol nimet verdiğinde 'Rabbim bana ikram etti' der. Onu imtihan edip rızkını daralttığında ise 'Rabbim beni önemsemedi' der." (Fecr, 15-16)

Yani Allah buyuruyor ki; Ben her kime bir bolluk, nimet ve imkân vermişsem bu ona Benim bir ikramım olmadığı gibi, her kime darlık ve sıkıntı vermişsem bu da onu hor gördüğüm anlamına gelmez.

Tükenmez Hazineler

Yüce Allah'ın bol bol verdiği ve bağışladığı kıymetli nimetler, sahipleri için ölümsüz hazinelerdir. İman, İslam, ihsan, iyilik, takva, hicret, cihad, tövbe ve Allah'a yöneliş gibi şeyler sahipleriyle birlikte ölümsüzlük yurduna kadar gider.

"*İyilik, yüzlerinizi doğuya ve batıya çevirmeniz değildir. Asıl iyilik Allah'a ve ahiret gününe iman edenin iyiliğidir.*" (Bakara, 177)

Süreyya Yıldızına Yükselen Himmet

Bir kula büyük bir himmet verildiği zaman fazilet yollarında ilerleyerek çok şerefli derecelere yükselir.

Büyük bir himmet ve kararlılık içinde olmak, yüksek ve büyük hedefler ve gayeler peşinde koşmak, İslam'ın kişiye kazandırdığı karakteristik özelliklerdendir. Himmet; kişiliğinizdeki aktiflik ve pasiflik merkezi ve organlarınız üzerinde bir gözetleyicidir. O, sahibini yükseklere doğru çeken ve övülen şeylerde yarışa sevk eden duygusal bir yakıt ve tutuşmuş bir enerjidir. Himmetin, yani gayret ve kararlılığın büyüklüğü, seni kemâl derecelerinde yükselmen için -Allah'ın izniyle- kesintisiz bir hayra celbeder. Damarlarında cesaret ve kahramanlık kanları aktırır. İlim ve amel meydanında koşturur. İnsanlar seni sadece fazilet kapılarında dururken ve önemli işlere el atarken görür. Fazilet peşinde koşanlarla yarışır, meziyetlerin efendileriyle rekabet edersin. Altta kalmaya razı olmaz, sonda yer almaz, azı kabul etmezsin. Himmete bürünmekle boş emellerden ve amellerden sıyrılır, zillet, aşağılanma, yağcılık ve dalkavukluk gibi şeylerden kurtulursun. Himmeti büyük olan insan, kendinden emindir, metindir, hiçbir durum onu korkutmaz. Himmeti zayıf olan ise korkak ve ürkektir, ağzını açamaz.

Bir yanlışlık yaparak, himmet büyüklüğüyle büyüklenmeyi birbirine karıştırma. Bu ikisi arasında yerle gök arasındaki kadar

fark vardır. Himmetin büyüklüğü, hür ve idealist bir kalbe kondurulan bir taç gibidir. Kişi, bununla devamlı arınma, yükselme, artırma ve erdemlere doğru koşar. Himmeti büyük olan, kaçırdığı güzellikleri dilinden düşürmez, kaybettiği başarıların hasretini çeker. Gaye ve sonuca ulaşmanın devamlı özlemi ve gayreti içindedir.

Himmet büyüklüğü, peygamber varislerinin süsüdür. Büyüklük taslamak ise zorbaların hastalığıdır.

Himmet büyüklüğü, sahibini daima yükseklere çıkartırken; kibir, çukurlara düşürür. Ey ilim peşinde olan! Kendin için büyük bir himmetin resmini çiz. Bundan kaçma. Din, devamlı uyanıklık içinde olman için senin hayatını kuşatan hükümlerinde bunlara işaret etmektedir. Mesela su bulunmadığı zaman teyemmüm mübah kılınmış, böyle bir durumda hibe edilen su ile abdest alınması mecbur edilmemiştir. Çünkü bu ikincisinde minnet altına girmek vardır ki bu da himmeti yaralar. Sen artık buna göre hesap et.

"Himmetler sanki güneş gibidir, kur yapar,
Dolunay, tepesine harflerin resmini çizer.
Aman ha, himmete önem ver ve hayatın
Cilvelerine karşı himmet kılıcını çek.
Bu öyle bir gayrettir ki göz gözden üstün olmalı,
Öyle bir gayret ki günlerin efendisi bugün olmalı."

Akılları Okumak

İnsanın zihnini açıp, gönlünü ferahlatan şeylerden biri de akıllı/zeki kişilerin akıllarını okumak ve bunlar üzerinde inceleme yapmaktır. Zeki insanların akıllarından saçılan eşsiz parıltıları inceleyen kişi için bu, mutluluk verici bir zevktir. Ariflerin efendisi ve âlemlerin en hayırlısı ise Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'dir. Diğer insanlar onunla kıyaslanamaz. Çünkü o, vahiyle desteklenmiş, mucizelerle doğrulanmış ve apaçık ayetlerle gön-

derilmiş bir peygamberdir. Bu, zekilerin zekâsının ve ediplerin parlaklığının üstünde bir durumdur.

"Hastalandığımda Bana, Şifa Veren O'dur."

"*Hastalandığımda Bana, şifa veren O'dur.*" (Şuarâ, 80)

Hipokrat şöyle diyor: "Az zarar çok yarardan hayırlıdır." Şu söz de ona aittir: "Yorgunluk bahanesiyle tembellik etmekten, mideyi yiyecek ve içecekle doldurmaktan sakınmak suretiyle sağlığınızı koruyunuz."

Hikmet ehlinden biri şöyle diyor: "Sağlıklı kalmak isteyen kişi, iyi beslensin, temiz şeyler yesin, susayınca su içsin, suyu azaltsın. Öğle yemeğinden sonra uzansın, akşam yemeğinden sonra yürüsün. Tuvalete gitmeden uyumasın. Midesi doluyken hamama girmesin. Yazın yapılan bir banyo, kışın yapılan on banyodan daha hayırlıdır."

Haris şöyle diyor: "Ebedilik isteyen -ki ebedilik yoktur- öğlen yemeğini erken yesin, akşam yemeğinde acele etsin, hafif giyinsin, kadınlarla ilişkiyi azaltsın."

Eflatun şöyle diyor: "Vücudu eritip bitiren, bazen öldüren beş şey vardır: Cimrilik, dostlardan ayrı kalmak, öfkesini yutkunmak, nasihati reddetmek ve cahillerin akıllılara gülmesi."

Hipokrat'ın en veciz sözlerinden birisi de şudur: "Çok olan her şey normal seviyesine döndürülür."

Kalinos'a soruluyor: "Sen neden hastalanmıyorsun?" O şöyle cevap veriyor: "Çünkü ben iki tane kalitesiz yemeği aynı anda yemedim. Yemeğin üstüne yemek yemedim. Bana zarar veren bir şey yemedim."

İnsan vücudunu hasta eden dört şey vardır: Çok konuşmak, çok uyumak, çok yemek ve çok cinsel ilişkide bulunmak. **Çok konuşmak** beynin özünü küçültür, zayıflatır ve ihtiyarlamayı hızlandırır. **Çok uyumak**, benzi sarartır, kalbi köreltir, gözü şi-

şirir, insanı tembelleştirir, kabalığa ve zor hastalıklara sebep olur. **Çok cinsel ilişki** ise bedeni zayıflatır, kuvveti azaltır, vücut nemini kurutur, sinirleri gevşetir, kapının eşiğine bırakır. Bunun zararı bütün bedeni kaplar. Özellikle beyne zararı daha fazladır. Çünkü ondaki nefsanî ruhu fazlasıyla dağıtır, bütün salgıların sebep olacağı tahribattan daha fazlasına sebep olur, ruhun özünden pek çok şeyi boşaltır götürür.

Dört şey vardır ki bedeni tahrip eder: Endişe, üzüntü, açlık ve uykusuzluk.

Dört şey ise insanı neşelendirir: Yeşilliğe bakmak, akarsuyu seyretmek, dost ve sevdiği kişi ve meyveler.

"Bu yüzleri seyrettik akşam vakitlerinde,

Ruhlar aydınlandı gördüğümüz güzelliklerle."

Dört şey vardır ki bunlar gözü karartır: Yalın ayak yürümek, akşam sabah öfkeli, ağır ve düşman bir çehreyle karşılaşmak, çok ağlamak ve küçük yazılara çok bakmak.

Dört şey vücudu güçlendirir: Yumuşak elbiseler giymek, aşırıya kaçmaksızın banyoya girmek, tatlı ve yağlı yemek ve güzel koku koklamak.

Dört şey yüzü kurutur, suyunu ve güzelliğini giderir: Yalan söylemek, kabalık yapmak, bilgisizce çok soru sormak ve çok günah işlemek.

Dört şey yüzün suyunu ve güzelliğini artırır: Mertlik, vefakârlık, cömertlik ve takva.

Dört şey öfke ve kini celbeder: Kibir, haset, yalan ve kovuculuk.

Dört şey rızkı celbeder: Gece ibadeti, seher vakti istiğfar etmek, sadaka vermeyi taahhüt etmek, günün başında ve sonunda Allah'ı zikretmek.

"Ey haberleri ve sırları saklayan gece,

İçinde sakladığın sır var mı, deyince

Dedi ki hayatımda hiçbir sırrı açmadım

Seherlerde dostların sözü benzerince..."

Dört şey rızka mani olur: Sabah uykusu, namazı terk, tembellik ve ihanet.

Dört şey anlayışa ve zihne zarar verir: Ekşi ve meyve yeme alışkanlığı sırtüstü uyumak, endişe ve keder.

Dört şey de anlayışı artırır: Zihni boşaltmak, az yemek ve az içmek, tatlı ve yağlı şeyler yiyerek iyi beslenmek, bedene sıkıntı veren büyük tuvaleti bekletmeden yapmak.

Tedbirinizi Alın!

Akıllı ve tedbirli kişi; sonunda pişman olmamak için, harekete geçmeden önce görüp gözetler, inceler, tekrar tekrar inceler, sonuçları hesap eder, adımlarını ölçüp biçer, görüşünü netleştirip kararını kesinleştirir ve ihtiyatı elden bırakmaz. Eğer sonuç istediği gibi olursa Allah'a hamd eder ve şükreder, tersi olursa: "Allah böyle takdir etmiş, O dilediğini yapar." der, razı olur ve hiç üzülmez.

Araştırın

Akıllı bir kişi; ayaklarını yere sağlam basar, görüşü isabetlidir, kendisine birtakım haberler geldiği ve meseleler karmaşık ve kapalı olduğu zaman hüküm vermede acele etmez, işittiği şeyleri inceler, süzgeçten geçirir, tekrar tekrar düşünür, fikirleri tartışır ve akıllı kişilerle istişare eder. Muhakkak ki olgunlaşmış bir görüş, olgunlaşmamış bir görüşten daha hayırlıdır. Affederken yapılan bir hatanın cezalandırırken yapılan bir hatadan hayırlı olduğunu söylediler.

"*Sonra yaptığınıza pişman olursunuz.*" (Hucurât, 6)

Kararlı ve Atılgan Ol

Burada yazdığım ayetler, hadisler, beyitler, ibretli sözler, kıssalar ve hikmetler; seni güzel bir akıbetin ve hayırlı neticelerin beklediğine dair ümit dolu yeni bir hayata çağırıyor. Ancak bütün bu yazdığım şeylerden ancak samimi bir gayret, hızlı bir kararlılık ve kaygı, üzüntü ve kederlerinden kurtulma yönündeki kuvvetli bir istekle yararlanmak mümkündür. Âlimlerden birine "Bir kul nasıl tövbe etmeli?" diye sorulunca şöyle diyor: "Azmin kamçısından hiç ayrılmamalı." Bu sebepledir ki Allah Teâlâ, azim ve himmet sahibi peygamberleri ayırmıştır.

"*Azim sahibi peygamberler gibi sabret.*" (Ahkaf, 35)

Hz. Âdem, ulü'l-azm peygamberlerden değildir. Allah Teâlâ onun hakkında şöyle buyurdu:

"*Çünkü o unuttu, onda bir azim görmedik.*" (Tâ-hâ, 115)

Hz. Âdem'in çocukları da azimli olamadılar. Bunlar, basiret sahibi kişilerin, bildiğimiz huylarıdır. Kim atasına benzerse zalim olmaz. Fakat sen günah işleme konusunda ona uyma, tövbede ona muhalefet et. Yardım Allah'tandır.

Hayatımız Sadece Bu Dünyadan İbaret Değildir

Ahiret mutluluğu dünya mutluluğuna bağlıdır. Akıllı insanın bu hayatla öbür hayatın bir olduğunu bilmesi gerekir. Görüleni ve görülmeyeni ile dünya ve ahret; bugünü ve yarını ile hayat tek bir hayattır. Bazıları hayatının sadece buradaki hayattan ibaret olduğunu zanneder. Bu sebeple biriktirir ve muhafaza eder. Sanki hiç ölmeyecek gibi geçici hayata sıkı sıkıya yapışır, daha sonra arzuları, istekleri ve meşgaleleri ile birlikte hayata veda eder.

"İhtiyaçlarımız için gideriz geliriz,

Yaşayan kişinin bitmez ihtiyacı.

İhtiyaçları da ölür kişiyle birlikte,

İhtiyacı ölmez hayatta kaldığı sürece.

Çocuklar yaşlanır, yaşlılar ölür.

Sabahın dönüşü akşamın gidişiyle...

Gününü yaşlandırdığı zaman gece,

Genç bir gün gelir onun peşinde."

Kendime ve etrafımdaki insanlara hayret ediyorum: Uzak ümitler, uzun düşler, şiddetli ihtiraslar, ebedilik arzuları, şaşırtıcı beklentiler... Sonra içimizden biri hiç kimseye danışmadan, haber vermeden çekip gidiyor.

"Hiç kimse yarın ne kazanacağını bilemez. Yine hiç kimse nerede öleceğini bilemez." (Lokman, 34)

Şimdi ben sana üç tane gerçeği arz edeceğim:

Birincisi, senin hiç, Rabbinden, O'nun hükümlerinden, fiillerinden, kazasından ve kaderinden razı olmadığında ve kendi rızkından, yeteneklerinden ve sahip olduğun şeylerden memnun olmadığında rahatlayacağını, huzur ve sükûna ereceğini zannettiğin bir zaman oldu mu?

İkincisi, sen başka şeyleri isteyinceye kadar elindeki nimetlere, güç ve yeteneklere şükrettin mi? Aza gücü yetmeyenin çoğa hiç gücü yetmez.

Üçüncüsü, Allah'ın bize verdiği nimetlerden ve yeteneklerden niçin yararlanıp da onları geliştirmeye, çoğaltmaya, güzel bir şekilde kullanmaya, ayıp ve şüphelerden temizlemeye ve onlarla bu hayatta faydalı, verimli ve etkin şeyler yapmaya çalışmıyoruz?

Övgüye değer nitelikler ve güzel yetenekler, akıl ve bedenlerimizde gizlidir. Fakat bunlar birçoğumuzda kimsenin bilmediği değerli madenler gibi toprağın altında gömülü olarak beklemektedir. Parlamaları, ışımaları ve yerlerinin bilinmesi için onları toprağın altından çıkaracak ve yıkayıp temizleyecek usta birini bulamamaktadırlar.

Ferahlık Gelinceye Kadar Zulümden Gizlenmek Geçici Bir Çözümdür

Abdülğani el-Ezdi'nin *Gizlenenler* isimli kitabını okumuştum. Çok hoş ve sürükleyici olan bu kitapta, Haccac'ın zulmünden korktuğu için gizlenen kişiler anlatılıyordu. Kitabı okuduğum zaman hayatın çok geniş olduğunu, kötülüklerde bile iyilik bulunduğunu ve istenmeyen şeylerin bile bazen alternatifinin olduğunu anladım.

el-Ebyeverdi'nin gizlenmesinden söz eden iki beytini hatırladım, şöyle diyordu:

"Hayatımı gizledim kanadının gölgesi ile,

Gözüm onu görürdü, o beni görmese bile.

Benden günleri sorarsan hiç anlamam,

Mekânım neresi, bilemezsin mekânımı."

Kitapta ismi geçen kişilerden parlak bir edip ve şair olan Ebu Amr İbn el-Ala, başından geçen imtihanı şöyle anlatıyor: "Haccac beni korkutmuştu. Sana'da bir eve sığındım. Geceleri evin çatısına çıkıyor, gündüzleri evin içinde gizleniyordum. Bir gece yine evin çatısındayken adamın birinin şu şiiri okuduğunu duydum:

'Bazen insanlar üzülse de bu işe,

Kurtuluşu var, gemlerin çözümü gibi.'

Kurtuluş kelimesini duyunca sevindim. Sonra bir başkasının 'Haccac öldü' dediğini duydum. Vallahi hangisine daha çok sevineceğimi bilememiştim: 'Kurtuluş' sözüne mi, yoksa 'Haccac öldü', sözüne mi?"

Yegâne geçerli karar, göklerin ve yerin egemenliği kendisinde olan Allah'ın elindedir.

"O, her an yaratma halindedir." (Rahmân, 29)

Hasan el-Basri de Haccac'a görünmemek için gizlenmişti. Onun ölüm haberi gelince Allah'a şükrederek secdeye kapandı.

Yaratıklarını birbirinden ayıran Allah, her türlü noksanlıktan münezzehtir. Onlardan bazıları ölünce bazıları da sevinçten şükür secdesine kapanır.

"Gök ve yer onların ardından ağlamadı; onlara mühlet de verilmedi." (Duhân, 29)

Bazıları ölünce de evler mateme bürünür, gözler ağlamaktan şişer, kalpler onların ölümüyle derinden yaralanır.

Haccac'tan saklananlardan biri de İbrahim en-Nehai'dir. Onun ölüm haberi gelince İbrahim sevinçten ağladı:

"Sevinçle doldum, içim içime sığmadı,

Öyle ki sevincimin büyüklüğü ağlattı beni."

Bu gibi durumlarda korku içinde yaşayanlar için merhametlilerin merhametlisi Yüce Allah'ın himayesi güvenli bir sığınaktır. Çünkü O, zalimleri de, mazlumları da, galipleri de, mağlupları da görür.

"Sizin bir kısmınızı diğer bir kısmınıza imtihan (vesilesi) kıldık; (bakalım) sabredecek misiniz?" (Furkan, 20)

Bu münasebetle Hummer isimli bir kuşu hatırladım. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem,* ashabıyla birlikte bir ağacın altında otururken gelmiş ve onun başının üstünde kanat çırparak sanki lisan-ı hâl ile ona yuvasından yavrusunu alan bir adamı şikâyet ediyordu. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Yavrularını alarak bu kuşun canını yakan kimdir? Kim ise yavrularını hemen geri versin."

Buna benzer bir durumda da, birisi şöyle diyor:

"Âşık bir güvercin şikâyet için sana geldi,

Hasretiyle küt küt atan bir kalp ile,

Senin yerin Harem'dir diye kim dedi ona,

Kuşkusuz korkanın sığınağı sensin."

Said İbn Cübeyr şöyle dedi: "Vallahi ben de Haccac'ın zulmünden kaçmıştım. Fakat kaçtığım için Rabbimden utandım, geri döndüm." Sonra onu yakalayıp Haccac'a götürdüler. Tepesinde kılıç sallanırken gülümsedi. Bunun üzerine Haccac: "Niçin güldün?" dedi. Said İbn Cübeyr şöyle dedi: Allah'ın huzurundaki şu cür'etine ve Allah'ın sana karşı halim oluşuna şaşırdım. Bu ne büyük kişilik, Allah'ın vaadine nasıl bir güveniş ve akıbetinin güzel olacağına inanıp huzur buluş böyle. İşte iman böyle olmalı!

Sen Merhametlilerin En Merhametlisiyle Berabersin

Ahmed, Ebu Ya'la, Bezzar ve Taberani'nin rivayet ettiği ve dikkatimi çeken hadisi size de sunmak istiyorum:

"Yaşlı bir adam asasına dayanarak Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in yanına geldi ve şöyle dedi: 'Ya Rasûlallah! Benim yaptığım zulümler ve işlediğim günahlar var. Bunlar bağışlanır mı?' Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* ona şöyle buyurdu: *"Allah'tan başka ilah olmadığına, Muhammed'in Allah'ın elçisi olduğuna şahitlik eder misin?"* Adam, 'Evet' dedi. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*: *"Allah senin günahlarını ve zulümlerini bağışladı."* Adam tekbir getirerek gitti."

Bu hadisten şu sonuçları çıkardım:

1- Rahman ve Rahim olan Allah'ın rahmeti çok geniştir.

2- İslam kendisinden önceki günahları siler.

3- Tövbe de kendisinden önceki günahları siler.

4- Gaybı en iyi bilen Allah'ın nazarında dağlar kadar günah hiçbir şey ifade etmez.

5- Rabbin hakkında daima hüsnü zan sahibi olmalısın, O'nun kereminden ve geniş rahmetinden ümit kesmemelisin.

Deliller Seni İyimserliğe Çağırıyor

İbn Ebi'd-Dünya'nın *Allah Hakkında Hüsnü Zan Sahibi Olmak* isimli kitabında hepsi de seni iyimser olmaya, karamsarlığı ve ümitsizliği terk etmeye, hüsnü zanna ve güzel işler yapmaya çağıran 151 tane ayet ve hadis var. Hatta vaatle ilgili naslar korkutma ile ilgili naslardan, rahmetle ilgili deliller tehditle ilgili delillerden daha çoktur. Allah her şey için bir ölçü koymuştur.

Hayat Sıkıntı ve Meşakkattir

Hayatın zorluklarına üzülme. Çünkü o böyle yaratılmıştır.

Bu dünyada aslolan meşakkat ve çiledir. Sevinçler gelip geçicidir. Mutluluklar nadirdir. Allah bu dünyanın sevdikleri ve dostları için devamlı kalacakları bir yer olmasına razı olmamıştır.

Dünya eğer bir imtihan yeri olmasaydı hastalık ve kederler de olmaz, peygamberler ve iyi insanların hayatları sıkıntı içinde geçmezdi. Hz. Âdem dünyadan ayrılıncaya kadar mihnetlerle karşı karşıya kaldı. Hz. Nuh'u kendi kavmi yalanladı ve alaya aldı. Hz. İbrahim ateşe atıldı ve oğlunu kurban etti. Hz. Yakub gözlerini kaybedinceye kadar ağladı. Hz. Musa, hem Firavun'un zulmüne direndi, hem de kavminin mihnetleriyle karşılaştı. Hz. İsa yokluk ve fakirlik içinde yaşadı. Hz. Muhammed *sallallâhu aleyhi ve sellem* de fakirliğe, en sevdiği amcası Hamza'nın öldürülmesine ve kavminin nefretine karşı sabretti. Diğer peygamberlerin ve velilerin hayatları da burada anlatılamayacak kadar çilelerle doludur. Dünya eğer zevk için yaratılmış olsaydı müminin ondan bir payı olmazdı. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyuruyor:

"Bu dünya, müminin zindanı, kâfirin cennetidir."

Salih insanlar bu dünyada hapse atıldılar, âlimler bela ve musibetlere maruz kaldılar, Allah dostlarına hayat zehir edildi, sadıklara acılar çektirildi.

Dur ve Düşün

Zeyd İbn Sabit'in şöyle dediği rivayet edildi: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in şöyle buyurduğunu duydum:

"Kimin bütün tasası dünya olursa Allah onun işini dağıtır, fakirliğini iki gözünün arasına kor. Dünyadan da kendisine yazılı olandan fazlası gelmez. Her kimin niyeti de ahiret ise Allah onun işlerini toparlar, zenginliğini kalbine kor ve dünya, kendisine ister istemez gelir."

Abdullah İbn Mesud'dan şöyle rivayet edildi: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in şöyle dediğini duydum:

"Ahiretten başka hiçbir kaygısı olmayan kimseye dünyadaki sıkıntıları karşısında Allah yeter. Her kim ki dünyada başına gelen şeylerden dolayı çeşitli kaygılara kapılırsa Allah onun hangi vadide helak olduğunu umursamaz."

"Bebbeğa" (Papağan) diye meşhur bir yazar şöyle diyor:

"Açgözlü olmaktan sakın. Sabırlı ol mutlu olursun.

Günlerin kötülüklerine, Üzülmenin anlamı yoktur.

Bize müsamaha ederler, şükredilmez.

Mani olurlar, itiraz edilmez.

Allah'ın lütfu gelir, Açılır karanlıklar.

Darlıktan bolluğa çıkılır, Gamdan sonra ferahlık gelir."

Kurtuluş İtidâldedir

Mutluluğun tamamlanması üç şeye bağlıdır:

1- Öfkede denge,

2- Şehvette denge,

3- İlimde denge.

Şehvet gücünün artmaması için dengeli olmak gerekir. Şehvet gücünün artması; kişinin ruhsatların dışına çıkmasına ve helâk

olmasına sebep olur. Dengeden uzaklaşıldığında öfke gücü de artar, bu da onu dik başlılığa götürür ve helakine sebep olur.

"Her şeyin hayırlısı ortasıdır." (Hadis-i Şerif)

İlim gücünün rehberliğinde öfke ve şehvet dengede tutulduğunda kişi hidayetin yolunu bulur. Öfke böyledir: Öfke yükseldiği zaman başkalarını kolayca yaralayıp öldürebilir. Azaldığında ise din ve dünya konularında gayret ve hamiyeti gider. Dengede olduğu aman sabır, cesaret ve hikmete vesile olur. Şehvet de böyledir: Arttığı zaman günaha ve fuhşa götürür. Eksildiği zaman iktidarsızlığa ve durgunluğa sebep olur. Dengeli olduğunda iffet, kanaat ve benzeri güzel sonuçlara vesile olur.

"*Sizi işte böyle mutedil bir ümmet kıldık.*" (Bakara, 143)

Bir hadiste de şöyle buyuruluyor:

"Orta yoldan ayrılmayın."

Kişi Öne Çıkan Nitelikleriyle Tanınır

Seni mutluluğa götürecek yollardan biri, sahip olduğun güzel vasıfların çirkin vasıflara galip gelmesidir. Bu sayede sende olmayan bir vasıftan dolayı bile övülürsün, var olan çirkin bir vasfından dolayı bile insanlar tarafından yerilmezsin. Çünkü su belli bir miktara ulaştığı zaman pislik taşımadığı gibi, bir dağ için bir taşın eksikliği veya fazlalığı hiçbir şeyi değiştirmez.

Arapların halim selim şahsiyeti Asım İbn Kays'a, asil Bermekiler ailesine ve tanınmış komutan Kuteybe İbn Müslim'e çok ağır saldırıların yapıldığını okudum. Bütün bu iftiralar ve taşlamalar hiç kimse tarafından doğrulanmamış, muhafaza edilmemiş ve nakledilmemiştir. Çünkü bunlar güzellikler denizi içinde boğulup gitmişlerdir. Bunun zıddı da söz konusudur: Haccac, Eba Müslim Horasani ve Hâkim Biemrillah el-Ubeydi gibi şahsiyetler de hayatlarında ne kadar övülseler de bunlar hiç kimse tarafından doğrulanmamış, unutulup gitmiştir. Onların bir sürü kötülüğü ve zul-

mü içinde kaybolmuştur. Yaratıkları arasında adaletle hükmeden Allah, her türlü noksanlıktan münezzehtir.

Böyle Yaratıldı

Bir hadiste şöyle buyruluyor:

"Her kolaylık yaratıldığı şey içindir."

Hal böyleyken ilahî vergiler niçin gelişi güzel kullanılır, nitelikler ve yetenekler eğilip bükülür?! Allah Teâlâ bir şeyi murad ettiği zaman sebeplerini de hazırlar. Olduğundan farklı görünmek isteyen kimseden daha zavallı kim vardır? Zeki ve kabiliyetli kimse, kendini iyi bilen ve eksikliklerini gidermeye çalışan kimsedir. Taşımacılıkta çalışıyorsa iyi bir taşımacı olur, bekçilikte çalışıyorsa iyi bir bekçi olur. İşte nahivci Sibeveyh... Önce hadis ilmine kendisini verir ama çabaları boşa gider, bu dalda başarılı olamaz. Sonra nahiv ilmine yönelir, bu ilimde ustalaşır ve beğenilen eserler ortaya koyar. Hikmet ehlinden bir zat şöyle diyor: "Vazifesi olmayan işler yapan kimse Şam'ın bahçelerinde hurma, Hicaz'da turunç diken kimse gibidir." Hassan İbn Sabit ezanı iyi okuyamazdı. Çünkü o, Bilal değildi. Halit İbn Velid miras taksimi yapamazdı. Çünkü o, Zeyd İbn Sabit değildi. Eğitimciler derler ki: "Mevkiini sınırla."

"Kahramanlar savaşlar için yaratılmıştır,

Hesapçılar ve yazarlar ise kitaplar için."

Zekânın da Arınmaya İhtiyacı Vardır

Londra radyosunu dinlerken Nobel edebiyat ödülü sahibi yazar Necip Mahfuz'a yapılan bir suikast girişiminden haberdar olmuştum. Bu haberi dinledikten sonra hafızamı yokladım ve onun daha önce okuduğum kitaplarını hatırladım. Böyle zeki bir insanın nasıl olup da gerçeğin hayalden daha büyük, ebediliğin fanilikten daha kıymetli ve semavî/Rabbanî prensiplerin beşerî prensiplerden daha yüce olduğunu kavrayamadığına şaşırdım.

"Öyle ise hakka ileten mi uyulmaya daha lâyıktır; yoksa hidayet verilmedikçe kendi kendine doğru yolu bulamayan mı?" (Yunus, 35)

Şunu demek istiyorum: O, güçlü betimleme, sunum ve canlandırma yeteneklerini de kullanarak hayal dünyasında kurguladığı senaryoları yazıya döktü. Nihayet bunlar gerçekliği olmayan haberlerdir.

Mahfuz'un hayatını okurken çıkardığım en büyük ders şudur: Mutluluk, kendi rahatın ve mutluluğun pahasına başkalarını mutlu etmek değildir. Sen endişe, üzüntü ve keder içindeyken insanların seninle sevinip mutlu olması doğru değildir. Bazı yazarlar kimi sanatçıları överken onların insanları aydınlatmak için kendilerini yaktıklarını söylerler. Hâlbuki doğru olan yöntem, sanatçının hem kendini hem başkalarını aydınlatması, insanların kalplerini iyilik ve hidayetle imar etmek için önce kendi kalbini bunlarla mamur hale getirmesidir.

Ben, Necip Mahfuz'un kitaplarında ahireti ve gayp âlemini bulamadım. Bulduğum şeyler hayal, betimleme, canlandırma, cazibe, dünya ve şöhrettir. Fakat hani nerede hakikat, hedef, mesaj ve Allah'a verilen söz?

Ben, Necip Mahfuz'un istediği şeye ulaştığını biliyorum.

"Hepsine, dünyayı isteyenlere de, âhireti isteyenlere de Rabbinin ihsanından (istediklerini) veririz. Rabbinin ihsanı kısıtlanmış değildir." (İsra, 20)

İnsanın kendi istediği şeye ulaşması yeterli değildir. Asıl önemli olan Allah'ın istediği şeye ulaşmasıdır.

"Allah size (bilmediklerinizi) açıklamak ve sizi, sizden önceki (iyi) lerin yollarına iletmek ve sizin günahlarınızı bağışlamak istiyor. Allah hakkıyla bilicidir, yegâne hikmet sahibidir. Allah sizin tevbenizi kabul etmek ister; şehvetlerine uyanlar (kötü arzuların esiri olanlar) ise büsbütün yoldan çıkmanızı isterler." (Nisâ, 26-27)

Ben asla hiç kimsenin cennetlik veya cehennemlik olduğuna şahitlik edemem. Sadece Allah'ın şahitlik ettiğini ve dinin beyan ettiğini söylerim. Fakat ben sözlere, fiillere ve eserlere bakarım.

"Sen onları konuşma tarzlarından tanırsın." (Muhammed, 30)

Keşke herkes hidayeti bulsaydı da eni göklerle yer arası kadar olan cennete girseydi.

Bütün bunlardan sonra, bir kimsenin kalbi bâtılla parampar-ça olduğu halde Kisra'nın mülkünü eline geçirmesinin veya iyilik ümidi olmayan birinin Kayser'in saltanatına sahip olmasının ne faydası var?! Kurtuluş vesilesi olmadıktan sonra yetenekli olmanın ne faydası var?!

Sen Güzel Olursan Varlığı Güzel Görürsün

Mutluluğu tamamlayan şeylerden biri de dinin çizdiği sınırlar içinde hayatın güzelliklerinden yararlanıp zevk almamızdır. Allah güzel bahçeler bitirmiştir. Çünkü O, güzeldir, güzelliği sever. Bu eşsiz güzellikler içinde O'nun birliğini okumalısın.

"O ki, yeryüzündeki her şeyi sizin için yarattı." (Bakara, 29)

Temiz bir hava, lezzetli bir yemek, güzel bir manzara insanın göğsünü genişletir ve ruhunu ferahlatır.

"Yeryüzünde bulunanların helâl ve temiz olanlarından yiyin." (Bakara, 168)

Bir hadis-i şerifte şöyle buyruluyor:

"Dünyanızdan bana güzel koku ve kadın sevdirildi, mutluluğu ise namazda buldum."

Aşırı bir zühd ve üzerimize çöken iç karartıcı vera anlayışı, pek çoğumuzun hayatın güzelliklerine bakışını olumsuz etkilemektedir. Onlar; gam, keder, açlık, uykusuzluk içinde ve insanî zevklerden uzak bir hayat sürerler. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyuruyor:

"Fakat ben hem oruç tutarım, hem ara veririm. Hem gece ibadet için kalkarım, hem uyurum. Kadınlarla evlenirim. Et yerim. Kim benim sünnetimden yüz çevirirse benden değildir."

Bazı grupların kendilerine yaptıkları eziyeti görsen hayret edersin. Kimisi taze hurma yemez, kimisi gülmez, kimisi soğuk su içmez. Sanki onlar bunun nefse bir işkence olduğunu ve körelttiğini bilmezler.

"De ki Allah'ın kulları için çıkardığı ziyneti ve güzel rızıkları kim haram kılar?" (A'râf, 32)

Peygamberimiz insanlar içinde dünyaya en az değer veren kişi olmasına rağmen bal yedi. Çünkü Allah balı insanların yemesi için yarattı.

"Onların karınlarından renkleri çeşitli bir şerbet (bal) çıkar ki, onda insanlar için şifa vardır." (Nahl, 69)

O, dul kadınlarla da evlendi, bakireyle de evlendi.

"Beğendiğiniz (veya size helâl olan) kadınlardan ikişer, üçer, dörder alın." (Nisâ, 3)

Bayramlar ve çeşitli vesilelerle güzel elbiseler giydi.

"Her secde edişinizde güzel elbiselerinizi giyin." (A'raf, 31)

O, hem bedeninin, hem ruhunun hakkını verdi. Dünya saadetiyle ahiret saadetini birleştirdi. Çünkü o, Allah'ın insanları yarattığı fıtrat dini üzere gönderildi.

Müjde! Kurtuluş Yakındır

Çağdaş yazarlarımızdan birisi şöyle diyor: Zorluk ve sıkıntılar ne kadar büyük ve uzun olursa olsun, devamlı değildir. Bunların izi, sıkıntıyı çekenlerin üzerinde kalıcı değildir. Bilakis şiddetlendikçe, uzadıkça ve karanlık bastıkça, bunlardan kurtulma, aydınlığa ve rahata kavuşma durumu daha da yaklaşır. Sonunda kolaylık, ra-

hatlık ve aydınlık gelir. Allah'ın yardımı ve ihsanı; sıkıntı ve imtihan zirvedeyken gelir. Karanlık gecelerin sonu, fecr-i sadıktır.

"Bu sadece bir andır, gelir geçer.

Yolun sonunda yolcu hamd eder."

Kindarlık Seni Alçaltır

En mutlu ve gönlü en ferah olan insan, ahireti kendisine gaye edinen insandır. O ahireti gaye edindiği için Allah'ın lütfundan insanlara verdiği dünyalıkları kıskanmaz. Onun, taşıdığı bir mesajı ve yüksek idealleri vardır. İnsanlara yararlı olmak ister, buna gücü yetmese bile en azından onlara bir zararı dokunmaz. "İlim deryası" ve "Kur'ân'ın tercümanı" gibi lakaplarla anılan İbn Abbas'a bir bak. Üstün ahlakı, cömertliği ve dini kavramadaki derinliği sayesinde Ümeyye oğullarının ve Mervan oğullarının düşmanlıklarını nasıl dostluğa çevirdi? İnsanlar onun ilminden ve anlayışından yararlandı. Toplantıları fıkıh, zikir, tefsir ve hayırla doldu. İbn Abbas, Cemel ve Sıffin savaşlarını ve bunların öncesini ve sonrasını unuttu, yapıcı ve uzlaştırıcı bir tavır ortaya koydu, yıkıntıları tamir etti ve yaraları sardı. Böylece herkesin sevgisini kazandı ve bu ümmetin en büyük âlimi olma sıfatını hak etti. Öte yandan bir de İbnü'z-Zübeyr'e bak. Asaletli, cesur, dindar ve saygıdeğer bir kişiliğe sahip olmasına rağmen bu konuda içtihat ederek onlarla karşı karşıya gelmeyi tercih etti. Netice de hadisle meşguliyeti terk etti, pek çok Müslümanın zarar görmesine sebep oldu. Sonra olan oldu. Sığındığı Harem-i Şerif, onun yüzünden mancınıkla vuruldu, pek çok insan can verdi. Kendisi de öldürülerek çarmıha gerildi.

"Allah'ın emri mutlaka yerine gelecek, yazılmış bir kaderdir." (Ahzab, 38)

Bütün bunları, o insanların kusurlarını ortaya koymak ve makamlarına saldırmak için söylemiyoruz. Bu, sadece öğüt ve ibretler mecmuası olan tarihi okumaktan ibarettir. Nezaket, yumuşaklık, müsamaha ve af, insanların çok azında bir arada bulunan

niteliklerdir. Çünkü bu erdemler, insanı nefsine uymaktan alıkoyar, ihtiraslarını kontrol altında tutar, taşkınlıklarına ve tecessüslerine gem vurur.

Dur ve Düşün

Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in:

"Bolluk ve rahatlıkta Allah'ı tanı ki, Allah da seni darlıkta ve zorlukta tanısın." buyruğu şu anlama gelir: Kul rahat ve huzurluyken Allah'tan korkar, O'nun sınırlarını korur ve hukukuna riayet ederse Allah Teâlâ'yı tanımış olur ve Rabbi ile kendisi arasında özel bir tanışıklık meydana gelir. Rabbi de onu sıkıntılı anında tanır, onun kendisini rahatlıktaki tanımasını dikkate alır ve bu tanışıklıkla onu sıkıntılarından kurtarır. Bu, kulun Rabbi tarafından yakın bulunmasını, sevilmesini ve duasına icabet edilmesini gerektiren özel bir tanışıklıktır.

Kul, gerektiği gibi sabrettiği zaman, bela ve musibetlerle imtihanı bir armağana dönüşür ve nefret ettiği şeyleri sevmeye başlar. **Allah Teâlâ kulunu helak etmek için imtihan etmez**. Sadece onun sabrını ve kulluğunu denemek için imtihan eder. Allah Teâlâ'nın kulu üzerindeki hakkı, onun iyi günlerinde kulluk ettiği gibi kötü günlerinde de kulluk etmesidir. Hoşuna giden durumlarda kulluk ettiği gibi, hoşlanmadığı durumlarla karşılaştığında da kulluk etmesidir. Hâlbuki insanların çoğu işleri yolunda gittiği zamanlar kulluğa devam ederler, işleri yolunda gitmediği zamanlar ise insanlar kendi mertebelerine ve Allah katındaki derecelerine göre kullukları da farklı farklı olur.

İlim, Kolaylığın Anahtarıdır

İlim ve kolaylık birbirinin öz kardeşidirler. İslam deryasının derinliklerine dalmış ilim adamlarını incelediğin zaman, onların hayatlarının ne kadar sade ve onlara ulaşmanın ne kadar kolay olduğunu görürsün. Çünkü onlar maksadı anlamışlar, gayeye er-

mişler ve derinlere dalmışlardır. Hâlbuki ilimden yeterince nasibi olmayan zahidlerin insanların içinde zor ve sıkıntılı bir hayat sürdüklerini, meşakkatli bir yol seçtiklerini görürsün. Çünkü onlar duydukları cümleleri anlamazlar, meseleleri öğrenmezler. Mesela Hariciler belasının ortaya çıkmasının sebebi, sadece onların bilgisizlikleri ve anlayışsızlıklarıdır. Çünkü onlar gerçeklerle karşılaşmamışlar, maksatlara ulaşamamışlardır. Böylece az bir şeyle yetinmişler, yüksek hedefleri kaybetmişler ve şaşkın bir duruma düşmüşlerdir.

Develer Suya Böyle Götürülmez

İki meşhur kitabı inceledim. Bu iki kitabın içinde hikmet sahibi Allah'ın gösterdiği mutluluk ve kolaylığa karşı şiddetli bir saldırıdan başka bir şey göremedim.

Bunlardan Gazali'nin *İhyau Ulumi'd-Din* kitabı; açlığa, çıplaklığa ve Peygamberimiz *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in bütün insanlığın üzerinden kaldırdığı yükleri ve halkaları tekrar yüklenmeye çağırıyor. Bu konuda ne kadar zayıf ve uydurma hadis varsa toplamış, sonra kulu Rabbine ulaştıracak en büyük yol zannettiği bir yöntemi, bu zayıf ve uydurma hadislerin üzerine bina etmiş.

Ben *İhyau Ulumi'd-Din* ile Buhari ve Müslim'in *Sahih*'lerini karşılaştırdım. Aralarında çok büyük fark var. *İhya*, her şeyi zorlaştırıyor, meşakkat ve sıkıntı verecek bir yol gösteriyor. Hâlbuki Buhari ve Müslim, kolaylık, hoşgörü ve sadeliği getiriyor. Onları okuyunca Allah Teâlâ'nın şu âyetini daha iyi anladım.

"Seni en kolaya muvaffak kılacağız." (A'lâ, 8)

Okuyup incelediğim ikinci kitap Ebu Talib el-Mekki'nin *Kûtü'l-Kulûb*'üdür. Bu kitap da ısrarlı bir şekilde dünya hayatını terke, inzivaya çekilmeye, çalışma ve kazanmayı bırakmaya, güzel şeylerden uzak durmaya ve sıkıntı, darlık ve meşakkat yolunda yarış etmeye davet ediyor.

Hem Gazali hem de Ebu Talib el-Mekki hayrı ve iyiliği istiyorlardı. Fakat sünnetten ve hadisten sermayeleri yoktu. Bundan dolayı ortada bir eksiklik vardı. Hâlbuki yolda giderken rehberin maharetli, tecrübeli ve işinin ehli olması gerekir.

"Bilakis (şöyle demesi gerekir): 'Okutmakta ve öğretmekte olduğunuz Kitap uyarınca Rabbe hâlis kullar olunuz.'" (Âl-i İmrân, 79)

Yüreği En Geniş İnsan

İyiliği öğreten sevgili Peygamberimiz *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in en belirgin özelliği; gönül genişliği, memnuniyet ve iyimserlikti. O, müjdeleyici idi. Meşakkatten ve itici olmaktan sakındırırdı. Ümitsizliği ve başarısızlık duygusunu tanımazdı. Yüzünden tebessüm eksik olmazdı. Halinden memnundu. Getirdiği dinde kolaylık, sünnetinde itidal, şeriatında mutluluk vardı. Onun en çok önem verdiği şey, insanların üzerindeki yüklerin ve zincirlerin kaldırılmasıydı.

Yavaş Yavaş

Muhatapları bilinçli sözlerle mutluluğa götürmek; konuları önem sırasına göre yavaş yavaş anlatmak ve aşamalı bir yol takip etmekle mümkündür. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in Muaz'ı Yemen'e gönderirken kendisine yaptığı şu vasiyet de bunu doğrulamaktadır:

"Onları ilk önce Allah'tan başka ilah olmadığını ve benim Allah'ın bir elçisi olduğumu kabul etmeye çağır."

Demek ki meselelerin de birincisi, ikincisi, üçüncüsü vardır. O halde niçin meseleleri meselelerin üzerine zorla bindiriyoruz, niçin onları topluca muhatabın üzerine atıyoruz.

"İnkâr edenler: 'Kur'an ona bir defada topluca indirilmeli değil miydi?' dediler. Biz onu senin kalbine iyice yerleştir-

mek için böyle yaptık (parça parça indirdik) ve onu tane tane (ayırarak) okuduk." (Furkan, 32)

Müslümanlarn kendi dinleriyle mutlu olmalarının sebebi; onun öğretilerinden kendileri için bir rahatlığı hissetmeleri, emir ve yasaklarındaki kolaylığı görmeleridir. Çünkü bu din, aslında onları ruhî hastalıklardan, zihnî dağınıklıktan ve sosyal kaçıştan kurtarmak için gelmiştir.

Dinde kişiye gücünün yetmediği şeyler yüklenmemiştir.

"Allah her şahsı, ancak gücünün yettiği ölçüde mükellef kılar." (Bakara, 286)

Çünkü mükellefiyet bir meşakkattir. Din ise meşakkat getirmez. O meşakkati ortadan kaldırmak için gelmiştir.

Bir sahabe, Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'den kendisine bir tavsiyede bulunmasını ister. O da köylü, şehirli herkesin aklında tutabileceği bir nasihatte bulunur. İşte bu kıymetli nasihatlerde bulunan en belirgin özellik, gerçekçiliktir, hal ve şartları gözetmektir ve kolaylıktır.

Muhakkak ki biz tek bir oturumda dinleyicilerin önüne torbamızdaki bütün nasihatleri, tavsiyeleri, bilgileri, yolları ve edepleri serdiğimiz zaman yanlış yapmış oluruz.

"Biz onu, Kur'an olarak, insanlara dura dura okuyasın diye (âyet âyet, sûre sûre) ayırdık; ve onu peyderpey indirdik." (İsrâ, 106)

"Sa'd develeri getirdi, görevi buydu zaten.

Ama ey Sa'd! Develer böyle getirilmez ki!"

Aza Şükretmezken Çoğa Nasıl Şükredersin?

İçtiği tatlı ve soğuk su için Allah'a şükretmeyen bir kimse, görkemli villalar, lüks arabalar ve zengin bahçeler için de Allah'a şükretmez.

Sıcak bir ekmek için Allah'a şükretmeyen kimse, iştah açıcı sofralar ve lezzetli yemekler için de şükretmez. Çünkü nankör bir kişi için az ile çok arasında bir fark yoktur. Bunların pek çoğu, kendisine lütufta bulunduğu ve nimetlere boğduğu zaman şükredeceği, infak edeceği ve tasadduk edeceğine dair Rabbine kesin sözler verir:

"Onlardan kimi de, 'Eğer Allah lütuf ve kereminden bize verirse, mutlaka sadaka vereceğiz ve elbette biz sâlihlerden olacağız!' diye Allah'a and içti. Fakat Allah lütfundan onlara (zenginlik) verince, onda cimrilik edip (Allah'ın emrinden) yüz çevirerek sözlerinden döndüler." (Tevbe, 75-76)

Her gün bu türden pek çok kişiyle karşılaşıyoruz. Kafaları karışık, zihinleri bulanık, vicdanları boş ve pek çok nimet veren Rabbine kızgın... Sağlık, afiyet ve yeterlilik içinde çalımla yürürken boş vakti ve geniş imkânları olduğu halde Allah'a şükretmez. Böyle nankör kişilerin; hazineleri, köşkleri ve sarayları olsa ne değişir?! O zaman da Rabbinden ve Mevlasından en çok kaçacak olan odur.

İçimizden yalınayak birisi: "Rabbim bana bir ayakkabı verdiği zaman şükredeceğim." der. Ayakkabısı olan ise lüks bir arabaya sahip oluncaya kadar şükrünü erteler. Nimetleri peşin alırız, şükretmeyi vadeye bağlarız. Allah'tan ısrarla isteriz, fakat emirlerini yerine getirmede çok yavaş hareket ederiz.

Üç Levha

Zeki kişilerden birisi bürosunun duvarına üç tane değerli levha asmıştı.

Birinci levhada şöyle yazıyordu: **"Gün bugündür."** Yani, bugünün sınırları içinde yaşa, demek istiyordu.

İkincisinde şu yazılıydı: **"Düşün ve şükret."** Yani, Allah'ın sana verdiği nimetleri düşün ve bunlardan dolayı O'na şükret.

Üçüncüsünde şu yazılmıştı: **"Öfkelenme!"**

Bu üç tavsiye seni en kısa ve en kolay yoldan mutluluğa götürür. Sen de her gün okumak için bunları not defterine yazmalısın.

Dur ve Düşün

"Rahatlık ile sıkıntının, kolaylıkla zorluğun bir arada bulunmasının bizim bilmediğimiz hikmetleri vardır: Sıkıntılar şiddetlendiği, büyüdüğü, sonuna yaklaştığında kul, yaratılanlardan ümidini tamamen kesip kalbini sadece Allah'a bağladığı zaman gerçek tevekkül gerçekleşmiş olur.

Bir mümin de rahatlama geciktiği, dua ve yakışlarından sonra ümidini kestiği ve icabetin eseri görülmediği zaman suçu kendi nefsinde arar ve ona şöyle der: "Başıma ne geldiyse hepsi senin yüzündendir. Eğer sende bir hayır olsaydı dualarım kabul edilirdi." Kişinin kendi nefsini bu şekilde kınaması Allah'a onun pek çok ibadetinden daha sevimli gelir. Şüphesiz bu, kulun Mevlası karşısındaki ezikliğini gösteren ve başına gelen belayı hak ettiğini ve duasının kabule elverişli olmadığını itirafın bir ifadesidir. İşte o zaman duasına süratle icabet edilir ve sıkıntılardan kurtarılır."

Büyük mutasavvıf İbrahim Ethem şöyle diyor: "Biz öyle bir hayat yaşıyoruz ki bunu padişahlar bilselerdi, sebebini öğrenmek için kılıçlarla üzerimize gelirlerdi."

Şeyhulislam İbn Teymiyye şöyle diyor: "Kalbimden öyle neşeli anlar geçiyor ki, cennetlikler de eğer benim bu durumumda iseler, güzel bir hayat yaşıyorlar demektir."

Ey İnsanlar Rahat Olun

Zorluktan Sonra Rahatlık isimli kitap, otuzdan fazla bölümden oluşmaktadır. Bu bölümlerde, karanlıklar iyice koyulaştıktan sonra ışığın görüleceğini ve krizler doruğa ulaştıktan sonra sıkıntıların dağılacağını haber vermektedir. Gerçekten de insanın

kurtuluşa ve sıkıntılardan kurtulmaya en yakın olduğu zaman, tamamen hüzne boğulduğu ve sıkıntıların bastığı zamandır. Tennuhi bu uzun ve muhteşem kitabında, sıkıntılara düşen, hapsedilen, sürgün edilen, işkence gören, dayak yiyen veya yoksulluk içinde kalan iki yüzden fazla kişinin başından geçenleri anlatır. Bunlar sayılı günlerdir. Sonunda imdat ve mutluluk habercileri gelmiş, ümitsizlikten onları kurtarmış ve hiç beklemedikleri bir anda müjdecilerle karşılaşmışlardır. Duaları işiten ve icabet eden Allah onlara rahmet elini uzatmıştır. Tennuhi, bela ve musibete düşenlere şöyle demektedir: "Rahat olun! Çünkü sizden önce de niceleri bu yoldan geçtiler."

"Bizden öncekiler de kendi zamanını yaşadı.

Bizim başımıza gelen şeyleri onlar da gördü.

Bazen gecelerin ihsan ettiği iyilikler vardı.

Fakat geceler kararttı bu iyilik ve ihsanı."

"Sizi biraz korku ve açlık; mallardan, canlardan ve ürünlerden biraz azaltma (fakirlik) ile deneriz." (Bakara, 155)

Şu halde bu ayet, Allah'ın değişmez bir kanunudur. O, şöyle buyurmaktadır.

"Andolsun ki, biz onlardan öncekileri de imtihandan geçirmişizdir." (Ankebut, 3)

Allah Teâlâ'nın kullarını arıtması, bollukta kulluk yaptıkları gibi darlıkta da kulluk yapmalarını istemesi ve geceyle gündüzü değiştirdiği gibi bulundukları durumları değiştirmesi adaletli bir imtihandır. Öyleyse bu öfke, bu itiraz ve bu şikâyet niye?

"Eğer onlara, 'Kendinizi öldürün yahut yurtlarınızdan çıkın' diye emretmiş olsaydık, içlerinden pek azı müstesna, bunu yapmazlardı." (Nisâ, 66)

"Kendime ateşe bas deseydim merhaba derdim,

Kor, ateş senin gözlerinden dolayı altındır bana."

İyi İşler Kötülüklerden Korur

En güzel sözlerden biri de Hz. Ebu Bekir'in şu sözüdür: "Yapılan iyilikler, kötülüğe mağlup olmaktan korur." Bu, aklın ve naklin doğruladığı bir sözdür:

"Eğer Allah'ı tesbih edenlerden olmasaydı, tekrar dirilecekleri güne kadar onun karnında kalırdı." (Sâffât, 143-144)

Hz. Hatice, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'e şöyle demişti: "Hayır, Allah'a yemin olsun ki O, seni asla utandırmayacak. Çünkü sen akrabalık bağlarını gözetir, başkalarının yüklerini taşır, yoksula verir, felakete düşenlere yardım edersin." Bakın, Hz. Hatice güzel fiillerin güzel sonuçlara, iyi bir başlangıcın iyi bir sonuca vesile olacağına nasıl hükmediyor?

Sâbi'nin *Vezirler*, İbnü'l-Cevzi'nin *el-Muntezam*, Tennuhi'nin *Zorluktan sonra Rahatlık* isimli kitaplarında şu hikâye anlatılır: Vezir İbn Furat, Ebu Cafer İbn Bestam'a devamlı eziyet ederdi. Ebu Cafer, onun elinden çok kötü şeylere maruz kalmıştı. Ebu Cafer'in annesi, onun uyuduğu yastığının altına küçüklüğünden itibaren her gece bir yufka ekmeği koymayı adet edinmişti. Her sabah bu yufkayı oğlunun yastığının altından alır ve onun için sadaka verirdi. İbn Furat, Ebu Cafer'e bir müddet işkence ettikten sonra yanına geldiğinde ona sordu: "Annen ile senin aranızda bir yufka meselesi mi var?" Ebu Cafer, önce "Hayır" dedi. İbn Furat ısrar etti ve: "Beni tasdik etmen gerekir." dedi. Bunun üzerine Ebu Cafer olayı anlattı ve kadınların bu tür işleri olduğunu söyleyerek bunu basit bir davranış gibi göstermeye çalıştı. İbn Furat dedi ki: "Yapma! Dün gece seni tamamen ortadan kaldırmayı düşünüyordum. Bu esnada uyumuşum. Bir rüya gördüm. Sanki kılıcımı çekmiş, seni öldürmek için üzerine gidiyordum. Bu sırada elinde bir yufka ile annen karşıma çıktı. Yufkayı kalkan yapıp seni benden korumaya çalışıyordu. Sana bir türlü ulaşamadan uyandım." Ebu Cafer onu aralarında geçen bu şeyden dolayı ayıpladı. Bu olay İbn Furat'ın düzelmesine vesile oldu.

Ebu Cafer'e istediği her şeyi verdi, çok geçmeden onu memnun etti ve dost oldular. İbn Furat ona dedi ki: "Vallahi bundan sonra benden hiçbir kötülük görmeyeceksin."

Dinlenmek Yolculuğu Kolaylaştırır

Malumdur ki dinde kolaylık ve genişlik vardır. Bu kolaylık ve genişlik, ibadetlerinin ve salih amellerinin devamında kula yardım eder. Peygamberimiz de gülerdi.

"*Güldüren de, ağlatan da O'dur.*" (Necm, 43)

O şaka yaparken bile doğruyu söylerdi. Bir keresinde Hz. Aişe ile yarışa girmişti. Bıkkınlık vermeyecek şekilde ashabına nasihat ederdi. Onları aşırılıktan, zorlamadan ve şiddetten sakındırırdı. Hiç kimsenin dinle rekabet edemeyeceğini, aksi takdirde mağlup olacağını söylerdi. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*:

"Din sağlamdır, ona yumuşaklıkla yaklaşın." buyurmuştur.

Başka bir hadisinde de her ibadet edenin bir aşırılığı olduğunu söylemiştir. Bu aşırılık; şiddet, hırs ve gayretkeşlik anlamındadır. Kendisini zorlayan kişi, bir an gelir kesilir. Çünkü o, içinde bulunduğu duruma bakmakta, başına gelebilecek sürprizleri, müddetin uzunluğunu ve nefsinin yorulacağını unutmaktadır. Akıllı kişi, amelin az ve devamlı olanını tercih eder. Zinde olursa daha fazlasını yapar, yorgun olursa aslını yapar. Bir sahabenin şu sözünün anlamı da budur: "Nefislerin atılgan ve çekingen oldukları zamanlar vardır. Atılgan oldukları zamanı değerlendirin, çekingen oldukları zaman onları kendi haline bırakın."

Bir grup insan bilirim. Ölçüyü kaçırdılar, nafileleri artırdılar. Aşırılık yapmaya çalıştılar. Sonra usanıp kesildiler ve nafileleri artırmaya başlamadan önceki yaptıklarını da yapamaz oldular.

Din, aslında insanları mutlu etmek için gelmiştir.

"*Biz Kur'ân'ı sana güçlük çekesin diye indirmedik.*" (Tâhâ, 2)

Allah Teâlâ, kendilerini tahammül edemeyecekleri şeylere zorlayıp sonra nefislerini bağladıkları şeyi bozarak olmaları gereken yerden de çekilen kimseleri ayıplamıştır.

"Uydurdukları ruhbanlığa gelince, onu biz yazmadık. Fakat kendileri Allah rızasını kazanmak için yaptılar. Ama buna da gereği gibi uymadılar." (Hadîd, 27)

İslam'ı diğer dinlerden ayıran en önemli nitelik, onun fıtrat dini olmasıdır. O ılımlı bir dindir, hem ruhun hem bedenin; hem dünyanın hem ahiretin dinidir. O kolay bir dindir.

"*İşte dosdoğru din budur.*" (Tevbe, 36)

Ebu Said el-Hudri'den şöyle rivayet edilmiştir: Bir bedevi, Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'e gelerek şöyle dedi: "Ey Allah'ın Rasûlü! İnsanların en hayırlısı kimdir?" O, şöyle buyurdu:

"Malıyla canıyla Allah yolunda cihad eden mümin, sonra bir köşeye çekilip kendi halinde ibadet eden adam."

Hadisin başka bir rivayetinde şu ilave vardır:

"Allah'tan korkan ve insanlara zarar vermeyen kişi."

Yine Ebu Said'den rivayet edilmiştir:

"Müslümanın sahip olduğu en hayırlı servetin, dinini fitnelerden korumak için dağ başlarında ve yağmur alan yerlerde güttüğü bir koyun sürüsü olması yakındır." (Buhari)

Hz. Ömer şöyle demiştir: "Uzletten nasibinizi alınız." Cüneyd-i Bağdadi'nin şu sözü ne kadar güzeldir: "Uzletin çilesi, insanlara müdaradan daha kolaydır." Hattabi de şöyle diyor: "Uzlette, sadece gıybetten ve değiştiremeyeceği kötülüklerden uzak kalmak olsa, bu bile çok büyük bir hayır ve iyiliktir."

Hâkim'in Ebu Zer'den merfu olarak rivayet ettiği şu hadis de bu anlamı ifade etmektedir:

"Yalnızlık, kötülerle beraber oturmaktan daha hayırlıdır." Bu hadisin senedi, hasendir.

Hattabi, *Uzlet* isimli kitabında yalnızlık ve insanlara karışmanın, sebep ve sonuçlarına göre değerlendirilmesi gerektiğini söylemektedir. İnsanlarla bir arada olmayı teşvik eden deliller, yönetime itaat ve din işleri ile ilgili şeylere yorumlanır. Böyle bir gerekçe olmadığı zaman yalnızlık daha faziletlidir. Bedenen bir arada veya ayrı olmaya gelince, geçimini ve dinini korumada kendi kendine yeterli olacağını bilen bir kimsenin; cemaatle namazı, selamlaşma, bayramlaşma ve cenazede bulunma gibi durumlarda Müslümanların haklarını koruması şartıyla insanlara karışmayıp yalnız kalması daha evladır. İstenen şey sadece gereksiz, faydasız ve fazladan konuşmaları terk etmektir. Çünkü bu tür sohbetler zihni meşgul eder ve önemli şeylerden alıkoyacak şekilde zaman kaybına sebep olur. İnsanlarla bir arada bulunmayı, sabah ve akşam yemeklerine olan ihtiyaç gibi görmelidir. İhtiyacıyla sınırlı tutmalıdır. Bu, beden ve ruh için daha sağlıklıdır. Allah en iyi bilendir.

Kuşeyri, *Risâle* adlı eserinde şöyle der: Uzleti tercih eden kimse bununla insanların şerrinden uzak kalacağına değil, onları kendi şerrinden uzak tutacağına inanmalıdır. Çünkü bu ikincisinde kendi nefsini küçük görür ki bu bir tevazudur. Birincisinde ise kendisini başkalarından üstün görme hali vardır ki bu da kibirlilerin özelliğidir.

İnsanlar; uzlet ve insanlarla bir arada olma konusunda; ikisi uçta, biri ortada olmak üzere üç kısımdırlar.

Birinci uçta yer alanlar; Cumaları, cemaatle namazları, bayramları ve hayırlı toplantıları bile terk edecek şekilde uzlete çekilenlerdir. Bunlar hatalıdırlar.

İkinci uçta yer alanlar; oyun ve eğlence meclislerinde, dedikodu yapılan ve vakit öldürülen yerlerde bile oturacak kadar insanlara karışanlardır. Bunlar da hatalıdırlar.

Orta yolda olanlar ise, cemaatle yapılan ibadetlerde insanlarla beraber olurlar, içerisinde iyilik, takva, ecir ve sevap üzere

yardımlaşmanın olduğu şeylerde onlara katılırlar. Allah yolundan uzaklaştırıcı etkinliklerde ve mubahların ihtiyaçtan fazlasında insanlardan ayrı kalırlar.

"Sizi mutedil bir ümmet kıldık." (Bakara, 143)

Dur ve Düşün

Ubade İbn Sabit'ten rivayet ediliyor: "Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

'Allah yolunda cihad etmeyi bırakmayın. Çünkü o, cennet kapılarından bir kapıdır. Allah onunla gamı, kederi giderir.'

Cihadın gam ve kederi savmadaki etkisi vicdanca da malumdur. Çünkü nefis, bâtılın saldırısını ve istilasını kendi haline bırakıp müdahale etmediği zaman gamı, kederi şiddetlenir, sıkıntıları ve korkuları artar. Ama Allah yolunda cihad ettiği zaman Allah onun üzüntü ve endişesini; ferahlık, zindelik ve kuvvete tebdil eder. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

'Onlarla savaşın ki, Allah sizin ellerinizle onları cezalandırsın; onları rezil etsin; sizi onlara galip kılsın ve mümin toplumun kalplerini ferahlatsın. Ve onların (müminlerin) kalplerinden öfkeyi gidersin.' (Tevbe, 14-15)

Gerçekten de kalpteki heyecanı, gamı ve kederi, cihad kadar gideren başka bir şey yoktur. Yardım Allah'tandır."

"Şüphesiz ben sıkıntılara katlanırım,

Giyerim sabrın bembeyaz elbisesini.

İşim zorken Allah'a dua ederim,

Sonunda sıkıntılar dağılır sürekli.

Yolları kapanmışken nice yiğidin,

Allah'a yalvararak bulur çareyi."

Varlık Âlemindeki İbret Sahneleri

Rahatlama ve zihin açıklığının yollarından biri de göklerin ve yerin eşsiz yaratıcısının kudret eserlerine bakıp onları incelemek ve yüce yaratıcının yaratmasındaki eşsiz güzelliklerden zevk almaktır. Çiçekleri, ağaçları, ormanları, dağları tepeleri, gökleri, yeri, geceyi gündüzü, güneşi ve ayı seyretmenin zevkini tatmaktır. Bunlar sende bir ünsiyet meydana getirecek ve büyük Yaratıcıya olan imanın, teslimiyetin ve bağlılığın artacaktır.

"*Ey akıl sahipleri! İbret alın.*" (Haşr, 2)

İslam'ı kabul eden filozoflardan biri şöyle diyor: "İlahî kudret hakkında şüpheye düştüğüm zaman, hemen kâinat kitabına bakarım ve oradaki eşsizlikleri gördükçe imanım artar."

İstikrarlı Adımlar

Şevkani şöyle diyor: "Âlimlerden biri bana şu tavsiyede bulundu: Günde iki satır da olsa yazmayı bırakma. Onun bu tavsiyesine uydum ve semeresini de aldım."

Şu hadis de bu anlama gelir:

"Amelin hayırlısı, az da olsa devamlı olanıdır."

"Dediler ki:

Damlaya damlaya göl olur.

İpe bak, yıllar boyu kovayla inip çıkarken kuyuya

Keserek iz yapar taşta; kova dalıp çıkarken suya."

Yaşadığımız kargaşa ve huzursuzlukların çoğu, her şeyi bir defada yapma isteğimizden kaynaklanmaktadır. Böyle yaptığımızda da çabucak bıkmakta, yorulmakta ve yaptığımız işi terk etmekteyiz. Hâlbuki o işimizi parça parça ele alsak, zamana yaysak, sükûnet içinde bütün aşamalardan başarıyla geçeriz. Mesela namazı düşün. Dinimiz bu ibadeti, kulun dinlenerek huzur içinde ve şevkle yapabilmesi için günün beş vaktine dağıtmıştır. Bü-

tün namazlar bir vaktin içinde toplanmış olsaydı kul usanırdı. Bir hadiste şöyle buyuruluyor:

"Ne bırakılan, ne de kesilen yer üretkendir."

Tecrübe ile sabittir ki bir işi parçalara ayırarak yapan kişi, onu bir defada yapmak isteyen kişiden daha başarılı olur. Bununla beraber herhangi bir bıkkınlık ve yorgunluk da hissetmez.

Bir ilim adamı, bana, Allah Teâlâ'nın şu ayetine dayanarak namazın vakitleri düzene koyduğunu anlatmıştı.

"Namaz, müminler üzerine vakitleri belli bir farzdır." (Nisâ, 103)

Şayet bir kul, dinî ve dünyevî işlerini namaz vakitlerine göre planlayacak olsa bütün işleri için yeterli, geniş bir zamanı bulur.

Sana bir örnek vereyim: İlim öğrenmek isteyen birini düşün. Dilediği bir konuyu öğrenip hafızasına almak için sabah namazından sonraki vaktini ayırıyor. Öğleden sonraki vaktini herkese açık yerlerde daha kolay okuyabileceği şeylere ayırıyor. İkindiden sonrakini vaktini daha derin ilmî araştırmalara ayırıyor. Akşamdan sonrasını eş dost ziyaretine ayırıyor. Yatsıdan sonra ise hem yeni çıkan kitapları ve süreli yayınları okuyor, hem de ailesiyle beraber oturuyor. Böyle yaparsa kendisi için güzel olur. Akıllı kişi, basiretinden dolayı bir yardım ve ışık da görecektir.

"Allah'tan korkarsanız O, size iyi ile kötüyü ayırdedecek bir anlayış verir." (Enfâl, 29)

Aman Bir Kargaşaya Yol Açma

Aklı karıştıran ve zihni parçalayan şeylerden biri de bazı kişilerin yaşadığı fikrî anarşidir. Bunun da sebebi, kişinin kendi yeteneklerini ve potansiyelini belirleyememesi, düşüncesini ve bakışını bir noktaya toplayamamasıdır. Çünkü bilginin de pek çok bölümleri ve dalları vardır. Bu bölümlerin belirlenmesi ve yöntemlerinin bilinmesi gerekir. Böylece zihnini belli bir noktada yoğunlaş-

tırır. Çünkü artık bir kişiden her şeyi bilmesi değil bir alanda uzmanlaşması istenmektedir.

İnsanın zihnini parçalayan ve üzüntü ve kedere sebep olan şeylerden biri de borçlar, ekonomik sıkıntılar ve maişet yükümlülükleridir. Bu sorunla ilgili olarak anlatmak istediğim esaslar şunlardır:

1. Tutumlu olan, nasıl harcayacağını bilen, parasını ihtiyaç zamanı için koruyabilen, saçıp savurmaktan ve israftan sakınan kimse Allah'ın yardımına nail olur.

"*Saçıp savuranlar şeytanların kardeşleridir.*" (İsrâ, 27)

"*Onlar ki harcadıkları zaman israf da etmezler, cimrilik de yapmazlar. Bu ikisi arasında orta bir yol tutarlar.*" (Furkan, 67)

2. Helal yollardan para kazanmak ve her türlü haram kazançtan uzak durmak.

"*Kirlinin çokluğu hoşuna gitse de.*" (Mâide, 100)

3. Helal para kazanmak için çalışmak, helal para biriktirmek, işsizliği, tembelliği terk etmek ve basit şeylerle vakit geçirmekten sakınmak. Her şeyini Mekke'de bırakarak Medine'ye hicret eden Abdurrahman İbn Avf'ı hatırla. O: "Bana pazarın yerini gösterin" demişti.

"*Namaz kılındıktan sonra yeryüzüne dağılın ve Allâh'ın lütfundan* [nasibinizi] *arayın. Allah'ı çok anın ki başarıya eresiniz.*" (Cum'a, 10)

Sen İmanın ve Ahlakınla Değerlisin

Fakir ve yoksul bir adam. Üzerinde eski bir elbise var. Karnı aç, ayağı çıplak. Soyu sopu bilinmiyor. Ne malı ne makamı ne de aşireti ve akrabası var. Sığınacağı bir evi, kullanacağı eşyası yok. Havuzlardan avuçlarıyla su alıp içiyor. Mescitte yatıyor. Kolu yastığı, yerdeki kumlar yatağı. Fakat Rabbini zikrediyor, Mevlası-

nın Kitabını okuyor. Namazda ve savaşta ilk safı hiç kaçırmıyor. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, bir gün bu adamın yanına uğrar ve ona ismiyle hitap ederek şöyle seslenir: *"Ey Cüleybib! Artık evlenmiyor musun?"* O şöyle der: "Ey Allah'ın Rasûlü! Benimle kim evlenir? Ne malım var, ne şanım şöhretim." Daha sonra Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, yanına tekrar uğrar ve soruyu tekrar sorar. Adam aynı cevabı verir. Üçüncü defa uğrar, aynı soruyu sorar ve aynı cevabı alır. Bunun üzerine Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle der: *"Ey Cüleybib! Ensarlı filan kişiye git, benden selam söyle ve ona de ki: 'Rasûlullah beni kızınla evlendirmeni istiyor.'"*

Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in Cüleybib'i gönderdiği Ensarlı, saygın bir aileye mensuptu. Cüleybib gitti, kapısını çaldı ve Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in kendisine emrettiği şeyi ona söyledi. Ensarlı dedi ki: "Allah'ın Rasûlüne selam olsun. Seni kızımla nasıl evlendiririm ey Cüleybib! Ne malın var, ne şanın şöhretin." Adamın eşi de konuşulanları duymuş ve şaşkınlık içinde kendi kendine şöyle demişti: "Cüleybib ha! Ne malı var, ne de şanı şöhreti." Adamın imanlı kızı da Cüleybib'in sözlerini ve Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in mesajını duymuştu. Annesine ve babasına şöyle dedi: "Allah Rasûlünün isteğini mi geri çeviriyorsunuz? Canım elinde olan Allah'a yemin olsun ki yanlış yapıyorsunuz."

Netice de bu mübarek evlilik gerçekleşti, takva ve Allah rızası temellerinde mübarek bir yuva kuruldu ve bereketli nesiller yetişti. Daha sonra cihad için bir çağrı yapıldı. Savaş meydanında Cüleybib de hazır oldu. Kendi eliyle yedi kâfiri öldürdü. Sonra Allah yolunda şehit oldu. Rabbinden, O'nun Peygamberinden ve uğrunda can verdiği ilkelerden razı olarak toprağı kendisine yastık edindi. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, savaşta ölenleri araştırıyordu. Ölülerin isimleri tek tek bildirildi, fakat onun ismi unutuldu. Çünkü parlak ve meşhur birisi değildi. Fakat Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, Cüleybib'i unutmamıştı. "Cüleybib'i göremiyorum." dedi.

Onun cansız bedenini toz toprak içinde buldu, yüzündeki toprağı sildikten sonra şöyle dedi: "*Yedi kişiyi öldürdükten sonra mı öldürüldün? Sen bendensin, ben sendenim. Sen bendensin, ben sendenim. Sen bendensin, ben sendenim.*" Peygamber'in bu madalyası Cüleybib'e bir mükâfat olarak yeter.

Cüleybib'i değerli kılan şey; onun imanı ve Peygamber'e ve uğruna can verdiği mesajına duyduğu sevgi idi. Onun fakirliği, yoksulluğu ve ailesinin küçüklüğü onu bu büyük şereften ve muazzam kazançtan mahrum bırakmadı. Şehitlik makamını, Allah'ın rızasını ve dünya ahiret saadetini kazandı.

"Allah'ın, lütuf ve kereminden kendilerine verdikleri ile sevinçli bir halde Rableri yanında rızıklara mazhar olmaktadırlar. Arkalarından gelecek ve henüz kendilerine katılmamış olan şehit kardeşlerine de hiçbir keder ve korku bulunmadığı müjdesinin sevincini duymaktadırlar." (Âl-i İmrân, 170)

Şüphesiz sen de sahip olduğun erdemlerle ve yüksek vasıflarla değerlisin.

Mutluluğun; eşyayı tanımanda/bilginde, gayretinde ve yüksek ahlakındadır.

Yoksulluk, fakirlik ve zayıflık hiçbir zaman başarı ve yükselmenin önünde bir engel değildir.

Ne mutlu kendi değerinin farkında olanlara! Ne mutlu kendi kendisine yön verip, çalışıp çabalayıp kendi yetenekleriyle mutlu olanlara!

Ne mutlu iyilik yapanlara, ne mutlu hem bu dünyada hem ahirette kurtuluşa erenlere, mutlu olanlara...

İşte Onların Mutluluğu

Hz. Ebu Bekir *radıyallahu anh* şu ayetle mutludur:

"Temizlenmek üzere malını hayra veren iyiler ondan (ateşten) uzak tutulur." (Leyl, 17-18)

Hz. Ömer *radıyallahu anh* şu hadisle mutludur:

"Cennette beyaz bir köşk gördüm ve 'Bu kimindir?' diye sordum. 'Hattab oğlu Ömer'in' denildi."

Hz. Osman *radıyallahu anh* şu dua ile mutludur:

"Allah'ım! Osman'ın gelmiş geçmiş günahlarını bağışla."

Hz. Ali *radıyallahu anh* şu sözle mutludur:

"O öyle bir kişidir ki Allah ve Rasûlünü sever, Allah ve Rasûlü de onu sever."

Sa'd İbn Muaz *radıyallahu anh* şu sözle mutludur:

"Onun için Rahman'ın Arşı titredi."

Abdullah İbn Amr el-Ensari *radıyallahu anh* şu sözle mutludur:

"Allah onunla tercümansız olarak konuştu."

Hanzala *radıyallahu anh* şu sözle mutludur:

"Onu, Rahman'ın melekleri yıkadı."

Şunlar da Bedbahttır

Firavun'un bedbahtlığı şundandır:

"Onlar sabah akşam o ateşe sokulurlar." (Mü'min, 46)

Karun:

"*Onu ve evini yerin dibine geçirdik.*" (Kasas, 81)

el-Velid İbnu'l-Muğire:

"*Onu sarp bir yokuşa sardıracağım.*" (Müddessir, 17)

Ümeyye İbn Halef:

"*Vay haline kaş göz işareti yapanın.*" (Hümeze, 1)

Ebu Leheb:

"*Ebu Leheb'in iki eli kurusun, kurudu da.*" (Tebbet, 1)

As İbn Vail:

"*Asla! Onun her dediğini yazacağız ve azabını uzattıkça uzatacağız.*" (Meryem, 79)

Dur ve Düşün

"İlahî yardımın azlığı, düşünce bozukluğu, hakikati görememek, kalbin bozukluğu, zikir tembelliği, vakti boşa geçirme, halkın nefreti, kul ile Rabbi arasındaki uzaklık, duaların kabul edilmemesi, kalp katılığı, rızık ve ömürden bereketin kalkması, bilgisizlik, zillet elbisesine giymek, düşman tarafından aşağılanma, göğüs darlığı, kalbi bozan ve zamanı boşa harcattıran kötü arkadaşlara dadanmak, sürekli endişe içinde yaşamak, geçim sıkıntısı, akıl tutulması... Bütün bunların sebebi, kişinin işlediği günahlardır ve Allah'ın zikrinden gafil olmaktır. Su nasıl ekini yeşertir, ateş nasıl yakarsa Allah'a itaat de yukarıdaki olumsuzlukların zıddını doğurur."

Endişe, keder ve darlıktan kurtulmada istiğfarın etkisine gelince, bu konuda bütün semavî din mensupları ve her ümmetin akıllıları görüş birliği içindedirler. Günahlar ve bozukluklar; endişe, gam, keder, korku, hüzün, göğüs darlığı ve kalp hastalıklarına yol açar. Hatta günahkârlar amaçlarına ulaşıp da bundan bıkkınlık duymaya başladıkları zaman içlerindeki sıkıntıyı, gamı ve kederi dağıtmak için de günah işlerler. Nitekim fasıkların piri şöyle demiştir:

"Zevk için içtim kadehin birini,

Diğeriyle tedavi ettim kendimi."

Günah ve kötülüklerin kalpler üzerindeki olumsuz etkileri bu olunca, bunun tevbe ve istiğfardan başka ilacı yoktur.

Kırılacak Şeylere Dikkat

"*Hanımlarla iyi geçinin.*" (Nisâ, 19)

"*Aranıza sevgi ve merhamet koydu.*" (Rum, 21)

Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

"Kadınlar hakkında hayrı tavsiye edin. Çünkü onlar sizin yardımcılarınızdır."

"Sizin en hayırlınız, ailesine iyi davrananlarınızdır. Ailesine en iyi davrananınız benim."

Mutlu bir yuva; fertleri birbiri ile uyumlu, takva ve rıza ile dolu, sevgi üzerine kurulmuş bir yuvadır.

"Binasını Allah korkusu ve rızası üzerine kuran kimse mi daha hayırlıdır, yoksa yapısını yıkılacak bir yarın kenarına kurup, onunla beraber kendisi de çöküp cehennem ateşine giden kimse mi? Allah zalimler topluluğunu doğru yola iletmez." (Tevbe, 109)

İşin Başında Tebessüm

Kadının kocasına, kocanın karısına tebessümü iyi bir şanstır ve güzel bir mukabeledir. Bu tebessüm aralarındaki birlik ve dirliğin özgün bir ifadesidir. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyuruyor:

"Senin din kardeşine tebessümün bir sadakadır."

Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* de güler yüzlü ve tebessüm eden bir insandı.

İlk önce selam verilir:

"Evlere girdiğiniz zaman, Allah tarafından mübarek ve pek güzel bir yaşama dileği olarak kendinize (birbirinize) selâm verin." (Nur, 61)

"Bir selam ile selamlandığınız zaman siz de ondan daha güzeli ile selamlayın yahut aynısı ile karşılık verin." (Nisâ, 86)

Küseyyir şöyle diyor:

"Azze, hem ayrıldı hem verdi, selam sana,

Ey Cemel! Sende aynıyla selam ver ona.

Selam bana verilseydi olurdu teşekkürüm tam,

'Selam ey Cemel!' yerine derdim: 'Selam ey adam!!'"

Eve girerken yapılacak şeylerden biri de dua etmektir. Sevgili Peygamberimiz evine girerken şu duayı okurdu:

"Allah'ım! Senden hayırlı bir giriş ve hayırlı bir çıkış niyaz ederim. Allah'ın adıyla girdik, Allah'ın adıyla çıktık ve Rabbimize tevekkül ettik."

Evdeki mutluluğun sebeplerinden biri de eşlerin birbirlerine yumuşak söz söylemeleridir:

"*Kullarıma söyle: sözün en güzelini söylesinler.*" (İsrâ, 53)

Keşke kadın ve erkek; birbirlerine kötü söz söylemekten, duygularını yaralamaktan ve tahrik etmekten sakınsalardı. Keşke birbirlerinin hep güzel ve aydınlık yönlerini görseler ve insanlık gereği zayıf kalan yönlerini görmezlikten gelselerdi.

Bir erkek, eşinin güzel yönlerini saysa da eksiklerini görmezlikten gelse daha mutlu ve daha huzurlu olur. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*, bir hadisinde şöyle buyuruyor:

"Mümin bir erkek, mümin bir kadına buğzetmez. Bir huyunu beğenmese bile başka bir huyundan hoşlanır."

"Kimdir asla kötülük yapmayan,

Kimdir sadece iyilikleri olan?"

Sadece erdemleriyle temayüz eden, hiçbir yanlışı olmayıp sadece güzel şeyleri yapan birisi var mıdır?

"*Eğer Allah'ın lütuf ve merhameti olmasaydı, sizden hiçbiriniz asla temize çıkamazdı.*" (Nur, 21)

Evlerdeki problemlerin çoğu basit ve küçük meselelerden kaynaklanır. Çok basit şeylerin körüklenmesi sebebiyle ayrılıkla sonuçlanan olaylara şahit oldum. Bunlardan kiminin sebebi evin dağınıklığıdır, kiminin sebebi yemeğin zamanında hazır olmamasıdır. Bir başka sebep, kadının kocasından eve fazla misafir getir-

memesini istemesidir. Çocukların yetim kalmasına ve evlerde trajedilere yol açan bu listeden sen alman gereken dersi almalısın.

Hepimizin içinde yaşadığımız gerçekleri, halimizi ve zayıflıklarımızı bilmesi, hayal ve idealler âleminde yaşamaması gerekir. Çünkü bu, ancak dünyada çok nadir ve üstün meziyetli insanların yaşayabileceği bir hayattır.

Biz insanız, öfkelenebilir ve hiddetlenebiliriz. Zayıflıklarımız ve hatalarımız olabilir. Esenlikle geçen bu kısa senelerden sonra bile evlilikteki uyum için nisbî bir uyumu aramaktan başka elimizden bir şey gelmez.

Ahmed İbn Hanbel'in cömertliği ve geçim ehli olduğu bilinir. Eşi Ümmü Abdullah'ın vefatından sonra şöyle der: "Onunla kırk yıl beraber oldum. Aramızda tek bir ihtilaf çıkmadı."

Hanımı öfkeli olduğu zaman erkek, erkek öfkeli olduğu zaman hanımı susmalı. Ta ki öfke ateşi sönsün, duygular serinlesin, nefsin sarsıntısı sükûnet bulsun.

İbnü'l-Cevzi, *Saydü'l-Hatır* isimli eserinde şöyle dedi:

"Arkadaşın, öfkelenip uygunsuz şeyler söylemeye başladığı zaman onu ciddiye alma ve onu bu sözlerinden dolayı yargılama. Çünkü onun durumu, ne yaptığını bilmeyen sarhoşun haliyle aynıdır. Bir müddet sabret. Şeytan ona galip gelmiştir. Mizacı heyecana kapılmış, aklı örtülmüştür. Onun yakasına yapıştığın veya fiilinin gerektirdiği karşılığı verdiğin zaman, bir deliye karşılık veren akıllının veya baygın birini ayıplayan ayık kişinin durumuna düşersin. Sonuçta suçlu sen olursun. Şu halde ona karşı merhametle bakmalısın, kaderin onunla ilgili tasarrufundan ve karakterinin oyuncağı olmasından dolayı ondan ibret almalısın.

Şunu bilmelisin ki, aklı başına geldiği zaman, yaptıklarına pişman olacak ve senin sabrını takdir edecektir. En azından öfke hali geçip sakinleşinceye kadar onu kendi halinde bırakmalısın.

Baba öfkelendiği zaman çocuğun, koca öfkelendiği zaman eşinin sakin olması, sözlerini düzeltinceye kadar kendi halinde bırak-

ması ve bu sözlerden hareket ederek bir yargılamada bulunmaması gerekir. Sonunda pişman olup özür dileyecektir. Ona bu durumda karşılık verirse düşmanlığı kökleştirmiş olur. Çünkü öfkeli kişi, o halin etkisindeyken kendisine nasıl davranılırsa kendine geldiği zaman aynısıyla karşılık verecektir.

İnsanların çoğu bu yolu izlemezler. Öfkeli birini gördükleri zaman onun söylediğinin ve yaptığının aynısıyla karşılık verirler. Hâlbuki bu, hikmete uygun bir davranış değildir. Hikmetin gereği, yukarıda anlattığımızdır. Bunu da ancak ilim sahipleri düşünebilirler."

İntikam Duygusu Sinirli Kişilerde Öldürücü Bir Zehirdir

Tarihte Çarmıha Gerilenler isimli kitapta hasımlarını en ağır cezalara çarptıran ve onlara en acımasız işkenceleri uygulayan bazı zalimlerin kıssaları ve hikâyeleri anlatılır. Kurbanlarını öldürdükten sonra bile bu zalimlerin kinleri dinmediği ve öfkeleri sönmediği için onları bir de çarmıha germişlerdir. Ne tuhaf değil mi? Öldükten sonra çarmıha gerilen bir kimse ne elem ne de acı duyar. Çünkü artık ruhu bedeninden ayrılmıştır. Fakat hayattaki katil, cezayı artırarak kendini tatmin eder, rahatlar ve sevinir. Şurası bir gerçek ki, hasımlarına karşı böylesine kin ve nefretle dolu bu kişiler asla huzur bulamaz ve mutlu olamazlar. Çünkü intikam ateşi ve nefret volkanı hasımlarından önce kendilerini yakıp yıkar.

Bundan daha şaşırtıcı olanı ise kendileri idareyi ele geçirmeden önce öldükleri için öldüremedikleri Emevi hasımlarını -ki bazılarının kemikleri bile çürümüştür- mezarlarından çıkarmaları, onları kırbaçlamaları, sonra çarmıha germeleri ve yakmalarıdır. Bu öyle bir kin patlamasıdır ki bütün sevinçleri, mutlulukları ve istikrarı ortadan kaldırır.

Şüphesiz bu durumda intikamcının zararı daha büyüktür. Çünkü sinirleri bozulur, rahatı kaçar, sükûnetini kaybeder.

"Cahil kimse veremez düşmanlarına,

Kendisine verdiği kadar bir zararı."

"*Yalnız kaldıklarında size besledikleri kinden dolayı parmaklarını ısırırlar. De ki: 'Kininizle ölün.'*" (Âl-i İmrân, 119)

Dur ve Dinle

Haksızlığa uğrayan, eziyet edilen ve hasımları tarafından saldırıya uğrayan bir kulun kendisi için yapabileceği en faydalı şey, samimi bir tövbeden başka bir şey değildir. Mutluluğun alameti; düşüncesini ve bakışını kendine, kendi günahlarına ve kusurlarına çevirmesi; nefsiyle, nefsinin ıslahıyla ve tevbe ile meşgul olmasıdır. Böyle yaptığı takdirde başına gelenleri düşünmeye vakit bulamaz. Bilakis bütün zamanını tevbeye ve kusurlarını düzeltmeye ayırır. Allah da ona yardım ederek kesinlikle onu korur ve savunur. Kul, bundan ne kadar da mutlu olur, başına gelen musibet ne kadar da bereketlidir ve ne güzel sonuçlar doğurmuştur! Fakat başarıya ve doğruya ulaştırmak Allah'ın elindedir. O'nun verdiğini engelleyecek, engellediğin verebilecek hiçbir güç yoktur. Hiç kimse, Allah'ı bilmeden, O'nun iradesi ve gücü olmadan bunu başaramaz. Güç ve kuvvet ancak Allah'ın sayesinde vardır.

"Hep günah işlediğimiz halde affeden Allah Subhan'dır.

Kul günah işledikçe o daima affeder.

Hata edene verir, ona engel olmaz,

Hata sahibine vermek nedir ki O'nun yüceliğinin yanında?!"

Başkasının Kişiliği İçinde Eriyip Gitme

İnsanın üç tavrı vardır: Taklit, tercih ve icat. Taklit; başkalarına benzemek, onların kişiliklerine bürünmek, onların vasıflarını çalmak ve onların içinde erimektir. Taklidin sebebi, hayranlık, bağlılık

ve şiddetli eğilimdir. Taklitte aşırılık; bazılarını her türlü hal ve hareketlerde, ses tonunda, bakışlarda ve benzeri şeylerde bile taklide götürür. Bu, kişiliğin gömülmesi ve kendi kendine manevî bir intihardır. Böyle kimseler kendi kendilerine sıkıntı verirler, kendi yönlerinin dışına çıkarlar ve geriye doğru giderler. Kimisi kendi sesini bırakır, başkasının sesini taklit eder. Kimisi başka birinin yürüyüşüne bakarak kendi yürüyüşünü unutur. Keşke bu taklit, insanın ömrüne zenginlik katacak ve ona ilim, cömertlik, hilim ve nezaket gibi yüksek vasıfları kazandıracak bir taklit olsa. Fakat sen bir de bakarsın ki bunlar, harfleri çıkarmada, konuşma tarzında ve el kol işaretinde bile başkasını taklitten kendilerini alamazlar.

Bunları senin için biraz daha vurgulamak istiyorum: Sen başka bir varlıksın. Başkası da senden başka bir varlıktır. Senin yolun ve yöntemin de senin özelliklerine ve yeteneklerine uygun olmalıdır. Allah Teâlâ'nın Hz. Âdem'i yaratmasından kıyamete kadar geçen süre içinde iki kişinin bile dış görünüşü aynı değildir. Birinin şekli diğerine eşit yaratılmamıştır.

"*O'nun varlığının ve kudretinin delillerinden biri de: Lisanlarınızın ve renklerinizin farklı olmasıdır.*" (Rum, 22)

Hal böyleyken biz niçin sıfatlarımızda, yeteneklerimizde ve güçlerimizde başkaları gibi olmaya çalışırız ki?!

Senin sesinin güzelliğinin sebebi, başka bir sese benzememesidir. Davranışlarındaki güzellik farklılığındandır.

"*Dağlardan (geçen) beyaz, kırmızı, değişik renklerde ve simsiyah yollar (yaptık).*" (Fâtır, 27)

"Üçü, dördü ve bir diğeri toplandı çeşit çeşit,
Böylece oldular sayıca hepsi sekiz çift,
Süleyman, Selma, Rebab ve kız kardeşi,
Su'da, Lübna, Müna ve Katami."

Allah'ın Yardımını Beklerken Acılarını İçine Atanlar

Hitabetin ustası o güzel hatip, belağat meydanında kelimeler birbiriyle yarışırken dilini asla eğip bükmez, açık, net, etkili ve coşkulu konuşurdu.

O, sadece Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in hatibiydi ve bu da onun için yeterliydi. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in huzurunda dini desteklemek için hitabetlerde sesini yükseltiyordu. İsmi Sabit İbn Kays İbn Şemmas idi. O sıralarda Allah Teâlâ şu buyruğunu indirmişti:

"*Ey inananlar, seslerinizi, Peygamber'in sesinin üstüne çıkarmayın, birbirinizle yüksek sesle konuştuğunuz gibi, onunla da öyle yüksek sesle konuşmayın; yoksa siz farkında olmadan amelleriniz boşa gider.*" (Hucurât, 2)

Sabit İbn Kays bu ayette kendisinin kastedildiğini zannetti, insanlardan ayrıldı ve ağlayarak evine kapandı. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*, onu göremeyince nerede olduğunu sordu. Sahabe durumu anlattı. Bunun üzerine Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle dedi:

"Asla! O cennetliktir."

Bir uyarı ayeti onun için müjdeye dönüştü.

"Kutlamalar şu önceki sabrı aldı götürdü,

Üzülende kalmadı endişe, hatta yüzü güldü."

Müminlerin annesi Hz. Aişe *radıyallahu anha* da tam bir ay boyunca gece gündüz ağlayarak bekledi. Ağlamaktan neredeyse ciğeri parçalanacak, bedeni kesilecek gibi oldu. Çünkü temiz namusuna ve iffetine saldırılmıştı. Sonunda Allah tarafından temize çıkarılarak kurtuldu:

"*O namuslu, bir şeyden habersiz, inanmış kadınlara zina iftira edenler, dünyada da âhirette de lanetlenmişlerdir. Onlar için büyük bir azâb vardır.*" (Nûr, 23)

Bu ayet gelince Hz. Âişe, Allah'a hamd etti. Tertemiz oldu. Zaten öyleydi. Müminler de bu yardımla sevince boğuldu.

Tebük savaşına katılmayıp geride kalan üç kişiye gelince, dünya onlara dar gelmiş ve iyice daralmışlardı. Allah'tan başka sığınaklarının olmadığına inandıkları sırada Allah'ın yardımı geldi ve kurtuldular.

Seni Rahatlatacak İşler Yap

İbn Teymiyye diyor ki: Hastalanmıştım. Doktor bana dedi ki: "Kitap okuman, ilmî konularda konuşman senin hastalığını artırır." Ona dedim ki: "Buna sabredemem. Şimdi ben senin ilminin hakemliğine müracaat ediyorum: Bir insan sevindiği ve mutlu olduğu zaman bünyesi kuvvetlenip hastalığa karşı kendisini korumuş olmaz mı?" Doktor: "Evet" dedi. Dedim ki: "İşte ben de ilimle mutlu oluyor, onunla güçleniyor ve rahatlıyorum." Doktor dedi ki: "Bu benim tedavimin dışında bir şeydir."

"*Onu kendiniz için kötü sanmayın. Bilakis o sizin için daha hayırlıdır.*" (Nûr, 11)

"Belki senin azarlayışının sonuçları güzeldir.

Kimi zaman bedenler şifa bulur hastalıklarla."

Allah, İsteyene Verir

Sabır ve kararlılığa, vakti değerlendirmeye ve yararlı işlerde yarışmaya ne kadar da muhtacız. Şüphesiz biz başkalarına yararlı olduğumuz, bilinçlendirdiğimiz, hizmet ettiğimiz, kültür ve medeniyet ürettiğimiz zaman mutlu oluruz. Hayata boş yere gelmediğimizi, abes olarak yaratılmadığımızı ve oyun için bulunmadığımızı bildiğimiz zaman mutlu olacağız.

Zirikli'nin *el-A'lam* isimli kitabından, doğulu ve batılı ilim adamının, yüksek şahsiyetin, filozof, edebiyatçı ve doktorun hayat hikâyesini okudum. Hepsinin ortak yönü, yetenekli, etkili

ve parlak bir şahsiyet olmalarıdır. Onların hepsinin yaşantısında Allah'ın yaratıklarındaki geçerli kanunu ve kullarına vaat ettiğini buldum. Allah'ın söz konusu kanunu şudur: Kim dünya için en güzel şekilde çalışırsa dünyadan nasibi eksiksiz verilir. Tanınır, meşhur olur, ayrıca servet, makam ve mevki sahibi olur. Ahiret için en güzelini yapan kimse hem bu dünyada hem de ahirette karşılığını görecektir. Allah'ın rızasına, ecir ve sevaba nail olacaktır.

"*Hepsine, dünyayı isteyenlere de, âhireti isteyenlere de Rabbinin ihsanından (istediğini) veririz.*" (İsrâ, 20)

Aynı kitapta insanlığa yararlı hizmetler verdiği halde ahireti tanımamış deha şahsiyetleri de gördüm. Onlardan, özellikle Allah'a ve onun huzurunda hesap vermeye inanmayanları kastediyorum. Bunların kendilerinden çok diğer insanları mutlu ettiklerini, kendi ruhlarından çok başkalarının ruhlarını rahata kavuşturduklarını gördüm. Kendileri huzur bulamadıkları için de bazıları intihar etmiş, bazıları kendi gerçeğine isyan etmiş, bazıları hayatına öfke duymuş, bazıları da ümitsizlik ve sıkıntı içinde yaşamışlardır.

Kendi kendime şu soruyu sordum: Ben mutsuzken insanların benimle mutlu olmalarının ne faydası var?! Ben mahrumken başkalarının benden yararlanmalarının ne anlamı var?!

"Sen mutsuzken çoklarını mutlu ettin,

Sen ağlarken güldürdün insanları."

Gördüm ki Allah Teâlâ verdiği sözü tutarak bu dâhilere istedikleri şeyleri vermiş. Bunların birçoğu Nobel ödülü kazanmış. Çünkü bu ödülü kazanmayı istemişler ve bunun için çalışmışlar. Kimisi şöhretin zirvesine çıkmış. Çünkü onu aramış ve bütün gayretini ona vermiştir. Kimisi de servet sahibi olmuştur. Çünkü onlar da mal tutkunudur ve onu istemiştir. Kitabın içinde Allah'ın salih kulları da vardır. Onlar Allah'ın lütfunu ve rızasını isteyerek O'nun izniyle hem dünya sevabını hem de ahiret sevabının en iyisini elde etmişlerdir.

Geçerli ve makbul denklemlerden biri de şudur: Tuttuğu yol ve metottan emin, fakat meşhur olmayan mutlu bir kişi; parlak, meşhur, fakat mutsuz bir kişiden ilkeleri ve düşünceleri sebebiyle daha şanslıdır ve zengindir.

Arap yarımadasındaki bir deve çobanı Müslümanlığı sebebiyle, meşhur romancı Tolstoy'dan daha mutludur. Çünkü birincisi hayatını huzur, güven, halinden memnun ve sükûnet içinde geçirir, kendini bekleyen sonu ve nereye varacağını bilir. Diğeri ise iradesi parçalanmış bir hayat yaşar, muradına eremez, geleceğinin ne olacağını bilmez.

Müslümanların elinde beşeriyetin bildiği büyük bir ilaç ve insanlığın keşfettiği kıymetli bir reçete vardır. Bu ilacın adı, kaza ve kadere imandır. Hikmet ehlinden biri şöyle diyor: "Kaza ve kaderi inkâr eden kimse bu dünyada mutlu olamaz." Ben de sana bu manaya gelen çok şeyler söyledim ve değişik üsluplarla bunu sana anlatmaya çalıştım. Bunu bilerek yaptım. Çünkü ben hem kendimden hem de benim gibi olanlardan biliyorum ki biz hoşumuza giden şeylerde kaza ve kadere inanıyoruz, hoşumuza gitmeyen şeylerde ise kadere kızıyoruz. Bunun içindir ki imanın şartlarından biri de *"Hayrıyla şerriyle kaza ve kadere inanmandır."* (Hadis-i Şerif)

Kim Allah'a İnanırsa Allah Onun Kalbini Doğruya Götürür

Bu bölümde kadere razı olanın mutluluğunu, kadere kızanın şaşkınlığını, kederini ve şüphesini ortaya koyacak bir hikâye anlatacağım.

Bu, Bodley isimli tanınmış bir Amerikalı yazarın hikâyesidir. Bodley, *Çöl Rüzgârları ve Peygamber Muhammed* isimli kitaplarla birlikte on dört kitabın müellifidir. O, 1918 yılında kuzeybatı Afrika'ya yerleşir. Orada Müslüman bedevi göçerlerle birlikte yaşar. Bu bedeviler namazlarını kılarlar, oruçlarını tutarlar ve Allah'ı

zikrederler. Onlarla birlikte yaşarken şahit olduğu bir olayı şöyle anlatır: Bir gün çok şiddetli bir fırtına esti. Fırtınanın çölün kumlarını taşıyarak orta Akdeniz üzerinden Fransa'nın Rhone vadisine bıraktığına eminim. Bu fırtına o kadar sıcak esiyordu ki sanki saçlarımın köklerinden sarsıldığını hissediyordum. Öfkemden delirecek gibi oldum. Fakat bedeviler hiç şikâyetçi değillerdi. Omuzlarını silkip 'Allah'ın takdiridir.' diyor ve işlerine devam ediyorlardı. Fırtına dindikten sonra kabile reisi şöyle dedi: 'Allah'a hamd olsun ki çok şey kaybetmedik. Her şeyimizi de kaybedebilirdik. Hayvanlarımızın yüzde kırkı hâlâ elimizde... Bunlarla çalışmamıza yeniden başlayabiliriz.'

Bir başka olay... Bir gün çölde otomobille yol alıyorduk. Aniden arabanın lastiklerinden biri patladı. Şoför yedek lastik almayı unutmuştu. Birden öfkeye kapıldım. Beni bir sıkıntı ve endişe kapladı. Bedevi arkadaşıma ne yapabiliriz diye sordum. Bana, öfkelenip kızmanın hiçbir yararı olmayacağını hatırlattı. Hatta bunun kararsızlığa ve ahmaklığa yol açabileceğini söyledi. Bu yüzden üç teker üzerinde ilerlemekten başka yapabileceğimiz bir şey yoktu. Fakat çok geçmeden araba aniden durdu. Anladık ki benzin bitmiş. Yol arkadaşlarım yine son derece sakindiler. Şarkılar söyleyerek yürümeye başladılar.

Çölde göçebe Araplar arasında geçirdiğim yedi yıl bana şunu öğretti: Amerika'da ve Avrupa'da çokça bulunan zihni karışık insanlar, ruh hastaları ve alkolikler, hızlı yaşamayı esas alan bir medeniyetin kurbanlarından başkaları değildir.

Çölde yaşarken hiçbir endişeyle karşılaşmadım. Allah'ın o cennetinde huzuru, kanaati ve hoşnutluğu buldum. Hâlbuki insanların çoğu bedevilerin bu cebriyeci inanışlarıyla, kaza ve kadere bağlılıklarıyla alay ederler.

Ama kim bilir? Belki de asıl gerçeği o bedeviler buldular. Şöyle bir geride bıraktığım hatıralarıma döndüğümde ve hayatımı gözümün önüne getirdiğimde, sürpriz olaylara bağlı çok farklı

evrelerden geçtiğimi anladım. Bunlar hiç hesapta olmayan ve önleyemediğim şeylerdi. Araplar bu tür olaylara 'kader', 'kısmet' ve 'Allah'ın takdiri' gibi isimler veriyorlardı. Sen nasıl istersen öyle isimlendir.

Özetle şunu demek istiyorum: Çölden ayrılmamın üzerinden yedi yıl geçti. Allah'ın kazası konusunda ben hâlâ bedeviler gibi düşünüyorum. Önlenemez olayları sükûnet ve teslimiyetle karşılıyorum. Bedevilerden edindiğim bu anlayış sinirlerimi binlerce sakinleştiriciden ve ilaçtan daha iyi sakinleştiriyor..." Bodley'in sözleri burada sona erdi.

Ben derim ki, çöldeki bedeviler bu gerçeği Muhammed'in getirdiği nurdan aldılar. Bu masum Peygamber'in mesajının özü, insanları çölden kurtarmak, onları karanlıklardan aydınlığa çıkarmak, başlarının üzerindeki kumları silkelemek, yüklerini kaldırıp zincirlerini kırmaktır. Hidayet Peygamberiyle birlikte gönderilen kutsal belgede huzur ve güvenin sırları vardır. Başarısızlıktan kurtuluşun ilkeleri bu belgeyle gönderilmiştir. Bu, kadere rıza ve delille ameldir, hedefe ulaşmaktır, kurtuluş için çalışmaktır, sonuç almak için yorulmaktır. Rabbanî mesajın geliş amacı, senin bu evrendeki yerini belirlemektir; senin içini rahatlatmak, kalbine huzur vermek, endişelerini gidermek, amelini tezkiye etmek ve ahlakını güzelleştirmektir; seni yaratılışının sırrını bilen ve hedefini kavrayan ideal bir kul yapmaktır.

Orta Yol

"Sizi mutedil bir ümmet kıldık." (Bakara, 143)

Mutluluk; aşırılıkta, kabalıkta, ifratta ve tefritte değil dengeli olmaktadır. Denge ve itidal; kulu uçlara kaymaktan koruyan, övülmüş, Rabbanî bir metottur. İslam'ın özelliklerinden birisi de onun bir denge dini olmasıdır. O, Yahudilik ile Hıristiyanlık arasında orta bir dindir. Yahudilik ilmi öne çıkarmış, ameli bırakmış; Hıristiyanlık ise ibadette aşırı gitmiş delili kaldırmıştır. İslam ise

hem ilme hem amele; hem ruha hem bedene; hem akla hem de nakle gereken önemi vermiştir.

Dengeli hayatında seni mutlu edecek şeylerden biri de ibadetlerinde dengeli olmandır. **İbadette aşırıya gitme.** Aşırı gidersen bedenini yorarsın, zindeliğini kaybedersin ve bu tempoyu devam ettiremezsin. Öte yandan **ibadette gevşeklik de yapma.** Öyle yaparsan nafileleri bırakır, farzların hakkını vermez ve geleceğe güvenirsin. **Harcamalarında aşırı gitme.** Aksi takdirde servetini telef eder, gelirini helâk eder ve eli boş kalırsın. Vermen gerekeni elinde tutup **cimri de olma.** Yoksa kınanıp mahrum kalırsın. Ahlak konusunda da **orta bir yol tutmalısın.** Ne aşırı ciddi ne de kırılacak kadar yumuşak, ne asık suratlı ne de aşırı gülen, ne insanlardan tamamen uzak uzlet içinde bir hayat ne de ölçüyü kaçıracak şekilde insanlara karışmak.

İşleri ele alırken, herhangi bir şey hakkında hüküm verirken ve başkalarıyla ilişkilerde de dengeli bir yol izlemek gerekir. Ne teraziyi ağır bastıracak şekilde ağır tartmalı, ne de iyiliğin aslını ortadan kaldıracak şekilde eksik tartmalı. Çünkü fazlalık israf, eksiklik ise cefa ve cimriliktir.

"Allah iman edenlere, üzerinde ihtilafa düştükleri gerçeği izniyle gösterdi. Allah dilediğini doğru yola iletir." (Bakara, 213)

İyilik, iki kötülüğün arasındadır: İfrat ve tefrit. **Hayır**, iki şerrin arasındadır: Aşırılık ve ihmalkârlık. **Hak,** iki bâtılın arasındadır: Fazlalık ve eksiklik. **Saadet,** iki bedbahtlığın arasındadır: Acelecilik ve yavaşlık.

Ne O, Ne Bu

Mutarrif İbn Abdillah şöyle diyor: Binicinin kötüsü hem kendine hem de binitine zarar verendir. Bir hadis-i şerifte şöyle buyruluyor:

"Çobanın kötüsü güttüğüne kabalık yapandır."

Burada kastedilen, ailesine ve yönetimi altındakilere kabalık yapan ve zulmedendir. Cömertlik, israf ve cimriliğin; cesaret, korkaklık ve gözü karalığın; hilim, hiddet ve aptallığın; tebessüm, asık suratlılık ve kahkahayla gülmenin; sabır, vurdumduymazlık ve sızlanmanın arasındadır. Aşırılığın ilacı onun dozunu hafifletmek, yakıcı ateşi bir miktar söndürmektir. Kabalığın ilacı; azim kamçısı, gayret parıltısı ve ümit kıvılcımıdır.

"Bize doğru yolu göster, Kendilerine lütuf ve ikramda bulunduğun kimselerin yolunu; gazaba uğramışların ve sapmışların yolunu değil!" (Fatiha, 6-7)

Dur ve Düşün

Şu dünyada sabretmekten daha zor bir şey yoktur; ister arzu edilen bir şeyi beklemek için, ister hoşa gitmeyen bir şeye katlanmak için olsun... Özellikle zaman uzayınca veya kurtuluş ümidi kalmayınca sabretmek zorlaşır. Sabır yolculuğunun devamı için azığa ihtiyaç vardır. Bu azık çeşitli şekillerde kendisini gösterir:

1. Bela ve musibetin miktarına bakmak ve daha büyük bir musibet olabileceğini düşünerek teselli bulmak.

2. Mesela çok değer verdiği bir çocuğunu kaybetmek gibi daha büyük musibetlerle karşılaşabileceğini düşünmek.

3. Çektiği acılara karşılık dünyevî bir karşılığın olabileceğini ümit etmek.

4. Uhrevî bir karşılığını olabileceğini ümit etmek.

5. Gösterdiği sabırdan dolayı insanların kendisini övmesinden zevk almak ve Allah Teâlâ'nın vereceği sevabı ummak.

6. Sızlanmanın bir faydasının olmayacağını, hatta sahibini küçük düşüreceğini düşünmek.

Kişi, bu ve benzeri düşünceleri kendisine azık edinerek sabrına güç katabilir. Sabrın bundan başka sermayesi yoktur. Sabreden

kişinin kendisini bunlarla meşgul etmesi musibet anlarını bunlarla geçirmesi gerekir.

Allah Dostları Kimlerdir?

Allah dostlarının nitelikleri şunlardır: Onlar ezanı şevkle bekler, iftitah tekbirini beklemeden alır, ilk safta olmayı ve camide oturmayı severler. Kalpleri temizdir. Sünnet merasimlerinde bulunurlar. Çok zikrederler. Helale düşkündürler. Faydasız şeyleri terk eder, kendisine yetecek kadarına razı olurlar. Kur'ân ve Sünnet'i öğrenmek için çalışırlar. Güler yüzlüdürler. Müslümanların başına gelen musibetlerden acı duyarlar. Tartışmaya girmez, zorluklara sabreder ve iyilik yaparlar.

Geçimde orta yol, olabileceklerin en iyisidir. Ne azdıran zenginlik ne de insana kendini unutturan fakirlik iyidir. Yeterli, ihtiyacı karşılayan, maksada ulaştıran bir geçim en güzel ve en faydalısıdır.

Yeterliliğin ölçüsü; başını sokabileceğin bir evin, sığınacağın bir eşin, güzel bir binitin, gerekli ihtiyaçlarını karşılamaya yetecek kadar bir servetin olmasıdır.

Allah, Kullarına Lütufkârdır

Riyad şehrinin ileri gelenlerinden biri 1957 yılında Cübeyl şehrinden bir grupla birlikte balık tutmak için denize açılmıştı. Üç gün üç gece bekledikleri halde tek bir balık tutamadılar. Bu esnada beş vakit namazlarını kılıyorlardı. Yanlarına başka bir grup yaklaştı. Adamların alınları secdeye değmediği, namazlarını kılmadıkları halde oltalarına balıklar takılıyor ve denizden istediklerini çıkarabiliyorlardı. Gruptan birisi dedi ki: "Sübhanallah, şu işe bakın! Bütün namazlarımızı kılıyoruz, fakat hiçbir şey tutamıyoruz. Şu adamların alnı secdeye değmiyor, ama istediklerini yakalıyorlar." Bu sırada şeytan onlara namazı terk etmeleri için ves-

vese verdi. Önce sabah namazını terk ettiler, sonra öğleyi, sonra ikindiyi terk ettiler. İkindiden sonra tekrar denize açıldıklarında bir tane balık avladılar. Onu denizden çıkarıp karnını yardıklarında içinde çok kıymetli bir inci buldular. Birisi bu inciyi eline aldı, evirdi, çevirdi, inceledi ve şöyle dedi: "Sübhanallah, şu hale bakın! Allah'a itaat ettiğimiz zaman hiçbir şey tutamadık, isyan edince bunu yakaladık! Bunu iyi düşünmek gerekir." Sonra elindeki inciyi denize attı ve şöyle dedi: "Allah bundan daha hayırlısını bize verecektir. Mademki biz namazı terk ettikten sonra bunu tuttuk, vallahi ben bunu alamam. Haydi, Allah'a isyan ettiğimiz bu yerden gidelim." Sonra üç mil öteye gidip orada çadırlarını kurdular. Sonra tekrar denize yaklaştılar. Büyükçe bir balık tuttular. Karnını yardıklarında bu balığın içinde de bir inci buldular. "Bize bu helal rızkı veren Allah'a hamd olsun." dediler. Bu olaydan sonra namaza başlayıp Allah'ı zikretmeye başladılar ve inciyi de aldılar.

Önceki, yani masiyet işlerken elde ettikleri, kirli bir rızıktı. Şimdi itaat ettiler ve helal rızka kavuştular.

"Eğer onlar Allah ve Resûlünün kendilerine verdiğine razı olup 'Allah bize yeter, yakında bize Allah da lütfundan verecek, Resûlü de. Biz yalnız Allah'a rağbet edenleriz.' deselerdi (daha iyi olurdu)." (Tevbe, 59)

Şüphesiz bu Allah'ın bir lütfudur. Kim Allah için bir şeyi terk ederse Allah onun yerine ondan daha hayırlısını verir.

Bu olay bana Hz. Ali'nin başından geçen bir olayı hatırlattı: Bir kuşluk namazını kılmak için Kûfe mescidine gelmiş ve kapıda gördüğü bir köleye şöyle demişti: "Delikanlı! Ben namazı kılıncaya kadar şu katırımı tutuver." Hz. Ali mescide girdi ve içinden katırını tutmasına mukabil köleye bir dirhem bahşiş vermeyi tasarladı. Mescide girince köle hemen katırın yularını çıkardı ve satmak için pazara götürdü. Hz. Ali namazı bitirip mescitten çıktı. Köleyi göremedi fakat katırın yularının olmadığını fark etti. Hemen ar-

kasından bir adam gönderdi ve ona dedi ki, "Git bak, belki onu pazarda satmaya çalışacaktır." Adam gitti, köleyi buldu ve yuları ondan bir dirheme satın aldı. Yuları getiripdiğinde durumu Hz. Ali'ye anlattı. Bunun üzerine Hz. Ali şöyle dedi: "Şu Allah'ın işine bak. Ben ona helalinden bir dirhem vermek istedim. Ama o ille de haram olmasını istedi."

Şüphesiz bu Allah'ın bir lütfudur. Nereye giderlerse gitsinler ve nerede bulunursa bulunsunlar bu lütuf kulların peşinden gider ve onları bulur.

"Ne zaman sen bir işte bulunsan, ne zaman Kur'an'dan bir şey okusan ve siz ne zaman bir iş yaparsanız, o işe daldığınız zaman biz mutlaka üstünüzde şahidizdir. Ne yerde ne gökte zerre ağırlığınca bir şey Rabbinden uzak (ve gizli) kalmaz. Bundan daha küçüğü ve daha büyüğü yoktur ki apaçık kitapta (levh-i mahfuzda) bulunmasın." (Yunus, 61)

Onu Beklemediği Yerden Rızıklandırır

Tennuhi, *Zorluktan Sonra Kolaylık* isimli kitabında bu konuya uygun bir olay anlatır: Bir adam tamamen çaresiz kalmış ve bütün geçim kapıları üzerine kapanmıştı. Bir gün evlerinde onun ve ailesinin hiçbir şeyi kalmamıştı. Bunun üzerine şöyle dedi: Bugün ben de, ailem de açız. Ertesi günü de aç geçirecektik. Güneş batmaya yaklaşınca eşim bana dedi ki: Haydi git de yiyecek bir şeyler ara. Yoksa ölümün eşiğine geleceğiz. Adam dedi ki: Hanımın bu sözü üzerine aklıma akrabalardan bir kadın geldi. Ona gittim ve durumu anlattım. Kadın dedi ki: Evimizde şu kokmuş balıktan başka bir şey yok. Dedim ki: Onu almalıyım. Yoksa ölümün eşiğine geldik. Balığı eve götürdüm ve temizlemek için karnını yardığımda içinden bir inci çıktı. İnciyi binlerce dinara sattım. Durumu balığı bana veren akraba kadına haber verdim. Kadın dedi ki, ben sadece payıma düşeni alırım. Daha sonra zengin

oldum. Evimi döşedim, halimi düzelttim. Rızkım genişledi. Bu, yüce Allah'ın lütfundan başka bir şey değildi.

"*Ne nimetiniz varsa Allah'tandır.*" (Nahl, 53)

"*Hani imdat dilemiştiniz de Allah size yardım etmişti.*" (Enfâl, 9)

Yağmuru İndiren O'dur

Fazilet ehli abidlerden biri anlatmıştı. Ailesiyle birlikte çölde yaşıyordu. Allah'a ibadet eden, O'na itaat eden, O'na güvenen ve O'nu zikreden biriydi. Şöyle dedi: Civarımızdaki sular tükenmişti. Aileme su aramak için çıktım. Yakınlardaki göletin de kuruduğunu gördüm. Ailemin yanına döndüm. Sonra sağda solda su aradık, bir damla bile bulamadık. İyice susuzluğu hissetmeye başladık. Çocuklarımın suya ihtiyacı vardı. Hemen aziz olan Rabbimi hatırladım. Bana en yakın ve dualarımı kabul edecek olan O idi. Kalktım, bir teyemmüm yaptım, kıbleye yöneldim ve iki rekât namaz kıldım. Sonra ellerimi kaldırdım. Ağladım. Gözlerimden yaşlar aktı. Israrla istedim ve şu ayeti hatırladım:

"*Darda kalana kendine yalvardığı zaman karşılık veren...*" (Neml, 62)

Vallahi gökyüzünde hiçbir bulut olmadığı halde daha yerimden kalkmadan bir bulut belirdi, çölde tam bulunduğum yerin üstüne geldi, iyice yerleşti ve yağmurunu indirmeye başladı. Etrafımızdaki, sağımızdaki, solumuzdaki bütün göletler suyla doldu. Bol bol içtik, yıkandık, abdest aldık. Yüce Rabbimize hamd ettik. Bir süre sonra oranın biraz arka tarafına gitmiştik ki her taraf kupkuru idi. Allah'ın, bu yağmuru duamın karşılığı olarak gönderdiğini anladım. Allah'a tekrar hamd ettim.

"*Tam ümitlerini kestikleri anda yağmuru indiren ve rahmetini yayan O'dur. O, övülendir, kullarının işlerini üstüne alandır.*" (Şûrâ, 28)

Demek ki **Rabbimizden ısrarla istemeliyiz.** Çünkü nefisleri ıslah eden, rızık veren, hidayet eden, başarıya ulaştıran, sebat ettiren, yardım edip imdada koşan sadece Yüce Allah'tır. Allah, peygamberlerden birinden söz ederken şöyle buyuruyor:

"*Onun da duasını kabul buyurduk. Ona Yahya'yı armağan ettik. Bunun için de eşini çocuk doğurmaya elverişli hale getirdik. Doğrusu onlar hayırlı işlere koşuşur, iyilikte yarışır, hem ümit hem endişe içinde Bize yakarırlardı. Gerçekten Bize derin bir saygı gösterirlerdi.*" (Enbiyâ, 90)

Allah Onun Yerine Daha Hayırlısını Verir

İbn Receb ve başkalarının anlattıklarına göre, Mekke'de abid bir adam vardı. Adamın geçim kaynağı kesildiği için açlıkla ve ölümle karşı karşıya kalmıştı. Mekke sokaklarından birinde dolaşırken ayağına çok değerli bir gerdanlık takıldı. Onu cebine koyup Harem-i Şerif'e gitti. Çok geçmeden adamın birinin gerdanlığı soruşturduğunu gördü. Ona kaybettiği gerdanlığın özelliklerini sordu. Adam onun bulduğu gerdanlığı tarif ediyordu. Adam olayın gerisini şöyle anlattı: "Belki karşılığında bana bir şeyler verir ümidiyle gerdanlığı verdim. Adam gerdanlığı aldığı gibi gitti. Değil bir dirhem, zırnık bile vermedi. Dedim ki: 'Ey Allah'ım! Bu gerdanlığı sırf senin rızan için verdim, bana ondan daha hayırlısını nasip et.' Abid bu olaydan bir süre sonra deniz yolculuğuna çıktı. Küçük bir kayıkla gidiyordu. Şiddetli bir rüzgâr esti ve kayık parçalandı. Bir tahta parçasına bindi ve suyun üstünde rüzgârın oyuncağı olarak sağa sola savruldu. Nihayet rüzgâr onu bir adaya bıraktı. Bu adada konakladı. Orada bir mescit ve namaz kılan bir topluluk buldu. Mescitte namaz kıldıktan sonra oracıkta bulduğu bir mushafı alıp okumaya başladı. Ada halkı ona: 'Sen Kur'ân okumayı bilir misin?' diye sorunca 'Evet' dedi. 'O halde bizim çocuklarımıza da öğret.' dediler. Onlara ücretle Kur'ân öğretmeye başladı. Abid kişi anlatmaya devam etti: "Sonra benim yazı yaz-

dığımı görünce: 'Çocuklarımıza yazıyı da öğretir misin?' dediler. 'Evet' dedim ve onlara ücretle yazıyı da öğrettim.

Sonra bana dediler ki: 'Bizim burada yetim bir kız var. Babası iyi bir insandı, vefat etti. Onunla evlenir misin?' Ben de 'Olabilir' dedim. Bu kızla evlendim. Zifaf gecesi, Mekke'de bulup da sahibine iade ettiğim gerdanlığı boynunda görünce bu gerdanlığın hikâyesini sordum. O da anlattı ve babasının Mekke'de bir gün bu gerdanlığı kaybettiğini, bir adamın bulup bu gerdanlığı kendisine teslim ettiğini ve kızına öyle bir adamı nasip etmesi için secdelerinde Allah'a dua ettiğini söyledi. Abid, kıza dedi ki: 'İşte o adam benim.'"

Gerdanlık helal yoldan geri gelmişti. Çünkü onu Allah'ın rızasını kazanmak için bırakmıştı. Allah onun yerine daha hayırlısını vermişti.

"Allah temizdir, ancak temiz olanı kabul eder." (Hadis-i Şerif)

İsteyeceksen Allah'tan İste

Allah'ın lütfu pek yakındır. O, her şeyi işitir ve dualara icabet eder. O'na ısrarla dua etmeye acil ihtiyacımız vardır. Bıkmadan, usanmadan dua etmeliyiz ve "dua ettim, dua ettim, icabet edilmedi." dememeliyiz. Aksine yüzlerimizi toprağa sürterek, yalvarıp yakararak: "Ey celal ve ikram sahibi!" diyerek sürekli istemeliyiz. Allah Teâlâ bizim isteğimizi kabul edinceye veya daha hayırlısını verinceye kadar bu güzel isimlerle ve yüce sıfatlarla tekrar tekrar dua etmeliyiz.

"*Rabbinize yalvara yakara ve gizlice dua edin.*" (A'râf, 55)

Davetçilerden biri yazdığı risalelerden birinde şöyle anlatıyor: "Müslüman bir adam, başka bir devlete gitmiş ve ailesiyle birlikte vatandaşlık talebinde bulunarak oraya sığınmıştı. Fakat kapılar yüzüne kapatılmıştı. Elinden gelen her şeyi yapan adam, bütün tanıdıklarını devreye sokmasına rağmen hiçbir çare bulama-

mış ve yollar kapanmıştı. Sonra takva ehli bir âlimle karşılaştı ve halini ona şikâyet etti. Âlim kendisine şu tavsiye de bulundu: 'Gecenin son üçte birinde kalk ve Mevla'na dua et. Allah senin işini kolaylaştıracaktır.'" Âlimin bu sözü, bir bakıma Allah Rasûlünün hadisinin bir tercümesiydi:

"İstediğin zaman Allah'tan iste. Bil ki bütün ümmet sana faydalı olmak için birleşse, O'nun yazdığından başka bir fayda veremezler."

"İnsanlara gitmeyi, onlardan şefaat beklemeyi bıraktım ve bu âlimin sözüne uyarak seher vakitlerinde devamlı Allah'a yalvarıp dua etmeye başladım. Birkaç gün sonra araya hiçbir vasıta koymadan durumumu yetkililere tekrar arz ettim. Dilekçem gittikten birkaç gün sonra evde sürpriz bir haberle karşılaştım. O zor şartlarda vatandaşlığa kabul edilmiştim."

"*Allah kullarına lütufkârdır.*" (Şûrâ, 19)

Değerli Dakikalar

Tennuhi şöyle anlatıyor: Bağdat'ta bir vezir -ki kitabında adını da veriyor- yaşlı bir kadının servetine el koymuş, haklarını gasp etmiş, emlakını müsadere etmişti. Kadın ağlayarak vezirin yanına gitmiş ve kendisine yapılan zulüm ve haksızlığı şikâyet etmişti. Ama vezir bir türlü tasarrufundan vazgeçmemiş ve geri adım atmamıştı. Bunun üzerine yaşlı kadın: "Ben de sana beddua ederim." dedi. Vezir alaylı bir şekilde gülerek dedi ki: "Gecenin son üçte birinde kalk da öyle beddua et." Zorba ve ahlaksız biri olduğu için bu sözü alayvari bir şekilde söylüyordu. Kadın gitti ve gecenin son üçte birlerinde kalkarak beddua etmeye başladı. Kısa bir zaman sonra vezir görevinden alındı, malı mülkü elinden alındı ve insanlara yaptığı zulümden dolayı pazaryerinde kırbaçlandı. Yaşlı kadın da bu esnada yanından geçti ve dedi ki: "Bana gecenin üçte birinde dua etmemi tavsiye etmekle çok iyi etmişsin. Bunun isabetli olduğunu gördüm."

Gecenin üçte biri hayatımızın en değerli vakitlerindendir. Yüce Rabbimiz bu nefis vakitler hakkında bir kudsî hadiste şöyle buyuruyor:

"Yok mu isteyen vereyim? Yok mu bağış dileyen, bağışlayayım. Yok mu dua eden, icabet edeyim?"

Gençlik yıllarında öyle şeyler yaşadım, öyle şeyler duydum ve hayatımda iz bırakan unutamadığım öyle olaylar oldu ki bunların hepsinde kendime en yakın olarak Allah'ı buldum, O'nun huzurunda rahata erdim, O'nun yardımını gördüm ve O'nun lütfuna erdim.

Körfez krizi esnasında bir grup insanla birlikte Abha'dan Riyad'a bir uçak yolculuğu yapmıştım. Uçak havalandıktan sonra teknik bir arıza sebebiyle havaalanına geri döneceğimiz bildirildi. Abha'ya döndük. Uçağı tamir ettiler ve tekrar havalandık. Riyad'a yaklaştığımızda tekerlekler açılmadı. Tam bir saat Riyad semalarında bizi dolaştırdı. On defa inişe geçmesine rağmen başaramadı, tekrar havalandı. Bizde bir tedirginlik başladı. Moraller bozuldu ve kadınların ağlaması artı. Gözyaşlarının yanaklardan aktığını gördüm. Yerle gök arasında anlık bir mesafede olan ölümü beklemeye başladık. Her şeyi düşündüm. Salih amel olarak bir şey bulamadım. Kalp, Allah'a ve ahirete doğru yolculuğa çıktı. Dünyanın ne kadar boş ve değersiz olduğu ortaya çıkmıştı. ***"Lailahe illallahü vahdehu la şerike leh. Lehül mülkü ve lehül hamdü ve hüve ala külli şey'in kadir: Allah'tan başka ilah yoktur. O'nun ortağı yoktur, hamd O'nadır, O'nun her şeye gücü yeter."*** demeye başladık. O kadar ihlâslı bir yakarış içindeydik ki, yaşlı bir adam kalktı ve insanlardan Allah'a iltica etmelerini, O'na dua etmelerini, O'na istiğfar etmelerini ve O'na yönelmelerini istedi.

Allah Teâlâ, insanlardan söz ederken şöyle demişti:

"Gemiye bindikleri zaman, dini yalnız O'na has kılarak (ihlâsla) Allah'a yalvarırlar." (Ankebut, 65)

Biz de zorda kalanlara dua ettikleri vakit icabet eden Allah'a dua ettik. Dua da ısrar ettik. Nihayet on ikincisinde selametle yere indik. Uçaktan sanki kabirden çıkar gibi çıktık. Sanki yeniden canlanmıştık. Gözyaşları kurumuş, tebessümler belirmişti. Allah'ın lütfu gerçekten çok büyüktü.

"Başımıza gelen nice musibette Allah'tan yardım isteriz.
Kurtulunca belalardan hepsini unutur gideriz.
Ona dua ederiz denizde gemimiz kurtulsun diye,
Kıyıya dönünce tekrar isyan ederiz.
Güven ve sükûnetle bineriz uçağa,
Allah koruduğu için yere düşmeyiz."

Bu, yüce Yaratıcının lütfu ve yardımından başka bir şey değildir.

Zor Günlerimizde Bize Kim Yardım Eder?

el-Kasîm gazetesinde okuduğum bir haberi hatırladım. Bu, eski bir gazeteydi. Habere göre Şam'da bir genç yolculuğa çıkmak için rezervasyon yaptırmışi annesine uçağın kalkış saatini bildirerek vakit yaklaştığında kendisini uyandırmasını istemiş, sonra uyuya yatmıştı. Annesi yayın araçlarından hava durumunu dinlemiş, fırtınalı ve kapalı bir hava olacağını, kum fırtınası eseceğini öğrenmişti. Biricik oğlunun başına bir şey geleceğinden korkmuş ve onu kıskanmıştı. Uçağı kaçırır ümidiyle onu uyandırmamıştı. Çünkü hava şartları yolculuğa müsait değildi. Sürpriz bir durumdan korkmuştu. Uçağın yolcularıyla birlikte kalktığından iyice emin olduktan sonra uyandırmak için oğlunun yanına gittiğinde onu yatağında ölü bulmuştu.

"De ki: Sizin kendisinden kaçtığınız ölüm, muhakkak sizi bulacaktır. Sonra da görüleni ve görülmeyeni bilen Allah'a döndürüleceksiniz de O size bütün yaptıklarınızı haber verecektir." (Cum'a, 8)

Ölümden kaçmış, ölümün içine düşmüştü.

Halk arasında şöyle bir söz vardır: "Denizde kurtulan için de ölüme giden bir yol vardır."

Ecel geldiği zaman, herhangi bir şey insanı öldürür.

Ölüm Hikâyeleri

Şeyh Ali Tantavi duyduğu ve gördüğü şeylerden birini şöyle anlatıyor: Şam taraflarında, arkası açık bir arabası olan bir adam vardı. Arabasının arkasına bir adamı bindirdi. Arabasının arkasında ölüler için hazırlanmış bir tabut bulunuyordu. Tabutun ihtiyaç anında kullanılmak üzere bir de kapağı vardı. Yağmur yağınca arkadaki adam kalktı, tabuta girdi ve kapağını kapattı. Yolda arabanın arkasına başka bir yolcu daha bindi ve tabutun yanına oturdu. Tabutta birisinin bulunduğunu bilmiyordu. Yağmur devam ediyordu. Bu ikinci yolcu arabanın arkasında tek başına olduğunu zannediyordu. Birinci adam yağmurun kesilip kesilmediğini öğrenmek için aniden elini tabutun dışına çıkarınca diğeri onu gördü ve korkuya kapıldı. Ölünün dirildiğini zannetti, kendisini kaybetti ve arabadan başı üstüne düşerek öldü.

Allah Teâlâ, bu adamın ecelini bu yolla takdir etmiş, ölümünün bu vesileyle olacağını yazmıştı.

"Her şey kaza ve kaderledir.

Nice ibretler vardır ölümlerde."

Kul, ölümü taşıdığını, ölüme doğru koştuğunu ve sabah akşam ölümü beklediğini daima hatırlamalı. Hz. Ali'nin bu konuda söylediği şu veciz söz ne kadar güzeldir: "Ahiret yönünü dönmüş gelmekte, dünya ise arkasını dönmüş gitmektedir. Siz dünyanın değil, ahiretin çocukları olun. Bugün hesap günü değil, amel günüdür. Yarın ise amel günü değil, hesap günü olacaktır."

Bu bize insanın ölüme hazır olması, halini düzeltmesi, tövbesini yenilemesi ve sonsuz güç, kuvvet, kerem ve lütuf sahibi Rabbine karşı nasıl muamele edeceğini bilmesi gerektiğini ifade eder.

Ölüm hiç kimseden izin istemez, hiç kimseye torpil geçmez ve hiç kimseye nezaket göstermez. Ölümü insanlara haber verecek bir erken uyarı sistemi de yoktur.

"*Hiçbir nefis yarın ne kazanacağını bilmez. Hiçbir nefis de nerede öleceğini bilmez.*" (Lokman, 34)

"*Ne bir saat geri kalır, ne de ileri gidebilirsiniz.*" (Sebe', 30)

Yine Tantavi hatıralarında şöyle bir olayı anlatıyor: Yolcu dolu bir otobüs, yolda sağa sola yalpa yaparak ilerlemekteydi. Şoför bir müddet böyle gittikten sonra aniden durdu. Yolcular "Niçin durdun?" diye sordular. Şöyle dedi: "Binmek için işaret eden şu ihtiyarı otobüse almak için durdum." Yolcular: "Biz kimseyi görmüyoruz." dediler. Şoför: "Bakın işte geliyor." dedi. Yolcular: "Biz hiç kimseyi göremiyoruz." dediler. Şoför: "Şimdi binecek." dedi. Yolcular: "Vallahi biz hiç kimseyi göremiyoruz." dediler. Bu esnada şoförün aniden koltuğuna yığılıp öldüğünü gördüler.

Şoförün eceli gelmiş ve vefat etmişti. Bu bir sebepti.

"*Ecelleri geldiğinde ne bir saat öne alınır, ne de ertelenirler.*" (A'râf, 34)

İnsan korktuğu yerlerde ölümden sakınır fakat güvende hissettiği yerlerde ölüm kendisini yakalayıverir.

"*(Evlerinde) oturup da kardeşleri hakkında: 'Bize uysalardı öldürülmezlerdi' diyenlere, 'Eğer doğru sözlü insanlar iseniz, canlarınızı ölümden kurtarın bakalım!' de.*" (Âl-i İmrân, 168)

Öyle şaşılacak bir durumdayız ki, Allah'ın huzuruna çıkacağımızı, dünyanın ne kadar değersiz olduğunu ve bir gün bu dünyadan ayrılacağımızı başımız derde girmedikçe düşünemiyoruz.

Allah'ın Dışındaki Dua Ettikleriniz Kaybolur Gider

Hicri 1413 yılında Riyad'dan Demmam şehrine bir yolculuk yaptım. Öğlen saat on iki civarında Demmam'a ulaştım. Havaalanına indim. Orada bir arkadaşımla buluşmak istiyordum. Fakat işte olduğu için ancak geç çıkabilecekti. Bir araba tutarak oradaki bir otele gittim. Otele girdiğim zaman kimseyi bulamadım. Tatil dönemi değildi. Dördüncü katta, görevlilerden ve çalışanlardan uzak bir oda kiraladım. Otelde benden başka kimse yoktu. Odaya girdim, valizimi yatağın üzerine koydum. Abdest almak için banyoya girdim ve üzerimden kapıyı örttüm. Abdest almayı bitirince kapıyı açmak için gittiğimde kapıyı açamadım. Kapıyı açmak için her çareye başvurduğum halde kapı bir türlü açılmadı. Bu daracık mekânda kalmıştım. Ne bakılabilecek bir penceresi ne de başkasına ulaşabileceğim bir telefon vardı. Seslenebileceğim yakın birisi de yoktu. Yüce Rabbimi hatırladım. Bulunduğum yerde üç saat kaldım. Fakat bu üç saat bana sanki üç gün gibi geldi. Üç saat boyunca ter döktüm. Kalbim titredi, Vücudum sarsıldı. Çünkü garip ve tuhaf bir yerde idim. Bu, beklenmedik bir durumdu. Bir arkadaşa veya yakın birine telefon etme imkânım yoktu. Sonra mekân uygun bir yer değildi. Bu üç saat boyunca gözümün önünden nice olaylar, ibretler ve hatıralar gelip geçti.

"Ömür çok kısa olabilir bir an gibi,

Dünya çok dardır, bir mekân gibi."

Sonunda kapıyı zorlamaya karar verdim. İnce ve zayıf bedenimle şaşkın bir halde kapıyı zorlamaya başladım. Demir parçasının saatin akrebi gibi yavaş yavaş açıldığını keşfettim. Yoruldukça durup dinlendim, sonra tekrar devam ettim. Sonunda kapı açıldı. Sanki kabirden çıkmıştım. Odama döndüm. Allah'a hamd ettim. İnsanın ne kadar zayıf ve çaresiz olduğunu, ölümün onu her an yakalayabileceğini düşündüm. Kendimiz ve ömrümüz konusunda kusurlu olduğumuzu ve ahiretimizi unuttuğumuzu hatırladım.

"*Allah'a döndürüleceğiniz bir günden sakının.*" (Bakara, 281)

"*Nerede olursanız olun, sağlam kaleler içinde bile olsanız ölüm sizi yakalayacaktır.*" (Nisâ, 78)

Bu konuda çok ilginç şeyler okudum ve garip şeyler dinledim. Kimi ölüme gittiği yerde hayatı bulmuş, kimi yaşamak için gittiği yerde can vermiştir. Kimi tedavi olurken ölmüş, kimi de kendini feda edip ölmek istediği yerde kurtulmuştur. Yaratıcı, yönetici ve hikmet sahibi Yüce Rabbimiz her türlü noksanlıktan münezzehtir.

Bedenler Bazen Hastalıklarla Sağlığına Kavuşur

Siyerciler anlatıyor: Adamın biri felç olup evinden dışarı çıkamaz hale geldi. Bıkkınlık, ümitsizlik ve başarısızlık duygusu içinde uzun yıllar geçirdi. Doktorlar tedavisinde aciz kaldılar, durumu çocuklarına ve ailesine bildirdiler. Bir gün evinin tavanından üzerine bir akrep düştü. Felçli olduğu için yerinden hareket edemedi. Akrep başına kadar geldi ve kafasının birkaç yerinden soktu. Vücudu baştan ayağa sarsıldı. Birden organlarında bir canlılık ve hareketlenme hissetti. Vücudunun bütün bölgelerine bir iyilik ve şifa geldi. Adam titredi ve zindeliğine geri döndü. Sonra ayaklarının üzerinde durdu ve odanın içinde yürümeye başladı. Sonra kapısını açtı, çocuklarının ve ailesinin yanına geldi. Adam ayakta duruyordu. Gözlerine inanamadılar. Şaşkınlıktan neredeyse bayılacaklardı. Adam başından geçeni onlara anlattı.

Sübhanallah! Yüce Rabbimiz, bu adamın şifasını akrebin zehrinde yaratmıştı.

Bu olayı bazı doktorlara anlattığımda olabileceğini söylediler. Ellerinde kimyevî olarak hafifletilmiş zehirli bir serum vardı ve felçli hastaların tedavisinde kullanılıyordu.

Latif olan Rabbimiz yüceler yücesidir. O, dermanını vermediği hiçbir dert yaratmamıştır.

Evliyanın Kerametleri Vardır

Sıla İbn Eşyem, tabiin döneminin âbid ve zahidlerindendir. Cihad etmek için kuzeye doğru gitmiş, gecenin bağrında namaz kılmak için bir ormana girmiş, abdestini almış ve ağaçların arasında namaza durmuştu. Sıla namazda iken yırtıcı bir aslan gelmiş yanına doğru yaklaşmış ve etrafında dönmeye başlamıştı. O, tam bir huşu içinde namazına devam ediyordu. Namazına ve zikrine devam etti. İki rekâtı kıldıktan sonra selam verdi ve aslana dönerek şöyle dedi: "Eğer beni öldürmekle emrolunduysan beni ye. Eğer böyle bir emir almamışsan beni bırak da Rabbime dua edeyim." Bunun üzerine aslan, kuyruğunu salladı ve orayı terk etti. Sıla da namazına devam etti.

el-Bidaye ve'n-Nihaye'de ve diğer tarih kitaplarında şu olayın anlatıldığını görebilirsin: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in azatlısı Sefine, bir grup arkadaşıyla birlikte denizde yolculuk yapmışlardı. Karaya indiklerinde karşılarında kendilerine doğru gelen vahşi bir aslan gördüler. Sefine, aslana: "Ey aslan! Ben Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in ashabındanım ve onun hizmetçisiyim. Bunlar da benim arkadaşlarım. Bize saldırmaya hakkın yok" dedi. Bunun üzerine aslan arkasını döndüğü gibi kaçmaya başladı. Giderken öyle bir kükredi ki neredeyse herkesi sağır edecekti.

Bu olayları ancak büyüklük taslayanlar inkâr ederler. Allah'ın yarattıkları için koyduğu kanunlarda bu gibi şeylere şahitlik eden örnekler vardır. Söz burada uzamış olmasaydı bu konuda onlarca yaşanmış hikâye anlatabilirdim. Lütuf ve hikmet sahibi ve kendisine hiçbir şeyin gizli kalmadığı yüce bir Rabbin varlığını bilmen için bu sözün delalet ettiği mana sana yeterlidir. Muhakkak

ki Allah'ın ilmi, lütfu ve şahitliği herkesi kuşatır. O, her şeyden haberdardır.

"Üç kişinin gizli konuştuğu yerde dördüncüsü mutlaka O'dur. Beş kişinin gizli konuştuğu yerde altıncısı mutlaka O'dur. Bunlardan az veya çok olsunlar ve nerede bulunurlarsa bulunsunlar mutlaka O, onlarla beraberdir." (Mücâdele, 7)

Vekil ve Şahit Olarak Allah Yeter

İmam Buhari, *Sahih*'inde şöyle naklediyor: İsrailoğullarından bir adam, başka birinden bin dinar borç istedi. Borç istediği kişi: "Şahidin var mı?" diye sordu. Adam: "Allah'tan başka şahidim yok." dedi. Bunun üzerine diğeri: "Allah, şahit olarak yeter." dedi ve tekrar sordu: "Vekilin var mı?" Adam: "Allah'tan başka vekilim yok." dedi. Diğeri: "Vekil olarak Allah yeter." dedi. Sonra adam ona belli bir vade ile bin dinar borç verdi. O diyarda bu iki adamın kaldıkları yerler arasında bir nehir vardı. Borcun vadesi geldiği zaman borçlu borcunu alacaklısına ödemek için nehrin kenarına geldi ve bir kayığa binmek için beklemeye başladı. Fakat binecek bir şey bulamadı. Gece oldu, uzun bir süre orada kaldı yine de kendisini taşıttıracak bir vasıta gelmedi. Sonra şöyle dedi: "Ey Allah'ım! O arkadaş benden şahit istemiş, senden başka şahit bulamamıştım. Benden kefil istemiş, senden başka kefil bulamamıştım. Allah'ım! Şu mesajımı ona ulaştır." Sonra bir odun parçası alarak içini oydu. Dinarları ve yazdığı notu içine koydu ve nehre bıraktı. Allah'ın izniyle ve yardımıyla bu odun karşı tarafa gitti. Bu sırada dinarların sahibi ikinci adam randevu sabahını gözeterek evinden çıktı. Nehrin kenarına gelip bekledi. Fakat hiç kimseyi bulamadı. Sonra: "Şu odunu alayım, evimde ailemin işine yarayabilir." dedi. Odun ona dinarları getirmişti. Odunu alıp eve götürdü. Kırdı ve içindeki dinarları ve mektubu gördü.

Çünkü şahidi olan Allah ona yardım etmişti. Çünkü vekili, vekâletini yerine getirmişti. Allah Teâlâ çok yüce ve büyüktür.

"*O halde müminler Allah'a tevekkül etsinler.*" (Âl-i İmrân, 122)

"*Eğer müminler iseniz ancak Allah'a güvenin.*" (Mâide, 23)

Helalinden Ye ki Duan Kabul Edilsin

Sa'd İbn Ebi Vakkas bu gerçeği kavramıştı. O, cennetle müjdelenen on sahabeden biri idi. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*, attığını vurması ve duasının kabul edilmesi için kendisine dua etmişti. O dua ettiği zaman sabahın aydınlığı gibi gerçekleşirdi.

Hz. Ömer *radıyallahu anh*, Sa'd İbn Vakkas'ın Kûfe'deki yönetiminin adaletli olup olmadığını soruşturmak için sahabeden birkaç kişi göndermişti. İnsanlar onu hep övdüler. Yalnız Abbasoğulları semtinde bulunan mescide geldiklerinde bir adam ayağa kalktı ve şöyle dedi: "Bana Sa'd'ı mı sordunuz? O, yönetimde adaletli değil, herkese eşit davranmıyor. Halkın arzularına uygun hareket etmiyor." Sa'd İbn Ebi Vakkas bu sözleri duyunca şöyle dedi: "Allah'ım! Bu adam bu sözleri eğer riya ve gösteriş için söylemişse gözlerini kör, ömrünü uzun eyle ve başını fitnelerden kaldırmasın." Gerçekten adam uzun bir ömür yaşadı, gözlerine perde indi ve Kûfe sokaklarında dolaşırken cariyelere laf atmaya ve tacizde bulunmaya başladı. Şöyle derdi: "Ben ne yaptığını bilmez bir ihtiyarım. Sa'd'ın bedduası beni bu hale getirdi."

Şüphesiz ki bu, Yüce Allah ile samimi bir ilişkinin ve O'nun vaadine kesin bir güvenin semeresidir. Âlemlerin Rabbi olan Allah çok mübarektir.

Siyeru A'lami'n-Nübela isimli eserde Sa'd ile ilgili olarak şöyle bir olay anlatılır: Adamın biri Hz. Ali hakkında yakışıksız sözler söyledi. Sa'd da Hz. Ali'yi savundu. Adam sövüp saymaya devam etti. Bunun üzerine Sa'd şöyle dua etti: "Allah'ım!

Beni şu adama karşı dilediğin şekilde galip getir." Çok geçmeden Kûfe'den bir deve fırladı. Sağa sola sapmadan insanların arasına daldı, doğruca o adamın üzerine gitti ve o kadar insanın gözünün önünde onu öldürünceye kadar ayaklarıyla çiğnedi.

"Şüphesiz peygamberlerimize ve iman edenlere, hem dünya hayatında, hem şahitlerin şahitlik edecekleri günde yardım ederiz." (Mü'min, 51)

Ben bütün bu olayları sana; imanın ve Rabbine olan güvenin artsın da O'na dua edesin, O'na yalvarasın ve gerçek lütfun O'nun lütfu olduğunu bilesin diye anlattım. Allah, sana muhkem kitabında şöyle emrediyor:

"Bana dua edin ki size icabet edeyim." (Mü'min, 60)

"Kullarım sana, beni sorduğunda (söyle onlara): Ben çok yakınım. Bana dua ettiği vakit dua edenin dileğine karşılık veririm." (Bakara, 186)

Basra valisi Haccac zulmetmek için Hasan el-Basri'yi yanına çağırır. Hasan el-Bahri zihninde yalnız Allah'ın yardımı, lütfu olduğu halde ve yalnız O'nun vaadine güvenerek Haccac'a gitti. Yolda Rabbine dua etmeye başladı. Haccac'ın kalbini değiştirmesi ve kendi kalbinden korkuyu atması için Allah'ın en güzel isimlerini ve yüce sıfatlarını durmadan tekrarlıyordu. Hasan el-Basri daha oraya ulaşmadan Haccac onu karşılamak için hazırlanmış ve kapıda bekliyordu. Hasan'ı karşıladı, tahtının yanına oturttu. Sakalını okşadı, nezaket gösterdi ve yumuşak bir şekilde ona hitap etti.

Bu, sonsuz güç ve yücelik sahibi Rabbin emrinin bir sonucundan başka bir şey değildir.

Şüphesiz ki Allah'ın bu âlemdeki lütfu, insanlık âleminde, hayvanlar âleminde, karada, denizde, hareketli nesnelerde ve duran nesnelerde daima tecelli etmektedir.

"O'nu övgü ile tesbih etmeyen hiçbir şey yoktur. Ne var ki siz, onların tesbihini anlamazsınız." (İsrâ, 44)

Süleyman'a kuş dilinin öğretildiği bir gerçektir. Bir defasında insanlarla birlikte yağmur duasına çıktı. Evinden musallaya doğru giderken bir karıncanın ellerini kaldırmış Rabbine dua ettiğini gördü. Lütfunu ve rahmetini ihsan etmesi için Allah'a dua ediyordu. Bunun üzerine Süleyman yanındakilere şöyle dedi: Ey insanlar! Artık evlerinize dönebilirsiniz. Sizden başkalarının duaları sizin için de yeterlidir.

Çok geçmeden karıncanın duasıyla gökten boşanırcasına yağmur yağmaya başladı. Süleyman onların dilini bilirdi. Bir gün muhteşem ordusuyla ilerlerken o karınca, karıncalar dünyasındaki kardeşlerine şöyle öğüt veriyordu:

"'Ey karıncalar! Yuvalarınıza girin; Süleyman ve ordusu farkına varmadan sizi ezmesin!' dedi. (Süleyman) onun sözünden dolayı gülümsedi." (Neml, 18-19)

Çoğu zaman da yüce Yaratıcının lütfu bu hayvanlar sebebiyle gelir.

Ebu Ya'la şöyle bir kudsî hadis rivayet etmiştir:

"Beli bükük yaşlılar, emzikli çocuklar ve otlayan hayvanlar olmasaydı size gökten bir damla yağmur indirmezdim."

Her Şey Rabbini Hamd ile Tesbih Eder

Kuşlar dünyasındaki Hüthüt; Rabbini tanır, Mevlasına itaat eder ve Yaratıcısına saygılıdır. Yüce Allah, Süleyman *aleyhisselam* hakkında söz ederken şöyle buyuruyor:

"Bir de kuşları teftiş etti de: 'Hüthütü neden göremiyorum, yoksa kayıplara mı karıştı?' dedi. 'Kuvvetli ve geçerli bir mazeret ortaya koymadığı takdirde onu şiddetli bir şekilde cezalandıracağım yahut boynunu keseceğim.' derken, çok geçmeden Hüthüt geldi: 'Ben' dedi, 'Senin bilmediğin bir şeyi öğrendim ve sana Sebe'den önemli ve kesin bir haber getirdim. Sebe halkını bir kadın hükümdarın yönettiği-

ni gördüm. Kendisine her türlü imkân verilmiş. Onun güçlü bir yönetimi olduğu gibi pek büyük bir tahtı da var. Ne var ki onun da, halkının da Allah'ı bırakıp güneşe ibadet ettiklerini gördüm. Anlaşılan şeytan yaptıkları bu kötü işleri kendilerine güzel göstermiş ve onları yoldan çıkarmış, bu yüzden de hak yolu bulamıyorlar. Hâlbuki göklerde ve yerde gizli olan her şeyi açığa çıkaran, sizin gizlediklerinizi de açıkladıklarınızı da bilen Allah'a secde ve ibadet etmeleri gerekmez mi? Hâlbuki o en geniş hükümranlığın ve o en büyük Arşın Rabbi olan Allah'tan başka ilah yoktur.' 'Bakalım' dedi Süleyman, 'Doğru mu söyledin, yoksa yalancının teki misin, bunu anlayacağız. Sen şimdi şu mektubumu götür, bırak onların yanına, sonra onlardan biraz uzaklaş ve ne yapacaklarını gözle.'" (Neml, 20-28)

Hüthüt, Süleyman *aleyhisselam*'ın emrini yerine getirmek üzere gitti. Bu kıssa çok uzundur. Bu kıssadan birçok tarihî sonuç çıkmaktadır. Bu kuş, Rabbini tanır. Hatta âlimlerden biri şöyle diyor: İlginçtir ki Hüthüt, Firavun'dan daha zekidir. Firavun rahatken Rabbini inkâr etti, darda kalınca iman etti fakat bu imanı artık kendisine hiçbir fayda vermedi. Hüthüt ise rahatken Rabbine iman etti ve darda kalınca bu imanının faydasını gördü.

Hüthüt: "*Gizliyi açığa çıkaran Allah'a secde etmezler*" (Neml, 25) derken Firavun: "*Sizler için kendimden başka ilah tanımıyorum*" (Kasas, 38) demiştir. Hüthüt, o bedbaht zalimden çok daha zekidir. Karınca bile kendisini bekleyen akıbeti Firavun'dan daha iyi bilmektedir. Beyinsiz ve ahmak kişi; yolları kararan, yardım umudunu yitiren ve kendisine faydası olmayan kişidir.

"*Onların kalpleri vardır, ama onlarla anlamazlar; gözleri vardır, ama onlarla görmezler; kulakları vardır, ama onlarla işitmezler.*" (A'râf, 179)

Allah'ın lütfu ve yardımı, anlar dünyasında da tecelli eder. O'nun yardımı bu zayıf ve miskin böceklere de ulaşır. Bu küçük

hayvanlar, rızıklarını aramak üzere Yaratıcının emriyle kovanlarından çıkarlar. Sadece temiz ve hoş şeylerin üzerine konarlar, leziz içecekleri emerler, güllere tutulurlar ve çiçeklere âşık olurlar. İçinde insanlar için şifa olan türlü türlü içecekleri taşıyarak dönerler. Başkalarının kovanına değil, kendi kovanlarına dönerler. Yollarını kaybetmezler ve şaşırmazlar.

"Rabbin bal arısına: 'Dağlardan, ağaçlardan ve insanların yaptıkları çardaklardan kendine evler (kovanlar) edin. Sonra meyvelerin her birinden ye ve Rabbinin sana kolaylaştırdığı yaylım yollarına gir.' diye ilham etti. Onların karınlarından renkleri çeşitli bir şerbet (bal) çıkar ki, onda insanlar için şifa vardır. Elbette bunda düşünen bir kavim için büyük bir ibret vardır." (Nahl, 68-69)

Bu kıssa, olay ve ibretlerden senin kendi mutluluğun için çıkaracağın ders şudur: Bilmelisin ki bir ve tek olan Allah'ın gizli bir lütfu vardır. Sen sadece O'na dua etmeli, sadece O'na umut bağlamalı ve sadece O'ndan istemelisin. Allah'a verdiğin söz gereği sadece O'na secde etmeli, O'na şükretmeli, O'nu dost edinmeli ve kalbinle sadece O'na yönelmelisin. Şunu bilmelisin ki bu muazzam âlemde yaşayan milyarlarca insanın hiçbiri seni Allah'a muhtaç olmaktan kurtaramaz. Onlar yoksuldurlar, hepsi Allah'a muhtaçtırlar. Sabah akşam rızıklarının peşinde koşarlar. Mutluluklarını, sağlık ve afiyetlerini, mallarını, makam ve mevkilerini her şeyin sahibi olan Allah'tan isterler.

"Ey insanlar! Allah'a muhtaç olan sizsiniz. Zengin ve övülmeye lâyık olan ancak O'dur." (Fâtır, 15)

Şunu kesin olarak bilmelisin ki, Allah'tan başka hiçbir şey sana doğru yolu gösteremez, yardım edemez, himaye edemez, işlerini üstlenemez, seni koruyamaz ve sana bağışta bulunamaz. Kalbinle sadece O'na yönelmen, sadece O'nu Rab ve ilah olarak kabul etmen, sadece O'ndan istemen, sadece O'ndan medet beklemen ve sadece O'na umut bağlaman gerekir. İnsanın konu-

munu, yaratılanın Yaratıcıya, faninin Bakiye, fakirin zengine, zayıfın kuvvetliye muhtaç olduğunu bilmen gerekir. Sonsuz güce ve kuvvete, zenginliğe ve ebediyete sadece Allah maliktir.

Sen bunu bildiğin zaman; O'na yaklaşarak, O'na kul olarak ve kendini O'na vererek mutlu ol. O'ndan bağışlanma dilersen, seni bağışlar. O'na tövbe edersen, tövbeni kabul eder. O'ndan istersen sana verir. O'ndan rızık talep edersen, seni rızıklandırır. O'ndan yardım istersen sana yardım eder. O'na şükredersen sana olan ihsanını artırır.

Allah'tan Razı Ol

"Rab olarak Allah'tan, din olarak İslam'dan ve Peygamber olarak Muhammed'den razı oldum" (Hadis-i Şerif) buyruğunun gereklerinden biri de, senin Yüce Rabbinden, O'nun hükümlerinden; hayrıyla şerriyle, acısıyla tatlısıyla kaza ve kaderinden razı olmandır.

Kaza ve kadere imanda seçicilik caiz değildir. Yani kaza ve kader senin istek ve arzularına uygun gerçekleştiğinde razı olup, senin muradına ve eğilimine aykırı olduğunda kızman doğru değildir. Bu, kul olmanın şanına yakışmaz.

Birçok kimse rahat ve huzur içindeyken Rablerinden razı oluyorlar da bela ve musibetlerle karşılaştıklarında öfkeleniyorlar. Nimete nail olduklarında itaat ediyorlar da felaket ve külfet anında inat ediyorlar.

"Kendisine bir iyilik dokunursa buna pek memnun olur, bir de musibete uğrarsa çehresi değişir (dinden yüz çevirir). O, dünyasını da, ahiretini de kaybetmiştir." (Hac, 11)

Bedeviler, Müslüman olmuşlardı. Bunlar bereketli yağmurları, hayvanlarının sütlendiğini, meralarının otlandığını gördükleri zaman: "Bu dinde hayır ve bereket var." diyerek teslim oldular ve dinlerini korudular.

Ama kuraklık, kıtlık, yokluk ve bereketsizlikle karşılaştıklarında topukları üzerinde dönerek dinlerini ve inançlarını terk ettiler.

O halde bu, tutkulara teslimiyettir, nefsin arzularına teslimiyettir. Bir de Allah'tan razı olan insanlar vardır. Onlar Allah'ın yanındakini isterler, Allah'ın rızasını murat ederler, Allah'ın lütfunu ve hoşnutluğunu talep ederler ve ahiret için çalışırlar.

"Rabbimiz ve yaratıcımız olarak senden razıyız Allah'ım!

Nur ve rehber olarak razıyız seçilmiş Mustafa'dan.

Ya seyrini vahyin düzenlediği bir hayat,

Ya da düşmanların hoşuna gitmeyen bir ölüm."

Allah Teâlâ, bir kimseyi O'na kul olması ve dinine hizmet etmesi için seçer de sonra o kişi bu seçimden memnun olmazsa sonsuz bir düşüşe ve ebedî helâke müstahak olur.

"Onlara (yahudilere), kendisine âyetlerimizden verdiğimiz ve fakat onlardan sıyrılıp çıkan, o yüzden de şeytanın takibine uğrayan ve sonunda azgınlardan olan kimsenin haberini oku." (A'râf, 175)

"Allah onlarda bir hayır görseydi elbette onlara işittirirdi. Fakat işittirseydi bile yine onlar yüz çevirerek dönerlerdi." (Enfâl, 23)

Rıza, yüce dinimizin giriş kapısıdır. Rablerine yakın olanlar bu kapıdan girerler. O'nun hidayetiyle sevinirler, O'nun emrine itaat ederler ve O'nun hükmüne teslim olurlar.

Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, Huneyn ganimetlerini taksim etmişti. Arapların ileri gelenlerine ve İslam'ı sonradan kabul edenlere çokça vermişti. Kalplerindeki iman, rıza ve teslimiyete güvendiği için Ensar'a fazla bir şey vermemişti. Onlar Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in maksadını tam anlayamadıkları için sitem eder gibi oldular. Bunun üzerine Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, kendilerini toplayarak meselenin sırrını onlara açıkladı. Onlarla beraber olduğunu, kendilerini sevdi-

ğini, ötekilere ise kalplerini İslam'a iyice ısındırmak için verdiğini söyledi. Çünkü henüz imanları tam kökleşmemişti. Ensar'a daha sonra şöyle dedi: *"Yoksa siz halinizden memnun değil misiniz? Onlar davarlar ve develerle giderlerken, siz Allah'ın Rasûlünü alıp gidiyorsunuz. Ensar bir sembol, diğerleri ise bir örtüdür. Allah Ensar'a, Ensar'ın çocuklarına ve torunlarına merhamet etsin. İnsanlar bir yola ve vadiye girseler, Ensar da başka bir yola ve vadiye girse, ben Ensar'ın girdiği yola ve vadiye girerim."* Bu sözler, Ensar'ı çok mutlu etmiş, sevindirmiş ve üzerlerine bir sekinet inmişti. Allah ve Rasûlünün rızasıyla kurtuluşa ermişlerdi.

Allah'ın rızasını kazanmak için çalışanlar ve eni gökler ve yer arası kadar olan cenneti arzulayanlar bu büyük kazanca karşılık bedel olarak kendilerine her şeyiyle bütün dünya verilse yine de kabul etmezler.

Bir bedevi, Allah Rasûlünün huzurunda Müslüman olmuş, o da kendisine bir miktar mal vermişti. Bedevi şöyle dedi: "Ey Allah'ın Rasûlü! Ben sana bunun için biat etmedim." Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* sordu: *"Peki, ne için biat ettin?"* Bedevi -boğazı ile ensesini işaret ederek- şöyle cevap verdi: "Kör bir okun şuradan girip buradan çıkması için sana biat ettim." Bunun üzerine Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle dedi: "Eğer bu sözünde samimiysen Allah seni doğrulayacaktır." Bir süre sonra bu bedevi bir savaşa katıldı, kör bir ok boğazına saplandı ve Rabbinden hoşnut, Rabbi de ondan hoşnut olarak Allah'a kavuştu.

"Ne mal, ne mevki, ne tüm dünya ve hazineler,
Ne altın, ne ziynet ve ne de türlü türlü mücevher,
Ne mükemmel saraylar, ne şeref ve çeşitli nimet,
Ne değerli mal-mülk, ne de birikmiş servet,
Gözümde değil; Her kıymetli şeye olmaz rağbet,
Tüm bunlar yok olur, Baki olan Allah'a itibar et."

Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*, bir gün ganimet dağıttı. Dinî duyguları ve güvenilirlikleri zayıf ve henüz ideal manada Müslüman olmayan kişilere ganimetten pay verdiği halde, Allah yolunda kılıç sallamış, mallarını infak etmiş, vücutları yara bere içinde kalmış ve dini korumuş mücahitlere bir şey vermemişti. Sonra mescitte hitap ederek onlara durumu haber verdi:

"Ben, kalplerindeki korku ve tamahı henüz atamayan kişilere veriyor, Allah Teâlâ'nın kalplerine iman ve iyiliği yerleştirdiği kişilere vermiyorum. Amr İbn Tağleb de bunlardandır."

Amr İbn Tağleb bu sözleri duyunca şöyle dedi: "Bu sözleri dünyalara değişmem."

Allah Teâlâ'dan razı olmak, O'nun Peygamberinin vereceği hükme de razı olmak demektir. Sahabenin gözünde dünyevî hiçbir şey, Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in tebessüm ederek söyleyeceği bir memnuniyet ifadesine denk değildir.

Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*, hep Allah katındaki sevabı, cenneti ve O'nun rızasını vaat etmiştir. O, hiç kimseye bir köşkü, bir bölgenin valiliğini veya bir bahçeyi vaat etmemiştir. O, onlara şöyle derdi: "Kim şöyle şöyle yaparsa onun için cennet vardır." Bir başkasına: "O, benim cennette arkadaşımdır." derdi. Onlar, Allah yolunda gösterilen çabanın ve yapılan harcamanın karşılığının ancak ahirette verileceğini bilirlerdi. Çünkü dünya ve içindekiler bu büyük gayretin mükâfatı olamazdı. Çünkü dünyevî şeyler değersiz, ucuz ve basittir.

Tirmizi'de rivayet edildiğine göre, Hz. Ömer, umreye gitmek için Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'den izin istemişti. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*, ona şöyle dedi: "

"Kardeşim, dualarında beni de unutma."

Bu sözlerin sahibi, hidayet peygamberidir, hevasından konuşmayan masum önderdir. Fakat bu söz çok büyüktür ve çok değerlidir. Hz. Ömer daha sonra şöyle demiştir: "Bu sözleri dünyalara değişmem."

Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in bizzat sana da *"Kardeşim, dualarında beni de unutma"* dediğini düşünebiliyor musun?

"Zifiri gecede insanlar uyurken düştük yollara,

Ey insanlığın efendisi! Hep seni söylettik dillere,

Çünkü sen kalplerimizi sevgiyle doldurdun,

Dolunay olup gecenin gözüne sürme kondurdun."

Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in Rabbinden hoşnutluğunu hiç kimse tarif edemez. O zenginken de, fakirken de, savaşta da, barışta da, zayıfken de, kuvvetliyken de, hastayken de, sağlıklıyken de, sıkıntıdayken de, rahatken de Rabbinden hoşnuttu.

Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, yetimliğin ve öksüzlüğün bütün acısını ve sıkıntısını yaşamasına rağmen halinden hiç şikâyetçi olmadı. Kötü bir hurmayı bulamayacak kadar fakir kaldı, açlığın şiddetinden karnına taş bağladı, elindeki zırhını rehin bırakarak bir yahudiden borç arpa aldı, hasırın üzerinde uyudu ve yan tarafına hasırın izi çıktı, yiyecek hiçbir şey bulamadığı zamanlar oldu. Bütün bunlara rağmen Rabbinden hep razı oldu.

"Dilerse sana bunlardan daha iyisini, altlarından ırmaklar akan cennetleri verecek ve sana saraylar ihsan edecek olan Allah'ın şanı yücedir." (Furkan, 10)

O, müşriklerle karşı karşıya geldiği ilk günden itibaren Allah'ın saflarında yerini aldı. Bütün dünya; süvarileriyle ve piyadeleriyle, zenginliğiyle ve süsüyle, şaşaası ve büyüklüğüyle, onunla savaşırken o Allah'tan razıydı. Amcasını ve eşi Hz. Hatice'yi kaybettiği, şiddetli eziyetlere maruz kaldığı, şiddetle yalanlandığı, şerefine dil uzatıldığı ve kendisine yalancı, sihirbaz, kâhin, mecnun ve şair denildiği o zor günlerde de Allah'tan razıydı.

Doğduğu, bebekliğini, çocukluğunu ve gençliğini geçirdiği ülkesinden çıkarıldığı gün de Rabbinden razıydı. Yaşlı gözlerle Mekke'ye bakarak şöyle diyordu:

"Sen benim için beldelerin en sevgilisisin. Eğer halkın beni senden çıkarmasaydı ben senden asla ayrılmazdım."

İslam'ı tebliğ etmek için gittiği halde çok çirkin bir şekilde karşılandığı, ayaklarından kanlar akıncaya kadar taşlanıp kovalandığı Taif'de de Rabbinden razıydı.

Mekke'den Medine'ye hicret etmek mecburiyetinde kaldığı, hilelerle çıkarıldığı ve nereye gitse yoluna engeller konulduğunda da Allah'tan razıydı.

Her yerde ve her zaman Rabbinden razı oluyordu.

Uhud'da başı yarılıyor, dişi kırılıyor, arkadaşları öldürülüyor, ordusu mağlup ediliyor, o ise şöyle buyuruyordu:

"Arkamda saf olun ki Rabbime hamd edeyim."

Kâfirler, münafıklar, Yahudiler ve müşrikler ona karşı birleştikleri zaman da Rabbinden razıydı. Allah'a yönelerek, O'na tevekkül ederek ve işini O'na havale ederek düşmanlarının karşısında duruyordu.

Bu rızanın mükâfatını Allah şu ayetiyle haber verdi:

"Pek yakında Rabbin sana verecek de hoşnut olacaksın." (Duhâ, 5)

Nahle Vadisinde Yükselen Çığlık

Masum Peygamber; ailesinin, çocuklarının, evinin barkının bulunduğu Mekke'den çıkarıldı ve Taif'e sığındı. Fakat orada da yalanlandı, reddedildi, taşlandı, eziyet edildi ve hakaretlere maruz kaldı.

Gözleri acı ve hüzün yaşlarıyla doldu, ayaklarından temiz kanlar akıyor, kalbi karşılaştığı musibetin acısıyla yanıyordu. Bu durumda kime sığınacak, kimden yardım isteyecek, halini kime şikâyet edecek ve kime yönelecekti? Elbette sonsuz güç ve kudret sahibi ve yardımcısı olan Allah'a yönelecekti.

Hz. Muhammed *sallallâhu aleyhi ve sellem* de kıbleye yöneldi, Rabbine el açtı, Mevlasına şükretti, samimi ve en sıcak duygularla dilinden şikâyet ifadeleri döküldü. Israrla dua etti, ağladı, kendisine yapılan haksızlık ve duyduğu acıdan dolayı onları şikâyet etti.

Nahle gecesi Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in yüce Mevlasına nasıl yalvardığını dinle. O zaman şöyle diyordu:

"Allah'ım! Kuvvetimin zayıflığını, çaresizliğimi ve insanlar tarafından ciddiye alınmamamı sana şikâyet ediyorum. Sen merhametlilerin en merhametlisisin ve zayıf bırakılmışların Rabbisin. Sen benim de Rabbimsin. Beni kime bırakıyorsun? Bana surat asan yakınlarıma mı, yoksa işimi eline verdiğin düşmanıma mı? Sen bana kızmadıysan başkası umrumda değil. Fakat Senin vereceğin afiyet benim için her şeyden önemlidir. Gazabına uğramaktan ve öfkene maruz kalmaktan karanlıkları aydınlatan nuruna sığınırım. Dünya ve ahiret işleri onunla düzelir. Razı oluncaya kadar azarlayabilirsin. Güç ve kuvvet ancak Senin sayende vardır."

İlk Nesle Verilen Ödüller

"Andolsun ki o ağacın altında sana biat ederlerken Allah, o müminlerden razı olmuştur. Kalplerinde olanı bilmiş, onlara güven duygusu vermiş ve onları pek yakın bir fetihle ödüllendirmiştir." (Fetih, 18)

İşte ihlâslı müminlerin ve kurtuluşa erenlerin isteyebilecekleri şeylerin en büyüğü budur. Allah'ın rızasını kazanmak onlar için yeterlidir. Bundan daha kıymetli, bundan daha büyük ve yüksek başka bir şey yoktur. **Allah'ın rızası istenebilecek şeylerin en değerlisi ve gayelerin en yücesidir.**

Bu ayette Allah'ın rızası zikredilirken başka bir ayette O'nun bağışlaması zikredilmektedir:

"Böylece Allah, senin geçmiş ve gelecek günahını bağışlar." (Fetih, 2)

Başka bir ayette tövbeleri kabul etmesinden söz edilmektedir:

"Peygamberi ve güçlük zamanında ona uyan muhacirlerle ensarı affetti. Sonra da onların tevbelerini kabul etti." (Tevbe, 117)

Başka bir ayette Allah'ın affından söz edilmektedir:

"Allah seni affetti." (Tevbe, 43)

Yukarıda zikrettiğimiz ilk ayette mutlak rızadan söz edilmektedir. Çünkü onlar ağacın altında Peygamber'e biat etmektedirler. Allah onların kalplerindeki samimiyet bilmektedir. Onlar -bu biatleri ile- Allah'ın rızasını kazanmak için en değerli varlıkları olan canlarını vermeye söz vermektedirler. Çünkü onların ölümleri risalete, Allah'ın mesajına can verecektir. Onların öldürülmeleri dini ebedileştirecektir. Onların hayattan gitmeleri verilen sözün yerine getirilmesi anlamına gelecektir.

Allah onların kalplerindeki derin imanı, kesin inancı, temiz ihlâsı ve sadakati biliyordu. Çünkü onlar çalıştılar, çabaladılar, uykusuz, aç ve susuz kaldılar, türlü türlü zorluk, sıkıntı ve meşakkatlerle karşılaştılar, fakat Allah da onlardan razı oldu.

Ailelerinden, mallarından evlatlarından ve diyarlarından ayrıldılar. Ayrılığın, gurbetin acısını ve yolculuğun sıkıntısını tattılar, ama Allah da onlardan razı oldu.

Atıldılar, kovuldular, yerlerinden yurtlarından ayrılmak zorunda bırakıldılar, zorlandılar ama Allah da onlardan razı oldu.

Allah yolunda ve dini savunmak için cihad eden bu mücahitlerin mükâfatı birkaç koyunla birkaç deve olabilir miydi? Risaleti savunan ve dini koruyan bu kahramanların ödülleri gelip geçici dünya malı olabilir miydi? Bu seçilmiş güzide insanların yüreklerindeki ateşi paraların, pulların, zengin bahçelerin veya görkemli evlerin söndürebileceğini mi zannediyorsun? Hayır.

Onları sadece Allah'ın rızası razı eder, Allah'ın affı ferahlatır ve yüreklerini ancak şu müjdeler serinletir:

"Sabretmelerine karşılık onlara cenneti ve (cennetteki) ipekleri lütfeder. Orada koltuklara kurulmuş olarak bulunurlar; ne yakıcı sıcak görülür orada, ne de dondurucu soğuk. (Cennet ağaçlarının) gölgeleri, üzerlerine sarkar; kolayca koparılabilen meyveleri istifadelerine sunulur. Yanlarında, gümüş kaplar ve billûr kâselerle, gümüş beyazlığında (billûr gibi) şeffaf kupalarla dolaşılır ki, sâkiler bunu (cennet şarabını) ölçüsünce tayin ve takdir ederler." (İnsan, 12-16)

Her Şeye Rağmen Razı Olmak

Abs Oğullarından bir adam, kaybettiği devesini üç gün boyunca aradı, bulamadı. Zengin birisiydi. Allah ona servet; deve, sığır, davar, oğlan, kız, her istediğini vermişti. Serveti ve ailesi, geniş bir evin içindeydi. Bu ev, Abs Oğulları diyarında bir sel yatağında inşa edilmişti. Refah ve güvenlik içinde yaşıyorlardı. Babaları da, çocukları da başlarına bir felaket gelebileceğini ve musibetlerin onları silip süpürebileceğini düşünmediler.

"Ey gecenin başında huzur içinde uykuya dalan kişi,

Bazen seherlerde kapıyı çalmaktır musibetlerin işi."

Bir gece büyüğüyle küçüğüyle bütün aile uykuya daldı. Malları mülkleri yerde duruyordu. Babaları üç gündür kayıp devesini arıyordu. Allah Teâlâ o gece üzerlerine öyle bir sel gönderdi ki, önüne gelen her şeyi sildi, süpürdü. Toprağı sürüklediği gibi önüne gelen kayaları da sürükledi. Bu sel onları gecenin sonunda vurmuştu. Evlerini temelinden yıktığı gibi içindekileri de alıp götürdü. Adamın bütün ailesini ve malını mülkünü azgın sular alıp götürdü. Sanki eskiden de yokmuş gibi geride hiçbir izleri kalmadı. Sade dillerde söylenen bir hatıra oluverdiler.

Üç gün sonra baba eve döndü. Hiç kimseyi göremedi. Hiç kimsenin sesini duyamadı. Ne bir canlı, ne bir konuşan, ne de bir dost vardı. Aman Allah'ım! Evinin barkının olduğu mekân dümdüz olmuştu. Ne büyük felaket! Eşi, oğlu, kızı, hiç kimsesi kalmamıştı. Ne devesi, ne koyunu, ne sığırı, ne parası, ne de elbisesi, kalmıştı. Aman ya Rabbi! Ne büyük bir musibet!

Bu da yetmezmiş gibi develerinden birisi kaçmıştı. Onu yakalamak için peşine düşüp kuyruğundan tuttuğu sırada hayvan yüzüne bir tekme savurmuş ve gözlerini kör etmişti. Adam, sığınabileceği bir yere kendisini götürecek birini bulmak ümidiyle çölde bağırmaya başladı. Bir müddet sonra adamın sesini bir bedevi işitti ve onu aldı Şam'da Halife Abdülmelik'in yanına götürdü. Ona durumunu anlattı. Halife: "Nasılsın?" diye sorunca adam: "Allah'tan razıyım." dedi.

Kalbinde tevhidi taşıyan bu Müslümanın söylediği bu söz gerçekten çok büyük bir sözdür. Öğüt ve ibret almak isteyenler için canlı bir ibret ve öğüt numunesidir.

Allah'tan razı olmayan ve kadere teslim olmayan kimse, yere tünel açmak veya göğe merdiven dayamak isterse:

"*Haydi, öfkesini gidermek için göğe bir sebeple uzansın, sonra* [ayaklarını yerden] *kessin de baksın, bu çaresi, öfkelendiği şeyi giderebilecek mi?*" (Hac, 15)

Dur ve Düşün

Ebu Ali İbn eş-Şibl şöyle diyor:

"Kaygılandığında kendini kurtar temennilerle,
Vaat et, çünkü kalplerin iyiliği vaatlerdedir.
Ümitlerini ümitsizliğinin önüne kalkan eyle,
Ta ki zaman zail eylesin endişe ve kaygılarını.
Arkadaşlarına gösterme üzüntü ve kederini,
Haset eder ve alay eder görürsün arkadaşlarını.

Felaket beklentisi içinde olma hiçbir zaman,
Bu beklentiler ölmeden önce öldürür insanı.
Üzüntü ve kederler gelip geçicidir,
Ehlinde sevinçler de geçici olduğu gibi.
Nefisler akılları kandırmamış olsaydı,
Uyanıklar yaşayamazdı temiz bir hayatı."

Karar Almak

"Kararını verdiğin zaman da artık Allah'a dayanıp güven. Çünkü Allah, kendisine dayanıp güvenenleri sever." (Âl-i İmrân, 159)

Birçoğumuz herhangi bir konuda karar vermek istediğimiz zaman bocalarız. Endişeye kapılır, şaşırır, elem içinde kalırız. Başımıza ağrılar girer.

Aslında kul, herhangi bir konuda karar vereceği zaman istişare etmeli, Allah'tan hayırlısını istemeli ve biraz düşünmelidir. Doğruluğuna ve en güzel yolu bulduğuna kuvvetli bir kanaati olduğu zaman çekinmeden onu uygulamalıdır. Çünkü artık istişare ve istihare süreci sona ermiştir. Tereddütlü bir hayatı ve şaşkınlığı bitirmek için kararını vermeli, Allah'a tevekkül etmeli ve verdiği karardan dönmemelidir.

Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, Uhud Savaşı'ndan önce minberde insanlarla istişare etti. Onlar Medine dışına çıkarak meydan savaşı yapılması görüşünü savunuyorlardı. Bunun üzerine Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* zırhını giydi ve kılıcını kuşandı. Dediler ki: "Ya Rasûlallah! Seni zorlamış olmayalım? Medine'de mi kalsaydık acaba?" Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Bir peygambere zırhını giydikten sonra Allah, onunla düşmanı arasında hükmünü verinceye kadar onu çıkarması yakışmaz."

Şu halde tereddüde gerek yoktur. Kuvvetli bir azim ve kararlılık içinde olmak gerekir. Çünkü cesaret, kahramanlık ve liderlik karar almada ortaya çıkar.

Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem,* Bedir Savaşı'nda da ashabıyla görüş alışverişinde bulunmuştur. Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"*İş hakkında onlara danış.*" (Âl-i İmrân, 159)

"*Onların işi aralarında istişare iledir.*" (Şûrâ, 38)

Ashabıyla istişare etti, kararını verdi ve verdiği karardan hiç dönmedi.

Tereddüt; fikrin yozlaşması, himmet ve gayretin soğumasıdır, kararsızlıktır, gücün ve potansiyelin parçalanması ve başarısızlık duygusuna kapılmaktır. Tereddüt, bir hastalıktır. Onun azim, kararlılık ve sebattan başka bir ilacı yoktur. Senelerdir tanıdığım bazı insanlar vardır. Bunlar bir işe atılırken basit kararlarda ve küçük meselelerde bile tereddüt ederler. Onları hem kendileri, hem de çevreleri hakkında hep kuşkucu ve tedirgin bir ruh haleti içinde tanırım.

Onlar başarısızlık duygusunun iliklerine işlemesine izin vermişler ve bu yüzden başarısız olmuşlardır. Zihinlerinin dağılmasına izin verdikleri için zihinleri dağınıktır.

Senin yapman gereken şey, konuyu, iyice araştırıp inceledikten, düşündükten, görüş sahipleriyle istişare ettikten ve göklerin ve yerin Rabbinden hayırlısını istedikten sonra hiç tereddüt etmeden o işe atılmak ve hemen kararını uygulamaktır.

Hz. Ebu Bekir, mürtedlerle savaş konusunda harekete geçmeden önce insanlarla istişare etti. Hiç kimse onlara savaş açılmasını istemiyordu. Ancak Halife Ebu Bekir'in gönlü savaşılması yönünde kuvvetli bir kanaate sahipti. Çünkü onlarla yapılacak savaş İslam'ı güçlendirecek, fitnenin kökünü kazıyacak ve dinin kutsallarına karşı çıkan grupların başını ezecekti. Allah'ın nuruyla savaşın hayırlı olacağını gördü. Görüşünde kararlılık gösterdi ve

şöyle yemin etti: "Canım elinde olan Allah'a yemin olsun ki namazla zekâtı birbirinden ayıranlarla savaşacağım. Allah'a yemin olsun ki daha önce Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'e verdikleri bir yuları dahi bana vermemiş olsalardı onlarla savaşırdım." Hz. Ömer dedi ki: "Allah Teâlâ'nın bu konuda Ebu Bekir'in yüreğini açtığını anladığımda onun haklı olduğunu da anladım. O kararını uyguladı ve başardı. İsabetli olan görüşün onun görüşü olduğu ve bu görüşte hiçbir karışıklık ve eğrilik olmadığı ortaya çıktı."

Ne zamana kadar bocalayacağız ve yerimizde sayacağız? Karar almada ne zamana kadar tereddüt edeceğiz?

"Bir görüşün var ise kararlı ol.

Tereddüt, ifsat eder görüşünü."

Münafıklar tabiatları gereği, bir sözü çokça tekrar ederek ve bir görüşü yeniden gözden geçirerek planları başarısız hale getirirler:

"Eğer içinizde (onlar da savaşa) çıksalardı, size bozgunculuktan başka bir katkıları olmazdı ve mutlaka fitne çıkarmak isteyerek aranızda koşarlardı." (Tevbe, 47)

"(Evlerinde) oturup da kardeşleri hakkında: 'Bize uysalardı öldürülmezlerdi' diyenlere, 'Eğer doğru sözlü insanlar iseniz, canlarınızı ölümden kurtarın bakalım!' de." (Âl-i İmrân, 168)

Onlar "eğer" ile arkadaşlık ederler, "keşke"yi çok severler, "belki"ye âşıktırlar. Hayatları "cek, cak" üzerine kuruludur. Bir ileri bir geri giderler. Hep bocalama içinde yaşarlar.

"Onlar müminlerle kâfirler arasında bocalayıp dururlar: Ne onlara bağlanırlar, ne de bunlara." (Nisâ, 143)

Bir bizim yanımızda, bir onların yanında, bir orada, bir burada yer alırlar.

Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in buyurduğu gibi *"İki sürü arasında şaşkın kalan koyun gibidirler."*

"'Harbetmeyi bilseydik, elbette sizin peşinizden gelirdik.' dediler." (Âl-i İmrân, 167)

Hem kendilerine, hem Allah'a karşı yalan söylemektedirler. Kriz zamanlarında ortalıkta görünmezler. Rahatlık ve refah zamanlarında ortaya çıkarlar.

"Onlardan öylesi de var ki: 'Bana izin ver, beni fitneye düşürme' der." (Tevbe, 49)

Çünkü başarısızlık kararından başka aldıkları bir karar yoktur.

"Gerçekten evlerimiz emniyette değil, diyerek Peygamber'den izin istiyordu; oysa evleri tehlikede değildi, sadece kaçmayı arzuluyorlardı." (Ahzâb, 13)

Hendek Savaşı'nda da böyle demişlerdi. Fakat onların yaptığı, görevden kaçmak ve kaytarmaktan başka bir şey değildi.

Sebat Et

Mümin, tabiatı gereği sebatkâr, kararlı ve azimlidir.

"Müminler ancak o kimselerdir ki Allah'a ve Rasûlüne iman eder ve sonra da hiçbir şüpheye düşmezler." (Hucurât, 15)

Diğerlerine gelince; onlar kararlarında bile bocalarlar, arkalarını dönüp kaçarlar, verdikleri sözü çiğnerler.

"Onlar, şüpheleri içinde tereddüt edip dururlar." (Tevbe, 45)

Ey Allah'ın kulu! Doğrunun ışığı parladığında, kuvvetli bir kanaate ulaştığında ve faydası sana geleceğinde hiç tereddüt etmeden ileri atılmalısın.

"Bırak "keşke"yi, "cek cak"ı, "belki"yi,

Bitir işi, yiğidin elindeki kılıç gibi."

Adamın biri kendisine iki defa acı tattıran karısını boşamakta tereddüt etmişti. Halini şikâyet etmek için bir bilge gitti. Bilge: "Kaç senedir, bu kadınla birlikte yaşıyorsun?" diye sordu. Adam:

"Dört senedir." dedi. Bilge: "Demek ki sen dört senedir zehir içiyormuşsun" dedi.

Evet, sabretmek, tahammül etmek ve beklemek de doğrudur. Ama ne zamana kadar?

Akıllı kimse bu işin olup olmayacağını, devam edip etmeyeceğini, yararlı olup olmadığını bilir. Kararını buna göre verir.

Şair şöyle diyor: "Nefsin arzu etmediği hal çaresi hemen ayrılmaktır."

İnsanların biyografilerini ve durumlarını incelediğimiz zaman pek çok konuda tereddüt, şaşkınlık ve kararsızlığa düştükleri halde bunun genellikle dört konuda yoğunlaştığını görürüz:

1. Okul ve uzmanlık alanı seçimi: Kişi, hangi bölümü tercih edeceğini bilemez. Bir süre kararsızlık içinde kalır. Fakülte ve bölümü konusundaki tereddüdü sebebiyle yıllarını boşa harcayan pek çok öğrenci tanırım. Kimisi kayıt olmadan önce tereddüt içinde kalır ve bu yüzden kayıt hakkını kaybeder. Kimisi herhangi bir bölüme girer, bir iki sene okuduktan sonra ayrılır. Mesela önce hukuka razı olur, sonra iktisat okumak ister, sonra tıbba yönelir. Böylece ömrü tereddüt içinde geçer.

Hâlbuki işin başında iyi araştırmış olsa, istişare etse, istihare edip Allah'tan hayırlısını istese, sonra da kararını verip sapmadan yoluna devam etse; ömrünü kurtarmış ve vaktini korumuş olur. İstediği alanda da uzmanlaşır.

2. Uygun bir iş seçimi: Bazıları kendileri için hangi işin uygun olacağını bilemezler. Önce bir görev alırlar, sonra bir şirkete girmek için o görevi bırakırlar. Sonra şirketi terk eder, ticarete yönelirler. En sonunda iflas edip yoksulluğa düşer ve işsizlerin saflarına katılarak evlerine kapanırlar.

Böylelerine derim ki, kimin önüne bir rızık kapısı açılırsa, hemen ona sarılsın. Çünkü onun rızkı kendisine buradan gelecektir. Kim bir rızık kapısına tutunursa Allah ona kolaylık verir, başarılı kılar ve hikmete uygun davranmış olur.

3. Eş seçimi: Gençler en çok eş seçimi konusunda şaşkınlık ve kararsızlık içinde kalırlar. Çünkü bu konuda bazen başkalarının görüşleri de devreye girer. Anne veya baba, oğlunun veya kızının istemediği biriyle evlenmesini isteyebilir. Bazen oğlan, ebeveyninin istediği birisiyle evlenmeyi kabul eder, böylece istemediği, sevmediği biriyle evlenmiş olur.

Böylelerine benim nasihatim, özellikle evlilik konusunda din, güzellik ve uyum yönünden memnun olacağı biriyle evlenmeleridir. Çünkü mesele bir istikbal meselesidir, yoksa maceraya atılmanın yeri değildir.

4. Boşanma konusu: İnsanlar bu konuda da şaşkınlık ve tereddüt geçirirler. Bir gün ayrılmayı düşünürken başka bir gün birlikte yaşamaya karar verirler. Bir gün evliliği sürdürmeyi uygun görürken, başka bir gün ipleri koparmayı düşünmeye başlarlar. Tabii sonunda bitkin düşer, ruhuna sıkıntı basar, fikri bozulur, zihni dağılır. Artık ne olacağını Allah'tan başka kimse bilmez.

Kişi vereceği kesin kararla psikolojik sıkıntılardan kurtulmalıdır. İnsanın bir tane ömrü vardır. Bugün asla tekrar etmeyecek ve bu saat bir daha geri gelmeyecek. O halde bugünü mutlu bir şekilde yaşamalı, bu mutluluğa kendisini de katmalı ve kendi kendine yardımcı olmalıdır. Bu mutluluk kendisinin vereceği kararla gelecektir.

"Kaygılanınca gözünü iki kaygı arasına sınır çeker,

Sonuçlarını bir kenara bırakıp düşünmekten vazgeçer."

Karar verdiği zaman onun üzerine sel gibi gitmeli, kılıç gibi işi bitirmeli, zamanın akışı gibi kararlı olmalı, sabahın doğuşu gibi doğmalıdır.

"Siz de ortaklarınızla beraber toplanıp yapacağınızı kararlaştırın. Sonra işiniz başınıza dert olmasın. Bundan sonra (vereceğiniz) hükmü, bana uygulayın ve bana mühlet de vermeyin." (Yunus, 71)

Ne Ekersen Onu Biçersin

Hayret edilecek bir durumumuz var! İnsanlardan halim selim olmalarını isteriz ama kendimiz öfkeli oluruz. Onlardan cömert olmalarını isteriz ama kendimiz cimri oluruz. Onlardan vefakâr olmalarını isteriz ama kendimiz vefalı olmayız.

"Ararsın terbiyeli ve kusursuz birini, bu ne hal,
Dumanı olmadan hiç koku verir mi dal?"
Dediler ki: "Kim her daim kardeşinin yardımına koşabilir?"
Bir başkası şöyle diyor:
"Yerme, ayıplama onu, değilsin sen de kardeşinden ileri,
Herkes pırıl pırıl değildir; dağınık dese de ona birileri."
İbnü'r-Rumi ise şöyle diyor:
"Terbiyeli, mükemmel olsun istersin herkesi, eli
Ne tuhaf! Hâlbuki kendin değilsin terbiyeli."

Dur ve Düşün

İlya Ebu Mazi şöyle diyor:
"Ey şikâyetçi! Sanki yoktur senin hiç derdin,
Kendi haline bakmaz herkese "hasta" derdin.
Dünyada en kötü suçlu bir nefistir ki şu tavrı takınır:
Yola çıkmazdan önce yoldaş bulmaktan sakınır.
Bakar hep üzerindeki dikene gülün,
Görmez üzerindeki tacı sümbülün.
Hayatı ağır bir yük gibi görenler,
Hayatın üzerinde ağır yüktürler.
Yoksa bir kimsede güzellik bir kez,
Asla başkalarında güzellik görmez.
İçinde olduğun sürece sabahın çıkar zevkini,
Korkma onun zevalinden, dert etme fevtini.

Gelirse başına eğer bir musibet nefes,
Uzamaması için onu araştırma kısa kes.
Tepelerdeki kuşlar bile anladı sen de bil,
Senin için utançtır hayatta kalmak cahil.
Onu anlamamışsın, zira başkasınındır bu tarla,
Sanki seninmiş gibi oyun ve uykuya daldın orda."

Yaldızlı Konuşmaların Bedeli

Bizim mutluluğumuz, önce Yaratıcımıza, sonra O'nun yarattıklarına karşı görevlerimizi yerine getirmemizle tamamlanır. Önce Allah'a, sonra O'nun yarattıklarına karşı görevlerimizi konuşmak, hem de süslü ve yaldızlı kelimelerle konuşmak çok kolaydır. Fakat bunları ideal ve övülmüş sıfatlar ve salih ameller şeklinde kalıba dökmek zordur.

"(Ey bilginler!) Sizler Kitab'ı (Tevrat'ı) okuduğunuz (gerçekleri bildiğiniz) halde, insanlara iyiliği emredip kendinizi unutuyor musunuz? Aklınızı kullanmıyor musunuz?" (Bakara, 44)

Kendisi yapmadığı halde iyiliği emreden, kendisi yaptığı halde kötülükten sakındıran kimse, -sahih bir hadiste de belirtildiği gibi- kıyamet günü ateşe konur ve dolap beygiri gibi bağırsakları etrafında döner. Cehennemlikler kendisine yapılan bu işkencenin sebebini sorduklarında şöyle cevap verir: "İyiliği emreder ama ben yapmazdım. Kötülükten sakındırır, ama kendim yapardım."

"Ey başkasına muallimlik yapan kişi,
Önce kendine öğretmeliydin bu işi."

Meşhur vaiz Ebu Muaz er-Razi kürsüye çıktı; hem kendisi ağladı, hem de insanları ağlattı. Sonra şöyle dedi:

"Kendisi takvadan uzak, emreder takvayı,
Kendisi hasta, tedavi etmek ister hastayı."

Seleften bazıları insanlara sadaka vermelerini emredecekleri zaman önce kendileri sadaka verir, sonra onlara emrederlerdi. İnsanlar da gönüllü olarak onlara icabet ederlerdi.

Bir yerde okumuştum. Faziletli dönemlerde yaşayan bir vaiz, insanlara köle azat etmelerini öğütlemek istemişti. Birçok köle de kendisinden bu konuda vaaz vermesini talep etmişti. Vaiz bu konuda vaaz etmeden önce uzun süre para biriktirerek bir köle azat etmiş, sonra insanlara köle azat etmelerini öğütlemişti. İnsanlar da kendisine uymuşlar ve bu sayede çok sayıda köle azat edilmişti.

Rahatlık Cennettedir

"Andolsun Biz, insanı (yüzyüze geleceği nice) zorluklar içinde yarattık." (Beled, 4)

Rahatlığın ne zaman olacağı kendisine sorulduğunda Ahmed İbn Hanbel şöyle dedi: "Cennete adımını attığın zaman rahata kavuşursun."

Cennetten önce rahatlık yoktur. Burada, yani dünyada sıkıntılar, sarsıntılar, fitneler, musibetler, hastalıklar, endişeler, hüzün ve kederler vardır.

"Dünyaya keder damgası vurulduğu halde,

Sen onun saf ve kedersiz olmasını istersin."

Nijeryalı bir okul arkadaşım anlatmıştı. Güvenilir bir kişiydi. Bana anlattığına göre annesi onu ibadet etmesi için gecenin son üçte birinde uyandırırdı. Bir gün annesine, "Anneciğim! Biraz dinlenip rahatlamak istiyorum." deyince annesi de ona şöyle demiş: "Ben de seni sadece rahatlaman için kaldırıyorum, evladım. Cennete girdiğin zaman rahatlarsın."

Selef ulemasından Mesruk, secdede iken uyurdu. Arkadaşları dediler ki: "Kendini biraz dinlendirip rahatlatsan olmaz mı?" Mes-

ruk da şöyle dedi: "Ben de zaten onun rahata kavuşması için böyle yapıyorum."

Acele rahata kavuşmak için görevlerini terk edenler aslında azaba doğru acele etmiş olurlar.

Rahata kavuşmanın yolu; salih ameller işlemekten, insanlara yararlı olmaktan ve zamanı Allah'a yaklaştırıcı işlerle değerlendirmekten geçer.

Kâfir, nasibini bu dünyada almak ister, rahatı burada ister. Bu yüzden şöyle der:

"'Rabbimiz! Bizim payımızı hesap gününden önce ver.' dediler." (Sâd, 16)

Bazı müfessirler bu ayeti, "Hayır ve rızıktan nasibimizi kıyamet gününden önce ver." şeklinde tefsir etmişlerdir.

"Şu insanlar, çarçabuk geçen dünyayı seviyorlar." (İnsan, 27)

Ne yarını düşünürler, ne de geleceği. Bu yüzden hem bugünü hem de yarını kaybederler. Yaptıklarını da kaybederler, sonucunu da kaybederler. İşin başında da, sonunda da ziyandadırlar.

Hayat böyle yaratılmıştır. Sonunda ölüm vardır. Bulanık bir içecek, istikrarsız bir karışımdır. İçinde nimet de vardır, külfet de; sıkıntı da vardır, rahatlık da; zenginlik de vardır, fakirlik de...

Şairlerden biri şöyle demiştir:

"Bu dünyada gezer, tozar, dolaşırız,

Sonra zenginimiz, fakirimiz gireriz,

Öyle bir çukura ki altı boşluktur,

Üstü taşlardır, çıkılması çaresiz."

İşte sonumuz budur:

"Sonra insanlar gerçek sahipleri olan Allah'a döndürülürler. Bilesiniz ki hüküm yalnız O'nundur ve O hesap görenlerin en çabuğudur." (En'âm, 62)

Dur ve Dinle

İlya Ebu Mazi şöyle diyor.

"Niçin şikâyet eder, fakirim dersin,
Yer senin, gök senin, yıldızlar senin.
Çiçekleri ve kokusuyla tarlalar senin.
Rüzgârlar ve öten bülbüller senin.
Civarındaki su, parlayan bir gümüştür.
Üstünde parlayan mücevher güneştir.
Yamaçlara, tepelere nurlar inşa eder,
Süslü süslü evleri, sonra yıkılır gider.
Dünya sana gülerken nedir bu keder?
O tebessüm etti, surat asma artık yeter.
Üzülürsen geçip giden izzet ve şerefe,
Sana geri gelir pişman olursan eğer.
Ya da korkarsan bir musibet gelir diye,
Surat asmak mani olmaz gelmesine.
Topraktan fışkıran şu tablolara bak!
O kadar güzel ki neredeyse konuşacak."

Yumuşaklık Gayeye Ulaşmaya Yardım Eder

Yumuşaklık ve nezaket hakkında pek çok ayet, hadis ve darb-ı mesel mevcuttur. Nezaket, ihtiyaçların giderilmesinde asla geri çevrilmeyen bir aracıdır. İki duvar arasında sadece tek bir arabanın geçeceği genişlikte dar bir yol düşünün. Bu araba bu yolda ancak sürücüsünün yumuşak hareketleri ve dikkati sayesinde ilerleyebilir. Eğer sürücü arabayı bu yolda sert ve hızlı kullanırsa, sağa sola çarpar ve arabası kullanılmaz hale gelir. Yolu genişletmek de, daraltmak da mümkün değildir. Arabayı da küçültmek veya büyütmek mümkün değildir. Lakin farklı olan, ara-

bayı kullanma yöntemidir: Bu yöntemlerden birisi yumuşaklık ve nezakettir, diğeri sertlik ve şiddettir. Evimizin avlusuna diktiğimiz küçük bir ağaca suyu yavaş yavaş verdiğimiz zaman o küçük ağaç suyunu alır ve ondan yararlanır. Fakat üç beş defada verilmesi gereken çok miktardaki suyu bir defada verdiğimiz zaman diktiğimiz fidan yerinden sökülür. Aslında verilen suyun miktarı aynıdır, fakat yöntem farklıdır.

Elbisesini yumuşak bir şekilde çıkaran kimse ona zarar vermez. Fakat hızlı ve sert bir şekilde soyunan kişi elbisesinin yırtılmasına ve sökülmesine sebep olabilir.

Yusuf'un kardeşlerinin, Yusuf'u kurdun yediği iddialarındaki yalanlarını ortaya çıkaran ince ayrıntılardan biri de onun üzerinden elbiseyi yavaşça ve nazikçe çıkardıkları için herhangi bir parçalanmanın meydana gelmemiş olmasıydı. Eğer onların iddia ettikleri gibi, onu kurt yemiş olsaydı, kanlı elbisenin de paramparça olması gerekirdi.

Bizim hayatımızın da nezaket ve yumuşaklığa ihtiyacı vardır. Kendimize yumuşak davranmalıyız. Nitekim Peygamberimiz şöyle buyuruyor.

"Nefsinin de senin üzerinde bir hakkı vardır."

Kardeşlerimize karşı nazik olmalıyız:

"Allah naziktir, nezaketi sever." (Hadis-i Şerif)

Kadınlara karşı da nazik olmalıyız:

"Kadınlar çabuk kırılırlar, onlara yumuşak davranın ki kırılmasınlar." (Hadis-i Şerif)

Nehirlerin geçiş noktaları üzerine eski Türklerin kurdukları köprülerin başında şöyle bir yazı bulunurdu: "Yavaş, yavaş!" Çünkü yavaş yavaş giden köprüden düşmez. Fakat hızlı giden kimsenin nehir yatağına düşme tehlikesi daha fazladır.

Anadolu'da yaşamış Suriyeli bir edebiyatçı hatıralarında anlatıyor. Bir motosikleti vardır. Nehrin üzerine eski Türkler tarafın-

dan inşa edilen tahta köprüden motosikleti ile geçmek ister. Onlar bu köprüyü, nehri geçmek isteyenler için yapmışlardır ve yavaş geçenler için hiçbir sorun çıkmamaktadır. Yazar şöyle diyor: "Köprünün üzerinden süratle itmeye başladım. Nehrin tam ortasında köprünün en yüksek yerine gelince dikkatim dağıldı, sağa sola baktım. Ne kendime ne de motosikletime acımıştım. Şaşırdım, kafam karıştı ve motosikletimle birlikte nehre düştüm..."

Bazı Avrupa şehirlerinde çiçek ve gül bahçelerinin girişinde şöyle bir levha görülür: "Yavaş ol!" Çünkü bahçeye süratle giren birisi bu güzel bitkileri göremez ve çiçeklerin selametini garanti edemez. Dikkatli hareket etmediği için onları çiğneyip ezebilir.

Bir hadis-i şerifte şöyle buyruluyor:

"Mümin arı gibidir, temiz şeyleri yer, temiz şeyler imal eder, bir dala konduğu zaman onu kırmaz."

Burada "serçe, arı" örneğinden hareketle eğitici bir dengeden söz edilebilir.

Çiçek, üzerine konan arıyı asla hissetmez. Arı, içeceğini sükûnetle emer. Maksadına yumuşaklıkla ulaşır. Serçe de küçük bir vücudu olmasına rağmen bir başağın üzerine konacağı zaman bundan insanların haberi olur. Konmak istediği zaman düşer. Bir oraya bir buraya zıplar.

Hintli bir ressamın hikâyesini hep hatırlarım. Bu ressam, güzel ve harika bir tablo çizmişti. Tabloda bir başağın üzerine konmuş bir serçe resmedilmişti. Başak, gelişimini iyice tamamlamış, boylu poslu ve tanelerle doluydu. Kral bu tabloyu sarayının duvarına asmıştı. İnsanlar salona girdiklerinde bu tablodan dolayı kralı tebrik ediyorlar ve ressamına övgüler yağdırıyorlardı. Bir ara kalabalığın ortasında, tanınmayan, yoksul bir adam içeri girdi ve levhaya itiraz ederek çizimin hatalı olduğunu söyledi. Bunun üzerine insanların arasından bir uğultu yükseldi. Çünkü o, hepsinin görüşüne muhalefet etmişti. Kral bu adamı nazikçe yanına çağırdı ve sordu: "Bildiğin bir şey var mı?" Adam: "Bu tablo yan-

lış çizilmiş, sunumu karıştırılmış." dedi. Kral: "Niçin?" diye sordu. Adam şöyle cevap verdi: "Çünkü ressam başağın üzerine serçeyi çizmiş ama başağı dik ve düz bir şekilde bırakmış. Bu bir hatadır. Çünkü bir serçe, buğday başağının üzerine konduğu zaman o başak kesinlikle dik kalamaz, eğilir. Çünkü serçe ağırdır, yumuşak hareket edemez." Kral, "Doğru söylüyorsun." dedi. Salondakiler de adamı tasdik ettiler. Tablo yerinden indirildi ve ressama verilen ödül geri alındı.

Doktorlar da tedavide yumuşaklığı, iş yaparken, alıp verirken yavaş hareket etmeyi tavsiye etmişlerdir.

Kimisi aceleyle tırnağını keser, kimisi kendi dişini kırar, kimisi ağzına büyük lokma aldığı ve iyice çiğnemediği için yutmakta zorluk çeker.

Su, yavaş yavaş akarken hiçbir zarar vermez. Ama sel gibi akarken önüne gelen her şeyi yıkar, helak eder. Rüzgâr yavaş yavaş estiği zaman hafif bir ses çıkarır, ama fırtına ve kasırgaya dönüştüğünde felakete sebep olur. Seleften bir zatın şöyle dediğini okumuştum: "Akıllı ve anlayışlı kişi, evine girip çıkarken, giyinip soyunurken, binitine biner inerken yumuşak ve nazik hareket eden kişidir."

İşleri ele alırken ve bir şey yaparken acele etmek, sabırsız davranmak ve kararsız kalmak, sonunda mutlaka bir zarara veya bir yararın kaçırılmasına sebep olur. Çünkü hayır ve iyilik, yumuşaklık üzerine bina edilir.

Sevgili Peygamberimiz şöyle buyuruyor:

"Bir şeyde yumuşaklık varsa onu süsler/güzelleştirir, bir şeyden yumuşaklık çıkarılmışsa onu lekeler/çirkinleştirir."

Muamelede nezaket ve yumuşaklık; ruhları etkiler, gönülleri fetheder ve saygı uyandırır.

Nezaket sahibi kişi bütün iyiliklerin anahtarı gibidir; asi ruhlar ona teslim olur, öfkeli ve kindar gönüllerin kinini ve öfkesini söndürür:

"O vakit Allah'tan bir rahmet ile onlara yumuşak davrandın! Şayet sen kaba, katı yürekli olsaydın, hiç şüphesiz, etrafından dağılıp giderlerdi." (Âl-i İmrân, 159)

Dur ve Düşün

Taha Hüseyin, üçüncü şahıs kipiyle kendini şöyle anlatır:

"Kendini diğer insanlar gibi bir insan görürdü. Onlar gibi doğdu ve onlar gibi yaşadı. Zamanını ve mesaisini onlar gibi planladı. Fakat hiç kimseyle sıcak ilişkiler kuramadı. Hiçbir şeyle huzur bulmadı. Sanki kendisiyle insanlar ve eşya arasında bir perde çekilmişti. Bu perdenin görünen yüzünde rıza ve güven olmasına rağmen iç yüzünde öfke, korku, endişe ve ruhsal bunalımlar vardı. Sanki sınırları belirsiz ıssız bir çölde yaşardı. O çölde hiçbir işaret yoktu. Gidebileceği yolu, ulaşabileceği bir gayesi bile belli değildi."

Şeyhulislam İbn Teymiyye şöyle diyor: "Kalbimden öyle neşeli anlar geçiyor ki, cennetlikler de eğer benim bu durumumda iseler, güzel bir hayat yaşıyorlar demektir."

İbrahim İbn Ethem şöyle diyor:

"Öyle bir hayatın içindeyiz ki, melikler bu hayatı bilselerdi onun için kılıçlarını çekip bizimle mücadele ederdi."

Endişelenmenin Sana Hiçbir Yararı Yoktur

Bu sözü söylemekteki maksadım şudur: Kul, kesinlikle endişeye kapılmamalı, kaza ve kadere teslim olmalı, Rabbinin seçimine razı olmalı ve geçmişte olup bitenler için pişmanlık duymamalıdır.

İlkokul yıllarımda arkadaşlarımın arasında önde olmayı çok arzu ederdim. Bu sebeple derslerime çok çalışırdım. İmtihan kâğıdımı teslim ettiğim zaman sonucu merak etmekten dolayı korku ve endişe içinde kalırdım. Evde soruları ve verdiğim cevap-

ları yeniden gözden geçirerek kendi kendime not verirdim. Cevaplarımı kontrol eder, sıkıntıdan dişlerimle tırnaklarımı yerdim. Sonra sonuçlar açıklanırdı. Sonuçlar beni bazen memnun eder, bazen üzerdi. Endişe ve stresimin bir kere olsun alacağım puanı artırdığını, verdiğim cevabı düzelttiğini ve beni öne geçirdiğini görmedim.

"Felaketleri kafaya takmadan yaşadım,

Kafaya takmada hiçbir fayda bulmadım."

Ne Fazla, Ne Eksik; Yetecek Kadarına Sahip Olmak İnsanı Rahatlatır

Riyad İlim Akademisi'ne gidiyordum. Güneydeki ailemi terk etmiş, dayılarımın yanında kalıyordum. Sıkıntılı bir hayat sürüyordum. Bir yandan derslerime çalışıyor, okula gidip geliyordum. Diğer taraftan ev işleri beni fazlasıyla meşgul ediyordu. Her sabah yirmi otuz dakika yürüyor, öğlen yine aynı süre, belki daha uzun bir süre yürüyordum. Sabah, öğlen, akşam beraberimdekilerle birlikte yemek hazırlıyor, evi süpürüyor, siliyor, eşyaları düzeltiyor, mutfağı yerleştiriyor ve dersime çalışıyordum. Bu arada okulun düzenlediği etkinliklere de katılıyordum. İyi bir derece yapmıştım ve başarılı da bir öğrenciydim. Tek bir elbisem vardı. Başka bir elbisem yoktu. Onu yıkar, ütüler ve tekrar giyerdim. Evde, okulda ve törenlerde üzerimde hep aynı elbise vardı. Çok az bir gelirim vardı. Yiyecek, ev kirası ve zaruri ihtiyaçlarıma ancak yetiyordu. Çok az bir et satın alabiliyor, meyveyi çok nadir yiyebiliyordum. Devamlı ders çalışıyor, ezber yapıyor ve okuyordum. Her ay, ancak bir iki defa gezmek için fırsat bulurdum. Yaklaşık on yedi tane dersim vardı. Dinî ilimler ve Arapçaya ek olarak İngilizce, mühendislik, cebir gibi derslerimiz de vardı. Edebiyat kitaplarını okuldan kiralamıştım. Edebî bir eseri okumaya başladığımda kitabın akıcılığından dolayı sanki başka âlemlere dalıp gitmiştim.

Bütün bunları şunun için anlattım: Ben bütün bu zorluklara, sıkıntılara ve yoksulluğa rağmen mutluydum. Huzur içinde uyurdum, kafam sakindi. Halimden memnundum. Sonra hayat devam etti. Allah'a hamd olsun, rahat bir eve sahip oldum, bol bol yiyeceğim, çeşit çeşit elbiselerim oldu. Bolluk içinde yaşamaya başladım. Fakat hiçbir zaman o ilk günlerdeki gibi mutlu olamadım. Çünkü meşguliyet ve sıkıntılar artmış, rahatsız edici durumlarla karşılaşmıştım. Demek ki bir şeyin bolluğu, mutluluk ve rahatlığın sebebi değildir. O halde elinin darlığının veya hayatındaki refah sebeplerinin yetersizliğinin endişe, hüzün ve kederlerinin sebebi olduğunu zannetme. Bu, doğru değildir. Kendisine yetecek kadar maddî imkâna sahip olanların çoğu, servet sahiplerinin pek çoğundan daha mutludurlar.

En Kötü İhtimale Hazırlıklı Ol

Abha Koleji ikinci sınıf öğrencisiydim. Sınıf birincisi olmak için bütün gücümle çalışıyordum. Birincilik için çalıştığım halde ikincilikten yukarı çıkamıyordum. Yine de notlarımın toplamı benim takdirname almama yetiyordu. Fakat bütün bu çalışmalardan ve uykusuzluklardan sonra ne oldu? Başarılı olanlarla birlikte sonuç ilan edildi. İngilizce sınavında başarılı olamamıştım. Başarısızlığımın sebebi İngilizce idi. Bu ders bana zor geliyor, hoşlanmıyordum. Kelimelerini ezberleyemiyor ve anlayamıyordum. Endişeye kapıldım. Üzerimde sıkıntı ve endişenin kara bulutları dolaşıyordu. Geceleri uyuyamıyordum. Hiç beklenmeyen bu durum yüzünden arkadaşlarımın diline düşmüş, alay konusu olmuştum. Kendimi hem takdir almaya hem de birinciliğe hazırlamıştım. İçim yanıyor, sıkıntıdan patlıyordum. Bana göre korkunç bir durumdu. Büyük bir elem içindeydim. Hocalarımdan biri beni teselli edici ve cesaretlendirici sözler söyleyince şu şiirle durumumu anlattım:

"Tam olsa da her şeyde vardır bir noksan,

İşler iyi gidiyor diye aldanmasın insan."

Daha sonraları işi ne kadar büyüttüğümü, durumumu bu şiirle anlattığımı hatırladıkça şaşırmış ve kendi kendime gülmüştüm. Bu üzüntünün bana hiçbir faydası olmamıştı. Yaşadığım stres, sonucu değiştirmemişti. Hatta eğer bu stresin esiri olmuş olsaydım, ikinci dönem ne çalışabilir, ne de başarılı olabilirdim.

Şunu söylemek istiyorum: Herhangi bir konuda başarısız olduğunda üzüldüğün, sinirlendiğin ve titrediğin zaman hemen başarılı olacağını veya sonucu kendi lehine değiştirebileceğini zannetme. Asla böyle bir şey olmayacaktır. Böyle yapmakla ancak başarısızlığını pekiştirmiş olursun.

Hadis dalında hazırladığım yüksek lisans tezimi tartışmaya sunduğumda herkes gibi ben de takdir almak istedim. Güzel cevaplar verdiğimi ve iyi bir savunma yaptığımı zannettim. Fakat takdirle değil de teşekkürle karşılaşınca gereğinden fazla üzüldüm. Benimle konuşan bir arkadaşım dedi ki: Yüksek lisansı hiç kazanamadığını düşün veya tezinin şu veya bu sebeple reddedildiğini düşün. O zaman ne yapacaktın? Sonra takdir ile teşekkür arasında pratikte ne fark var? Sonuçta her ikisi de aynı değil mi? Her ikisine de master (yüksek lisans) diploması vermiyorlar mı? Arkadaşım doğru söylemişti. Kendime geldim ve aklımı başıma topladım. O halde sen de can sıkıcı ve üzücü bir durumla karşılaşacağından endişe ettiğin zaman kendini en kötü ihtimale göre hazırla. Sonra kurtarabileceğini kurtar. Başını ellerinin arasına alıp düşünmek, kendi kendini ayıplamak ve endişeye kapılmak canını sıkmak ve zihnini bulandırmaktan başka hiçbir işe yaramaz.

Yüksek lisanstan aldığım bu ders, doktora savunmamın ertelenmesinde benim işime yaradı. Doktora tezimi tamamlayıp teslim etmiştim. Bilimsel ve teknik açıdan savunmaya elverişliydi. Yakında tartışılacağını umuyordum. Fakat uzun bir süre ertelendi. Erte-

leme haberi bana ağır gelmedi. Önceki yaptığım gibi meseleyi kafamda büyütmedim.

Bu tecrübeler, bizi en kötü ihtimale karşı hazırlıklı hale getirir. En tehlikeli ihtimallerle birlikte yaşarız. Onlar başa geldikten sonra da sanki hiçbir şey olmamış gibi yaşamaya devam ederiz.

İflas edip bütün sermayesini kaybetme ihtimaline hazırlıklı olan kişi, az bir zarardan etkilenmez. İdam cezası bekleyen bir kişi, sadece hapis cezası alınca memnun olur. Musibetin elemi de artık ona çok basit ve kolay gelir.

Azığın Var, Sağlığın da Yerindeyse Dünyada Huzur Var Demektir

1980 yılında Yemen sınırındaki bir davet çadırında bulundum. Bu çadır muhterem hocamız Abdülaziz İbn Baz tarafından kurulmuştu. Fakültedeki tefsir bölümü hocamızla birlikte Abha'ya gitmiştik. Çadıra geri dönerken Abha-Tihame yolunu tercih ettik. Burası engebeli bir dağ yolu idi. Şiddetli seller yüzünden iyice bozulmuştu. Hocamız tefsir ilminde uzman olmasına rağmen araba kullanma konusunda becerikli değildi. Belki benden, belki de arabasından korktuğu için benim direksiyona geçmeme de razı olmadı. Kötü bir sürücü olmakla beraber, bari yavaş gitmiş olsa... Bilakis sanki yarış yapıyormuş gibi araba kullanıyordu. Hatta neredeyse derin bir uçuruma düşüyorduk. Arabayı durdurdu ve onun kesik kesik sesini dinledik. Gerçek şu ki o gece hayatla ölüm arasında gidip geldim. Ahirete gitmek üzere dünyaya veda ediyor, sonra tekrar hayata dönüyordum. Dişlerim, ellerim, ayaklarım kilitleniyor, sonra vücudumu gevşetiyordum. Ona nasihat ediyor ve telkinde bulunuyordum. Bu konuşmalarım sanki onu daha fazla hız yapmaya teşvik ediyordu. Nihayet geniş bir vadiye ulaştık. Hava yağmurluydu. Aniden ilerleyen bir sel ile karşılaştık. İşi ciddiye almadık. Vadinin ortasına geldiğimizde arabamızın tekerlekleri suya gömüldü. Su yavaş yavaş yükselmeye baş-

ladı. Sonunda arabamızın içine kadar girdi. Hızla indik ve arabayı terk ettik. Vadiyi güçlükle aştık. Gece yarısından sabaha kadar vadinin bir ucunda yiyeceksiz, içeceksiz, yataksız, yorgansız olarak bekledik. Ölümü bekliyorduk. Selden kurtulup oraya gelmeyi ganimet saydık. Şiddetli selde ruhumuzu teslim etmeyi beklemeye nispetle içerisinde bulunduğumuz durumu sakıncasız bulduk. Çektiğimiz sıkıntılara, yol yorgunluğuna ve uykusuzluğa rağmen kurtulduğumuz için Allah'a hamd ettik. Sabahleyin bizi kurtarmaya geldiler ve sağ salim döndük.

Bu olay bana 2. Dünya Savaşı'na katılan bir Amerikan denizcisinin hikâyesini hatırlattı. Bu denizcinin içinde bulunduğu savaş gemisi bir füze ile vurulmuş ve Japon denizinde batmıştı. Adam suyun altında on üç gün kalmıştı. Yanında sadece soğuk su ve kuru ekmek vardı. Kurtulup da sağ salim dışarı çıkınca kendisine soruldu: "Bu olaydan edindiğin en büyük tecrübe nedir?" Adam şöyle cevap verdi: "Bu korkunç günlerde öğrendim ki, bir kimsenin sağlığı yerindeyse ve yanında da su ile ekmek varsa dünyanın mülkiyeti ona ait demektir."

Şunu anlatmak istiyorum: Dünya nedir ki? Dünya dediğin, sadece sağlıklı bir beden, gönül huzuru, yiyeceğin ekmek, içeceğin su ve giyeceğin elbisedir. Sonrası, sen sağ, ben selamet...

Ben ve sen, niçin hayatımızda şu hesabı yapmıyoruz? Kendi kendimize şu soruyu sormuyoruz:

"Neyimiz var, neyimiz eksik?"

Yaşamak için gerekli olan şeylerin yüzde seksenine sahip olduğumuzu göreceğiz. Eksiğimiz ise bolluk ve saadet için gerekli olanın sadece yüzde yirmisidir. İnsanların çoğu benim, senin gibidir. Ancak çok nadir durumlarda bela ve musibetler, nimet ve hediyelerden daha büyük olur. Fakat ben ve sen, yine de elimizdekilerle gülmeyiz de eksiklerimize ağlarız. Ulaşabildiğimiz iyilik ve nimetlerle sevinmeyiz de kaçırdığımız nimetlere üzülürüz. Eli-

mizde fazlasıyla kalanlara şükretmeyiz de bize isabet eden şeylere hayıflanırız.

Düşmanlık Ateşini Tutuşmadan Önce Söndür

Şu kısa ömrümde ne zaman hakkımı almak, eleştiri ya da sıkıntı doğrultusunda itibarımı yeniden kazanmak için yola çıksam daima daha büyük bir zararla ve daha büyük bir pişmanlıkla döndüğümü hatırlarım. Şöyle ki bana kimden kötülük geldiğini veya kimin izlediği yol sebebiyle sıkıntıyla karşılaştığımı araştırdığım zaman, hakkımı geri alabileceğimi ve itibarımı yeniden kazanabileceğimi zannetmiştim. Fakat gördüm ki bunun tam aksi olmakta, benimle o kişi arasında bir soğukluk meydana gelmekte, düşmanlık devam etmekte, hatta iyice derinleşmekte ve o kişi, yanlışında ısrar etmektedir. Temenni ettiğim şey bir türlü gerçekleşmemektedir. Hâlbuki yapabileceğinin en güzeli ve en iyisi; affetmek, hoşgörülü ve sabırlı olmak, tahammül etmek ve görmezlikten, bilmezlikten gelmektir. Vahyin mantığı da budur:

"*Sen af yolunu tut, iyiliği emret ve cahillerden yüz çevir.*" (A'râf, 199)

"*Affedip hoş görsünler.*" (Nûr, 22)

"*Öfkelerini bastırıp insanları affederler.*" (Âl-i İmrân, 134)

"*Kızdıkları zaman da kusurları bağışlarlar.*" (Şûrâ, 37)

"*Sen (kötülüğü) en güzel bir şekilde önle. O zaman seninle arasında düşmanlık bulunan kimse, sanki candan bir dost olur.*" (Fussilet, 34)

"*Cahiller onlara hitap ettiklerinde 'Selam!' derler.*" (Furkan, 63)

Şu halde birisinden incitici bir söz işittiğinde ona cevap verme. Böyle yaparsan onunla dost olabilirsin. Sana birisi bir kaside ile saldırırsa onu duymamış gibi yap. Sen de ona bir kaside ile karşılık verecek olursan insanları onunla meşgul etmiş olursun,

edebiyatçılar da onu ezberler. Senin hakkında sert bir makale yazıldığında onu görmezlikten gelmek suretiyle yokluğa mahkûm et. Sanki sana değil de başkasına yazılmış gibi davran. Kindar bir eleştirici seni eleştirdiği zaman bilmezlikten gel. Sanki komşuların duvarlarına konuşmak istiyormuş gibi olsun. Eskiler şöyle derdi: "Katlanmak, kusurları defeder."

"Dolu denize zarar verir mi hiç,

İçine bir çocuk taş atsa bile."

Denizin suyu temizdir, içinden ölü çıkan hayvanların yenilmesi helaldir. Çünkü belli bir miktarı geçtiği zaman çok su pislik taşımaz. Anlayışlı ve sabırlı bir kişinin de kindarların çirkin eleştirilerine karşı bağışıklığı vardır.

"Asıl sonu kesik olan, şüphesiz sana hınç besleyendir." (Kevser, 3)

Boş kimselerin çıkaracağı karışıklıklardan da kendini korumasını bilir.

"Sen gözlerimizin önündesin" (Tur, 48)

Hiç Kimseyi Olduğundan Küçük Görme

Hayatımda kullanarak tecrübe ettiğim ve beni hiç yanıltmayan bir davranış şekli bilirim: Edepli ve ölçülü bir övgü, insanları etkiler. Ne kadar takva ve zühd sahibi de olsalar, ne kadar gösterişten uzak da olsalar, yine de az veya çok övücü sözlerden herkes etkilenir ve mutlu olur.

Takva sahibi ve dindar âlimlerin meclislerinde bulundum. Muhataplarından teşekkür ve övgü sözcükleri duyduklarında mizaçları yumuşuyor, vicdanları rahatlıyorr, yüz hatları gevşiyor ve tebessüm ediyorlar. Yumuşak bir söz kalpler üzerinde yapacağını yapar. Hak Peygamber'den miras kalan doğru yöntem, insanlara bulundukları konuma göre davranmak ve onlara gerekli saygıyı göster-

mektir. Şüphesiz bu, hem insanları, hem de kendini mutlu edebileceğin Rabbanî bir vergidir.

"O vakit Allah'tan bir rahmet ile onlara yumuşak davrandın! Şayet sen kaba, katı yürekli olsaydın, hiç şüphesiz, etrafından dağılıp giderlerdi." (Âl-i İmrân, 159)

Nasıl Dost Kazanabilirsin isimli kitabın yazarı, insanları aşırı methetmeyi (övmeyi) onları cezbetme yollarından biri olarak görür. Fakat biz bu görüşte değiliz. Ölçülü ve dengeli olmak bu konu için de geçerlidir.

"Allah her şey için bir ölçü koymuştur." (Talâk, 3)

Ne sırıtacak biçimde yapmacık bir üslupla yağcılık yapmak, ne de kabalık yapıp aşağılamak doğrudur. Sadece ahlaklı, kişilikli ve cömert olmak doğrudur.

Ben ve sen insanlara tepeden bakabiliriz ve surat asabiliriz. Fakat böyle yapmakla kaybedecek olan onlar değil, biz oluruz. Çünkü onlar kendilerine karşı mütevazı davranan, tebessüm eden ve kanat geren başka birilerini mutlaka bulacaklardır.

"Sana uyan müminlere (merhamet) kanadını indir." (Şuarâ, 215)

Mutluluğumuzun sebeplerinden biri de insanları kazanmaktır. Çünkü onlar bize övgüde bulunurlar, sevgi ve şefkat gösterirler. Onlar Allah'ın yeryüzündeki şahitleridirler.

"İnsanlara güzel söz söyleyin." (Bakara, 83)

Hayatımda başkalarıyla kaynaşma sanatını çok iyi beceren insanlar tanıdım. Çok çabuk bir şekilde kalpleri kazanır, gönülleri fethederler. Nereye giderlerse gitsinler bütün gözler onların üzerindedir. Çünkü insanlara karşı güler yüzlü, temiz kalpli ve tatlı dillidirler. Ne mutlu onlara ve ne mutlu onlarla birlikte olanlara!

Bir kul, Yüce Allah kendisine yardım ettikten sonra dünyada başkaları tarafından kabul edilen bir konuma yerleşebilir. Bu, Karun'un hazineleri, Süleyman'ın saltanatı ve Harun Reşid'in ha-

lifeliğiyle bile satın alamayacağı bir makamdır. Bu makamı; ancak Allah Teâlâ'ya samimi bir niyetle bağlanarak, insanların iyiliğini isteyerek, Allah ve Rasûlünü severek ve nefsi aşağılayıp horlayarak ele geçirebilir.

Övülen sıfatlara ve güzel hasletlere ulaşmak için yorulmak gerekir. Çünkü onlar yükseklerdedir. Kötü huylara ve bozuk bir karaktere sahip olmak ise kolaydır. Çünkü bunlar bir çöküştür ve aşağılara iniştir. Yükselmek ve çıkmak zor, alçalmak ve inmek kolaydır.

"Alçalmak isteyene alçaklık kolaydır,

Acı vermez ölüye aldığı yaralar."

Hayatı tattığımda, insanları mutlu edecek formülü buldum: İnsanların yeteneklerine saygı duymak, potansiyellerinin farkına varmak, onları istekleri doğrultusunda motive etmek, gayretlerini engellememek, rollerini iptal etmemek...

İnsanlara hayatı zehir eden ve onları rahatsız eden şeylerden biri de kişinin kendisinden başka kimseyi görmemesidir. Sanki o, parlayan tek yıldızdır, gökyüzünün kubbesidir, zamanın ender şahsiyetidir ve bereketidir; başkaları ise hep kusurludur, onların kınanabilecek ve eleştirilebilecek yönleri vardır.

Kendi seviyelerine ve yeteneklerine göre küçümsenmeyecek ölçüde iyilik yapma gayreti içinde olan insanlarla beraber oldum. Bu kimselerin kendi yeteneklerinin boyutunu bildiklerini, rollerini abartmadıklarını veya kendilerini hak ettikleri konumdan daha yükseklerde görmediklerini zannediyordum. Fakat onları yakından tanıdığım zaman pek çoklarının gayret ve hizmetlerini; insanların verdiği önemin üstünde gördüklerini, başkalarının onları takdir etmesinde daha büyük takdirler beklediklerini fark ettim.

Bir öğrenci vardı. Yetişme çağındaki çocuklar için bir çırpıda okuyabilecekleri kitapçıklar yazardı. Gayretini takdir ederek teşekkür ettiğim zaman öyle bir anlatmaya başladı ki sözü uzattıkça uzattı: Bu kitapçıkların ne kadar çok dağıtıldığını, insanların

nasıl karşıladıklarını, ne kadar sattığını ve kimlerin kendisine övücü sözler söylediğini anlattı. Şaşırdım kaldım. Kendini ve yaptığı işi ne kadar da büyük görüyordu. Değerini düşürecek, gayretini kabul etmeyecek ya da yaptığı işi bilmezden gelecek birini görse kim bilir ne kadar çok kızardı.

Bir başka öğrencinin de dikkat çekici bir vaaz kasetini dinlemiştim. Meşhur bir öğrenci de değildi, hiç tanınmayan biri de değildi. Kendisine teşekkür etmek ve çalışmalarına devam etmesi yönünde teşviklerde bulunmak istedim. Onunla telefonla konuştum. Daha kasetinden söz edip över övmez bunu bir fırsat bildi ve konuşmaya başladı: Bu kasetinin bütün Müslümanlara yararlı olması ve faydasının her tarafa yayılması için Allah'a dua etti. Sanki bu kaset Doğu'da ve Batı'da her tarafa yayılmıştı, güneşin ulaştığı yerlere ulaşmıştı. Sonra, kendisini dinlemek için düzenlenen konferanslara nasıl katıldığını, kaç kişinin bu toplantılarda hazır bulunduğunu ve abartılı olduğunu zannettiğim benzeri şeyleri bana anlattı. Onu da dinledikten sonra insan benliğinin kendi değerini, kıymetini, yaptığı işi ve etkisini kat kat abarttığını anladım. Eğer bu kişi, onu küçük gören ve değerini düşüren kimselerle karşılaşmış olsaydı kim bilir kendisi için ne büyük bir musibet olurdu.

Bir vaiz olarak, verdiği vaaz için teşekkür ettim. Her ne kadar hazır bulunmasam da vaazını kasetten dinlediğimi söyledim. Bunun üzerine bana vaazında ne kadar çok kişinin hazır bulunduğunu, insanların çok etkilendiklerini, ağladıklarını, bazı kimselerin kendi huzurunda tövbe ettiklerini anlattı.

Şu halde ne olursa olsun hiç kimseyi küçük görme, konumunu hafife alma, değerini düşürme.

"Ey müminler! Bir topluluk diğer bir topluluğu alaya almasın. Belki de onlar, kendilerinden daha iyidirler. Kadınlar da kadınları alaya almasınlar. Belki onlar kendilerinden daha iyidirler." (Hucurât, 11)

İnsanların yeteneklerini teşvik etmen, onlara değer vermen ve onlarla ilgilenmen insanların sevgisini kazanmana vesile olan şeylerdendir. Bu Kur'ânî bir yöntemdir:

"*Gece gündüz Rablerine dua edenleri kovma.*" (En'am, 52)

"*Sabah akşam Rablerine dua edenlere karşı sabırlı ol.*" (Kehf, 28)

"*(Peygamber), âmânın kendisine gelmesinden ötürü yüzünü ekşitti ve çevirdi. (Resûlüm! Onun halini) sana kim bildirdi! Belki o temizlenecek yahut öğüt alacak da o öğüt ona fayda verecek.*" (Abese, 1-4)

Siyer kitaplarında anlatıldığına göre Cebele İbnü'l-Eyhem'in Müslüman olmasını engelleyen şey, ona konumuna uygun bir muamelenin yapılmaması ve -iddiasına göre- gerektiği gibi ilgi görmemesidir.

Taha Hüseyin, *Günler* isimli anılarında anlatıyor: Ezher'e giriş imtihanında bir hoca kendisine şöyle hitap eder: "Hey kör adam! Kehf suresini okusana!" Taha Hüseyin bu sözleri hiç unutmamış, hatırladıkça sarsılmış ve rahatsız olmuştur. Onun Ezher'e saldırması, sövmesi, kin beslemesi ve sonra ebediyen terk etmesi bunun bir sonucudur.

Kim kendi nefsine, kendisine değer vermeme ruhsatı verir? Kim kendisinin değersiz biri olduğunu kendiliğinden söyleyebilir? Hiç kimse. Herkes kendini beğenir, kendi değerini abartır ve herkes kendi kıymetini bilir.

Herhangi bir mecliste konuşan kişileri dikkatlice gözleyin. Bu mecliste kim "ben" kelimesini ve birinci tekil şahıs zamirini çok kullanıyor? Kim, "ben dedim", "ben çıktım", "ben karşıladım", "bana denildi", "bana telefon edildi" gibi sözleri çokça söylüyor? Ben veya sen -kim olursa olsun önemli değil- bu tür eğilimlerimizi ve nefsimizin gizli zaaflarını yok etmek ister miyiz?!

Riyad'da ortaokulda okurken şiirle ilgileniyordum. Yazdığım bir şiir okul dergisinde yayınlanmıştı. Bazı hocalarım bu şiirimden

dolayı beni takdir edip övünce kendimce havalara girdim ve kendimi Ebu Temmam ve Mütenebbi gibi görmeye başladım.

Bir defasında okulumuza başka bir okulun öğrencileri gelmişlerdi. Onlar için bir tören düzenlendi. Benden de bu törende bir kaside okumam istendi. Çünkü öğrenciler arasında şairler veya benim gibi şiir yazma iddiasında bulunan kimse yoktu. Okuyacağım kasideyi de kendim hazırlayacaktım. Hani ayet-i kerimede şöyle buyrulur ya:

"Su bulamamışsanız temiz toprakla teyemmüm edin." (Maide, 6)

Başka kimse olmayınca bu iş de bana havale edildi. Yazdığım şiir edebiyat hocamızın büyük takdirine mazhar olmuştu. Üslubunu, lafızlarının zenginliğini ve etkileyiciliğini övmüştü. Ben de kendisini tasdik etmiş ve onun bir şaheser olduğunu, başka bir örneğinin olmadığını zannetmiştim. Yaşım ilerleyip edebiyat zevkini tadınca ve şiiri öğrenince kendime ve yazdığım şiire gülmekten kendimi alamadım. Şiir şöyle başlıyordu:

"En güzel selamım sana olsun ey okulum,

Sevgi ve ümitlerle dolusun benim önümde."

Başkalarını küçük görmenin bize ne yararı var? Onlar davranışlarından asla vazgeçmeyeceklerdir. Fakat biz öyle yapmakla sadece onların canını sıkmış oluruz, düşmanlıklarını ve nefretlerini kazanırız.

Şu halde sen de insanların hayatındaki aydınlık ve güzel yönleri övmeli, onların iyi niteliklerini öne çıkarmalı, erdemlerine teşekkür etmeli ve kötülük ve kusurlarına gözlerini kapamalısın.

Ne Ekersen Onu Biçersin

Bilge kişilerden biri şöyle diyor: "İnsanların kusurlarını araştıranlar, sadece yaralar üzerine konan sinekler gibidirler." Bazı kimseler de "ama", "fakat" illetine tutulmuşlardır. Ne zaman biri-

sinden söz etseniz hemen "iyidir, ama..." diye söze başlarlar. Bu "ama" kelimesinden sonra gelen kelimeleri dinlersen çoğu zaman hiciv, sövgü ve saldırı amaçlı ifadeler olduğunu anlarsın.

"*Vay haline o kaş göz işareti yapanların!*" (Hümeze, 1)

"*Laf taşıyıp koğuculuk yapanlar.*" (Kalem, 11)

"*Birbirinizin gıybetini yapmayın.*" (Hucurât, 12)

Bizim mutluluğumuz; başkalarının mutluluğunda, onların sevindirilmesinde, yeteneklerinin, potansiyellerinin ve iyiliklerinin kabulünde gizlidir. İnsanlara gösterdiğimiz saygı, ilgi ve erdemlerini kabulümüz oranında onlardan saygı, ilgi ve kabul gördüğümüzü gözlemledim.

Onları ne kadar görmezlikten gelir, kabalık yapar ve dikkate almazsak onlar da bizi aynı şekilde görmezden gelirler, kabalık yaparlar ve dikkate almazlar.

İçimizden hangi akıllı, insanları aşağılamaktan hoşlandığı halde onların kendisine saygı göstermesini ister? Bu, adaletsiz bir davranıştır.

"*Ölçü ve tartıda eksik yapanların vay haline!*" (Mutaffifîn, 1)

Başkalarının Gayretlerini Görmezlikten Gelme

Sosyal ilişkilerden edindiğim tecrübeye göre, kendini ve muhatabını mutlu etmenin yollarından biri de karşılıklı samimiyet ve sıcak ilişkidir. Bu bağlamda ona herkesin bildiği ve en sevdiği ismiyle veya lakabıyla hitap etmek gerekir. Muhatabına üçüncü meçhul zamirlerle seslenen ve "Hey sen" veya "hey oradaki" gibi ifadelerle hitap edenler çok soğuk ve duygusuz kişilerdir. Sen isminin kimse tarafından bilinmemesini, yanlış söylenmesini ya da lakabının karıştırılmasını arzu eder misin? Hiç zannetmiyorum.

Diğer insanları görmezden gelmek ve küçük görmek, kabalığın duygusuzluğun ve soğukluğun delilidir.

Bir ev kadını düşünün. Evini düzene koyar, oturma ortamını hazırlar, odanın havasını güzel ve temiz kokularla değiştirir, sonra eşi gelir ve bütün bunları görmezlikten gelir, hiçbir takdir ve teşekkür kelimesi ağzından çıkmaz, yapılan hazırlıklar dikkatini bile çekmez. O kadın için bu acı bir sürprizdir. Bu gibi davranışlar gösterilen gayretlerin boşa gitmesi, bütün heveslerin kırılması demektir.

Şu halde kendinden başkasına da dikkat et ve önem ver, yaptığı güzel şeyler için teşekkür et, gördüğün güzel bir manzarayı, kokladığın güzel bir kokuyu, güzel bir işi, güzel bir sıfatı, etkileyici bir kasideyi ve faydalı bir kitabı övmeyi ihmal etme ki vefakâr, güvenilir ve mert insanlar defterine yazılasın.

Yapmacık Hareketleri Taklit Etmeyi Bırak

Şair Ömer Ebu Rayşe'yi, "Ben Mekke'de" isimli kasidesini söylerken dinledim. Kaside şu beyitle başlıyordu:

"Sana derim ey çöl gelini! Bak soluna sağına,

Girdin gece boyunca hakikat sığınağına."

Kasidenin sunumundaki güzellik ve nağmelerindeki tatlılık beni cezbetti. Kasideyi ve okunuş biçimini hemen ezberledim. Ben de bir kaside yazdım ve okul törenlerinde okudum. Ebu Rayşe'yi taklit etmeye ve onun gibi okumaya çalıştım. Fakat ben Ebu Rayşe değildim. Bu okuyuş tarzı bana ağır, bıktırıcı ve soğuk geldi. Daha sonra taklidi bıraktım ve kendi tarzımda okumaya başladım.

Medine'de Cüdde mescidinde arkasında namaz kıldığım imam da benzer bir görünümde idi. O da meşhur bir okuyucuyu taklit etmeye çalıştı. Fakat heyhat! Ses, başka bir ses... Vurgular ve nağmeler farklı... Bu imam korkudan titriyordu. Sesi mescidi dolduruyordu. Nefesi kesik kesikti. Onun içinde bulunduğu durum, gösterdiği çaba ve yapamayacağı şeye kendisini zorlama-

sı arkasında namaz kılarken beni yordu. Kesin olarak anladım ki yüce Yaratıcı herkesi ayrı ayrı yeteneklerde ve niteliklerde yaratmıştır, hiç kimse kimseye benzemez.

"Her birinize bir şerîat ve bir yol verdik." (Mâide, 48)

Yeni bir şey ortaya koymak ve etkileyici olmak istediğin zaman kendi yöntemine, yeteneklerine ve tarzına göre hareket etmelisin.

"De ki: Herkes, kendi mizaç ve meşrebine göre iş yapar." (İsrâ, 84)

Şu halde taklitçiliğin köleliğinden, başkasına benzeme bağımlılığından ve yapmacık hareketlerden kendini uzak tutmak için sesinle, konuşma tarzınla, yürüyüşünle ve oturuşunla başkalarına benzeme. Senin çekiciliğin, zarafetin ve tatlılığın, -başkalarından bağımsız olarak- yeni şeyler ortaya koymanda, etkileyiciliğinde ve özgün ürünler vermende gizlidir.

Bir Şeye Gücün Yetmediği Zaman Onu Bırakıver

Abha şehrinde Cuma hutbesi okuyordum. Hutbelerimde genellikle Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in hayatından bahsederdim. Çünkü insanlar bu tür konuları dinlemekten hoşlanıyorlardı. Bu konuları anlatmakta da bir sakınca yoktu. Bir defasında benden mehirlerin aşırı yükselmesini hutbe konusu yapmam istendi. Çünkü insanların buna ihtiyacı vardı. Ancak bu, günlük ve yaşanmış örneklerle açıklanması gereken göreceli bir konuydu. Ben ise bu tarz bir sunumda genellikle başarılı değildim. Çünkü benim uzmanlık alanım siyer konusuydu. Siyer konularını daha rahat anlatabiliyor ve dinletebiliyordum. Ben yine de cemaatin isteğini kabul ettim ve mehirlerin aşırılığını konu alan irticali bir konuşma yaptım. Ayetler ve hadisleri zikrettim. İrticali bir konuşma yaptığım için daldan dala atladım. Konuyu toparlamaya çalıştıkça daha fazla dağıtıyordum. Sıkıntıdan üzerime ter bastı. Üzerimde bir çekingenlik ve isteksizlik vardı. Nihayet hutbeyi bitirdim.

Onun gibi belli belirsiz, şaşkın, etkisiz ve soğuk olduğu için hutbeye ufuktaki ışık başlığından daha uygun bir başlık bulamadım. Bundan sonra kesin olarak anladım ki benim için en uygun olanı, en iyi bildiğim konularda konuşmaktır ve kendimi zorlayarak sinirlerimi bozmaktan uzak durmaktır. Allah Teâlâ, zorlamadan uzak durması için Peygamberine şöyle tavsiyede bulunmuştur:

"(Resûlüm!) De ki: Buna karşılık ben sizden bir ücret istemiyorum. Ve ben olduğundan başka türlü görünenlerden de değilim." (Sâd, 86)

Hz. Ömer de şöyle demiştir: "Biz yapmacık hareketlerden men edildik."

Mutlu ve huzurlu olmak ve insanlara iyi şeyler sunmak istiyorsak, gücümüzün yettiğini, en iyi ve en güzel yapabileceğimiz şeyleri yapmalıyız. Konuşurken en iyi ve en güzel şekilde konuşmalı, alırken ve verirken en iyi ve en güzel şekilde almalı ve vermeliyiz. Peygamberimiz *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmaktadır:

"Allah Teâlâ bir iş yapacağınız zaman onu sağlam ve güzel yapmanızı ister."

Çünkü işi sağlam yapmak; gönüllerin şifası, pişmanlığın ilacı, vicdanın rahatlığı ve emaneti ehline vermektir.

Hayatında Dağınık Olma

Günlerden bir gün şu on iki tefsiri önümde topladım: Taberi, İbn Kesir, Beğavi, Zemahşeri, Kurtubi, Fi Zilal, Şankiti, Razi, Fethu'l-Kadir, Hazin, Ebussuud ve Kasımi. Sonra her gün bir ayeti bu tefsirlerin her birinden ayrı ayrı okumaya karar verdim. Bir ayeti bitirince diğer ayete başlıyordum. Sonra kendi kendime sordum: Acaba zihnimde ne kaldı? Genellikle daha önce öğrendiklerimin dışında aklımda hatırı sayılır hiçbir şeyin kalmadığı-

nı gördüm. Fakat bir yorgunluk, bıkkınlık ve karışıklık hissettim. Çünkü bu başarılı ve verimli bir okuma yöntemi değildi. Düzen yoktu. Hazırlıksız ve aceleye getirilmiş bir okuma şekliydi.

Yaptığın bir çalışmadan huzur ve mutluluk içinde yararlanmak mı istiyorsun? Çok sayıda kaynağa müracaat ederek, zihnini dağıtarak ve kalbini yorarak kafanı karıştırmak yerine, seni aceleden ve bıkkınlıktan koruyacak, kazancı az da olsa devamlılığını garanti edecek, başarılı, verimli ve sonuca ulaştırıcı bir plan dâhilinde çalışmalısın. Asıl olan, az da olsa devamlı olandır. Peygamberimiz *sallallâhu aleyhi ve sellem,* az da olsa devamlı yapılan ameli severdi.

"Çoklukla Övünmek Sizi Oyaladı."

"*Çoklukla övünmek sizi oyaladı.*" (Tekâsür, 1)

Elime yüklü miktarda para geçince görülmemiş bir heyecanla büyük bir kitapçının yolunu tuttum. Kitap almaya çok heveslı olduğum için her kitaptan bir adet satın almaya karar verdim. Her bir ilim dalına ait kitapları raflara dizdim. Öyle ki, psikoloji, fıkıh usulü ve genel kültür konularında onlarca kitap satın aldım. Okumaya sıra gelince nasıl başlayacağımı, neyi tercih edeceğimi ve neyi erteleyeceğimi bilmiyordum. Birbirinin tekrarı çok sayıda kitap gördüm. Birçoğunda beklediğim yararı bulamadım. Diğer bir kısmında bilimsel olmayan sözler ve anlamsız lafızlar vardı. Aradan seneler geçti. Raflardaki onlarca kitaba henüz hiç dokunmadım. Bu kitapların varlığı, tertibi ve karışıklığı beni sadece rahatsız ediyordu. Nihayet aklı başında, zeki ilim adamlarıyla oturdum ve onlara halimi arzettim. Bana bu konuda çok faydalı bir yöntem önerdiler: Sadece temel kitapları, ana kaynakları, usül kitaplarını ve bunların en iyilerini edinmek, onları raflara yerleştirmek, muhafaza etmek, mütalaa etmek ve araştırmaları onlardan yapmak, bunun dışındakileri terk etmek sadece bir araştırma için

gerektiği zaman almak... Artık rahatlamış ve bu isabetli yöntemle daha sakin bir hale gelmiştim.

Senin de bir kütüphanen varsa, okumayı ve okuduklarından yararlanmayı seviyorsan, ilim dallarının temel kaynaklarını ve en kıymetli olanlarını al, onlarla ilgilen. Böylece dağınıklığın eziyetinden, zihin meşguliyetinden ve hangisini alayım, hangisini tercih edeyim diye düşünüp durmaktan kurtulmuş olursun.

"Dedim onlara bana söylediklerinde: Al her şeyin özün,

Gözün bir fazileti vardır ama; şayet görürse gözün."

"Çokluk kuruntusu sizi o derece oyaladı ki, nihayet kabirleri ziyaret ettiniz." (Tekâsür, 1-2)

Bu münasebetle hiç bilinmeyen kitaplar, nadir bulunan yazmalar ve ilginç eserler peşinde koşan kimselere de dikkat çekmek istiyorum. Bunlar devamlı kitap toplarlar. Fakat okuma yönleri zayıftır ve temel kaynaklar konusunda yeterli bilgileri yoktur. Bütün gayretleri kütüphanelerindeki kitap sayısını artırmaya yöneliktir. Bir de *Anka* ve *Kibrit-i Ahmer* gibi hiç duyulmadık kitap isimlerini sıralamak suretiyle bir mecliste bulunanların dikkatini çekmektir. Bunlardan kimisi daha İbn Kesir tefsirini bile baştan sona okumadığı halde Mukatil İbn Süleyman'ın tefsirini elde edemediğine üzülür. *Fethu'l-Bâri*'nin müellifinin isminden ve kapağının renginden başka bir şeyi bilmedikleri halde *Fevaidü Temam*'ı bulamamaktan yakınırlar.

"İçlerinde bir takım ümmîler vardır ki, Kitab'ı (Tevrat'ı) bilmezler. Bütün bildikleri kulaktan dolma şeylerdir. Onlar sadece zan ve tahminde bulunuyorlar." (Bakara, 78)

Ana caddeyi ihmal ederek yoldaki küçük sokaklarla ilgilenme, bütünü terk ederek parçaların arkasında şaşkın şaşkın dolaşma. En önemli olandan başlayıp sırayla daha az önemli olanlara doğru ilerlemek akıl ve hikmetin gereğidir. Hedefini bilmeyenin yolu uzar; hem biniti, hem kendisi yorulur. Böylece hedefine de ulaşamaz.

İnsanların En Mutlusu Olman İçin Huzur ve Mutluluğun Altın Kuralları

- İman, üzüntüleri giderir, kederleri dağıtır. O, muvahhitlerin gözünün aydınlığı, âbidlerin tesellisidir.
- Geçen geçmiştir, giden gitmiştir. Artık geçip gideni düşünme. Çünkü o gitmiştir, bitmiştir.
- Kesinleşmiş kadere ve taksim edilmiş olan rızka razı ol. Her şey kaderin içindedir. Üzüntüyü bırak.
- Şunu bil ki kalpler Allah'ı anmakla huzur bulur, günahlar O'nu anmakla dökülür, Gaybleri bilen yüce Allah bundan razı olur ve sıkıntılar onunla dağılır.
- Hiç kimseden teşekkür bekleme. Hiçbir şeye muhtaç olmayan Allah'ın vereceği sevap yeterlidir. İnkârcılara, kin besleyenlere ve haset edenlere karşı yapacağın bir şey yoktur.
- Sabahleyin kalktığın zaman akşamı bekleme. Bugünün sınırları içinde yaşa. Gayretini içinde bulunduğun günün iyi bir şekilde geçmesi için yoğunlaştır.
- İstikbali, gelinceye kadar terk et. Yarını da düşünme. Çünkü bugününü iyi değerlendirirsen yarınında da iyi olur.
- Kalbini hasetten ve kinden temizle. Ondan öfkeyi ve nefreti sök at. Kalbinden düşmanlığı çıkar.
- Gerekli ve faydalı olmadıkça insanlara karışma. Evinde otur. Kendi işine bak. İnsanlara karışmayı en aza indir.
- En güzel arkadaş kitaptır. Geceleri kitap oku. İlimle ve marifetle arkadaş ol.
- Evren bir düzen üzerine kurulmuştur. Sen de giyiminde, kuşamında, evinde, büronda ve işinde tertipli ol.
- Fezaya çık, zengin bahçelerde gez dolaş, eşsiz Yaratıcının yarattığı şeylere bak da gözün gönlün açılsın.
- Yürüyüş ve spor yap, tembellikten ve uyuşukluktan sakın, boşluğu ve işsizliği terk et.

- Tarih oku ve tarihin ilginç ve garip olayları üzerinde düşün. Tarihî kıssalara ve haberlere kulak ver.
- Hayatını yenile, maişet yollarını çeşitlendir, yaşadığın monotonluğu değiştir.
- Çay ve kahve gibi uyarıcıları terk et veya çok alma. Sigara ve nargileden uzak dur.
- Elbisenin temizliğine, kokunun güzelliğine ve dış görünüşünün tertibine özen göster. Ayrıca misvak kullanmayı (dişini temizlemeyi) ve güzel koku sürünmeyi ihmal etme.
- Kötümserliği, başarısızlık korkusunu ve ümitsizliği artıran kitapları okuma.
- Rabbinin affının geniş olduğunu, tövbeleri kabul ettiğini, kullarını affedeceğini ve günahları sevaba, kötülükleri iyiliğe tebdil edeceğini unutma.
- Din, akıl, sağlık, örtü, kulak, göz, rızık, nesil ve diğer nimetlerden dolayı Rabbine şükret.
- İnsanların içinde aklını veya sağlığını kaybeden, hapse atılan veya felç olan veya bir derde müptela olan kimselerin olduğunu görmüyor musun?!
- Kur'ân'la birlikte yaşa; onu oku, ezberle, dinle ve onun ayetleri üzerinde düşün. Çünkü üzüntü ve kederden kurtulmanın en büyük ilacı Kur'ân'dır.
- Allah'a tevekkül et ve işini O'na havale et. O'nun hükmüne razı ol. O'na sığın. O'na dayan. O sana yeter.
- Sana haksızlık edeni affet. Seninle ilişkiyi kesenle sen ilişkini kesme. Seni mahrum bırakana sen ver. Sana kötü davranana sen nazik davran. Böyle yaparsan mutluluk ve güvenlik içinde olursun.
- ***La havle vela kuvvete illa billah*** zikrini çok tekrarla. Çünkü bu, senin içini ferahlatır, halini düzeltir. Ağır yükleri onunla taşır ve Allah'ı razı edersin.

- Çokça istiğfar et. Çünkü bu; rızka, ferahlığa, zürriyete, faydalı ilme, kolaylığa ve günahların silinmesine vesile olur.
- Vücuduna, yeteneklerine, gelirine, ailene ve evine razı ol. Bunlardan şikâyet etme ki huzurlu ve mutlu olasın.
- Bil ki zorlukla beraber kolaylık, sıkıntı ile beraber ondan kurtuluş da vardır. Hiçbir şey devamlı değildir. Günler gelir geçer, deveran eder.
- İyimser ol, ümitsizliğe ve ye'se kapılma. Rabbin hakkında hüsnü zan besle. Her türlü iyiliği ve güzelliği O'ndan bekle.
- Allah'ın senin için yaptığı tercihle sevin. Çünkü sen iyiliğin nerede olduğunu bilemezsin. Bazen sıkıntı, senin için rahatlıktan daha hayırlı olabilir.
- Bela ve musibetler seni Allah'a yaklaştırır, sana dua etmeyi öğretir. Kibirlenmeyi, kendini beğenmişliği ve böbürlenmeyi senden giderir.
- Senin elinde Allah'ın sana verdiği sayısız nimetler ve iyilik hazineleri vardır.
- İnsanlara iyilik yap. Hayrı şerre tercih et. Mutluluğa ulaşmak için; hasta ziyareti, fakire vermek ve yetime merhamet etmek gibi iyilikler yap.
- Kötü zandan sakın. Kuruntuları, bozuk hayalleri ve hasta fikirleri bir kenara bırak.
- Bela ve musibete uğrayan sadece sen değilsin. Hiç kimse sıkıntıdan ve üzüntüden uzak değildir.
- Bu dünyanın bir bela ve musibet diyarı olduğunu ve burada can sıkıcı şeylerin ve kederlerin olacağına kesin olarak inan. Dolayısıyla onu olduğu gibi kabul et ve Allah'tan yardım iste.
- Hayat yolculuğunda başından geçen yalnızlıkları, hapisleri, ölümleri, bela ve musibetleri iyi düşün.

- Yaşadığın her türlü endişe, üzüntü, gam, keder, açlık, yoksulluk, hastalık, borç ve musibetin mükâfatını Allah verecektir.
- Şunu bil ki şiddet ve sıkıntılar; kulakları ve gözleri açar, kalpleri diriltir, nefsi engeller, kula öğüt verir ve sevabın artmasına vesile olur.
- Bela ve musibetleri bekleme, söylentilere kulak asma, dedikodulara teslim olma.
- Korkulan şeylerin çoğu olmaz. Duyulan kötü şeylerin çoğu gerçekleşmez. Allah yeter; O gözetir, yardım eder.
- Öfkeli, can sıkıcı ve kıskanç kişilerle oturma. Çünkü onlar ruhu yakarlar, gam ve kederin elçileri, hüznün taşıyıcılarıdırlar.
- Namazı terk etme, cemaate devam et, mescitlerde çok otur. Mutlu olmak için namazı vakti girer girmez kılmaya kendini alıştır.
- Günahtan sakın. Çünkü günah, endişe ve hüznün kaynağıdır, felaketlerin sebebidir, musibet ve krizlerin kapısıdır.
- *"Senden başka ilah yoktur, Sen her türlü noksanlıktan münezzehsin. Ben ise zalimlerden oldum /* ***Lailahe illa ente sübhaneke inni küntü minezzalimin***" zikrini devamlı tekrarla. Kederlerin giderilmesinde ilginç bir sırrı vardır, mihnetlerin ortadan kaldırılmasında büyük bir haberdir.
- Senin hakkında söylenen çirkin ve kötü sözlerden etkilenme. Çünkü bu sözler sana değil, söyleyene zarar verir.
- Bil ki senin gıybetini yapan kimse sana kendi iyiliklerini hediye etmiş, günahlarını azaltmış ve seni meşhur etmiş olmaktadır. Bu da bir nimettir.
- İbadetlerde nefsini zorlama, sünnete uy, itaatte orta yolu tut, aşırılıktan sakın.
- Göğsünün açılması için sadece Rabbine ibadet et. Tevhidindeki saflığın ve ihlâsındaki temizliğin ölçüsünde mutlu olursun.

- Cesaretli, kalbi güçlü, sağlam, gayretli ve kararlı ol. Dedikodu ve söylentiler seni aldatmasın.
- Cömert ol. Çünkü cömert olanın göğsü açık, özü geniş olur. Cimrinin ise göğsü dar, kalbi karanlık ve zihni bulanık olur.
- İnsanlara tebessüm et ki dostluklarını kazanasın. Onlara yumuşak söz söyle ki seni sevsinler. Onlara karşı mütevazı ol ki seni yüceltsinler.
- Sana yapılan bir kötülüğü iyilik yaparak sav. İnsanlara yumuşaklıkla muamele et. Düşmanlık ateşini söndür. Düşmanlarınla barışı sağla, dostlarının sayısını çoğalt.
- Mutluluğun en büyük kapılarından biri anne babanın duasıdır. Onların dualarının her türlü kötülüğe karşı senin için bir korunak olması için onlara iyilik yaparak dualarını al.
- İnsanları oldukları hal üzere kabul et. Onların yaptıklarına hoşgörülü davran. Bil ki Allah'ın insanlar ve hayat hakkındaki sünneti budur.
- İdealler dünyasında yaşama. Bilakis kendi gerçeklerini yaşa. İnsanlardan yapamayacakları şeyleri isteme, adaletli ol.
- Sade bir hayat yaşa. Lüks, israf ve debdebeden sakın. Beden refaha kavuştukça ruh sıkıntıya girer.
- Çeşitli vesilelerle söylenen zikirlere devam et. Çünkü bunlar senin için bir korunaktır. Bu zikirlerde senin o günkü durumunu faydalı ve iyi geçirmeni sağlayacak yönlendirmeler vardır.
- Yapacağın işleri bölümlere ayır. Hepsini bir anda yapmaya çalışma. İyi bir sonuç almak için aralarına istirahat edeceğin bölümler koy.
- Beden, fizikî yapı, mal, ev, görev ve zürriyet yönünden senden aşağıda olanlara bak. Böylece binlerce insanın üstünde olduğunu anlarsın.
- Şunu kesin olarak bil ki, kendileriyle devamlı ilişki içinde olduğun kardeşin, oğlun, kızın ve eşin senin yakınlarındır ve hiçbi-

ri kusursuz değildir. O halde hepsini olduğu gibi kabul etmeye kendini alıştır.

- Sana verilen yeteneklere, seni memnun edecek ilme, senin için açılan rızık kapısına ve sana uygun görülen işe sahip ol.
- Kişileri ve onların fizikî yapılarını kötüleme. Dilini tut, insanları incitici sözler söyleme. Güzel ve tatlı sözler söyle. Güvenilir bir kişi ol.
- Bil ki katlanmak ayıpları gömer, yumuşaklık hataları gizler. Cömertlik ise noksanları örten geniş bir elbisedir.
- Kendine, işlerini göreceğin, kendine döneceğin, ahiretini düşüneceğin ve dünyanı düzelteceğin özel bir vakit ayır.
- Evdeki kütüphanen senin için zengin bir bahçedir. O bahçede âlimlerle, filozoflarla, edebiyatçılarla ve şairlerle birlikte gezintiye çık.
- Rızkını helal yoldan kazan, haramdan ve insanlardan istemekten sakın. Ticaret, memuriyetten daha iyidir. Servetini kâr zarar ortaklığında çalıştır. Tutumlu ol.
- Sade giyin. Gösterişli ve lüks elbiseler giyinme; yırtık pırtık, rüküş elbiselerle de dolaşma. Kendini elbise ile teşhir etme. Sade insanlar gibi ol.
- Öfkelenme. Öfke mizacı bozar, ahlakı değiştirir, ilişkilere zarar verir, dostluğu zedeler, bağları kopartır.
- Hayatına yenilik katmak, başka dünyaları incelemek, yeni şeyleri ve başka beldeleri gözlemlemek için zaman zaman seyahate çık.
- Cebinde yapacağın işleri sıraya koyacağın, zamanlarını belirleyeceğin, randevularını hatırlayacağın ve düşüncelerini yazacağın bir not defteri bulundur.
- İnsanlarla karşılaştığında onlara önce sen selam ver. Selam verirken tebessüm et. Onlara önem ver ki sevgiyle gönüllerine giresin ve onlara yaklaşabilesin.

- Kendine güven, insanlara sırtını dayama. Onların senin lehinde değil, aleyhinde olabileceklerini hesap et. Sadece Allah seninle beraberdir. İyi zamanlardaki dostluklara aldanma.
- Cek cak'lı kelimelerden, işleri ertelemekten ve görevi sonraya bırakmaktan sakın. Çünkü bu, başarısızlığın alametidir.
- Karar alırken tereddüdü bırak. Bir orada bir burada durmaktan sakın. Kesin kararlı ol ve ileri atıl.
- Devamlı iş ve alan değişikliği yaparak ömrünü tüketme. Çünkü bu, hiçbir şeyde başarılı olamayacağın anlamına gelir.
- Salih ameller, başa gelen musibetler, tevbeler, Müslümanların duaları, Allah'ın merhameti ve Peygamber'in şefaati gibi günahlara kefaret olacak şeylerle sevin.
- Az bile olsa sadaka ver. Çünkü o, günah ateşini söndürür, kalbe neşe verir, endişeyi giderir ve rızkın artmasına vesile olur.
- Önderin ve rehberin, Muhammed *sallallâhu aleyhi ve sellem* olsun. Çünkü o, mutluluğa götürür, başarıyı gösterir ve kurtuluşa yönlendirir
- Sağlık ve afiyet nimetinin kıymetini bilmek için hastaneleri ziyaret et. Hürriyetin kıymetini bilmek için hapishaneleri ziyaret et. Akıl nimetinin kıymetini bilmek için tımarhaneleri ziyaret et.
- Basit şeyler seni meşgul etmesin. Bir meseleye olması gerekenden fazla önem verme. Meseleleri büyütme, olayları abartma.
- Geniş ufuklu ol. Huzur ve sükûnet içinde yaşamak için sana kötülük yapan kimselere mazeretler bulmaya çalış. İntikam almaya çalışmaktan sakın.
- Öfken ve hüznünle düşmanlarını sevindirme. Çünkü onların istediği de budur. Onların senin hayatını bulandırmak için beslediklerı pahalı ümitleri gerçekleştirmelerine fırsat verme.

- Göğsünde; düşmanlık, kin, öfke ve nefret ateşini tutuşturma. Çünkü bu senin için sürekli bir işkence olur.
- Bulunduğun mecliste terbiyeli ve kibar ol. İşe yarar, hayırlı bir söz söyleyeceksen konuş, yoksa sus. Güler yüzlü ol. Beraber olduğun insanların saygı duyduğu bir kişi ol. Onların konuşmalarını dinle. Konuşurlarken sözlerini kesme.
- Sadece yara üzerine konan sinek gibi olma. İnsanların şeref ve namusları aleyhinde sakın konuşma. Onların kusurlarını anlatma. Hatalarına sevinme ve hatalarını araştırma.
- Mümin, dünyevî bir fırsatı kaçırdığı için üzülmez, onu kafaya takmaz. Felaketlerden korkmaz. Çünkü onlar gidicidir, basittir, gelip geçicidir.
- Aşktan, kara sevdadan ve haram sevgiden sakın. Çünkü bu, ruh için bir işkence, kalp için bir hastalıktır. Allah'a, O'nun zikrine ve O'na itaate sığın.
- Harama bakmak; gam, keder ve kalp yarasına sebep olur. Mutlu kişi gözünü haramdan sakınıp Rabbinden korkandır.
- Yemek öğünlerine riayet et. Faydalı şeyleri ye. Hazımsızlıktan sakın. Tok iken yatıp uyuma.
- Felaketlerden korktuğun zaman en kötü ihtimalin olabileceğini düşün. Kendini buna göre hazırla. Böyle yaparsan rahatlığı ve kolaylığı bulursun.
- Şiddetle çekildiği zaman ip kopar. Gece iyice kararğı zaman arkasından aydınlık gelir. İşler iyice daraldığı vakit arkasından bir genişleme başlar. Bir zorluk iki kolaylığı asla mağlup edemez.
- Rahman'ın merhametini bir düşün: Azgınlık yapanı bile affetti, köpeğe bile su verdi, yüz kişiyi öldüreni bile bağışladı. Tövbe edenlere elini uzattı. Hıristiyanları tövbeye çağırdı.

- Açlıktan sonra tokluk, susuzluktan sonra suya kanma, hastalıktan sonra afiyet vardır. Fakirliğin arkasından zenginlik, üzüntünün arkasından sevinç gelir. Bu, değişmez bir kanundur.
- "*Senin göğsünü genişletmedik mi?*" suresini iyi düşün. Sıkıntılı anlarda bu sureyi hatırla. Bil ki kriz zamanlarının en büyük ilacı bu suredir.
- Sen neredesin, sıkıntı anında söylenen şu dua nerede:

  "Azim ve Halim olan Allah'tan başka ilah yoktur. Arş'ın yüce Rabbi Allah'tan başka ilah yoktur. Göklerin Rabbi, yerin Rabbi ve Arş'ın Kerim Rabbi Allah'tan başka ilah yoktur. Allah'ım! Rabbim Allah'ım!"
- Öfkelenme! Öfkelendiğin zaman, konuşma, şeytandan Allah'a sığın ve bulunduğun yeri değiştir; ayakta isen otur, abdest al ve çokça zikret.
- Başına gelen sıkıntıdan dolayı sızlanma. Şüphesiz o, senin kalbini kuvvetlendirir, sağlığın zevkini tattırır, seni cesaretlendirir, dereceni yükseltir, sabrını ortaya çıkartır.
- Geçmişi düşünmek, ahmaklık ve deliliktir. Çünkü maziye takılmak demek; unu tekrar öğütmek, talaşı tekrar biçmek ve ölüleri kabirlerinden çıkarmak demektir.
- Musibete iyimser açıdan bak. Ona sabretmenin karşılığında elde edeceğin sevabı düşün. Bunun diğer musibetlerden daha kolay olduğunu bil ve felaketzedelerin haline bakarak kendini teselli et.
- Sana isabet edecek şey seni asla ıskalayacak değildir; seni ıskalayacak olan da asla sana isabet edecek değildir. Başına gelecek şeyleri kalem yazalı çok oldu ve kalem kurudu; hüküm verildi, artık yapacağın hiçbir şey yok.
- Zararlarını kâra dönüştür. Limondan limonata yap. Musibetlerin içine bir avuç şeker at. İçinde bulunduğun şartlara uy.

- Allah'ın rahmetinden ümidini kesme. Allah'ın yardımını unutma. Sıkıntılar miktarınca yardım gelir.
- Hoşuna gitmeyen bir şeydeki iyilik, hoşuna giden bir şeydeki iyilikten daha çok olabilir. Sonuçların ne olacağını sen bilemezsin. Nice nimet vardır ki bir felaketin içinde gizlidir. Nice hayır vardır ki şerrin çarşafı içinde saklıdır.
- Keder ve endişe vadilerinde sana baş kaldırmaması için hayallerini sınırlandır. Sana verilen nimetleri, yetenekleri ve imkânları düşün.
- Evinde ve büronda bağırıp çağırarak gürültü çıkarmaktan sakın. Sükûnet, tertip ve düzen mutluluğun alametlerindendir.
- Zorluklar karşısında en iyi yardımcı namazdır. Namaz, nefsi ulvî ufuklara yükseltir; ruhu, nurun ve kurtuluşun fezasına götürür.
- Ciddi ve verimli bir çalışma nefsi kötü arzulardan, günah işleme düşüncesinden ve haram kılınmış eğilimlerden kurtarır.
- Mutluluk bir ağaçtır. Onun suyu, gıdası, havası ve ziyası Allah'a ve ahiret gününe imandır.
- Kim büyük bir edebin, temiz bir zevkin ve güzel bir ahlakın sahibi ise kendisini de, başkalarını da mutlu eder ve iyi bir duruma nail olur.
- Ruhunu dinlendir. Çünkü ruh da yorulur ve usanır. Onu dinlendirmek için izlediğin yolları ve yöntemleri çeşitlendir, hikmet ve marifet arayışı içinde ol.
- İlim; gönle ferahlık verir, algılama yeteneğini geliştirir, insanın önüne yeni ufuklar açar, kişiyi gamdan, kederden ve üzüntüden kurtarır.
- Mutluluğun sebeplerinden biri de engelleri aşmak ve zorlukların üstesinden gelmektir. Hiçbir lezzet başarının lezzetine denk olamaz.

- İnsanlarla birlikte mutlu olmak istiyorsan, onlara, onların senden istediği şekilde muamele et. Onların hiçbir şeylerini küçük görme.
- İnsan kendisini ve kendisine uygun olan bilgiyi tanır ve o bilgiyi en güzel şekilde uygularsa başarının zevkini tadar.
- Bilgi ve tecrübe en büyük sermayedir. Çünkü servetle sevinmek hayvanî bir duygudur, bilgi sahibi olmakla sevinmek ise insanî bir duygudur.
- Eşlerden biri öfkelendiği zaman, diğeri sussun. Eşini olduğu gibi kabul etsin. Çünkü hiç kimse kusursuz değildir.
- İyimser, salih insanlarla beraber olman senin için zorlukları kolaylaştırır, ümit kapısını açar. Karamsar kişiler sana dünyayı karartır.
- Eşi, evi, sağlığı ve yeterli miktarda malı olan kimse temiz bir hayata sahip olur. Böyle birisi Allah'a hamd etmeli ve bunlarla yetinmelidir. Çünkü bundan fazlası üzüntü ve kederdir.
- Akıl ve beden sağlığı yerinde olup da o günkü yiyeceği de yanında bulunan kimse artık dünyanın sahibidir.
- *"Rab olarak Allah'tan, din olarak İslam'dan ve Peygamber olarak Muhammed'den razı olan kişi Allah'ın rızasını kazanmayı hak etmiş olur."* Bu, rızanın rükünlerinden biridir.
- Başarının esası, Allah'ın senden razı olması, çevrendekilerin senden razı olması, senin kendinden razı olman ve verimli bir iş yapmandır.
- Yemek yemek günlük bir mutluluktur, yolculuk yapmak haftalık bir mutluluktur, evlenmek aylık bir mutluluktur, mal yıllık bir mutluluktur, iman ise ömür boyu mutluluktur.
- Yemekle, içmekle, uyumakla ve evlenmekle asla mutlu olamazsın. Ancak amelle mutlu olursun. O, büyük insanlar için güneşin altında bir yer hazırlar.

- Okuyabilen insan mutlu insandır. Çünkü o; bütün bahçelerden çiçek devşirir, dünyanın ilginç köşelerini dolaşır, zamanı ve mekânı kuşatır.
- Dostlarla sohbet etmek üzüntüleri giderir. Seviyeli bir mizah insanı rahatlatır. Şiir dinlemek zihni dinlendirir.
- Hayatını, hayata bakışınla renklendirebilirsin. Senin hayatın kendi düşüncelerinin bir ürünüdür. O halde hayata siyah gözlüklerle bakma.
- Seni seven kimseleri düşün. Sevmediğin kişilere hayatından bir saniye bile verme. Çünkü onlar ne seni anlarlar, ne de senin kaygılarını.
- Verimli bir çalışmanın içine girdiğin zaman sinirlerin yatışır, sükûnet bulur ve huzura kavuşursun.
- Mutluluk; soyda sopta, parada pulda değildir. Mutluluk; dinde, ilimde, edepte ve hedefe ulaşmadadır.
- Allah katında kulların en mutlusu; en çok iyilik yapan, dostlarına en çok yardım eden ve en çok şükredendir.
- Şu anda mutlu olamıyorsan sana ufuklardan görünecek veya gökten inecek bir mutluluğu hiç bekleme.
- Başarılarını, işinden elde ettiğin kârları ve kazanımları ve yaptığın iyilikleri düşün. Bunlarla sevin. Bu başarılar ve kazanımlarından dolayı Allah'a hamd et. Bu, senin göğsünü genişletecektir.
- Dünkü sıkıntılarının giderilmesinde sana yeterli olan Allah, bugünkü ve yarınki sıkıntılarında da sana yetecektir. Sen sadece O'na tevekkül et. O, seninle beraber olduğunda artık kimden korkarsın? O, senin aleyhinde olduğu zaman kime umut bağlayabilirsin?
- Seninle servet sahipleri arasında sadece bir günlük fark var. Dünün lezzetini onlar da tadamıyorlar. Yarına gelince, yarın

ne senindir, ne de onların. Onların da sadece bir günleri var. Ne kadar az bir zaman değil mi?

- Neşe ve sevinç; insana zindelik verir, gönlünü ferahlatır, organlar arasında dengeyi sağlar, kuvvet kazandırır, hayatı kıymetlendirir, ömre faydalıdır.
- Zenginlik, güvenlik, sağlık ve din; mutluluğun dayanaklarıdır. Yoksulluk ve korku içinde yaşayanlar, hastalar ve kâfirler mutlu olamazlar, onlar mutsuzdurlar.
- Dengeyi bilen mutluluğu da bilir. Orta yolu tutan başarıya ulaşır. Kolaylığı izleyen kurtuluşa erer.
- Zaman saatinde tek bir kelime vardır: ŞİMDİ. Mutluluğun lügatinde de tek bir kelime vardır: RIZA
- Başına bir musibet geldiği zaman ondan daha büyüğünün olabileceğini düşün ki sana ağır gelmesin. Onun süratle kaybolacağını tasavvur et. Zorluğun sıkıntısı olmasaydı, rahatlığın ferahlığı beklenmezdi.
- Bir krizle karşılaştığın zaman, başından nice krizlerin geçtiğini ve Allah'ın seni nice krizlerden kurtardığını düşün. Öncekinde seni kurtaranın kim olduğunu biliyorsan diğerinde de o kurtaracaktır.
- Bir kimse içinde bulunduğu gün adaletli bir hüküm vermemişse, bir farzı eda etmemişse, övünülecek bir iş yapmamışsa, bir ilim öğrenmemişse veya bir hayır yapmamışsa o günü boşa geçirmiş demektir.
- Yakınında veya elinde devamlı bir kitabın bulunması gerekir. Çünkü boş vakitlerin olabilir. Kitap, zamanı en güzel bir şekilde değerlendirme aracıdır.
- Kur'ân'ı ezberleyen ve gece gündüz onu okuyan kimse bıkkınlıktan ve boş zamanının olduğundan şikâyet etmez. Çünkü Kur'ân, onun hayatını mutlulukla doldurur.

- Bütün yönleriyle -tam- araştırma yapmadan bir karar alma. Sonra Allah'tan hayırlısını iste ve güvenilir kimselerle istişare et. Başarılı olursan zaten maksadın da budur. Başarılı olmazsan da artık pişmanlık duyma.
- Akıllı kişi dostlarının sayısını artırır, düşmanlarını azaltır. Bir dost bir senede kazanılır. Düşman ise bir günde kazanılır. Allah'ın kendisini insanlara sevdirdiği kişiye ne mutlu!
- Dünyevî isteklerin için ulaşabileceğin bir sınır koy. Yoksa kalbin parçalanır, göğsün daralır, hayatın zehir olur ve durumun kötüleşir.
- Allah'ın nimetlerine nail olan kişinin bu nimetlerin devamlı olması için onları şükürle bağlaması, itaatle koruması, tevazu ile gözetmesi gerekir.
- Nefsini takvayla, fikrini imanla temizleyen ve ahlakını iyilikle parlatan kimse Allah'ın ve insanların sevgisine mazhar olur.
- Tembel ve bitkin kimse, gerçekte yorgundur, üzgündür. Ciddiyet içinde çalışan kimse ise nasıl yaşayacağını ve nasıl mutlu olacağını da bilen kimsedir.
- Hayatın zevki ve eğlenceli yönleri, musibetlerinden ve endişe verici yönlerinden kat kat fazladır. Fakat işin özü, bu zevke ve eğlenceli yönlere zekâmızla nasıl ulaşacağımızdadır.
- Bir kadın dünyaya malik olsa, herkes onun lehine şahitlik etse ve bütün madalyaları kazansa eğer kocası yoksa fakir ve yoksuldur.
- Mükemmel bir hayat; senin gençlik çağını, ümitlerini ve özlemlerini gerçekleştirmek için harcaman, olgunluk çağını mücadele ederek ve ihtiyarlığını tefekkür ederek geçirmendir.
- İşlediğin bir kusurdan dolayı başkasını değil kendini ayıpla. Çünkü senin düzeltmek için vaktini dolduracak kadar kendi kusurların var. Başkalarını ayıplamayı bırak.

- Zihinleri açan, kalpleri neşelendiren, kişiyi yalnızlıktan kurtaran, göğsü ferahlatan ve düşünceyi zenginleştiren bir kitap, köşklerden ve saraylardan daha güzeldir.
- Allah'tan af ve afiyet iste. Bunlar sana verilirse her türlü iyiliğe sahip olur, her türlü kötülükten kurtulur ve her türlü mutluluğa nail olursun.
- Bir somun ekmek, yedi sekiz hurma, bir testi su, odada bir mushafla beraber bir hasır. Gerisi nafile. Artık dünyaya selam söyle.
- Mutluluk; fedakârlıkta, bencilliği yok etmekte, cömertlikte ve başkalarına zarar vermemektedir.
- Mutedil bir gülüş; gönlü ferahlatır, kalbi kuvvetlendirir, yorgunluğu giderir, çalışmaya zindelik verir ve zihni parlatır.
- Arkadaşların en hayırlısı; kendisine güvendiğin, problemlerini kendisine açabildiğin, sıkıntılarını paylaştığın ve senin sırrını başkalarına söylemeyeceğinden emin olduğun arkadaştır.
- İçinde bulunduğun mutluluktan daha büyük bir mutluluğun beklentisi içinde olma, elindeki mutluluğu da kaybedebilirsin. Musibetler gelecek diye bekleme. Erkenden endişeye ve üzüntüye kapılmış olursun.
- Sana her şeyin verildiğini zannetme. Fakat sana pek çok iyilik verilmiştir. Her şeye ve her yeteneğe sahip olmak imkânsızdır.
- Güzel ve takva sahibi bir kadın, geniş bir ev, yeterli rızık ve iyi bir komşu pek çoklarının bilmediği nimetlerdir.
- Kötülükleri unutma sanatı, bir nimettir. Nimetleri hatırlamak güzeldir. İnsanların kusurlarını görmezden gelmek fazilettir.
- **Affetmek**, intikam almaktan daha zevklidir. **Çalışmak** boş kalmaktan daha eğlencelidir. **Kanaat** en büyük servettir. **Sağlık ve afiyet**, servetten hayırlıdır.

- Yalnızlık, kötülerle beraber olmaktan daha hayırlıdır. İyilerle beraber olmak, yalnızlıktan daha hayırlıdır. Uzlet bir ibadet, tefekkür, itaattir.
- Uzlet, düşünceler ülkesidir. İnsanlarla çok fazla haşır neşir olmak ahmaklıktır. Onları kışkırtmak uğursuzluktur.
- Kötü ahlak bir işkencedir. Kin ve nefret bir zehirdir. Gıybet, alçaklıktır. Başkalarının kusurlarını aramak, başlı başına bir kusurdur.
- Nimetlere şükretmek musibetleri defeder. Günahları terk etmek, kalplerin canlı kalmasına vesiledir. Nefse galip gelmek büyük adamların zevkidir.
- Güvenlikle birlikte kuru bir ekmek, korku ile birlikte yenen baldan daha lezzetlidir. Örten bir çadır, içinde fitne kaynayan bir köşkten daha sevimlidir.
- İlmin sevinci devamlı, şerefi ebedidir. Her zaman anılır. Malın sevinci gelip geçicidir, şerefi zeval bulur. Zamanla unutulur.
- Dünya ile sevinmek çocukların sevinmesidir. İman ile sevinmek iyilerin sevincidir. Mala hizmet etmek zillettir. Allah için çalışmak bir şereftir.
- Himmet ve gayretin işkencesi tatlıdır. Başarının yorgunluğu da rahatlıktır. Alın teri misktir. Güzel övgü en güzel kokudur.
- Mutluluk; mushafla arkadaş olmandır, çalışmayı hobi edinmendir, evini uzlet yeri olduğunu ve kanaatin tükenmez bir hazine olduğunu bilmendir.
- Yiyecekle ve malla sevinmek, çocukların sevincidir. Güzel bir övgü ile sevinmek, büyüklerin sevincidir. İyi işler yapmak, tükenmez bir şereftir.
- Gece namaz kılmak gündüzü güzelleştirir. İnsanlara iyilik yapmak vicdanı temizler. Kurtuluşu beklemek bir ibadettir.
- Bela ve musibetin dört faydası vardır: Sevabını Allah'tan beklemek, sabırla birlikte yaşamak, iyi anılmak ve lütfu beklemek.

- Cemaatle namaz kılmak, farzları eda etmek, Müslümanları sevmek, günahları terk etmek ve helal yemek, dünya ve ahirette iyiliğe nail olmaktır.
- Baş olma, çünkü baş olmanın sıkıntısı çoktur. Şöhret için çalışma, çünkü onun bir bedeli vardır. Yeterli imkânlarla birlikte bilinmemezlik bir mutluluktur.
- Vakti boşa geçirmek, tövbeyi ertelemek, insanları kışkırtmak, ana babaya karşı gelmek ve sırları ifşa etmek, ahmaklık alametidir.
- **Kalbin ölümü**; itaati terk etmekten, günahları alışkanlık haline getirmekten, kötü isim yapmaya aldırış etmemekten, Allah'ın cezasından güvende olduğunu zannetmekten ve salih insanları küçük görmekten anlaşılır.
- **Evinde mutlu olamayan hiçbir yerde mutlu olamaz.** Ailesini sevmeyen hiç kimseyi sevemez. Bugününü kaybeden yarını da kaybeder.
- Dört şey mutluluk getirir: Faydalı kitap, iyi evlat, sevilen bir eş ve iyi arkadaş. Allah katında hepsinin karşılığı vardır.
- İman, sağlık, zenginlik, hürriyet, güvenlik, gençlik ve ilim, akıllı insanların elde etmek için peşinde koştukları şeylerin özetidir. Fakat onların çok azı bunların tamamına birden sahip olabilir.
- Şu anını mutlu et. Çünkü şu anından sonra hayatta kalacağına bir garantin yoktur. Zamanla karşılaşacağın korkulardan emin değilsin. Üzüntüyü peşin yaşayıp sevincini erteleme.
- Dünyadaki en kıymetli şey; sadık bir iman, güzel bir ahlak, sağlıklı bir akıl, sağlam bir vücut ve helal rızıktır. Diğerleri bir meşguliyettir, o kadar.
- İki tane görünmez nimet vardır: Beden sağlığı ve vatan güvenliği. İki tane de görünen nimet vardır: İyilikle yâd edilmek ve salih evlat sahibi olmak.

- Mutlu bir kalp; kin ve nefret mikroplarını öldürür; rıza, hoşnutsuzluk haşerelerini uzaklaştırır.
- Güvenlik en düz ve engebesiz arazidir; sağlık ve afiyet en geniş örtüdür; ilim en lezzetli gıdadır; sevgi en faydalı devadır; tesettür en güzel elbisedir.
- Mutlu olan kişi; ne fasıktır, ne hastadır, ne borçludur, ne gariptir, ne üzgündür, ne mahpustur, ne de zorlama altında olan kişidir.
- Mutluluk; Sellerin çekilmesidir, düşmanlıkların ortadan kalkmasıdır, salih amellerdir ve şehvetlere galip gelmektir.
- Tehlikesi en az olan yol, seni evine götüren yoldur. En bereketli gün, salih amel işlediğin gündür. En uğursuz zaman, herhangi bir kişiye kötülük yaptığın zamandır.
- Sana söven bir kimse, aslında insanların Rabbine sövmüş olur. Allah, insanları yokluktan var ettiği halde onlar O'nun varlığından şüpheye düştüler. Onları açlıktan doyurduğu halde başkasına şükrettiler. Onları korkudan güvende kıldığı halde O'nunla savaştılar.
- Yerküreyi başında taşıma. İnsanların bizim durumumuzu düşündüklerini zannetme. Onlardan biri bir gribe yakalansa senin de, benim de öleceğimi unutur.
- Neşe ve mutluluk; yeterli imkân ve vatan; esenlik ve mesken; fitnelerden güvende olmak; sıkıntılardan kurtuluş; nimetlere şükretmek ve uzun zaman ibadet edebilmektir.
- *"Dünyada bir garip gibi, ya da bir yolcu gibi ol.", "Namazı kılabileceğin son namazın gibi kıl.", "Sonunda özür dileyeceğin sözler söyleme.", "İnsanların elindeki şeylerden tamamen ümidini kes."*
- **Dünyaya değer verme ki Allah seni sevsin. İnsanların elindekilere gözünü dikme ki insanlar seni sevsinler.**

Aza kanaat et. Allah'ın kitabıyla amel et, ahiret yolculuğuna hazırlan ve Allah'tan kork.

- Sevilmeyen yaşamaz. Dünyada rahat yoktur. Suçlu için güvenlik yoktur. Günahkârı kimse sevmez. Yalancıyı kimse övmez, sahtekâra kimse güvenmez.
- *"Müminin durumuna şaşılır. Onun her şeyi hayır ve iyiliktir. Müminden başka hiç kimse böyle değildir. Çünkü sevineceği bir şeyle karşılaşsa şükreder ve bu kendisi için hayırlıdır. Sıkıntılı bir durumla karşılaşsa sabreder, bu da kendisi için hayırlıdır."*
- Tebessüm, mutluluğun anahtarı; sevgi, kapısı; sevinç ve neşe, bahçesi; iman, nuru ve güvenlik, duvarıdır.
- Mutluluk; nimetin kıymetini bilen, günahı terk eden ve iyiliği seven bir kalp ile birlikte güzel bir yüz, yeşil bir bahçe, soğuk bir su ve faydalı bir kitaptır.
- Taşın üzerinde uyuyan sağlıklı bir kişi, kuş tüyü yatakta yatan gibidir. Arpa ekmeği yiyen, sanki et tiridi yiyen gibidir. Kulübede oturan, sanki Kisra'nın sarayında oturan gibidir.
- Cimri; fakir olarak yaşar ya da çoluk çocuğunun hizmetçisi olarak ölür. Mal düşkünüdür, insanlar tarafından sevilmez. Allah'tan uzaktır. Dünyada kötü bir namı vardır.
- Evlat, servetten hayırlıdır. Sıhhat, zenginlikten hayırlıdır. Güvenlik, sükûnetten iyidir. Tecrübe, maldan daha değerlidir.
- Sevincini şükre, üzüntünü sabra, sessizliğini tefekküre, bakışını ibrete, konuşmanı zikre, hayatını itaate ve ölümü emniyete dönüştür.
- Sabah akşam rızkı önüne gelen, yarını düşünmeyen, kimseye güvenmeyen, kimseye zarar vermeyen, gölgesi hafif, hareketi zarif bir kuş gibi ol.
- Kim insanlarla çok haşır neşir olursa insanlar onu hakir görürler. Kim insanlara karşı cimri olursa onu sevmezler. Kim

insanlara karşı nazik olursa ona saygı gösterirler. Kim insanlara cömertlik yaparsa onu severler. Kim insanlara muhtaç olursa ona buğzederler.

- Yıldızlar yörüngelerinde döner, geceler hamiledir, günler deveran eder, halin devamı muhaldir. Rahman her an bir yaratma halindedir... O halde niçin üzülürsün?
- Hepsi de âlemlerin Rabbinin avucunun içinde olduğu halde sen nasıl olur da sultanların kapısında beklersin?! Nasıl olur da fakirden ve cimriden mal istersin, kendisi yaralı olana şikâyetini arz edersin?
- Mektuplarını seher vaktinde gönder. Mürekkebi gözyaşları, kâğıtları yanaklar, postacısı kabul, yönü Arş olsun. O zaman cevabı bekle.
- Secdeye vardığın zaman durumunu gizlice arz et. Çünkü O, gizliyi de açığı da bilir. Civarındakilere duyurma. Çünkü muhabbetin de sırları vardır. İnsanlar haset edebilirler ve araya girebilirler.
- Kendisine itaati izzet, kendisine muhtaç olmayı zenginlik, kendisinden istemeyi şeref, kendisine boyun eğmeyi yücelik, kendisine tevekkül etmeyi yeterli gören Allah, yüceler yücesidir ve her türlü noksanlıktan münezzehtir.
- Başına bir sıkıntı gelip de durumun kötüleştiği ve ailen ile malın hakkında korkuya kapıldığın zaman üzülme. Umulur ki Allah bundan sonra yeni bir durum meydana getirir.
- "*Allah bize yeter, O, ne güzel vekîldir.*" ayetini unutma. Çünkü bu söz yananı söndürür, boğulanı kurtarır, yolu tarif eder. Bunda sağlam bir sözleşme vardır.
- Ne mutlu sana ey kuş! Nehri geçersin, ağaçları mesken tutarsın, meyve yersin, tehlikeden korkmazsın, cehenneme uğramazsın. Bu halinle sen insanlardan daha mutlusun.

- Neşe ve sevinç gelip geçici bir andır. Hüzün keffarettir. Öfke bir kıvılcımdır. Boşluk bir kayıptır. İbadet bir ticarettir.
- Dün, ölmüştür. Bugün devam etmektedir. Yarın henüz doğmamıştır. Sen içinde bulunduğun anın çocuğusun. Şu halde içinde bulunduğun anı itaatle değerlendir. Bu senin için en kazançlı sermayedir.
- Arkadaşın kalemdir. Göletin mürekkeptir. Dostun kitaptır. Yurdun evindir. Hazinen kuvvetindir. O halde geçip giden şeye üzülme.
- Nice şeyler vardır ki başlarda seni üzerler, ama sonunda seni sevindirirler. Tıpkı başında şimşek ve yıldırımlar olup da sonunda bereketli yağmurlara dönüşen bulut gibi...
- İstiğfar kilitleri açar, gönlü ferahlatır, hata ve kusurları giderir. O, rızkın kaporası, başarının kapısıdır.
- Altı şey vardır ki bunlar şifadır, yeterlidir: Din, ilim, zenginlik, adamlık, af ve afiyet.
- Darda kalana dua ettiği zaman icabet eden, bağırdığı zaman boğulanı kurtaran kim? Sıkıntılarımızı dağıtacak olan kim? Şüphesiz Allah.
- Kısır tartışmadan, boş şeylerin konuşulduğu meclisten ve beyinsiz arkadaştan uzak dur. Arkadaş çeker, göz çalar, mizaç hırsızdır.
- Güzelce dinlemek, konuşanın sözünü kesmemek, yumuşak bir hitap, hür göğüsler üzerindeki şeref madalyalarıdır.
- Sende iki göz, iki kulak, iki el, iki ayak, dil, iman Kur'ân ve eman var. Hani şükür nerede ey insan? "*Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlarsınız.*"
- Kimilerinin ayakları topalken sen iki ayak üzerinde yürüyorsun. Kimilerinin bacakları kesikken sen bacaklarına dayanabiliyorsun. Başkalarının elemden uykuları kaçarken sen rahat uyuyorsun. Başkaları açken sen toksun.

- Sağır değilsin, dilsiz değilsin, kör değilsin. Abraştan, delilikten ve cüzzamdan kurtuldun. Vereme, kansere yakalanmadın. Rahman'a şükretmen gerekmez mi?
- Bizim asıl musibetimiz, içinde bulunduğumuz anı değerlendirmekten aciz oluşumuz, geçmişe takılıp kalmamız, bugünümüzü ihmal etmemiz ve yarınımıza önem vermemizdir. Nerde akıl, nerde hikmet?
- İnsanların seni eleştirmelerinin anlamı, senin anılmayı hak edecek bir iş yapmış olman ve ilim, anlayış, mal ve mevki yönünden onlardan üstün olmandır.
- Başkasının şahsiyetine bürünmen, onların kişilikleri içinde erimen ve insanların yapmacık hareketlerini taklit etmen bir intihardır ve kendi kişilik özelliklerini yok etmendir.
- *"Herkes kendi meşrebini bildi."*, *"Herkesin Allah tarafından yönlendirildiği bir yönü vardır."*, *"Kişiliksiz olmayın."*, *"Çatallı ve çatalsız hurmalıklar. Hapsi aynı su ile sulanırlar."*
- Gözyaşının yanında tebessüm de vardır. Üzüntünün yanında sevinç ve neşe de vardır. Musibetle birlikte nimet de vardır. Mihnetle birlikte servet de vardır. Bu değişmez bir kanundur ve devam edip giden bir kuraldır.
- Etrafına bir bak: Sadece belaya mübtela olanları mı görüyorsun? Sadece musibete düşenleri mi müşahade ediyorsun? Bütün evlerde ağlayanlar mı var? Herkesin yanağından gözyaşları mı süzülüyor? Hayır. Her vadide mutluluğun çocuklar da var.
- Aşinası olduğun bir şükür sesi; kuşların ötmesinden, seher yellerinden, ağaçların hışırtısından ve sazın nağmelerinden daha güzeldir.
- Sıcak bir su içtiğin zaman zorla ***elhamdülillah*** dersin. Soğuk bir su içtiğin zaman bütün organlarınla birlikte ***elhamdülillah*** dersin.

- Akıllılar çarşısında satılan en ucuz mutluluk malayaniyi terk etmektir. Dünyadaki en pahalı ve kıymetli şey insanlarla dost olabilmektir.
- Kaygı ve stresten uzak dur. Çünkü o bir zehirdir. Aciz olma, o bir ölümdür. Tembellikten sakın, çünkü o başarısızlık sebebidir. Kararsızlıktan sakın, o kötü bir yönetimdir.
- Kötü komşu, insanın yalnız kalmasından daha kötüdür. İyilik yapmak görkemli saraylardan daha yüksektir. Güzel övgü bir şereftir.
- Kendisini irşad edecek bir dine, doğruyu bulabileceği bir akla, kendisini koruyan bir nesebe ve kendisini süsleyen bir hayâ duygusuna sahip olan kimse bütün erdemleri kendisinde toplamış demektir.
- Uzlaşmazlığı terk eden, böbürlenmekten sakınan, yalandan kaçınan, kadere razı olan, haseti terk eden kimseyi Allah, kullarının gönüllerine yerleştirir.
- Sultanı hafife alan kişinin dünyası gider. Âlimi hafife alan kişinin dini gider. Arkadaşını ve dostunu hafife alan kişinin adamlığı gider. Allah'ı hafife alan kişinin hem dünyası, hem ahireti gider.
- İnsanların sana ihtiyaç duymaları senin için bir nimettir. Bundan usanıp şikâyet etme, yoksa bu senin için bir felaket olur. Şunu bil ki senin en iyi günün; senin başkalarına değil, başkalarının sana bir ihtiyaç için yöneldikleri gündür.
- Uyumadan önce insanlara müsamaha göster. Kalbini yedi defa af ile yıka. Sekizincisinde gufran ile temizle ki imanın tadını bulasın.
- İlim; yalnızlıkta dost, gurbette arkadaş, doğruya götüren rehber, sıkıntılı anlarda yardımcıdır ve ölüm sonrasının azığıdır.

- Bir kimsenin itaat eden bir kalbi, yaşlar dökebilen gözleri ve doymasını bilen bir nefsi varsa elbisesinin yırtık sökük, ayakkabısının kesik kopuk olmasının bir zararı yoktur.
- Endişe ve kederlerin sebebi, Allah'tan yüz çevirip dünyaya meyletmektir. Böyle birisi ebedî bir hapishaneye girmiş demektir. O, diri değildir ki kendisinden bir şey beklensin, ölü değildir ki arkasından ağıt yakılsın.
- En hayırlı mal; düz bir arazide çokça secde eden gözdür. Sen uyuduğun zaman o uyumaz. Sen görmediğin zaman o görür. Sen öldüğün zaman azaba engeldir.
- Nasibini sükûtta ara. Çünkü susan heybetli olur. Dinleyen sevilir. Konuşmak tehlikeli ve risklidir.
- Hayat: Ahiret için azık hazırlamaktır; yaşamak için tedbir alıp planlar yapmaktır; haram olmayan şeylerden zevk almaktır; aklı geliştirmektir veya gönlü cilalamaktır. Bunların dışındaki şeyler bâtıldır.
- Uzlet seni haset sahibinden, alaycıdan, kibirliden, gıybet edenden ve kendini beğenmişlikten korur. Bu da yeterli bir faydadır.
- Endişe ve kaygılarını yanında taşıdığın müddetçe bir beldeden bir beldeye yolculuk yapmak seni asla mutlu etmez. Fakat bir bilinçten başka bir bilince intikal ettiğin zaman, -kafandaki düşünceleri değiştirdiğin zaman- mutluluğu bulursun.
- Nefis; güzel olduğu zaman şafağı göl, geceyi şenlik, insanları dost ve kulübeyi saray olarak görür.
- Kendisine itaat eden kullarının gönlünü zenginleştirmesi Allah'ın bir rahmetidir. Böyle kulların iki lokmacıktan başka bir şeyleri olmasa bile onlar kendilerini dünyanın en zengini olarak görürler.

- Dünya, afiyet demektir. Gençlik, sağlık ve sıhhat demektir. Yiğitlik, sabretmek demektir. Cömertlik, takvadır. Asalet, servettir.
- İnsanların en sefili; kendinden başkası olmak isteyen, kaderine razı olmayan, rızkından memnun olmayan ve ahlakı bozuk olandır.
- Mescide devam eden kimse muhkem bir ayeti öğrenir, samimi dostlar edinir, yararlı ilim elde eder, beklediği rahmeti bulur, faydalı bir söz duyar ve içtenlikle tövbe etmiş olur.
- Kim oruç tutarsa yiyeceği temiz olur. Kim gece ibadete kalkarsa uykusu temiz olur. Kim cömert olursa öveni çok olur. Kim başa geçerse çekemeyeni çok olur.
- Sadece Allah'a kul olmak için; bedenin, aklın, vicdanın ve imajın üzerindeki her türlü egemenlikten hür ve bağımsız olarak yaşamadığın müddetçe senin için mutluluk yoktur.
- Mutlu insan; kendini nasıl ıslah edeceğini unutmayan, insanlara nasıl iyilik yapacağını hatırlayan ve nasıl kötülük yapacağını unutan insandır.
- Senin rızkın; senin nerede olduğunu, onun nerede olduğunu senin bildiğinden daha iyi bilir. Gölge gibi senin peşinden gider. **Sen rızkının tamamını ele geçirmeden asla ölmezsin.**
- Yoksul, alçaklara bile muhtaç olan kimsedir. Fakir, çoğu az görendir. Kör ise kendi kusurlarını görmeyendir.
- İstediği şeylerin sonuna ulaşan kimse; istemediği şeylerin sonuna ulaşabileceğinden de korksun. Ancak Allah'a ibadetin ve kulluğun sonu yoktur. Onun sonu Allah'ın rızası ve cennettir.
- Daha fazla nimeti en çok hak eden kimse, en çok şükreden kimsedir. Sevgiye en layık olan kimse; cömert, başkasına zarar vermeyen ve güler yüzlü olan kimsedir.

- Neşe ve sevinç, güvenliğe muhtaçtır. Servet sadakasının verilmesine muhtaçtır. Makam ve mevki aracılığa muhtaçtır. Liderlik tevazuya muhtaçtır.
- Yorulmadıkça huzur ve rahata erişilemez. Sevgi ancak edeple elde edilir.
- Çocuklar servetten daha önemlidir. Ahlak, makam ve mevkiden daha değerlidir. Himmet ve gayret, tecrübeden daha yücedir. Takva, izzet ve şereften daha yücedir.
- Duyduğun her şeyi arzu etme. Her arkadaşa güvenme. Sırrını bir kadına açma. Her arzunun da peşinden gitme.
- Yalnızlığın dışında hiçbir şeyde rahatlığı göremedim. İtaatin dışında hiçbir şeyle güvende olmadım. Vefanın dışında hiçbir şeyle sevgiyi bulamadım. Doğruluğun dışında hiçbir şeyle güven sağlayamadım.
- Nice lokma vardır ki başka lokmalara engel olur. Nice söz vardır ki düşmanlıkları celbeder. Nice kötülük vardır ki iyiliklere engel olur. Nice bakış vardır ki peşinden üzüntü ve keder gelir.
- Sevgin karasevda olmasın. Buğzun aşırı olmasın. Hayatın lüks içinde olmasın. Hatırlaman üzüntüye sebep olmasın. Maksadın şan ve şöhret olmasın.
- Herkes kendi evinin padişahıdır. Hiç kimse onu küçük göremez, engelleyemez, hiçbir zorba ona boyun eğdiremez, hiçbir cimri onu geri döndüremez.
- Günlerin en faziletlisi; hilmini artıran, ilim veren, günah işlemeni engelleyen, anlayış, azim ve kararlılık veren gündür.
- Hayat, ancak kaybettikten sonra bileceğimiz bir fırsattır. Sağlık, sağlıklı kimselerin başında olan ve ancak hastaların görebileceği bir taçtır.
- Hayırsız evladı, kendisiyle tartışan eşi, eziyet eden komşusu ve sıkıcı bir arkadaşı olan kişi ne zaman mutlu olacak?

- Rabbinin sende hakkı vardır. Nefsinin sende hakkı vardır. Gözünün sende hakkı vardır. Eşinin sende hakkı vardır. Misafirinin sende hakkı vardır. O halde **her hak sahibinin hakkını ver.**
- Sabahın doğuşunu seyrederek zevk al. Çünkü bunda senin için ümit ve iyimserlik kapılarını açan bir güzellik, görkemlilik ve aydınlık vardır.
- **Sabahleyin erken kalkmalısın.** Çünkü bunda bereket var. O vakitte zikrini yap, Kur'ân'ı oku, ezberini yap, okuyacağını oku, yazacağını yaz ya da çıkacaksan yolculuğa erkenden çık.
- Dengeli ol. Kenardan git. Yaratandan razı ol. Yaratılanlara merhamet et. Farzı tamamla. Nafilelerle ahiret azığı hazırla ki kurtuluşa eresin.
- Başarı, güzel bir sondur, doğru sözdür, salih ameldir, zulümden uzak durmaktır, akraba ile ilişkiyi kesmemektir.
- Nice söz vardır ki bir nimete engel olur. Nice yanlış vardır ki zillete sebep olur. Nice yalnızlık vardır ki tatlıdır. Uzlete çekilen kişi o haliyle izzet sahibi olur.
- *"Müslüman, diğer Müslümanların elinden ve dilinden emin olduğu kimsedir. Mümin de insanların malları ve canları konusunda kendisinden emin oldukları kimsedir.", "Muhacir, Allah'ın yasakladığı şeyleri terk eden kimsedir."*
- Senin malının en hayırlısı sana faydalı olandır. İlminin en kıymetlisi şanını yüceltendir. Evlerin en hayırlısı seni içine alandır. Dostların en hayırlısı sana nasihat edendir.
- Seni kıskanan yoksa sende hayır yok demektir. Arkadaşın yoksa senin ahlakın bozuk demektir. Senin dinin yoksa prensibin yok demektir.

- İyiliklerini hatırlayarak nefsini sevindir. Günahlarından tövbe ederek kalbini rahatlat. İnsanlara iyilikler yap.
- Şişmanlık gaflettir. Oburluk aklı giderir. Fazla uyku, başarısızlık sebebidir. Çok gülmek kalbi öldürür. Vesvese işkencedir.
- İdarecilikte; süt emmenin tadı, sütten kesilmenin acılığı vardır. İdareciliğe atanmanın sevinci azledilmenin hüznünü giderir. Koltuklar gelip geçicidir.
- Sevdiklerinle yolculuk yapmak, sevmediklerinden uzak durmak, eza edenlerden kurtulmak ve başarıyı hatırlamak dünya zevklerindendir.
- İyilik hürü köle yapar. İhsan insanı bağlar. Nezaket hasmı kahreder. Ssabır ateşi söndürür.
- Dünya, kendisine önem verilmediği zaman olduğundan daha değerlidir. İhtiyaç, ihtiyaç olarak görülmediğinde olduğundan daha değersizdir.
- Yarının rızkını kafaya taktığın zaman onu yarın sana getirmeyi kim tekeffül eder? Dünkü olanlara üzüldüğün zaman dünü sana kim geri getirebilir?
- Az bir başarı, çok maldan daha hayırlıdır. Şerefle görevden ayrılmak zilletle görev yapmaktan daha hayırlıdır. İtaatteki sükûnet, masiyetteki şiddetten daha hayırlıdır.
- Kanaatkâr, meliktir. Müsrif, tedbirsizdir. Öfkeli, delidir. Aceleci, kararsızdır. Haset sahibi, zalimdir.
- Allah'ı zikretmek; Rahman'ı memnun eder, insanı mutlu eder, şeytanı defeder, üzüntüyü giderir, mizanı doldurur.
- Ömrü uzun, ameli güzel olan mutludur. Malı ve iyiliği çok olan başarılıdır. İlmi arttıkça takvası da artan mübarektir.
- İnsanların dertleriyle dertlenen kendi derdini unutur. Mevlasına hizmet edene insanlar hizmet eder. Dünyayı terk edenin rızkı bol bol gelir.

- Sağlıkla birlikte olan nimetin hiçbirini küçük görme. Tövbe etmediğin hiçbir günahı basit görme. İhlâssız hiçbir itaati büyük görme.
- Dünya ile sevinmek çocukların sevinmesidir. Güzel övgüyle sevinmek büyük adamların sevinmesidir. Allah'ın katındaki şeylerle sevinmek Allah dostlarının sevinmesidir.
- Doğruluk, huzurdur. Yalan, şüphedir. Hayâ, korunmadır. İlim, hüccettir. Beyan, güzelliktir. Susmak, hikmettir.
- Başarının tadı, sabrın acılığını yok eder. Zafer, çekilen sıkıntıları giderir. İşi sağlam yapmak meşakkati izale eder.
- Dünyadaki şeylerin en iyisi Allah sevgisidir. Cennetteki şeylerin en güzeli Allah'ı görmektir. Kitapların en faydalısı Allah'ın kitabıdır. Yaratılanların en iyisi Allah'ın Rasûlüdür.
- Mutlu insan; geçmişinden ibret alan, kabrine hazırlanan, gizlisinde ve açığında Allah'ı gözetendir.
- Hırs ve tamah, zillettir. Cimrilik, bayağılıktır. Korkaklık, başarısızlıktır. Gaflet, perdedir, engeldir.
- *"Allah'ın emir ve yasaklarını koru ki, Allah da seni korusun. Allah'ı hiçbir an hatırından çıkarma ki O her an senin yanında olsun. Bolluk ve rahatlıkta Allah'ı tanı ki, Allah da seni darlıkta ve zorlukta tanısın. İstediğin zaman Allah'tan iste."*
- Bolluk ve rahatlık zamanını, bela ve musibet zamanların için hazırlıkla geçir. Malını ve servetini durumunu korumak için kullan. Ömrünü Rabbine itaat yolunda geçir.
- Nice servet, hasrete sebep olur. Hatanın peşinden zillet gelir. Masiyet nimeti engeller. Nice kahkahanın sonunda gözyaşı vardır.
- **Nimetlere şükredildiği zaman mutluluk getirir.** Nankörlük edildiği zaman kaçar gider. **Dünyaya sevinildiği zaman geçer gider, bağlanıldığı zaman aldatır.**

- Esenlik iki ganimetten biridir: Beden sağlığı az yemektir. Ruh sağlığı günahın azlığıdır. Vaktin sağlığı nefretten uzaklıktır.
- **Elem ve acının dakikası gündür. Zevk ve neşenin günü dakikadır.** Mutluluk gecesi çok kısadır. Endişeli bir gün uzun ve zordur.
- Dert ve sıkıntılar sana bolluk ve refahı hatırlatır. Açlık sana yemeği sevdirir. Mahpusluk sana hürriyeti kıymetlendirir. Hastalık seni sağlığa teşvik eder.
- Şu **üç tıbbî kurala sıkı sıkı sarıl**: Sevinç, rahatlık ve perhiz. Şu **üç düşmandan da sakın**: Karamsarlık, kuruntu ve ümitsizlik.
- Mutluluk; nefsi kemâl derecesine ulaştırmandır. Başarı, yaptıklarının ürününü almandır. Şans, dünyanın kendisinin gelmesine hizmet etmesidir.
- Seherlerde otur, ellerini uzat, gözyaşlarını sal ve şöyle dua et: ***"Ey Yüce Rab! Çok az bir sermaye ile geldik, sen bize eksiksiz ver."***
- Elemden, hastalıktan ve ihtiyarlıktan uzak olmak bir nimettir. Kana kana içme. Doyuncaya kadar yeme. Yoruluncaya kadar uyuma.
- Acele etmeyen maksadına ulaşır. İyilik yapan yorulur, başarıyla sevinir. Acele etmek sonuç vermez. Temenniler gerçekleşmez.
- Allah'ın sana yaptıklarına razı ol. Seni içine yerleştirdiği durumun zevalini temenni etme. Çünkü O, seni senden daha iyi bilir. Sana senin annenden daha merhametlidir.
- **Allah'ın takdir edip hükmettiği şeylerin hepsi hayırlıdır.** Hatta sonunda tövbe edip, pişman olmak, istiğfar etmek, kibir ve kendini beğenmişlikten kurtulmak şartıyla masiyet bile hayırlıdır.

- **İstiğfara devam et.** Çünkü gece gündüz Allah'ın esintileri vardır. Belki bu esintilerden sana da isabet eden olur da onunla kıyamet gününde mutlu olursun.
- Kendisine nimet verildiği zaman şükreden, belaya uğradığında sabreden, günah işlediğinde istiğfar eden, öfkelendiğinde kendisine hâkim olan ve hükmettiğinde adaletle hükmeden kimse ne mutlu.
- Dilin açılması, aklın gelişmesi, zihnin saflaşması, endişenin izalesi, tecrübelerden yararlanmak, erdemleri kazanmak okumanın faydalarındandır.
- **Kalbin gıdası**; ihlâsta, tövbede, Allah'a tevekkülde, O'nun katındakileri arzulamakta, azabından korkmakta ve O'nun sevgisinde bulunmaktadır.
- "***Ya zel-celali vel-İkram***" zikrine sarıl ve "***Ya Hayyu ya Kayyûm birahmetike esteğisü***" zikrini devamlı tekrarla ki kurtuluş, ferahlık ve sükûnet bulasın.
- Birisi sana eziyet ettiği zaman kaza ve kaderi hatırla ve affı tercih et. Nezaketle karşılık ver, sabrın sevabını bekle. O zalim, sen mazlumsun. Sen ondan daha şanslı ve mutlusun.
- Kader hükmünü icra eder. Ecel kesinleşmiştir. Rızık belirlenmiştir. **O halde üzülmek niye?** Hastalığın, fakirliğin ve musibetin karşılığı vardır. **O halde endişelenmek niye?**
- Cennet dünyadadır. ***Dünya cennetine girmeyen ahiret cennetine de giremez.*** Dünya cenneti; Allah'ı zikretmek, O''na itaat etmek, O'nu dost edinmek ve O'nu arzu etmektir.
- Allah onlardan razı olmuştur. Çünkü onlar Allah'ın emrine itaat etmişler, nehyinden sakınmışlar ve O'ndan razı olmuşlardır. Çünkü Allah onlara arzu ettikleri şeyi vermiş ve korktuklarından emin kılmıştır.

- **Kaderini belirleyen, affeden, ayıplarını örten, rızık veren, gören, işiten, güç ve yetki sahibi bir Rabbi olan kimse nasıl mahzun olur?**
- Rahmet geniştir, kapı açıktır, affedilmek vardır. Allah'ın verdiği nimetler sabah akşam gelmektedir. Tövbe kabul edilecektir, O'nun hilmi büyüktür.
- Üzülme, hüküm kesinleşmiştir. Kaderde ne varsa olacaktır. Kalemler kurumuştur. Sahifeler dürülmüştür. Sevap hâsıl olur, günah bağışlanır.
- Amelini güzelleştir. Emelini kısalt. Eceli bekle. Gününü yaşa. İşine bak. Zamanını değerlendir. Dilini tut.
- Kitaptan daha faydalısı yoktur. Kabirden daha iyi öğüt veren yoktur. Masiyetten daha kötüsü yoktur. Zühdden daha şereflisi yoktur. Kanaatten daha büyük bir zenginlik yoktur.
- Senin tarihin, gayretine, ciddiyetine ve çalışkanlığına göre yazılacaktır. İzzet ve şeref, insanlara rastgele verilmez. Liyakatle alınır, fedakârlıkla elde edilir.
- Durumu gözünde büyütme ki kolayca üstesinden gelesin. Düşünce ve kaygın sadece ahiret düşüncesi ve kaygısı olsun. Allah ile buluşmaya hazırlan. Her şeyin fazlasını terk et.
- Mübahların fazlası problemlidir. **Fazla konuşmak, fazla yemek, fazla içmek, fazla uyumak, insanlarla fazlaca haşır neşir olmak ve fazla gülmek gibi şeyler gam ve kederin sebebidir.**
- "*Kaçırdığınız şeylere üzülmemeniz için size kaygı üstüne kaygı verdi.*" O halde hasret ve pişmanlıkla erime. Ağlayıp üzülerek kendini helâk etme. Bağırıp çağırarak kendini parçalama.
- "*Allah sana ve sana tabi olan müminlere yeter.*" Allah size kâfidir, size doğruyu gösterir, sizi korur, gözetir, himaye eder. Korkmayın.

- "*Allah takva sahipleri ile beraberdir.*" Onları düşmanlarına karşı savunur, belalardan korur, dertlerine şifa verir, sıkıntı ve zararlardan muhafaza eyler.
- "*Üzülme, Allah bizimle beraberdir.*" O, bizi görür, sesimizi duyar, düşmanlarımıza karşı bize yardım eder, işlerimizi kolaylaştırır ve üzüntülerimizi dağıtır.
- "*Biz senin göğsünü açıp genişletmedik mi?*" (Biz onu geniş, mutlu, sakin, huzurlu, ferah ve mamur yapmadık mı?)
- "*Onlara üzülme, kurdukları tuzaklardan da sıkıntıya düşme.*" (Onların tuzaklarına karşı Biz sana yeterliyiz. Onların tuzaklarını Biz senden engelleriz. Onların eziyetlerinden seni koruruz. Sen canını sıkma.)
- "*Gevşemeyin, üzülmeyin.*" Siz inanç olarak da şeriat olarak da üstünsünüz. Yöntemce de, davranışça da üstünsünüz. Dayanak olarak da ilke olarak da, ahlak olarak da gidişat olarak da üstünsünüz.
- "*Şüphesiz senin Rabbinin affı geniştir.*" Günahkârı affeder, tövbeyi kabul eder, Yanılgıyı bağışlar. Hatayı örter. Tövbe edenin tövbesini kabul eder.
- "*Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin.*" Kurtuluş yakındır. Lütfu acildir. Kolaylaştırır. Cömertliği geniş, ihsanı yaygındır.
- "*O, merhametlilerin en merhametlisidir.*" Şifa verir, afiyet verir, seçer, tercih eder. Korur, üstlenir, örter, affeder, halimdir, kerimdir.
- "*Allah en iyi koruyucudur.*" Kaybolanı korur, garibi yerine geri gönderir, yolunu kaybedene yol gösterir, belaya düşene afiyet verir, hastaya şifa verir, sıkıntıları giderir.
- "*Allah'a tevekkül edin.*" İşi O'na havale edin. Durumu O'na iade edin. O'na şikâyet edin. O'nun kifayetine razı olun. O'nun riayetiyle huzur bulun.

- "*Umulur ki Allah katından bir fetih veya bir emir getirir.*" Kilitleri açar, ağır sıkıntılardan kurtarır, uzun geceleri zail eder, gönlü ferahlatır, durumu düzeltir.
- "*Bilemezsin bundan sonra Allah belki yeni bir durum ortaya çıkarır.*" Gamı giderir, endişeyi kovar, hüznü izale eder, işi kolaylaştırır, uzağı yaklaştırır.
- "*O, her gün* (her an) *yeni bir iştedir.*" Sıkıntıları giderir, günahları bağışlar, rızık verir, şifa verir, belaya düşene afiyet verir, esirleri özgürlüğüne kavuşturur, kırığı tamir eder.
- "*Şüphesiz, zorlukla birlikte kolaylık da vardır.*" Fakirlikle birlikte zenginlik, hastalıktan sonra sağlık, üzüntüden sonra sevinç, darlıktan sonra genişlik, hapislikten sonra serbestlik, açlıktan sonra tokluk vardır.
- "*Allah zorluktan sonra kolaylık verecektir.*" Bağ çözülecek, ip kopacak, kapı açılacak, yağmur yağacak, kayıp bulunacak, durumlar düzelecektir.
- "*Sabır güzeldir.*" Durum değişecek, kişi sükûnet bulacak, göğüs genişleyecek, işler kolaylaşacak, düğüm çözülecek, bunalımlar ortadan kalkacaktır.
- Halini düzeltmek, içini ferahlatmak, malını korumak, aileni gözetmek, akibetini hayırlı eylemek ve ümitlerini gerçekleştirmek için "*Ölmeyen diriye tevekkül et.*"
- "*Allah bize yeter, O, ne güzel vekîldir.*" O, sıkıntılarımızı ortadan kaldırır, problemlerimizi giderir, günahlarımızı bağışlar, kalplerimizi düzeltir, kusurlarımızı giderir.
- "*Biz sana apaçık bir fetih verdik.*" Sana hidayeti verdik ve seni seçtik. Seni koruduk, sana imkân verdik. Sana yardım ettik, sana ikram ettik. Her türlü sıkıntı ile imtihan ettik.
- "*Allah seni insanlardan korur.*" Sana hiçbir düşman zarar veremez. Hiçbir azgın sana erişemez. Hiçbir hasetçi sana ga-

lip gelemez. Hiçbir kindar sana üstün gelemez. Hiçbir zorba seni yok edemez.

- "*Allah'ın senin üzerindeki lütfu ve ihsanı büyüktür.*" Seni yarattı, sana rızık verdi. Sana öğretti, sana anlayış verdi. Sana hidayet etti, doğru yolu gösterdi. Sana rehberlik etti, seni eğitti. Seni peygamberlikle görevlendirdi ve seni koruyup gözetti.
- ***"Hangi nimetiniz varsa Allah'tandır."*** Yarattı, rızık verdi, göz ve kulak verdi. Hidayet ve afiyet verdi. Su ve hava verdi. Gıda ve deva verdi. Ev ve elbise verdi.
- İstediğin zaman Allah'tan iste ki, yardım bulursun, yeterlilik bulursun, doğruyu bulursun, lütfu ve ihsanı bulursun, kurtuluş bulursun, yardım ve destek bulursun.
- Allah'a tevekkül ettik, O'nun dinine iman ettik, Peygamberine tâbi olduk, sözünü dinledik, O'nun davetiyle bir araya geldik. Üzülme, Allah bizimle beraberdir.
- **Allah, dinine yardım edene mutlaka yardım eder.** Onun derecesini yükseltir, şanını yüceltir, düşmanını yalnız bırakır, hasmını sindirir ve ona tuzak kuranın tuzağını boşa çıkarır.
- *"Güç ve kuvvet O'nun sayesindedir."* İrade, kudret, destek, yardım, kurtuluş, yeterlilik ve takat ancak büyük Allah'ın sayesinde elde edilir.
- "*Biz ona iki göz vermedik mi?*" Kâinat kitabını bu gözlerle mütalaa eder, güzellik defterini bu gözlerle okur, güzel sahnelerden zevk alır, hayatın şenliğini seyreder.
- "*Bir dil ve iki dudak vermedik mi?*" Bu dil sayesinde güzel, cezbedici ve büyüleyici sözler söyler, kalbindekilere tercüman olur.

- ***"Şükrederseniz size olan nimetimi artırırım."*** İlminiz büyür, anlayışınız ziyadeleşir, rızkınız bereketlenir, başarınız gerçekleşir ve iyiliğiniz çoğalır.
- ***"Allah size görünen ve görünmeyen nimetlerini bol bol verir."*** Genel olarak ve özel olarak, dinde ve dünyada bol bol verir. Çoluk çocuk verir, mal mülk verir. Yetenekler ve organlar verir, ruh verir.
- "*İşimi Allah'a havale ederim.*" Şikâyetimi ve halimi O'na arz ederim. O'nun hakkında hüsnü zan beslerim. O'na tevekkül eder, hükmüne razı olur ve O'nunla huzur bulurum.
- ***"Allah kullarına çok lütufkârdır."*** İhtiyaçları olduğunda onları rızıklandırır, Kuraklıkla karşılaştıklarında onlara yağmur verir. Af dilediklerinde onları affeder. Hastalandıklarında şifa verir. Belaya düştüklerinde afiyet verir.
- "*Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin.*" O'nun kapısı kapanmadı, perdesi çekilmedi, hazineleri tükenmedi, lütfu ihsanı sona ermedi, ipi kesilmedi.
- "*Allah, kuluna kâfi değil mi?*" Kendisini ilgilendiren ve üzen şeylerde Allah ona kâfidir. Ona yönelen saldırılardan onu korur. Ona tuzak kuranların tuzağını boşa çıkarır.
- "*Rızkı Allah'tan isteyin.*" Hazineler, O'nun yanındadır. Bütün iyilikler O'nun elindedir. O; cömerttir, bol bol verir, iyilik kapılarını açar, her şeyi bilir.
- ***"Kim Allah'a iman ederse Allah onun kalbine hidayet verir."*** Onun sıkıntılarını ortadan kaldırır, günahlarını bağışlar, öfkesini giderir, yolunu aydınlatır, yanlışlarını düzeltir.
- "*Allah'ın size olan nimetini hatırlayın.*" Ölü idiniz, diriltti. Yolunuzu kaybetmiştiniz, yol gösterdi. Fakirdiniz, zengin etti. Cahildiniz, öğretti. Zayıftınız, yardım etti.

- Nice defa istedin, sana verdi. Nice defa yanlışlık yaptın, seni affetti. Nice defa zor durumda kaldın, sana kolaylık verdi. Nice defa O'na dua ettin, duanı kabul etti.
- Masum Peygamber'e salât ve selam olsun. Sen gamları, kederleri giderirsin. Endişeleri izale edersin. Yaralı kalplere şifa verirsin. İlimlerin kapılarını açarsın. Onlarla taksim edilen faziletler elde edilir.
- ***"Bana dua edin, size icabet edeyim."*** Ellerinizi Allah'a açın, ihtiyaçlarınızı O'na arz edin, muradınızı O'ndan isteyin. Rızkınızı O'ndan talep edin. Halinizi O'na şikâyet edin.
- ***"Dua ettiği zaman darda kalana kim icabet eder?"*** Bela ve musibetleri O ortadan kaldırır. Kendisini zayıf ve bitkin düşüren şeyleri O giderir. Temenni ettiği şeyleri O verir. Arzularını O gerçekleştirir.
- Ahlak yoksullarına iyilik yaparak sadaka ver. Onlar seninle alay da etseler, sana eziyet de etseler karşılık verme. Karşılığını Allah verir.
- Geminin kaptanı korktuğu zaman: "Ya Allah!" diye nida eder. Kervancıbaşı yolunu kaybettiği zaman: "Ya Allah!" diye bağırır. Mahpusu keder ve sıkıntı bastığı zaman: "Ya Allah!" diye dua eder. Hasta daraldığı zaman: "Ya Allah!" diye bağırır.
- "*Allah sameddir.*" Bütün varlıklar, ihtiyaçları için O'na müracaat eder. Bütün yaratıklar O'na yönelir. Bütün insanlar çeşitli dillerle ve farklı lehçelerle O'na dua eder.
- "*Bu böyledir, çünkü Allâh inananların koruyucusudur.*" Allah onların yollarını aydınlatır, hedeflerini gösterir, hidayetlerini açıklar, sapıklıktan korur. Onlara cehaletin ne olduğunu öğretir.
- Kadınlara karşı nazik ve yumuşak davran, kırılabilirler. Onların gönüllerini al. İnsanlara merhamet et. Başkalarına iyilik yap. Herkese karşı nezaket ey insanlar!

- Öfkeyi tut. Hatayı ve kötülüğü görmezden gel, affet. Ayıpların üstünü ört ki, insanların en sevdiği kişi olasın.
- Kapı, anahtar ve rüzgârın girdiği bir oda; takva ve salih amelle birlikte huzurlu bir kalp. Bunlar varsa kurtuldun demektir.
- Gereksiz fazlalıklar, insanı meşgul eden şeylerdir. İhtiyaçtan fazlası yüktür. Yeterlilik içinde iffetli bir hayat, lüks ve israf içinde yaşamaktan daha hayırlıdır.
- Meşveret düğümünü taşıma. Başkalarına tuzak kurmayı düşünme. İnsanların seninle ilgilendiklerini zannetme. Hepsi kendi âlemindedir.
- ***"Allah sana kâfi gelecektir."*** Onların tuzaklarını ters çevirir, hilelerini geçersiz kılar, askerlerini yalnız bırakır, kılıçlarını köreltir, kuvvetlerini mahveder, güçlerini giderir, darmadağın eder.
- *"Onları üzerine sekinet indirdi."* Kinlerini dindirir, hastalıklarına şifa verir, göğüslerindeki ateşi söndürür, vicdanlarını rahatlatır, içlerini temizler.
- ***"Güzel söz sadakadır."*** Çünkü güzel söz; nefsi açar, kalbi mutlu eder, yarayı iyileştirir, öfkeyi giderir, barışı ilan eder.
- *"Kardeşinin yüzüne tebessüm etmen sadakadır."* Çünkü yüz, mektubun adresidir, kalbin aynasıdır, vicdanın komutanıdır, uğur tevilidir.
- *"İyilikle kötülük bir olmaz. O halde sen kötülüğü en güzel tarzda uzaklaştırmaya bak."* İntikamı terk et, güzel söz söyle, yumuşak davran, kötülük yapmayı unut.
- *"Biz bu Kur'ân'ı sana eziyet olsun diye indirmedik."* (Fakat seni mutlu etmek, ruhunu ferahlatmak, nefsini teskin etmek, kurtuluş cennetine girdirmek ve Firdevs mutluluğunu yaşaman için indirdik.)

- "*Allah sizin için dinde bir zorluk varetmemiştir.*" Bilakis kolaylık var etmiştir. Zorlukları gözetmiştir. Din, külfetten uzaktır. Onun emirlerini yerine getirmek insanı yormaz.
- "*Allah onların yüklerini ve üstlerindeki zincirleri kaldırır.*" Onları önce mutsuzken sonra mutlu eder, yorgunken dinlendirir, korkudan sonra güven, hüzünden sonra sevinç verir.
- "*Dedi ki: Ey Rabbim! Göğsümü genişlet, işimi kolaylaştır.*" Bana önümde nur gösterdi, hidayeti kalbimle hissettirdi. Elimle ipi tutturdu. Bana hayatımda başarıyı, öldükten sonra kurtuluşu tattırdı.
- "*Biz sana onu kolaylaştırırız.*" Böylece Rabbine severek ibadet eder, isteyerek itaat eder ve O'nun uğrunda sadakatle cihad edersin. Sonunda O'nun yolunda çektiğin azap senin için bir zevk, zehirler bal olur.
- ***"Allah hiç kimseye gücünün üstünde bir şey yüklemez."*** Takatin üstünde yükümlülük yoktur. Sadece gücü, kuvveti ve yeteneği ölçüsünde yükümlülük vardır.
- "*Rabbimiz! Unutur ya da yanılırsak bizi sorumlu tutma!*" Biz bazen yanılabiliriz, bazen gözümüzden kaçabilir, bazen unutabiliriz. Bizi affet ey Rab. Biz masum değiliz, günahlardan salim değiliz. Fakat senin fazlını umar, rahmetinden isteriz.
- "*Rabbimiz, bize, bizden öncekilere yüklediğin gibi ağır yük yükleme!*" Biz zayıf kullarız, miskin insanlarız. Sana nasıl dua edeceğimizi bize öğreten Sensin. O halde dua ettiğimiz gibi bize icabet et.
- "*Rabbimiz, bize gücümüzün yetmediği şeyleri yükleme!*" Yoksa aciz kalır, kalplerimiz yorulur ve nefislerimiz usanır. Sen kolaylık ver ki verdin ve dualarımızı kabul ettin.
- "*Bizi affet.*" Biz yanılan kişileriz. Bizden ansızın bir kötülük çıkabilir. Bizde eksiklik ve kusur vardır. Sen cömertsin, kerem sahibisin, Rahmansın, Rahimsin.

- *"Bizi bağışla."* Günahları ancak Sen bağışlarsın. Ayıpları ancak Sen örtersin. Kusurluya ancak Sen tahammül edersin. Kötülük yapana ancak Sen nezaket gösterirsin.
- *"Bize acı."* Senin rahmetinle mutlu oluruz. Senin rahmetinle ümitlerimizi yaşarız. Senin rahmetinle amellerimiz makbul olur. Senin rahmetinle durumlarımız düzelir.
- *"Ben hoşgörülü haniflikle gönderildim."* Bu dinde zorluk yoktur, güçlük yoktur, meşakkat yoktur, aşırılık yoktur. Bilakis bu din, fıtrat dinidir, kolaylıktır, orta bir yoldur.
- ***"Aşırılıktan sakının."*** Sünnete sarılın, bidatten sakının. Katılık değil, kolaylık; aşırılık değil, orta yol ve hiçbir şey eklemeden olduğu gibi uymak.
- *"Benim ümmetim merhamet edilen bir ümmettir."* Bu ümmetin velisi, dostu, koruyucusu, Allah'tır; Peygamber'i, peygamberlerin efendisidir; dini, dinlerin en güzelidir. O, ümmetlerin en faziletlisidir. Onun şeriatı, şeriatların en güzelidir.
- ***"Rab olarak Allah'ı, din olarak İslam'ı, peygamber olarak da Muhammed'i kabul eden kimse imanın tadını tatmıştır."*** Bu üç şey, rızanın rükünleri ve kurtuluşun esaslarıdır.
- **Öfkeye kapılma.** Çünkü öfkelenmek hüznün, endişenin ve kederin kapısıdır. Kalbin parçalanmasıdır, zihnin dağılmasıdır, kötü bir haldir ve ömrün zayi edilmesidir.
- **Rıza**; kalbe huzur ve sekinet kazandırır, rahatlık ve güvenlik verir. Hoş bir hayatın, neşe ve sevincin sebebidir.
- **Rıza**; kalbi hileden, yanlışlıktan, kinden ve nefretten, itirazdan ve şikâyetten, bıkkınlıktan ve kızgınlıktan korur.
- Kim Allah'tan razı olursa, Allah onun kalbini nur, iman, yakîn, sevgi, rıza, zenginlik, güven ve huşu ile doldurur.
- Ey fakir! Senin yapacağın, güzelce sabretmektir. Çünkü sen malî sorumluluklardan, servete hizmetten, toplama zorluğun-

dan, mal bekçiliğinin ve hizmetinin meşakkatinden ve Allah'ın huzurunda uzun uzun hesap vermekten kurtulmuş oldun.

- Ey gözlerini kaybeden! Gözlerine bedel olarak vaat edilen cennetle sevin. Bil ki onların karşılığında senin kalbine nur verildi, kötülükleri görmekten ve rahatsız edici şeyleri müşahede etmekten kurtuldun.
- Ey hasta! Bu hastalık, inşallah senin için günahlardan temizlenme vesilesidir. Bu hastalıkla hatalardan arındın, günahlardan temizlendin, kalbin cilalandı, nefsin kırıldı, kibir ve kendini beğenmişlikten kurtuldun.
- Yitirdiğini niye düşünüyorsun, mevcuda niçin şükretmiyorsun, eldeki hazır nimeti niçin unutuyorsun, niçin olmayan nimetin hasretini çekiyorsun, niçin insanlara haset ediyorsun ve niçin elindekileri görmüyorsun?
- *"Dünyada garip bir yolcu gibi ol."* Bir parça ekmek, bir yudum su, bir de giyecek elbise. Günler azdır, geceler sayılıdır. Bir gün âlem sona erer, sonra en zenginin kabri ile en fakirin kabri eşit olur.
- Padişah, hizmetçinin yanına; reis, bekçinin civarına gömülür. Meşhur şairle kimsenin bilmediği bir fakir; zenginle yoksul yan yanadır. Fakat kabrin içine girenlerin amelleri ve dereceleri farklı farklıdır.
- Yeni bir gün sana ziyarete geldiği zaman onu bir misafirmiş gibi "merhaba" diyerek karşıla. Sonra farzları eda ederek, vaciplerle amel ederek, tövbeyi yenileyerek, günah ve masiyetlerle bulandırmayarak onu en güzel şekilde ağırla. Çünkü o gittikten sonra bir daha hiç dönmeyecek.
- Maziyi hatırladığın zaman sevinmek için aydınlık tarihini hatırla. Bugünü andığın zaman seni mutlu edecek işlerle hatırla. Yarını andığın zaman iyimser olmak için güzel düşlerinle birlikte an.

- Uzun ömür, bir tecrübeler servetidir, bilgiler topağıdır, malumat stoğudur. Her bir günü geçirdikçe yaşama sanatından bir dersi daha almış olursun. Aklını kullananlar için uzun bir ömür, berekettir.
- En basit bir hastalık bile sana sağlık nimetini hatırlatmalı, gaflet uykusundan kalbinin uyanması için kibir ağacını sökmeli ve kendini beğenmişlik otunu kurutmalı.
- Hayat çok kısadır, dert ve çilelerle onu daha da kısaltma. Dost ve arkadaş azdır, onları kötüleyerek kaybetme. Düşmanlar çoktur, kötü davranışlarla onların sayısını artırma.
- **Çalışkanlıkta karınca gibi ol**. O, bir ağaca yüz defa çıkar, hepsinde düşer, sonunda çıkmayı ve hedefine ulaşmayı başarır. Fakat hiç yorulmaz ve usanmaz.
- **Arı gibi ol**. O, temiz şeyler yer, temiz şeyler üretir. Bir dala konduğu zaman onu kırmaz. Bir çiçeğe konduğu zaman ona zarar vermez.
- İçinde köpek bulunan eve melekler girmezken şehvet ve şüphe köpeklerinin bulunduğu bir kalbe nasıl huzur girer?
- Husumet meclislerinden sakın. Oralarda az bir parayla din satılır, yiğitlik yara alır, ırz ve namuslar şerefsiz kimselerin ayakları altında çiğnenir.
- Zaman geçiyor, güneş akıyor, ay yürüyor, rüzgâr esiyor. O halde sen de durma. Hayat kafilesi seni asla beklemez.
- Yükseklere sıçra. İzzet ve şeref koşmakla elde edilir. Başarı, altın tabaklar içinde sunulmaz. Başarıya; ancak gözyaşı, alın teri, uykusuzluk, yorgunluk, açlık ve meşakkatle ulaşılır.
- İşçinin alın teri, oturanın miskinden daha temizdir. Çalışanın iniltisi, tembelin şarkısından daha güzeldir. Fakirin ekmeği, zenginin keçisinden daha lezzetlidir.
- Başarılı kişilere haset sahiplerinden gelen saldırılar, zaferin top atışlarıdır ve bir zafer ilanıdır.

- Üstünlük ve çalışkanlık; neseple, lakapla, gelir seviyesiyle ve öğrenerek elde edilen bir şey değildir. Aksine gayreti, cesareti, hevesi, sabrı ve idraki olan kimselerde bulunan bir meziyettir.
- **Zorluklardan korkma.** Aslan, deve sürüsünün üzerine korkusuzca gider. Güçlüklerden şikâyet etme. Merkep, çok ağır yükleri taşır ama inlemez. İstediğini elde edemediğin için canını sıkma. Köpek, ateşin içinde de olsa avının peşini bırakmaz.
- **Başına buyruk hareket etme.** İstişare et. İki kişinin görüşü bir kişinin görüşünden daha kuvvetlidir. Nitekim bir ip diğer iple birleştiği zaman daha kuvvetli ve daha sağlam olur.
- Sana yöneltilen bütün tenkitleri düşmanlık olarak görme. Tenkit sahibinin maksadı ne olursa olsun, sen ondan yararlanmaya bak. Çünkü senin düzeltilmeye ihtiyacın övülmeye ihtiyacından daha fazladır.
- İnsanları tanıyan rahat eder. Onların övgüleri sebebiyle sevincinde coşma, kötülediler diye de üzülme. Çünkü insanlar çok çabuk razı olurlar ve çok çabuk kızarlar. Tutkuları onları tahrik edebilir.
- Sakatlıkların seni gayelerine ulaşmaktan alıkoyacağını zannetme. Nice erdemli insan vardır ki, kör, sağır, topal veya felçli oldukları halde izzet ve şerefe nail olmuşlardır. Mesele himmet ve gayret meselesidir, vücutça sakat olmak veya olmamak değil...
- Allah Teâlâ'nın sana gelecek bir şeye engel olması senin için bir nimet olabilir. Senin isteğine mani olması senin için bir lütuf olabilir. Senin muradını geciktirmesi bir yardım olabilir. Çünkü O, seni senden daha iyi bilir.
- Seni bir sıkıntı ve zorluk ziyaret ettiği zaman, bil ki o, az sonra dağılacak bir yaz bulutudur. Onun gök gürültüsü seni korkutmasın, şimşeği seni ürkütmesin. Kim bilir belki de bereketli yağmurlar taşıyordur.

- Her hafta çoluk çocuğunla birlikte ailece gezintilere çık. Bu, senin çocuklarını daha yakından tanımanı sağlayacak, hayatını yenileyecek ve yorgunluğunu giderecektir.
- **Evinde mutlu olamayan kimse başka yerde hiç mutlu olamaz.** Bil ki gönül huzuru için en uygun ve zorluklardan en uzak mekân evindir.
- Özellikle insanlara öğreten ve yazan kimseler için bilgi ve kültür, kalıcı bir şereftir. Makam ve mevkinin sağlayacağı saygınlık ve şeref ise geçici bir gölgedir, sahte bir ışıktır.
- Bir düşünce terk edildiği zaman trajediler hanesine gider, elem ve hüzünleri çeker. Onu tereddütte bırakma, faydalı olan şeylere bağla.
- İnsanlarla fazla haşır neşir olmak, onların sözlerini dinlemek, onlarla fazlaca beraber olmak aklı karıştırır, kalbi katılaştırır. İbadet ve ilimle birlikte uzletten daha iyisi yoktur.
- En hayırlı ve bereketli yol, mescide gittiğin yoldur. En güvenli yol seni evine götüren yoldur. En zor duruş, yöneticinin huzurundaki duruştur. Dindarlar için en güzel görünüm secde görünümüdür.
- Güzel bir sesle okunan Kur'ân'ı dinlemek, kalp huzuru ile Allah'ı zikretmek, helal yolla kazanılan maldan hayır yolunda harcama yapmak, fasih bir lisanla yapılan vaazı dinlemek gönül sofralarıdır, kalp bahçeleridir.
- Güzel huy ve üstün meziyetler; yüz ve göz güzelliğinden ve yanaklardaki parlaklıklardan daha güzeldir. Çünkü manevî güzellik maddî güzellikten daha kıymetlidir, daha yücedir.
- **Yapılan iyilikler, başa gelecek kötülüklerden korur.** Aklın duvarları, tutkuların ayakları kaydırmasını engeller. Tecrübelerin bize kazandırdıkları, bin tane vaazdan daha faydalıdır.

- Binlerce insanın, ömürlerini, oyun ve eğlence yolunda boşa geçirdiklerini gördüğün zaman kendindeki iyiliklerden dolayı Allah'a hamd et. Belaya düşeni görmek, afiyet içinde olana teselli verir.
- Kâfiri gördüğün zaman Müslümanlığından dolayı Allah'a hamd et. Günahkârı gördüğün zaman günahtan sakındığın için Allah'a hamd et. Cahili gördüğün zaman bilgi sahibi olduğun için Allah'a hamd et. Belaya düşeni gördüğün zaman, afiyette olduğun için Allah'a hamd et.
- Güneş senin için yaratıldı, ziyasıyla güneş banyosu yap. Rüzgâr senin için yaratıldı, esintisini dinle. Nehirler senin için yaratıldı, sularından zevk al. Meyveler senin için yaratıldı, gıdalarıyla beslen. Bunları veren yüce Allah'a hamd et.
- Körler, âlemi seyretmeyi temenni ederler. Sağırlar, sesleri duymayı temenni ederler. Kötürümler, yürümek isterler. Dilsizler, konuşmak isterler. Sen ise görebiliyor, duyabiliyor, yürüyebiliyor ve konuşabiliyorsun.
- **Hayatın herkes için mükemmel olduğunu zannetme.** Evi olanın arabası yoktur. Eşi olanın işi yoktur. İştahı vardır aşı yoktur. Kiminin de yiyeceği vardır, yeme imkânı yoktur.
- Mescitler, ahiretin pazarıdır. Kitaplar, hayat arkadaşıdır. Salih amel, kabir dostudur. Güzel ahlak, şeref tacıdır. Cömertlik, en güzel elbisesidir.
- Ateist fikirler taşıyan kitaplardan sakın. Çünkü onlarda kalbi kirletecek pislikler, ruhu öldürecek zehirler, vicdanı rahatsız edecek lekeler vardır. Senin için; ruhunu temizleyen derdine derman olan vahiyden daha yararlı başka bir bilgi yoktur.
- **Öfkeliyken herhangi bir karar alma, pişman olursun.** Çünkü öfkeli kişi doğruyu kaybeder, düşünmeden karar verir.
- Üzülmek, kaybedileni geri getirmez. Korku, gelecek için uygun değildir. Endişe, kurtuluşu gerçekleştirmez. Huzurlu bir nefis, halinden memnun bir kalp mutluluğun iki kanadıdır.

- Sen insanlara saygı göstermedikçe onlardan saygı bekleme. Bir başarısızlıkla karşılaştığın zaman hemen başkalarını kötüleme, önce kendini kötüle. Başkalarının sana saygı göstermesini istiyorsan önce sen kendine saygı göster.
- Bir kulübede oturan, saray ve köşklerin de harap olacağını bilip kulübesine razı olmalıdır. Yırtık ve eski elbiseler giyen kimse ipek elbiselerin de eskiyeceğini bilip kendi elbisesine kanaat etmeli.
- Nefsinin her istediğini veren kimsenin kalbi parçalanır, işi zayi olur ve sıkıntısı artar. Çünkü nefsin isteklerinin bir sınırı yoktur. O, aldatıcı bir emredendir.
- Ey evladını kaybeden kişi! Senin için cennette hamd köşkü vardır. Ey dünyadan nasibini kaçıran kişi! Adn cennetlerinde nasibin seni beklemektedir.
- Kuşun rızkı yuvasına gelmez. Aslanın rızkı inine gelmez. Karıncanın yiyeceği meskenine gelmez. Bunların hepsi rızıklarını kendileri arar bulurlar. O halde sen de onlar gibi ararsan onlar gibi bulursun.
- "*Onlar her çığlığı kendi aleyhlerine sanırlar.*" Ölmeden önce ölürler. Her musibeti beklerler. Her türlü sesten, hayalden ve hareketten korkarlar. Çünkü onların kalpleri bomboştur, ruhları paramparçadır.
- Allah Teâlâ seni bir halde bulundurmuşsa ona razı ol. Çünkü O, seni çok iyi bilir. Seni fakir bırakırsa keşke beni de zengin etseydi deme. Seni hasta ederse keşke bana da şifa verseydi deme.
- Yolculuğu ertelemiş olman belki senin için hayırlı olmuştur. Bir eşten mahrum olman belki senin için bereket olmuştur. İşinden atılmış olman belki senin yararına olmuştur. Çünkü Allah bilir, sen bilemezsin.

- Kaya, ağaçtan daha güçlüdür. Demir, kayadan daha güçlüdür. Ateş, demirden daha güçlüdür. Rüzgâr ateşten daha güçlüdür. İman da esen rüzgârdan daha güçlüdür.
- **Yaşadığın her trajedi senin için unutulmayan bir derstir.** Sana isabet eden her musibet senin hatıralarına kazılmıştır. Bu sebeple bunlar senin zihninde kalan ders notlarıdır.
- **Başarı**; çekilen sıkıntıların, eziyetlerin, yaraların, iniltilerin ve zorlukların damlalarından bir damladır. **Başarısızlık** ise uyuşukluğun, tembelliğin, acizliğin ve isteksizliğin damlalarından bir damladır.
- Güzel bir övgüyle, faydalı ilimle ve salih amelle ebedilik için çalışmayıp da gelip geçici hevesler için çalışan kimse, hiçbir önemi olmayan basit bir kişidir.
- *"Ey Bilal! Haydi, kamet getir de bizi namazla rahatlat."* Çünkü namaz sekinet ve huzur selidir, güvenlik nehridir, gönüller üzerinde esen, korku ve hüzün ateşini söndüren, serin ve hoş bir rüzgârdır.
- **Rabbe isyan etmediysen ve kimseye de haksızlık etmediysen rahat uyuyabilirsin.** Ne mutlu sana. Nasibin yücedir, gayretin güzeldir. Senin düşmanın yoktur.
- İnsanlar kendisi için dua ederken uyuyan kimseye ne mutlu! İnsanlar kendisine beddua ederken uyuyan kimseye yazıklar olsun. Gönüllerde sevgi tahtı kuran kimseye müjdeler olsun. Dillerde lanetlenen kimseye yazıklar olsun.
- Dünya mahkemesinde adaleti bulamadığın zaman dava dosyanı ahiret mahkemesine kaldır. Çünkü o mahkemede şahitler meleklerdir. Dava korunur. Yargıç, hâkimler hâkimi yüce Allah'tır.
- ***"Beni zikredin ki Ben de sizi zikredeyim."*** Zikrin başka hiçbir faydası olmasa bile bu ayetteki faydası yeter. Zikredene, Rabbinin kendisini zikretmesinden başka bir fay-

dası olmasa bile bu fayda yeter. Ama onun bundan başka izzet, şeref ve Allah'a yakınlık gibi daha nice faydaları vardır.

- Sana müjdeler olsun. Temizlik imanın yarısıdır, hataları giderir, kötülükleri yıkar. Melikler meliki yüce Allah'ın huzurunda divan durmak için seni temizler.
- Sana müjdeler olsun. Namaz kefarettir, kendisinden önceki günahları siler. Kendisinden sonraki amelleri, salih amel yapar. Sahibinden köleleri alır, azat eder. O, bir göz aydınlığıdır, mutluluk vesilesidir.
- Daima insanların saygısını kazanmak için çalışan ve onların hiçbir tenkidine maruz kalmayan bir kişi, genellikle bedbaht ve sıkıntılı bir hayat yaşar. Gösteriş ve şöhret peşinde koşmak, mutluluğun düşmanıdır.
- Mutluluk konusundaki ortaya atılan nazariyeler ve verilen dersler yeterli değildir. Tıpkı her gün bir saat yürümek, yolculuk yapmak veya gezinti yerlerine gitmek gerektiği gibi; hareket etmek, uygulamak ve tasarrufta bulunmak da gereklidir.
- Çoğu zaman bir sinek bir aslana musallat olur ve onu rahatsız etmeye çalışır. Aslan ona hiç aldırış etmez. Çünkü işiyle meşgul olduğu için ona ayıracak zamanı yoktur.
- **Karamsar kişilerden sakın.** Çünkü sen ona çiçeği gösterirsin, o ise sana çiçeğin üstündeki dikeni gösterir. Sen ona suyu sunarsın, o sana suyun içindeki pisliği çıkarır. Sen ona güneşi översin, o sana güneşin hararetinden şikâyet eder.
- **Gerçekten mutluluğu istiyor musun?! Onu uzakta arama.** O senin içindedir: Senin yaratıcı fikirlerinde, güzel hayallerinde, iyimser iradende ve iyilikle aydınlanan kalbindedir.
- Mutluluk güzel bir kokudur. Bu kokuyu sen kendine sürmeden etrafındakiler saçamazsın.
- Bizim asıl musibetimiz, bir gün içinde yüz defadan fazla Allah'ın dışında şeylerden korkmamızdır: Geç kalmaktan

korkarız, hata etmekten korkarız, acele etmekten korkarız, filan kişinin kızmasından korkarız, falan kişinin şüphelenmesinden korkarız, korkarız, korkarız...

- Pek çok kişi bütün sevinçlerin gelip geçici olduğuna inanırken üzüntülerin devamlı olacağını sanır. Onlar, sevinçlerin öleceğine iman ederler de üzüntülerin öleceğini inkâr ederler.
- Bazılarımız, denizin içinde olduğu halde kendini küçük bir kâsenin içinde zanneden kör bir balık gibidir. Biz iman dünyası içinde yaratıldığımız halde, kendi kendimizi hoşnutsuzluk, korku, düşmanlık ve hüzün duvarlarının arasına hapsederiz.
- **Hayat çok değerlidir. Fakat değerli bir hediye de kendisine layık olana muhtaçtır.** Hayat kendilerine gülerken ağlayanlar, hayat kendilerine tebessüm ederken yüzlerini buruşturanlar hayatta kalmaya layık değildirler.
- Bir avcı bir güvercini bir kafesin içine koymuş. Güvercin ötmeye başlamış. Avcı demiş ki: "Şimdi ötmenin zamanı mı?" Güvercin de şöyle demiş: "Bir saatten diğer saate kadar kurtuluş vardır."
- Bir bilgeye sormuşlar: "Niçin sultanın huzuruna çıkmıyorsun, o sana kese kese altın verecek?" Bilge de cevap vermiş: "Öfkelendiği zaman başımı keserek bu keselerden birine koyduktan sonra hediye olarak eşime sunmasından korkuyorum."
- Niçin köpeklerin havlamasını dinliyorsun da güvercinlerin ötmesine kulak vermiyorsun?! **Niçin gecenin karanlığını görüyorsun da ayın ve yıldızların güzelliğini seyretmiyorsun?!** Niçin arının sokmasından şikayet ediyorsun da balın tatlılığını unutuyorsun?!
- Atan Hz. Âdem günahından tövbe etti de Rabbi onu seçti ve hidayet etti. Onun sulbünden peygamberler, şehitler, âlimler

ve veliler çıkardı. Günah işledikten sonra tövbe ettiği için öncekinden daha büyük bir insan oldu.

- Hz. Nuh, tufan, volkan gibi patladığı zaman: "Ya Rahman! Ya Mennan!" diye feryat etti. Göz açıp kapayıncaya kadar kısa bir sürede yağmur gelerek zalim kavmine galip geldi. Küfredenler ise kaybetti ve bozguna uğradı.
- Hz. Yunus, denizin dibinde üç ay karanlığın içinde kaldı. Hemen acil olarak içerisinde günah itirafı ve kusurundan dolayı özür dilemesi bulunan bir mektup gönderdi. Bunun üzerine yardım ve imdat şimşek gibi kendisine yetişti. Çünkü mektup doğru adrese gitmişti.
- Hz. Davud, günahlarını gözyaşlarıyla yıkadı ve tövbe elbisesi bembeyaz oldu. Çünkü kumaşı mihrapta dokunmuştu. Terzisi güvenilirdi. Elbise seherlerde (gözyaşlarıyla) yıkanmıştı.
- İşin zorlaştığı ve sana bir sıkıntı basıp da ümitsizliğe düştüğün zaman, feraha kavuşmayı bekle.
- **Sana endişe veren şeyleri Allah'ın dağıtmasını istiyorsan; Allah'tan başkasına ümit bağlama**, büyük küçük bütün mahlûklardan ve bütün insanlardan tamamen ümidini kes.
- Senin nefsin içinde bulunduğu kabın rengini alan bir sıvı gibidir. Nefsin razı ve mutlu olursa; mutluluğu, iyiliği ve güzelliği görürsün. Nefsin sıkıntılı ve kötümser olursa; bedbahtlığı, kötülüğü ve şerri görür.
- Mabuda itaat ettiğin, mevcuda razı olduğun, yitirileni kafadan attığın zaman maksada erersin, istediğin güzel şeylerin hepsine kavuşursun.
- Kimin göğsünde iman ve zikir bostanı, zihninde ilim ve tecrübe bahçesi varsa artık o, dünyada kaçırdığı fırsatlara üzülmesin.

- Kaybettiği çocuğu dönünceye, evini inşa edinceye ve uygun bir iş buluncaya kadar mutluluğunu erteleyen kişi, serapla kendini kandırmakta, uyanıklık düşleriyle kendini aldatmaktadır.
- Mutluluk; endişeyi, tasayı terk etmek, korkuyu atmaktır.
- Tebessüm, helal sihirdir, sevgi ve dostluğun kaporasıdır ve bir kardeşlik ilanıdır. Selam ve sevgi taşıyan acele bir mektuptur. Sahibinin memnun, huzurlu ve kararlı olduğuna delalet eden kabul edilmiş bir sadakadır.
- Seni düzensizlikten, karışıklıktan ve anarşiden men ediyorum. Bunun sebebi tertip ve düzeni terk etmek ve ihmal etmektir. Bir insanın dengeli, gerçekçi ve esnek bir programının olması gerekir.
- Başına bir musibet geldiği veya bir sıkıntıyla karşılaştığın zaman, sıkıntılı geçen her gün için sevinmelisin. Çünkü o musibet ve sıkıntı hafiflemekte ve ömrü kısalmaktadır. Çünkü insanın ömrü gibi, sıkıntı ve musibetin de bir daha geri gelmeyen bir ömrü vardır.
- **Dünyevî isteklerinin de bir sınırı olmalı.** Mesela oturacağın bir ev, sana uygun bir görev ve binebileceğin bir araba isteyebilirsin. Fakat tamah iştahının kapılarını ardına kadar açmak bir bedbahtlıktır.
- "*Andolsun, Biz insanı yüz yüze geleceği nice zorluklar içinde yarattık.*" Bu, insan için değişmez bir kanundur. O daima zorluk, meşakkat ve sıkıntı içinde yaşar. İnsan, kendi gerçeğini kabul etmeli ve hayatına ona göre muamele etmelidir.
- Bütün gününü oyun, av ya da eğlence ile geçiren kimse mutlu olacağını zanneder. Bunun bedelini devamlı endişe ve keder olarak ödeyeceğini bilmez. Çünkü görevleriyle kendisini dinlendirecek şeyler arasındaki dengeyi ihmal etmiştir.

- **Hayatındaki fuzuli şeylerden kurtul.** Hatta cebindeki veya bürondaki fazla evraklardan bile. Çünkü her şeyde ihtiyaçtan fazlası zararlıdır.
- Sahabeler insanların en mutlusuydu. Çünkü derin düşüncelere dalmıyor, ayrıntılara girmiyor, vesveselere kapılmıyorlardı. Usule dikkat ediyor ve maksatlarla meşgul oluyorlardı.
- İbadetleri eda ederken kalp huzuru içinde o ibadete yoğunlaşmaya önem vermelisin. Fıkıhsız ilimde, huşusuz namazda ve düşünmeden okumada hayır yoktur.
- ***"İyiler, iyiler içindir."*** Güzel sözler, güzel ameller, güzel edepler, güzel huylar ve temiz eşler iyi insanlara layıktır. Çünkü mutluluk bu buluşmayla tamam olur, Ünsiyet ve kurtuluş bununla hâsıl olur.
- "*Öfkelerine hâkim olanlar.*" Onlar içlerindeki öfkeyi yutkunurlar, onu sövmek, bağırıp çağırmak, eziyet etmek ve düşmanlık etmek gibi şekillerde ortaya koymazlar.
- "*İnsanları affedenler.*" Onlar af ve bağışı ortaya koyarlar, müsamahalı olduklarını gösterirler. Kendilerini, eza cefa edenleri karşı intikam duygusundan azat ederler. Sadece öfkelerine hâkim olmakla kalmaz, nezaket ve müsamaha da gösterirler. ***"Allah iyilik yapanları sever."*** Onlar kendilerine zulmedenleri affedenlerdir. Hatta bununla da kalmayıp onlara iyilik yaparlar ve mallarıyla, makam ve mevkileriyle ve saygınlıklarıyla yardım ederler. Bu, en yüksek mertebe ve en yüce makamdır.
- Seni mutlu eden şeyi çok iyi belirle. **En mutlu olduğun şeylerin listesini yap:** Belli bir şahısla karşılaştığın zaman mı mutlu oluyorsun? Veya belli bir mekânda mı kendini mutlu hissediyorsun? Ya da kendine ait bir işi yaptığın zaman mı? Seni mutlu eden yeni bir şey keşfettiğin zaman onu da listene ekle. Rutin bir şekilde bunları bir hafta süreyle uygu-

la. Bir hafta sonra seni mutlu eden fikirlerin açık bir listesine sahip olduğunu göreceksin.

- Seni sevindiren ve mutlu eden şeyleri belirledikten sonra bunları alışkanlık haline getir. Bunların dışındaki her şeyi zihninden uzaklaştır. Mutluluk veren şeyleri iyice pekiştir, seni mutlu etmeyen şeyleri unut. Böylece mutluluğa ulaşma çalışmalarının kendisi de mutluluk veren bir tecrübe olsun.
- **Kendinle barışık ol ve kendini kabul et.** Doğru yola bağlı kaldığın müddetçe kendinden memnun olma kararına ulaşman mümkündür. Yaptığın şeylere güvenmen ve sana yönelecek tenkitleri kafaya takmaman çok önemlidir. Şüphe ve suçluluk duygusunun girdiği yerden mutluluk kaçar.
- **İyilik yap ve başkalarına hizmet et.** Kendi başına yalnız kalma. Uzlet, mutsuzluk kaynağıdır. Bütün üzüntülerin, sıkıntıların ve gerilimlerin; ailenle ve insanlarla kaynaştığın ve -hizmet anlamında- bir şeyler yaptığın zaman ortadan kaybolur. Başkalarına hizmet yolunda iki hafta çalışmak, üzüntü ve kederden kurtulmanın reçetesidir.
- **Kendini devamlı meşgul et:** Gönüllü ve bilinçli olarak hizmet imkânlarını devamlı artırmaya çalışmalısın. Yeni şeyler yapmak suretiyle kendini meşgul edersen daha fazla mutlu olursun. **Tembellik, üzüntü ve kederi besler.**
- Sıkıntı ve kederlerle mücadele et. **Bir şey seni rahatsız ettiği zaman, kalk sevdiğin bir iş yap**, psikolojik ve zihni durumunun iyileştiğini görürsün. Belli bir sporu yapmak veya arkadaşlarınla birlikte seyahate çıkmak gibi geçmişte yaptığında seni mutlu eden bir işi tekrar yapabilirsin.
- Tamamlayamadığın bir işten dolayı üzülme. Büyük işlerin birden bire bitmeyeceğini bilmen gerekir. Bütün işlerini bitirmedikçe asla mutlu ve halinden memnun olamayacağına inanan insanlar vardır. Hâlbuki sorumluluk duygusuna sahip bir kişi, hata yapmamak ve ihmalde bulunmamak şartıyla

hem işinden mümkün olan kadarını yapabilen hem de aynı anda neşelenebilen kişidir.

- **Yarışta ve rekabette aşırı gitme:** Nefsine zorlamamayı öğrenmelisin. Özellikle herhangi bir işte birisiyle rekabete girdiğin zaman mutluluğu hissetmen için başarıyı şart koşmaksızın bu yarışa katılmalısın.
- **Duygularını hapsetme:** Duyguları bastırmak, gerilime sebep olur ve mutluluğu hissetmeyi engeller. Duygularını gizleme. Nefsindeki baskıyı boşaltacak münasip bir üslupla bu duyguları ifade et.
- **Senden başkasının yükünü taşıma:** Çoğu zaman insanlar bir başka kişinin üzüntüsü sebebiyle kendilerini üzgün, sorumlu ve suçlu hissederler. Hâlbuki onlar, o kişinin umurunda bile değildir. Herkesin kendinden sorumlu olduğunu, şefkat ve yardımlaşmanın da bir sınırının ve önceliklerinin olduğunu unutma. Doğrusu insan kendi nefsini görür. ***"Hiçbir günahkâr, başkasının günahını yüklenmez."***
- **Kararını hemen al.** Kararını uzun bir süre erteleyen kimse aslında mutlu olacağı vakitten saatleri, günleri, hatta ayları çalmış demektir. Şu anda karar almanın daha sonra zorunlu olarak o karardan dönememek veya o kararı düzeltememek anlamına gelmediğini unutma.
- **Kendi kapasiteni iyi tanı:** Bir işe atılmayı düşündüğün zaman, *"Kendi kapasitesini bilen kişiye Allah merhamet etsin."* sözündeki hikmeti hatırla. Ellili yaşlara geldiğinde spor yapmak istediğin zaman, yürüyüş yapmayı, yüzmeyi veya mesela tenis yapmayı düşün. Bu yaşlarda futbol oynamayı aklının ucundan geçirme. Maharetini sürekli olarak geliştirmeye çalış.
- Kendini nasıl tanıyacağını öğren: Hayattaki konumunu ve sorumluluklarını güçlendirmek için kendine fırsat tanımadan

hayat denizine dalmak büyük bir ahmaklıktır. Böyleleri kendilerini ve imkânlarını tanımayan kimseledir.

- **Çalışma hayatında dengeli ol.** Yapabiliyorsan vaktinin sadece bir bölümünde çalış. Grekler, bir kimsenin kendisine dinlenmek için vakit ayırmadığı zaman insanlığını koruyamayacağına inanırlardı.
- Tehlikelerin içine dalmaya kendini hazırla. **Mutlu bir hayata ulaşmanın tek yolu, bilinen tehlikeleri göze almaktan geçer.** Tehlikelerle karşılaşmaya karar vermedikçe hiçbir şey öğrenemezsin. Mesela boğulma korkusunu atamazsan yüzmeyi öğrenemezsin.
- Açılmayacak hiçbir kilit, çözülmeyecek hiçbir bağ, yakın olmayacak hiçbir uzak ve bulunamayacak hiçbir kayıp yoktur. Fakat belli bir süre içinde...
- ***"Sabrederek ve namaz kılarak yardım isteyin."*** Bu ikisi hayatın yakıtı, yolculuğun azığı, ümidin kapısı ve kurtuluşun anahtarıdır. Kim sabra sarılır ve namazı devam ettirirse ona fecr-i sadığı, apaçık bir fethi ve yakın bir yardımı müjdele.
- Bilal kamçılandı, dövüldü, işkence gördü, yerlerde sürüklendi, kovuldu. O yine de "Ehad, Ehad" (**Allah birdir**) sözünü tekrarladı. Çünkü o "Kul Hüvallahü Ehad" ayetini çok iyi özümsemişti. Cennete girdiği zaman yaptığının çok basit bir şey olduğunu gördü. Çünkü aldığı, verdiğinden kat kat pahalıydı.
- **Dünya nedir ki?** O bir elbise mi ki çok fazla değer verirsen ona hizmet etmiş olursun. O zaman sana hizmet edecek olan nedir? Veya o bir eş mi ki eğer güzel olursa onun sevgisiyle kalbine işkence etmiş olursun. Ya da bir mal mı ki çok olursa onun bekçisi olursun? Dünyanın mutlulukları böyle olunca üzüntüleri nice olur?!
- Bütün akıllı insanlar, mutlu olmak için bilgiyle, malla veya makam ve mevkileriyle çalışırlar. Bunların içinde en mutlu olan-

lar ise iman sahipleridir. Çünkü onun mutluluğu Rabbine kavuşuncaya kadar her hal ve şartta sürekli bir mutluluktur.

- Mutluluklardan biri de kalbin şek, şüphe, öfke, itiraz ve şehvet gibi itikadî hastalıklardan kurtulmuş olmasıdır.
- **İnsanların en akıllısı insanlardan özür dileyendir.** O, insanların davranışlarına ve sözlerine en güzel şekilde tahammül eder. O, rahatlatan ve rahat edendir.
- ***"Sana verdiğimi al ve şükredenlerden ol."*** Elindekine kanaat et. Kısmetine razı ol. Yeteneklerini geliştir. Gücünü sana faydalı olacak işlerde kullan. Sana verdiği nimetlerden dolayı Allah'a hamd et.
- Gününün tamamını sadece okumak, sadece düşünmek veya sadece yazmak gibi tek bir işle geçirme. Bilakis gün içindeki etkinliklerini çeşitlendir. Zindelik için bu, çok daha elverişlidir.
- Farz namazlar vakitleri düzenler. Her namazdan sonra faydalı işlerden birini yap.
- **Kul için hayırlı olan şey, Rabbinin onun için seçtiği şeydir.** Çünkü neyin daha hayırlı olduğunu Rabbi ondan daha iyi bilir. Rabbi ona karşı, kendisini doğuran annesinden daha merhametlidir. Kul için; Rabbinin hükmüne razı olmaktan, işini O'na havale etmekten, Rabbi, Yaratıcısı ve Mevlası ile yetinmekten başka yapacak bir şey yoktur.
- Kul, zayıf ve aciz olduğu için gayb perdesinin arkasında ne olduğunu bilemez. O, olayların ancak dış yüzlerini görebilir. **Olayların iç yüzünü ancak Allah Teâlâ bilebilir.** Nice mihnet vardır ki sonunda nimet haline gelir. Nice bela vardır ki sonunda sefaya dönüşür. Hayırlı şeyler, istenmeyen şeylerin içinde gizli olabilir.
- Babamız Hz. Âdem ağaçtan (elma) yedi, Rabbine karşı geldi ve yeryüzüne indirildi. Bu meselenin dış yüzünde görünen, Hz. Âdem'in daha güzel ve daha doğru olanı terk etmesi ve sevimsiz bir duruma düşmesidir. Fakat işin sonunda büyük

bir hayır ve fazilet vardır. Şöyle ki: Allah Teâlâ, Hz. Âdem'in tövbesini kabul etmiş, ona yol göstermiş, onu peygamber olarak seçmiş ve onun soyundan peygamberler, âlimler, şehitler, veliler, mücahitler, abidler ve hayır sahipleri çıkarmıştır. Fesubhanallah! Şu iki ayette belirtilen durumlar ne kadar farklı: "*Ey Âdem, sen ve eşin cennette oturun, ondan dilediğiniz yerde bol bol yiyin.*", "*Sonra Rabbi onu seçti, tevbesini kabul etti, doğru yola iletti.*" Birincisinde bir yere yerleşme, yeme ve içme var ki bu, hiçbir kaygısı ve ihtirası olmayan sıradan insanların durumudur. Seçildikten, süzüldükten, peygamberlikten ve hidayetten sonraki durumu ise büyük bir durum, saygın bir konum ve yüksek bir şereftir.

- Hz. Davud *aleyhisselam,* bir günah işledi, tövbe etti ve ağladı. Bu onun için en büyük nimettir. Çünkü Rabbini itaatkâr, saygılı, boynu bükük bir kulun tanıması gerektiği gibi tanıdı. Kulluktan maksat da zaten budur. Kulluğun rükünlerinden biri de Allah'a tam olarak boyun eğmektir. Şeyhulislam İbn Teymiyye'ye Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in: *"Müminin durumuna şaşılır; Allah onun hakkında neye hükmetmişse hepsi hayır ve iyiliktir."* hadisi hakkında, "Allah'ın bir kulunun masiyet işlemesine hükmetmesi de buna dâhil midir?" diye soruldu. O, "Evet, ama pişmanlık duyması ve tövbe istiğfar etmesi şartıyla" dedi. İşin zahirine bakılacak olursa kulun masiyet işlemesinin takdir edilmesi, kulun istemediği bir durumdur. Ancak şartıyla beraber bulunduğu zaman arzu edilen bir durumdur.
- Allah Teâlâ'nın, Peygamberi Muhammed *sallallâhu aleyhi ve sellem* için iyilik olarak takdir ettiği şeyler çok açık ve çok parlaktır. Hoşa gitmeyen her şey sonunda onun için sevilen ve istenen bir şey haline dönüşmüştür. Kavminin onu yalanlaması ve onun kavmi ile mücadele etmesi cihad pazarının kurulmasına, Allah'ın yardımına ve Allah yolunda fedakârlığa sebep olmuştur. Allah'ın, Peygamberine yardım ettiği bu sa-

vaşlar, Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* için bir zafer ve fetihtir. Bu savaşlarda Allah Teâlâ müminlerin içinden şehitler edinmiş ve onları Naim cennetinin varisleri kılmıştır. Kâfirlerle bu karşılaşma olmasaydı bu büyük hayır ve muazzam başarı meydana gelmezdi. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem,* Mekke'den çıkarıldığı zaman zahirde bu, istenmeyen bir durumdu. Fakat işin içyüzünde hayır, kurtuluş ve nimet vardır. O, bu hicretle birlikte İslam devletini kurdu. Ensarı buldu. İman edenler, inkâr edenlerden ayrıldı. İmanında, hicretinde ve cihadında samimi olanlarla yalancılar, sahtekârlar tanındı. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* ve ashabı Uhud'da yenik duruma düştükleri zaman zahirde bu hoşa gitmeyen, nefse ağır gelen bir durumdu. Fakat tariflerin ötesinde hayırlara vesile oldu. Bazı kimselerdeki Bedir zaferinin sebep olduğu kendini beğenmişlik ve sadece kendine güvenmişlik duygusunu sildi. Allah kendisi için şehitler edindi ve onlara Allah yolunda öldürülme ikramında bulundu. Şehitlerin efendisi Hamza, İslam'ın elçisi Musab ve Cabir'in babası Abdullah İbn Amr gibi sahabiler bunlardandır. Allah bunlar ve diğer Uhud şehitleri hakkında konuştu. Allah bu savaşta münafıkları da ayırdı, onları rezil etti ve gizli planlarını ortaya çıkardı. Artık sen Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* ve ashabının zahirde istenmeyen ama aslında hayır ve iyilik olan diğer durumlarını bunlara kıyas et.

- **Allah'ın kulu için seçtiği şeyin güzel olduğunu kabul eden kimseye musibetler çok basit gelir**, zorluklar kolaylaşır, Allah'ın lütfunu bekler ve O'nun lütfuna, keremine ve güzel seçimine güvenerek meydana gelen şeylere sevinir. İşi Rabbine teslim ettiği zaman hüznü, sıkıntısı ve göğsünün darlığı gider; artık kızmaz, itiraz etmez ve homurdanmaz. Aksine sonuçları görünceye ve musibet bulutları dağılıncaya kadar haline şükreder ve sabreder.

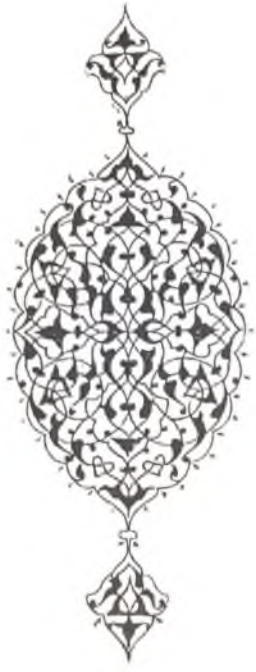
- Hz. Nuh *aleyhisselam*'a davet yolunda dokuz yüz elli sene eza edildi. Sabretti ve sabrının karşılığını Allah'tan bekledi. Davasını gece gündüz, gizli ve açık yaymaya devam etti. Sonunda Rabbi onu kurtardı ve kavmini tufanla helak etti.
- Hz. İbrahim *aleyhisselam* ateşe atıldı. Allah o ateşi serinlik ve esenlik kıldı. Onu Nemrut'a karşı himaye etti. Kavminin kurduğu tuzaktan kurtardı. Kavmine karşı ona yardım etti. Dinini yeryüzünde ebedî kıldı.
- Firavun, Hz. Musa *aleyhisselam*'ın başına musibetlerin gelmesini bekledi. Ona tuzaklar kurdu. Türlü türlü işkenceler yaptı. Onu kovdu. Fakat Allah Teâlâ, ona yardım etti. Onların uydurduklarını yutan bir asa verdi. Denizi onun için yardı ve bir mucize olarak oradan çıkardı. Allah onun düşmanını helak etti ve rezil rüsvay etti.
- Hz. İsa *aleyhisselam* ile İsrail oğulları mücadele etti. Onun ve annesinin itibarına, şeref ve namusuna dil uzattılar. Onu öldürmek istediler. Bunun üzerine Allah Teâlâ, onu katına yükseltti. Ona yardım etti ve düşmanları kaybetti.
- Peygamberimiz Muhammed Mustafa *sallallâhu aleyhi ve sellem*'e gelince; o da müşriklerin, Yahudi ve Hıristiyanların en şiddetli eza ve cefalarına maruz kaldı, çeşitli musibetlerin acısını tattı. Yalanlandı, reddedildi, alay edildi, sövüldü, hakaret edildi; delilik, kâhinlik ve sihirbazlıkla itham edildi, iftira edildi. Sürgün edildi, savaşıldı, ashabı öldürüldü. Peşinden gidenler cezalandırıldı. Eşine iftira atıldı. Türlü türlü acıları tattı. Saldırı tehditleri aldı. Aç kaldı, yoksul kaldı. Yaralandı, dişi kırıldı, başı yarıldı. Kendisine yardım eden amcası Ebu Talib'i kaybetti. Kendisini teselli eden ve destek veren eşini kaybetti. Bulundukları mahalle kuşatıldı. Ambargo uygulandı. Hatta o ve arkadaşları ağaç yaprakları yemek mecburiyetinde kalıncaya kadar aç bırakıldı. Kendisi hayatta iken kızları öldü. Oğlu İbrahim ruhunu kendi ellerinde teslim etti.

Uhud'da mağlup oldu. Amcası Hamza parçalandı. Çok sayıda suikast girişimine maruz kaldı. Açlıktan karnına taş bağladı. Bazen arpa ekmeği ve kötü hurma bile bulamadı. Büyük sıkıntılar tattı, acıları yudumladı. Ashabıyla birlikte büyük sarsıntılar geçirdi. Yürekleri ağızlarına geldi. Bazen maksadının tersi durumlarla karşılaştı. Zorbaların saldırılarına, kibirlilerin kaprislerine, bedevilerin kabalıklarına, zenginlerin kendini beğenmişliklerine, Yahudilerin kin ve nefretine, münafıkların hilelerine ve insanların ilgisizliklerine maruz kaldı. Sonra akıbet onun lehine gerçekleşti. Zafer, müttefiki; kurtuluş, arkadaşı oldu. Allah onun dinini galip getirdi, kuluna yardım etti ve orduları tek başına yenilgiye uğrattı, düşmanlarını yalnız bıraktı ve onları perişan etti. **Allah işinde galiptir, fakat insanların çoğu bilmezler.**

- Hz. Ebu Bekir, sıkıntılara katlandı, dini uğrunda karşılaştığı zorlukları hiç önemsemedi. Malını harcadı, mevkisini feda etti. Allah yolunda en kıymetli şeylerini verdi. Sonunda Sıddîk lakabına mazhar oldu.
- Hz. Ömer, cihad, fedakârlık, zühd, takva ve insanlara adaletle hükmetme ile dolu bir hayattan sonra mihrapta namaz kılarken öldürüldü ve kanı döküldü.
- Hz. Osman, Kur'ân okurken şehit edildi.
- Hz. Ali, fedakârlık, başarı ve sadakat gibi hasletlerle yüce makamlara ulaştıktan sonran mescitte suikaste kurban gitti.
- Hz. Hüseyin'i de Allah şehitlikle mükâfatlandırdı. Zulüm ve düşmanlık kılıcıyla öldürüldü.
- Âlim ve zahid Said İbn Cübeyr, Haccac tarafından öldürüldü.
- İbnü'z-Zübeyr'i de Allah şehitlikle ödüllendirdi. Zalim Haccac tarafından Harem'de öldürüldü.
- İmam Ahmed İbn Hanbel, hak yolunda hapsedildi ve kırbaçlandı. Ehl-i Sünnet'in bu büyük imamı sabretti.

- Vasik, hak sözlerle sünnete çağıran İmam Ahmed'i katletti.
- Şeyhulislam İbn Teymiyye hapse atıldı, ailesinden, arkadaşlarından ve kitaplarından koparıldı. Allah onun şanını âlemlere yükseltti.
- İmam Ebu Hanife, Ebu Cafer Mansur tarafından kırbaçlandı.
- Rabbanî âlim Said İbnü'l-Müseyyeb, Medine valisi tarafından kırbaçlandı.
- Hicret diyarının imamı Malik İbn Enes, Medine valisi tarafından kırbaçlandı.
- Âlim ve muhaddis İmam Abdullah İbn Avn, Medine valisi Bilal İbn Bürde tarafından dövüldü.
- Eğer azledilen, kırbaçlanan, hapsedilen, öldürülen, eza ve cefa edilenleri tek tek sayma yoluna gitseydim söz çok uzardı. İsmini verdiklerim yeterlidir.

Son olarak senin için mutluluk dualarımla birlikte dirlik temennilerimi ve selamlarımı sunuyorum. Allah'ım! Sana hamd eder, Seni tesbih ederim. Senden başka ilah olmadığına şahitlik eder, Senden de beni affetmeni ve tövbemi kabul etmeni dilerim.

SON SÖZ

Haydi, hep birlikte Allah'a yönelelim: Rubûbiyyetinin eşiğine kendimizi atmak, vahdaniyetinin kapısına sığınmak, ısrarla istemek ve ümitle beklemek için O çok zengin, bir ve tek, yüceler yücesi, hiç kimseye muhtaç olmayan ve herkesin muhtaç olduğu, her zaman diri, celal ve ikram sahibi Allah'a... Afiyet ve şifayı verecek olan O'dur. O, yeterlidir. Yaratandır, rızıklandırandır, hayat verendir, öldürendir.

"***Rabbimiz! Bize dünyada da, ahirette de iyilik ver. Bizi ateşin azabından koru.***"

"Allah'ım! Senden dünyada ve ahirette devamlı af ve afiyet dilerim."

"Allah'ım! Kulun ve elçin Muhammed'in Senden istediği hayırları ben de istiyorum. Kulun ve elçin Muhammed'in Sana sığındığı şerlerden ben de Sana sığınıyorum."

"Allah'ım! Kederden ve hüzünden, acizlik ve tembellikten, cimrilik ve korkaklıktan, borcun belimi bükmesinden ve insanların bana galip gelmesinden Sana sığınırım."

İzzet ve kudret Rabbi olan Allah; bütün bâtıl iddialardan münezzehtir, yücedir. Bütün peygamberlere selam olsun. Âlemlerin Rabbine hamd olsun.

"Allah'ım! bu kitabı; yazan,
okuyan,
dinleyen ve yayınlayan
için faydalı kıl."

İÇİNDEKİLER

Bu Kitap 5
İkinci Baskının Önsözü 7
Birinci Baskının Önsözü 9
Ey Allah'ım! 13
Düşün ve Şükret! 15
Geçen Geçmiştir 16
Gün, Bugündür 18
Geleceği, Gelinceye Kadar Bırakıver 20
Yıkıcı Eleştirilere Nasıl Karşı Konulur? 21
Kimseden Teşekkür Bekleme 22
Başkalarına İyilik Yapmak Gönlü Ferahlatır 24
Boş Durma, Bir İşle Meşgul Ol! 25
Taklitçi Dalkavuk Olma 26
Kaza ve Kader 27
Zorlukla Beraber Kolaylık Vardır 28
Limonu, Limonata Yap 30
Zorda Kalan Dua Ettiği Zaman Kim İcabet Eder? 31
Evin Sana Yeter 32
Telafi, Allah'tandır 33
İman, Hayattır 35
Kovanı Kırma, Bal Topla 36
"Kalpler, Ancak Allah'ı Anmakla Huzur Bulur." 37
"Yoksa Allah'ın Onlara Verdiği Şeyleri mi Çekemiyorlar?" 38
Hayatı Olduğu Gibi Kabul Et 39
Bela ve Musibete Uğrayanları Teselli Et 41
Namaz... Namaz... 42

"Allah Bize Yeter, O, Ne Güzel Vekîldir!" 43
"De ki: Yeryüzünde Dolaşın." 44
Ve Güzel Bir Sabır 45
Yer Küreyi Başında Taşıma 46
Basit Şeylerle Yıkılma 48
Kısmetine Razı Ol, İnsanların En Zengini Olursun 49
Cenneti Hatırla 50
"Sizi Mutedil Bir Ümmet Kıldık." 52
Hüzün, Şer'an İstenen Bir Şey Değildir 53
Tebessüm Et 59
Acı ve Elem Bir Nimettir 65
Bilgi Nimeti 68
Mutluluk Sanatı 69
Duyguları Kontrol Altında Tutmak 73
Sahabenin Mutluluğu, Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem Sayesindedir 74
Can Sıkıntısını Hayatından Kov 77
Kaygı ve Tasayı Bırak 78
Üzülme! Çünkü Senin Rabbin Günahları Bağışlayan
ve Tevbeleri Kabul Edendir 82
Üzülme! Her şey Kaza ve Kaderledir 85
Üzülme, Ferahlığı Bekle 86
Üzülme ve Bol Bol İstiğfar Et, Çünkü Senin Rabbin Çok Bağışlayıcıdır 88
Üzülme. Daima Allah'ı Zikret 89
Üzülme. Allah'ın Rahmetinden Ümidini Kesme 90
Başkalarının Cefasına Üzülme. Sana Kötülük Yapanları Affet 91
Kaybettiğin Şeylere Üzülme! Daha Pek Çok İmkâna Sahipsin 91
Üzülmeye Değmeyecek Şeylere Üzülme 92
Üzülme; Endişeyi, Tasayı At 93
Sana Nankörlük Edenler İçin Üzülme Sevabını Allah'tan İste 94
Kınayanın Kınaması Seni Üzmesin 95
Elinin Darlığına Üzülme! Darlıkta Selamet Vardır 95
Olacağından Korktuğun Şeylere Üzülme 96

Ehl-i Batılın ve Haset Sahiplerinin Eleştirilerine Üzülme 96
İnsanlara İyilik Yaptığın Sürece Üzülme 101
Çirkin Bir Söz Duyunca Üzülme, Çünkü Haset Eski Bir Hastalıktır 103
İnsanların Sana Yaptıkları Şeylerden Dolayı Üzülme, Yaratıcılarına Yaptıklarına Bak! 107
Rızkın Zorlaşmasından Dolayı Üzülme 107
Başkasının Kişiliğine Bürünme 108
Uzlet ve Kulun Olumlu Manada Bir Uzlete Çekilmesi 109
Zorluklara Üzülme 111
Üzülme. Mutluluğun Kurallarını İyi Oku 112
Elinde Altı Şey Varken Üzülmek Niye 113
Halk İçinde En İyi Arkadaş Kitaptır 116
İyiliklerinle Birçok İnsanın Övgüsünü Kazandığını Bildiğin Halde Üzülme ... 119
Üzülme! Çünkü Başka Bir Sahne, Başka Bir Hayat ve İkinci Bir Gün Daha Var 121
Evrensel Görüşler ve Tecrübelerden Nakiller 121
Üzülme! Düne, Bugüne ve Yarına Dair Şu Soruları Sor 123
Üzülme! Başına Bir Olay Geldiği Zaman Önce Kendine Sor 123
Üzülme! Çünkü Hüzün Güçsüz Bırakır ve Vücudu Zayıf Düşürür 124
Hüzün, endişe ve kin nelere sebep olur? 126
İşlerinizi Sükûnetle Ele Alın 126
Yapıcı Öğütlerden Rahatsız Olma, Anlayışlı Ol 127
Devamlı Düşünüp Tereddüt Etme. Çalış ve Boş Kalmayı Terk Et 128
Söylentilerin Çoğu Asılsızdır 129
Yumuşaklık ve Esneklik Seni Kaymalardan Korur 130
Geçmiş Asla Geri Gelmez 130
Mutluluğu Dışarıda Değil, Kendi İçinde Ara 131
Hayat, Üzülmeye Değmez 131
Mademki Allah'a İnanıyorsun, O Halde Üzülme. 133
Basit Şeyler İçin Üzülme. Dünya Hep Basit Şeylerden İbarettir 135
Sana Karşı Yapılan Haksızlığa Üzülme 136
Dünya Böyle Yaratıldı 138

Kötülere ve Kötülüklerin Çokluğuna Şaşırma, Az da Olsa İyilerin Varlığına Şaşır 138
Yiyecek Ekmeğin, İçecek Suyun ve Giyecek Gömleğin Varsa Üzülme 138
Sıkıntıya Üzülme, Nimet Olabilir. Belaya Üzülme Hediye Olabilir 139
Filan Kişi Gibi Olamadım, Filana Benzeyemedim Diye Üzülme, Çünkü Sen Başka Biri Olarak Yaratıldın 140
Nice Zararlı Şey, Aslında Yararlıdır 142
İman En Büyük İlaçtır 144
Üzülme! Zorda Kalan Müşrike Yardım Eden Allah, Müslümana Yardım Etmez mi Hiç? 145
Üzülme! Hayat Sandığından da Kısadır 146
Yeterli Rızkı Bulduğun Zaman Artık Üzülme 147
Olanlara Razı Olmak Hüznü Giderir 148
Bir Organını Kaybetmiş Olsan Bile Diğer Organların Var 149
Günler Deveran Eder 150
Allah'ın Geniş Arzında Seyahate Çıkmalısın 152
Hayatının Son Anlarında Üzülme 153
Ölüm, Ansızın Kapını Çaldığında Üzülme, Kıssayı Dinle 154
Felaketlere Üzülme! Sen Olayların Sırrını ve Sonuçlarını Bilemezsin. 155
Dünya Üzülmeye Değmeyecek Kadar Değersizdir 157
Üzülme! Çünkü Sen Allah'a İnanmış Birisin 158
Bedensel Özürlü Olduğun Zaman da Üzülme! Çünkü Bedensel Özürlü Olman Senin Başarmana Engel Değildir 159
İslam'ı Tanıyorsan Üzülme 160
Mutluluğun Sebepleri 163
Mutluluğun Temel Unsurları 164
Üzülme! Vaktin Gelmeden Önce Asla Ölmeyeceksin 165
"Ya Ze'l-Celali Ve'l-İkram Demeye Devam Edin" 166
Haset Sahibinden Korkanlara 172
İnsanlara İyi Davran 172
Üzülme Sana Söyleyeceklerim Var 173
Günahların Bazı Vahim Sonuçları 174

Rızık Peşinde Koş Ama Hırslı Olma 175
Hidayetin Sırrı 176
Temiz Bir Hayat Yaşamak İsteyenlerin Toplayacakları On Çiçek 177
Üzülme! Gerçeklerle Birlikte Yaşamaya Çalış 181
Üzülme! Üzüldüğün Şey de Son Bulacaktır 186
Depresyon, İntiharın Kapısıdır 188
İstiğfar Kilitleri Açar 194
Sen İnsanlara Değil İnsanlar Sana Borçlu Olsun 196
Malın Kıymetini Bil; "İktisat Eden Muhtaç Kalmaz" 197
Allah'tan Başkasına Bağlanma 199
Gönül Huzuruna Ulaşmanın Yolları 199
Her şey Allah Tarafından Tayin ve Takdir Edilmiştir 201
Özgürlüğün Eşsiz Tadı 201
Toprağı Yastık Edinen Süfyan-ı Sevri 202
Dedikoduları Ciddiye Alma 202
Küfür ve Yergiler Sana Bir Zarar Vermez 203
Varlık Âlemindeki Güzellikleri Oku 204
Hırslı Olmak Zararlıdır 206
Bela ve Musibetler Günahlara Kefarettir 206
"Hasbunallahi ve Ni'mel Vekil" (Allah bize yeter! O ne güzel Vekil'dir.) 207
Mutluluğu Meydana Getiren Şeyler 208
Makam Sıkıntısı 209
Haydi Namaza! 210
Sadaka Gönül Ferahlığıdır 212
Öfkelenme 214
Sabah Zikirleri 215
Kur'ân... Kutsal Kitabımız 217
Şöhret Düşkünü Olma! Çünkü Şöhretin Bedeli Gam,
Keder ve Endişedir 218
Temiz Bir Hayat 219
Bela ve Musibetler Senin Yarannadır 220
İtaat ve Teslimiyet Kulluğu 220

Emîrlikten Marangozluğa 221
Hoşlanmadığın Kişilerle Beraber Olman Keder ve Sıkıntı Sebebidir 222
Bela ve Musibetlerle Karşılaşanlara 223
Tevhid Manzaraları 225
İçine Dışına Dikkat Et 229
Allah'a Sığın 232
O'na Tevekkül Ettim 233
Üç Şeyde Birleştiler 233
Sana Zulmedeni Allah'a Havale Et 234
Kisra ve İhtiyar Kadın 235
Eksiklikler Kemale Dönüşebilir 236
Ahmaklarla Birkaç Dakika 240
İman Kurtuluş Yoludur 242
Kâfirler de Derece Derecedir 244
Çelik Gibi Bir İrade 245
Allah'ın Fıtratı 246
Rızkın Gecikmesine Üzülme, Onun da Belli Bir Zamanı Var 247
Yararlı İşlere Dal 248
Senin Hayatında Dakikalar Bile Değerlidir 252
Mutluluğun Yolu Güzel Amellerden Geçer 257
Yararlı Bilgi, Zararlı Bilgi 258
Çok Oku ve Çok Düşün 260
Kendini Hesaba Çek 261
Tedbirinizi Alın 262
İnsanları Kazan 263
Diyar Diyar Gez ve İlahî Kudretin Ayetlerini Oku 264
Teheccüde Kalk 265
Senin Mükâfatın Cennettir 266
Gerçek Sevgi 268
Üzülme, Din Kolaydır, Kolaylaştırılmıştır 269
Huzurun Temelleri 271
Aşktan Sakın 271

Kardeşlik Hukuku 273
Günahların da Esrarı Vardır... Ama Sen Günah İşleme! 274
Rızkını Ara, Ama Hırslı Olma 274
Hoşgörülü Din 276
"Korkma! Sen Üstünsün" 277
Dört Şeyden Sakın 278
Rabbine Güven 279
İki Büyük Söz 279
Musibetlerin Yararları 280
İlim, Hidayet ve Şifadır 281
Umulur ki Hayır Olur 281
Mutluluk, İlahî Bir Hediyedir 282
İyilikleriyle Anılmak Uzun Bir Ömür Demektir 282
Unutulmaz Mersiyeler 283
Zulmetmeyen Rab 284
Tarihini Kendin Yaz 286
Allah'ın Kelamına Kulak Ver 287
Herkes Mutluluğu Arar, Ama 291
Cennet ve Cehennem 293
"Senin Yüreğini Açmadık mı?" 294
Mutlu Bir Hayatın Anlamı 295
O Halde Mutluluk Nedir? 297
Güzel Sözler Ona Yükselir 300
"İşte Rabbin, Zulmeden Kentleri Yakaladığı Zaman Böyle Yakalar.
Doğrusu O'nun Yakalaması, Çok Acı ve Çok Çetindir." 301
Mazlumun Duası 303
Dedim: Kapıdaki Benim 304
Arkadaş Gereklidir 305
Güvenlik, Aklî ve Dinî Bir Gerekliliktir 305
Şan, Şöhret Gelip Geçicidir 307
Erdemler, Mutlu Bir Hayatı Taçlandırır 308
Sonsuzluk ve Cennet Burada Değil, Oradadır 311

Rabbanî Metodun Düşmanları 312
Dünyanın Gerçeği 313
Mutluluğun Anahtarı 316
Onlar Nasıl Yaşarlardı? 317
Hikmet Ehlinin Sabırla İlgili Sözleri 318
Allah Hakkında Hüsnü Zan Beslemek Boşa Gitmez 321
Sabreden Kişi Muradına Erer 321
Musibetleri Hafife Almak Konusunda Söylenen Sözler 323
Malın Az, Halin Perişan Olsa Bile Üzülme. Çünkü Senin Değerin Başka Bir Şeydir 324
Üzülme, Sen Yeteneklerini ve Gücünü Kitap Okuyarak Geliştirebilirsin 324
Üzülme, Allah'ın Evrende Yarattığı Güzellikleri Oku 325
Ya Allah! Ya Allah! 331
Üzülme, Günler Gelir Geçer 332
İşte Rableri Hakkında Tartışmaya Giren İki Taraf 333
Üzülme, Düşmanı Sevindirirsin 333
İyimserlik, Kötümserlik 334
Üzülme Ey İnsan! 337
Sıkıntıda Olanlara Bakarak Kendini Teselli Et 340
Rıza Halinin Olgun Meyveleri 346
Rızaya Karşı Rıza 346
Razı olmayan razı edemez 347
Hoşnutluk Halinin Faydaları 348
Kesin hüküm, adaletli karar 349
Hoşnutsuzlukta Hiçbir Fayda Yoktur 349
Kurtuluş, Rıza Göstermektedir 350
Hoşnutsuzluk Şüphenin Kapısıdır 351
Rıza, Zenginlik ve Güvendir 351
Rızanın Meyvesi Şükürdür 352
Hoşnutsuzluğun Meyvesi/Sonu Küfür ve İnkârdır 352
Öfke ve Hoşnutsuzluk, Şeytanın Tuzağıdır 353
Rıza, Kişiyi Hevasına Uymaktan Kurtarır 353

Dostların Hatalarını Görmezlikten Gelmek 355
Sağlık ve Boş Vaktin Allah Yolunda Değerlendirilmesi 357
Allah, İman Edenlerin Dostudur 358
Arayanların Yolundaki İşaretler 360
İkramlar da Bir İmtihandır 362
Tükenmez Hazineler 363
Süreyya Yıldızına Yükselen Himmet 363
Akılları Okumak 364
"Hastalandığımda Bana, Şifa Veren O'dur." 365
Tedbirinizi Alın! 367
Araştırın 367
Kararlı ve Atılgan Ol 368
Hayatımız Sadece Bu Dünyadan İbaret Değildir 368
Ferahlık Gelinceye Kadar Zulümden Gizlenmek Geçici Bir Çözümdür 370
Sen Merhametlilerin En Merhametlisiyle Berabersin 372
Deliller Seni İyimserliğe Çağırıyor 373
Hayat Sıkıntı ve Meşakkattir 373
Kurtuluş İtidâldedir 374
Kişi Öne Çıkan Nitelikleriyle Tanınır 375
Böyle Yaratıldı 376
Zekânın da Arınmaya İhtiyacı Vardır 376
Sen Güzel Olursan Varlığı Güzel Görürsün 378
Müjde! Kurtuluş Yakındır 379
Kindarlık Seni Alçaltır 380
İlim, Kolaylığın Anahtarıdır 381
Develer Suya Böyle Götürülmez 382
Yüreği En Geniş İnsan 383
Yavaş Yavaş 383
Aza Şükretmezken Çoğa Nasıl Şükredersin? 384
Üç Levha 385
Ey İnsanlar Rahat Olun 386
İyi İşler Kötülüklerden Korur 388

Dinlenmek Yolculuğu Kolaylaştırır 389
Varlık Âlemindeki İbret Sahneleri 393
İstikrarlı Adımlar 393
Aman Bir Kargaşaya Yol Açma 394
Sen İmanın ve Ahlakınla Değerlisin 395
İşte Onların Mutluluğu 397
Şunlar da Bedbahttır 398
Kırılacak Şeylere Dikkat 399
İşin Başında Tebessüm 400
İntikam Duygusu Sinirli Kişilerde Öldürücü Bir Zehirdir 403
Başkasının Kişiliği İçinde Eriyip Gitme 404
Allah'ın Yardımını Beklerken Acılarını İçine Atanlar 406
Seni Rahatlatacak İşler Yap 407
Allah, İsteyene Verir 407
Kim Allah'a İnanırsa Allah Onun Kalbini Doğruya Götürür 409
Orta Yol 411
Ne O, Ne Bu 412
Allah Dostları Kimlerdir? 414
Allah, Kullarına Lütufkârdır 414
Onu Beklemediği Yerden Rızıklandırır 416
Yağmuru İndiren O'dur 417
Allah Onun Yerine Daha Hayırlısını Verir 418
İsteyeceksen Allah'tan İste 419
Değerli Dakikalar 420
Zor Günlerimizde Bize Kim Yardım Eder? 422
Ölüm Hikâyeleri 423
Allah'ın Dışındaki Dua Ettikleriniz Kaybolur Gider 425
Bedenler Bazen Hastalıklarla Sağlığına Kavuşur 426
Evliyanın Kerametleri Vardır 427
Vekil ve Şahit Olarak Allah Yeter 428
Helalinden Ye ki Duan Kabul Edilsin 429
Her Şey Rabbini Hamd ile Tesbih Eder 431

Allah'tan Razı Ol....434
Nahle Vadisinde Yükselen Çığlık....439
İlk Nesle Verilen Ödüller....440
Her Şeye Rağmen Razı Olmak....442
Karar Almak....444
Sebat Et....447
Ne Ekersen Onu Biçersin....450
Yaldızlı Konuşmaların Bedeli....451
Rahatlık Cennettedir....452
Yumuşaklık Gayeye Ulaşmaya Yardım Eder....454
Endişelenmenin Sana Hiçbir Yararı Yoktur....458
Ne Fazla, Ne Eksik; Yetecek Kadarına Sahip Olmak İnsanı Rahatlatır....459
En Kötü İhtimale Hazırlıklı Ol....460
Azığın Var, Sağlığın da Yerindeyse Dünyada Huzur Var Demektir....462
Düşmanlık Ateşini Tutuşmadan Önce Söndür....464
Hiç Kimseyi Olduğundan Küçük Görme....465
Ne Ekersen Onu Biçersin....470
Başkalarının Gayretlerini Görmezlikten Gelme....471
Yapmacık Hareketleri Taklit Etmeyi Bırak....472
Bir Şeye Gücün Yetmediği Zaman Onu Bırakıver....473
Hayatında Dağınık Olma....474
"Çoklukla Övünmek Sizi Oyaladı."....475
İnsanların En Mutlusu Olman İçin Huzur ve Mutluluğun Altın Kuralları....477

Son Söz....539

Üzüntüyü Bırak Mutlu Olmaya Bak

Bu Kitap;

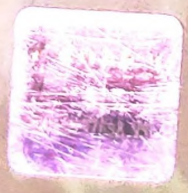
insan hayatındaki acıklı, ıstıraplı yönleri, endişeyi, tasayı, güvensizliği, şaşkınlığı, üzüntüyü, kötümserliği, gamı, kederi, hüznü, ümitsizliği ve başarısızlığı tedavi etmeyi gaye edinen ciddi, sorumlu ve çarpıcı bir araştırma eseridir.

Bu kitap;

asrın problemlerine, vahyin ışığında ve Peygamber sallallâhu aleyhi ve sellem'in rehberliğinde; temiz fıtratla, başarılı tecrübelerle, canlı örneklerle, cezbedici kıssalarla ve etkileyici bir üslupla uygun çözüm yolları üreten bir eserdir. İçinde; sahabe ve tabiinden nakiller, büyük şairlerin şiirleri, uzman doktorların tavsiyeleri, filozofların öğütleri ve âlimlerin yönlendirmeleri vardır.

Dikkatli ve titiz bir çalışmanın ürünü olan bu kitap kısaca sana şunu diyor:

Hedefimiz Asr-ı Saadet'te Yaşanan İslâm'ı Yaşamaktır.

الغرباء
guraba
yayında mihenk taşı

9 789758 810772